

HRVATSKI SABOR

KLASA: 022-03/17-01/70
URBROJ: 65-17-02

Zagreb, 20. travnja 2017.

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članka 33. stavka 1. podstavka 3. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem ***Prijedlog strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske***, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora dostavila Vlada Republike Hrvatske, aktom od 20. travnja 2017. godine.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila Lovru Kuščevića, ministra graditeljstva i prostornoga uređenja, Dunju Magaš, državnu tajnicu u Ministarstvu graditeljstva i prostornoga uređenja, te Igora Čižmeka, pomoćnika ministra graditeljstva i prostornoga uređenja.

PREDSJEDNIK

Božo Petrov

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Klasa: 022-03/17-43/02

Urbroj: 50301-25/05-17-2

Zagreb, 20. travnja 2017.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Prijedlog strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske

Na temelju članka 172. stavka 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, br. 81/13 i 113/16), a u vezi s člankom 52. stavkom 2. Zakona o prostornom uređenju (Narodne novine, broj 153/13), Vlada Republike Hrvatske podnosi Prijedlog strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila Lovru Kuščevića, ministra graditeljstva i prostornoga uređenja, Dunju Magaš, državnu tajnicu u Ministarstvu graditeljstva i prostornoga uređenja, te Igora Čižmeka, pomoćnika ministra graditeljstva i prostornoga uređenja.

PREDSJEDNIK

mr. sc. Andrej Plenković

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

**PRIJEDLOG STRATEGIJE PROSTORNOG RAZVOJA
REPUBLIKE HRVATSKE**

Zagreb, travanj 2017.

1. Uporišne vrijednosti

More, morska obala i otoci, vode, zračni prostor, rudno blago i druga prirodna bogatstva, ali i zemljište, šume, biljni i životinjski svijet, drugi dijelovi prirode, nekretnine i stvari od osobitog kulturnoga, povijesnoga, gospodarskog i ekološkog značenja, za koje je zakonom određeno da su od interesa za Republiku Hrvatsku, imaju njezinu osobitu zaštitu.

— Ustav Republike Hrvatske

Uporišne vrijednosti budućeg razvoja sustava planiranja, zaštite i uređivanja prostora Republike Hrvatske (RH) jesu:

- vrijednosti hrvatskog prostora koje proizlaze iz mozaičnosti prostorne osnove i prostornog identiteta koji se utvrđuje na temelju prirodnih, kulturnih, krajobraznih i društvenih vrednota te kulture građenja, uređivanja i oblikovanja prostora
- dosezi dosadašnjih modela planiranja i provedbe prostornog razvoja: tradicija urbanističkog i prostornog planiranja koja je čitljiva u hrvatskom prostoru i sustav prostornog uređenja izgrađen na temelju usmjerenja Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske (SPURH-a) iz 1997. godine
- međunarodni kontekst, prije svega onaj koji je RH prihvatila u pretprijetnom razdoblju te zajedno sa statusom 28. države članice Europske unije (EU).¹

Prepoznavanje, očuvanje, promicanje i održivo korištenje vrijednosti hrvatskog prostora, posebice onih na kojima se temelji njegov identitet, promiče se koncepcijom prostornog razvoja i ostvarivanjem prioriteta i usmjerenja prostornog razvoja te izradom i provedbom svih planova, programa i projekata koji se odnose na implementaciju ove Strategije i utječu na hrvatski prostor.

Grafički prikazi u ovom dokumentu služe isključivo za potrebe ovog dokumenta i ni na koji način ne prejudiciraju određivanje ili označavanje međunarodnih granica.

---

¹ 1. srpnja 2013.

1.1. Prostorna osnova

Osnova prostornog razvoja RH njezin su geografski položaj i prirodno-geografska obilježja. Hrvatska se nalazi u jugoistočnoj Europi na razmeđu panonskog, dinarskog i mediteranskog prostora na kojem se prožimaju kulturno-geografski utjecaji srednje Europe, Mediterana i Balkana. Glavninu njezina teritorija zauzima panonski i panonsko-peripanonski prostor, odnosno središnja i istočna Hrvatska, a potom i jadransko-mediteranski prostor, odnosno sjeverno i južno hrvatsko primorje. Povezuje ih središnji dinarski prostor gorske Hrvatske. Državni teritorij Hrvatske pruža se u obliku luka između Dunava na istoku i sjeverozapadne obale Istre na zapadu, rijeke Mure na sjeveru te Prevlake na jugu.

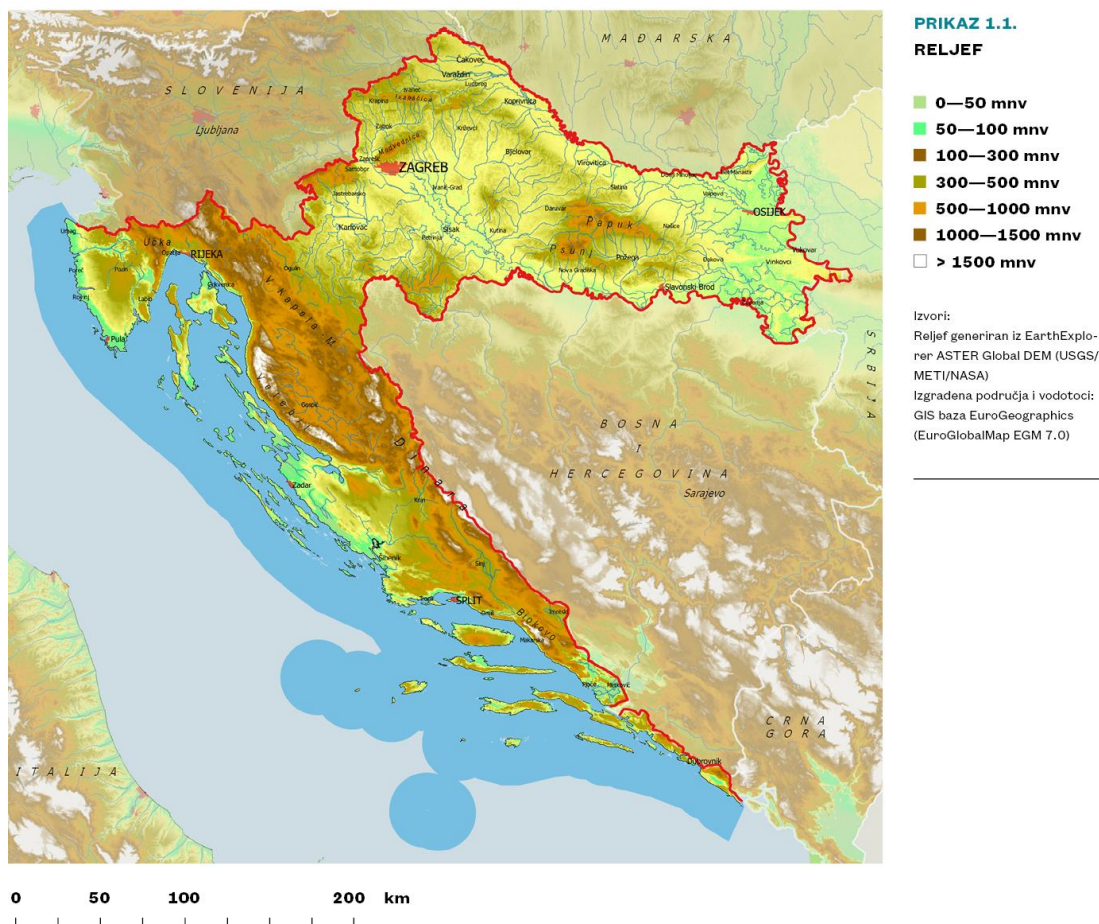
1.1.1. Geografska mozaičnost

Prirodno-geografski elementi koji čine osnovu prostorne strukture Hrvatske jesu reljef, klimatsko-ekološke i hidrografske značajke. Raznolik reljef, u kojem se izmjenjuju nizine, brežuljkasti tereni, gorska područja i niske planine, oblikovan je na podlozi složenoga geološkog sastava i građe.

U reljefu prevladavaju nizine, nadmorske visine do 200 m, koje čine više od polovice površine, četvrtina teritorija otpada pak na brežuljkaste terene od 200 do 500 m, oko 20% zauzimaju gorska područja u visinskom pojasu od 500 do 1.000 m, a ona iznad 1.000 m zauzimaju tek oko 4% ukupne površine. Najviši su vrhovi Dinara (Sinjal), 1.831 m, Sveti Jure, 1.762 m, na Biokovu te Vaganski vrh, 1.757 m, na južnom Velebitu.

Nizine dominiraju panonskim i panonsko-peripanonskim prostorom, posebno u njegovu istočnom dijelu, a brežuljkasti i gorski krajevi središnjom i gorskom Hrvatskom. Specifičnost je Hrvatske njezina razvedena obala i visoka zastupljenost krškog reljefa. Sa svojih 1.244 otoka, otočića, hridi i grebena hrvatska se obala ubraja među najrazvedenije u Europi. Površinom su najveći otoci: Cres (405,7 km²), Krk (405,2 km²) i Brač (395,4 km²). Krški reljef zauzima više od polovice površine državnog teritorija, što se odražava u njegovim brojnim prostornim specifičnostima, od geomorfoloških i hidroloških do obilježja krajobraza.

Vrijeme i klima rezultanta su više međuzavisnih čimbenika: položaja u umjerenom pojasu, smještaja u Sredozemlju uz toplo Jadransko more, u blizini Atlantskog oceana i velikih kopnenih površina, Afrike na jugu i Euroazije na sjeveroistoku, otvorenosti kontinentalnog dijela prema sjeveru i modifikatorskog utjecaja reljefa s relativno visokim planinskim barijerama duž morske obale te Panonske zavale u unutrašnjosti.

1.1.2. Prirodna bogatstva

Zrak

Zaštita zraka u RH uređena je posebnim propisima², a obuhvaća: praćenje i izvješćivanje o kvaliteti zraka, sprečavanje i smanjivanje onečišćenosti zraka, ustanovljavanje granične vrijednosti i praćenje emisija onečišćujućih tvari, smanjenje oštećenja ozonskog sloja te smanjenje utjecaja i prilagodbu klimatskim promjenama. Na temelju podataka izmjerenih na mjernim postajama državne mreže za trajno praćenje kvalitete zraka i lokalnih mreža za praćenje kvalitete zraka u županijama i gradovima koje uključuju i mjerne postaje posebne namjene, s obzirom na onečišćujuće tvari čije su koncentracije prelazile granične i tolerantne vrijednosti, može se zaključiti da je zrak uglavnom čist ili neznatno onečišćen – prve kategorije, dok je u pojedinim urbanim i industrijskim područjima zrak umjereno i prekomjerno onečišćen – druge kategorije.³

More

Posebno mjesto među prirodno-geografskim obilježjima ima more koje ima i nemjerljivo značenje kao čimbenik sveukupnog razvoja države. Jadran pripada toplim morima te je najdublji u europsko kopno uvučeni zaljev Sredozemnog mora. Hrvatska obala Jadrana duga je 1.880 km i zauzima najveći dio njegove istočne

² Zakon o zaštiti okoliša (NN 80/13 i 78/15), Zakon o zaštiti zraka (NN 130/11 i 47/14) i propisi za provedbu tih zakona

³ HAOP

obale. Ukupna duljina obalne crte s otocima značajno je veća i iznosi 6.278 km, a granica teritorijalnog mora RH duga je 948 km⁴. U skladu s Konvencijom o pravu mora UN-a, Hrvatska kao država smještena na obalama Jadranskog mora, ostvaruje suverenitet nad unutarnjim morskim vodama i teritorijalnim morem te pripadajuća suverena prava i jurisdikciju nad morskim područjem zaštićenog ekološko-ribolovnog pojasa (ZERP) i epikontinentalnog pojasa.

Kopno

Površina kopnenog dijela iznosi 56.594 km² što je 64,3% ukupnog teritorija države.

Tlo

Zbog različitih obilježja klime i matične podloge Hrvatska se odlikuje velikom raznovrsnošću pedološkog pokrova. To se očituje u različitim genetskim i bonitetnim tipovima tala. Najbolja su tla u istočnoj Hrvatskoj: černozem, ritske crnice i eutrična smeđa tla – gajnjače. Uz Savu, Dravu i Dunav prevladavaju mlađe riječne naplavine – aluvijalna tla različite plodnosti, dok su u središnjem i zapadnom dijelu Savsko-dravskog međurječja najraširenija pseudoglejna tla. U gorskoj Hrvatskoj raširena su slabija, distrična (kisela) smeđa tla, smeđa tla na vapnencima i dolomitima te vapnenačko-dolomitne crnice. U primorskom dijelu države prevladava litosol, kamenjar i goli krš s pjegama crvenice te smeđa tla na vapnencima i dolomitima. Najviše plodnog tla u tom području ima u Istri: dublja crvenica i smeđa tla na flišu, u Ravnim kotarima i na većim otocima. Oko 3 – 5% površine Hrvatske zauzimaju antropogena tla, izmijenjena pod utjecajem čovjeka.

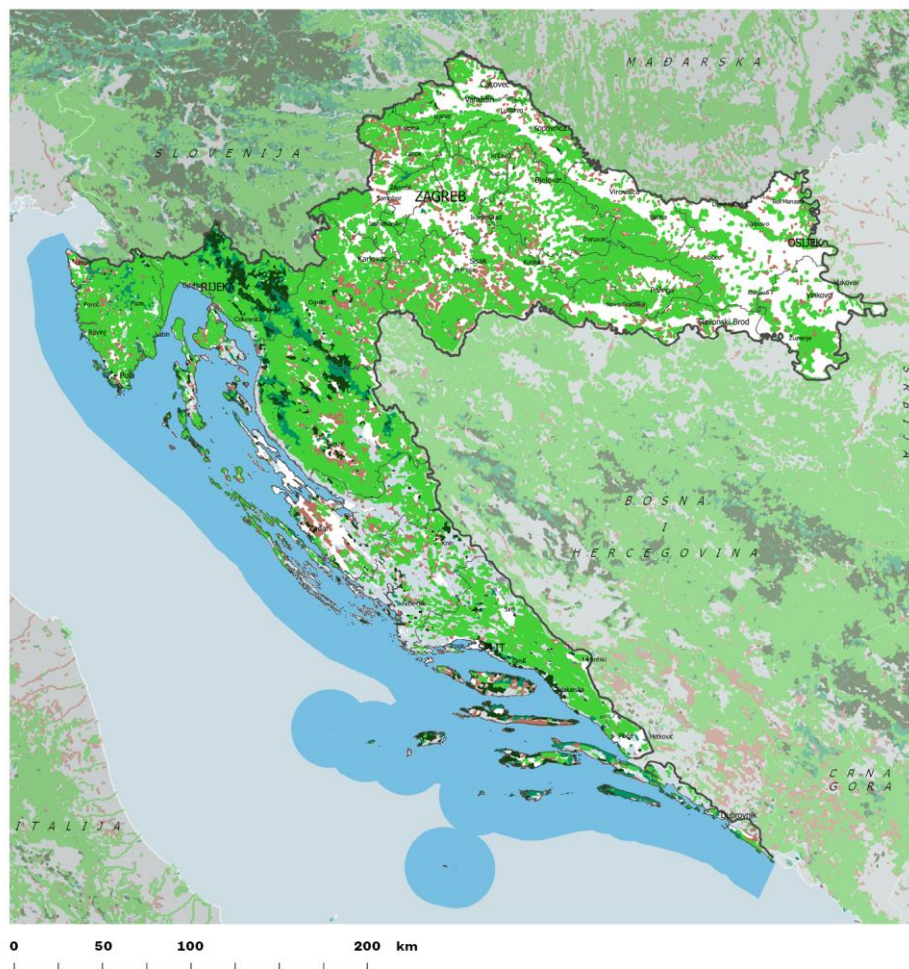
---

⁴ brojčani podaci: Hrvatski hidrografski institut - Split

PRIKAZ 1.2.
KORIŠTENJE
ZEMLJIŠTA: ŠUME I
OSTALE POVRŠINE

- Listopadne šume
- Crnogorične šume
- Mješovite šume
- Travnjaci i niska vegetacija
- Prijelazni tipovi vegetacije
- Stijenjaci
- Opožarena područja

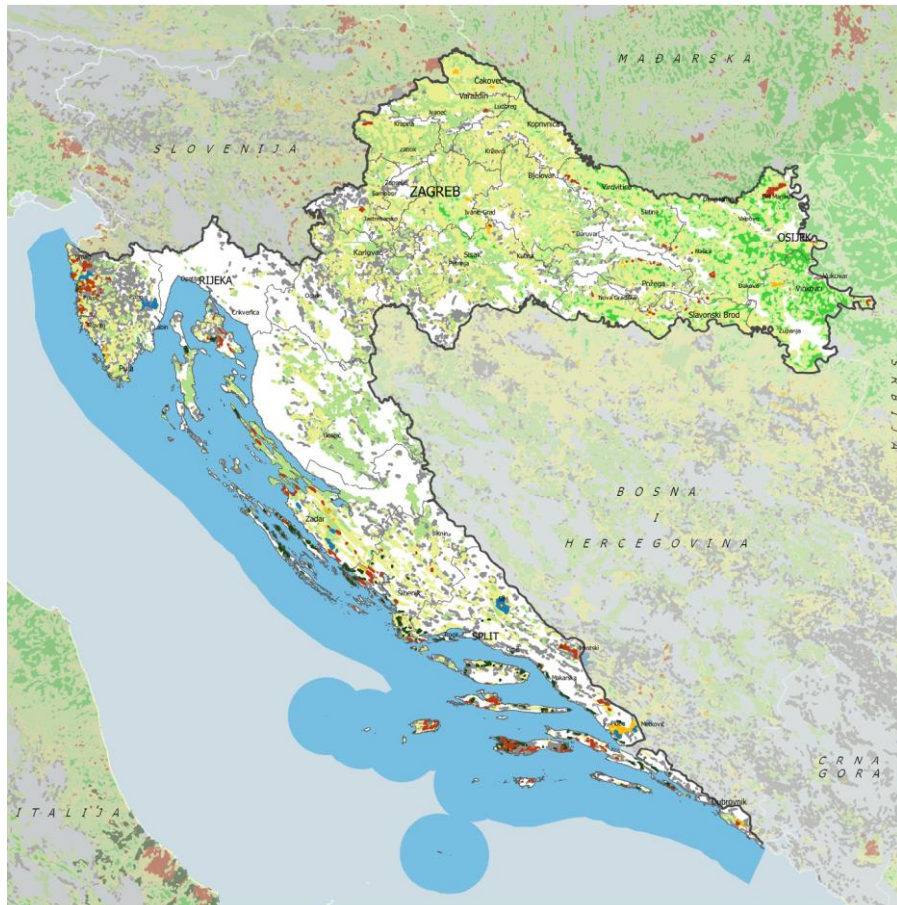
Izvor: Informacijski sustav
EEA (Corine Land Cover)

Šume i šumska zemljišta

Šume i šumsko zemljište prostiru se na 26.887 km², odnosno prekrivaju oko 47,5% kopnenog teritorija RH. Udio je površina prirodnih šuma u ukupnoj šumskoj površini 95%, a potpomognutu obnovu čini oko 5%, uključujući kulture, plantaže. Od ukupnog šumskog područja oko 79% su bjelogorične, 16% crnogorične, a 5% degradirane šume.

PRIKAZ 1.3.
KORIŠTENJE
ZEMLJIŠTA:
POLJOPRIVREDA

- Poljoprivredne površine — nenavodnjavane
- Poljoprivredne površine — navodnjavane
- Vinogradi
- Voćnjaci
- Maslinici
- Pašnjaci
- Složeni uzorci poljoprivrednih površina
- Površine sa znatnim udjelom prirodne vegetacije

Izvor: Informacijski sustav EEA (Corine Land Cover)

Poljoprivredne površine

Poljoprivredne površine zauzimaju oko 47,6% kopnenog teritorija RH. Znan se dio poljoprivrednih površina ne koristi za uzgoj poljoprivrednih kultura, što je velik potencijal za zamjetno povećavanje poljoprivredne proizvodnje, kako za prehrambene tako i za neprehrambene potrebe.

Mineralne sirovine

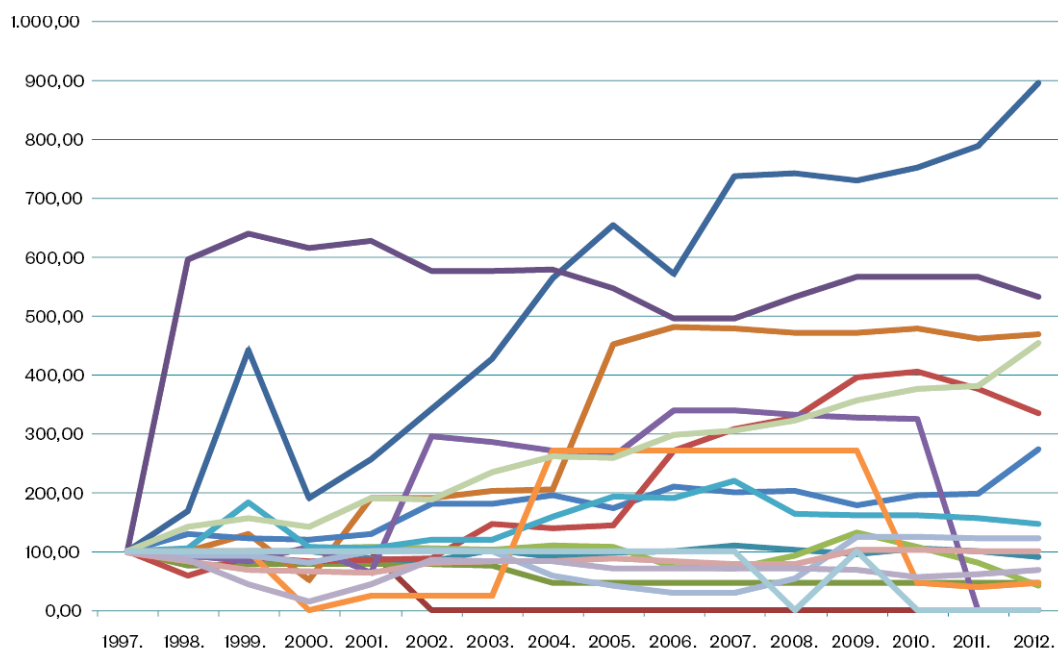
Mineralne sirovine neobnovljivi⁵ su prirodni resursi od interesa za RH i u njezinu su vlasništvu.⁶ Formalno su pod osobitom zaštitom države, odnosno mogu se istraživati i gospodarski iskorištavati isključivo pod uvjetima i na način koji je propisan zakonom. Sukladno zakonu, istraživanje mineralnih sirovina podrazumijeva radove i ispitivanja kojima se utvrđuje njihovo postojanje, kakvoća, količina i mogući uvjeti eksploatacije, a eksploatacijom se smatra vađenje iz ležišta i oplemenjivanje. Osnovni dokument kojim se utvrđuje gospodarenje mineralnim sirovinama i planira rudarska gospodarska djelatnost na državnoj razini jest Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama.⁷ Na razini države u izradi je karta mineralnih sirovina,⁸ a pojedine županije izradile su rudarsko-geološke studije potencijalnih područja istraživanja mineralnih sirovina kao i područja evidentiranih i postojećih rezervi mineralnih sirovina kao osnovu za planiranje potreba i načina opskrbe mineralnim sirovinama u svojim razvojnim dokumentima.

⁵ S izuzetkom geotermalnih voda, koje se smatraju djelomično obnovljivim izvorom.

⁶ Interes RH definiran je Ustavom Republike Hrvatske i važećim Zakonom o rudarstvu (NN 56/13 i 14/14). Istim zakonom određeno je vlasništvo RH nad mineralnim sirovinama.

⁷ Trenutačno je važeća strategija iz 2008.

⁸ Hrvatski geološki institut

PRIKAZ 1.4.

PODACI O

EKSPLOATACIJSKIM

REZERVAMA

NEENERGETSKIH

MINERALNIH SIROVINA

— arhitektonsko-
građevni kamen

— barit

— bentonitna glina

— boksit

— ciglarska glina

— gips

— građevni pijesak i
šljunak

— karbonatna sirovina
za ind. prer.

— keramičke i
vatrostalne gline

— kreda

— kremeni pijesak

— kvarcit

— silikatne sirovine
za ind. prer.

— sirovine za
proizvodnju

cementa

— tehničko-građevni
kamen

— tuf

— živa

Izvor: MINGO, Sektor za
rudarstvo, 2013, Godiš-
nja bilanca stanja rezervi
mineralnih sirovina RH

Neenergetske mineralne sirovine

Među neenergetskim sirovinama za Hrvatsku osobito gospodarsko značenje imaju:

- arhitektonsko-građevni kamen
- tehničko-građevni kamen
- građevni pijesak i šljunak.

Tehničko-građevni kamen pretežno se nalazi u Dinaridima – od Istre do najjužnijih predjela Dalmacije. Arhitektonsko-građevni kamen ograničen je na tektonski slabije poremećene stijene, a nalazišta građevnog pijeska i šljunka uglavnom su u područjima uz riječne tokove.

Prema rezultatima novijih istražnih radova, u 2012. godini evidentirane su veće količine eksploatacijskih rezervi većine neenergetskih mineralnih sirovina u odnosu na podatke iz 1997. godine (Prikaz 1.4.).⁹

⁹ Prikaz 1.4. se temelji na podacima MINGO – Sektor za rudarstvo (2013.), Godišnja bilanca stanja rezervi mineralnih sirovina Republike Hrvatske

U tom je referentnom razdoblju zabilježen pad iskoristivosti evidentiranih eksploatacijskih rezervi više od 50%,¹⁰ što otvara prostor za povećanje gospodarskih aktivnosti za eksploataciju, odnosno preradu određenih sirovina. Najznačajnije pozitivne razlike ustanovljenih eksploatacijskih rezervi odnose se na: arhitektonsko-građevni kamen, boksit, gips, građevni pijesak i šljunak, karbonatnu sirovinu za industrijsku preradu, kremeniti pijesak, silikatne sirovine za industrijsku preradu, sirovine za proizvodnju cementa, tehničko-građevni kamen i živu.¹¹

Treba reći da se uz ove mineralne sirovine često veže i pojavnost rijetkih minerala (rijetke zemlje) za kojima u svijetu svakodnevno raste potreba te cijena.

Energetske mineralne sirovine

		1997.	1998.	1999.	2000.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
geotermalna voda u l/s	rezerve												
	pridobiveno	405	0	410	420	312	297	398	390	418	386	252	0
kondenzat u 1.000 m ³	rezerve	4.099	4.474	4.183	3.468	2.555	2.368	2.020	2.354	2.235	2.100	1.435	1.237
	pridobiveno	393	265	326	328	214	187	180	169	147	137	122	111
nafta u 1.000 m ³	rezerve	11.666	10.183	9.002	8.008	8.917	8.454	8.460	9.199	9.295	11.370	11.162	10.695
	pridobiveno	1.310	1.252	1.098	1.003	653	619	563	528	511	499	518	619
prirodni plin u 1.000.000 m ³	rezerve	33.925	35.030	33.595	29.204	36.436	34.500	31.163	23.959	24.315	21.368	17.933	14.929
	pridobiveno	1.868	2.137	1.665	1.888	2.847	2.819	2.833	2.571	2.086	1.963	1.824	1.850
ugljen u 1.000 t	rezerve	39.779	2.917	2.917	0	5.062	4.601	5.062	5.062	5.062	0	0	0
	otkopano	48	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

TABLICA 1.1.
BILANCA STANJA
REZERV I
GODIŠNJA KOLIČINA
EKSPLOATACIJE
ENERGETSKIH
MINERALNIH
SIROVINA

Izvor: MINGO, Bilanca stanja rezervi energetskih mineralnih sirovina, 2017.

Dovoljna količina energije i sigurnost opskrbe energijom osnova su gospodarskog razvoja države i njezina društvenog standarda. S porastom energetske potrošnje raste i potreba za energetskim mineralnim sirovinama te njihova eksploatacija i prerada.

Energetske potrebe u Hrvatskoj podmiruju se najvećim dijelom korištenjem energetskih mineralnih sirovina – ugljena, nafte, prirodnog plina i radioaktivnih mineralnih sirovina. U Hrvatskoj su utvrđene rezerve ugljena, nafte, prirodnog plina i geotermalnih voda, a nisu utvrđene rezerve radioaktivnih mineralnih sirovina. U 2015. godini udio prirodnog plina u proizvodnji primarne energije iznosio je 27%, sirove nafte 12,5%, a udio toplinske energije bio je gotovo zanemariv i iznosio je oko 0,2%.¹²

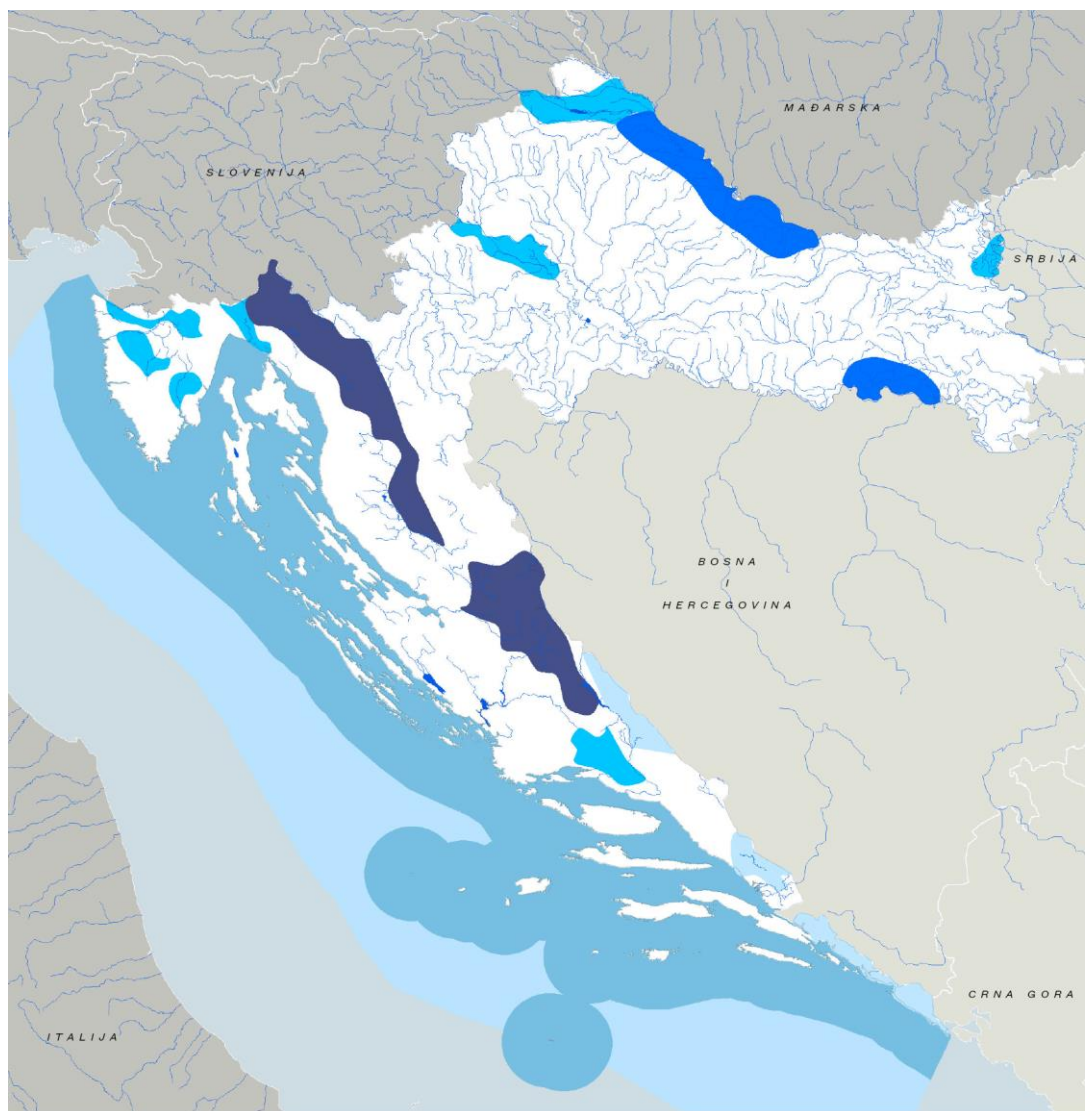
Eksploatacijske su se rezerve svih energetskih mineralnih sirovina smanjile u razdoblju od 1997. do 2012. godine, pri čemu je eksploatacija prirodnog plina porasla, eksploatacija geotermalne vode stagnirala, a eksploatacija se kondenzata i nafte smanjila. U Republici Hrvatskoj ugljen se ne eksploatira od 1994. godine.

¹⁰ IRMO, 2014., stručna podloga, Dodatak 5, tablica 7.

¹¹ IRMO, 2014., stručna podloga, Dodatak 5, tablica 3.

¹² MZOE, *Godišnji energetski pregled – Energija u Hrvatskoj 2015.*

Podzemne vode

PRIKAZ 1.5.
STRATEŠKE ZALIHE
PODZEMNIH VODA

Izvor: Hrvatske vode, 2009,
Strategija upravljanja vodama
vodotoci GIS baza EuroGeo-
graphics (EuroGlobalMap
EGM 7.0)

- Zalihe podzemnih voda I. tipa
- Zalihe podzemnih voda II. tipa
- Zalihe podzemnih voda III. tipa
- Zalihe podzemnih voda IV. tipa
- rijeke

0 50 100 200 km

Ukupna količina obnovljivih izvora vode iznosi 35.200 m³ po stanovniku. Gotovo 90% ukupne količine vode kojom se opskrbljuju gradovi i naselja zahvaća se u podzemlju, što naglašava značenje zaštite resursa podzemnih voda. Najznačajnije rezerve vode nalaze se u dolinama rijeka Drave i Save te u dubokom kršu gorske Hrvatske i Dalmatinske zagore. U panonskom području prevladavaju aluvijalni vodonosnici međuzrnske poroznosti nastali unutar velikih sedimentacijskih bazena rijeka Drave i Save, bogati su vodom i predstavljaju glavni vodoopskrbni resurs sjevernog dijela Hrvatske. Zbog svoje specifičnosti, područja krških vodonosnika

odlikuju se vrlo složenim tokovima podzemne vode, koji često uključuju višestruko izviranje i poniranje vode na različitim horizontima unutar istog slijeva. Te vode su izuzetne kakvoće i uglavnom bez kemijskog i bakteriološkog onečišćenja. Obnovljive zalihe podzemnih voda nisu ravnomjerno raspoređene unutar Dunavskog vodnog područja. Zbog složenih hidrogeoloških odnosa na teritoriju Hrvatske te nedovoljne i neravnomjerne istraženosti vodonosnika, određivanje zaliha podzemnih voda dijelom se temelji i na procjenama. Zbog različite prirodne kvalitete vode na pojedinim područjima, sadašnjega stupnja korištenja, prirodne ranjivosti područja na kojima se nalaze i pritisaka na ta područja te prioriteta pri zaštiti pojedinih područja, strateške zalihe podzemnih voda podijeljene su na četiri tipa ovisno o kakvoći i uvjetima njihove zaštite.

Jedno od važnih strateških pitanja je zaštita nadzemnih i podzemnih resursa pitke vode na otocima i u priobalnom području od svih oblika zagađenja te od zaslanjenja.

Određivanjem i zaštitom strateških zaliha podzemnih voda dugoročno će se osigurati potrebe javne vodoopskrbe za vodom na cjelokupnom području Hrvatske. Zbog toga su njihova zaštita i korištenje prvorazredni nacionalni interes. Uključivanjem tih područja u prostorne planove i definiranjem njihove zaštite osigurat će se preduvjeti za odgovarajuće korištenje tih područja, kako u smislu svih vodnogospodarskih djelatnosti tako i svih drugih aktivnosti koje mogu ugroziti očuvanje ovoga vrlo važnog resursa.

Rijeke

Kopnene vode odvodnjavaju se prema Crnom i Jadranskom moru. S tim u vezi, teritorij RH podijeljen je na dva vodna područja¹³: Vodno područje rijeke Dunav i Jadransko vodno područje. Granica između vodnih područja na teritoriju RH prolazi prirodnim hidrografsko-hidrogeološkom vododijelnicom između jadranskog i crnomorskog sliva.

Površina Vodnog područja rijeke Dunav iznosi 35.117 km², odnosno oko 65% hrvatskog kopnenog teritorija¹⁴. Rijeke Vodnog područja rijeke Dunav veće su, manjeg pada i mirnijeg toka, a veliki broj voda su granične ili prekogranične vode i imaju međudržavni značaj. Najveće su rijeke: Sava, koja se najvećim dijelom svoga toka, oko 60% od ukupno 945 km, nalazi u Hrvatskoj, te Drava i Dunav. Kupa je najdulja rijeka koja se cijelim svojim tokom nalazi na teritoriju Hrvatske.

Površina Jadranskog vodnog područja iznosi 35.303 km², odnosno oko 40% ukupnog teritorija RH. Jadransko vodno područje nalazi se na krškim terenima, a oko trećine njegove površine odnosi se na zatvorene krške sljevove bez nadzemnog otjecanja prema moru pri čemu su najveće ponornice u Lici. Primorske rijeke su kraće, manjih porječja, većih padova i imaju 60% ukupnog potencijala vodnih snaga države. U primorju su najveće rijeke Mirna i Raša u Istri te Zrmanja, Krka i Cetina u Dalmaciji. Najveća je pritoka Jadranskog mora na njegovoj istočnoj obali Neretva, ali se samo 20 km njezina donjeg toka nalazi na području Hrvatske. Dio voda Jadranskog vodnog područja su pogranične ili prekogranične vode međudržavnoga značaja.

---

¹³ Sukladno zakonu kojim se uređuju pitanja vezana za vode i vodno dobro; na snazi: Zakon o vodama (NN 153/09, 63/11, 130/11, 56/13, 14/14)

¹⁴ Izvor: Plan upravljanja vodnim područjima 2016. – 2021. (NN 66/16)

Jezera

Jezera u Hrvatskoj razmjerno su mala. Mali je broj prirodnih jezera većih od 0,5 km². Najveća se prirodna jezera nalaze u primorskom dijelu države. Površinom se ističu Vransko jezero u Dalmaciji (30,2 km²), Prokljansko jezero u donjem toku Krke (11,5 km²) i Vransko jezero na otoku Cresu (5,8 km²). Navedena jezera prirodni su fenomeni jer im je površina iznad, a dno ispod razine mora (kriptodepresija). Specifična pojava po načinu postanka, izgledu i značenju među prirodnim jezerima biodinamički je sustav Plitvičkih jezera, koja čini 16 jezera ukupne površine 1,9 km². Površinom najveće umjetno jezero Perućko je jezero na rijeci Cetini (13 km²).

1.2. Identitet

Materijalna svjedočanstva hrvatskog identiteta dovoljna su da se shvati nužnost ne samo očuvanja i zaštite već i njihove uloge kao pokretačke iskre u razvojnom procesu suvremenog arhitektonskog izraza. Zato je nužno postaviti osnove pristupa i kretanja u svim varijantama postojećih ostvarenja da bi unutar njih stvaralački poriv novuma koji dolazi mogao dostići vrijednosti identiteta. Kulturološko naslijeđe nije mrtva prošlost, nego živa osnova građenja budućnosti. Vrijednosti naslijeđa moraju biti sačuvane, a suvremene mogućnosti i stremljenja samo obogaćuju dani trenutak ostvarenjima čitljiva identiteta koji postaje trajan put razvoja. Sučeljavanje prošlog i suvremenog, svjetskog i regionalnog nije sukob, nego predstavlja otvorena vrata novih mogućnosti. Da bi se taj put mogao ostvariti, moraju se definirati osnovni postulati koji određuju i pristup arhitekturi i njezinu kreativnu razinu i nužnost prosudbe vrsnoće. U procesu koji omogućuje građenje oni moraju biti prisutni u svim svojim komponentama.

- akademik Boris Magaš

1.2.1. Društveni identitet

Prostorni razvoj neodvojiv je od društvenog konteksta u kojemu se odvija i snažno je povezan s društvenim identitetima i vrijednostima hrvatskog društva. Odnos društva i prostora, kao i sveobuhvatni prostorni razvoj, ostvaruje se unutar konkretnog kulturnog okvira i s njim povezanog načina života.

Društveni identitet određuje zajednicu, odnosno njezina zajednička obilježja, te specifičnosti koje ju razlikuju od ostalih. U istraživanjima socijalnog identiteta smatra se da su njegovi najvažniji konstitutivni elementi: jezik, tradicija, religija, kultura, teritorij, etnička skupina / nacija te obitelj / rod.¹⁵

Svakodnevno postupanje, na pojedinačnoj i na kolektivnoj razini, orijentira se s obzirom na uspostavljene socijalne identitete i s njima povezane društvene vrijednosti. Prihvaćene vrijednosti djeluju u međusobnoj interakciji, u mreži vrijednosti koja se proteže na nekoliko razina: od osobnih, lokalnih, regionalnih, nacionalnih, globalnih, ali i nekih specifičnih kao što su npr. vrijednosti karakteristične za tzv. tranzicijske države, kojima i Hrvatska pripada. Stoga su kao uporište ove Strategije općeprihvaćene vrijednosti suvremenog hrvatskog društva koje su svoju društvenu afirmaciju potvrdile od Ustava Republike Hrvatske¹⁶ do pojedinačnih normativnih akata. To su pravednost, ravnopravnost, socijalna uključenost, individualnost, participacija, odgovornost, socijalna kohezija, održivi razvoj, zdravlje, suradnja/kooperacija, raznovrsnost, sigurnost.

---

¹⁵ Cifrić, I.; Nikodem, K. 2006.

¹⁶ Ustav Republike Hrvatske (NN 85/10 – pročišćeni tekst i NN 5/14 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske)

U međunarodnom kontekstu Hrvatska se smješta među države zapadne Europe te pripada krugu zemalja u kojima dominiraju sekularno-racionalne vrijednosti i vrijednosti samoizražavanja povezane s postmaterijalističkim vrijednostima i prijelazom iz modernog industrijskog u postmodernu – postindustrijsko doba: kvaliteta života, unutarnji sklad, skrb za zaštitu okoliša, podržavanje različitosti, aktivna politička participacija i sloboda pojedinca.¹⁷

Kulturne i povijesne, tradicijske specifičnosti hrvatskog društva u cjelini, ali i specifičnosti regionalnog i lokalnog društvenog razvoja, bogatstvo su kulturnih i socijalnih identiteta. Strategija stoga prepoznaje raznolikost društvenih identiteta u RH kao posebnu vrijednost i uporište te skrbi o njihovu očuvanju i integraciji.

1.2.2. Prirodna i kulturna baština

Zaštićena područja prirode

PRIKAZ 1.6.
ZAŠTIĆENA
PODRUČJA PRIRODE
DRŽAVNOG ZNAČAJA

- Nacionalni parkovi
- Parkovi prirode
- Posebni rezervati
- Strogi rezervati

Izvor: Informacijski sustav zaštite prirode DZZP-a

Zaštićena područja, zbog svoje ljepote, bogatstva i raznolikosti, temeljna su vrijednost namijenjena zaštiti prirode, kojima se upravlja radi dugoročnog očuvanja prirode i pratećih usluga ekološkog sustava. U Hrvatskoj je zaštićeno 417¹⁸ područja razvrstanih u devet kategorija¹⁹.

¹⁷ Prema dominantnim vrijednosnim orijentacijama utvrđenima *European Values Study* (EVS) i *World Values Survey* (WVS) istraživanjima iz 1996. i 1999.

¹⁸ MZOE, Upisnik zaštićenih područja, 7. srpnja 2015.

¹⁹ Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13)

Zaštićena područja državnog značaja su:

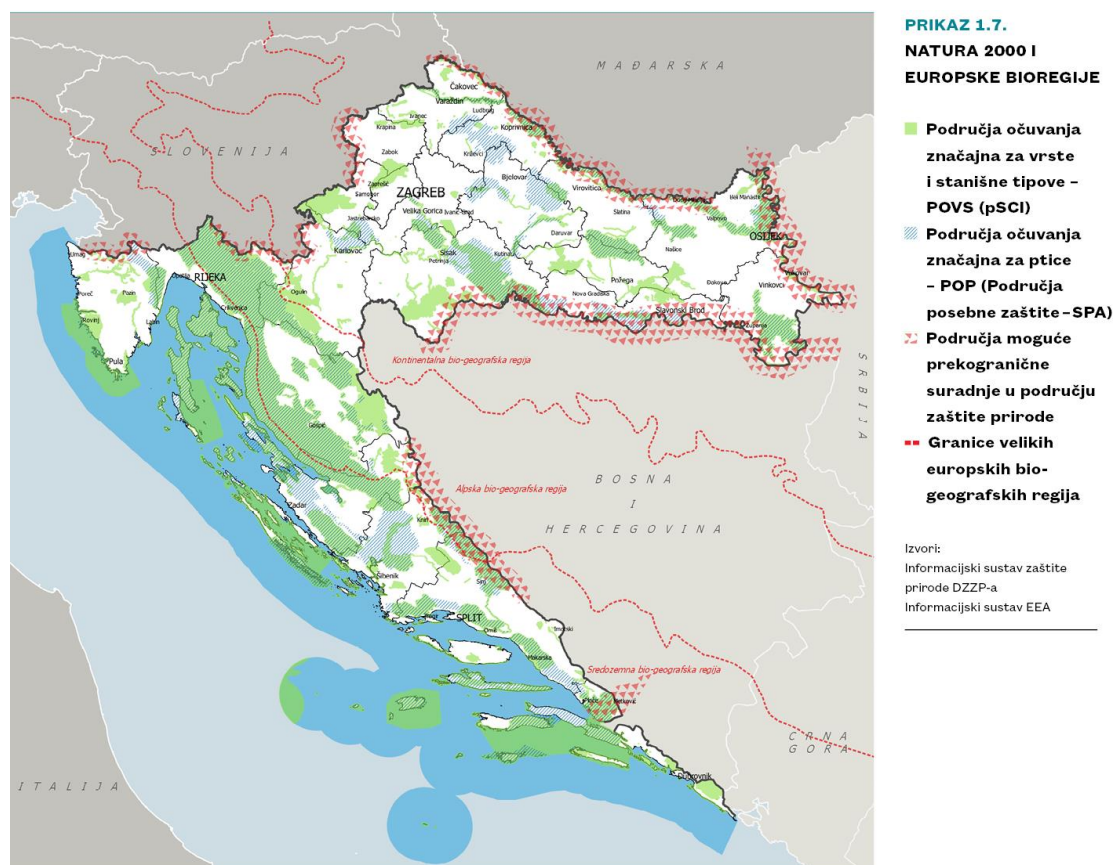
- 8 nacionalnih parkova (Plitvička jezera, Kornati, Brijuni, Mljet, Krka, Sjeverni Velebit, Paklenica i Risnjak) ukupne površine 917 km²
- 11 parkova prirode (Biokovo, Kopački rit, Lonjsko polje, Medvednica, Papuk, Telašćica, Velebit, Vransko jezero, Učka, Žumberak – Samoborsko gorje i Lastovsko otočje) ukupne površine 3.976 km²
- 2 stroga rezervata (Hajdučki i Rožanski kukovi i Bijele i Samarske stijene)
- 77 posebnih rezervata.

Nacionalni parkovi Plitvička jezera i Krka ističu se krškom hidrografijom i morfologijom te slapištima i jezerima. Kornati, Brijuni i Mljet otočni su nacionalni parkovi koje karakterizira bogat podmorski svijet. Risnjak, Paklenica i Sjeverni Velebit tipično su planinski prostori s raznolikom vegetacijom i reljefom.

Ostala zaštićena područja razvrstana u pet kategorija jesu: dva regionalna parka, 85 spomenika prirode, 85 značajnih krajobrazu, 28 park-šuma te 121 spomenik parkovne arhitekture.

Ukupna je površina svih zaštićenih područja u RH 7.499 km², odnosno 8,6% ukupnog državnog teritorija. Nacionalni park Plitvička jezera na UNESCO-ovu je Popisu svjetske prirodne baštine. Park prirode Velebit, na čijem su području i nacionalni parkovi Paklenica i Sjeverni Velebit, uvršten je u Popis rezervata biosfere u sklopu UNESCO-ova znanstvenog programa Čovjek i biosfera – MAB kao i prekogranični rezervat biosfere Mura – Drava – Dunav između RH i Republike Mađarske, koji obuhvaća Regionalni park Mura – Drava te Park prirode Kopački rit. Parkovi prirode Kopački rit, Lonjsko polje, Park prirode Vransko jezero, Ornitološki rezervat Crna Mlaka i područje Delte Neretve uvršteni su u Popis međunarodno vrijednih močvara Konvencije o močvarama od međunarodnog značenja osobito kao staništa ptica močvarica (Ramsar). Kopački rit, Lonjsko polje i Vransko jezero zbog bogatstva ptičjeg svijeta uvršteni su u Popis važnih ornitoloških područja Europe (IBA).

Ekološka mreža u sustavu prostornog uređenja – mreža Natura 2000

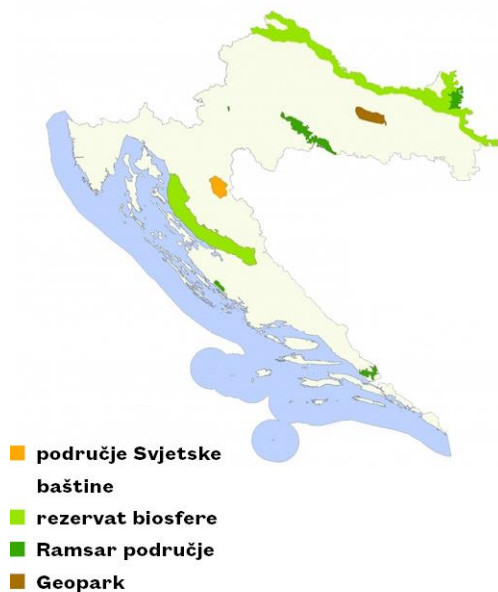
Ekološka mreža RH dio je ekološke mreže očuvanih područja EU-a Natura 2000, a čine ju Područja očuvanja značajna za ptice (POP) i Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS). Ukupno je 780 područja od čega 742 POVS-a i 38 POP-a.

Površine područja Natura 2000 zauzimaju 36,7% kopnenog i 16,4% morskog teritorija države, odnosno 25.960 km² ili 29,6% ukupne površine.²⁰ RH je u samom vrhu EU-a po postotku teritorija unutar mreže Natura 2000.

Temeljno je načelo integralnog pristupa planiranju i uređenju prostora zaštita prirode i okoliša kao kontinuirane i u svim segmentima prisutne komponente. Mreža područja Natura 2000 jedna je od temeljnih polaznih podloga za prostorno planiranje.

²⁰ DZZP, 18. kolovoza 2014., bez točkastih lokaliteta.

PRIKAZ 1.8.
MEĐUNARODNO
ZAŠTIĆENA PODRUČJA
PRIRODNE BAŠTINE

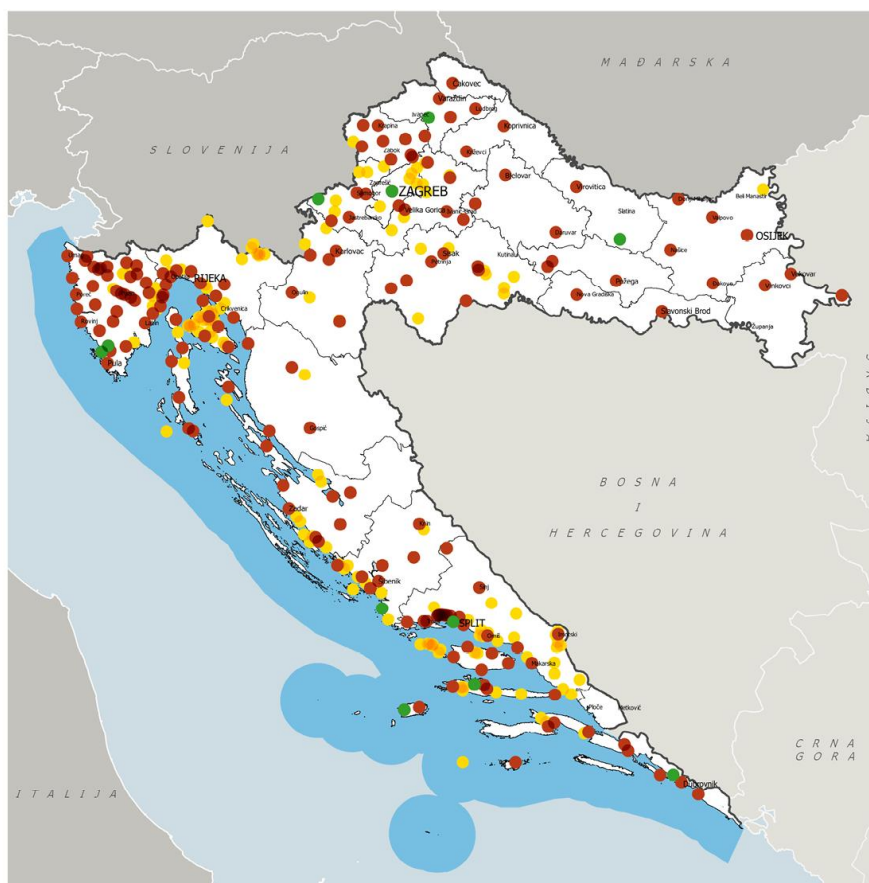
Izvor: Internetski portal DZZP-a

Kulturna baština

PRIKAZ 1.9.
ZAŠTIĆENE URBANE
I RURALNE CJELINE,
ZAŠTIĆENI KULTURNI
KRAJOLICI/
KRAJOBRAZI

- Zaštićene urbane kulturno-povijesne cjeline
- Zaštićene ruralne cjeline
- Kulturni krajolik/ krajobraz

Izvor:
 Registar zaštićenih kulturnih dobara, Ministarstvo kulture

RH ima bogatu i raznovrsnu kulturnu baštinu rasprostranjenu na čitavom teritoriju, koja zbog svoje povezanosti s europskom i sredozemnom tradicijom ima izuzetno značenje. Kulturna baština je sastavni i nerazdvojni dio čovjekova okoliša i jedna od temeljnih vrijednosti prostora te je kao takva od osobitog interesa za RH.

Istraživanjem, analizom i vrednovanjem kulturne baštine kontinuirano se bavi Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, u suradnji s 19 nadležnih konzervatorskih odjela i Gradskim zavodom za zaštitu spomenika kulture i prirode u Zagrebu na temelju Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara²¹. Prema tom zakonu kulturna se dobra dijele na materijalna nepokretna i pokretna te nematerijalna kulturna dobra. Nepokretna kulturna dobra čine pojedinačne građevine i sklopovi građevina, arheološka lokaliteti i nalazišta, kulturnopovijesne cjeline te kulturni krajolik.

Kulturna dobra upisuju se u Registar kulturnih dobara RH, odnosno javnu knjigu koja se sastoji od triju lista: Liste zaštićenih kulturnih dobara, Liste kulturnih dobara nacionalnog značenja i Liste preventivno zaštićenih dobara (na razdoblje od tri, odnosno šest godina za arheološku baštinu).

U Registar kulturnih dobara RH ukupno je upisano 6699²² nepokretnih kulturnih dobara, od čega njih 6099 pripada kategoriji trajno zaštićenih kulturnih dobara, a 600 kategoriji preventivno zaštićenih dobara. Od ukupnog broja trajno je i preventivno zaštićeno 578 kulturnopovijesnih cjelina, od čega su najzastupljenije urbane (196) i ruralne cjeline (169) koje većinom čine naselja ili dijelovi naselja, osobito u obalnom pojasu. Ta područja, kao i ona izvan naselja, bogata su kopnenim i podvodnim arheološkim nalazištima i zonama, kojih danas ima 1140, a mnogi su od njih istraženi i prezentirani.

Iznimna vrijednost kulturne baštine na teritoriju Hrvatske potvrđena je upisom sedam kulturnih dobara na Popis svjetske kulturne baštine UNESCO-a:

- Povijesni kompleks Splita i Dioklecijanova palača (1979.)
- Stari grad Dubrovnik (1979.)
- Kompleks Eufrazijeve bazilike u povijesnom središtu Poreča (1997.)
- Povijesni grad Trogir (1997.)
- Katedrala sv. Jakova u Šibeniku (2000.)
- Starogradska polje na Hvaru (2008.)
- Stećci - srednjovjekovni nadgrobni spomenici (2016.), dok se još 17 kulturnih dobara nalazi na UNESCO-ovoj Pristupnoj listi.
- U Registar kulturnih dobara RH zbog iznimnih estetskih i kulturnopovijesnih vrijednosti upisano je 12 kulturnih krajolika, a u tijeku je upis Kulturnog krajolika Žumberak - Samoborsko gorje - Plešivičko prigorje:
  - Poljoprivredni krajolik - zapadna padina ulice Donji Breznišćak, Zagreb
  - Kulturni krajolik otoka Dakse, Dubrovnik
  - Arhitektonsko-pejzažni kompleks fortifikacijskog sustava Paravia - Barbariga, Vodnjan

---

²¹ Sukladno zakonu i propisima kojima se uređuje sustav zaštite kulturnih dobara; na snazi je Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 69/99, 151/03, 157/03, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14 i 98/15)

²² Navedeni brojevi podaci o Kulturnim dobrima u tekstu preuzeti su iz Registra kulturnih dobara RH na dan 30. prosinca 2016. godine.

- Kulturni krajolik Starogradsko polje, Stari Grad, otok Hvar
- Kulturnopovijesni krajolik Jankovac, Slatinski Drenovac
- Kultivirani krajolik na području dvorca Bela I. i Bela II., Bela
- Kultivirani krajolik Bucavac, Primošten
- Kulturni krajolik otočja Palagruža, Komiža
- Kulturni krajolik otočja Brijuni, Fažana
- Kulturni krajolik poluotoka Marjana, Split
- Kulturni krajolik otočića Stipanska kod Maslinice na otoku Šolti, Maslinica
- Asocijativni krajolik Golog otoka, Rab.

Uz bogatu kulturnu baštinu, osobito graditeljsku, koja je temeljno polazište za planiranje, upravljanje i oblikovanje održivog razvoja prostora, važno je istaknuti i nematerijalnu kulturnu baštinu kao važan element u gospodarskom i društvenom razvoju područja. Danas su na području Hrvatske prepoznata i valorizirana 154 nematerijalna kulturna dobra u čije je očuvanje uključen veliki broj pojedinaca i udruga, ustanova, kao i jedinica lokalne i regionalne samouprave, što također predstavlja razvojni potencijal.

1.2.3. Kultura građenja, uređivanja i oblikovanja prostora

Hoćemo li se utapati u globalnom polju konzumerizma ili čuvati osobnost, koja pridonosi održanju i kontinuiranju karaktera prostora u kojem živimo? To je zapravo pitanje samopoštovanja i očuvanja vlastitog dostojanstva. — Davor Salopek

Izgrađeni prostor povijesno je najprisutniji izraz identiteta i kulture naroda. Zahvati utemeljeni na nacionalnom graditeljskom nasljeđu imaju potencijal pokretanja razvoja i napretka s pozitivnim utjecajem na pozicioniranje Hrvatske u europskom kontekstu.

Prisutnost čovjeka na tlu Hrvatske seže u pretpovijesno razdoblje, što dokazuju paleolitički nalazi u prirodnim zaklonima, pećinama i polupećinama na gotovo cijelom njezinu području: Hušnjakovo kod Krapine, Vindija kod Donje Voće, Šandalja u Istri, Veternica kod Zagreba i dr. Prvi tragovi gradnje u obliku zemunica, drvenih nastamba, naselja u kontinentalnom području, gdje ne postoje prirodni zakloni, npr. Vučedol, datiraju iz neolitika. U obalnom se području istodobno podižu suhozidne kamene nastambe pokraj Medulina, Nina, Bribira, Kosinja, na Braču i drugdje. Organizirani se život na tlu Hrvatske može pratiti zahvaljujući arheološkim i arhitektonskim nalazima urbanog karaktera naselja i gradova od srednjeg vijeka do suvremene povijesti, o čemu svjedoče Cavtat, Dubrovnik, Vis, Stari Grad na Hvaru, Trogir, Zadar, Pula, Poreč, Zagreb, Varaždin, Osijek, Vinkovci, Sisak. Tragovi antičkih grčkih naseobina pronađeni su u najdonjim slojevima Pharosa, Traguriuma, Salone, Epidauruma, Korčyre, Isse, a rimski u Naroni, Iaderi, Aenoni, Poli, Parentiumu i drugima. Posebno se kao cjeline ističu gradske jezgre Splita (Dioklecijanova palača), Trogira i Dubrovnika.

Doprinos Hrvata europskoj graditeljskoj kulturi započinje u predromanici prilagođavanjem antičkih i starokršćanskih građevina za liturgijske potrebe i nastavlja se gradnjom crkava centralnog oblika, u kojima se isprepliću utjecaji bizantskih i sjevernotalijanskih graditeljskih iskustava u krajevima uz more (Sv. Donat u Zadru, katedrale u Trogiru, Zadru, na Rabu i druge) te srednje i sjeverne Europe (crkve u Čazmi, Topuskom, Gori, zagrebačka katedrala i druge). Brojni su primjeri predromaničkog i ranoromaničkog crkvenog graditeljstva od 7. do 12. stoljeća na području Hrvatske, posebno na obali, otocima i u neposrednom zaleđu. Oblikom su to centralne crkve s kružnom, često višelisnom, osnovom ili tlocrtom u obliku istokračnog križa čiji je središnji prostor pokriven kupolom (crkva Sv. Nikole pokraj Nina - trolist, Sv. Trojstva u Splitu i Sv. Marije u Trogiru – šesterolisti, Sv. Križa u Ninu – križni tlocrt) ili longitudinalne crkve s više ili manje raščlanjenim volumenom (npr. crkva sv. Jurja u Radunu kraj Kaštel Starog). Ovu graditeljsku baštinu obilježavaju i starohrvatski pleterni ornamenta. Od 15. do kraja 17. stoljeća grade se i utvrđene plemićke rezidencije, gradovi utvrde, npr. Karlovac, obrambeni sustavi i utvrde kao što su zagrebački Kaptol, Dubrovačke zidine, osječka Tvrđa, zidine oko Zadra, Stona, utvrde kod Siska, Slavenskog Broda, Senja, Modruša i utvrđeni gradovi Istre. U Dubrovačkoj se Republici u 16. stoljeću razvila renesansna kultura ladanjskog života – u okolici Dubrovnika i na obližnjim otocima sagrađeni su brojni ljetnikovci. Početkom 17. stoljeća pečat gradnji daje barok: palače i crkve u Zagrebu, Varaždinu, Samoboru, Čakovcu, Belcu. Potkraj stoljeća obnavljaju se i planiraju novi gradovi, mijenja se prirodni krajolik uspostavom velikih zemljoposjeda, grade se dvorci i planski organizirana seoska naselja. U 19. stoljeću hrvatski gradovi dobivaju

nove urbane sadržaje – javne parkove, kupališta, zgrade kazališta i muzeja, upravne zgrade i javne knjižnice, što unosi nove vrijednosti u organizaciju gradskog prostora. Dvadeseto stoljeće i arhitektura moderne potvrđuju pak pripadnost Hrvatske graditeljskoj kulturi Europe.

Karakteristični građevni materijali – u jadranskoj Hrvatskoj neobrađeni i obrađeni (klesani) kamen, u kontinentalnoj opeka i obojena žbuka – odredili su i različite postupke građenja i oblikovanja. Obalna jadranska naselja odlikuje specifičan arhitektonski izraz kamenih struktura jasnih stilskih povijesnih izraza, uz prisutnost suhozida u svim varijantama krajobraznih vrijednosti. Slavonsku ravnicu obilježava šor, proizašao iz elementarne funkcije odnosa stambene kuće i pratećih zgrada, a Istra i Hrvatsko zagorje, premda su sličnog brežuljkastog krajobraza, daju potpuno različitu arhitektonsko-urbanu interpretaciju. Baštinu skromnijih ambijenata nesumnjivo čini i pučka i marginalna gradnja svih hrvatskih regija: Posavina, kontinentalna, gorska, primorska Hrvatska, kao i ljudskom voljom oblikovani krajobraz poput suhozida i gromača.

Podmorje hrvatskog Jadrana i podvodna područja na kopnu tek su dijelom istraženi. Prepoznata su i zaštićena antička nalazišta, koja dokazuju gospodarske, ratne i druge putove ljudi i roba na tom prostoru, amfore i drugi nalazi keramike, brodovlje iz različitih povijesnih razdoblja te mostovi. Hrvatsku i svjetsku javnost povremeno iznenadi i pokoji slučajni a kapitalni nalaz kao što je Apoksiomen nađen u podmorju otoka Lošinja.

Sve je to dokaz kulture građenja i graditeljskog duha kao trajnog obilježja nacionalnog identiteta. Kao materijalizirani povijesni čimbenik, kontinuitet svog postojanja mora ostvariti i u suvremenosti.

Dokument Arhitektonske politike Republike Hrvatske 2012. – 2020., ApolitikA, Nacionalne smjernice za vrsnoću i kulturu građenja, usvojila je Vlada RH²³ 2012. godine. Pritom je iskazan javni interes za kvalitetu sveukupnog izgrađenog i prirodnog okoliša, koji je usmjeren prema ostvarivanju triju osnovnih ciljeva: kulturi građenja kao preduvjetu kvalitete izgrađenog prostora, kvaliteti izgrađenog prostora kao osnove za dobar život svakog pojedinca te kvalitetnoj arhitekturi kao poticaju nacionalnog razvoja i napretka.

Ostvarivanje ciljeva ApolitikA sagledava kroz deset međusobno povezanih tematskih područja:

- društvena svijest
- javni zahvati u prostoru
- graditeljska baština (nasljeđe)
- razvoj, planiranje i uređenje prostora
- građenje i oblikovanje prostora
- stanovanje
- arhitektonsko-urbanistički natječaji za najkvalitetnije rješenje
- obrazovanje
- prostor i arhitektura kao pokretači gospodarskog razvoja
- zakonodavni okvir.

---

²³ 29. studenoga 2012., na 64. sjednici.

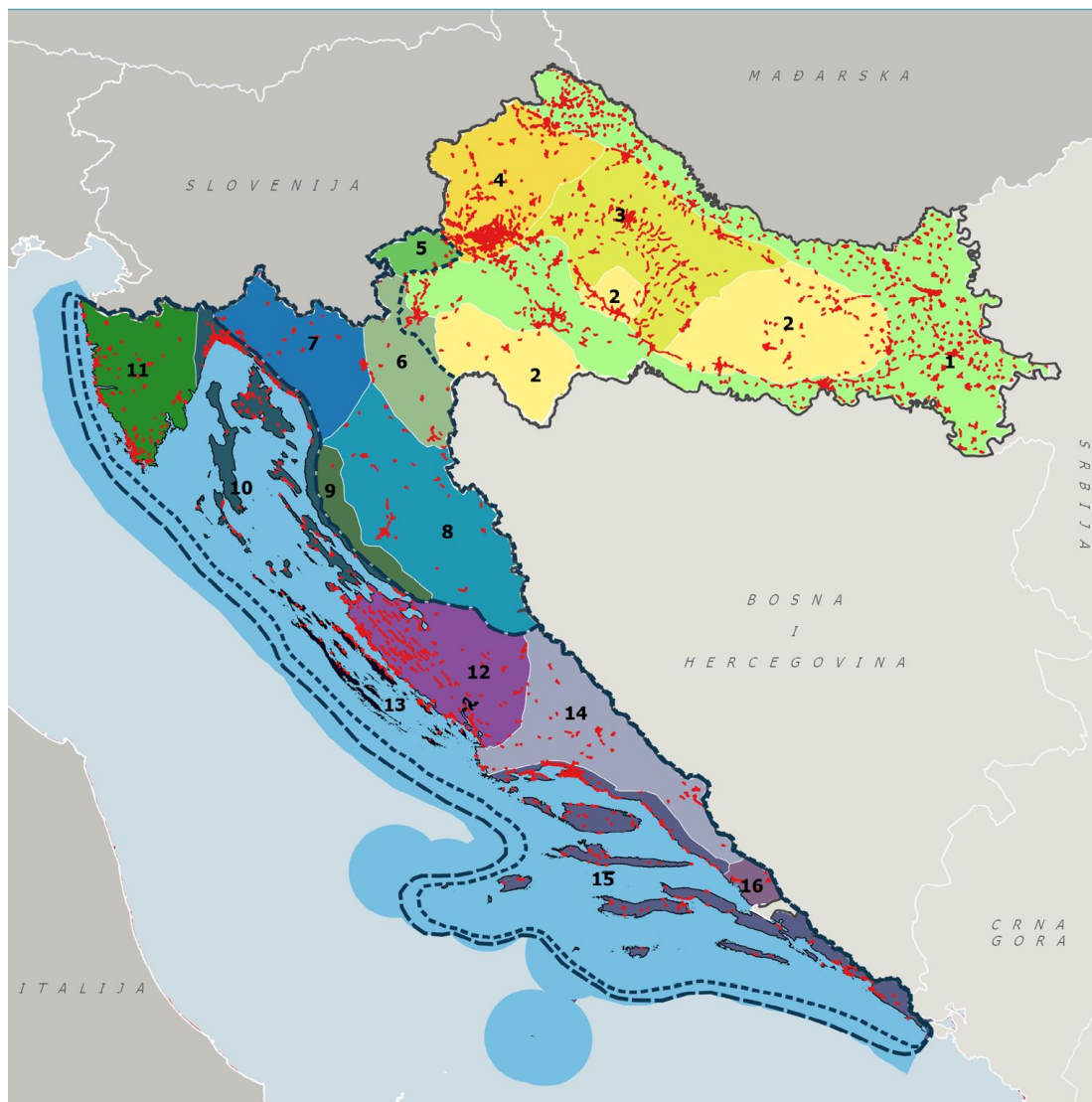
1.2.4. Krajobraz

Cijela je Hrvatska kulturni krajolik – pristup korištenju pojedinim dijelovima prostora može se stupnjevati prema dogovorenim kriterijima, ali ne postoji niti jedan njegov dio koji je moguće mijenjati bez prethodnog vrednovanja; Hrvatska je perivoj Europe – na tlu Hrvatske opstala su svjedočanstva svih slojeva europske civilizacije i kulture od prapovijesti do današnjega doba; Hrvatska je zemljopisno uzornik europskih krajolika – visoka gorja i panonske ravnice, jadranske obale i riječni slivovi, krš i močvare, šume i poljodjelska zemljišta, a posebno europsko blago jest više od tisuću njezinih otoka.²⁴

---

²⁴ Pretpostavke su preuzete iz teksta *Kulturni krajolici – programska vizija kulturnih krajolika Hrvatske*, koji je rađen u sklopu projekta Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti *Zaštita dobara od nacionalnog interesa*, koji je počeo u jesen 2013. Tekst o kulturnim krajolicima potpisuje grupa autora: prof. dr. sc. Mladen Obad Šćitaroci (koordinator), dr. sc. Željka Čorak, izv. prof. dr. sc. Bojana Bojanić Obad Šćitaroci, dr. sc. Biserka Dumbović-Bilušić, prof. dr. sc. Vladimir Goss i akademik Vladimir Marković.

0 50 100 200 km

PRIKAZ 1.10.
KRAJOBRAZNA
REGIONALIZACIJA

1. Nizinska područja sjeverne Hrvatske	7. Gorski kotar	14. Dalmatinska zagora
2. Panonska gorja	8. Lika	15. Obalno područje srednje i južne Dalmacije
3. Bilogorsko-moslovački prostor	9. Vršni pojas Velebita	16. Donja Neretva
4. Sjeverozapadna Hrvatska	10. Kvarnersko-velebitski prostor	Izgrađena područja
5. Žumberak i Samoborsko gorje	11. Istra	Jadransko područje
6. Kordunska zaravan	12. Sjeverno-dalmatinska zaravan	Krško područje
	13. Zadarsko-šibenski arhipelag	

Izvori:
I. Bralić, 1995, Krajobrazna regionalizacija Hrvatske s obzirom na prirodna obilježja
Izgrađena područja: Informacijski sustav EEA (Corine Land Cover)

Krajobraz/krajolik²⁵ definiran je kao određeno područje, viđeno ljudskim okom, čija je narav rezultat međusobnog djelovanja prirodnih i/ili ljudskih čimbenika, a bitna je sastavnica čovjekova okruženja, izraz raznolikosti zajedničke kulturne i prirodne baštine te temelj identiteta područja. Raznolikost krajobraza jedna je od najvećih prostornih vrijednosti i važna sastavnica identiteta države. Krajobraz je osnovni životni, identitetski i gospodarski resurs države – njegove su vrijednosti (prirodne, kulturne, ambijentalne, društvene, vizualne i druge) ograničene i potrošive.

²⁵ Postoje prijevori u vezi s uporabom izraza *krajobraz* i *krajolik*. U Strategiji se u kontinuitetu dosadašnje prostorno-planske i zakonske terminologije rabi izraz *krajobraz*.

Na tlu Hrvatske opstala su svjedočanstva svih slojeva europske civilizacije i kulture od prapovijesti do današnjeg doba. U antologiju građevinski artikuliranog krajobraza ubrajaju se istarski gradići na vrhovima brežuljaka, zatim planirani srednjovjekovni i renesansni gradovi kao što su Pag, Ston, Korčula, Dubrovnik i Karlovac, ušorena panonska naselja nastala u razdoblju baroka, barokne bastionske utvrde kao poveznica gradske strukture i krajobraza, npr. Tvrđa u Osijeku i Slavonskom Brodu, vojno graditeljstvo 18. i 19. stoljeća i dr.

Krajobraznu vrijednost čine i primjeri vezanosti tla i gradnje: tradicijska drvena arhitektura Turopolja, Posavine i Hrvatskog zagorja, kamena gradnja jadranskog obalnog pojasa i otoka te suhozidna gradnja.

Krajobrazna su vrijednost i perivoji: dubrovački renesansni perivoji, barokno-romantičarski Maksimir, perivoji baroknih i historicističkih dvoraca Hrvatskoga zagorja i Slavonije, javni gradski perivoji i šetališta hrvatskih gradova i naselja te arboretumi.

Potpisivanjem Konvencije o Europskim krajobrazima,²⁶ Hrvatska je prihvatila obvezu da krajobraze zakonom priznaje kao sastavnicu čovjekova okruženja, izraz raznolikosti zajedničke kulturne i prirodne baštine te kao temelj identiteta područja. Također je preuzela obvezu prepoznavanja karaktera krajobraza na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini te uspostavljanje instrumenata za njegovu zaštitu, upravljanje i planiranje. Konvencija priznaje važnost svih krajobraza, a ne samo iznimnih, s obzirom na njihov odlučujući utjecaj na kvalitetu života. Krajobraz u kontekstu Europske konvencije i suvremenih svjetskih shvaćanja važnosti krajobraza obuhvaća prirodna, ruralna, gradska i prigradska područja, uključujući kopno, područja kopnenih voda i morska područja. Cijeli je prostor Hrvatske krajobraz – jednako na kopnenoj površini (landscape) kao i na morskoj (seascape) – te ga se mora doživljavati kao dobro od najvećeg nacionalnog interesa.

Krajobrazi u RH štite se posebnim zakonima, između ostalog Zakonom o zaštiti okoliša, Zakonom o zaštiti prirode, Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara te Zakonom o prostornom uređenju. U Zakonu o zaštiti okoliša krajobraz je prepoznat kao bitna sastavnica čovjekovog okruženja te se njime osigurava očuvanje krajobrazne raznolikosti. Zakonom o zaštiti prirode osigurava se očuvanje značajki i karakterističnih obilježja krajobraza, uključujući one koja su temeljem svoje linearne i kontinuirane strukture ili funkcije bitne za migraciju, širenje ili genetsku raznolikost divljih vrsta. Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara krajobraz se štiti kao nepokretno kulturno dobro – povijesno karakteristične strukture koje svjedoče o čovjekovoj nazočnosti u prostoru – od gradova, sela i građevina s okolišem do perivoja i parkova. Dio krajobraza štiti se prostorno-planskom dokumentacijom – županijskim prostornim planovima i prostornim planovima uređenja gradova i općina.

Pojam prirodnog krajobraza obuhvaća područja netaknute prirodnosti čiji je razvoj određen i uređen isključivo zakonima prirode, bez utjecaja čovjeka.

---

²⁶ Zakon o potvrđivanju konvencije o europskim krajobrazima (NN-MU 12/02 i 11/04), European Landscape Convention, 2000., Firenca

Antropogeni/kulturni krajobrazi mogu se opisati kao dijelovi na Zemlji izloženi temeljnim utjecajima prirode i čovjeka, koji znatno mijenjaju njegov prvotni izgled. Ovaj krajobraz nastaje čovjekovim djelovanjem i oblikovanjem iz određenih funkcionalnih razloga.

Ruralni krajobraz, osim djelatnosti vezanih uz obradu i korištenje zemlje te u najvećoj mjeri zastupljenosti poljodjelskih površina, određuje prisutnost naselja, koja mogu biti: nekadašnji mali gradovi i trgovišta, sela, zaseoci, samotna gospodarstva, stancije, salaši, povremena pastirska boravišta, nastambe za stoku i ostale građevine okružene agrikulturnim površinama. Oblici naseljavanja i posjedi, parcelacija, ograđivanje, smještaj i položaj izdvojenih zgrada te prirodne značajke važni su elementi koji oblikuju uzorke ruralnog krajobraza.

Kultivirani krajobrazi uglavnom se odnose na agrarne/poljodjelske površine. Uzorci agrarnog krajobraza stvarali su se stoljećima i određeni su vlasničkim odnosima te su prilagođeni geomorfološkim obilježjima terena. Osim navedenih, prema funkcionalnim i morfološkim kriterijima te načinu korištenja prostora, razlikuju se: urbani, ruralni, industrijski, sakralni, fortifikacijski i ostali institucionalni krajobrazi.

Urbani krajobraz uključuje područja naselja i ostalih izgrađenih sadržaja. Urbani krajobraz koji se odnosi na područja gradskih naselja može se opisati i kao vizualna percepcija posebnih prostornih vrijednosti: estetskih, kao što su pogledi, vizure i pristupne panorame; izgrađenih i otvorenih struktura. Unutar pojma urbanog krajobraza izdvaja se povijesni urbani krajobraz, nastao prepoznavanjem vrsnoća u povijesnom urbanom području koje je podložno promjenama i razvoju tijekom povijesti.

1.3. Prostorni razvoj

Razvitak sve pokretljivijeg, dinamičnijeg i neodređenijeg društva u sve definiranijem prostoru kojim definitivno raspolažemo, dramatičan je sukob koji nam jedini može odrediti mjesto, ulogu, potrebu, smisao, metodu i ciljeve planiranja prostora.

- Ante Marinović-Uzelac, 2011.

1.3.1. Tradicija prostornog i urbanističkog planiranja

Hrvatska ima snažnu tradiciju u planiranju uređenja prostora i okoliša, čiji su formalni začeci u 19. stoljeću kada je izrađen niz regulacijskih planova hrvatskih gradova i naselja. Međutim, planiranje gradova u hrvatskom je prostoru prisutno znatno dulje, što pokazuju brojni primjeri srednjovjekovnih gradova s tragovima grčke i rimske ortogonalne planimetrije, koji su prepoznatljivi u većoj ili manjoj mjeri (Poreč, Rab, Zadar, Split), gradova pravilne osnove kao dijela planiranog graditeljskog pothvata (zagrebački Gradec, Veliki i Mali Ston, Korčula) kao i planiranih utvrđenih gradova renesanse i baroka.

Tako je Hrvatska svojim geopolitičkim i kulturološkim određenjem kao srednjoeuropska, mediteranska i podunavsko-panonska država baštinila ostavštine prapovijesti, antičke Grčke i Rima, Bizanta, Karolinškog i Otomanskog Carstva te Venecije, koja je obilježila obalno područje, i Austro-Ugarske Monarhije, koja je obilježila kontinentalnu Hrvatsku.

Vrijedni su primjeri planova naših povijesnih gradova Dubrovnik – Stari grad, Split s Dioklecijanovom palačom, Zadar, Šibenik, Osijek – rimska Mursa, osječka Tvrđa, Ilok, Slavonski Brod s tvrđavom, renesansna zvijezda Karlovca, Bjelovar, Zagreb – Kaptol te kasnije regulatorne osnove Gornjeg i Donjeg grada i dr. Poznati dokumenti iz 13. st. poput Dubrovačkog statuta iz 1272. godine i Vinodolskog zakonika iz 1288. godine sadržavaju, među ostalim, smjernice i upute za uređenje prostora kojima se propisuje međuodnos pojedinih građevina.

Dinamični procesi urbanizacije nakon Drugog svjetskog rata nametnuli su potrebu osnivanja Urbanističkog instituta SR Hrvatske 1947. u Zagrebu, urbanističkih zavoda u Splitu, Zagrebu, Rijeci i Osijeku, uvođenje Katedre za urbanističko i prostorno planiranje na Arhitektonskom fakultetu u Zagrebu i osnivanja brojnih zavoda i instituta relevantnih za izučavanje, praćenje i usmjeravanje događanja i procesa u prostoru.

Od šezdesetih godina prošloga stoljeća razvija se prostorno planiranje širih područja, regija, a poslije i zajednica općina. Prvi regionalni prostorni plan izrađen je 1958. godine za tadašnji kotar Krapinu. Metodološki je taj plan pratio suvremene svjetske trendove prostornog planiranja, koridore i komponente prostornog razvoja, zone utjecaja, scenarije očekivanog prostornog razvoja, policentričnost sustava naselja – žarišta razvoja.

U razdoblju između 1967. i 1972. godine Hrvatska je, u suradnji s Ujedinjenim narodima (UN), izradila program i plan prostornog uređenja jadranskog područja, odnosno provela planiranje prostora i okoliša jadranskog područja: sjeverni, srednji i južni Jadran – Regionalni prostorni plan južnog Jadrana, 1968., i Koordinacioni regionalni prostorni plan Gornjeg Jadrana, 1972., te njegova neposrednog zaleda. Osim navedene metodologije regionalnih planova, u tim se planovima pojavila tema planiranja mora kao prostora posebne vrijednosti.

Do 1974. godine izrađeni su prostorni planovi većih regionalnih cjelina (prostorni planovi bivših općina i bivših zajednica općina) te prvi Planerski atlas SR Hrvatske (tzv. Crvena knjiga, Zagreb, 1974.), koji je bio podloga za izradu Prostornog plana SR Hrvatske, koji je pak donesen 1974. godine²⁷ (za razdoblje razvoja do 2000.). Potkraj 70-ih godina promijenjena je metodologija izrade razvojnih prostornih planova – prvi su se put u tim planovima određivala građevinska područja naselja (prostorni planovi općina Županja, Vinkovci), što je kao rješenje poslije ušlo i u zakonsku regulativu. Tijekom 80-ih pristupilo se izradi novog prostornog plana SR Hrvatske, koji je donesen 1989. godine – Prostorni plan SR Hrvatske,²⁸ a njegovoj izradi prethodila su brojna istraživanja, među kojima treba istaknuti studiju Prostor i čovjekova okolina u dugoročnom razvoju SR Hrvatske, u sklopu opsežnog znanstveno-istraživačkog projekta Znanstvene osnove dugoročnog razvoja SR Hrvatske do 2000. godine (1984. godine). Ova je studija promicala koncept interaktivnog pristupa planiranju, a kao konačni cilj povećanje kvalitete života. Korištenje prostornim potencijalima te njihova zaštita planirali su se uzimajući u obzir, osim prostornih, i društvene, kulturne i gospodarske čimbenike.

Stjecanjem samostalnosti i suverenosti, RH svoj je prostorni razvoj usmjerila izradom i donošenjem ključnih dokumenata prostornog uređenja državne razine, a to su SPURH iz 1997. godine i PPURH iz 1999. godine. Oba su dokumenta izmijenjena i dopunjena 2013. godine, a izmjenama su obuhvaćena nova polazišta i odrednice razvoja infrastrukturnih sustava. Zakonom o prostornom uređenju i gradnji iz 2007. Strategija je određena kao dokument prostornog razvoja, a ne više samo kao dokument prostornog uređenja.

1.3.2. Sustav prostornog uređenja

Prostorno planiranje u RH provodi se u skladu sa zakonima i propisima te strateškim dokumentima državne, područne (regionalne) i lokalne razine uz primjenu načela vertikalne i horizontalne koordinacije i usklađivanja.

Današnji sustav prostornog uređenja, kojim se osiguravaju uvjeti za korištenje, zaštitu i upravljanje prostorom RH kao osobito vrijednim nacionalnim dobrom, rezultat je dugogodišnje prakse i tradicije prostornog planiranja. Sustav se temelji na Ustavom i posebnim zakonima²⁹ određenom teritorijalnom ustrojstvu države te ovlastima i

²⁷ NN 21/74

²⁸ NN 12/89

²⁹ Ustav Republike Hrvatske (NN 85/10 – pročišćeni tekst i NN 5/14 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske), Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13 i 137/15), Zakon o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (NN 86/06, 125/06, 16/07, 95/08, 46/10, 145/10, 37/13, 44/13, 45/13 i 110/15)

nadležnostima javnopravnih tijela,³⁰ a pobliže je određen temeljnim zakonom iz područja prostornog uređenja,³¹ pri čemu su osnovna načela usklađena s regulativom EU. Odnos sustava prostornog uređenja prema drugim područjima uređen je posebnim zakonima.

Hrvatski sabor, Vlada RH te predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave osiguravaju učinkovitost prostornog uređenja donošenjem prostornih planova i drugih dokumenata određenih Zakonom o prostornom uređenju kojima se uređuje organizacija, korištenje i namjena prostora te uvjeti za njegovo uređenje i zaštitu u skladu s ciljevima i načelima prostornog uređenja.³²

Ti se dokumenti donose na državnoj, područnoj (regionalnoj) i lokalnoj razini, a njihovu stručnu utemeljenost, sukladno zakonu, osiguravaju: tijela državne uprave, stručna upravna tijela, zavodi i druge pravne osobe registrirane za obavljanje stručnih poslova prostornog uređenja te ovlašteni arhitekti koji samostalno obavljaju stručne poslove prostornog planiranja.

Za sustavno obavljanje stručnih poslova te unapređivanje razvoja i sustava prostornog uređenja uspostavljena je mreža ustanova na državnoj i regionalnoj razini koju čine:

- Hrvatski zavod za prostorni razvoj
- 20 županijskih zavoda za prostorno uređenje
- Zavod za prostorno uređenje Grada Zagreba.

Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske

Značenje, sadržaj i nadležnost za donošenje Strategije propisani su zakonom.³³

Strategija je temeljni državni dokument za usmjeravanje razvoja u prostoru u skladu s ukupnim potrebama i mogućnostima koje proizlaze iz temeljnih državnih dokumenata. Za njezinu izradu odgovorno je ministarstvo nadležno za poslove prostornog uređenja, a donosi je Hrvatski sabor.

Suvremeni razvoj RH i priroda prostornih odnosa prate procese globalizacije ponajprije gospodarskih, društvenih i ekoloških pitanja, što iziskuje potrebu za međusobnom suradnjom svih razvojnih čimbenika društvene, gospodarske, tehničke, tehnološke i ekološke sfere, zbog čega je praćenje stanja u prostoru, planiranje i briga o njegovu racionalnom korištenju neodvojiv dio ukupne strategije razvoja države. Strategijom u tom smislu treba postići visok stupanj suglasja o bitnim ciljevima uređenja prostora, o načinu i instrumentima za njihovo ostvarivanje na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini uz praćenje, odnosno uspostavom suodnosa s europskim dokumentima strategijske i nadnacionalne razine – posebno u određivanju smjernica prostornog uređenja za urbani i ruralni sustav, obalno područje i prostorne koridore.

---

³⁰ Pojam javnopravno tijelo, prema članku 1. Zakona o općem upravnom postupku (NN 47/09), obuhvaća: tijela državne uprave i druga državna tijela, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i pravne osobe koje imaju javne ovlasti.

³¹ Zakon o prostornom uređenju (NN 153/13)

³² Zakon o prostornom uređenju (NN 153/13)

³³ Zakon o prostornom uređenju (NN 153/13), članak 50. do 52.

Strategijom se određuju dugoročne zadaće prostornog razvoja RH, strateška usmjerenja razvoja djelatnosti u prostoru i polazišta za koordinaciju njihovih razvojnih mjera u prostoru pa ona u osnovi sadržava:

- polazišta, osnovu i organizaciju prostornog razvoja sa smjericama i prioritetima za postizanje ciljeva prostornog razvoja
- razvoj prostornih sustava sa smjericama za prostorni razvoj na regionalnoj i lokalnoj razini
- mjere zaštite okoliša u skladu sa Strategijom održivog razvitka RH.

Prostorni planovi i strateški razvojni dokumenti drugih gospodarskih i upravnih područja i djelatnosti ne mogu biti u suprotnosti sa Strategijom.

Prostorni planovi

Sustav prostornog uređenja ostvaruje se izradom i donošenjem prostornih planova te njihovom primjenom na temelju izdanih akata za provedbu i/ili posebnih propisa. Prostorni planovi imaju snagu i pravnu prirodu podzakonskih propisa, a njihova izrada, postupak donošenja i provedba dodatno se provjeravaju izdavanjem odgovarajućih mišljenja i suglasnosti, upravnim postupcima izdavanja odobrenja za gradnju te upravnim nadzorom sukladno posebnim zakonima. Sudjelovanje javnosti i svih zainteresiranih sudionika u postupku izrade i donošenja prostornih planova omogućeno je provođenjem javnih rasprava.

Prostorni planovi donose se na državnoj, područnoj (regionalnoj) i lokalnoj razini. Valja istaknuti da je cijelo područje RH pokriveno važećim prostornim planovima: županijskim prostornim planovima i prostornim planovima uređenja općina i gradova.

Zakonom o prostornom uređenju iz 2013. godine (ZPU) u sustav prostornog planiranja uvedeni su Državni plan prostornog razvoja kao aktivnost planirana Strategijom te urbanistički planovi uređenja od državnog i županijskog značaja.

Praćenje stanja u prostoru

Stanje u prostoru i području prostornog uređenja prati se i analizira izradom i donošenjem izvješća o stanju u prostoru na državnoj, područnoj (regionalnoj) i lokalnoj razini za četverogodišnje razdoblje. Na temelju analize provedbe prostornih planova i drugih dokumenata koji utječu na prostor te analize i ocjene stanja i trendova prostornog razvoja, izvješća daju prijedloge i osnovne preporuke mjera za unapređenje budućeg prostornog razvoja.

Informacijski sustav prostornog uređenja

Izrada, donošenje, provedba i nadzor prostornih planova, trajno praćenje stanja u prostoru i području prostornog uređenja te izrada izvješća o stanju u prostoru operativno će se temeljiti na Informacijskom sustavu prostornog uređenja (ISPU).

ISPU se uspostavlja kako bi se uporabom suvremenih tehnologija ostvarili sljedeći ciljevi:

- kontinuirano praćenje trendova u prostornom razvoju te redovito izvješćivanje i praćenje stanja u prostoru, a time i učinkovito praćenje provođenja Strategije i ostalih prostorno-planskih dokumenata
- objedinjavanje prostorno-planskih i ostalih podataka koji su od značaja za prostorno uređenje (npr. izdana odobrenja za gradnju, nadzor građevinske

inspekcije i sl.) te prostornih podataka javnopravnih tijela koja se koriste pri izradi prostornih planova

- razmjena prostorno-planskih i drugih prostornih podataka koji su od značaja za prostorno planiranje između subjekata prostornog uređenja
- istodobni prikaz prostorno-planskih i drugih raspoloživih prostornih podataka javno i bez ograničenja
- dostupnost prostornih planova
- transparentnost postupka izrade i donošenja prostornih planova
- učinkovitije sudjelovanje javnosti u postupku izrade i donošenja te praćenju provedbe prostornih planova
- jednostavnije pribavljanje nedvojbenih informacija o mogućim zahvatima u prostoru svima koji su za to zainteresirani.

1.4. Međunarodni kontekst

RH je od 1. srpnja 2013. godine punopravna članica EU-a, čime je ostvarena mogućnost, ali i obveza, za korelacijsku primjenu propisa te usklađivanja sa stečevinama EU-a. Međunarodna suradnja usmjerena je na EU i Vijeće Europe te na provedbu drugih međunarodnih sporazuma i konvencija kojima se definiraju obveze vezane uz zaštitu prirode i očuvanje bioraznolikosti, zaštitu prirodnih resursa i okoliša, sprečavanje nastanka štete, klimatske promjene, smanjenje rizika od katastrofa te postupanje s otpadom u slučaju industrijskih incidenata.

Razvojne politike EU-a

U posljednjih petnaestak godina usvojen je veći broj razvojnih dokumenata na razini EU-a koji su usmjereni na osmišljavanje i realizaciju modela planiranja održivog razvoja, temeljenog na uravnoteženom socijalnom, kulturnom, gospodarskom i prostorno-ekološkom razvoju te međugeneracijskoj solidarnosti.³⁴ Razvoj je globalno usmjeren na povećanje konkurentnosti EU-a i cjelokupnog područja Europe na međunarodnoj sceni, odnosno pozicioniranje Europe s obzirom na njezinu posebnost u skladu sa strateškim ciljem ostvarenja socijalne, gospodarske i teritorijalne kohezije. **Gospodarska kohezija** pritom podrazumijeva postizanje visokog stupnja razvoja što većeg područja određene prostorne cjeline radi jačanja njezine ukupne konkurentnosti u regionalnom i širem međunarodnom kontekstu, ali i postizanje određenog stupnja gospodarske integracije u cjelokupni sustav. **Socijalna kohezija** obuhvaća društveno pravedan i uravnotežen razvoj na dobrobit što većeg broja socijalnih, teritorijalnih i drugih skupina, uz određeni stupanj solidarnosti i što manju društvenu isključenost. **Teritorijalna kohezija**, koja se u širem smislu koristi kao sinonim za europsko prostorno planiranje, označava teritorijalno uravnotežen razvoj određene prostorne cjeline, neodvojiv od procesa gospodarske i socijalne kohezije te usmjeren na postizanje određenog stupnja teritorijalne integracije. Pritom cjelokupan koncept prostornog razvoja i planiranja počiva na poštovanju geografskih, povijesnih i kulturoloških posebnosti, odnosno tradicije i identiteta, izbjegavajući zamku isključivo tržišno orijentiranog planiranja temeljenog na rastućoj konkurenciji privlačenja investicija. Konceptom teritorijalne kohezije naglašena je primjena prostornog pristupa u svim fazama odlučivanja u sektorskim politikama uz naglašenu potrebu za suradnjom na svim razinama upravljanja.

U dokumentu Europa 2020,³⁵ koji je nastao 2010. godine nakon suočavanja s gospodarskom krizom 2008. godine, koja je upozorila na strukturne slabosti europskog gospodarstva i tromost u prilagodbi novim globalnim uvjetima na tržištu rada, određen je strateški okvir za pametan, održiv i uključiv razvoj. Postavljeno je pet glavnih ciljeva za mjerenje uspjeha: zaposlenost, istraživanje i razvoj, klimatske

³⁴ Jedan je od prvih takvih dokumenata *Lisabonski ugovor kojim se mijenja i dopunjuje Ugovor o EU i Ugovor o osnivanju Europske zajednice*, potpisan 2007, koji je stupio na snagu 2009.

³⁵ Europska strategija za pametan, održiv i uključiv rast, Europska komisija 2010.

promjene i energija, obrazovanje i borba protiv siromaštva.

Prostorne politike EU-a

Strateška razvojna opredjeljenja EU-a prenose se u područje prostornog razvoja i prostornog planiranja određivanjem ciljeva prema kojima se gospodarski razvoj prihvatljiv za okoliš temelji na čvrstoj i uravnoteženoj prostornoj strukturi.

Za razliku od regionalne i okolišne politike, prostorno planiranje na razini EU-a nije u izvornoj nadležnosti EU-a,³⁶ odnosno još je u ovlasti država članica. Iako na razini EU-a ne postoji jedinstvena politika i zakonodavstvo za prostorno planiranje, usuglašeni su zajednički prostorno-planski razvojni ciljevi sagledavanjem prostora u cjelini i pojedinačno na razini regija sa sličnim razvojnim problemima i mogućnostima, pri čemu prostorna komponenta razvoja nadilazi teritorijalne i političke granice. Osnovne postavke i načela koncepta prostornog planiranja i razvoja EU-a razrađeni su u nizu dokumenata i propisa različite pravne snage (u formi uredbi, direktiva, odluka, preporuka ili mišljenja) i ugrađuju se u nacionalne prostorne politike, pri čemu obveza i model primjene proizlaze iz odgovarajućih stupnjeva ovlasti.³⁷

Prostorno planiranje pozicionirano je kao jedan od ključnih instrumenata za uspostavljanje dugoročnog i održivog okvira za gospodarski, socijalni i teritorijalni razvoj – kako unutar država članica tako i između njih. Promišljanje prostornog razvoja u ovom je kontekstu prošireno od sustava i prakse prostornog planiranja na upravljanje prostornim procesima putem velikog broja javnih institucija različitih upravljačkih i administrativnih razina. Naglašeno je pitanje koordinacije odlučivanja i uspostavljanja odnosa partnerstva među brojnim dionicima tog procesa na svim razinama – horizontalnim i vertikalnim (u smislu određivanja njihove nadležnosti, odgovornosti i ovlasti te postizanja ravnoteže interesa). U svemu tome raste značenje tzv. komunikacijske kulture među svim dionicima, koja se ostvaruje putem uspostave različitih instrumenata podrške – od uspostave mrežnih baza planskih podataka (npr. ESPON) i web-alata (npr. RFSC, TIA) do osposobljavanja građana za odgovorno sudjelovanje u demokratskom procesu pripreme, donošenja i provedbe odluka.

Usuglašavanjem zemalja članica i Europske komisije nastao je službeno prihvaćen, premda ne i pravno obvezujući, dokument Perspektiva europskog prostornog razvoja (ESDP),³⁸ koji je programski i politički okvir za sektorske politike, kako na razini EU-a tako i na razini pojedinih država članica te njihovih regionalnih i lokalnih vlasti koje imaju utjecaj na prostor. Njime se prostorne politike usmjeravaju prema uravnoteženom i održivom razvoju teritorija EU-a putem ostvarivanja zajedničkih ciljeva:

- ekonomska i socijalna kohezija
- očuvanje i upravljanje prirodnim resursima i kulturnim nasljeđem
- uravnotežena konkurentnost europskog teritorija.

³⁶ Svi ugovori i sporazumi, zajedno s drugim zakonodavstvom EU-a (propisima, preporukama, odlukama, direktivama i dr.) čine *acquis communautaire*, a EU može određivati samo politike u sklopu *acquis*, odnosno za koje ima nadležnost.

³⁷ Stupnjevi ovlasti koje su dodijeljene EU-u: isključive (nad kojima je EU stekao isključivo pravo odlučivanja te države više o tim pitanjima ne mogu odlučivati), podijeljene (u kojima i EU i države članice zadržavaju ovlast pravne regulacije do donošenja pravne norme EU-a) i komplementarne (ne ovlašćuju EU na zakonodavno djelovanje, već samo na potporu akcijama država članica, posebno u području istraživanja i razvoja).

³⁸ European Spatial Development Perspective – ESDP, Potsdam 1999.

Teritorijalnoj komponenti kohezijske politike EU-a politički je okvir dan u dokumentu Teritorijalna agenda EU 2020,³⁹ kao rezultat promišljanja da je postizanje ciljeva EU-a koji su definirani u strategiji Europa 2020, s obzirom na različite razvojne mogućnosti pojedinih regija, moguće samo ako se uzme u obzir teritorijalna dimenzija strategije. Smjerovi održivog razvoja ovise o specifičnostima pojedinih područja, a za regije koje zaostaju uspostavlja se mehanizam solidarnosti.

Hrvatska i prostorne politike EU-a

Načela prostornih politika EU-a prepoznata su u zakonima i propisima iz područja prostornog planiranja i uređenja i prije pristupanja RH EU-u. Postavljeni ciljevi prostornog uređenja usklađeni su s pretpostavkama kohezijske politike u Zakonu o prostornom uređenju⁴⁰ koji je na snazi, a odnose se u prvom redu na: ravnomjeran prostorni razvoj usklađen s gospodarskim, društvenim i okolišnim polazištima; prostornu održivost u odnosu na racionalno korištenje i očuvanje kapaciteta prostora na kopnu, moru i u podmorju u svrhu učinkovite zaštite prostora; povezivanje hrvatskog teritorija s europskim sustavima prostornog uređenja; njegovanje i razvijanje regionalnih prostornih osobitosti; međusobno usklađen i dopunjujući razmještaj različitih ljudskih djelatnosti i aktivnosti u prostoru radi funkcionalnog i skladnog razvoja zajednice uz zaštitu integralnih vrijednosti prostora; razumno korištenje i zaštitu prirodnih dobara, očuvanje prirode, zaštitu okoliša i prevenciju od rizika onečišćenja; zaštitu kulturnih dobara i vrijednosti; kvalitetan i human razvoj gradskih i ruralnih naselja te siguran, zdrav, društveno funkcionalan životni i radni okoliš; cjelovitost vrijednih obalnih ekosustava i kakvoće mora; opskrbu, funkcionalnu pristupačnost i uporabu usluga i građevina za potrebe različitih skupina stanovništva, osobito djece, starijih ljudi i osoba smanjenih sposobnosti i pokretljivosti; stvaranje visokovrijednog izgrađenog prostora uz poštovanje specifičnosti pojedinih cjelina te prirodnog i urbanog krajobraza i kulturnog nasljeđa; prostorne uvjete za razvoj gospodarstva. U vezi s provođenjem prostornih politika treba istaknuti da je RH 1996. potvrdila Konvenciju o procjeni utjecaja na okoliš preko državnih granica donesenu u Espoo-u (Finska) 25. veljače 1991.

Obalno područje i more

U širem kontekstu obale Sredozemnog mora prostor su koncentriranog razvoja već tisućljećima, a povećani rizik od uništavanja osjetljivih obalnih ekosustava i degradacije izvornih krajobraza prelazi nacionalne granice.

Osim domaće politike i legislative, širok je spektar različitih politika EU-a koje utječu na razvoj obalnog područja, npr. zajedničke politike o poljoprivredi i ribarstvu, uspostavljanje mreže transeuropskog transporta (TEN-T), Natura 2000, politika obnovljivih izvora energije i dr. Od posebnog su utjecaja za primjenu na području obale i mora dokumenti:

- Direktiva 2008/56/EZ Europskog parlamenta i vijeća od 17. lipnja 2008. o uspostavljanju okvira za djelovanje Zajednice u području politike morskog okoliša (Okvirna direktiva o morskoj strategiji) (SL L 164, 25.6.2008.) (ODMS)⁴¹

³⁹ TA 2020 dogovorena je na neformalnom sastanku ministara nadležnih za prostorno planiranje i teritorijalni razvoj 19. svibnja 2011. u Gödöllő, Mađarska.

⁴⁰ NN 153/13

⁴¹ Marine Strategy Framework Directive – MSFD, 2008.

- Direktiva 2014/89/EU Europskog parlamenta i vijeća od 23. srpnja 2014. o uspostavi okvira za prostorno planiranje morskog područja (SL L 257/135, 28.8.2014.) (ODPPM).⁴²

ODPPM

Među najvažnijim općim ciljevima ODPPM-a učinkovitije je upravljanje djelatnostima na moru te učinkovito korištenje morskih resursa u sprezi s integralnim upravljanjem obalnim područjem.

Prostorni obuhvat ove Direktive čini područje *morskih voda* koje su definirane kao: vode, morsko dno i podtlo na morskoj strani od osnovne crte od koje se mjeri širina teritorijalnih voda sve do najdaljeg doseg područja na kojemu obalna država ima ili ostvaruje prava nadležnosti u skladu s Konvencijom UNCLOS-a.⁴³ U vezi s prostornim planiranjem, Direktiva dopušta prilagodbu granica obuhvata u dijelu mora koji je obuhvaćen prostornim planovima.

U sklopu multilateralne suradnje, a u vezi s preuzetim obvezama, za Hrvatsku kao mediteransku državu značajna je **Mediteranska strategija održivog razvoja**⁴⁴ – okvirni strateški razvojni dokument za usmjeravanje nacionalnih strategija održivog razvoja. U njemu se isprepliću aktivnosti i politike EU-a i UN-a, a usmjeren je na pokretanje dinamičnog partnerstva između sredozemnih zemalja. Strategija je nastala na zasadama Barcelonske konvencije,⁴⁵ koju je potpisala 21 sredozemna država, a čija je glavna tema uspostavljanje međunarodnih instrumenata zaštite i očuvanja Sredozemnog mora. Područje zaštite s vremenom je prošireno na obalno područje koje je u interakciji s morem, a donesen je i niz protokola kao pravnih instrumenata Barcelonske konvencije, koje države nakon njihova usvajanja i ratifikacije moraju ugraditi u svoje nacionalne propise.

Jedan od tih protokola jest i **Protokol o integriranom upravljanju obalnim područjima Sredozemlja** (IUOP),⁴⁶ prvi međunarodni pravni dokument kojim se uvodi integralno upravljanje obalnim područjem kao obveza, a koji multidisciplinarno uzima u obzir prostorno planiranje, zaštitu okoliša i prirode, zaštitu kulturne i graditeljske baštine te gospodarske djelatnosti u funkciji održivog razvoja, posebno turizma, poljoprivrede i ribarstva. Teritorijalni je fokus IUOP-a na kopnenom dijelu obalnih jedinica lokalne samouprave i teritorijalnom moru.

U području prostornog planiranja i uređenja u RH niz obveza koje proizlaze iz IUOP-a već je ugrađen u postojeći zakonodavni okvir. Tako je, radi očuvanja identiteta hrvatske obale i stvaranja uvjeta za održivi prostorni razvoj obalnog područja, već 2004. godine donesena Uredba o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora. Uredbom, a poslije i zakonom, utvrđeno je zaštićeno područje od posebnog interesa za RH u pojasu kopna i otoka u širini od 1000 m od obalne crte i pojasu mora u širini od 300 m od obalne crte (ZOP). U zakonu koji je danas na snazi i kojim se uređuju

⁴² Framework for Maritime Spatial Planning – FMSP, 2014.

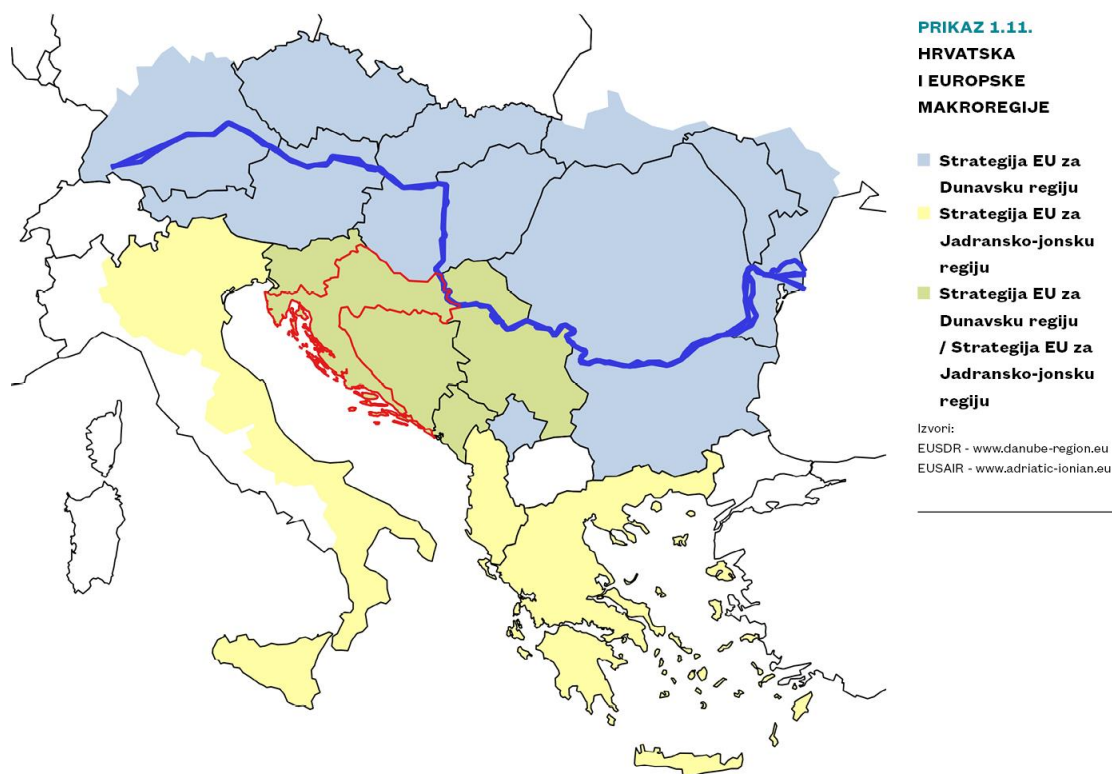
⁴³ Konvencija UN-a o pravu mora, 1982.

⁴⁴ UNEP/MAP-EU, 2005.

⁴⁵ *Konvencija o zaštiti Sredozemnog mora od onečišćenja*, Barcelona 1976.; nadopunjena 1995, naziv promijenjen u: *Konvencija o zaštiti morskog okoliša i obalnoga područja Sredozemlja* (stupila na snagu 2004.)

⁴⁶ Potpisan 2008. u Madridu, ratificiran Zakonom o potvrđivanju IUOP (NN – MU 8/12 i 2/13), na snazi od 28. veljače 2013.

pitanja prostornog uređenja⁴⁷ ZOP je proširen na područje obalnih jedinica lokalne samouprave (JLS) (što se poklapa s kopnenom granicom obalnog područja prema IUOP-u) za koje su određene temeljne planske mjere uređenja i zaštite. U području ZOP-a posebno je određen prostor ograničenja u pojasu kopna i otoka u širini od 1000 m od obalne crte i pojasu mora u širini od 300 m od obalne crte, sa strožim mjerama koje uključuju: ograničenja gospodarskih sadržaja i izgradnje na obali, očuvanje osnovnih prirodnih i kulturnih obilježja krajolika (posebno na neizgrađenim područjima izvan naselja), racionalizaciju građevinskih područja naselja, sprečavanje dužobalnog linijskog spajanja građevinskih područja i strože uvjete gradnje.

Teritorijalna suradnja

Na procese europskog prostornog razvoja u velikoj mjeri utječu razvojne razlike između pojedinih članica koje usporavaju ostvarivanje zajedničkih ciljeva EU-a. Kako bi se smanjile razlike između različitih europskih regija, sredstva europskih strukturnih i investicijskih fondova u Republici Hrvatskoj u financijskom razdoblju 2014. - 2020. (ESI fondovi ili ESIF) koriste se, između ostalog putem provođenja različitih Programa europske teritorijalne suradnje kojima se potiče razmjena iskustava i zajednički projekti lokalne, regionalne i središnje državne razine s partnerima iz susjednih zemalja i ostalih regija EU-a. Zakonom o uspostavi institucionalnog okvira za provedbu europskih strukturnih i investicijskih fondova u RH u razdoblju 2014. - 2020.⁴⁸ uspostavljen je institucionalni okvir za upravljanje i provedbu ESI fondova.

Makroregionalna suradnja

Ravnopravna makroregionalna suradnja obilježje je europske politike, a svoje uporište nalazi u temeljnim ciljevima EU-a, odnosno gospodarskoj, socijalnoj i

⁴⁷ Zakon o prostornom uređenju (NN 153/13)

⁴⁸ NN 92/14

teritorijalnoj suradnji. Makroregionalni pristup, temeljen na načelu *odozdo prema gore*, može odgovoriti na zajedničke razvojne izazove s kojima se suočavaju pojedine geografske regije, a usmjeren je na suradnju zemalja članica EU-a i trećih zemalja. Inicijative i institucije⁴⁹ vezane uz regionalni razvoj prati izrada strateških dokumenata koji određuju područja suradnje i prioritete, a mogu ih podržavati europski strukturni i investicijski fondovi. Provedba makroregionalnih strategija treba se odvijati prema osnovnom načelu *3NE*,⁵⁰ odnosno putem postojećih struktura i institucija te bez usvajanja novih pravnih okvira i instrumenata.

RH uključena je u razvoj **Strategije za područje Podunavlja**,⁵¹ i **Strategije za jadransko-jonsku regiju**.⁵²

Ove se strategije u mnogim segmentima isprepliću s prepoznatim hrvatskim prioritetima djelovanja unutar institucija EU-a kao što su: gospodarski rast, zapošljavanje i investicije, energetika, digitalna unija, jačanje institucionalnog okružja, prometno integriranje i intermodalno povezivanje te očuvanje bioraznolikosti, krajobraza i kvalitete vode, zraka i tla.

Dunavska strategija

Dunavskom strategijom obuhvaćene su države dunavskog riječnog slijeva s ukupnom populacijom više od 110 milijuna stanovnika. Osnovni regionalni ciljevi, odnosno težište suradnje, usmjereni su na međusobno povezivanje, očuvanje okoliša te jačanje prosperiteta, institucionalnih kapaciteta i sigurnosti. U sklopu ovih ciljeva prepoznati su prioriteti: jačanje mobilnosti i intermodalnosti prometa; poticanje razvoja održivih izvora energije; jačanje kulturne suradnje, turizma i kontakata među ljudima; očuvanje kvalitete voda; upravljanje rizicima; očuvanje bioraznolikosti, krajobraza i kvalitete zraka i tla; podizanje razine znanja uz pomoć istraživačkih djelatnosti, obrazovanja i informacijskih tehnologija (IT tehnologije); jačanje konkurentnosti poduzetništva i razvoj gospodarskih klastera; osposobljavanje ljudi; jačanje institucionalnih kapaciteta i suradnje te suradnja u vezi sa sigurnosnim pitanjima i suzbijanjem organiziranog kriminala.

RH je kao glavne razvojne prioritete hrvatske dunavske regije u sklopu Dunavske strategije prepoznala:

- povezivanje dunavske regije s jadranskom obalom jačanjem intermodalnog prometa
- jačanje gospodarske konkurentnosti regije na osnovi prirodnih potencijala (modernizacija poljoprivrede, diversificirani oblici turizma) te razvoja poduzetništva
- zaštitu okoliša, ponajprije prevencijom rizika i povećanjem udjela obnovljivih izvora energije
- jačanje ljudskih potencijala.

---

⁴⁹ Proces suradnje u jugoistočnoj Europi (SEECp), Vijeće za regionalnu suradnju (RCC), Srednjoeuropska inicijativa (CEI), Jadransko-jonska inicijativa (AII), Radna zajednica Alpe – Jadran, Inicijativa za prevenciju i pripremljenost od katastrofa u jugoistočnoj Europi, Dunavska komisija, Savska komisija

⁵⁰ NE novim institucijama, NE novim izvorima financiranja, NE novom zakonodavstvu

⁵¹ Dunavska strategija (EUSDR), Europsko vijeće, 2011.

⁵² Jadransko-jonska strategija (EUSAIR), Komunikacija Europske komisije, 2014.

Međunarodna komisija za zaštitu rijeke Dunav (ICPDR)

ICDPR okuplja 14 država i Europsku komisiju u cilju zaštite i očuvanja rijeke Dunav. Misija ICPDR-a je promicanje i koordiniranje održivog i pravednog upravljanja vodama, što uključuje očuvanje, poboljšanje i racionalnu uporabu voda na dobrobit svih država slijeva rijeke Dunav.

Okvirni sporazum o slivu rijeke Save

Savska komisija zajedničko je tijelo RH, Republike Slovenije, Bosne i Hercegovine i Republike Srbije, sa sjedištem u Zagrebu i međunarodnom pravnom sposobnošću potrebnom za implementaciju Okvirnog sporazuma o slivu rijeke Save i realizaciji međusobno dogovorenih ciljeva:

- uspostava međunarodnog režima plovidbe na rijeci Savi i njenim pritokama
- uspostava održivog upravljanja vodama
- poduzimanje mjera za sprječavanje ili ograničavanje opasnosti, kao što su poplave, opasnosti od leda, suše i incidenata koji obuhvaćaju supstance štetne za vodu, kao i reduciranje ili eliminiranje njihovih nepovoljnih posljedica.

Jadransko-jonska strategija

Jadransko-jonska strategija nadgradnja je Jadransko-jonske inicijative koja datira iz 2000. godine, a u skladu s Barcelonskom konvencijom, koja uređuje široku multilateralnu suradnju u upravljanju priobalnim područjem u Sredozemlju, potiče regionalnu suradnju u zaštiti jadranskog područja. To je prva makroregionalna strategija s velikim udjelom država izvan EU-a (Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora i Srbija) koje surađuju s državama članicama (Hrvatska, Grčka, Italija i Slovenija), a obuhvaća geografsko područje u okružju Jadranskog i Jonskog mora s više od 70 milijuna stanovnika. Makroregionalna suradnja otvara mogućnost realizacije razvojnih potencijala ovog područja, koje danas pokazuje znatne nejednakosti u razvoju – od zaposlenosti, BDP-a i infrastrukture do stupnja očuvanosti okoliša, uz naglašenu ranjivost prostora na potrese i klimatske promjene (suše, poplave, erozije i šumski požari). Strategijom se promiče gospodarski rast i razvoj regije povećanjem njezine atraktivnosti, kompetitivnosti i povezanosti štiteći pritom morski i kopneni (obalni i zaobalni) okoliš i ekosustav.

Osnovne teme Jadransko-jonske strategije:

- plavi rast
- povezivanje regije
- kvaliteta okoliša
- održivi turizam,

rezultat su prepoznavanja glavnih zajedničkih problema država jadranske i jonske regije: pretjerani izlov ribe, prometna preopterećenost, nedostatak prometnih veza i sezonalnost turizma. U Jadransko-jonsku strategiju je integrirana Pomorska strategija za Jadransko i Jonsko more,⁵³ u čijem su fokusu plavo gospodarstvo, zdraviji morski okoliš, sigurniji pomorski prostor i odgovorne ribolovne aktivnosti.

Transnacionalna inicijativa Baltik-Jadran-Crno more

Cilj inicijative, kao novog načina suradnje europskih zemalja na osi sjever-jug Europe, jest identificirati i potaknuti suradnju kako na političkoj razini tako i u cijelom nizu sektora poput gospodarstva, energetike, prometa, zaštite okoliša, sigurnosti, kulturno-identitetskih i drugih zajedničkih tema. U kontekstu prostornog

---

⁵³ Europska komisija, 2012.

razvoja, posebno su značajni prometni i energetske aspekti inicijative, pogotovo u kontekstu jačanja strateške pozicije hrvatskih luka. Zbog sličnosti povijesno-gospodarskih okolnosti buduću suradnju bi trebalo usmjeravati prema drugim zajedničkim temama: razvoju malih i srednjih gradova, opstanku ruralnog prostora, ublažavanju procesa depopulacije.

Multilateralni odnosi

Organizacija Ujedinjenih naroda (OUN)

Na Konferenciji UN-a o održivom razvoju, koja je održana 2012. godine u Rio de Janeiru, revidiran je i proširen okvir za iskorjenjivanje siromaštva i poticanje održivog razvoja iz 2000. godine⁵⁴ kroz ravnotežu gospodarske, socijalne i okolišne komponente. Definirani su budućí Ciljevi održivog razvoja za razdoblje nakon 2015. godine, čija se prioritetna područja odnose na rješavanje globalnih pitanja kao što su: siromaštvo, nejednakost, zdravlje, sigurnost hrane, obrazovanje, ravnopravnost spolova, voda, održiva energija, dostojan rad, uključiv i održiv rast, održiva potrošnja i proizvodnja, biološka raznolikost, degradacija zemljišta, mora i oceana te pitanje prava i izgradnje mirnih društava.

Među programima i uredima UN-a u RH koji su usko vezani uz prostorni razvoj i prostorno planiranje jesu: Program UN-a za razvoj (**UNDP**) i Program Ujedinjenih naroda za okoliš (**UNEP**), odnosno Mediteranski akcijski plan (**MAP**) osnovan 1975. godine u sklopu UNEP-a, UNISDR (Ured UN-a za smanjenje rizika od katastrofa).

Organizacija Sjevernoatlantskog ugovora (NATO)

RH je postala članica NATO-a 1. travnja 2009. godine, čime je preuzela određene međunarodne odgovornosti i obveze koje imaju utjecaj na planiranje posebnih namjena.

---

⁵⁴ Milenijski ciljevi razvoja (MDG) do 2015., Milenijska deklaracija, politički dokument UN-a za 21. stoljeće, rujan 2000.

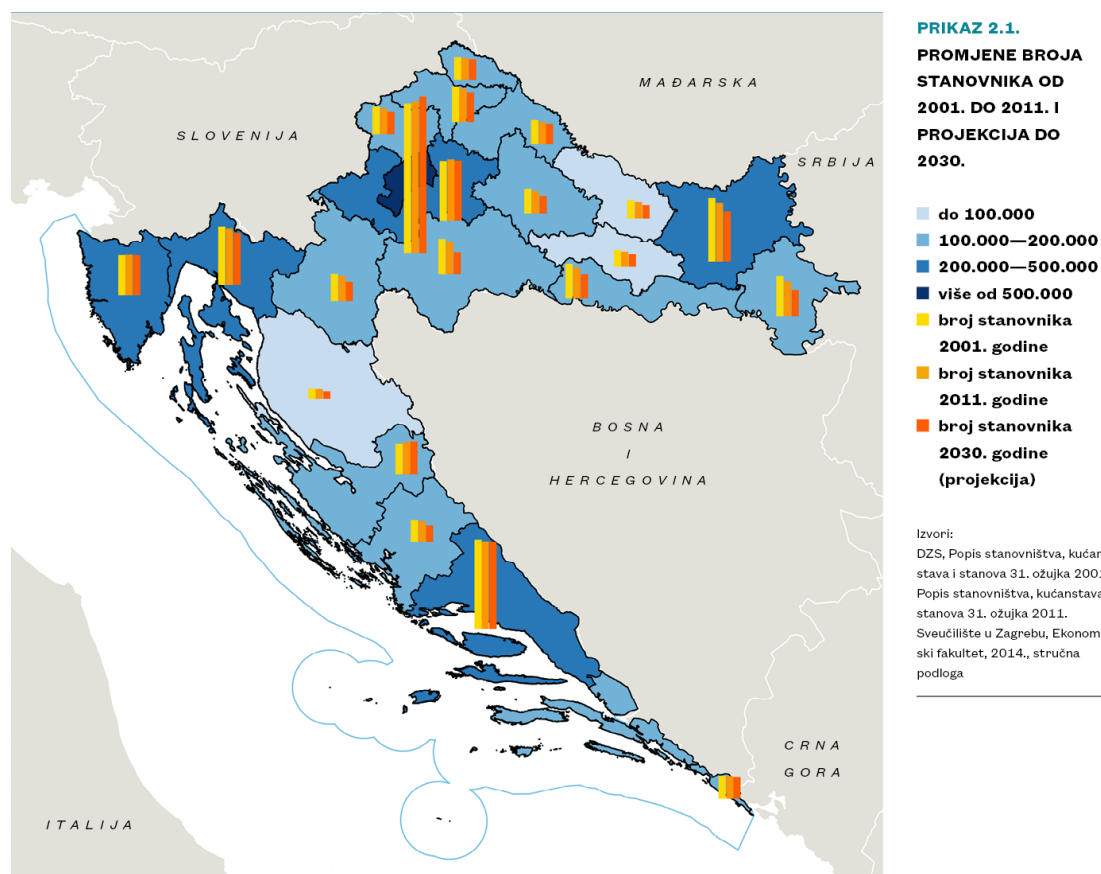
2. Stanje i procesi u prostoru

Analiza stanja i procesa u prostoru kao polazište za utvrđivanje koncepcije, prioriteta i strateških usmjerenja prostornog razvoja temeljena je na Izvješću o stanju u prostoru RH 2008. – 2012., tematskim stručnim podlogama, resornim strateškim dokumentima novijeg datuma, dostavljenim podacima javnopravnih tijela te primjedbama i prijedlozima iz provedenog javnog savjetovanja.

2.1. Populacijska osnova

Demografsku sliku Hrvatske u posljednjih 15 godina, nastavljajući se na ranije trendove, karakteriziraju ¹: pad ukupnog broja stanovnika, neprekidna prirodna depopulacija, odnosno veći broj umrlih u odnosu na živorođene, pojačano starenje stanovništva te neravnoteža u dobnoj strukturi stanovništva, kontinuirano povećanje očekivanog trajanja života pri rođenju. U tom razdoblju jedino je saldo neto migracija s inozemstvom bio pozitivan, ali je i on 2009. godine poprimio negativan predznak.

2.1.1. Demografska dinamika

Uspoređujući osnovne demografske pokazatelje s ostalim državama EU-a, Hrvatska je u razdoblju 2008. – 2012. imala negativan prirodni prirast, negativan saldo neto migracija i pad ukupnog broja stanovnika te se ubraja u skupinu od samo pet država u EU-u koje su u tom razdoblju zabilježile istodoban prirodni pad i negativan saldo migracija. Iz navedenog proizlazi da ni umjerenim porastom fertiliteta nije moguće zaustaviti daljnje smanjenje broja stanovnika u Hrvatskoj u sljedećih nekoliko desetljeća.

¹ Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, 2014.

Prema posljednjem Popisu stanovništva, kućanstava i stanova iz 2011. godine, na teritoriju RH živjelo je 4,284.889 osoba. Broj se stanovnika u odnosu na prethodni popis iz 2001. godine smanjio za 152.571 osobu, odnosno indeks od 96,56.

Analiza po županijama pokazuje da samo četiri od ukupno dvadeset jedne županije imaju porast broja stanovnika: Zadarska (indeks 104,92), Zagrebačka (indeks 102,55), Grad Zagreb (indeks 101,40) i Istarska županija (indeks 100,83). Najveći pad broja stanovnika zabilježen je u Vukovarsko-srijemskoj županiji (indeks 87,67).

Broj stanovnika smanjio se u većini županija u odnosu na podatke iz 1998. godine, uz naglašeno negativan prirodni prirast. Od 1998. do kraja 2013. godine samo je sedam županija zabilježilo pozitivan zbroj salda prirodnog prirasta i neto migracija: sve županije uz jadransku obalu, osim Primorsko-goranske županije, te Grad Zagreb i Zagrebačka županija. U relativnom smislu, najveći porast broja stanovnika, više od 10% ukupne populacije, imale su Zagrebačka i Zadarska županija. Ukupnom depopulacijom, s gubitkom više od 10% populacije, najviše su pogođene Ličko-senjska, Sisačko-moslavačka, Karlovačka, Bjelovarsko-bilogorska i Virovitičko-podravska županija. To su ujedno ekonomski najnerazvijenije županije u kojima je prirodni prirast negativan već dulji niz godina.

Osnovnu odrednicu populacijske dinamike čine: prirast, prirodno kretanje i migracije, prostorna pokretljivost stanovništva, a posljedica su prirodnih i društvenih čimbenika prostora.

Analiza prirodnog kretanja stanovništva na području Hrvatske 2015. godine² pokazuje da je prirodni prirast iznosio -16.702 osoba, pri čemu je živorođenih bilo 37.503, a umrlih 54.205. Te godine nijedna županija na teritoriju Hrvatske nije imala pozitivan prirodni prirast. Najveći negativan prirodni prirast imala je Osječko-baranjska (-1.557), a slijede je Primorsko-goranska (-1.440) i Sisačko-moslavačka županija (-1.348). Najmanji negativan prirodni prirast imale su Međimurska (-26) i Dubrovačko-neretvanska županija (-62).

Natalitet je u Hrvatskoj danas, kao i u posljednjih nekoliko desetljeća, toliko nizak da je bez imigracije smanjenje broja stanovnika neizbježno.

U većem broju županija migracije imaju veći učinak na broj i strukturu stanovništva nego razlika između broja živorođenih i umrlih. Tako je u Hrvatskoj od 1998. do 2013. negativan prirodni prirast gotovo nadoknađen pozitivnim neto migracijama. Deset županija i Grad Zagreb imali su u promatranom razdoblju pozitivni saldo ukupnih migracija. U tome su prednjačile Zagrebačka i Zadarska županija, u kojima su pozitivne neto migracije činile gotovo 15% ukupne populacije iz 1998. godine. Istodobno, negativnim saldonom ukupnih migracija, Vukovarsko-srijemska i Požeško-slavonska županija izgubile su oko 5% svojega stanovništva iz početnog razdoblja. Zagrebačka, Istarska i Šibensko-kninska županija, unatoč prirodnom padu, nisu doživjele ukupni pad populacije upravo zahvaljujući migraciji.

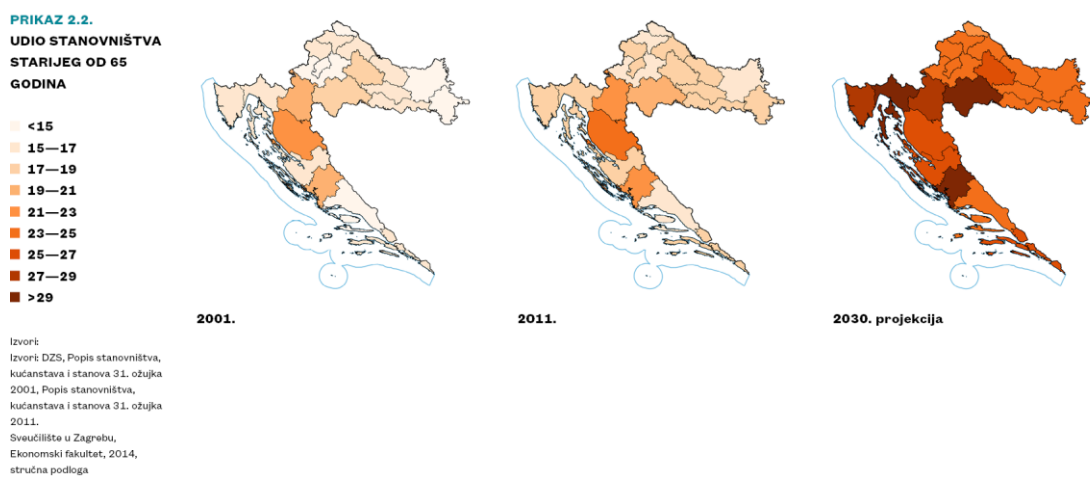
---

² DZS, Prirodno kretanje stanovništva Republike Hrvatske u 2015.

Zone rasta populacije u nekim županijama RH uglavnom su potaknute migracijama, što će u budućnosti još više doći do izražaja, posebno ako u njima bude ostvaren porast broja stanovnika.

Migracijske su zalihe u Hrvatskoj gledane kao udio doseljenog stanovništva u županiju (iz neke druge županije ili inozemstva) umjerene i iznose 30,5%. Natprosječan udio doseljenih bilježi se u Gradu Zagrebu (46,7%) i Zagrebačkoj županiji (40,8%), a najniži udio doseljenih u svojoj populaciji imaju Međimurska (12,9%), Krapinsko-zagorska (13,7%) i Varaždinska (14,8%) županija.

2.1.2. Demografske strukture

Starenje stanovništva

Demografsko starenje stanovništva prisutno je već dulje vrijeme, a ima tendenciju povećanja. Mladih je sve manje, a broj starijih sve je veći i bit će još veći u budućim razdobljima.

Brzinu i tempo starenja kao i produljenje životnog vijeka u Hrvatskoj oslikava i podatak da se od 2001. do 2014. gotovo udvostručio broj najstarijih starih (80 i više godina), i to s 98.802 na 189.923 stanovnika.

Prema većini demografskih pokazatelja starenja stanovništvo Hrvatske ubraja se među 10 do 15 demografski najstarijih na svijetu. Prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine na području RH živi staro stanovništvo, odnosno stanovništvo duboke starosti s indeksom starenja od 115,0%.

Na regionalnoj razini, u tri hrvatske županije već je sada udio starijih (65+) prešao brojku od 20%: Ličko-senjskoj, Karlovačkoj i Šibensko-kninskoj. Najmanji udio starije populacije u ukupnoj imaju Međimurska, Zagrebačka i Splitsko-dalmatinska županija.

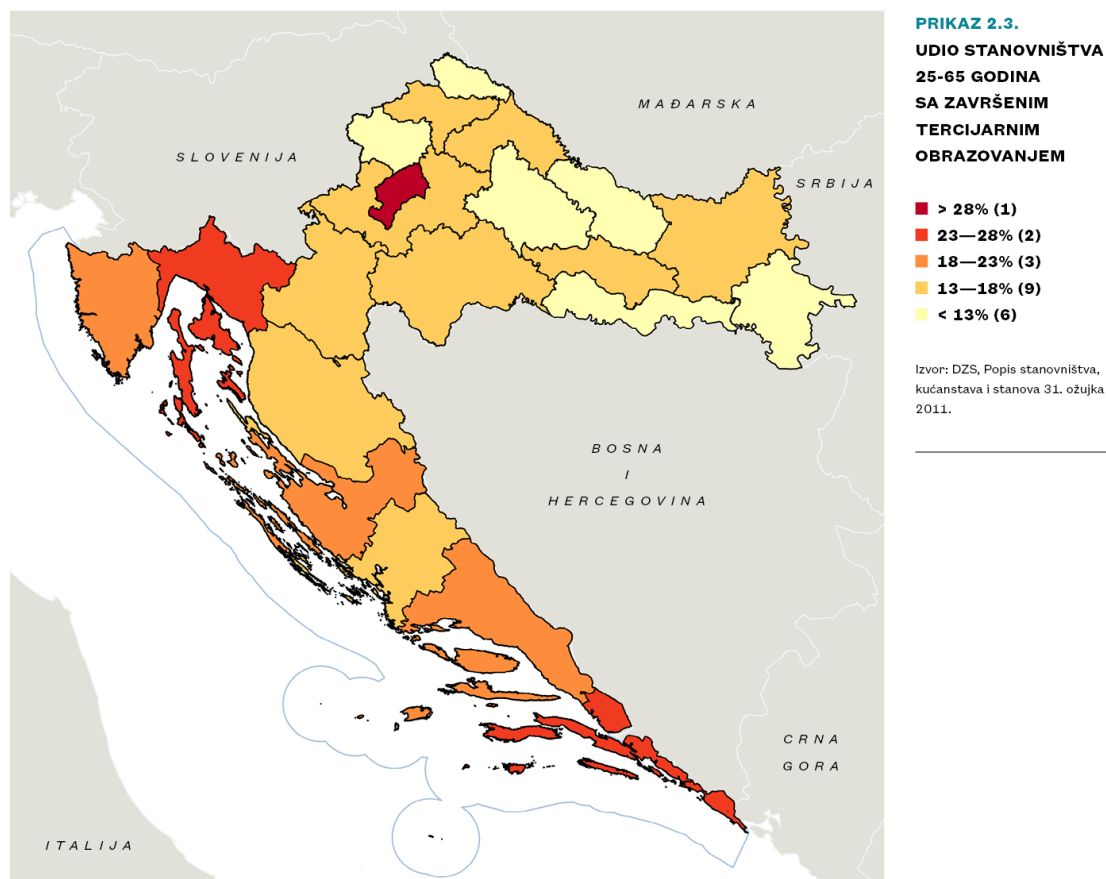
Najmanji udio djece mlađe od 15 godina u ukupnom stanovništvu imaju Primorsko-goranska, Istarska i Karlovačka županija. Razlog je niža stopa fertiliteta, ali i natprosječno visoko trajanje života u tim županijama. Najveći udio djece u ukupnoj populaciji imaju Brodsko-posavska i Vukovarsko-srijemska županija, što je

posljedica viših stopa fertiliteta i nižeg očekivanog trajanja života u njima. Indeks starenja, omjer starijih (65+) i mladih (0 – 14), jedan je od najboljih pokazatelja starenja jer je najosjetljiviji na razlike ili promjene u dobnoj strukturi neke populacije. Kolika je brzina starenja u Hrvatskoj, pokazuje i podatak da je u pretposljednem popisu stanovništva 2001. godine većina županija, njih 14, imalo više mladih nego starijih u ukupnoj populaciji. Samo desetljeće poslije, 2011. godine, jedino su Zagrebačka i Međimurska županija imale manje starijih od mladih u populaciji. S druge strane, 50 i više posto starijih nego mladih u svojoj populaciji imaju Primorsko-goranska, Šibensko-kninska, Karlovačka te posebno Ličko-senjska županija u kojoj ta razlika iznosi više od 80%.

Ljudski potencijali

S oko 20% visokoobrazovane populacije u dobi od 25 do 64 godine prema Popisu iz 2011. godine (Popis 2011.), Hrvatska, zaostaje za ekvivalentnim prosjekom EU-a koji iznosi oko 27%. Više od polovice hrvatskih županija ima manje od 15% populacije u toj dobi s tercijarnim stupnjem obrazovanja, a najniži udio ima Virovitičko-podravska županija (10,4%). Istodobno, samo četiri županije imaju udio visokoobrazovanih iznad nacionalnog prosjeka, gdje uz Primorsko-goransku (24,2%), Dubrovačko-neretvansku (23,8%) i Splitsko-dalmatinsku (22,5%) županiju, jedino Grad Zagreb znatnije odskoče te s 35% populacije prelazi prosjek EU-a.

Kad je riječ o udjelu zaposlenih u ukupnoj populaciji prema Popisu 2011, županije na sjeverozapadu i zapadu Hrvatske bilježe veći udio posebno Grad Zagreb (47,8%), Istarska (46%) i Zagrebačka (45,8%) županija. S druge strane, u Brodsko-posavskoj i Vukovarsko-srijemskoj županiji zaposleno je manje od trećine ukupnog stanovništva.

2.1.3. Demografska prognoza

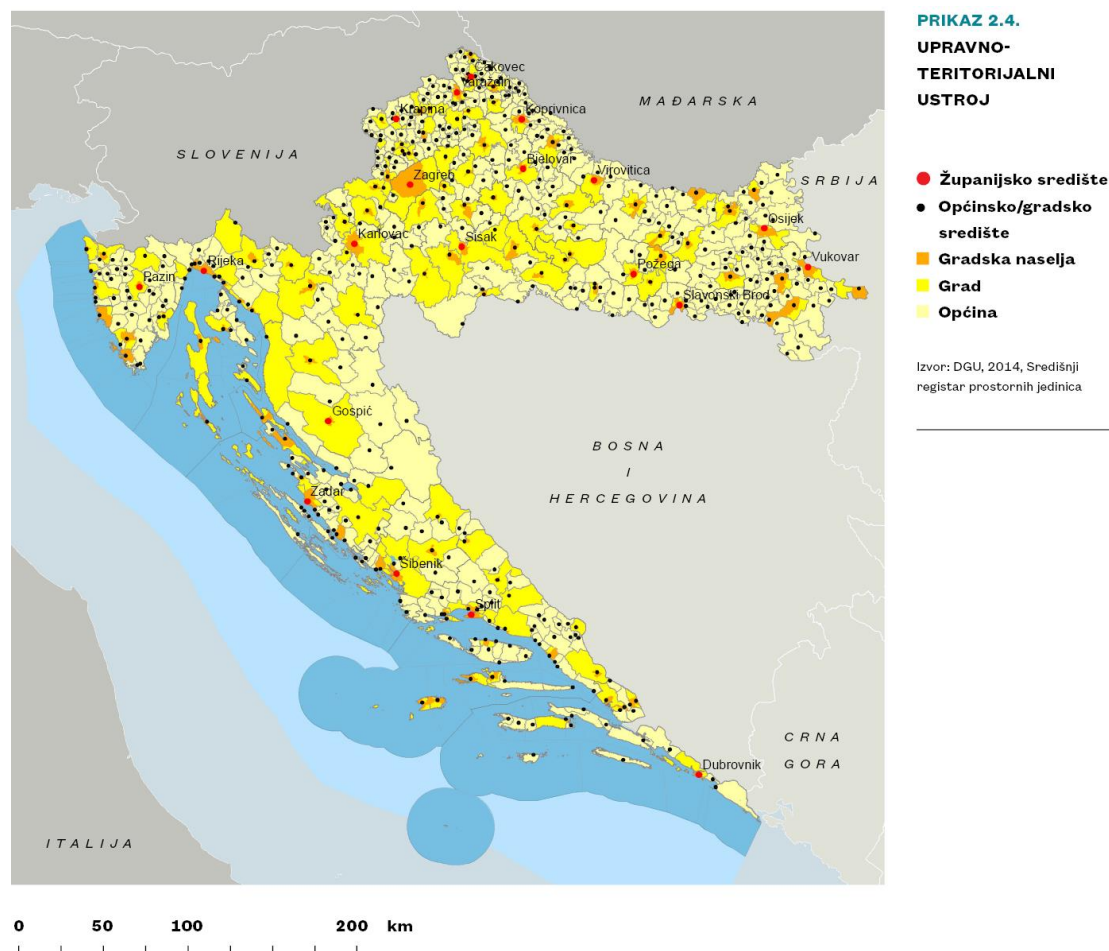
Vrlo je izgledno smanjenje broja stanovnika na manje od 4,000.000 do 2030. godine. Vjerojatnost ostvarenja projekcije vrlo je velika, a u optimističnoj varijanti moguć je ostanak na broju stanovnika kao 2013. godine. To bi bilo ostvarivo jedino u slučaju znatnije imigracije – više od 350.000 doseljenih nego iseljenih u tom razdoblju ili manje pozitivne neto migracije uz znatno povećanje fertiliteta. Obje su varijante malo vjerojatne, a najizglednije je smanjenje broja stanovnika.

Neće sve velike dobne skupine doživjeti pad do 2030. godine – rast za više od 200.000 stanovnika očekuje se kod starijeg dijela populacije (65+). Pri tome će sve starije dobne skupine rasti brojem, a neke znatno, posebice najstariji stari (80+). Dječji kontingent (0 – 14) i radno sposobni dio populacije (15 – 64) smanjit će se za oko 125.000, odnosno 425.000 stanovnika. Najveći pad do 2030. godine doživjet će mlade dobne skupine u sklopu radnog kontingenta – u dvadesetima i ranim tridesetima. Najveći apsolutni pad doživjet će dobne skupine 25 – 29, za više od 75.000 stanovnika. Kod dobne skupine 30 – 34 moguć je i veći pad ako se nastave nepovoljni gospodarski trendovi i mlada populacija u većem broju emigrira u inozemstvo; porast stanovništva u tim dobnim skupinama malo je vjerojatan. Pad ukupnog broja stanovnika vrlo je izgledan za sve županije osim Grada Zagreba, koji će doživjeti blagi porast populacije, a stagnacija broja stanovnika ili blagi pad očekuje se u Zadarskoj, Splitsko-dalmatinskoj, Istarskoj i Zagrebačkoj županiji.

Najveći pad ukupnog broja stanovnika, više od 30%, mogla bi zabilježiti Sisačko-moslavačka, te Vukovarsko-srijemska i Karlovačka županija, više od 20%. Dvostruko više starijih (65+) od djece (0 – 14) bit će u Primorsko-goranskoj (indeks starenja 269,8), Sisačko-moslavačkoj (261,8), Karlovačkoj (250,2), Istarskoj (243,9) i Šibensko-kninskoj (232,7) te Ličko-senjskoj (205,4).

2.2. Prostorna organizacija

2.2.1. Upravno-teritorijalni ustroj

Županije su jedinice područne (regionalne) samouprave, a jedinice lokalne samouprave jesu općine i gradovi.³ Grad Zagreb, kao glavni grad, posebna je jedinstvena, teritorijalna i upravna jedinica.⁴

Grad je definiran kao jedinica lokalne samouprave u kojoj je sjedište tijela županije, odnosno kao mjesto koje ima više od 10.000 stanovnika, a predstavlja urbanu, povijesnu, prirodnu, gospodarsku i društvenu cjelinu. U sastav grada, osim gradskog naselja, mogu biti uključena i prigradska naselja, koja s njime čine prirodnu, gospodarsku i društvenu cjelinu povezanu dnevnim migracijskim kretanjima i svakodnevnim potrebama stanovnika lokalnog značenja. Također, neovisno o ovim

³ Zakon o područjima županija, gradova i općina u RH (NN 86/06, 125/06, 16/07, 95/08, 46/10, 145/10, 37/13, 44/13, 45/13 i 110/15)

⁴ Zakon o Gradu Zagrebu (NN 62/01, 125/08, 36/09 i 119/14)

uvjetima, gradom se može proglasiti i drugo mjesto ako postoje posebni povijesni, gospodarski i geoprometni razlozi.⁵

Općina je jedinica lokalne samouprave koja se osniva, u pravilu, za područje više naseljenih mjesta koja predstavljaju prirodnu, gospodarsku i društvenu cjelinu, te koja su povezana zajedničkim interesima stanovništva. Moguće je formiranje novih jedinica lokalne samouprave dobrovoljnim spajanjem više jedinica lokalne samouprave.⁶

Teritorij Hrvatske na područnoj (regionalnoj) razini upravno je podijeljen na 20 županija i Grad Zagreb koji ima status županije, a lokalnu razinu čine Grad Zagreb, 127 gradova i 428 općina.⁷

U Gradu Zagrebu, 20 gradova koji su sjedišta županija te ostalih 107 gradova živi 2,232.934 ili 52,11% stanovnika. Od ukupno 6.756 naselja, 2.670 (39,52%) gradska su i prigradska naselja. Najveću površinu teritorija grada (JLS) od 967,02 km² ima Gospić, a najmanju Kastav, 11,44 km². Površina svih gradova (JLS) iznosila je 38,39% državnog kopnenog teritorija Hrvatske, dok je površina gradskih naselja-sjedišta gradova u statističkim granicama iznosila tek 5,43% kopnenog teritorija RH. Površine svih gradskih naselja manje su od 100 km², osim površine Zagreba, koja iznosi 305,94 km².⁸

U sustavu prostornog planiranja, teritorijalni ustroj gradova i općina u odnosu na veličinu statističkih površina nije optimalan. S obzirom na broj JLS-ova u RH te ukupni broj prostornih planova, razvidan je problem ispunjavanja propisanih zahtjeva u organizacijskom, kadrovskom i financijskom smislu.

2.2.2. Društvena infrastruktura

Društvena infrastruktura pripada skupini središnjih funkcija nekog naselja i čini njegovu okosnicu. Razvoj društvene infrastrukture, odnosno njezina struktura, razmještaj i dimenzioniranje moraju slijediti razvoj i razmještaj stanovništva, a ujedno podizati i poboljšavati standard i kvalitetu života. Središnje funkcije moraju slijediti i planirani društveno-gospodarski razvoj, ali su prije svega preduvjet uravnoteženog prostornog razvoja.

S obzirom na to da se većina institucija društvenih djelatnosti razvija u sklopu naselja, njihova sistematizacija, razvoj i hijerarhijsko ustrojstvo u uskoj su vezi s razinom razmatranja razvoja sustava središnjih naselja.

Društvene djelatnosti, kao sadržaji od javnog interesa, svrstavaju se u više temeljnih skupina središnjih funkcija prema njihovim glavnim svojstvima: uprava, pravosuđe, sustavi predškolskog, osnovnoškolskog i srednjoškolskog odgoja i obrazovanja,

---

⁵ Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13 i 137/15)

⁶ Zakon o područjima županija, gradova i općina u RH (NN 86/06, 125/06, 16/07, 95/08, 46/10, 145/10, 37/13, 44/13, 45/13 i 110/15)

⁷ Središnji registar prostornih jedinica, studeni 2014.

⁸ DSZ, Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine, ISP i Središnji registar prostornih jedinica, studeni 2014.

visokog obrazovanja, znanosti i tehnologije te kultura, zdravstvo, socijalna skrb, sport, udruge građana, političke stranke, vjerske zajednice i druge organizacije.

O sustavu središnjih naselja, odnosno njihovoj mreži društvene infrastrukture, ovisi dostupnost opskrbe stanovništva koja neposredno utječe na stabilnost naseljenosti i homogeniziranosti prostora te čini preduvjet gospodarskog i prostornog razvoja nekog područja.

*Nužne funkcije za naselja najnižeg stupnja centraliteta su mjesni ured, osnovna škola, ambulanta, poštanski ured i trgovina.*⁹

Sustavni odgoj i obrazovanje djece i mladih provodi se u RH od predškolske dobi do završetka srednjoškolskog obrazovanja. Program predškole obavezan je za svu djecu u godini dana prije polaska u osnovnu školu.

Plan mreže dječjih vrtića, u kojima se obavlja djelatnost predškolskog odgoja, donose za svoje područje predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koje su dužne osigurati i provođenje programa predškole za djecu koja ne pohađaju dječji vrtić. Mreža dječjih vrtića mora udovoljavati zahtjevima dostupnosti i racionalnog ustroja dječjih vrtića i programa za djecu predškolske dobi u skladu s njihovim potrebama i sposobnostima.

Mreža školskih ustanova, u sklopu koje su sve ustanove koje obavljaju djelatnost odgoja i obrazovanja, ustrojava se na način da: zadovoljava iskazane potrebe tržišta rada utvrđene sustavnim praćenjem i predviđanjem demografskih, gospodarskih i urbanističkih kretanja na području za koje se utvrđuje, udovoljava zahtjevima dostupnosti i racionalnog ustroja upisnih područja, odnosno školskih ustanova i programa odgoja i obrazovanja te ispunjava uvjete i mjerila propisane državnim pedagoškim standardima. Dostupnost podrazumijeva mogućnost redovitog odgoja i obrazovanja svakom osnovnoškolskom obvezniku u osnovnoj školi, drugoj ovlaštenoj ustanovi ili školskom objektu, uz primjerenu udaljenost od mjesta stanovanja i prometnu povezanost koja ne ugrožava sigurnost učenika te mogućnost srednjeg odgoja i obrazovanja učeniku korištenjem svakodnevnog prijevoza ili smještajem u učeničkom domu. Kod uspostave mreže ustanova za strukovno obrazovanje, posebno se uzima u obzir: ekonomska održivost i opravdanost, postojeći gospodarski kapaciteti i planovi gospodarskog razvoja pojedinog područja, osiguravanje zaštite nacionalnih i lokalnih interesa te projekcija demografskih kretanja na pojedinim područjima.¹⁰

U pedagoškoj godini 2014./2015. programima predškolskog odgoja i naobrazbe bilo je obuhvaćeno ukupno 133.764 djece u 1.590 jedinica (1.413 dječjih vrtića i 177 drugih pravnih osoba, kao što su osnovne škole, igraonice ili druge ustanove ili udruge). U odnosu na pedagošku godinu 2007./2008., kada je 113.615 djece pohađalo programe predškolskog odgoja i naobrazbe u 1.288 jedinica (1.168 dječjih vrtića i 120 drugih pravnih osoba), došlo je do značajnog porasta broja predškolskih ustanova i djece.¹¹ uključene u programe predškole.

⁹ M. Vresk: *Osnove urbane geografije*, Zagreb, 1990.

¹⁰ Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 16/12, 86/12, 94/13, 152/14 i 7/17), Zakon o strukovnom obrazovanju (NN 30/09 i 24/10)

¹¹ Statističko priopćenje ISSN 1330-0350, Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2015.

Obvezni osnovnoškolski odgoj i obrazovanje provodi se u školskoj godini 2014./2015. u 2.130 osnovnih škola: 890 matičnih i 1.240 područnih škola ili odjela koje je pohađalo 323.195 učenika, što je povećanje broja škola, ali smanjenje broja učenika u odnosu na školsku godinu 2006./2007. kada je djelovalo 2.086 osnovnih škola s 380.295 učenika.

U RH u školskoj godini 2014./2015. bilo je 456 srednjih škola s upisanih 178.679 učenika te 58 učeničkih domova s ukupno 6.758 korisnika.¹²

Mreža visokih učilišta sastoji se od: 8 javnih sveučilišta, 2 privatna sveučilišta, 11 javnih veleučilišta, 4 privatna veleučilišta, 3 javne visoke škole i 22 privatne visoke škole. Mreža visokih učilišta rasprostranjena je na području svih županija, većinom u njegovim županijskim središtima. Osnivanjem većeg broja javnih veleučilišta policentrični razvoj visokog obrazovanja dobio je svoju matricu.¹³

Mreža ustanova za kulturu, informiranje i sport sadržava knjižnice, kazališta, kinematografe, muzeje, glazbene ustanove, pučka učilišta, arhive, televizijske i radiopostaje, umjetničke organizacije, udruge tehničke kulture, mrežu sportskih objekata i drugo.

	Matične osnovne škole	Područne osnovne škole	Osnovne škole ukupno	Poštanski ured	Ljekarna	Zdravstvena ambulanta	Stomatološka ambulanta	Poslovnica banke
Broj neurbanih naselja	439 (890*)	1.219 (1.240*)	1.658 (2.130*)	807	344	655	398	147
Udio u ukupnom broju neurbanih naselja (%)	6,7	18,7	25,4	12,4	5,3	10,1	6,1	2,3

TABLICA 2.1.

BROJ I UDIO RURALNIH I URBANIZIRANIH NASELJA S OSNOVNOM ŠKOLOM, POŠTANSKIM UREDOM, LJEKARNOM, ZDRAVSTVENOM I

STOMATOLOŠKOM AMBULANTOM TE POSLOVNICOM BANKE

Izvor: Institut za turizam, 2014., stručna podloga, *MZOS, 2015.

Mreža zdravstvenih ustanova dijeli se na primarnu, sekundarnu i tercijarnu zdravstvenu zaštitu. Primarna zdravstvena zaštita organizirana je u 49 domova zdravlja koji se nalaze u gotovo svim županijama, 156 ustanova za zdravstvenu njegu u svim županijama, 13 ustanova za zdravstvenu skrb u 6 županija, 1 ustanovu za palijativnu skrb i 7 ustanova za medicinu rada u 5 županija.¹⁴ Sekundarna zdravstvena zaštita organizirana je u 20 općih bolnica koje se nalaze u većini županija, 24 specijalne bolnice, 3 lječilišta i 362 poliklinike. Pet kliničkih bolničkih centara, 3 kliničke bolnice i 5 klinika čine tercijarnu zdravstvenu zaštitu.¹⁵

U RH je kao posljedica depopulacije prisutan trend prestanka s radom područnih osnovnih škola ili odjela, zatvaranje ambulanata i poštanskih ureda. U RH još nešto manje od 20% naselja ima barem jednu od ovih funkcija: zdravstvenu ambulantu, školu ili poštu. Preostalih 70,9% naselja nema ni jednu od spomenutih funkcija.¹⁶

¹² Statističko priopćenje ISSN 1330-0350, Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2015.

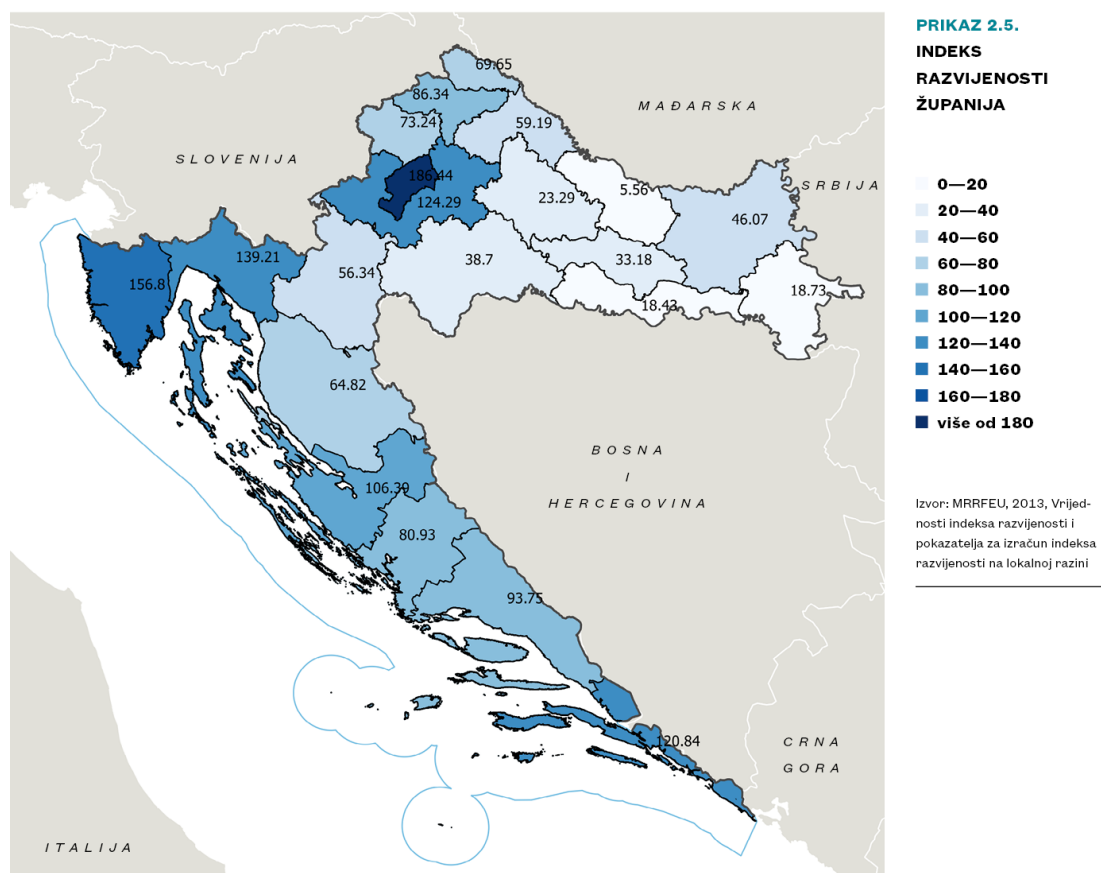
¹³ Mreža visokih učilišta i studijskih programa u RH, strateški dokument koji je Sabor prihvatio 28. listopada 2011.

¹⁴ Podaci od 31. prosinca 2011.

¹⁵ MZ, prosinac 2016.

¹⁶ Institut za turizam, 2014., stručna podloga

2.2.3. Regionalne razlike

Nejednolik regionalni razvoj posljedica je međudjelovanja uvjeta prirodno-geografske osnove i uvjeta povijesnog razvoja, a u novije vrijeme i nepovoljnih demografskih kretanja.

Na prostoru RH postoje velike regionalne razlike u strukturi naseljenosti, funkcionalnoj razvijenosti i stupnju regionalnog razvoja prema indeksu razvijenosti, indeksu konkurentnosti, BDP-u itd.

RH je regionalno nejednako urbanizirana. Natprosječno su urbanizirane primorske makroregije RH, posebno splitska i riječka. Posljedica je to ponajprije preseljavanja iz zaleđa te s otoka u gradove, kao i visokog prirodnog prirasta u prvoj i djelomice drugoj generaciji doseljenika. Preseljenja su potaknuta, s jedne strane, relativno nepovoljnom prirodnom osnovom (nedostatak poljoprivrednog zemljišta i ostalih resursa), a s druge strane, agrarnom prenaseljenošću ruralnih prostora u zaleđu i na otocima, ali i privlačnom snagom obale s gradovima koja se litoralizira.

Drukčija obilježja imaju makroregije u kontinentalnom dijelu RH, koje su ujedno i slabije urbanizirane. Velike poljoprivredne površine u okolici grada (gradova) i mogućnosti iskorištavanja utjecale su na dulje i jače zadržavanje poljoprivrednih obilježja. Zagrebačka makroregija najveća je u RH. Široka ekonomska baza (razvijene proizvodne i uslužne djelatnosti) potaknula je iseljavanje iz ruralnih područja i socijalno prestrukturiranje poljoprivrednog stanovništva, što je pospješilo razvoj

Zagreba i ostalih gradova u kontinentalnom dijelu, kao što su Varaždin, Sisak, Karlovac. Osječka je makroregija tradicionalno poljoprivredni prostor.¹⁷

Jedan od pokazatelja stanja regionalnog razvoja jest indeks razvijenosti,¹⁸ prema kojemu su županije svrstane u četiri skupine. Najveći broj županija nalazi se u I. skupini s najslabijim indeksom razvijenosti: Virovitičko-podravska, Brodsko-posavska, Vukovarsko-srijemska, Bjelovarsko-bilogorska, Požeško-slavonska, Osječko-baranjska, Karlovačka, Koprivničko-križevačka, Ličko-senjska, Međimurska i Krapinsko-zagorska županija.¹⁹ U II. skupini razvijenosti nalaze se: Šibensko-kninska, Varaždinska i Splitsko-dalmatinska županija. U III. su skupini: Zadarska, Dubrovačko-neretvanska i Zagrebačka županija. Najbolje pokazatelje indeksa razvijenosti imaju Primorsko-goranska i Istarska županija te Grad Zagreb, koji se nalaze u IV. skupini razvijenosti.

Veza prostorne raspoređenosti i indeksa razvijenosti pokazuje da su, s izuzetkom Zagrebačke i Varaždinske te Grada Zagreba, razvijenije županije u prostoru Jadranske Hrvatske.²⁰

Ekonomski i demografski pokazatelji upućuju na dugoročno najveće negativne posljedice u prostoru u Virovitičko-podravskoj, Požeško-slavonskoj i Brodsko-posavskoj županiji te u dijelovima Sisačko-moslavačke, Ličko-senjske, Karlovačke i Bjelovarsko-bilogorske županije.²¹ Istočna Hrvatska (Slavonija, Baranja i zapadni Srijem), kao regija s najvećim udjelom naselja zahvaćenih depopulacijom (84,9%), što, uz demografsko slabljenje Osijeka i njegove gradske regije te nepovoljne ekonomske trendove, upućuje na izrazito nazadovanje ovog dijela RH. S druge strane, Zadar sa zaledem čini veću kontinuiranu zonu s pozitivnom promjenom, što upozorava na rastući značaj tog grada kao regionalnog centra.

---

¹⁷ Institut za turizam, 2014., stručna podloga

¹⁸ Indeks razvijenosti izračunava se na temelju sljedećih pokazatelja: (1) stope nezaposlenosti, (2) dohotka po stanovniku, (3) proračunskih prihoda jedinica lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave po stanovniku, (4) općega kretanja stanovništva i (5) stope obrazovanja. <http://www.mrrfeu.hr/default.aspx?id=405>), Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14)

¹⁹ MRRFEU, 27. prosinca 2013.

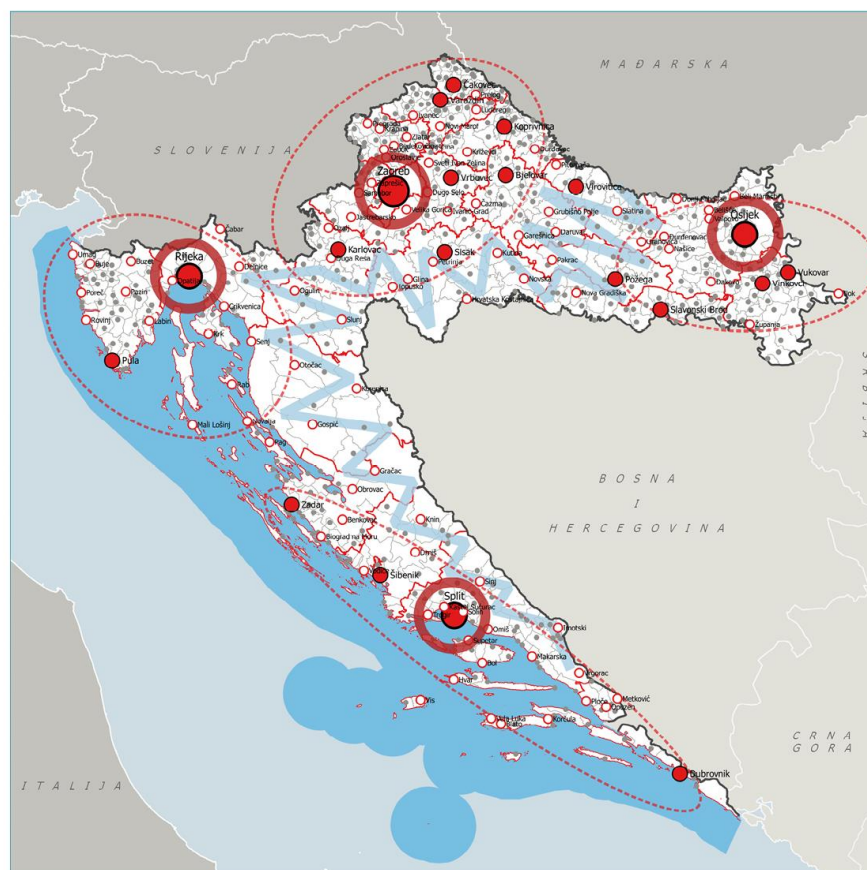
²⁰ NUTS 2 razina podjela regija prema EUROSTAT-u

²¹ Institut za turizam, 2014., stručna podloga

PRIKAZ 2.6.
SUSTAV NASELJA,
RAZVOJ I
PROBLEMSKA
PODRUČJA

- Urbane aglomeracije makroregionalnih centara
- Jača razvojna područja s razvijenim urbanim sustavom
- Područja posebnih razvojnih izazova
- Glavni grad
- Makroregionalni centar
- Regionalno središte
- Subregionalno središte
- Područno i lokalno središte

Izvor: Institut za turizam, 2014., stručna podloga.

0 50 100 200 km

2.2.4. Razvojno specifična područja

Sa stajališta ograničenja u razvoju, utvrđena su problemska područja koja obuhvaćaju: područja koja su bila zahvaćena ratom, područja uz državnu granicu, ruralni prostor i selo, brdsko-gorsko-ruralno područje, otoci.

Osnovna značajka ovih područja jest podvojenost njihova niskog indeksa razvijenosti i visokovrijednih, ali podiskorištenih, potencijala i resursa. Glavni razlozi razvojnih poteškoća prepoznati su u interakciji negativnih demografskih procesa, nerazvijenosti mreže naselja, društvene i prometne infrastrukture te gospodarstva, kao i perifernog položaja u odnosu na glavne pravce razvoja. Unutar navedenih područja prisutne su razlike: jedinice lokalne samouprave obuhvaćene Zakonom o brdsko-planinskim područjima te jedinice lokalne samouprave na otocima imaju relativno visok indeks razvijenosti.

Područja razvojnih specifičnosti izuzetno su vrijedna s aspekta očuvanosti biosfere, o čemu svjedoči i činjenica da se veliki dio zaštićene prirode RH nalazi unutar njih.

SPURH-om iz 1997. godine utvrđena je potreba donošenja strateških dokumenata na državnoj razini na osnovi kojih bi se u prostornim planovima odgovarajućih razina

definirali temeljni elementi prostornog uređenja područja s ograničenjima u razvoju.²² Takvi dokumenti nisu izrađeni, ali su doneseni prostorni planovi područne (regionalne) i lokalne razine koji su na svom području obuhvatili ovu problematiku i dali smjernice za njezino rješavanje. Realizacija provedbe tih planova uvjetovana je mogućnostima gospodarskog razvoja na lokalnoj i državnoj razini, a otvorena je mogućnost realizacije korištenjem fondova EU-a.

PPURH iz 1999. godine odredio je za ova područja prostorno-razvojne prioritete: poboljšanje korištenja izgrađenog prostora, stvaranje uvjeta za pokretanje gospodarskih djelatnosti i očuvanje naseljenosti. Predložene mjere za postizanje tih ciljeva odnose se na izgradnju i/ili rekonstrukciju infrastrukturnih sustava, aktiviranje lokalnih resursa, odgovarajuću distribuciju funkcija naselja, sanaciju razvojem opterećenih i ugroženih prostora (turistička područja, nezakonita gradnja, zaštićena baština, poljoprivredne površine, šume, područja eksploatacija mineralnih sirovina i dr.). Navedeni prioriteti i mjere i dalje su aktualni.

Ova su područja prepoznata kao područja od posebnog interesa za državu te je PPURH-om predviđena izrada stručnih podloga i donošenje posebnih propisa o njihovom uređenju u okviru posebnih mjera za ostvarivanje razvoja te racionalnog korištenja i zaštite prostora. Na tragu smjernica i ciljeva utvrđenih SPURH-om i PPURH-om postavljen je zakonski okvir za poticajne mjere kako bi se postigao ravnomjerniji razvoj svih područja RH.²³ Uvedena je kategorija područja posebne državne skrbi u tri skupine, od kojih se prve dvije odnose na ratom zahvaćena područja, a treća je utvrđena prema gospodarskim, strukturnim i demografskim kriterijima razvijenosti.

Učinkovitost primjene ovih propisa, odnosno djelotvorno usmjeravanje javnih sredstava i provođenje poticajnih mjera, umanjena je nedostatkom jedinstvenih kriterija i indikatora za provedbu i praćenje, ali i gospodarskom krizom.

U promišljanju poticanja održivog regionalnog razvoja provođenjem politike regionalnog razvoja ova su područja prepoznata kao slabije razvijena i/ili područja s razvojnim posebnostima. Strateški ciljevi razvoja tih područja usmjereni su na smanjenje regionalnih nejednakosti posebnim intervencijama iz državnog proračuna i povlačenjem namjenskih sredstava iz fondova EU-a, uz istodobno jačanje konkurentnosti svake regionalne jedinice. Pritom je osnova za djelotvorno usmjeravanje javnih sredstava i provođenje poticajnih mjera vezivanje za indeks

---

²² Nacionalni program obnove i razvitka za određivanje kriterija i područja obuhvata na razini prostornih planova županija i Prostorni program obnove i razvitka naselja za određivanje mjera i intervencija u postojećim prostornim planovima jedinica lokalne samouprave (na razini naselja)

²³ Zakon o obnovi (NN 24/96, 54/96, 87/96, 57/00, 38/09, 45/11 i 51/13)

Program povratka i zbrinjavanja prognanika, izbjeglica i raseljenih osoba (NN 92/98)

Nacionalni program razvitka otoka (prihvaćen u Saboru 28. veljače 1997.)

Zakon o otocima (NN 34/99, 32/02 i 33/06)

Zakon o brdsko-planinskim područjima (NN 12/02, 32/02, 117/03, 42/05, 90/05, 80/08, 148/13 i 147/14)

Zakon o humanitarnom razminiranju (NN 153/05, 63/07 i 152/08)

Nacionalni program protuminskog djelovanja RH 2009.-2019. (NN 120/09)

Zakon o područjima posebne državne skrbi (NN 86/08, 57/11, 51/13, 148/13, 76/14, 147/14 i 18/15)

Zakon o potpori poljoprivredi i ruralnom razvoju (NN 80/13, 41/14 i 107/14) – nije iniciran SPURH/PPURH-om

razvijenosti lokalnih/regionalnih jedinica (za slabije razvijena područja) i/ili izrada posebnih teritorijalnih razvojnih programa na osnovi izuzetnih prirodno-geografskih i drugih obilježja (za područja s razvojnim posebnostima).

Ruralni prostor

Ruralni prostor obuhvaća velik dio teritorija RH (oko 60% prema PPURH-u), a velik broj seoskih naselja svjedoči o nekadašnjoj velikoj zastupljenosti poljoprivrednog stanovništva. Danas smo suočeni sa slikom ispražnjenih područja i niskom zastupljenošću poljoprivrednog stanovništva u ukupnoj strukturi stanovnika (oko 20%), što je dijelom posljedica nepotpunog oporavka agresijom pogođenih područja tijekom Domovinskog rata.

Tipološki, u sjeveroistočnom i sjevernom dijelu države prevladavaju tržišno orijentirana poljoprivredna naselja, na zapadnom i jugozapadnom području naselja poljoprivredne ekstenzifikacije sa slabom demografskom dinamikom, a u zaleđu Primorja i u središnjem dijelu uz granicu s Bosnom i Hercegovinom naselja ruralne periferije.²⁴

U Strategiji ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2008. – 2013. korištena je metodologija Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) temeljena na pragu gustoće naseljenosti od 150 st/km² na lokalnoj razini, koja ne omogućava uvid u diferencijaciju urbanog i ruralnog područja na prostornim jedinicama nižim od lokalne samouprave, dok se u nacrtu Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020., za potrebe provedbe mjera ruralnog razvoja, ruralnim ili mješovitim područjem smatraju se sve jedinice lokalne samouprave koje pripadaju pretežno ruralnim ili mješovitim županijama (NUTS 3) izdvojenim korištenjem OECD-ove metodologije. Izuzetak čine jedinice gradovi Zagreb, Split, Rijeka i Osijek u kojima se, osim samih sjedišta aglomeracija, sva naselja koja im administrativno pripadaju smatraju mješovitim ili ruralnim. Prema takvom pristupu, u mješovitim i ruralnim naseljima živi oko 75% ukupnog stanovništva, što kao podatak nedovoljno diferencira stvarni ruralni prostor i njegov sadržaj.

Teritorijalna agenda 2020 kao novi dokument EU-a iz područja prostornog planiranja koja je usklađena s dokumentima koji se odnose na urbani razvoj i teritorijalnu koheziju kao cilj postavlja nove oblike partnerstva i teritorijalnog upravljanja između ruralnih i urbanih područja. Scenariji pripremljeni u sklopu programa ESPON vezani uz viziju razvoja EU-a do 2050. godine predviđaju daljnje ruralno-urbane migracije te nastavak depopulacije ruralnih područja, posebice u istočnoeuropskim državama i u udaljenim (rubnim) područjima EU-a.

Ruralni prostor karakteriziraju negativni demografski, gospodarski i razvojni trendovi. S velikim brojem malih naselja raspršenih u razgranatoj, ali ne dovoljno ustrojenoj i povezanoj mreži, uzročno-posljedično je povezana slabija prometna dostupnost i nedostatna infrastrukturna opremljenost. Ovaj prostor karakterizira nedovoljan kapacitet za stvaranje visokokvalitetnih i održivih radnih mjesta u čemu zaostaju za urbanim područjima. Gotovo petina državnog prostora (18%) ruralna je periferija sa samo 1,3% stanovništva i brojnim razvojnim ograničenjima.

---

²⁴ Institut za turizam, 2014., stručna podloga

Područja uz državnu granicu

PRIKAZ 2.7.

PODRUČJA UZ DRŽAVNU GRANICU

☉ Stalni granični prijelazi za međunarodni promet u cestovnom prometu

■ Pogranične JLS prema državama EU

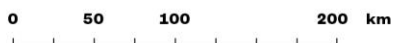
■ Pogranične JLS prema državama izvan EU

Cestovna mreža

— Autocesta

— Državna cesta

Izvori: DGU, 2014, Središnji registar prostornih jedinica
Uredba o graničnim prijelazima
Republike Hrvatske (NN
79/2013), HC, 2014.

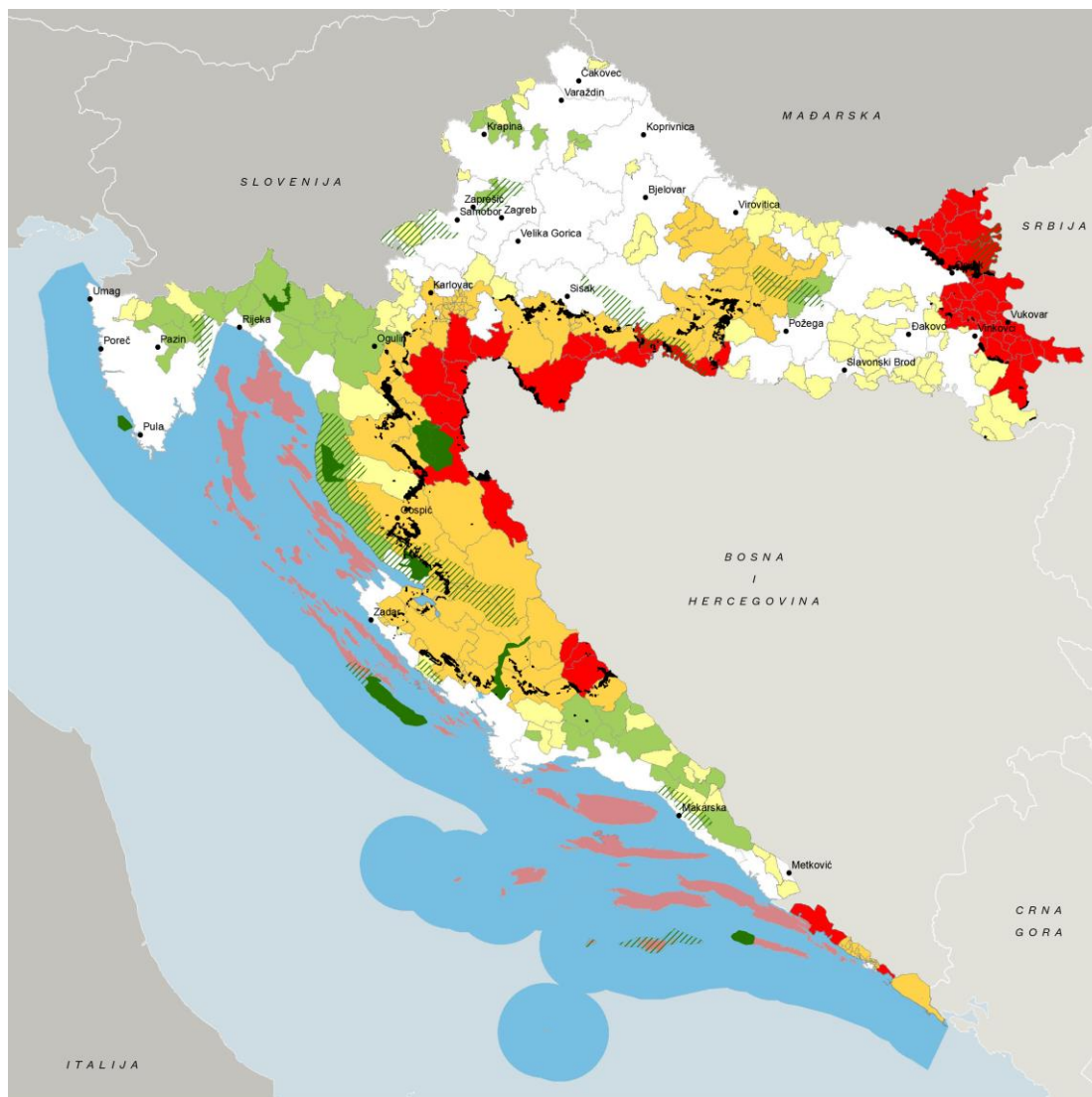

Područja uz državnu granicu od važnosti su za nacionalnu sigurnost i obranu države, a važnu ulogu u ukupnom razvoju dobrosusjedskih odnosa ima prekogranična suradnja jedinica lokalne samouprave u graničnim područjima. Teritorij u obliku luka posljedica je kompleksnog geopolitičkog položaja države i djelovanja različitih čimbenika tijekom povijesno-geografskog razvoja.

Zbog takvog oblika teritorija RH ima dugačku kopnenu granicu koja iznosi 2.370,5 km, od čega oko 1.100 km čine vodeni tokovi, a više od polovice ukupne dužine, oko 1.352 km, zahtijevat će prilagodbu schengenskom režimu koji uključuje strože mjere nadzora vanjskih granica EU-a. Posebnosti graničnih područja, posebno pograničnih, pridonosi to što njihov razvoj ovisi o propisanim mjerama osiguranja nepovredivosti državne granice, ali i o okolnostima i uređenosti odnosa RH sa susjednim državama u okviru međunarodno-pravnog uređenja državne granice i graničnih režima. S tim u vezi, u sklopu naselja pograničnih područja posebno se ističe problematika dvojnih gradova, gradova na rijekama prema susjednim državama i prekogranični utjecaji na okoliš. Granično područje znatnim je dijelom bilo obuhvaćeno ratnim razaranjem, što je također uzrok depopulacije na tim prostorima.

Na dijelove graničnog područja primjenjuju se razvojne mjere tematskih nacionalnih programa, npr. za ruralna područja, obnovu ratom zahvaćenih područja i razvoj otoka te programa europske teritorijalne suradnje odnosno programa prekogranične suradnje.

0 50 100 200 km

PRIKAZ 2.8.
PODRUČJA
RAZVOJNIH
SPECIFIČNOSTI

- PPDS I
- PPDS II
- PPDS III
- otoci
- BPP
- Minski sumnjiva područja
- Nacionalni parkovi
- Park prirode

Izvori:
 Informacijski sustav zaštite prirode DZP-a, Zakon o brdsko-planinskim područjima (NN 12/02, 32/02, 117/03, 42/05, 90/05, 80/08, 148/13 i 147/14)
 Zakon o područjima posebne državne skrbi (NN 86/08, 57/11, 51/13, 148/13, 76/14 i 18/15)
 HCR, MIS portal

Brdsko-planinska ruralna područja

Brdsko-planinska područja²⁵ određena kao područja od interesa i pod posebnom zaštitom RH, a čine ih područja u kojima su, zbog osobitosti uvjetovanih velikim nadmorskim visinama, nagibom i raščlanjenosti terena, uvjeti za život i rad stanovnika otežani. Status brdsko-planinskih područja ima 12 gradova i 33 općine u geografskim podcjelinama: Gorski kotar, Lika, Banovina, Kordun, Dalmatinska zagora, sjeveroistočna Istra i Hrvatsko zagorje. Poticajne mjere odnose se na

²⁵ Zakon o brdsko-planinskim područjima (NN 12/02, 32/02, 117/03, 42/05, 90/05, 80/08, 148/13 i 147/14)

demografsku obnovu, gospodarski rast i održivi razvoj te stvaranje preduvjeta za rješavanje socijalnih prilika i podizanja životnog standarda stanovnika.

U kontekstu uvjeta za razvoj, posebnost je ovih područja visoka raseljenost te rijetka mreža naselja u kojoj dominiraju patuljasta naselja s manje od 100 stanovnika.

U ovim područjima nedovoljno se koriste značajni prirodnih resursi, ponajprije šume i pašnjaci. U njima se isprepliću obilježja prostora uz državnu granicu, ratom zahvaćenih područja i ruralnog prostora.

Područja koja su bila zahvaćena ratom

Za područja koja su bila zahvaćena ratom donesene su mjere za obnovu uništenih ili oštećenih materijalnih dobara i stvaranje drugih uvjeta za provedbu programa povratka prognanika, izbjeglica i raseljenih osoba. Proces obnove i revitalizacije tih područja, koji uključuje obnovu svih razvojnih segmenata – gospodarskog, demografskog, stambenog, infrastrukturnog, društvenog i prostornog razvoja, zaštitu prostornih vrijednosti, obnovu kulturnog identiteta i sanaciju ugroženih resursa, nije potpuno završen.

Minski sumnjiva područja

Velik su problem još uvijek minski sumnjiva područja zbog niza gospodarskih, ekoloških i sigurnosnih problema lokalnog stanovništva i sveukupnog razvoja Države. Prema procjenama Hrvatskog centra za razminiranje (HCR),²⁶ minski sumnjivi prostor zahvaća 446,00 km² u 9 županija,²⁷ od kojih su najzagađenije Ličko-senjska, Sisačko-moslavačka i Osječko-baranjska. Osim toga, velika je koncentracija mina na širem području većih gradova koji su bili unutar bojišnice: Sisak, Benkovac, Osijek, Petrinja, Pakrac, Lipik i Vinkovci.

U minski sumnjivom prostoru najvećim su dijelom šume (84,3%) i poljoprivredne površine (15,4%).²⁸ Zbog minske zagađenosti onemogućeno je korištenje šumskog dobra u proizvodnim djelatnostima, a otežano je i provođenje mjera zaštite šuma (npr. protupožarna zaštita). Također, velika površina oranica u istočnoj Hrvatskoj ne može se privesti svojoj svrsi, odnosno poljoprivrednoj proizvodnji, a u gotovo svim županijama nema mogućnosti za kvalitetniji razvoj stočarstva zbog velike površine minski zagađenih livada i pašnjaka. U Dalmaciji su minski zagađena područja makije i krša izravna prepreka za provedbu protupožarne zaštite na visokougroženim područjima, ali i za razvoj turizma.

2.2.5. Obalno područje i more

Obalno područje suočava se s povećanom koncentracijom stanovništva u priobalju, posljedicama nesustavnog razvoja turizma i rastućom potrebom za eksploatacijom morskih resursa, a izloženo je i prijetnjama od prirodnih katastrofa, posebno zbog klimatskih promjena i seizmoloških uvjeta. Usto, naglašen je sukob interesa između pojedinih kategorija korisnika i nedostatak integralnog razvojnog pristupa ovom području. Krajnja je posljedica pojačanog pritiska na prostor oštećenje ili trajni

²⁶ Državna ustanova, osnovana 1998., u čijoj je nadležnosti sustavno bavljenje problematikom razminiranja

²⁷ Podaci HCR, MIS portal 2017.

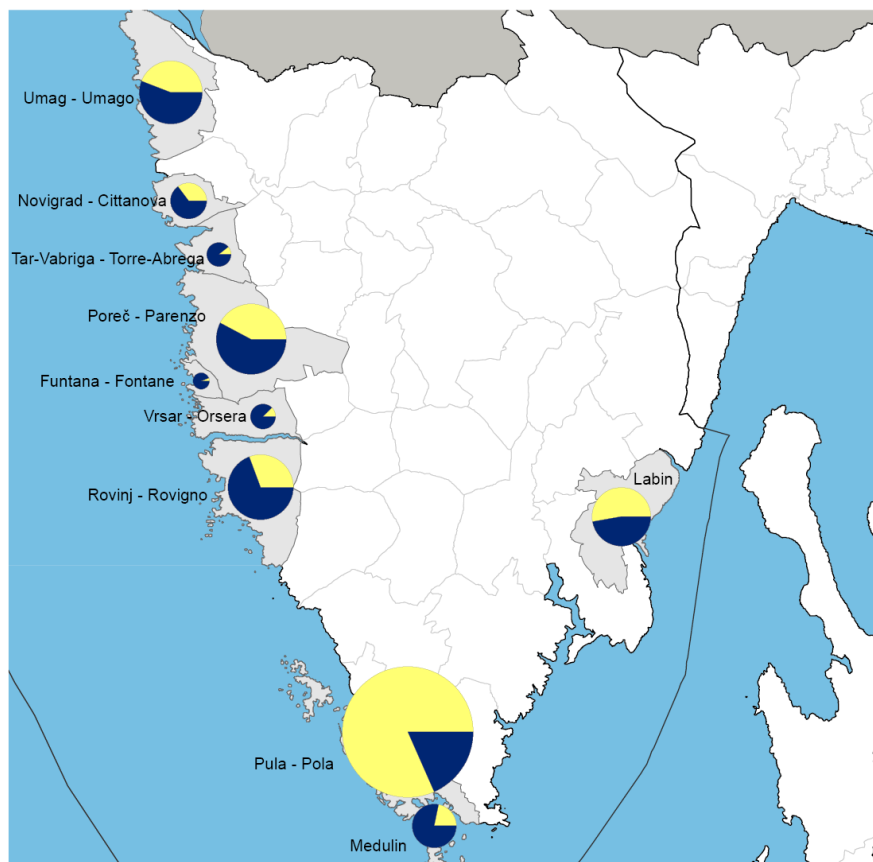
²⁸ Podaci HCR-a dostavljeni za potrebe izrade Strategije

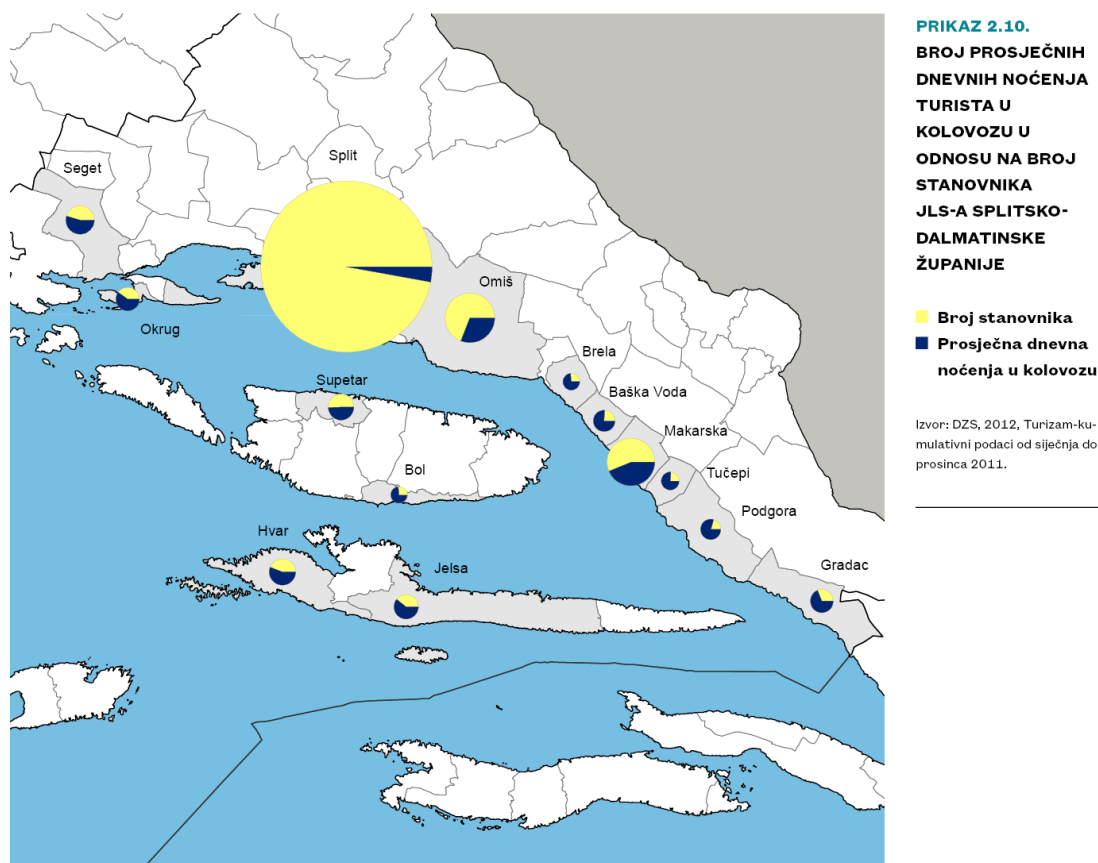
gubitak vrijednih prirodnih područja i krajobraznih predjela, gubitak gospodarskih kopnenih i morskih resursa, narušavanje bioraznolikosti i ekosustava te onečišćenje okoliša.

PRIKAZ 2.9.
BROJ PROSJEČNIH
DNEVNIH NOĆENJA
TURISTA U
KOLOVOZU U
ODNOSU NA BROJ
STANOVNIKA JLS-A
ISTARSKE ŽUPANIJE

■ Broj stanovnika
 ■ Prosječna dnevna
 noćenja u kolovozu

Izvor: DZS, 2012, Turizam-kumulativni podaci od siječnja do prosinca 2011.

Stanje obalnog i morskog područja proporcionalno je održivosti načina njegova korištenja i otpornosti na prirodne i antropogene utjecaje. Razvojni potencijali tog područja proizlaze najvećim dijelom iz prirodnih danosti, što je dodatni razlog za pažljivo i odmjereno korištenje i zaštitu prostora. Gospodarski razvoj područja vezan je ponajprije uz turizam i rekreaciju, poljoprivredu vezanu uz lokalne kulture, maritimne gospodarske djelatnosti – ribarstvo, akvakulturu, eksploataciju morske soli i podvodnih energetske i rudnih bogatstava te obalnu industriju i luke. Prirodna ranjivost tih prostora uvjetovana je geomorfološkim karakteristikama krša, blizinom mora i seizmičkim aktivnostima, a pojačani rizici antropogenog utjecaja vezani su za klimatske promjene, onečišćenje okoliša i fizičku devastaciju prirodnih vrijednosti te krajobraza.

Razvoj poljoprivrede u obalnom području stagnirao je zbog ulaganja u industrijalizaciju nakon Drugog svjetskog rata, političkih odluka i naglog razvoja turizma, zbog čega je došlo do pojačane migracije stanovništva prema obali i depopulacije ruralnih područja te gubitka vrijednih poljoprivrednih površina nekontroliranom urbanizacijom. Udio obrađenih poljoprivrednih površina Jadranske Hrvatske u fondu obrađenih površina države iznosi samo 17%, ali značaj i potencijali za razvoj ove djelatnosti leže u ekskluzivnom uzgoju lokalnih kultura (npr. cjelokupna proizvodnja maslina, badema, agruma i smokava u Hrvatskoj na ovom je području). Među danas značajnim posljedicama razvojnih pritisaka, koji utječu na fizičke, biološke, gospodarske i socijalne procese, izdvajaju se.²⁹

²⁹ Urbos d.o.o., 2014., stručna podloga

- pretjerana gradnja na obalnom području i nekontrolirano širenje gradnje duž obalne crte
- neprimjerena i/ili nezakonita gradnja, posebno u uskom obalnom pojasu
- neodgovarajuća infrastruktura naselja te turističkih i rekreacijskih zona
- nedostatak uređaja za pročišćivanje urbanih i industrijskih otpadnih voda
- smanjena kakvoća mora uz gradove, luke i turističke zone uključujući zone nautičkog turizma
- uzurpiranje područja pomorskog dobra i javnog obalnoga pojasa
- gubitak cjelovitosti i kvalitete obalnog krajolika.

S turističkog aspekta najveće je opterećenje prostora u vrijeme glavne turističke sezone, posebno u srpnju i kolovozu. Problemi izrazite sezonalnosti turizma vršna su opterećenja cjelokupne infrastrukture i pojačavaju ranjivost prostora na antropogene utjecaje.

Poseban je problem znatan broj zgrada za povremeno stanovanje, osobito onih koje su vezane uz strukturu i infrastrukturu naselja. Osim najčešće nezadovoljavajućih prostornih standarda, upitne kvalitete gradnje i oblikovanja, režim korištenja tih zgrada izaziva poteškoće u funkcioniranju naselja i lokalnog stanovništva. Građevinsko područje uglavnom se povećava prenamjenom poljoprivrednog i/ili šumskog zemljišta, a investitori s namjerom građenja stanova za povremeno stanovanje u lokalnu zajednicu unose nove odnose i razvojne aspiracije, kao i određivanje javnih i privatnih interesa pri planiranju i interpretaciji potreba i razvojnih ciljeva. Dvostruka matrica s različitim brojem korisnika otežava i izračun kapaciteta i održivog funkcioniranja cjelokupne infrastrukture, uključujući javne službe. Stvara se također privid statističkog povećanja broja stanovnika koji pruža lažnu sliku demografske revitalizacije, posebno na otocima.

PRIKAZ 2.11.
OBALNO PODRUČJE

- Zaštićeni obalni pojas*
- Prostor ograničenja*
- Granica Jadranske Hrvatske**
- Jadranska Hrvatska**
- Kontinentalna Hrvatska**

Izvori:
*Zakon o prostornom uređenju (NN 153/13)
**NUTS2 podjela regija prema EUROSTAT-U

Integralni pristup razvoju obalnog područja

Sadašnje stanje u prostoru obalnog područja posljedica je, među ostalim, dugogodišnjeg sektorskog pristupa razvoju, popraćenog rastućim brojem strateških dokumenata na razini resora i lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave, pri čemu je izostalo učinkovito usklađivanje interesa i operativna koordinacija.

U sustavu prostornog uređenja i prije je bilo pokušaja planskog objedinjavanja ovog područja. Tako je u tijeku intenziviranja izgradnje hotela, radničkih odmarališta, zgrada sekundarnog stanovanja, dužobalnih cestovnih prometnica i širenja obalnih naselja, što je započelo početkom šezdesetih godina, 1967. izrađen regionalni prostorni plan – Program dugoročnog razvoja i Plan prostornog uređenja jadranskog područja Hrvatske, kao prvi prostorno-planski dokument koji sustavno promišlja stanje i razvojne mogućnosti hrvatskog Jadrana. U tom razdoblju započela je i izrada projekata i planova u suradnji s institucijama UN-a, planerskim institucijama republika Crne Gore, Bosne i Hercegovine i Slovenije te stranim partnerskim tvrtkama: Gornji Jadran i Južni Jadran, s naglaskom na razvoju turizma, i Jadran III, s naglaskom na zaštiti okoliša. Središnja tema ovih dokumenata bio je razvoj turizma, ali i trajno očuvanje prirodnih i kulturnih vrijednosti na kojima se temelji turistička ponuda te očuvanje najužeg obalnog pojasa, čime je u osnovi integralno planiranje određeno kao temeljni stručni stav.

Integralni pristup razvoju obalnog područja podrazumijeva i ponovno aktivno uključivanje zaobalja i šireg zaleđa radi ostvarivanja sinergijskog učinka njihovih razvojnih potencijala. U tom smislu različita su iskustva pojedinih županija. U Istarskoj se županiji npr. već dulji niz godina ostvaruje sinergija razvojnih potencijala unutrašnjosti poluotoka i obalnog područja (opskrba obalnih naselja lokalno uzgojenim poljoprivrednim proizvodima te proširenje turističke ponude lokalnom gastro-enološkom ponudom, transformacijom stancija s početka 20. stoljeća u prepoznatljive turističke destinacije, kulturnim manifestacijama i događanjima u revitaliziranim povijesnim jezgrama urbanih i ruralnih naselja i dr.).

S druge strane, u Primorsko-goranskoj županiji zaleđe (posebno Gorski kotar) nedovoljno je povezano s obalnim područjem, dijelom i zbog dominantnog utjecaja Rijeke.

Cjelovit razvoj obalnog područja vezan je i uz definiranje razvojnih prioriteta u okvirima kohezijske politike EU-a na razini NUTS 2 regionalne podjele, odnosno razvojne strateške pravce 7 obalnih županija koje čine statističku prostornu jedinicu Jadranska Hrvatska.³⁰

Planiranje mora

Integralni pristup promišljanju prostornog razvoja obalnog područja podrazumijeva i održivo planiranje mora i otoka.

More kao resurs iznimno je važno za RH kao pomorsku državu, kako u odnosu na zaštitu prirode i okoliša te očuvanja biološke raznolikosti i ekološkog sustava tako i u odnosu na veliki broj raznovrsnih aktivnosti vezanih uz pomorski promet, izgradnju prometne i komunalne infrastrukture, turizam i nautički turizam te maritimne gospodarske aktivnosti i eksploataciju morskih mineralnih resursa. Onečišćenje morskog okoliša nastalo djelovanjem čovjeka jedan je od najznačajnijih ekoloških problema današnjice jer se svaka pretjerana i nekontrolirana aktivnost na moru te utjecaji s kopna, kao npr. ispusti nepročišćenih otpadnih voda, odražavaju u poremećajima ekosustava i oštećenjima prirodnih dobara.

---

³⁰ Dogovorena između Vlade RH i Europske komisije u kolovozu 2012., prema kriterijima koje je uspostavio statistički ured EU (EUROSTAT)

Među potencijalno najznačajnijim posljedicama stihijskog razvoja na moru jesu:

- onečišćenje mora i obale mogućim havarijama uslijed istraživanja i eksploatacije morskih i mineralnih resursa, prijevoza i pretovara energenata te pomorskog prometa
- unos stranih morskih mikroorganizama i patogena te stranih biljnih i životinjskih vrsta, od kojih su mnoge invazivne, u morski okoliš kao posljedica jačanja udjela preoceanskog prometa
- značajan broj zahvata u morskom prostoru, na morskom dnu i na obali kojima se mijenjaju hidrografske značajke tog prostora danas nije ucrtan u službene pomorske navigacijske karte, niti je sadržan u službenim navigacijskim publikacijama što predstavlja sustavni problem osiguranja sigurnosti plovidbe, zaštiteorskog okoliša i gospodarenja morem i podmorjem, koji značajno pridonosi riziku za ljudske živote i imovinu na moru.

Hrvatske otoke desetljećima obilježava proces depopulacije koji je uzrokovan dugogodišnjim iseljavanjem potaknutim gospodarskim uvjetima (agrarna prenapučenost, industrijalizacija kopna, deagrarizacija, krize pojedinih poljoprivrednih djelatnosti, monokultura na pojedinim otocima i sl.), ali i prirodno-geografskim određenjem (okruženost morem u kontekstu različitih povijesnih i gospodarskih okolnosti). Sljedeće bitno obilježje otoka jest izraženost kategorije povremenih stanovnika, s udjelom od približno 57% u ukupnom stanovništvu, što snažno utječe na strukturu, razvoj i život u naseljima.

U administrativno-teritorijalnom smislu otoci se nalaze u 7 obalnih županija, 51 otočnom gradu/općini, a nekoliko je malih otoka u nadležnosti 7 gradova na obali. Pri tom neki od otoka i otočnih skupina imaju vlastite lokalne samouprave (jednu ili više), neki su u sastavu obalnih JLS-a, a ostali su u sastavu otočnih općina. Rascjepkanost otoka na više lokalnih samouprava, a posebno slučaj nadležnosti dviju županija (otok Pag), znatno utječe na planiranje prostornog razvoja te na prostorno planiranje i uređenje prostora. U upravljanju obalnim područjem i planiranju razvoja otoka nužno je voditi računa o položaju otočnih skupina: premošteni otoci, priobalni otoci, kanalski otoci, pučinski otoci, jer i njihov položaj određuje drukčije modele razvoja (autonoman pristup, sinergijski s obalom, veća intervencija regije/države i sl.).

Prometna izoliranost i nepovezanost otoka, međusobna i s kopnom, te nedostatna društvena infrastruktura dodatni su razvojni problem. Zakon o otocima određuje načela održivog razvoja otoka i poziva se na Nacionalni program razvitka otoka donesen 1997. godine, koji otoke određuje kao razvojne cjeline kojima se cjelovito upravlja. Zakonom o otocima se određuje da se za otoke i otočne skupine koji čine jedinstvene prostorno-gospodarske cjeline, donose Programi održivog razvitka otoka (PORO),³¹ odnosno otočnih skupina.

Na primjenjivost odredbi i zahtjeva iz međunarodnih dokumenata u velikoj će mjeri utjecati uspješnost sređivanja administrativnih i drugih granica, posebno na moru (pomorsko dobro, obalna crta i sl.).

---

³¹ Programima održivog razvitka otoka popisuju se i vrednuju ukupna prirodna i izgrađena bogatstva otoka, odnosno otočnih skupina, određuje način njihova čuvanja, odnosno potpunog i održivog korištenja u skladu s načelima i odrednicama Nacionalnog programa, Državnih programa razvitka otoka i Programa Vlade RH

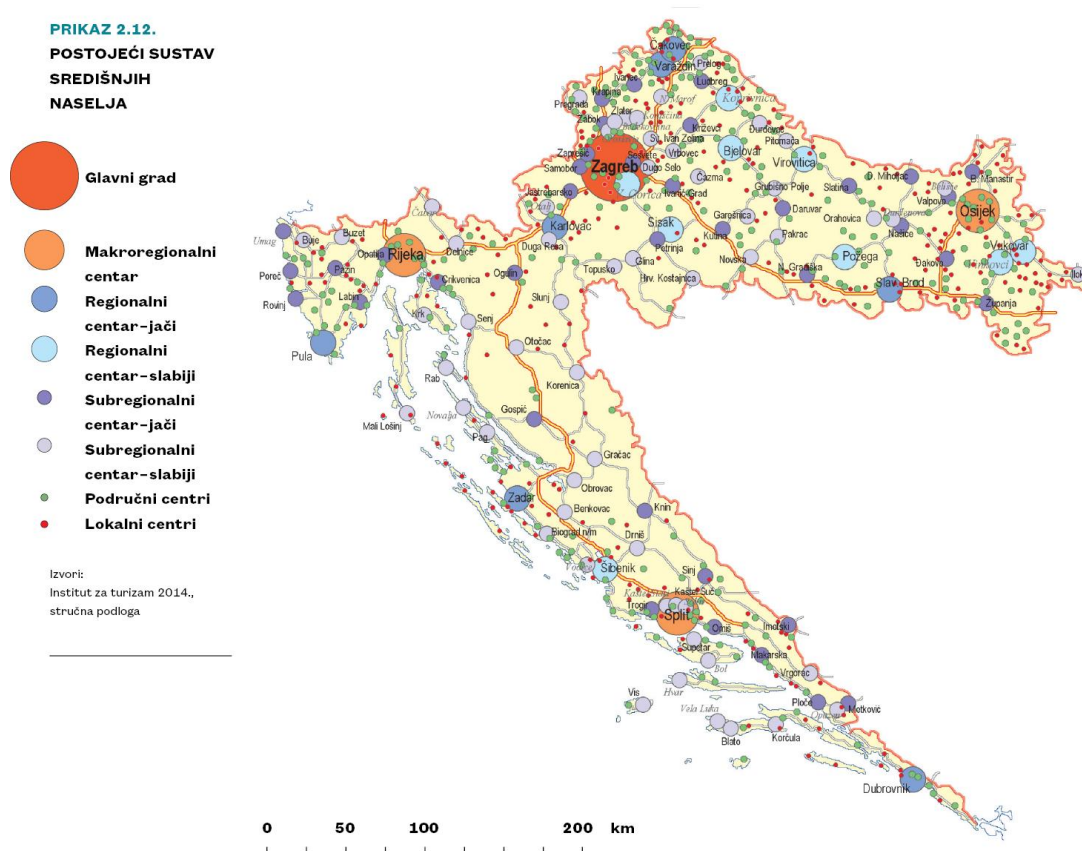

2.2.6. Razvoj naselja i urbanizacija

Opredjeljenje za policentričan razvoj RH, prema SPURH-u iz 1997. godine, zasnivalo se na tada postojećoj strukturi i sustavu naselja. Politika policentričnog razvoja znači zalaganje za obzirni razmještaj stanovnika, djelatnosti, središnjih i drugih funkcija i infrastrukturnih sustava. Prema tome, određena središta trebala su se razvijati zajednički, međusobno povezano i usklađeno unutar metropolitanskih, odnosno aglomeracijskih područja, gradskih regija ili kao konurbacija, dijeleći međusobno funkcije svojstvene odgovarajućim kategorijama središnjih naselja.

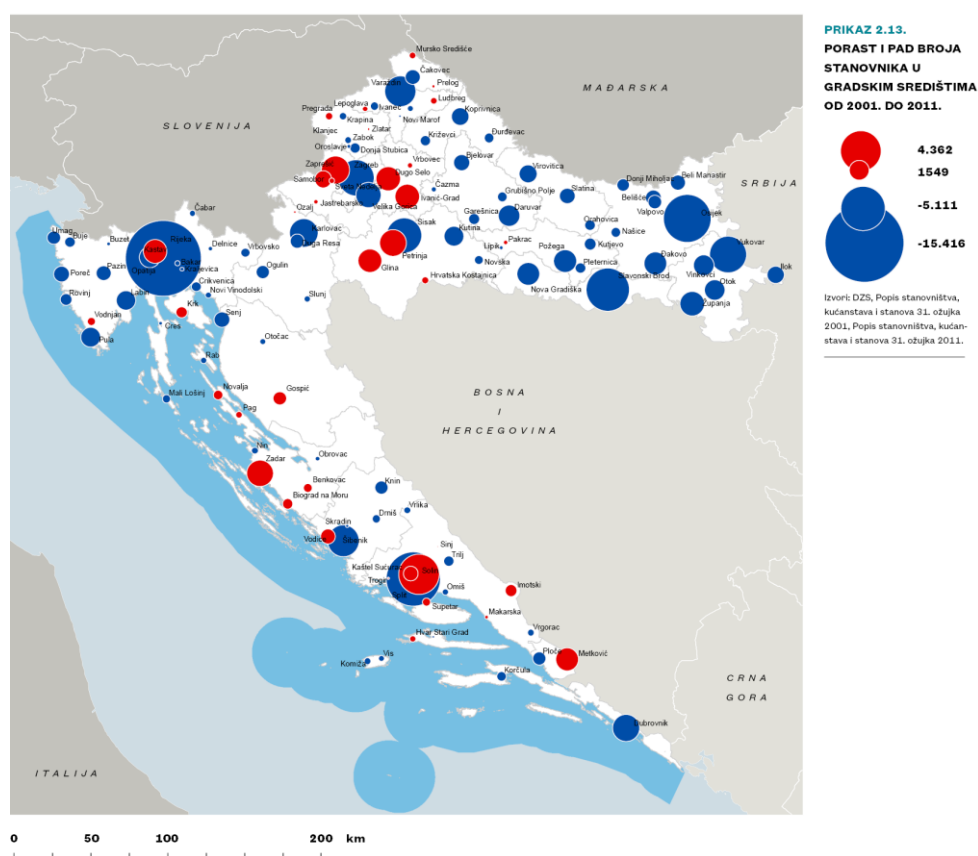
Međutim, policentrični koncept razvoja nije posve uspio. Policentrična razvojna politika, koja se na području naseljavanja morala ostvarivati s pomoću konkretnih mjera, ostala je nedorečena dijelom zbog prekratkog predviđenog vremena za njezinu provedbu, dijelom zbog sektorske neusklađenosti razvojnih planova, a dijelom zbog nepostojanja sustava praćenja realizacije kojim bi se, osim osnovnih funkcija obuhvatili dinamični i kvalitativni čimbenici.

Prostorna distribucija središnjih naselja svih stupnjeva centraliteta pokazuje neravnomjernost: mreža središnjih naselja vidljivo je najrjeđa u brdsko-planinskim i pograničnim dijelovima RH te na dijelu otoka, odnosno u područjima s brojnim razvojnim ograničenjima i slabom dostupnošću usluga više razine. Najrazvijenija je u sjevernom i sjeverozapadnom dijelu središnje Hrvatske te u krajnjem istočnom dijelu Hrvatske.

Otežavajuća je okolnost u planiranju buduće mreže središnjih naselja već prisutan trend smanjenja (broja) javnih sadržaja: prestanak s radom područnih osnovnih škola ili odjela, zatvaranje zdravstvenih ustanova i poštanskih ureda, kao i reorganizacija sustava sudstva i državne uprave. Gubitak proizvodnih i uslužnih djelatnosti te mogućnosti opskrbe, osobito u manjim naseljima i na pješačkim udaljenostima, imali su i vrlo diferencirane učinke u prostoru.

Općine i gradovi u blizini makroregionalnih i regionalnih središta postaju nove trgovačke i poslovne zone, a rjeđe naseljena područja ne privlače ni takve ni druge investicije. Sve navedeno utječe na produbljivanje razlika, što se odražava na stupanj opremljenosti središnjim funkcijama: neki općinski centri u RH nemaju ni najosnovnije funkcije, dok su neki dosegli i opremljenost slabijih subregionalnih centara.

Urbani sustav

U urbanom sustavu ističu se mali gradovi, a nedostaju gradovi srednje veličine. Glavni grad Zagreb i sva tri ostala makroregionalna centra (Split, Rijeka i Osijek) te svi županijski centri (osim Zadra i Gospića) u razdoblju 2001. – 2011. zabilježili su smanjenje broja stanovnika.

Četiri velike gradske regije u Hrvatskoj nastale su oko najvećih gradova: Zagreba, Splita, Rijeke i Osijeka, s ukupno 1,661.924 stanovnika ili 38,8% stanovništva Hrvatske. Matični gradovi u većini regija imaju i do 95% radnih mjesta, a u okolici ih je samo 5 do 10%. Navedeno upućuje da je razvoj gradskih regija Hrvatske još u ranoj fazi. Ipak, velike gradske regije sve se više decentraliziraju, pa okolica

preuzima demografski i funkcionalni razvoj. Usprkos padu broja stanovnika matičnog grada, okolice Zagreba, Splita i Rijeke bilježe porast broja stanovnika, što utječe na ukupno pozitivno kretanje tih gradskih regija. Za razliku od njih, osječka regija bilježi pad broja stanovnika te matičnog grada i okolice. Posebno se ističe važnost rubnih područja grada, što pokazuje pozitivne trendove u sve četiri regije. Zato se ovom kontaktnom prostoru s aspekta planiranja treba posvetiti posebna pozornost.

Ruralna i urbanizirana naselja

Ruralni prostor Hrvatske karakteriziraju negativni demografski, gospodarski i opći razvojni trendovi. Uz mnogo malih naselja, temeljno je obilježje ruralnih područja Hrvatske raspršena naseljenost, iz čega proizlazi vrlo razgranata, ali ne i dobro hijerarhijski ustrojena, razvijena i povezana naseljska mreža.

Tipologija ruralnih i urbaniziranih naselja Hrvatske jasno potvrđuje njihovu raznolikost s obzirom na prirodno-geografske, demografske, gospodarske i funkcionalne aspekte te s obzirom na značaj i karakter poljoprivrede.

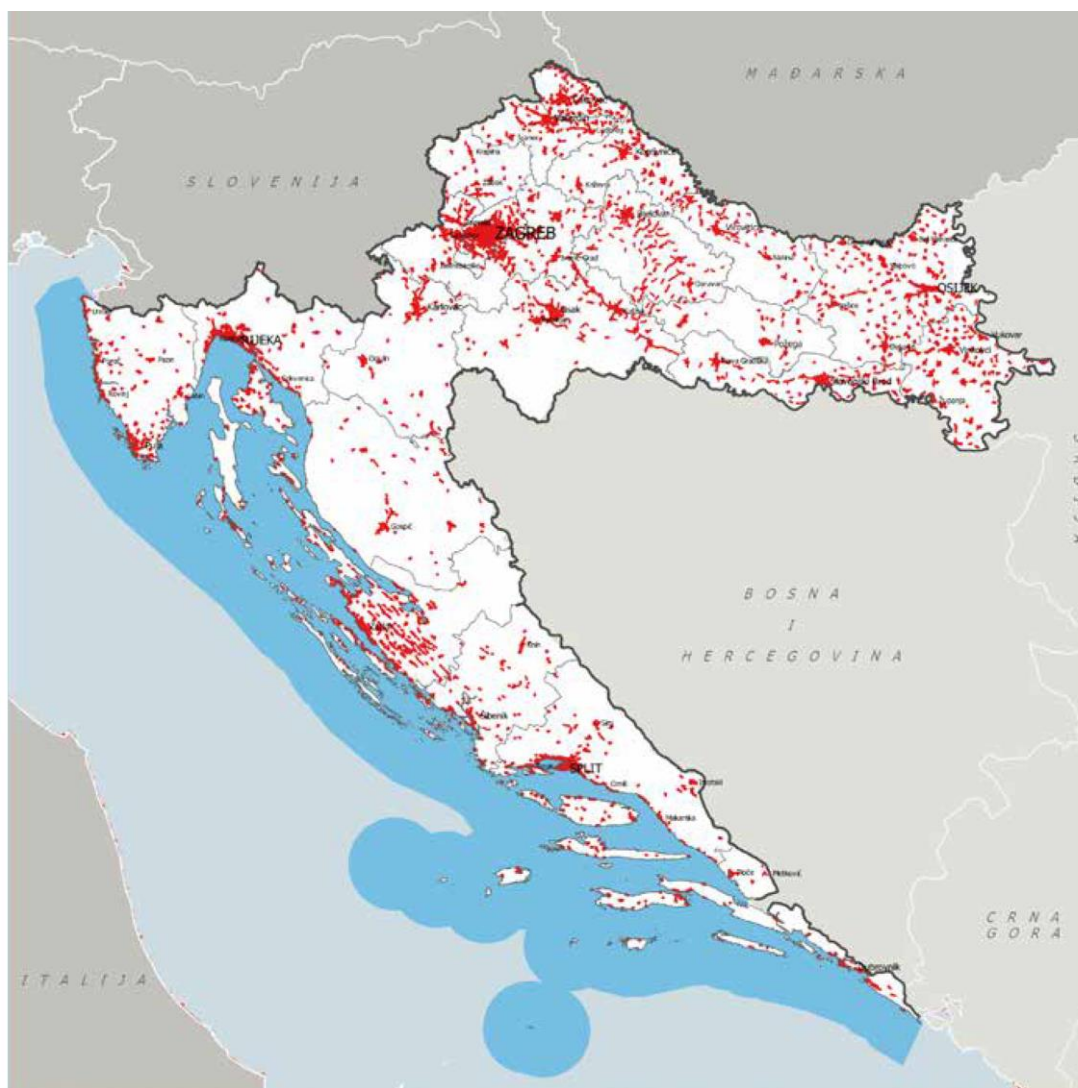
Prepoznaje se sedam osnovnih tipova ruralnih i urbaniziranih (izvangradskih) naselja.³²

1. **dinamična, strukturno jača naselja:** naselja u područjima neposredno uz velike gradove – prstenasto se šire oko Zagreba, zvjezdasto duž prometnica oko Osijeka te linearno prateći obalnu liniju u gradskim regijama Splita i Rijeke; naselja duž cestovnih pravaca koji povezuju središnju i istočnu Hrvatsku te velika, središnjim funkcijama bolje opremljena naselja krajnjeg istoka Hrvatske
2. **dostupnija, o cirkulaciji ovisna naselja:** naselja zagrebačkog prstena i Hrvatskog zagorja
3. **tržišno orijentirana poljoprivredna naselja:** naselja u kompaktnim ravničarskim područjima Slavonije, daruvarskog, bjelovarskog i križevačkog kraja te dijela Podravine i Međimurja
4. **ekonomski diversificirana, pretežito turistička naselja:** naselja u priobalnom području, na otocima i u manjem dijelu zaleđa turistički privlačnih zona
5. **naselja poljoprivredne ekstenzifikacije i slabe demografske dinamike** izraženija su u sjevernoj i središnjoj Istri, a javljaju se i u pograničnim dijelovima Hrvatskog zagorja, dijelovima Cetinske i Imotske krajine, Konavala
6. **naselja ruralne periferije:** naselja na području Like, Korduna, Banovine i šibenske Zagore, izraziti *džepovi* ruralne periferije jesu Žumberak i obronci slavonskih gora (Papuk, Psunj, Dilj i Krndija)
7. **ostala izvangradska naselja** s malim udjelom u ukupnom naseljskom skupu koje karakterizira prostorni kontekst.

Prepoznati tipovi korespondiraju s općim tipovima ruralnih područja koji su navedeni u TA 2020.

---

³² Institut za turizam, 2014., stručna podloga

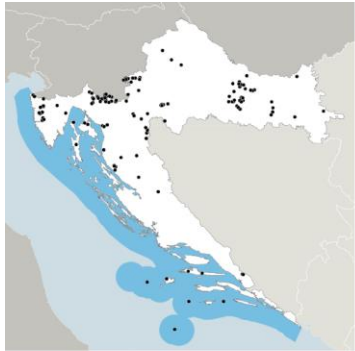
0 50 100 200 km

PRIKAZ 2.14.
IZGRAĐENI PROSTOR

■ **Izgrađeni prostor**
Izvor: Informacijski sustav EEA
(Corine Land Cover)

KATEGORIJE	naselja		stanovnici	
	broj	%	broj	%
bez stanovnika	150	2,2	0	0,0
1—500	5.418	80,2	766.721	17,9
501—2.000	967	14,3	897.679	21,0
2.001—5.000	143	2,1	434.201	10,1
5.001—10.000	39	0,6	264.060	6,2
10.001—35.000	29	0,4	532.237	12,4
35.001—100.000	7	0,1	406.323	9,5
više od 100.000	3	0,0	983.668	23,0
UKUPNO	6.756	100,0	4.284.889	100,0

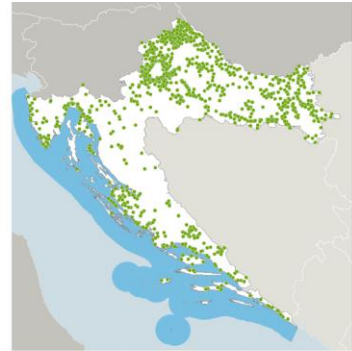
TABLICA 2.2.
NASELJA PREMA BROJU STANOVNIKA

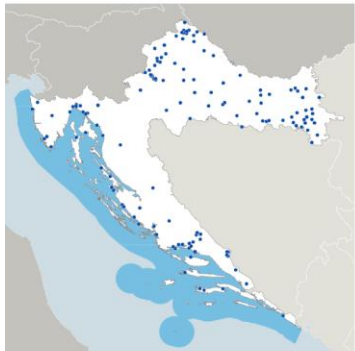
naselja bez stanovnika

naselja s brojem stanovnika od 1 do 500

naselja s brojem stanovnika od 501 do 2.000

naselja s brojem stanovnika od 2.001 do 5.000

naselja s brojem stanovnika od 5.001 do 10.000

naselja s brojem stanovnika od 10.001 do 35.000

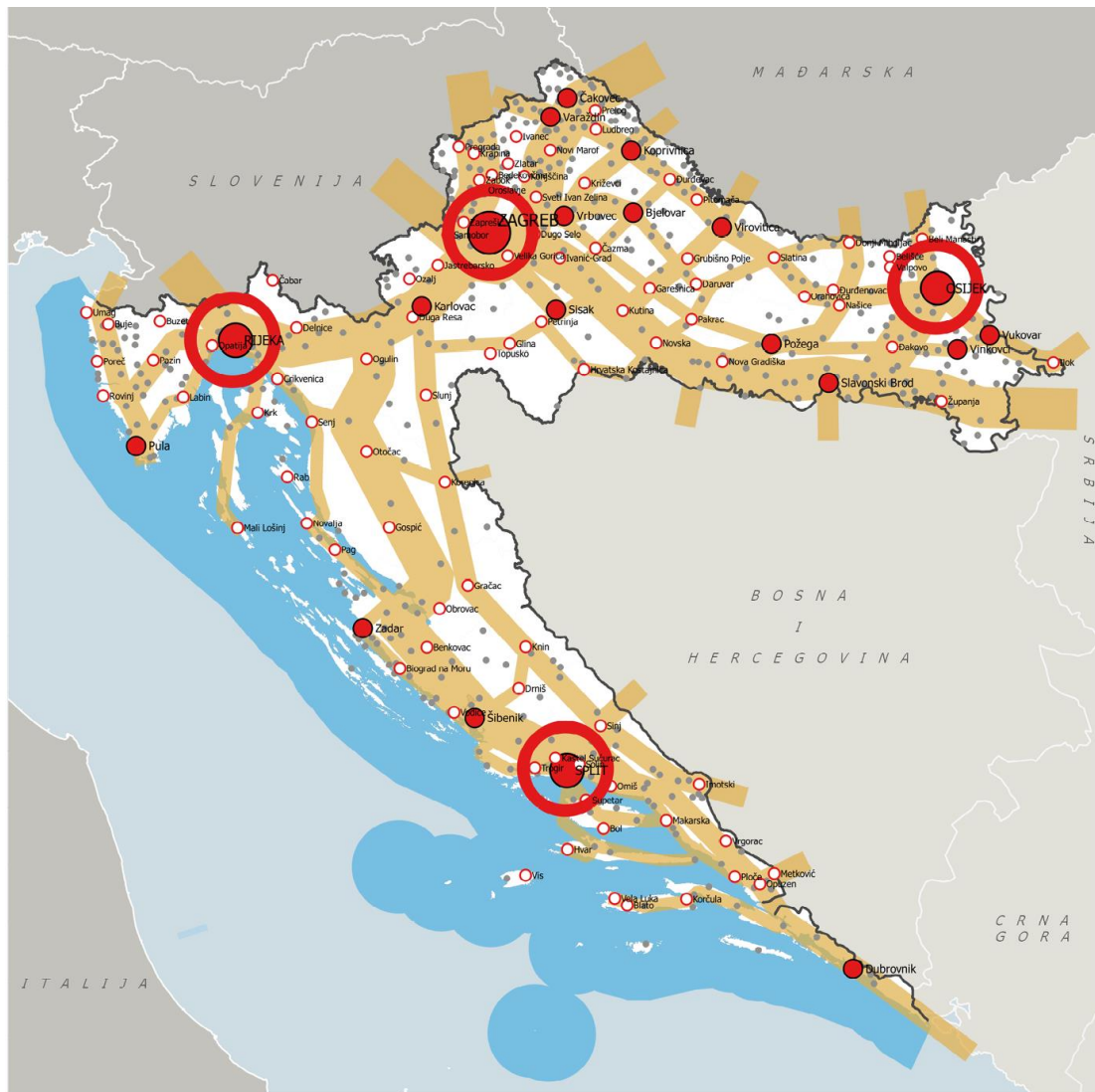
naselja s brojem stanovnika od 35.001 do 100.000

naselja s više od 100.001 stanovnika

PRIKAZ 2.15.
NASELJA PREMA
BROJU STANOVNIKA

Izvor: DZS, 2011.

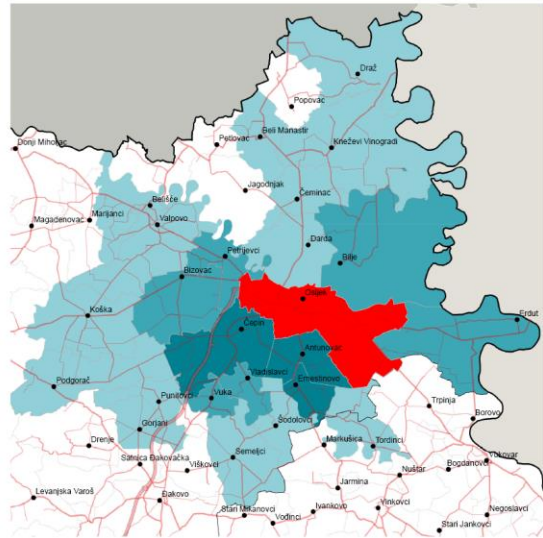
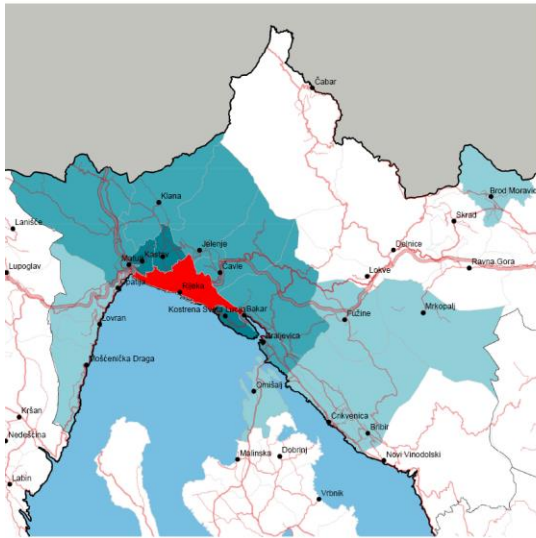
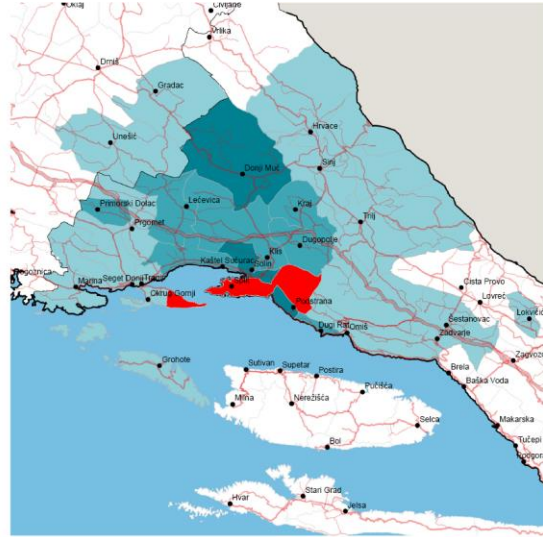
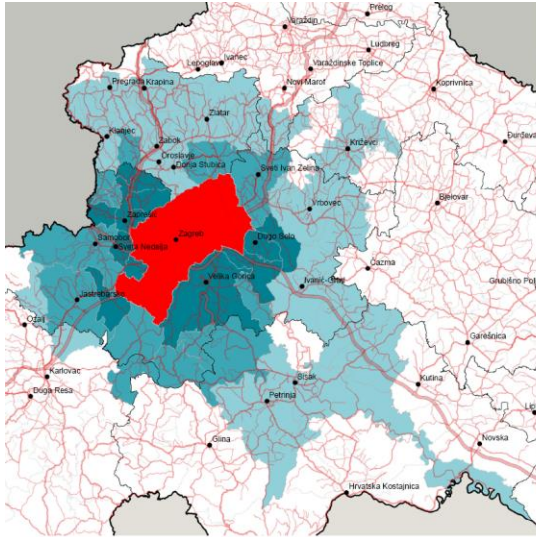

0 50 100 200 km

PRIKAZ 2.16.
JAČE GRADSKE
REGIJE I PROSTORNO-
PROMETNI KORIDORI

- **Urbane aglomeracije makroregionalnih centara**
- **Glavni prometni koridori**
- **Glavni grad**
- **Makroregionalni centar**
- **Regionalno središte**
- **Subregionalno središte**
- **Područno i lokalno središte**

Izvor: Institut za turizam, 2014., stručna podloga

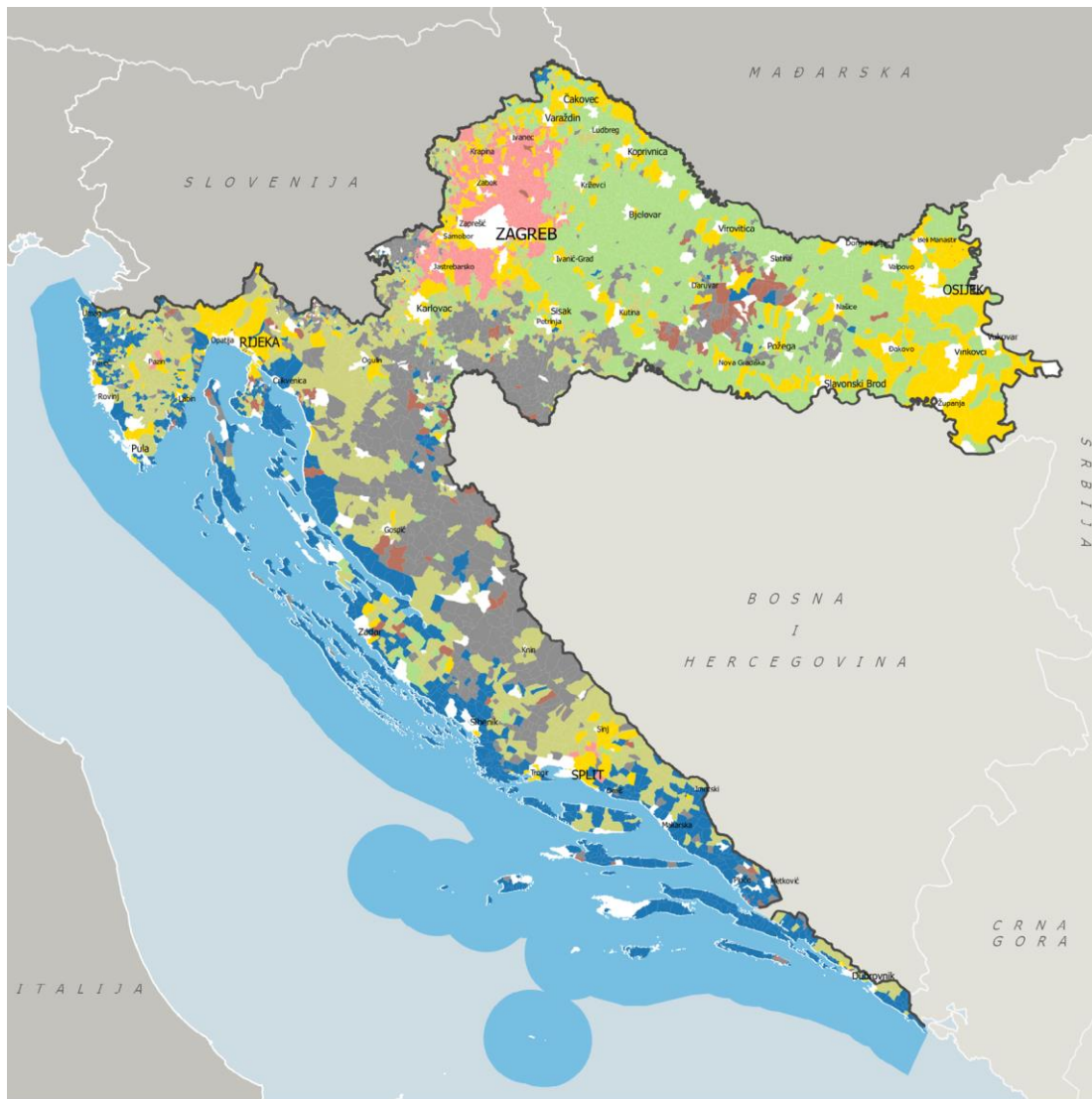

PRIKAZ 2.17.
POSTOTAK DNEVNIH
MIGRANATA U
ZAGREBU, SPLITU,
RIJECI I OSIJEKU U
ODNOSU NA UKUPNI
BROJ ZAPOSLENIH U
JLS-U

- 10,01—30,00%
- 30,01—50,00%
- >50,01%

- CESTOVNA MREŽA**
- Autoceste
  - Državne ceste
  - Lokalne ceste
  - Nerazvrstane ceste

Izvori: DZS, 2012, Popis stanovništva, kućanstava i stanova 31. ožujka 2011. HC, 2014.

PRIKAZ 2.18.
TIPOLOGIJA
NASELJA RURALNOG
PROSTORA

- **Dostupnija, o cirkulaciji ovisna naselja**
- **Dinamična, strukturno jača naselja**
- **Pretežito turistička naselja**
- **Ostala izvangradska naselja**
- **Tržišno orijentirana poljoprivredna naselja**
- **Naselja poljoprivredne ekstenzifikacije**
- **Naselja ruralne periferije**

Izvor: Institut za turizam, 2014., stručna podloga

2.3. Stanovanje

Osnovni cilj moderne civilizacije trebao bi biti osigurati svima dostojan stan. Ovo se postiže sjedinjavanjem jednostavnosti i praktičnosti. Želimo, kroz stanovanje, doprinijeti promjeni općeg kulturološkog stava koji je nužan uvjet za viši stupanj razvoja ljudske vrste.

—Josef Frank, Katalog izložbe Werkbunda, Beč, 1932.

Stanovanje zauzima najveći dio urbaniziranog prostora i prevladavajući je sadržaj naselja te područje tržišno motivirane gradnje. Zbog toga stanovanje zaslužuje iznimnu pozornost u planiranju prostora, projektiranju i gradnji, bez obzira na to je li riječ o individualnim, poduzetničkim ili društvenim naporima radi osiguravanja stambenog prostora. Stanovanje bi trebalo biti društveno regulirano i kontrolirano područje, ne samo u pitanju dostupnosti stana, nego i u pitanju osiguranja osnovnog standarda i kvalitete, kao i omogućavanja da cijena stana bude prihvatljiva i ranjivim skupinama stanovništva. Dokument ApolitikA upozorava na izazove cjelovito osmišljene državne politike u cilju dostupnosti stambenog prostora adekvatnog standarda, sanitarno prihvatljivog, uključujući osnovne infrastrukturne usluge koje su potrebne za normalan život te predlaže različite modele stanovanja koji ovise o materijalnom statusu, dobi i brojnosti članova obitelji.

Nadalje, kvaliteta stanovanja podrazumijeva i kvalitetu šireg i užeg stambenog okruženja, što pak podrazumijeva primjenu standarda kvalitete u planiranju stambenih zona i naselja koja osiguravaju potrebne sadržaje užeg stambenog susjedstva te mobilnost i dostupnost cjelokupnoj mreži javne i društvene infrastrukture. Sustavno podizanje kvalitete stanovanja preduvjet je za podizanje kulture stanovanja kao što je i visoka razina društvene svijesti o značaju izgrađenog prostora preduvjet za ostvarivanje njegove kvalitete.

Trenutačna recesija usporila je stanogradnju i smanjila njezin opseg, no dugoročno ipak na nju valja računati kao na poticajni element gospodarstva u cjelini te važan element tržišta koji ima svoj socijalni aspekt, kao jedna od osnovnih čovjekovih potreba. Velik je problem to što je relativno malo građana platno sposobno za dobivanje i otplaćivanje stambenih kredita poslovnih banaka koji se nude na tržištu kapitala pa će istraživanje novih modela priuštivog stanovanja biti izazov u budućnosti. Recesija je također stvorila problem pada vrijednosti stambenih nekretnina u odnosu na vrijednosti u vrijeme gospodarskog rasta.

Posebno je izraženo ubrzano propadanje stambenog (i drugog građevnog) fonda u ruralnim područjima zbog loših demografskih i razvojnih trendova.

Obilježja stambenog fonda

Godine 2011. bilo je ukupno 2,246.910 stanova,³³ od čega 1,912.901 za stalno stanovanje. Ukupna je površina iznosila 168,651.195 m², što znači da je prosječna površina svih stanova bila 75 m², a u više stambenim zgradama, prosječna je površina tih stanova bila oko 60 m², odnosno nešto je niža od ukupne prosječne površine svih stanova. Od ovog broja 18% su nenastanjeni stanovi, a 3,87% napušteni stanovi.

Broj stanova koji se povremeno koriste iznosi 262.769, s ukupnom površinom 15,116.934 m², prosječne površine 59 m². Ovu skupinu čine stanovi za odmor i rekreaciju i oni koji se koriste u vrijeme sezonskih radova u poljoprivredi.

Statistički se prate i stanovi u kojima se samo obavlja djelatnost, ukupno 60.100 stanova, od kojih se 84,36% odnosi na stanove za iznajmljivanje turistima, a 15,64% na ostale djelatnosti.

Sekundarno stanovanje – stanovi za odmor i rekreaciju

Broj stanova za odmor i rekreaciju, prema popisu iz 2011. godine, iznosi 249.243 i povećao se u odnosu na prethodno popisno razdoblje 36,6%, kada ih je bilo 182.513. Površina navedenih stanova 2001. godine iznosila je 10,390.305 m², a 2011. godine povećala se na 15,116.934 m², što je porast 45,5%.

Najviše je ovih stanova na području Primorsko-goranske, Zadarske i Splitsko-dalmatinske županije na uskom pojasu uz morsku obalu, gdje su i najveće koncentracije, ali relativno je veliki broj jedinica i u kontinentalnom dijelu Hrvatske, posebno na području Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije.

Društveno poticana stanogradnja

Tijekom desetogodišnjega razdoblja od 2001. u sklopu Programa društveno poticane stanogradnje izgrađena su 5.553 stana³⁴ u 173 stambene i stambeno-poslovne zgrade. U razdoblju od 2005. do 2014. godine ukupno je sagrađeno 168.882 stana.³⁵ Model subvencionirane stanogradnje građanima je približio zadovoljavanje stambenih potreba i poboljšanje standarda stanovanja, ali i unaprijedio stanje u djelatnosti graditeljstva, pri čemu je građanima RH pružena prilika za rješavanje stambenog pitanja po uvjetima znatno povoljnijima od tržišnih. Pri projektiranju primjenjivao se u prvo vrijeme Privremeni pravilnik za Program društveno poticane stanogradnje, a potom Pravilnik minimalnih tehničkih uvjeta za projektiranje i gradnju stanova iz Programa društveno poticane stanogradnje.³⁶ Ovaj je Pravilnik jedini je važeći dokument u RH koji propisuje i strukturira sve elemente stana, stoga je kvalitetna osnova za moguće reguliranje standarda stanogradnje u cjelini.

Održivo stanovanje

Uvjeti slobodnog tržišta, promjene u kulturi življenja i uvođenje načela održivog razvoja promijenili su načela društvene izgradnje i uveli pojam izgradnja za tržište utemeljen na konceptu investicije i formalno-tehnoloških standarda. Ovaj je proces doveo do promjena u brojnim tipološkim karakteristikama pojedinih zgrada i četvrti, i to onih koje su nekad jamčile određenu kvalitetu stambene izgradnje.

³³ DZS, Popis stanovništva 2011. godine

³⁴ Bobovec, Mlinar, 2013.

³⁵ DZS, Statistički ljetopis 2016, Zagreb prosinac 2016.

³⁶ NN 106/04, 25/06 i 121/11

Zadovoljavanje čovjekove potrebe za stanovanjem ključan je element ljudskoga dostojanstva te stoga problemi stambene izgradnje izravno utječu na glavni cilj održivoga razvoja – neograničavanje budućih generacija u zadovoljavanju vlastitih potreba.³⁷

Dugo se vremena stanovanje tretiralo kao odgovor na kratkoročne potrebe društva ugrožavajući na taj način budućnost stambenih četvrti, gradova i regija. Postupno se kao važan zajednički cilj prepoznavao razvoj održivih načina života, optimiranje upotrebe prirodnih resursa i zadovoljenje stambenih potreba te se fokus građevinske industrije preselio s problema kvantitete na pitanje kvalitete.

Stanovanje je od iznimne važnosti za održivu prostornu organizaciju budući da je: osnovna životna potreba i pravo svakog čovjeka, velik potrošač resursa za vlastitu izgradnju, održavanje i korištenje imovina s dugim vijekom trajanja od ključne važnosti za kvalitetu života ljudi, s utjecajem na ostala područja (promet, zdravlje, zaposlenje i zajednicu).

Cilj je održivog stanovanja zadovoljavanje potreba i zahtjeva za dulje razdoblje, a to znači da ono mora biti prilagodljivo suvremenom načinu života i potrebama korisnika, kao i njihovim promjenama tijekom vremena te otporno na negativne utjecaje prirodnih prijetnji. Suvremeni način života i stambene potrebe uvelike su se promijenile u posljednjih nekoliko desetljeća kao posljedica različitih društvenih čimbenika:

- promjena tradicionalne obitelji (parovi bez djece, samci)
- sve veća neovisnost unutar obitelji, promjenjive individualne potrebe
- prenamjena stambenih prostora, multifunkcionalnost
- sve veća uloga novih IT tehnologija koje utječu na promjene u načinu življenja, globalizacija i individualizacija
- fluktuacija radne snage vezana za ekonomsku nestabilnost
- prihvaćanje ideje mobilnosti
- promjena u odnosu prema privatnom vlasništvu.

Koncept održivog stanovanja teško je obuhvatiti i sagledati zbog složenosti stambenog sektora, ali potrebno je zadržati širok pogled na problematiku kako bi se utvrdili ciljevi i odabrali prioritete. Da bi se uspostavila ravnoteža između ekološke osviještenosti, smanjenja rizika od katastrofa, kvalitete življenja i tehnološkog napretka te razvoja novih materijala i sustava, nužna je promjena načina na koji gradimo i na koji živimo.

Potencijal obnove postojeće stambene izgradnje

Stambena izgradnja, kao značajno područje ukupne izgradnje, posjeduje velik potencijal u postizanju ciljeva održivog razvoja. Uzmu li se u obzir statistički pokazatelji da se godišnje u Hrvatskoj sagradi tek 1 do 2% novih zgrada, uočavaju se velike mogućnosti u domeni postojeće stambene izgradnje. Kako broj stambenih jedinica raste i približava se broju kućanstava, tako gradnja novih zgrada postaje sve manje važna, a važnost obnove postojeće stambene izgradnje postaje sve veća. Za razliku od gradnje novih zgrada, obnovom postojećih zgrada štede se prostorni resursi, materijal i energija.

---

³⁷ Vezilić Strmo, Senjak, Štulhofer, 2014.

Tehnički aspekti i opremljenost stambenog fonda

Usklađivanjem s direktivama EU-a, postupnim preuzimanjem te uvođenjem novih normativa i tehničkih propisa za građenje u pogledu toplinske zaštite i zaštite od buke te drugih aspekata u gradnji, ostvaren je kvalitativni pomak, kao i uvođenjem novih tehnologija koje se koriste pri gradnji.

Treba napomenuti da su u RH u vezi sa zaštitom od potresa već početkom 60-ih godina, nakon katastrofalnih potresa na ovim područjima, uvedeni vrlo strogi normativi u pogledu projektiranja, odnosno statike građevina s obzirom na potres s vrlo visokim koeficijentima sigurnosti.

Ne vodi se adekvatna evidencija građevinskog stanja stambenih zgrada kolektivnog stanovanja, posebno starijeg stambenog fonda, u ingerenciji upravitelja zgrada.

U pogledu komunalne opremljenosti stambenog fonda, a što se u načelu ne odnosi na novoizgrađene stanove koji se grade prema svim suvremenim standardima građenja i opremanja, već samo na postojeći stambeni fond, ona nije u cijelosti na zadovoljavajućoj razini, jer u okviru starijeg stambenog fonda postoji još određeni broj stanova koji nisu priključeni na komunalnu infrastrukturu i koji nemaju komunalnu opremljenost koja odgovara standardima suvremenog načina stanovanja.

2.4. Gospodarstvo

U izradi Strategije posebno su se razmatrale gospodarske djelatnosti koje zauzimaju ili koriste velike prostorne površine ili u znatnoj mjeri utječu na prostor.

Zakonski i institucijski okvir

RH nema cjelovit nacionalni strateški dokument za razvoj svih gospodarskih grana, već se razvoj gospodarstva planira na sektorskoj razini. Strateški okvir za razvoj gospodarstva fragmentiran je i nepotpun te vremenski i sadržajno (djelomično) neusklađen. Za provedbu je zadužen velik broj institucija na svim razinama, ali među njima ne postoji odgovarajuća koordinacija.

U nedostatku cjelovitog dugoročnog strateškog okvira, razvojne ciljeve i strateške prioritete utvrđuje strategija Vladinih programa³⁸ koja se donosi na temelju strateških planova središnjih tijela državne uprave. Važeća strategija, donesena 2013. godine za razdoblje 2014. – 2016., postavlja niz ciljeva u vezi s gospodarstvom, ali bez uključivanja prostornog aspekta. U fokusu su tih ciljeva makroekonomska i socijalna stabilnost, ravnomjeran regionalni razvoj te konkurentnost gospodarstva, s posebnim naglaskom na poljoprivredno-prehrambenom sektoru, ribarstvu i turizmu.

Županije, gradovi i općine samostalno donose strateške razvojne dokumente i planove u kojima je gospodarski razvoj značajna komponenta sveukupnoga regionalnog i lokalnog razvoja. Za razliku od županijskih razvojnih strategija, za koje su obveza i metodologija izrade propisani, gospodarski programi na razini gradova i općina izrađuju se bez jedinstvene metodologije i sadržajnog okvira.

Od donošenja SPURH-a 1997. godine vanjsko se okruženje značajno promijenilo. Pristupanjem EU-u Hrvatska je, u okviru prihvaćanja pravne stečevine EU-a, obvezna slijediti europsku razvojnu strategiju za razdoblje do 2020. godine – Europa 2020.

Stanje

U Hrvatskoj prevladavaju negativni ekonomski trendovi uz spori oporavak od krize koja je započela 2008. godine. Tijekom šest godina recesije zabilježen je pad bruto domaćeg proizvoda (BDP) od 12%, a između 2000. i 2007. godine stopa rasta BDP-a bila je 4 do 6% godišnje. Negativne ekonomske pokazatelje prati i znatan porast nezaposlenosti (16,3% 2013. godine u odnosu na 8,4% 2008. godine).

Znatne su također razlike u razvoju na regionalnoj razini, kao i strukturi regionalnog gospodarstva i specijalizaciji regija. Na razini NUTS 2, u strukturi gospodarstva Kontinentalne Hrvatske prevladavaju proizvodne (21,5%), uslužne (18,5%) i javne djelatnosti (16%), a u strukturi Jadranske Hrvatske prevladavaju uslužne (23,5%),

---

³⁸ Od 2010. Vlada RH svake godine donosi strategiju Vladinih programa za iduće trogodišnje razdoblje

industrijske (18,9%) i djelatnosti poslovanja nekretninama (14,9%).³⁹ Zamjetna je također unutar regija specijalizacija županija u pojedinim djelatnostima. Tako se npr. županije s visokom razinom specijalizacije u primarnom sektoru većinom nalaze u Kontinentalnoj Hrvatskoj (Virovitičko-podravska, Bjelovarsko-bilogorska, Vukovarsko-srijemska, Požeško-slavonska te Koprivničko-križevačka županija), a županije s visokom specijalizacijom uslužnih djelatnosti pretežito se nalaze u Jadranskoj Hrvatskoj (Dubrovačko-neretvanska, Istarska, Primorsko-goranska i Splitsko-dalmatinska županija). Zagrebačka županija i Grad Zagreb ne prate standardne razvojne i strukturne obrasce.

2.4.1. Poljoprivreda

Poljoprivreda je jedna od gospodarskih djelatnosti od nacionalnog značaja s velikim potencijalom razvoja. Prema prostornim obilježjima, područje RH se može podijeliti na tri poljodjelske regije: panonsku, gorsku i primorsko-mediteransku regiju. U usporedbi s ostalim europskim državama, RH ima malo onečišćenog tla, što je preduvjet za razvoj ekopoljoprivrede, i velike površine travnjaka i pašnjaka kao preduvjet za razvoj stočarstva. Prostorni uvjeti za stočarsku proizvodnju smatrali su se ograničavajućim činiteljem razvoja, a utjecali su i na nezakonitu gradnju.

U 2015. godini korištene poljoprivredne površine iznosile su 1,537.629 ha, što iznosi oko 27% ukupne kopnene površine RH. Najzastupljenija kategorija u 2015. godini su bile oranice i vrtovi s 841.939 ha (54,7%) i trajni travnjaci s 618.070 ha (40,2%), dok su ostale kategorije poljoprivrednih površina zajedno činile oko 5%. Korištenje oranica i vrtova u 2015. godini smanjeno je 5,6% u odnosu na 2011. godinu, dok se površina trajnih travnjaka povećala za 78,4%. U Hrvatskoj se u 2010. godini navodnjavalo 3.627 ha obradivih površina, odnosno oko 0,2% korištene poljoprivredne površine, što je u odnosu na 5.219 ha navodnjavane površine 2009. smanjenje od 44%.⁴⁰

Neriješeni imovinsko-pravni odnosi nad poljoprivrednim zemljištem i usitnjenost poljoprivrednih posjeda ugrožavaju gospodarsku održivost velikih poljoprivrednih gospodarstava. Nepostojanje evidencije o oblicima i korištenju poljoprivrednog zemljišta i informatička nepovezanost svih dionika u sustavu onemogućuje rješavanje ovog problema, pogotovo zato što na iste površine imaju pretenzije i poljoprivredni i šumarski sektor jer se u naravi nekoristene površine prirodno zašumljuju. Zbog nedostatka podataka i navedene istovremene pretenzije prostorni planovi iskazuju kategoriju *PŠ – ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište*.

2.4.2. Šumarstvo

Šume imaju gospodarske i općekorisne funkcije. Općekorisne funkcije šuma važne su za stabilnost i opstanak šumskih ekosustava, a obuhvaćaju ekološke i socijalne funkcije. Ekološke funkcije obuhvaćaju hidrološku, vodozaštitnu, protuerozijsku, klimatsku i protuemisijsku ulogu šuma. Socijalne funkcije šuma obuhvaćaju utjecaj

---

³⁹ Podaci iz 2011.

⁴⁰ DZS, Statistički ljetopis 2016.

šuma na oblikovanje ruralnih i urbanih područja (estetski, zdravstveni, rekreacijski i turistički utjecaji). Kombinacija ekološke i socijalne funkcije šuma odnosi se na ulogu šuma u očuvanju prirode i geofonda, biološku raznolikost te vezivanje ugljika i stvaranje kisika.

U odnosu na 1997. godinu uočava se tendencija rasta šuma i šumskog zemljišta, što je vidljivo iz ISP-a, kao i iz drugih dokumenata. Podaci iz različitih izvora neusklađeni su, ali upućuju na zaključak da je od 1997. godine zabilježen rast šuma od oko 8%, čime je ispunjen cilj povećanja šumskih površina postavljen SPURH-om iz 1997. godine.

Ukupna površina šumskog zemljišta RH u 2015. godini prema statističkim podacima⁴¹ iznosila je 2,759.011 ha što je, s obzirom na ukupnu kopnenu površinu RH, šumovitost od 48,8%. Od ukupne površine šumskog zemljišta, površina pod šumama iznosi 2,450.436ha (88,8%), a preostalo je ostalo šumsko zemljište (proizvodno, neproizvodno) i neplodno zemljište. U ukupnoj je površini šuma 73% državnih šuma, kojima gospodari trgovačko društvo Hrvatske šume d.o.o., a preostalo su šume u privatnom vlasništvu. Privatnim šumskim posjedima na prostoru RH zajednička su obilježja rascjepkanost i usitnjenost – prosječna im je veličina 0,43 ha⁴², a prosječna veličina čestice 0,15 ha. Za učinkovito korištenja šuma potrebno je okrupniti privatne šumoposjednike. Površine u kategoriji ostalog šumskog zemljišta zauzimaju 266.334 ha.⁴³ Visok udio šuma i šumskog zemljišta u odnosu na ukupnu površinu svrstava Hrvatsku u sam vrh europskih zemalja po šumovitosti.

Šumskogospodarska osnova područja RH za razdoblje od 2006. do 2015. godine, koja je u primjeni do donošenja nove, utvrđuje ekološku, gospodarsku i socijalnu podlogu biološkog poboljšanja šuma i povećanja šumske proizvodnje. Šumskogospodarskim planovima uređuje se korištenje šuma i šumskog zemljišta, zahvati na prostoru šumskog zemljišta, opseg uzgoja i zaštite šuma, stupanj iskorištenosti šumskog zemljišta i gospodarenje životinjskim svijetom.

U sektoru šuma učinkovito korištenje resursa znači korištenje šumskih resursa na način koji smanjuje utjecaj na okoliš i klimu na najmanju moguću mjeru te davanje prvenstva šumskoj proizvodnji koja ima veću dodanu vrijednost, otvara više radnih mjesta te pridonosi boljoj ravnoteži ugljika.

Potencijal šuma i šumskih površina u poticanju ukupnog razvoja RH nije posve iskorišten. Proizvodni potencijal šuma nedovoljno je valoriziran s obzirom na to da gospodarske šume obuhvaćaju 52%⁴⁴ ukupne površine šuma i šumskog zemljišta šumskogospodarskog područja. Niska zastupljenost drvnih i nedrvnih šumskih proizvoda na tržištu očituje se malim udjelom šumarstva u nacionalnom BDP-u (npr. 2011. godine samo 1,1%⁴⁵). U usporedbi s ostalim europskim državama, Hrvatska se, prema zastupljenosti šumarskog sektora u BDP-u, nalazi u sredini.

---

⁴¹ DZS, Hrvatska u brojkama 2016.

⁴² Hrvatske šume, Šumskogospodarska osnova područja RH 2006. - 2015.

⁴³ DZS, Hrvatska u brojkama 2016.

⁴⁴ MP, 2016., Nacrt Šumskogospodarske osnove područja RH 2016. - 2025.

⁴⁵ IRMO, 2014., stručna podloga,

Najznačajniji šumski potencijali nalaze se u ruralnim područjima gdje postoji duga tradicija grijanja na ogrjevno drvo. Stoga je šumska biomasa kao izvor energije potencijal za iskorak prema modernim i energetske učinkovitijim oblicima proizvodnje energije i grijanja kao što su trogeneracijska postrojenja koja, osim električne i toplinske energije, omogućuju i pripremu rashladnog medija za klimatizaciju.

2.4.3. Industrija

Položaj hrvatske industrije u globalnome vrijednosnom lancu prevladava u proizvodnim aktivnostima niske razine dodane vrijednosti. Razlozi su: niska razina opremljenosti rada kapitalom, niska razina udjela visokoobrazovane radne snage u ukupnom broju zaposlenih te izrazito niska razina ulaganja u inovacije i razvoj novih proizvoda i usluga. EU je usmjeren na razine vrijednosnoga lanca u kojima se ostvaruje visoka razina dodane vrijednosti, ali i na korištenje tržišta s niskom cijenom rada izvan EU-a. Usklađivanje s politikama i ciljevima EU-a podrazumijeva i usmjeravanje razvoja industrije prema područjima na kojima realno postoji mogućnost za strateško pozicioniranje na višim razinama dodane vrijednosti. Pretpostavke za takvo pozicioniranje prirodni su i ljudski resursi.

U RH u tranziciji i tijekom krize (1990. – 2012.) došlo je do značajnog pada zaposlenosti (s 567.000 u 1990. godini na 207.000 u 2012. godini) i udjela u BDP-u (s 38% na 15%) u prerađivačkoj industriji.⁴⁶

Od početka krize (2008. – 2014.) smanjuje se obujam industrijske proizvodnje i broja zaposlenih, a produktivnost rada, zbog većeg smanjenja broja zaposlenih u odnosu na obujam proizvodnje, raste.

Prema ostvarenim prihodima, najznačajnije industrijsko područje jest proizvodnja prehrambenih proizvoda, koja ostvaruje 20,4% ukupnog prihoda prerađivačke industrije, a slijedi proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda (10,3%) te proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme (6,9%) (podaci za 2015. godinu)⁴⁷.

U SPURH-u iz 1997. godine industrija podrazumijeva prerađivačku industriju, koja je tada imala 30% udjela u BDP-u, 21% u zaposlenosti i 91% u izvozu. Uglavnom je bila koncentrirana u gradovima te je počela gubiti konkurentnost na svjetskom tržištu. Kao glavne razvojne mjere SPURH je identificirao nabavu moderne tehnologije, uvođenje učinkovite organizacije, dobro rukovođenje i osvajanje novih tržišta, privatizaciju te privlačenje stranih investitora. Osim toga, predviđeno je restrukturiranje, tj. smanjenje značaja bazične teške industrije, koja traži puno električne energije i nekvalificirane radne snage, onečišćuje okoliš i nema dovoljno veliko tržište, a razvoj onih industrija koje koriste položaj, prirodne resurse, kapital, tradiciju i znanje.

SPURH iz 1997. godine prepoznao je potrebu izmještanja industrije iz gradova i njezino restrukturiranje, uključujući privatizaciju. Za smještanje industrije i drugih

---

⁴⁶ ISP

⁴⁷ DZS, Proizvodnja i prodaja industrijskih proizvoda (PRODCOM) u 2015., 2016. godina

proizvodnih aktivnosti predviđena su područja u industrijskim i poslovnim zonama čija je opremljenost i popunjenost nejednolika.

Kao prioritet PPURH-a iz 1999. godine bila je predviđena transformacija načina na koji se industrija koristi prostorom, tj. racionalnije korištenje prostora, potom unapređenje komunalne infrastrukture, prilagođavanje gospodarske strukture gradova prostornim uvjetima (napuštanje velikih industrijskih kompleksa), izmještanje pogona iz užih urbanih jezgri i s vrijednih obalnih prostora, uz potrebne prenamjene za primjerenije sadržaje i razvoj manjih jedinica koje bi mogle biti integrirane u naselja, kao i unapređenje stanja okoliša.

Industrija u RH bilježi negativne trendove, čiji bi nastavak do 2020. godine mogao dovesti do daljnjeg gubitka radnih mjesta. Za postizanje obujma proizvodnje većeg nego što je onaj u 2008. godini potrebna je aktivna provedba mjera i usklađivanje politika brojnih sektora.

Sektori koji su prijedlogom industrijske strategije prepoznati kao pokretači mogu imati negativne učinke na okoliš (farmaceutska industrija) ili imaju posebne zahtjeve vezane za zbrinjavanje otpada (proizvodnja računala te elektroničkih i optičkih proizvoda). Uz njih su prepoznate prehrambena i drvena industrija kao one koje imaju potencijala za rast, ponajprije zbog prostornih resursa i mogućnosti plasmana u turizmu. To upućuje na međusobnu ovisnost razvoja u svim područjima te povećava zahtjeve za koordinaciju.

2.4.4. Turizam

Turizam je jedno od najznačajnijih gospodarskih područja u RH. U 2014. godini prihodi od turizma iznosili su 7,4 mlrd. € (17,2% BDP-a). U 2015. godini prihodi od turizma narasli su na 7,9 mlrd. € (18,1% BDP-a).⁴⁸

Hrvatska je prepoznata kao destinacija bogate kulturnopovijesne baštine te veliki broj turista dolazi motiviran kulturnom baštinom.

Glavno turističko područje RH i središte ukupnog razvoja turizma prostor je Jadranske Hrvatske. Karakterizira ga snažna turistička aktivnost na obalnom području oko razvojnih centara Istre i Kvarnera (Rijeka, Pula), srednje Dalmacije (Split, Zadar, Šibenik) i južne Dalmacije (Dubrovnik). Na obalnom području postoji znatno intenzivnija turistička potražnja u odnosu prema kontinentalnom području. U primorskim se mjestima ostvaruje oko 85% turističkih dolazaka i približno 95% turističkih noćenja u Hrvatskoj. Smještajni kapaciteti koncentrirani su na sjevernom i južnom Jadranu (97%). U kontinentalnoj Hrvatskoj samo je oko 3% smještajnih kapaciteta.⁴⁹ Nerazvijenost područja u zaleđu (Lika, Dalmatinska zagora, unutarnja Istra, Gorski kotar) te manjih otoka onemogućuje cjelovit turistički razvoj Jadranske Hrvatske.

⁴⁸ Ministarstvo turizma, 2016., Turizam u brojkama 2015.

⁴⁹ Ministarstvo turizma, 2016., Turizam u brojkama 2015.

Atraktivnost i vrijednost turističkog zemljišta često uzrokuje sukob interesa (ekonomskih i zaštite prostora). Posljedica zanemarivanja društvenih interesa je narušavanje tradicijske gradnje i lokalnog ambijenta te devastacija dijelova obalnog područja.

Tradicionalne veze s europskim emitivnim turističkim tržištima i uključivanje u EU pogoduju stvaranju uvjeta za brži razvoj turizma. Rast turističkog prometa povećava potrebe za infrastrukturom. Rast turizma u gradovima te tranzitnog turizma potiče razvoj turističkih sadržaja uz glavne cestovne prometne pravce. Specifičan geoprometni položaj dubrovačkog priobalja zahtijeva posebnu pozornost prigodom promišljanja razvoja nacionalne prometne politike i turizma.

2.4.5. Poduzetnička infrastruktura

Od sredine devedesetih godina prošlog stoljeća na razini jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave razvijaju se projekti izgradnje poduzetničkih zona, potpomognuti programima Vlade RH kako bi se ujednačio regionalni razvoj. Krajnji je cilj programa poboljšanje životnog standarda stanovništva obnovom razine kvalitete društvene i komunalne infrastrukture u područjima slabije razvijenosti i područjima o kojima država dodatno skrbi (područja posebne državne skrbi, brdsko-planinska područja, otoci). Na razini države utvrđeni su mehanizmi poticaja i potpora projekata, koji uključuju i dodjelu nekretnina u vlasništvu RH.

Poduzetničke zone zakonom⁵⁰ su određene kao infrastrukturno opremljena područja gospodarske namjene utvrđena prostornim planovima, u kojima se mogu obavljati određene vrste poduzetničkih aktivnosti. Prednost je takvih zona zajedničko korištenje energetske, komunalne, prometne i komunikacijske infrastrukture te drugih resursa.

Programima je planiran ravnomjeran razvoj poduzetničkih zona po županijama u blizini većih naselja, pri čemu županije, sukladno svojim strateškim razvojnim dokumentima, utvrđuju potreban broj i lokacije. Brzini realizacije zona trebalo bi doprinijeti i ujednačavanje standarda sadržaja te razvoj poduzetničkih potpornih institucija (razvojne agencije, poduzetnički centri, poslovni inkubatori, poduzetnički akceleratori, poslovni parkovi, znanstveno-tehnološki parkovi i centri kompetencije).

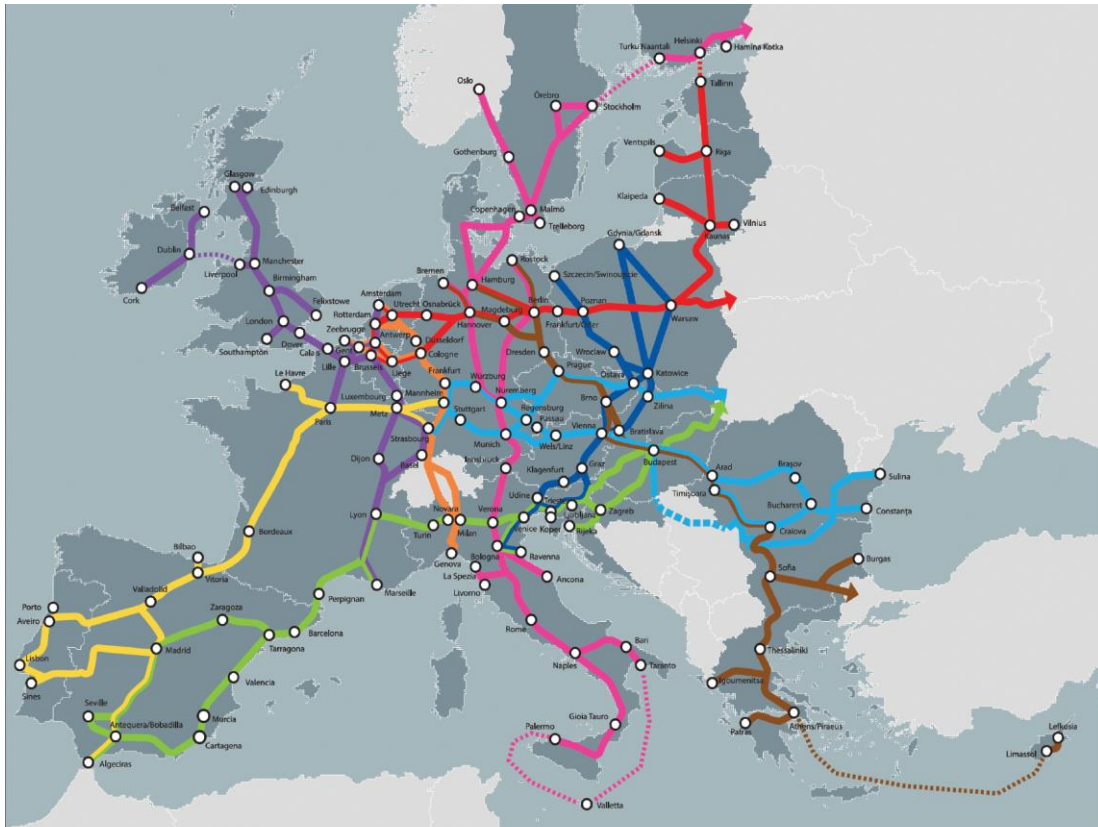
Površine zona određene su također prostornim planovima, a prema veličini, dijele se na mikro zone (do 10 ha), male zone (od 10 do 50 ha), srednje zone (od 50 do 100 ha) i velike zone (veće od 100 ha). Mogućnost njihove realizacije, a time i provedbe prostornih planova, uvjetovana je rješavanjem imovinsko-pravnih odnosa – od postupka ustupanja nekretnina jedinicama lokalne samouprave, utvrđivanja realne tržišne vrijednosti zemljišta do objedinjavanja velikog broja parcela u privatnom vlasništvu. Realizaciju otežava i to što u određenom broju JLS-a nisu doneseni odgovarajući provedbeni prostorni planovi. S druge strane, formirane i infrastrukturno opremljene zone ne nalaze korisnike zato što prilikom planiranja zona i odabira njihovih lokacija nije ispitan stvarni ili potencijalni ulagački interes.

---

⁵⁰ Zakon o unapređenju poduzetničke infrastrukture (NN 93/13, 114/13 i 41/14)

2.5. Infrastrukturni sustavi

2.5.1. Prometna infrastruktura

PRIKAZ 2.19.
HRVATSKA I GLAVNI
EUROPSKI PROMETNI
PRAVCI

- Glavni europski prometni pravci (TEN-T koridori):**
- Baltik-Jadran
  - Istočni Mediteran-Orijent
  - Sjeverno more-Baltik
  - Skandinavia-Mediteran
  - Mediteran
  - Rajna-Alpe
  - Atlantik
  - Sjeverno more-Mediteran
  - Rajna-Dunav
  - Ostali prometni pravci
  - Važniji unutarnji plovidni putovi
  - Morski prometni pravci

Izvor:
www.promet-eufondovi.hr/
eu-prometnikoridori-i-ten-t

Povezanost s europskim prostorom

Prometno-geografski položaj Hrvatske izuzetno je povoljan i određen je činjenicom da se ona nalazi u dodirnom području velikih prostornih cjelina Europe: Mediterana, Podunavlja, Alpa i Balkana.

Geostrateški položaj može se smatrati prilikom za razvoj posredničkih prometnih, gospodarskih i političkih funkcija između zapadne i srednje Europe te jugoistočne Europe i Bliskog istoka, posebice zbog prirodne usmjerenosti država srednjeg Podunavlja prema Jadranu i Mediteranu.

U okviru Strategije EU-a za Dunavsku regiju (EUSDR) RH sudjeluje unutar prioritetne osi 1. Jačanje mobilnosti i intermodalnosti prometa za prioritetna područja 1A. Unutarnji vodni putovi.

U kontekstu Strategije EU-a za Jadransko-jonsku regiju (EUSAIR) RH sudjeluje u okviru stupa Povezivanje regije (promet i energija) koji se fokusira na tri strateške teme: poboljšanje pomorskog prometa, razvoj intermodalnih poveznica s unutrašnjošću i energetske mreže.

Kroz Hrvatsku prolaze dva koridora TEN-T⁵¹ središnje mreže:

1. **Mediterranski koridor** koji povezuje pirinejske luke Algeciras, Cartagenu, Valenciju, Tarragonu i Barcelonu preko južne Francuske s vezom prema Marseilleu i Lyonu do sjeverne Italije, Slovenije te preko Hrvatske do Mađarske i ukrajinske granice. Uključuje željeznicu i ceste, zračne luke, željezničko-cestovne terminale, a u sjevernoj Italiji i unutarnje vodne putove rijeke Po. Riječ je o cestovnom i željezničkom koridoru, a njegov je sastavni dio i pravac Rijeka – Zagreb – Budimpešta, tj. riječki prometni pravac koji je također Paneuropski koridor Vb, odnosno željeznički RH2. Glavna značajka riječkog prometnog pravca jest mogućnost intermodalnog pristupa, tj. povezivanja luke Rijeka sa željeznicom i dunavskim plovnim kanalom, što je najkraći put od Jadrana do Podunavlja. Nastavak Mediteranskog koridora i njegov sastavni dio također je cestovni i željeznički koridor od Zagreba do Slovenije (Paneuropski koridor X, odnosno željeznički RH1). Ovim je koridorom RH povezana s Baltičko-jadranskim koridorom, koji se pruža od Baltičkog mora, kroz Poljsku preko Beča i Bratislave do sjeverne Italije.
2. **Koridor Rajna – Dunav** povezuje Strasbourg i Mannheim dvama paralelnim pravcima u južnoj Njemačkoj, jedan uz Majnu i Dunav, a drugi preko Stuttgarta i Münchena sa skretanjem na Prag i Žilinu do slovačko-ukrajinske granice te preko Austrije, Slovačke i Mađarske do rumunjskih luka Constanta i Galati. Uključuje željeznicu, ceste, zračne luke, luke, željezničko-cestovne terminale i unutarnje vodne putove Majne, kanal Majna – Dunav, cijeli donji tok Dunava u Kelheimu i rijeku Savu. Koridor Rajna – Dunav u RH je i Paneuropski koridor VII.⁵²

---

⁵¹ Transeuropska prometna mreža

⁵² Strategija prometnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2030. godine (NN 131/14)

Cestovna infrastruktura

Gospodarski razvoj RH uvelike ovisi o razvoju cestovnog prometa. Značaj cestovnog prometa u prostoru Hrvatske proizlazi iz prostorne razvedenosti mreže i najprikladnijeg približavanja korisnicima. U proteklom desetogodišnjem razdoblju naglasak razvoja prometne infrastrukture bio je na izgradnji cestovne mreže.

TABLICA 2.3.
POKAZATELJI
CESTOVNE MREŽE

Duljina cesta prema skupinama razvrstanih cesta (km')				
autoceste	državne c.	županijske c.	lokalne	ukupno
1.416,5	6.868,0	9.703,5	8.980,0	26.964,00

Izvori: HC, ožujak 2013.
Strategija prometnog razvoja
Republike Hrvatske za razdoblje
2014.-2030. godine (NN
131/14), dodatak 1, tablica 27

U RH je postignuta visoka razvijenost mreže autocesta, a mreža državnih, županijskih i lokalnih cesta manje je razvijena. Mreža izgrađenih/rekonstruiranih cesta dovedena je do razine koja zadovoljava današnji trenutak gospodarskog stanja i osnova je za daljnji desetogodišnji razvoj, odnosno potencijal uključivanja RH u europski cestovni sustav.

Prisutan je problem izoliranosti Dubrovačko-neretvanske županije, čiji je teritorij fizički odvojen od ostalih dijelova hrvatskog i europskog teritorija.

Prometni sektor u RH pridonosi ukupnoj emisiji stakleničkih plinova s 24,6%, a od toga je cestovni promet odgovoran za 95,7%.⁵³

Cestovni promet većim se dijelom sastoji od individualnog prometa, što znači da postavlja sve veće prostorne zahtjeve u odnosu na neke druge prometne oblike.

Osnovna prostorno-razvojna obilježja cestovne infrastrukture u Hrvatskoj pokazuje određene slabosti:

- u dinamici izgradnje brzih i drugih državnih cesta u funkciji uspostave cjelovitog sustava cestovne mreže
- u dinamici izgradnje kritičnih dionica i objekata, ponajprije na mreži državnih cesta te na prilaznicama i obilaznicama većih gradova
- nedovoljnoj izgrađenosti i moderniziranosti cesta na otocima i u drugim područjima razvojnih posebnosti
- nedovoljnoj cestovnoj prometnoj povezanosti kopna i otoka (npr. tuneli, mostovi).

Željeznička infrastruktura

Željeznički promet u odnosu na cestovni promet okolišno je prihvatljiviji. Izuzetno zahtjevne tehnološke karakteristike uvjetuju da se razvoj zasniva na masovnom prijevozu roba i nešto manje putnika.

Dužinom željezničkih pruga po broju stanovnika RH premašuje europski prosjek, ali mreža je tehnološki neprilagođena današnjim potrebama s izuzetkom magistralne pruge od granica sa Slovenijom do granice sa Srbijom te pojedinih sekcija koje su modernizirane.

⁵³ Podaci vrijede za 2014., Izvješće o inventaru stakleničkih plinova na području Republike Hrvatske za razdoblje 1990.-2014. (NIR 2016)

Duljina pruge prema vrsti (km ³)			
jednokolosječne	dvokolosječne	ukupno	elektrificirane
2.351	254	2.605	980

TABLICA 2.4.
POKAZATELJI
ŽELJEZNIČKE MREŽE

Izvori: MPPI, 2016.

Postojeća željeznička mreža sastavni je dio mreže međunarodnih i nacionalnih željezničkih koridora. Obnovom i ponovnim puštanjem u promet koridora RH1 kao i rekonstrukcijom i obnovom koridora RH2, postojeća željeznička mreža stavljena je u punu funkciju. Uključivanje i pridruživanje željezničke mreže Hrvatske europskoj željezničkoj mreži (mreža TER) zahtijeva uvažavanje elemenata koji određuju standarde i prostorni razmještaj europskih željezničkih komunikacija.

Stanje željezničke infrastrukture u Hrvatskoj obilježava:

- zastarjela željeznička mreža, nedovoljnog kapaciteta i opremljenosti
- kritični dijelovi dionica pruga (nagib, nosivost, radijusi, brzina, propusna moć) i željeznički prometni objekti (kolodvori, postaje, ranžirni i rasporedni kolodvori itd.), ponajprije na mreži državnih/europskih – magistralnih pruga
- nedovoljno iskorištena prijevozna moć željezničke pruge,
- nepovoljna struktura korištenja željeznice u robnom i putničkom prijevozu,
- nedovoljno razvijen javni promet željeznicom,
- nedostatak uvjeta za izgradnju ravničarske pruge Rijeka – Zagreb
- nepovezanost Istre i Dubrovnika na postojeću željezničku mrežu.

Infrastruktura riječnog prometa

Prirodne okolnosti s tri velika riječna sustava Save, Drave i Dunava, koji se koriste i kao prometna infrastruktura, gospodarski su potencijal koji zahtijeva minimalno korištenje novih prostornih resursa.

Broj luka/pristaništa — 19
Duljina pl. putova — 1.016,8 km

Broj riječnih luka prema veličini i rijeci				
veličina/rijeka	Dunav	Sava	Drava	Kupa
luke	1	2	2	1
pristaništa	3	4	4	2

TABLICA 2.5.
POKAZATELJI
RIJEČNOG PROMETA

Izvori: MPPI, 2012.
Strategija prometnog razvoja
Republike Hrvatske za razdoblje
2014.–2030. godine (NN
131/14), dodatak I, tablica 41

Klase i duljina(km) plovnih putova				
VI	V	IV	III	II
Dunav	VKDS	Sava/Drava	Sava/Drava	Drava/Kupa/Una
138	60	33/14	255/41,5	14,5/6/4

Trenutačno ovaj segment prometne infrastrukture nije dovoljno iskorišten, čemu je razlog i zapuštenost, neopremljenost i poteškoće u primjeni međudržavnih ugovora o korištenju pograničnih rijeka. Riječni promet trenutačno je aktivan samo na Dunavu, malim dijelom na Dravi, a potpuno je zanemariv na rijeci Savi. Prema Europskom sporazumu o glavnim plovnim putovima od međunarodnog značaja (European Agreement on Main Inland Waterways of International Importance – AGN), koji je RH potpisala i ratificirala, plovni putovi rijeka Save, Drave, Dunava i budućeg kanala Dunav – Sava uvrstavaju u mrežu europskih plovnih putova, a luke u Osijeku, Vukovaru, Slavenskom Brodu i Sisku u mrežu luka otvorenih za međunarodni promet.

U PPURH-u i PPŽ-u predviđena je mogućnost proširenja lučkih područja i operativnih akvatorija, izrađenim operativnim (master) planovima luka Osijek, Vukovar i Brod. Na snazi je PPPPO višenamjenskog kanala Dunav – Sava⁵⁴.

Riječni promet obilježava:

- neuređenost postojećih riječnih objekata, ponajprije postojećih plovnih putova Save i Drave
- nedostatak prihvaćenog dugoročnog plana izgradnje luka i plovnih putova
- nedovršenost projekta kanala Sava – Dunav i projekta uređenja plovnog puta rijeke Save na IV./V. klasu
- neuređenost međudržavnih odnosa u vezi s režimom plovidbe Savom i Dunavom.

Rijeke, osim komercijalnog korištenja, omogućavaju i razvoj riječnog (nautičkog) turizma. Temeljem analize zatečenog stanja kao i analize prostornih planova utvrđuje se postojanje početnih koraka razvoja riječnog turizma kao i mogućnost razvoja.

Županije	Postojeći	Procjena riječnog nautičkog turizma					Ukupno	Udio	
		mokri	suhi	Marina	lučice	suhi			ukupno
1. Zagrebačka	0		500			1 000	1 500	28,3	
2. Sisačko-moslavačka	300	-	300			300	600	16,9	
3. Brodsko-posavska	300	-	300			200	500	15,1	
4. Vukovarsko-srijemska	200	-	500			200	700	17,0	
5. Osječko-baranjska	400	-	500			300	1 200	22,7	
	1 200		2 100			2 000	4 100	5 300	100,0
Ukupno kopno		1 200				4 100	5 300		

TABLICA 2.6.
POKAZATELJI
NAUČKOG
KAPACITETA

Izvor: 2012, procjena temeljem analize prostornih planova

Pomorska infrastruktura

Gospodarski potencijal hrvatskih morskih luka temelji se prvenstveno na povoljnom zemljopisnom položaju i dubokom prodoru Jadranskog mora u kontinent. Integriranost hrvatskih luka u mrežu europskih prometnih koridora predstavlja razvojni potencijal za uključivanje u trgovinske tokove unutar europskog i svjetskog tržišta i transformaciju lučkih sustava u suvremene logističke i distribucijske gospodarske centre. Lučki sustav u osnovi zadovoljava potrebe međunarodnog pomorskog prometa pa se težište razvoja lučkog sustava treba prebaciti na poboljšanje domaćeg pomorskog prijevoza i nautički turizam kao rekreacijski aspekt pomorskog prometa.⁵⁵

Luke u RH razvrstane su prema njihovoj namjeni i važnosti u skladu sa Zakonom o pomorskom dobru i morskim lukama:

- luke otvorene za javni promet
  - luke od (posebnog) međunarodnog gospodarskog značaja za državu
  - luke od županijske važnosti
  - luke od lokalne važnosti
- luke posebne namjene:
  - luke posebne namjene od državnog interesa
  - luke posebne namjene od županijskog interesa.

⁵⁴ NN 121/11

⁵⁵ Izvor: Strategija pomorskog razvitka i integralne pomorske politike Republike Hrvatske za razdoblje od 2014. do 2020. godine (NN 93/14)

državne	županijske	lokalne
6	42	260

TABLICA 2.7.**POKAZATELJI POMORSKE LUČKE
INFRASTRUKTURE**

Izvori: MPPI, 2012.

Strategija prometnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje
2014.-2030. godine (NN 131/14), dodatak I., tablica 63

Zavisno o aktivnosti koje se u njima provode, luke posebne namjena klasificirane su u sljedeće kategorije: vojne luke, luke nautičkog turizma, industrijske luke, sportske luke, ribarske luke, brodogradilišne luke i luke za opskrbu gorivom.

Morske luke od međunarodnog gospodarskog interesa za RH jesu Rijeka, Šibenik, Zadar, Split, Ploče i Dubrovnik. Hrvatska ima ukupno 42 luke od županijske važnosti i 285 luka od lokalne važnosti.

Glavne teretne luke u RH su Rijeka i Ploče te odnedavno Split. U njima se odvija gotovo 90% ukupnoga teretnog prometa hrvatskih luka od osobitoga gospodarskog interesa. Glavnina putničkog prometa odvija se kroz luke Split i Zadar, dok se u luci Dubrovnik odvija promet brodova na kružnim putovanjima.

TABLICA 2.8.
**KAPACITET VEZOVA
LUKA NAUTIČKOG
TURIZMA**Izvor: 2012, procjena temeljem
analize PPŽ 2010/12.

ŽUPANIJE	Postojeći (2010.)			Novo planirani			sveukupno
	u moru	na kopnu	ukupno	u moru	na kopnu	ukupno	
Istarska	3.890	772	4.662	7.330	7.100	14.430	19.092
Primorsko-goranska	3.228	1.938	5.166	3.100	0	3.100	8.266
Ličko-senjska	0	0	0	850	800	1.650	1.650
Zadarska	3.676	1.030	4.706	1.800	0	1.800	6.506
Šibensko-kninska	2.795	900	3.695	2.140	0	2.140	5.835
Splitsko-dalmatinska	1.581	390	1.971	3.185	0	3.185	5.156
Dubrovačko-neretvanska	664	156	820	6.400	400	6.800	7.620
sveukupno	15.834	5.186	21.020	24.805	8.300	33.105	54.125

Može se zaključiti da je sustav luka u RH uređen te da su sve značajne državne i županijske luke uglavnom izgrađene. Oko 90% operativnih površina luka nalazi se u urbanim cjelinama, a posljedica toga je ograničena ili nikakva mogućnost njihova prostornog razvoja. Izvan sustava pomorske infrastrukture ostala su postojeća tradicionalna privezišta unutar naselja i izvan građevinskog područja, ona u izdvojenim građevinskim područjima izvan naselja ugostiteljsko-turističke i sportske namjene te sidrišta i privezišta u zaštićenim područjima.

Brodarstvo je jeftina i konkurentna prijevozna djelatnost u nacionalnom i međunarodnom robnom prometu. Razvojne perspektive linijskog putničkog brodarstva su značajne zbog izrazite razvedenosti hrvatske obale. Javni prijevoz u obalnom linijskom prometu važan je za redovito povezivanje otoka s kopnom i međusobno.

Prometna povezanost naseljenih otoka s kopnom i međusobno nedostatna je i ne osigurava njihov održivi razvoj. Prepreke za razvoj javnog prijevoza u obalnom linijskom pomorskom prometu predstavljaju: neujednačena iskorištenost brodova zbog oscilacija tijekom godine, visoki udio cijene pogonskog goriva u ukupnim

troškovima prijevoza te potreba ulaganja u opstanak i modernizaciju flote. Nedovoljno su prepoznate potrebe ribarske flote RH za lučkim prostorom, kako za stalne i privremene vezove tako i specifičnosti potrebe za iskrcajnim mjestima.

Pomorski promet obilježava:

- neusklađenost gospodarskog i turističkog korištenja lučkih prostora
- neodgovarajuće održavanje i opremljenost lučkih prostora prema kategoriji i namjeni luke
- nedovoljna izgrađenost lučke nadgradnje i podgradnje u morskim lukama otvorenim za javni promet od županijskog i lokalnog značaja.

Ukupni kapacitet vezova u moru i mjesta za smještaj plovnih objekata na kopnu u lukama nautičkog turizma jest 21.020⁵⁶ mjesta, i to u moru 15.834 i na kopnu 5.186.

Prostornim planovima županija predviđeno je proširenje postojećih i izgradnja novih prihvatnih kapaciteta na oko 300 potencijalnih lokacija te je planirano 33.655 novih vezova, što je više nego jedan i pol puta od postojećih kapaciteta.

Sukladno provedenim istraživanjima i analizama te zaključcima Strategije razvoja nautičkog turizma Republike Hrvatske 2009. – 2019., prihvaćen je umjereni scenarij razvoja nautičkog turizma (planiranih 15.000 novih vezova) utemeljen na utvrđenom nosivom kapacitetu prostora, umjerenom godišnjoj stopi rasta i načelu uravnoteženog regionalnog razvoja s mogućnošću odstupanja zbog poštovanja obilježja pojedinih županija, koje je usklađeno s razvojem prateće komunalne i druge infrastrukture te potrebama osiguranja pune zaposlenosti stanovništva.

Infrastruktura zračnog prometa

Međunarodni aerodromi u Hrvatskoj zračne su luke u Zagrebu, Splitu, Rijeci (na otoku Krku), Osijeku, Puli, Zadru, Dubrovniku, Malom Lošinj i Braču. Prema broju zračnih luka u odnosu na površinu i broj stanovnika, Hrvatska se ubraja u razvijenije države Europe. Sam prostorni razmještaj zračnih luka relativno je zadovoljavajući.

Zračni promet razvio se na prihvatljivim pretpostavkama koje su omogućile da raspolažemo primjerenom mrežom aerodroma.

Broj zračnih luka — 30

Aerodromi sa svjedodžbom	Aerodromi s odobrenjem
9	21

TABLICA 2.9.
POKAZATELJI
ZRAČNE
INFRASTRUKTURE

Izvor: MPPI, 2015.

Intermodalni promet

Zahtjevi za racionalizaciju potrošnje energije i povećanjem efikasnosti prometne infrastrukture uvjetovali su razvoj intermodalnog prometa. Osnovni cilj ovog sustava jest osiguravanje optimalnog prometno-gospodarskog servisa robama. Intermodalni prijevoz je prijevoz tereta u jednoj te istoj intermodalnoj prijevoznj jedinici s dva ili više načina prijevoza (cestom - željeznicom - unutarnjim vodama ili morem), pri čemu se vrši izmjena intermodalne prijevozne jedinice bez manipulacije teretom. Intermodalni promet traži vrlo visok stupanj organizacije potpomognut brzim razvojem IT tehnologije.

⁵⁶ Strategija razvoja nautičkog turizma Republike Hrvatske 2009. – 2019.

U Hrvatskoj je intermodalni promet nedovoljno razvijen kako u prijevozu tereta tako i u javnom prijevozu putnika. Intermodalni terminali vrlo su rijetki, a često je prisutno paralelno korištenje autobusnih i željezničkih linija.

Osnovan je Klaster intermodalnog prijevoza, čijim djelovanjem RH sudjeluje u razvojnim programima EU-a:

- **Marco Polo II.** program je za smanjenje opterećenja cestovnog prometa, smanjenje negativnog učinka teretnog prijevoza na okoliš u državama EU-a i jačanje intermodalnosti, čime se želi pridonijeti učinkovitosti i održivosti prometnog sustava
- **Inteligentna energija u Europi (CIP IEE)** program je koji doprinosi ostvarenju ciljeva europske energetske i ekološke politike promoviranjem korištenja obnovljivih izvora energije, energetske učinkovitosti te energetski učinkovitog prijevoza putem financiranja aktivnosti koje doprinose uklanjanju tržišnih prepreka, promjenama u ponašanju, stvaranju povoljnog poslovnog okruženja za rast energetske učinkovitosti i tržišta obnovljivih izvora energije
- **Eko inicijative (CIP EKO)** – ekoinicijativa ponajprije se odnosi na organizacije koje su razvile ekološki proizvod, uslugu ili proces, ali koji još nisu stavljeni na tržište zbog preostalog rizika; ova je inicijativa usmjerena na prevladavanje tih prepreka kako bi ti proizvodi i procesi postali uspjehom budućih europskih ekoinovacija
- **Europski transportni koridori (TEN-T)** – jedan je od najstarijih programa EU-a. Program TEN-T namijenjen je infrastrukturnim ulaganjima u intermodalnom prijevozu.

Elektronička komunikacijska infrastruktura

Predviđanja pokazuju da će se do 2020. godine digitalni sadržaji i aplikacije gotovo potpuno dostavljati putem interneta. Razvoj brzih i ultrabrzih mreža danas ima jednako revolucionaran učinak kao i razvoj prometne ili elektroenergetske mreže prije stotinu godina.

Na temelju analize stanja razvijenosti elektroničkih komunikacija u RH, vidljivo je zaostajanje u broju priključaka širokopojasnog pristupa za prosjekom država članica EU-a. Prisutna je neravnomjernost u broju i gustoći širokopojasnih priključaka po županijama koja je uzrokovana nepovoljnom demografskom strukturom, nepoznavanjem načina korištenja informacijskih i komunikacijskih tehnologija jednog dijela stanovništva te nedostatnom dostupnosti infrastrukture širokopojasnog pristupa u svim hrvatskim regijama. Pristupna čvorišta svih razina, od mjesnih do međunarodnih, povezana su svjetlovodnom tehnologijom, što omogućuje daljnji rast prometa u elektroničkim komunikacijama. Trenutačna tehnološka zastupljenost pokazuje dominaciju jedne vrste pristupa vezane za postojeću komunikacijsku mrežu bakrenih parica, koja uglavnom zadovoljava trenutačne zahtjeve, ali ne omogućuje značajniji kvalitativni iskorak dostupnosti širokopojasnog interneta i većim pristupnim brzinama. Pristupne mreže utemeljene na svjetlovodnoj tehnologiji tek su se počele graditi te je priključaka manje od 1%.

Razlikuju se dva vrlo karakteristična pojavna oblika elektroničkih komunikacijskih mreža: u urbanim cjelinama i u ostalom prostoru (ponajprije magistralna mreža i bazne postaje).

Elektroničku komunikacijsku infrastrukturu i drugu povezanu opremu obilježava:

- neravnomjerna raspoređenost nepokretne mreže
- tehničko-tehnološka neujednačenost ponajprije nepokretne mreže
- nepotpunost kabelaške kanalizacije u postojećim koridorima
- pokrivenost bežičnim komunikacijama u nekim dijelovima područja od posebnog interesa.

Razvoj elektroničke komunikacijske infrastrukture i druge povezane opreme, odnosno ravnomjerna pokrivenost teritorija omogućit će dovršetak izgradnje nepokretne i mobilne mreže, a primjenom najnovijih tehnologija širokopojasnog pristupa internetu, obavljanje velikog dijela poslova u mjestu boravka korisnika, čime se smanjuje opterećenje prostora prometom i omogućava decentralizirani razvoj gospodarstva.

Izrađivači prostornih planova županija, nisu mogli pratiti na odgovarajući način brze tehnološke promjene u području elektroničkih komunikacija što je imalo za posljedicu neujednačenost prikaza po županijama, bilo po važnosti elektroničke komunikacijske infrastrukture i druge povezane opreme bilo po stupnju i načinu odabira lokacija za pojedine vrste elektroničke komunikacijske infrastrukture i druge povezane opreme.

TABLICA 2.10.
POKAZATELJI
ELEKTRONIČKE
KOMUNIKACIJSKE
INFRASTRUKTURE

Izvori: HAKOM, 2016.

Broj korisnika
u nepokretnoj mreži — 1,295.134
u pokretnoj mreži — 4,414.347

Ukupan broj priključaka u nepokretnoj mreži	1,405.010
Gustoća korisnika telefonskih usluga u nepokretnoj mreži	30,23%
Gustoća korisnika telefonskih usluga u pokretnoj mreži	103,02%
Gustoća priključaka širokopolasnog pristupa internetu putem nepokretne mreže	24,36%
Gustoća korisnika širokopolasnog pristupa internetu putem pokretne mreže	78,90%
Ukupni broj priključaka širokopolasnog pristupa internetu	4,424.536

2.5.2. Energetska infrastruktura

Energetske djelatnosti koje se reflektiraju na korištenje prostornih resursa jesu: proizvodnja; prijenos, odnosno transport; skladištenje i distribucija energije te opskrba energijom. U odnosu na naftu i naftne derivate, značajne su potrebe vezane uz: proizvodnju naftnih derivata; transport nafte naftovodima; transport naftnih derivata produktovodima; transport nafte, naftnih derivata i biogoriva (plovnim i kopnenim putevima – cestom, željeznicom); skladištenje nafte, naftnih derivata i biogoriva.

U planiranju kapaciteta energetske infrastrukture važnu ulogu ima potrebna razina rezervnih kapaciteta energetske objekata, potrebne obvezne i operativne rezerve pojedinih vrsta energije i energenata, zahtjevi u vezi s učinkovitim korištenjem energije i udjelom obnovljivih izvora energije.

Prema važećem zakonu kojim se uređuju mjere za opskrbu, proizvodnju i korištenje energije te pitanja od zajedničkog interesa za sve energetske djelatnosti,⁵⁷ temeljni akt za dugoročno sagledavanje potreba i usmjeravanje načina razvitka energetske sektora, odnosno utvrđivanje energetske politike i planiranje energetske razvitka RH, jest Strategija energetske razvoja.⁵⁸ Isti zakon određuje donošenje provedbenog strateškog dokumenta - Programa provedbe Strategije energetske razvoja za desetogodišnje razdoblje, kao glavnog instrumenta koordinacije i praćenja, te planova razvoja za pojedine energetske sektore koji trebaju biti u skladu s navedenom strategijom i programom. Strateški razvojni dokumenti lokalne i regionalne razine trebaju planirati potrebe i način opskrbe energijom sukladno navedenoj strategiji i programu. Program provedbe strategije nije donesen, pa tako nije ni zaživio instrument planiranih dvogodišnjih revizija praćenja provedbe strategije i s tim u vezi preispitivanja aktualnosti pojedinih planiranih projekata.

Osnovni zakonski okvir upotpunjen je paketom energetske zakona i propisa vezanih uz pojedine energente odnosno izvore energije (plin, nafta, električna energija, obnovljivi izvori energije) te energetske učinkovitost, a pojedini sektori i nositelji djelatnosti donijeli su svoje planove razvoja.

Na razvoj energetske politike u Hrvatskoj utjecao je i proces pristupanja EU-u te su ciljevi energetske razvoja usklađeni sa strateškim ciljevima EU-a u odnosu na: sigurnost opskrbe energijom, konkurentnost energetske sustava i održivost energetske, odnosno gospodarske razvoja. Za ostvarenje tih ključnih ciljeva nužna

⁵⁷ Zakon o energiji (NN 120/12, 14/14 i 102/15)

⁵⁸ Strategija energetske razvoja Republike Hrvatske (NN 130/09), sagledava razvoj do 2020. godine

je u osnovi izgradnja novih i/ili rekonstrukcija postojećih proizvodnih, dobavnih, prijenosnih i skladišnih kapaciteta te povećanje energetske učinkovitosti i udjela obnovljivih izvora energije.

Energetski pokazatelji⁵⁹ upozoravaju na manjak raspoložive energije u resursima i proizvodnim kapacitetima. Ukupna potrošnja energije u 2015. godini smanjena je u odnosu na ukupnu potrošnju u prethodnoj godini za 0,9%, dok se tijekom razdoblja od 2010. do 2015. godine ukupna potrošnja energije smanjivala s prosječnom godišnjom stopom od 2,5%. Struktura pojedinih oblika energije u ukupnoj potrošnji varirala je ovisno o ukupnim gospodarskim i tržišnim trendovima, a u razdoblju od 2010. do 2015. godine zabilježen je pad potrošnje ugljena i koksa (prosječna godišnja stopa -0,7%), tekućih goriva (prosječna godišnja stopa -3,0%), prirodnog plina (prosječna godišnja stopa -4,8%), vodne snage (prosječna godišnja stopa -6,7%) i električne energije (prosječna godišnja stopa -11,3%), a povećana je potrošnja drva i biomase (prosječna godišnja stopa 0,2%), toplinske energije (prosječna godišnja stopa 0,4%) te obnovljivih izvora energije (prosječna godišnja stopa 38,6%). Značajnija odstupanja u 2015. godini u odnosu na pokazatelje za prethodni šestogodišnji period pokazuje smanjenje potrošnje vodne snage i prirodnog plina te povećanje potrošnje električne energije i energije iz obnovljivih izvora. Ukupna potrošnja električne energije u Republici Hrvatskoj u 2015. godini iznosila je 17,6 TWh.

S obzirom na strukturu izvora energije, značajna je ovisnost RH o fosilnim gorivima. Udio nafte i plina u ukupnoj potrošnji energije je u 2015. godini iznosio još uvijek visokih 54,7%. Stoga je važan aspekt ostvarivanja energetske politike, odnosno energetske sigurnosti, fizička i gospodarska stabilnost nafte i prirodnog plina.

Ukupna proizvodnja primarne energije u 2015. godini smanjena je za 6,7% u odnosu na prethodnu godinu. Tijekom šestogodišnjeg razdoblja od 2010. do 2015. godine proizvodnja primarne energije u RH smanjivala se s prosječnom godišnjom stopom od 3,4%. U 2015. godini RH je svoje potrebe zadovoljila vlastitom proizvodnjom u iznosu od 57,1%. Prema pokazateljima za istu godinu u domaćoj proizvodnji primarnih energenata najveće značenje imali su ogrjevno drvo i biomasa (28%), prirodni plin (27%), vodne snage (27 %) i nafta (12,5%), a u razdoblju od 2010. do 2015. godine značajno je porastao udio obnovljivih izvora u proizvodnji primarne energije s početnih 1% na 5%. Mogućnost eksploatacije ugljikovodika, posebice prirodnog plina, dobiva sve veće značenje u kontekstu ublažavanja uvozne energijske ovisnosti iskorištavanjem vlastitih resursa i potencijala.

U razdoblju od 1995. do 2015. godine bilježi se poboljšanje energetske učinkovitosti za više od 20%. U 2015. godini nastavljen je trend poboljšanja učinkovitosti potrošnje energije. Energetska učinkovitost, izražena indeksom poboljšanja energetske učinkovitosti, povećana je za 0,5 indeksnih bodova za sve finalne potrošače energije.

Izostanak novih dobavnih pravaca uvoza plina, nekonkurentne cijene i drugo utjecali su na smanjenje udjela plina u ukupnoj potrošnji energije čak i uz rast domaće proizvodnje na sjevernojadranskim plinskim poljima. Domaćim prirodnim plinom

---

⁵⁹ MZOE, Energija u Hrvatskoj 2015., godišnji energetski pregled

podmiruje se oko 70,7% domaćih potreba, pri čemu se više od polovice proizvodnje (56,1%) crpi iz plinskih polja Jadrana. Domaća proizvodnja prirodnog plina u 2015. godini iznosila je 1,8 milijardi prostornih metara i pokrivala je oko 71% ukupne potrošnje prirodnog plina, koja je iznosila 2,5 milijardi prostornih metara. U strukturi potrošača sa značajnijim udjelom u ukupnoj potrošnji kućanstva su sudjelovala s oko 21%, javne i industrijske toplane s 24%, industrija s 8,5%, dok je udio termoelektrana značajno porastao u odnosu na šestogodišnje razdoblje od 2010. do 2015. godine i iznosio je oko 2%.

U opskrbi naftom vlada globalna nesigurnost zbog pada rezervi, proizvodnje, prijetnji zatvaranja rafinerija, malog korištenja kapaciteta, promjenjiva naftnog tržišta i dr.

Korištenjem obnovljivih izvora energije i visokoučinkovite kogeneracije ostvaruju se interesi RH u području energetike utvrđeni Strategijom energetskog razvoja, što se ponajprije odnosi na povećanje udjela korištenja energije iz obnovljivih izvora energije na 20% do 2020. godine temeljem prihvaćenih obveza EU-a. Istovremeno, povećava se korištenje vlastitih prirodnih energetskih resursa, dugoročno smanjuje ovisnost o uvozu energenata te ostvaruje diversifikacija proizvodnje energije i povećanje sigurnosti opskrbe.

Proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora kontinuirano raste, a najveći porast instalirane električne snage bilježi se u području korištenja energije vjetra, biomase i energije Sunca. Izgrađeno je 1300 postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije ukupne instalirane snage 673,71 MW što predstavlja značajni udio u elektroenergetskom sustavu RH. Trenutno je izgrađeno 20 vjetroelektrana ukupne instalirane snage 440,95 MW, a u fazi planiranja/izgradnje je devet vjetroelektrana ukupne snage 303 MW. Ukupna proizvodnja električne energije u RH 2015. godine iznosila je 11,4 TWh, od čega je iz obnovljivih izvora energije proizvedeno oko 67,3%, uključujući i velike hidroelektrane. U tom postotku u velikim hidroelektranama proizvedeno je 57,5%, a 9,8% električne energije proizvedeno je u malim hidroelektranama te korištenjem energije Sunca, vjetra i biomase. Udio obnovljivih izvora energije u ukupnoj potrošnji energije iznosio je u 2015. godini 31,4% (EIHP metoda), odnosno oko 23,2% (EUROSTAT metoda). Ukupna potrošnja električne energije podmirena je iz obnovljivih izvora s ukupno 42,2%, pri čemu 35,5% otpada na velike hidroelektrane, a 6,7% na ostale obnovljive izvore.

Korištenje geotermalnih izvora za proizvodnju energije gotovo je zanemarivo unatoč brojnim ležištima, osobito u sjevernim područjima države. Veći broj koncesija dodijeljen je za korištenje termalnih voda u zdravstvene, rekreativne i sportske svrhe.

Kogeneracijska postrojenja, u kojima se istodobno proizvodi električna i toplinska energija u jedinstvenom procesu, doprinose postizanju bolje učinkovitosti energetskog sektora. Osnovna prednost kogeneracije je povećana učinkovitost u odnosu na konvencionalne elektrane, u kojima se samo proizvodi električna energija, te industrijske sustave koji samo proizvode paru ili vruću vodu za tehnološke procese. Istovremeno se smanjuje štetan utjecaj na okoliš, pogotovo ako se kao gorivo koriste obnovljivi izvori. Kogeneracijska postrojenja mogu biti i stabilan distribuirani izvor energije industrijskim postrojenjima u slučaju poremećaja u radu glavne mreže.

Zahtjevi za energijom sve su veći, pri čemu prednjači rastući uslužni sektor gospodarstva, djelatnost koja se temelji na kvaliteti ponude, a koja je, pak, moguća samo uz povećanu potrošnju energije. Emisije proizvedene izgaranjem goriva imaju dominantan udio u ukupnim emisijama SO₂, CO₂, NO_x i lebdećih čestica. Emisija stakleničkih plinova u 2014. ⁶⁰ godini iznosila je 22.898,9 kt CO₂-eq. Zbog globalnog utjecaja na promjenu klime mora se pratiti trend emisije stakleničkih plinova, osobito CO₂, čiji je udio u ukupnoj emisiji stakleničkih plinova 2012. godini iznosio 72%. Promatrano sektorski, najveći doprinos emisiji stakleničkih plinova dao je energetska sektor (71%). Emisije stakleničkih plinova iz energetska sektora ⁶¹ 2014. bilježe pad 5,5% u odnosu na prethodnu godinu, dok su u razdoblju od 2010. do 2014. smanjene gotovo 18%.

Problem današnjih postrojenja, proizvodnih i prijenosnih, neujednačena je amortizacija (starost) kao i struktura (obnovljivi i neobnovljivi energetska resursi). Kod rekonstrukcija, ponajprije mreže koriste se postojeći koridori bez značajnijih proširenja.

Prihvatanjem Nacionalnog programa energetska učinkovitosti 2008. – 2016. i korištenja obnovljivih izvora energije i Pravilnika o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije, ⁶² u sve županijske prostorne planove (u izradi ili u izmjenama i dopunama) uvode se preduvjeti za razvoj i istraživanje lokacija za obnovljive/dopunske/alternativne izvora energije, i to sa stajališta izgradnje objekata proizvodnje, prerade i distribucije. Nacionalni program obuhvaća izgradnju malih hidroelektrana (MAHE), iskorištavanje Sunčeve energije (SUEN), bioenergije (BIEN), energije vjetrova (ENWIN), geotermalne energije (u paketu razvoja i primjene plina – PLINACRO), uvođenje centralnih toplinskih sustava naselja (KUEN-CTS), unapređenje toplinska izolacije objekata (KUEN-zgrada) i povećanje energetska efikasnosti (MIEE) kao metode za primjenu obnovljivih izvora energije, odnosno razvoja tehnologija za potrebe unapređenja obnovljivih izvora energije.

Izrađivači prostornih planova županija Nacionalni program i Pravilnik nastojali su primijeniti u obliku najpovoljnijem za razmatranu županiju, što je za posljedica imalo neujednačenost prikaza po županijama bilo po važnosti obnovljivog izvora energije bilo po stupnju i načinu odabira lokacija za pojedine vrste objekata obnovljivih izvora energije.

U kontekstu gospodarenja otpadom razmatrala se i gradnja reciklažnih skupljališta otpada koja bi imale spalionice u kogeneraciji s proizvodnjom topline i struje, međutim, zbog velikih otpora lokalnih zajednica to nije ostvareno.

---

⁶⁰ HAOP, Izvješće o inventaru stakleničkih plinova na području Republike Hrvatske (NIR 2016.)

⁶¹ HAOP, Izvješće o stanju okoliša u Republici Hrvatskoj, (NIR 2016.)

⁶² NN 88/12

TABLICA 2.11.
ELEKTRANE

Izvori:
MZOE, 2015.
HEP, 2015.

U SASTAVU HEP GRUPE

Hidroelektrane

		raspoloživa snaga (MW)
velike		2.200,8
male		29,7

Termoelektrane

	broj	raspoloživa snaga (MW)
	12	1.906,0

OSTALE

Kogeneracijske termoelektrane

	instalirana snaga (MW)
	165,0

Termoelektrane (biomasa i bioplin)

	instalirana snaga (MW)
	51,8

Sunčane elektrane

	instalirana snaga (MW)
	47,8

Vjetroelektrane

	instalirana snaga (MW)
	418,0

Male hidroelektrane*

	instalirana snaga (MW)
	6,3

* izvan sustava HEP-a

Proizvodni sustavi

Osnovni energetska sustav jest električna energija, kojom je opskrbljeno oko 95% korisnika što je zadovoljavajuća opskrbljenost. U prostoru dominira zračna mreža s tendencijom da se u urbanim sredinama ta mreža premješta pod zemlju, najčešće u koridoru cesta. Ostali se energenti koriste u mnogo manjem udjelu i njihovi se prostorni zahtjevi rješavaju gradnjom pod zemljom i u postojećim infrastrukturnim koridorima.

Unutar elektroenergetskog sustava RH električna energija se proizvodi najvećim dijelom u konvencionalnim elektranama – velikim hidroelektranama i termoelektranama, a manjim dijelom u industrijskim energanama i malim distribuiranim izvorima, uključujući male hidroelektrane. Najveći broj hidroelektrana koje su danas u pogonu sagrađene su u razdoblju između 1950. i 1980. godine, a najveći broj termoelektrana između 1969. i 1978. godine.⁶³ Tijekom godina njihov je kapacitet nadograđivan, ali s obzirom na očekivani vijek trajanja, ovaj sustav zahtijeva revitalizaciju u građevinskom i tehnološkom smislu.

Pojedini veći industrijski kupci električne energije posjeduju vlastite energane.

NE Krško pušteno je u pogon 1984. godine s planiranim vijekom trajanja 40 godina, koji je poslije produljen na 60 godina. Ukupna raspoloživa snaga te elektrane za potrebe RH jest 348 MW,⁶⁴ što je oko 9% proizvodnih kapaciteta hidroelektrana i

⁶³ Institut za međunarodne odnose, Strateške odluke za energetska budućnost Hrvatske

⁶⁴ MZOE, Energija u Hrvatskoj 2015., godišnji pregled

termoelektrana u sastavu HEP-a, najvećeg sudionika u elektroenergetskom sustavu RH⁶⁵.

Posljednjih godina intenzivnije se grade vjetroelektrane pa ih je u listopadu 2015. godine na prijenosnu i distribucijsku mrežu bilo priključeno ukupno 18, s ukupnom instaliranom snagom 420,95 MW.⁶⁶

Planiranje gradnje novih elektrana i njihovih kapaciteta ovisi o planerskom vrednovanju mogućih varijanti i iznalaženju optimalnih načina za ostvarenje koncepcije Strategije energetske razvoja u procesima njezine provedbe.

Prijenosni i transportni sustavi

Hrvatski energetske sustav dobro je razvijen i povezan sa sustavima susjednih zemalja i EU-om.

Prijenosni sustav električne energije na teritoriju RH umrežen je u ukupno 6 postrojenja 400 kV razine, te u 17 postrojenja 220 kV razine. Prijenosna mreža 400 kV prostire se od istočnog dijela RH (Ernestinovo), preko sjeverozapadnog (Zagreb) do zapadnog (Rijeka) i južnog dijela (Split). Od proizvodnih postrojenja na 400 kV mrežu priključena je RHE Velebit te NE Krško u Sloveniji. Hrvatski prijenosni sustav povezan je sa sustavima susjednih zemalja naponskim razinama 400 kV, 220 kV i 110 kV, a prijenosna mreža dovoljno je izgrađena da omogući značajne razmjene.⁶⁷

Stanje priključenosti po naponskim razinama jest slijedeće: 6% snage elektrana priključeno je na 400 kV razinu, 33% na 220 kV razinu, 54% na 110 kV razinu te 7% na srednjonaponskoj razini. Unutar elektroenergetskog sustava Hrvatske postižu se vršna opterećenja u iznosu do 3.200 MW.⁶⁸

Za hrvatski prijenosni sustav karakteristična je starost prijenosnih objekata. Većina jače umreženih 110 kV i 220 kV postrojenja, uključujući vodove koji povezuju čvorišta i rasklopišta elektrana, stariji su od trideset godina.

Regulacijsku mogućnost sustava, uz starost proizvodnih postrojenja, u velikoj mjeri ograničava i hidrološka ovisnost, što je moguće umanjiti izgradnjom modernih, fleksibilnih termoelektrana.

Ukupno gledajući, današnje je stanje elektroprijenosne mreže zadovoljavajuće, tj. podmiruje sve potrebe gospodarstva i široke potrošnje. Sve su ratne štete sanirane i mreža je obnovljena uglavnom u postojećim koridorima, a novi se planiraju sukladno razvoju proizvodnih postrojenja.

---

⁶⁵ 25 hidroelektrana, 4 termoelektrane i 3 termoelektrane-toplane

⁶⁶ HOPS, Desetogodišnji plan razvoja prijenosne mreže 2016.-2025., s detaljnom razradom za početno trogodišnje i jednogodišnje razdoblje

⁶⁷ HOPS, Desetogodišnji plan razvoja prijenosne mreže 2016.-2025., s detaljnom razradom za početno trogodišnje i jednogodišnje razdoblje

⁶⁸ HOPS, Desetogodišnji plan razvoja hrvatske prijenosne mreže 2016.-2025., s detaljnom razradom za početno trogodišnje i jednogodišnje razdoblje

Dalekovodi — Duljina (km) 7.464

			Duljina
400kV	220kV	110kV	srednji napon
1.247	1.210	4.884	123

TABLICA 2.12.

**POKAZATELJI KORIDORA NADZEMNIH VODOVA
400 KV, 220 KV I 110 KV**

Izvori: HOPS 2014.

Cjevovodni sustavi transporta nafte i prirodnog plina raspoređeni su na gotovo cijelom području RH. Raspoloživi kapaciteti naftovodnog i plinovodnog sustava zadovoljavaju potrebe domaćeg tržišta te dijela inozemnih tržišta država jugoistočne i srednje Europe.

Razmatra se izgradnja magistralnih naftovoda, plinovoda i produktovoda koji ne bi nužno uvjetovali nove koridore, već bi se koristili postojećim magistralnim koridorima.

Cjevovodni transport nafte i plina obilježava:

1. veća sigurnost i komfor, bolja zaštita okoliša, ekonomičnost, i dr. u odnosu na alternativne oblike transporta
2. primjena suvremenih tehničko tehnoloških rješenja (SCADA), modernizacija sustava elektroenergetike, GIS-a, informatičko - poslovnih sustava i dr. u svrhu sigurnosti i pouzdanosti transporta, zaštite okoliša, zaštite i sigurnosti ljudi i opreme
3. raspoloživost kapaciteta naftovodnog i plinovodnog sustava za povećanje transporta nafte i plina.

Naftovodi	Plinovodi
Duljina (km)	Duljina (km)
622	2.694

TABLICA 2.13.
**POKAZATELJI
CJEVOVODNOG
PROMETA –
PLINOVODI I
NAFOVODI**

Izvori:
JANAF d.d., Plinacro
d.o.o., 2017.

Skladišni kapaciteti

Skladištenje sirove nafte i derivata nafte osigurava se na lokacijama rafinerija i terminala Jadranskog naftovoda (JANAF) te u javno-privatnim skladišnim kapacitetima. Najveći dio kapaciteta nalazi se u rafinerijama Sisak i Rijeka, na terminalima JANAF-a u Omišlju, Sisku, Virju i Zagrebu te u regionalnim INA-nim distributivnim centrima. Ostali su kapaciteti u vlasništvu drugih distributera, ponajprije za potrebe skladištenja derivata. Trenutačno RH raspolaže jednim podzemnim skladištem za prirodni plin – Okoli, ukupnog radnog volumena od 550 milijuna m³, s maksimalnim kapacitetom utiskivanja od 3,8 milijuna m³/dan i maksimalnim kapacitetom povlačenja od 5 milijuna m³/dan, a u planu je izgradnja podzemnog skladišta plina (Grubišno Polje) radi pokrivanja vršne potrošnje u zimskom periodu kapaciteta 40 milijuna m³ s kapacitetom povlačenja 100.000 m³/dan.

Energetska učinkovitost

RH se energijom koristi manje učinkovito od većine zapadnoeuropskih država. Trošimo više primarne energije po jedinici BDP-a od prosjeka potrošnje u EU-u.

Ukupna se potrošnja energije Hrvatske nalazi u zlatnoj sredini – njezina energetska učinkovitost svakako je bolja nego u državama regije (Makedonija, BiH, Srbija, Crna Gora, Albanija) i većini novih članica EU-a (Češka, Slovačka, Poljska, Litva, Estonija, Bugarska, Rumunjska), te drugim državama istočne Europe (Rusija, Bjelorusija, Ukrajina). U usporedbi sa zapadnoeuropskim državama, u Hrvatskoj postoji značajan prostor za poboljšanje energetske učinkovitosti, to više što potrošnja energije u Hrvatskoj raste. Kućanstva te uslužni sektor zajednički troše oko 33% energije, a kućanstva sama troše oko 26% ukupne potrošnje energije u Hrvatskoj⁶⁹.

Ukupno isporučena toplinska energija proizvodnih jedinica u centraliziranim toplinskim sustavima (CTS) u RH u 2015. godini iznosila je više od 2 TWh. Ukupan broj korisnika CTS sustava je oko 154.314⁷⁰. Velik dio proizvodnih kapaciteta i mreža za distribuciju toplinske energije zastarjele su tehnologije kod kojih postoje mogućnosti za povećanje energetske učinkovitosti, poglavito ugradnjom modernih predizoliranih cjevovoda.

2.5.3. Vodno gospodarstvo

Upravljanje vodama i njihova zaštita u pravnom sustavu RH u nadležnosti je više resora i materijalnih propisa.

Pravni status voda, vodnog dobra i vodnih građevina te upravljanje kakvoćom i količinom voda, zaštita od štetnog djelovanja voda, melioracijske odvodnje i navodnjavanja, djelatnosti javne vodoopskrbe i javne odvodnje te druga pitanja vezana za vode i vodno dobro uređeni su posebnim zakonima⁷¹ i propisima te strateškim dokumentima donesenima na temelju njih.⁷²

Vodnim gospodarstvom, prema tim zakonima obuhvaćene su sve djelatnosti vezane za podzemne i površinske vode, uz iznimku mineralnih i termalnih voda u kontekstu njihove eksploatacije kao mineralnih sirovina te voda teritorijalnog mora i priobalnih voda, osim u dijelu njihove zaštite. Priobalne vode i vode teritorijalnog mora u sustavu su zakona kojima se uređuju morski i podmorski prostori te upravljanje vodama RH,⁷³ a mineralnim i termalnim vodama koje se eksploatiraju kao mineralne sirovine gospodari se temeljem Zakona o rudarstvu.⁷⁴ Priobalne vode su površinske vode unutar crte udaljene jednu nautičku milju od crte od koje se mjeri širina teritorijalnih voda, a mogu se protezati do vanjske granice prijelaznih voda. U vezi sa zaštitom morskih i priobalnih voda, u okviru objedinjenog pristupa upravljanju morskim okolišem i obalnim područjem Uredbom o izradi i provedbi dokumenata

---

⁶⁹ MZOE, Energija u Hrvatskoj 2015., godišnji energetske pregled

⁷⁰ MZOE, Energija u Hrvatskoj 2015., godišnji energetske pregled

⁷¹ Zakon o vodama (NN 153/09, 63/11, 130/11, 56/13 i 14/14), Zakon o financiranju vodnoga gospodarstva (NN 153/09, 90/11, 56/13 i 154/14)

⁷² Strategija upravljanja vodama, Plan upravljanja vodnim područjima, programi gradnje i dr.

⁷³ Pomorski zakonik (NN 181/04, 76/07, 146/08, 61/11, 56/13 i 26/15)

⁷⁴ NN 56/13 i 14/14

Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem⁷⁵ uveden je pojam *morske vode*.⁷⁶

Sustav zaštite voda dio je i sustava zaštite okoliša i prirode (posebno održavanja bioraznolikosti i očuvanja ekosustava). Zaštita voda uključuje uvijek i zaštitu vodnog okoliša, a gdje je to primjenjivo, i drugih sastavnica okoliša.

Upravljanje vodama obuhvaća, među ostalim, upravljanje vodama, zaštitu od štetnog djelovanja voda, upravljanje vodnim dobrom i njegovo korištenje, zaštitu voda i vodnog okoliša od onečišćenja te održavanje dobrog ekološkog statusa.

Upravljanje vodama temelji se na načelima jedinstva vodnog sustava i održivog razvitka, a bitni ciljevi odnose se na: osiguranje potrebnih i dovoljnih količina kvalitetne vode namijenjene za ljudsku potrošnju i vode odgovarajuće kakvoće za različite gospodarske potrebe, zaštitu ljudi i imovine od štetnog djelovanja voda, osobito poplava, te postizanje i očuvanje dobrog stanja voda i pripadajućih ekosustava. U upravljanju vodama bitna je odrednica i potreba nužne suradnje s drugim državama zbog prekograničnih utjecaja na vode i vodni okoliš.

Mjere zaštite i korištenja voda temelje se ponajprije na načelima opreza, preventive i otklanjanja šteta nanesenih vodnom okolišu, a moraju biti u suglasnosti s posebnim propisima o zaštiti okoliša i prirode.

Pod vodnim dobrom, prema zakonu, podrazumijevaju se korita površinskih voda s pripadnim inundacijskim područjima i izvorišta vode (prirodne mineralne, termalne i prirodne izvorske) određenih karakteristika izdašnosti i veličine prostora. Vodno dobro primarno je namijenjeno građenju i održavanju vodnih građevina u funkciji održavanja i poboljšanja vodnog režima, unutarnje plovidbe i zaštite od štetnog djelovanja voda te korištenju i zaštiti izvorišta.

Radi upravljanja vodama utvrđena su vodna područja: Vodno područje rijeke Dunav i Jadransko vodno područje, a granica između njih je razdjelnica između jadranskog i crnomorskog slijeva. Prekogranični riječni sljevovi također su u sastavu međunarodnih vodnih područja. Na Vodnom području rijeke Dunav nalazi se 4.663 naselja, a na Jadranskom je vodnom području 2.091⁷⁷ naselje.

Strateški i planski dokumenti upravljanja vodama su Strategija upravljanja vodama koja određuje državnu politiku u upravljanju vodama u dugoročnom razdoblju i Plan upravljanja vodnim područjima koji obuhvaća upravljanje stanjem voda i upravljanje rizicima od poplava te višegodišnji programi gradnje.

Zaštićena područja su područja posebne zaštite koja određuje Zakon o vodama,⁷⁸ a ranjiva su područja na kojima je potrebno provesti pojačane mjere zaštite voda od onečišćenja nitratima poljoprivrednog podrijetla.

---

⁷⁵ NN 112/14

⁷⁶ sukladno ODPPM i UNCLOS

⁷⁷ Plan upravljanja vodnim područjima 2016. – 2021. (NN 66/16)

⁷⁸ NN 153/09, 63/11, 130/11, 56/13 i 14/14

Zakonom je određena kategorija osjetljivih i manje osjetljivih područja na kojima je potrebno provesti višu, odnosno nižu razinu ili stupanj pročišćavanja komunalnih otpadnih voda od propisanih posebnim propisom.

Područja namijenjena zahvaćanju vode za piće zaštićuju se kao zone sanitarne zaštite izvorišta. U Hrvatskoj su evidentirane zone sanitarne zaštite vode za piće na ukupno 10.914 km² ili 19% kopnenog teritorija⁷⁹, pri čemu prevladavaju zone ograničenja i nadzora (III. zona).

Korištenje voda odnosi se na zahvaćanje površinskih i podzemnih voda i korištenje za: proizvodnju električne energije i pogonske namjene; uzgoj slatkovodnih riba i drugih vodenih organizama; plovidbu; splavarenje i vožnju drugim plovilima; sport, kupanje, rekreaciju i slične namjene; postavljanje plutajućih ili plovećih objekata na vodama.

Zaštita od štetnog djelovanja voda odnosi se na obranu od poplava, obranu od leda na vodotocima i zaštitu od erozija i bujica. Provodi se u skladu s planskim dokumentima⁸⁰ i na temelju Plana upravljanja rizicima od poplava koji je sastavni dio Plana upravljanja vodnim područjima. Učinkovita obrana od poplava zasniva se zapravo na preventivnom djelovanju i na učinkovitosti djelovanja u redovitim i izvanrednim okolnostima neposredne opasnosti ili plavljenja.

U sklopu izrade Plana upravljanja rizicima od poplava kao sastavnog dijela Plana upravljanja vodnim područjima, izrađene su karte opasnosti od poplava koje sadrže prikaz mogućnosti razvoja određenih poplavnih scenarija i karte rizika od poplava koje sadrže prikaz mogućih štetnih posljedica razvoja scenarija prikazanih u kartama opasnosti. Ove su karte posebno važne s aspekta korištenja raspoloživih prostornih resursa u planiranju novih građevinskih područja, odnosno povećanja postojećih, za širenje naselja, zaštitu postojećih naselja koja su pod neprihvatljivim rizicima od poplavljanja i/ili usmjeravanje gospodarskih djelatnosti u prostoru. Prostorno su u tom smislu osjetljiva i područja izložena erozijama i bujicama, stoga je i učinkovitost sustava njihove zaštite od posebnog značenja.

Uređenje voda podrazumijeva gradnju vodnih građevina (regulacijske, zaštitne i melioracijske) i održavanje voda radi postizanja neškodljiva protoka voda.

2.5.4. Komunalna infrastruktura

Pružanje komunalnih usluga kontinuirano je zadovoljavanje potreba od općeg društvenog interesa, za stanovnike određene društvene zajednice i jedno je od najvažnijih pitanja svake lokalne zajednice. Štoviše, kako su komunalne djelatnosti od općeg društvenog interesa život u gradovima i općinama bez njih bi bio potpuno nezamisliv. Prema Zakonu o komunalnom gospodarstvu,⁸¹ komunalne djelatnosti jesu: opskrba pitkom vodom, odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda, odlaganje komunalnog otpada, prijevoz putnika u javnom prometu, održavanje javnih površina, tržnice na malo, održavanje groblja i krematorija, obavljanje dimnjačarskih poslova, javna rasvjeta te druge slične djelatnosti kojima se zadovoljavaju potrebe lokalnog karaktera.

⁷⁹ Plan upravljanja vodnim područjima 2016. – 2021. (NN 66/16)

⁸⁰ Ponajprije Državni plan obrane od poplava

⁸¹ NN 26/03, 82/04, 110/04, 178/04, 38/09, 79/09, 49/11, 144/12 i 147/14

Komunalna infrastruktura, odnosno objekti i uređaji komunalne infrastrukture objekti su i uređaji kojima se obavljaju komunalne djelatnosti ili objekti i uređaji koji se koriste pri obavljanju ovih djelatnosti.

Komunalno gospodarstvo obuhvaća obavljanje komunalnih djelatnosti, pružanje komunalnih usluga, financiranje građenja i održavanje objekata i uređaja komunalne infrastrukture kao cjelovitog sustava na području jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kada je to određeno zakonom.

Radi osiguranja tehničkog i tehnološkog jedinstva građevina javne vodoopskrbe od izvorišta do krajnjega korisnika, tehničkog i tehnološkog jedinstva građevina javne odvodnje od mjesta ispuštanja do prirodnoga prijamnika te većeg stupnja učinkovitosti, ekonomičnosti i socijalne pravednosti uspostavljen je sustav uslužnih područja čije su granice određene posebnim propisom.

Javna vodoopskrba

Opskrba pitkom vodom obuhvaća zahvaćanje, pročišćivanje i isporuku vode za piće. Pravo na zahvaćanje vode iz vodotoka i drugih prirodnih ležišta, za piće, sanitarne potrebe i druge osobne potrebe kućanstava – pravo opće uporabe vode, stječe se iznimno bez koncesije.

Priključenost na sustav javne vodoopskrbe još nije potpuno ostvarena i iznosi oko 84%. Vodoopskrbna mreža na županijskoj razini nejednolika je razvijena i ovisi ponajprije o razvijenosti županije i stupnju urbanizacije prostora.

Na području RH identificirano je 70 vodoopskrbnih područja. Ukupno ima 176 isporučitelja vodnih usluga te 589 vodocrpilišta. Dio stanovništva je spojen na lokalne sustave vodoopskrbe. Njihov broj kontinuirano se smanjuje zbog priključenja na sustave javne vodoopskrbe. Predviđeno je prijelazno razdoblje do 31. prosinca 2018. godine.

Prema podacima Hrvatskih voda, evidentirano je oko 500 aktivnih vodozahvata za potrebe javne vodoopskrbe, uglavnom na podzemnim vodama.

Stanovnici koji nisu priključeni na sustave javne vodoopskrbe opskrbljuju se vodom iz tzv. lokalnih vodovoda ili iz individualnih vodozahvata (bunari, cisterne), kod kojih nije uspostavljen sustav kontrole kakvoće vode, nego se ona provodi prema potrebi i procjeni korisnika.

Iako se ne očekuje porast stanovništva u sljedećih petnaestak godina, povećanje potrebe za vodom proizaći će iz povećanja stupnja priključenosti stanovništva na javne vodoopskrbne sustave. U turističkim područjima očekuje se povećanje potrebe za vodom zbog očekivanog povećanja broja turista i postizanja viših kategorija turističkih usluga.

Javna odvodnja

Javna odvodnja obuhvaća prikupljanje i odvodnju otpadnih voda, pročišćivanje, a potom ispuštanje u površinske vode te obradu mulja koji nastaje pri pročišćivanju.

Prikupljanje, obrada i vraćanje u uporabu otpadnih voda također nije ostvareno u zadovoljavajućoj mjeri, što dodatno povećava opasnost od onečišćenja i smanjenja mogućnosti opskrbe pitkom vodom.

Identificirano je 767 aglomeracija, od kojih je 281 veće od 2.000 ES⁸². Stupanj pokrivenosti uslugom javne odvodnje iznosi u prosjeku 47%. Pročišćava se otpadna voda od oko 35% stanovništva ili oko 60% stanovništva priključenog na javni sustav odvodnje. Znatne su razlike u razini pokrivenosti sustavima odvodnje među županijama, a osobito među gradovima i općinama. Veći udjeli stanovništva pokrivenih uslugama javne odvodnje karakteriziraju naselja s većim brojem stanovnika. Prijelazno razdoblje planirano je do 31. prosinca 2023. godine.

Izgradnja sustava za pročišćivanje otpadnih voda delikatan je zadatak svake urbane aglomeracije i naselja. Visoki standardi zaštite okoliša zahtijevaju adekvatnu tehnologiju uz oprez prema karakteristikama tla, posebno na kraškim područjima.

Podmorski je ispušt vodna građevina za ispuštanje pročišćene otpadne vode u more, na udaljenosti od obalne crte ne manjoj od 500 m i na dubini većoj od 20 m od površine vode. Uz izgrađen i funkcionalan sustav javne odvodnje, s uređajima za pročišćivanje otpadnih voda, izgradnja podmorskih ispusta važna je dopunska mjera zaštite voda.

---

⁸² Plan upravljanja vodnim područjima 2016. – 2021. (NN 66/16)

2.6. Pritisci na prostor

Saznanja o klimi kojima raspolažemo dovoljna su za utemeljeno djelovanje protiv klimatskih promjena i održavanje utjecaja klimatskih promjena na razini koja je pod kontrolom. Cijena nedjelovanja je visoka, a postat će još viša.

Michel Jarraudi⁸³

2.6.1. Utjecaji klimatskih promjena

Klimatske promjene i s njima povezane emisije stakleničkih plinova, koje se dovode u vezu s globalnim zagrijavanjem te pojava kiselih kiša uslijed onečišćenja oborina sumpornom i dušičnom kiselinom, značajno su globalno pitanje dugoročnog održivog razvoja. Stoga strategije ublažavanja klimatskih promjena usmjeravaju na kontrolu i smanjivanje emisije stakleničkih plinova koji su nastali djelovanjem čovjeka, u prvom redu ugljikova dioksida, a instrumenti djelovanja primarno su vezani uz energetski sustav, primjerice učinkovitije korištenje energije i povećani udio obnovljivih i drugih izvora energije koji ne proizvode stakleničke plinove, te razvoj održivog prijevoza.

Ekstremne vremenske pojave nastale zbog globalnog zagrijavanja, kao što su obilne kiše, toplinski valovi i naleti vjetra razorne snage, snažno utječu na ljude i prostor. Osim što neposredno ugrožavaju život i kvalitetu života ljudi, poplave, suše, šumski požari, otapanje ledenjaka i porast razine mora, kao najčešće posljedice ovih pojava, značajno preoblikuju prostor i imaju razarajući učinak na pojedine ekosustave, krajobrazu i izgrađene strukture te uzrokuju velike gospodarske i materijalne štete.

Dva su aspekta odgovora na rizike i posljedice zbog klimatskih promjena: djelovanje u sadašnjim uvjetima klimatske varijabilnosti i odgovor na buduće klimatske promjene. Pritom treba uzeti u obzir da ne postoje egzaktni matematički modeli koji bi sa sigurnošću mogli predvidjeti stvarni vremenski i posljedični slijed klimatskih promjena, ali znanstvena istraživanja upozoravaju na globalne trendove i ispituju moguće scenarije. Razvoj događanja ovisi i o stupnju i uspješnosti globalnog odgovora na prepoznate rizike, npr. učinak smanjivanja emisije stakleničkih plinova. Mogućnost i učinkovitost odgovora ovisi i o dinamici budućih klimatskih promjena. Strategijom prilagodbe klimatskim promjenama, koja je u izradi s ciljem njezinog usvajanja krajem 2017. godine, će se procijeniti budući utjecaju klimatskih promjena, što će omogućiti razradu i uspostavljanje sustava prilagodbi i smanjivanja utjecaja tih promjena u prvoj polovici ovog stoljeća.

Poseban su problem promjene mikroklimu u urbanim područjima, osobito u središnjim dijelovima većih gradova. Te su promjene većinom posljedica aktivnosti koje se u njima odvijaju, ali su dijelom i posljedica gustoće izgradnje te nepovoljnog omjera izgrađenih i prirodnih površina. Osim onečišćenja zraka, osnovne su

---

⁸³ Glavni tajnik Svjetske meteorološke organizacije (WMO), povodom Svjetskog meteorološkog dana 23. ožujka 2015.

karakteristike izmijenjene gradske mikroklike: viša prosječna temperatura, veće dnevno zagrijavanje površina i smanjena mogućnost noćnog hlađenja te, posljedično, promjene režima padalina i intenziteta vjetrova. Povećanje temperature povlači za sobom niz neposrednih posljedica kao što su poremećaji u opskrbi vodom (za piće, ali i zbog pojačanog zalijevanja), povećani zdravstveni problemi rizičnih kategorija stanovništva, udar na energetske sustav (rashladni uređaji) te promjena vegetacije. Pojačan intenzitet i učestalost padalina, koji nije popraćen dostatnim kapacitetom infrastrukture i/ili postojanjem većih upojnih površina, dovode do lokalnih poplava u gradovima i nerijetko rezultiraju pojavom odrona i klizišta.

Utjecaj mikroklike urbanih područja, kao i međusobni utjecaj globalnih klimatskih promjena i urbane mikroklike, još su nedovoljno istražena područja, ali se provode opsežna istraživanja kako bi se razumjeli međuodnosi klimatskih utjecaja, gospodarskih djelatnosti, korištenja zemljišta, prometa i izgrađenosti područja u planiranju otpornih i prilagodljivih gradova.

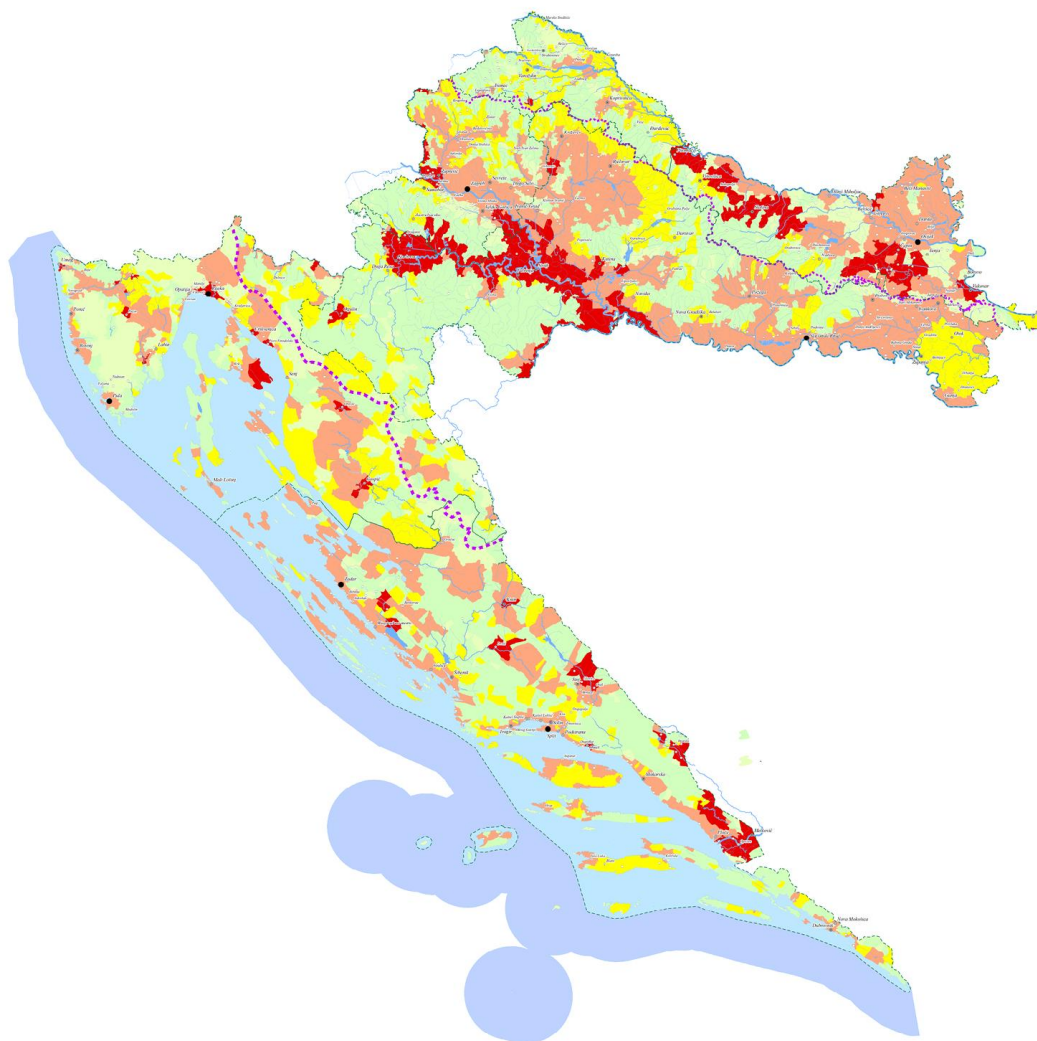
RH je uključena u međunarodne aktivnosti za ublažavanje klimatskih promjena potpisivanjem svih važnih sporazuma i ugovora⁸⁴ povezanih s klimatskim promjenama, globalnim zagrijavanjem, emisijom ugljikova dioksida i smanjivanjem stakleničkih plinova te njihovim ugrađivanjem u propise i strateške dokumente.

Na 21. Konferenciji stranaka Okvirne konvencije UN-a o promjeni klime usvojen je novi globalni klimatski sporazum odnosno Pariški sporazum koji utvrđuje obveze smanjenja ograničenja emisija stakleničkih plinova za sve države svijeta i primjenjuje se od 2021. godine. Međuvladin panel o klimatskim promjenama (IPCC)⁸⁵ upozorava da nas, zbog emisija ugljika, očekuje opasan porast globalne temperature. Zbog toga je potreban međunarodni dogovor kako bismo usporili globalno zagrijavanje i odgodili nepovratne posljedice promjene klime.

---

⁸⁴ Okvirna konvencija Ujedinjenih naroda o promjeni klime (UNFCCC), Kyotski protokol, Montrealski protokol

⁸⁵ Međuvladin panel o klimatskim promjenama (Intergovernmental Panel on Climate Change, IPCC) nastao je 1988. na poticaj UN, Svjetske meteorološke organizacije i Programa za okoliš UN-a (UNEP) da bi procijenio rizik od klimatskih promjena uzrokovanih ljudskom aktivnošću

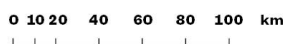
PRIKAZ 2.20.
PRETHODNA
PROCJENA RAZINE
RIZIKA OD POPLAVA

- Priobalno more
- Teritorijalno more
- 1A, vrlo veliki rizik
- 1, veliki rizik
- 2, umjereni rizik
- 3, mali rizik
- 4, vrlo mali rizik

- NASELJA**
- 1000 – 2500
  - 2501 – 5000
  - 5001 – 10 000
  - 10 001 – 50 000
  - > 50 000

- Granica vodenih područja
- ~ Granica podslivova
- Granice vodnogospodarskih odjela

Hrvatske vode, 2013.

Posljedice klimatskih promjena u Hrvatskoj

Klimatološki pokazatelji upozoravaju na to da se klima u Hrvatskoj mijenja. Prepoznate su tri glavne značajke klimatskih promjena: porast srednje godišnje temperature zraka, smanjenje količine oborina te sve učestalija pojava ekstremnih vremenskih događaja kao što su olujna nevremena praćena ekstremnim padalinama i/ili vjetrovom i toplinski valovi. Sve to rezultira duljim i intenzivnijim sušnim ili kišnim razdobljima, a smanjuje se broj godina koje se mogu smatrati prosječnima, odnosno normalnima.

Iz provedenih istraživanja proizlazi da bi klimatske promjene do 2050. godine mogle ugroziti izvore hrane i pitke vode, usporiti gospodarski rast i pojačati intenzitet ekstremnih vremenskih prilika. Kako je objavio Međuvladin panel za klimatske promjene, osobito će biti pogođeno područje Mediterana. Posebno su ugroženi vinogradi i druge poljoprivredne kulture u priobalju, a izlov ribe u Jadranskom moru u idućih 40-ak godina mogao bi se prepoloviti. Očekuje se da će na ovim prostorima biti sve više suša, što će ugroziti vodne resurse, te šumskih požara, a porast razine mora ugroziti će priobalna područja.

Suši su najviše izloženi priobalje i poljoprivredno-intenzivni nizinski krajevi, a utjecaj je dodatno povećan zbog neodgovarajućeg i nedovoljno razvijenog sustava navodnjavanja. Velik su problem i **šumski požari**, koji uništavaju **okoliš i mijenjaju krajobraz**, pogotovo u obalnom području u sušnim razdobljima tijekom ljetnih mjeseci, a nerijetko ugrožavaju i ljudske živote.

Tijekom posljednjih desetljeća na području RH učestalo se bilježe ekstremne hidrološke prilike s iznimno velikim količinama oborina koje za posljedicu imaju pojavu povijesno najvećih zabilježenih vodnih valova i ekstremno visokih vodostaja s **poplavama**.

Područja koja su posebno ugrožena prirodnim poplavama jesu: porječja velikih rijeka dunavskog slijeva (uzrok su obilne padaline i/ili naglo topljenje snijega), područja uz manje vodotoke (zbog kratkotrajnih intenzivnih kiša, obično su to područja izvan sustava obrane od poplava), krška polja (zbog obilnih padalina i/ili naglog topljenja snijega u kombinaciji s nedostatnim upojnim kapacitetima prirodnih ponora), ravničarske površine uz unutarnje vode te obalno područje (poplave mora).

Opasnost od poplava većih razmjera najviše prijete nizinsko-brežuljkastim krajevima uz rijeke Dravu, Kupu, Savu, Dunav i Muru. Osim učinkovite provedbe mjera obrane od poplava i upravljanja velikim vodnim valovima uz pomoć regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina, posebnu važnost u sprečavanju poplava i smanjenju rizika od poplava imaju i prirodne retencije, odnosno prirodna poplavna područja Odranskog te Lonjskog i Mokrog polja.

Poseban su problem poplave u urbanim područjima izazvane kratkotrajnim oborinama velikog intenziteta koje, zbog velike gustoće stanovnika na relativno malom prostoru, nerijetko uzrokuju goleme materijalne štete. Zaštitne mjere za ovu vrstu poplava ponajprije se odnose na planiranje sustava odvodnje oborinskih voda u naseljima na lokalnoj razini.

Porast morske razine dugoročan je problem, koji bi, prema procjenama mogao znatno utjecati na život ljudi i u konačnici potaknuti ekološke migracije. Očekuje se porast morske razine do pola metra u idućih stotinu godina, a to će ugroziti niska priobalna područja, primjerice područje Neretve koje bi dobrim dijelom moglo biti potopljeno. Neki jadranski otoci niske nadmorske visine mogli bi u sljedećih nekoliko desetljeća nestati. Podizanje razine mora utjecat će i na izvore vode u priobalju jer slana voda potiskuje slatku, pa rast morske razine ugrožava i zalihe slatke vode. Podigne li se razina mora, u pitanje će doći i sigurnost građevina uz more, primjerice mostova i drugih objekata.

Na Jadranu se također bilježi **porast temperature mora** koji uzrokuje sve češću pojavu imigrantskih vrsta riba iz toplih mora i širenje stranih vrsta od kojih neke postaju invazivne. To pak nepovoljno djeluje na njegovu bioraznolikost, a sve zajedno utječe i na smanjenje turističkih potencijala tog područja.

2.6.2. Antropogeni utjecaji

Fosilna goriva

Izgaranje fosilnih goriva, ugljena, nafte i naftnih derivata te prirodnog plina uzrokuje emisiju stakleničkih plinova, što dovodi do globalnog zatopljenja i pojave kiselih kiša.

Najveći doprinos emisiji stakleničkih plinova u 2014. godini imali su sektori: energetika sa 70,9%, poljoprivreda s 10%, industrijski procesi s 12,5% i otpad s 6%.⁸⁶

U gorskom dijelu Hrvatske, posebno na području Gorskog kotara, primjetan je **štetan utjecaj kiselih kiša** koje uništavaju šumsku masu, utječu na izumiranje mikroorganizama i biljaka u jezerima, zakiseljavanje površinskih voda i tla, što rezultira onečišćenjem podzemnih vodenih tokova i ugrožavanjem izvora pitke vode.

Poljoprivreda

Negativni utjecaji poljoprivrede na prostor očituju se u onečišćenju tla, voda i mora te u emisiji stakleničkih plinova.

Prisutna je degradacija tla kao i onečišćenje voda zbog gnojidbe i obrade tla. U 2008. godini potrošnja mineralnih gnojiva u RH iznosila je 178 kg/ha, a u razdoblju od 2008. do 2010. godine smanjena je za 41%. Unatoč ponovnom rastu potrošnje od 11% u 2011. godini, u 2012. je pala potrošnja mineralnih gnojiva na 135 kg/ha, odnosno za 4,4% u odnosu na 2011. godinu.⁸⁷ Poljoprivredna djelatnost ima mali utjecaj na onečišćenje tla u odnosu na razvijene zemlje Europe.

U odnosu na ukupno obrađene poljoprivredne površine 3,1% pripada ekološkoj proizvodnji. U razdoblju od 2007. do 2013. godine površine pod ekološkom proizvodnjom peterostruko su povećane. Za usporedbu, korištene površine pod ekološkom proizvodnjom u starim zemljama članicama (EU-15) prosječno u razdoblju od 2008. do 2012. godine čine 5,6 % ukupno korištenoga poljoprivrednog zemljišta.⁸⁸

Emisije stakleničkih plinova iznose 10,0%⁸⁹ ukupne nacionalne emisije. Prisutan je neznatan trend smanjivanja kojemu je uzrok smanjenje stočnog fonda, ali i smanjenje potrošnje mineralnih gnojiva te uvođenje dobrih praksi na poljoprivrednim gospodarstvima.⁹⁰

⁸⁶ Izvješće o inventaru stakleničkih plinova na području Republike Hrvatske (NIR 2016.)

⁸⁷ Izvješće o stanju okoliša u Republici Hrvatskoj, 2014.

⁸⁸ Godišnje izvješće o stanju poljoprivrede u 2013. godini, Ministarstvo poljoprivrede, listopad 2014.

⁸⁹ Izvješće o inventaru stakleničkih plinova na području Republike Hrvatske (NIR 2016.)

⁹⁰ Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020.

Korištenje obnovljivih izvora energije u poljoprivredi još je na razini pojedinačnih gospodarstava.

Nezakonita gradnja

Nezakonita gradnja obilježava hrvatski prostor već više od pedeset godina. Cijelo područje države zahvaćeno je nezakonitom gradnjom, a najugroženija su najveća gradska središta, cijelo obalno područje i otoci. Karakteriziraju je nekvalitetna i/ili neprimjerena gradnja i zauzimanje prostora izvan građevinskog područja. Nezakonita gradnja agresivan je čin koji poništava svrhu planiranja narušavanjem postojeće vrijednosti prostora, opterećivanjem infrastrukture, povećavanjem rizika od katastrofa te onemogućavanjem planiranog razvoja.

O velikim razmjerima nezakonite gradnje u RH govori broj podnesenih zahtjeva za izdavanje Rješenja o izvedenom stanju,⁹¹ odnosno za ozakonjenje nezakonite gradnje, kojih je ukupno 826.948. Najveći broj zahtjeva u odnosu na broj kućanstava podnesen je u Zadarskoj županiji, dok je najveći broj zahtjeva u odnosu na broj stanova u Virovitičko-podravskoj županiji.

Ukupan zakonski okvir, s djelovanjem na svim razinama nije dosegao razinu efikasnosti koja bi spriječila nezakonitu gradnju, pri čemu su situaciju dodatno otežala ratna razaranja. Također, prisutna je niska razina percepcije JLS-ova o potrebi analize uzroka i posljedica te razvijanja načina sprečavanja nezakonite gradnje s obzirom na to da neposredno odlučuju o planiranju prostora. Isto tako, cjelokupna javnost nije dovoljno senzibilizirana za činjenicu da nezakonita gradnja ima niz negativnih posljedica na prostor, čime bitno utječe i na kvalitetu života.

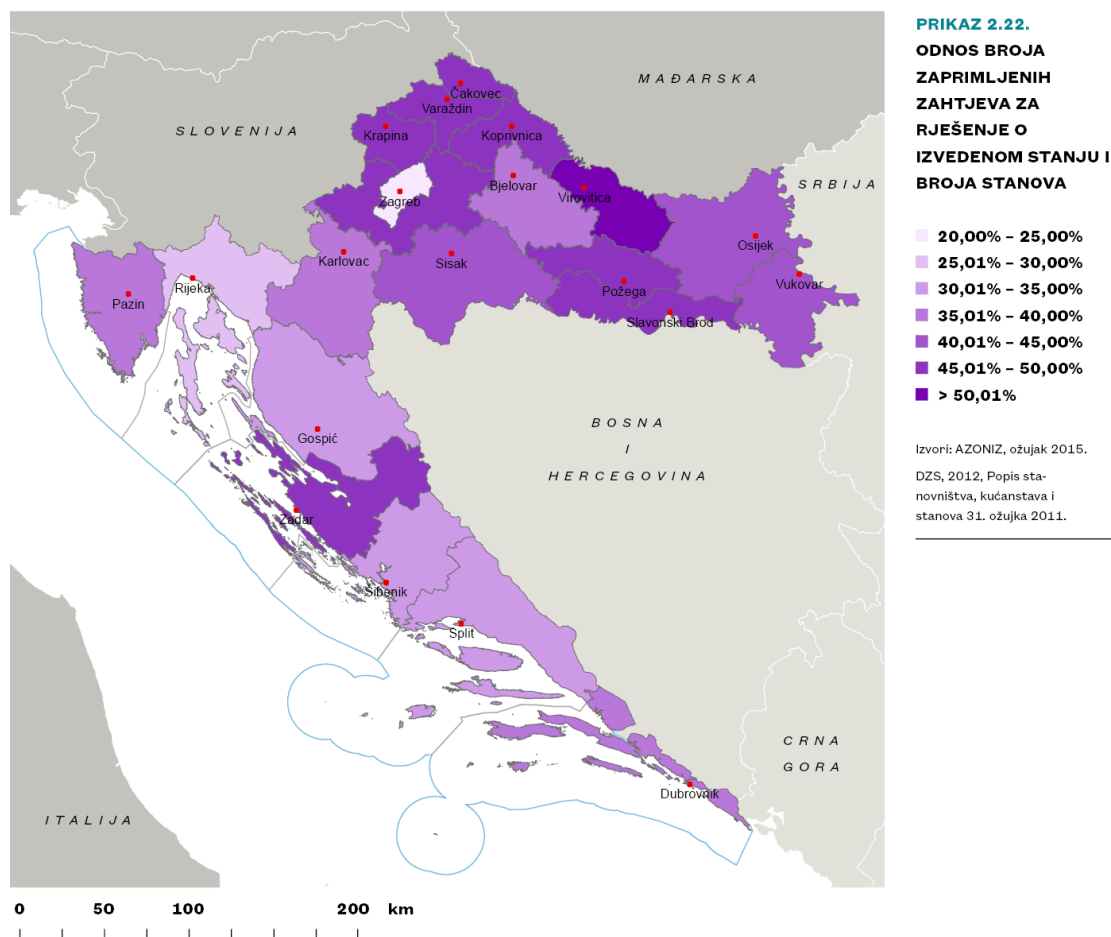
⁹¹ Zakon o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama (NN 86/12 i 143/13)

PRIKAZ 2.21.
ODNOS BROJA
ZAPRIMLJENIH
ZAHTJEVA ZA
RJEŠENJE O
IZVEDENOM STANJU I
BROJA KUĆANSTAVA

- 30,00% – 40,00%
- 40,01% – 50,00%
- 50,01% – 60,00%
- 60,01% – 70,00%
- 70,01% – 80,00%
- > 80,01%

Izvori: AZONIZ, ožujak 2015.
 DZS, 2012, Popis stanovništva,
 kućanstava i stanova 31. ožujka
 2011.

Napuštena i preskočena područja

Promjena državnog ustroja, procesi pretvorbe i privatizacije, globalni gospodarski procesi te gospodarska kriza i stanje recesije obilježili su razdoblje u posljednja dva desetljeća i ostavili vidljiv trag u prostoru.

Reorganizacijom obrambenog sustava RH prestao je interes i potreba oružanih snaga hrvatske vojske za korištenje velikih **vojnih kompleksa** u gradovima. Napušteni vojni kompleksi tako su postali, osobito u gradovima, značajan prostorni resurs, pri čemu važeća zakonska regulativa omogućuje jedinicama lokalne samouprave da ih koriste za rješavanje potreba javne namjene.⁹²

Tijekom procesa pretvorbe i privatizacije 90-ih godina 20. stoljeća započeo je i proces restrukturiranja velikih **industrijskih proizvođača** te su pojedini sektori ili upravne jedinice ranijih poduzeća postali samostalna trgovačka društva kojima je diobom pripao i odgovarajući dio nekretnina. Otvaranjem gospodarskih zona izvan naselja, dio se proizvodnih pogona izmješta iz gradova, a dosadašnji prostor oslobađa za novo, drukčije korištenje, no preostali dio ostaje na dosadašnjim lokacijama i postupno propada.

⁹² Zakon o upravljanju i raspolaganju imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske (NN 94/13 i 18/16)

Napušteni **ugostiteljsko-turistički** prostori na otocima i obalnom prostoru posljedica su propadanja ranijih turističko-ugostiteljskih poduzeća te zatečenih neriješenih imovinsko-pravnih odnosa na nekretninama. Okolnosti koje dodatno umanjuju njihovu prihvatljivost za nova ulaganja dugotrajno su zapuštanje i devastacija, visoki troškovi obnove ili uklanjanja te činjenica da zemljište koje zauzimaju, u procesu pretvorbe i privatizacije, često nije bilo uključeno u imovinu vlasnika zgrada te je time pravo raspolaganja njime dodatni trošak.

U nešto manjoj mjeri prepoznati su napušteni objekti stambene i poslovne namjene, komunalni objekti, prostori nekadašnjih brodogradilišta i industrijskih luka te napuštena eksploatacijska polja na rubnim područjima naselja ili izvan njih.

Kako su navedeni prostori dio izgrađenih dijelova naselja, ali nisu više njihov funkcionalni dio, prepoznavamo ih kao tzv. *preskočene* prostore, odnosno *brownfield* zone. Većinu preskočenih prostora karakterizira atraktivnost njihova položaja u urbanom tkivu, veličina zemljišta, prometna dostupnost te visoki stupanj zatečene uređenosti zemljišta. Međutim, neriješeni imovinsko-pravni odnosi koji ograničavaju mogućnosti i opseg prenamjene pojedinih građevina ili sklopova, visina potrebnih ulaganja, nužnost izrade ili izmjene postojeće prostorno-planske dokumentacije, nemogućnost vremenskog planiranja realizacije zahvata, a u pojedinim slučajevima režimi zaštite kulturne baštine čine ih neprivlačnim potencijalnim investitorima.

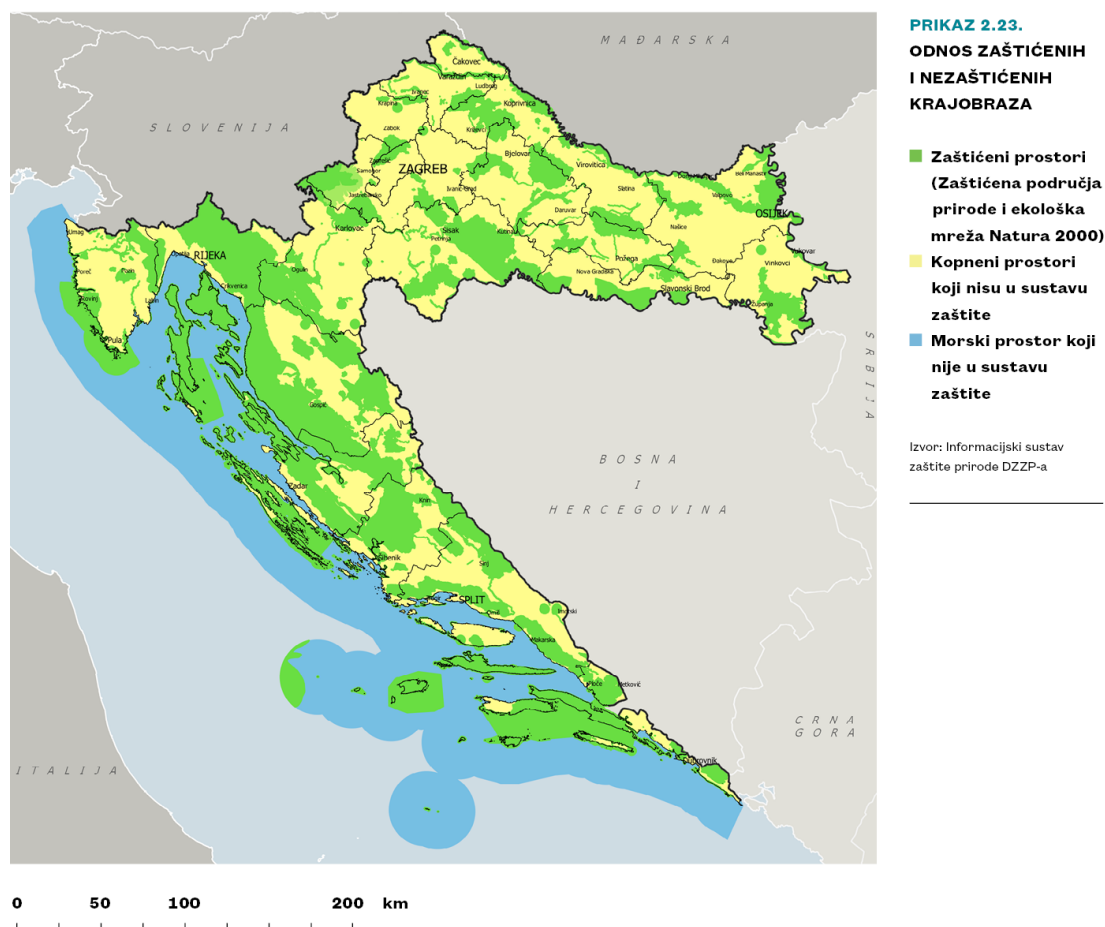
Za prostore koji se više ne koriste i ne mogu se koristiti na dosadašnji način potrebno je, poštujući prostorne značajke i realne potrebe, spriječiti njihovu daljnju devastaciju, provesti urbanu preobrazbu i privesti ih novoj namjeni.

Odnos prema kulturnoj baštini

Stanje graditeljske baštine podliježe mnogim utjecajima, od klimatskih, preko globalnog onečišćenja, političkih prilika, neriješenih imovinsko-pravnih odnosa, promjene gospodarskog sustava i odnosa prema vlasništvu, krize gospodarstva, nestalih odnosa na financijskim tržištima kapitala, liberalizacije tržišta nekretnina, špekulativnih zloraba, nepoštovanja prostorno-planske dokumentacije, zakonodavnog okvira, pa sve do rata. Unatoč kontinuiranom ulaganju u obnovu i održavanje kulturnih dobra, zbog svega iznesenog pojedine su vrste kulturnih dobara u nezadovoljavajućem stanju. Putem programa zaštitnih radova koje provodi Ministarstvo kulture i sredstava iz fondova EU pristupa se obnovi integriranih razvojnih programa temeljenih na obnovi kulturne baštine s ciljem stvaranja dodatnih vrijednosti. Uz enormne troškove upravljanja i održavanja, gotovo monokulturna namjena nije razvojna i nije gospodarski održiva. Složeni zakonodavni okvir, teška gospodarska situacija posljednjih godina, nerazvijena društvena svijest, ograničavajući su čimbenici zaštite graditeljske baštine i njene uloge u suvremenom društvu. Evidencija i vrednovanje suvremene graditeljske produkcije kao i one s kraja 20. stoljeća nije potpuno provedeno.

Odnos prema krajobrazu

Stanje krajobrazu u Hrvatskoj promatrano na razini cijele države može se ocijeniti kao dobro. Ipak, postoje mnoga područja narušenih krajobraznih vrijednosti. Najatraktivnija područja ujedno su i najugroženija. Širenje građevinskih područja gradova, nezakonita gradnja i nedovoljna briga o zaštiti vizura u obalnom području i na otocima devastirala je ambijentalne vrijednosti nekih lokaliteta. U degradirane krajobrazu mogu se ubrojiti površinski kopovi mineralnih sirovina, klizišta, površine koje su bile zahvaćene požarima, *brownfield* područja, naselja nastala nezakonitom gradnjom i dr. Urbani krajobrazi brzo se mijenjaju i zbog intenzivne gradnje često poprimaju sličan izgled, jednako u unutrašnjosti kao i na jadranskoj obali. Pučka gradnja, kao što su suhozidi na obalnom području, nestaje i kao ambijent i kao pojedinačne građevine.

Zbog svega navedenog pritisci su na krajobraz veliki, a može se očekivati da će biti i veći. Prije svega to se odnosi na: širenje većih gradova u njihovu okolicu, odumiranje malih gradova i ruralnih područja, formiranje novih turističkih područja, izgradnju golfskih igrališta, velike infrastrukturne zahvate te izgradnju elektrana iz obnovljivih izvora energije.

Zaštitu zasad imaju samo krajobrazi uključeni u područja nacionalnih parkova, parkova prirode te regionalnih parkova i značajnih krajobrazu, malobrojni zaštićeni kao kulturna dobra, te dio krajobrazu koji se štite planskom dokumentacijom. Iako Konvencija o krajobrazima priznaje važnost svih krajobrazu, a ne samo iznimnih s

obzirom na njihov odlučujući utjecaj na kvalitetu života u sklopu krajobrazne politike ostali krajobrazi, koji zauzimaju najveći dio teritorija države, nemaju odgovarajući tretman.

SPURH iz 1997. i PPURH iz 1999. planirali su izradu Krajobrazne osnove Hrvatske, kao podlogu integralne zaštite raznolikosti i identiteta krajobraza. Također je utvrđeno da će takva podloga omogućiti određivanje područja zajedničkih obilježja, krajobrazne jedinice te njihovo sintezno vrednovanje koje pruža uvid u pogodnosti, osjetljivost ili ugroženost određenih cjelina krajobraza s obzirom na moguće namjene i zahvate u prostoru. Do sada je, kao prvi korak, izrađena Sadržajna i metoda podloga Krajobrazne osnove Hrvatske.⁹³

Odnos prema vrsnoći građenja

Većina pretpostavki za unapređenje vrsnoće građenja i oblikovanja prostora Hrvatske, na planu profesionalnih dionika već postoji: sustavno profesionalno i cjeloživotno obrazovanje struka u graditeljstvu, strateški i provedbeni planovi prostornog uređenja u više generacija, praćenje stanja u prostoru, zadovoljavajući zakonodavni okvir. Ipak, stanje nije onakvo kakvo bi trebalo biti i kakvo stanovništvo i prostor zaslužuju.

Nakon osamostaljenja, velike promjene u prostoru Hrvatske dogodile su se kao posljedica ratnih razaranja, raseljavanja stanovništva, napuštanja ruralnih dijelova i otoka, zapuštanja obradivih površina i gospodarskih resursa te nove orijentacije gospodarskog sustava. Istodobno se dogodio velik pritisak na naseljavanje oko i u gradovima, u atraktivnim područjima priobalja kako mora tako i krajeva uz rijeke. Gradnja i obnova stambenog fonda ratom stradalih područja provodi se pak neusklađeno.

Promijenjeni gospodarski okviri i liberalizacija tržišta pospješuju uvoz novih materijala, tehnologija i estetskih uzora, ne uvijek primjerenih hrvatskom prostoru, a tržište nekretnina doživljava procvat u najatraktivnijim područjima. Uz nepoštovanje strateških i planskih usmjerenja, prenamjena zemljišta podložna je profilerskim interesima pojedinaca ili skupina, što se osobito odražava na gradnji za stanovanje i turizam, kao najzastupljenijoj kategoriji.

Usporedno s intenzivnom urbanizacijom i jačanjem gradskih centara te koncentracijom kapitala u njima, zabilježena je i pojava započetih, ali ne i završenih velikih građevinskih pothvata izrazite vidljivosti i negativnog utjecaja na prostor u okruženju (npr. Sveučilišna bolnica u Zagrebu, poslovne zgrade uz glavne prometnice i sl.). Gradnja zgrada enormnih kubatura (trgovački centri, skladišni prostori, zatvoreni sportski objekti), koji su definirani često korporativnim pravilima u smislu oblikovanja, energetske učinkovitosti i održivosti, kad su smještene u građevinskom području manjih naselja, narušavaju vizure i mjerilo okolne gradnje i prostora.

Pritisku tržišne ekonomije ne odolijevaju ni planeri, ni arhitekti, ni inženjeri drugih struka u graditeljstvu, što dovodi do devastacije nekih dijelova planiranom ili nezakonitom gradnjom. Ovdje nije riječ samo o pojedinačnim objektima nego i o

---

⁹³ Zavod za prostorno planiranje, Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja, 1999.

cijelim potezima i područjima, osobito uz jadransku obalu, na nekim otocima i uz velike gradove. Zakazala je kontrola kako vrsnoće prostornih planova provedbenih razina tako i vrsnoće građenja svake, a osobito one najprisutnije gradnje koja konzumira najveći dio prostora – stambene. Stambena gradnja ekspandirala je u nekoliko smjerova – zadovoljenje primarnih potreba stanovanja, sekundarno stanovanje te stanovanje u turističke svrhe (evidentirano ili neevidentirano). Posljedica potonjeg su izgrađene zone u izdvojenim građevinskim područjima koje se povremeno koriste (u tri-četiri ljetna mjeseca) umanjujući kvalitetu života enormnim opterećenjem društvene, prometne i komunalne infrastrukture. Ne odnosi se to samo na evidentirane zone nezakonite gradnje već i na stare gradske jezgre čije je stanovništvo podleglo izazovima tržišta te se iselilo, pospješujući time odumiranje urbane strukture.

Postupanje s otpadom

Gospodarenje otpadom u RH sastavni je dio cjelokupnog sustava zaštite okoliša, a u prostornom smislu podrazumijeva određivanje optimalnih lokacija za građevine u funkciji gospodarenja otpadom koje, osim minimalnog utjecaja na okoliš, trebaju zadovoljiti kriterije i uvjete propisane prostornim planovima, a u skladu s konceptom prostornog razvoja.

Ključne sastavnice održivog gospodarenja otpadom jesu:

1. sprečavanje nastanka otpada
2. priprema za ponovnu uporabu
3. recikliranje
4. drugi postupci oporabe npr. energetska oporaba
5. zbrinjavanje otpada.

Prevenција nastajanja otpada⁹⁴ jedna je od najvažnijih tema u sprečavanju prekomjerne potrošnje prostornih resursa i opterećenja okoliša nekontroliranim nagomilavanjem otpada te predstavlja trajni proces koji uključuje pravne instrumente i cjelovitu edukaciju o održivom korištenju prostora i posljedičnom utjecaju na okoliš. Sukladno Zakonu o održivom gospodarenju otpadom,⁹⁵ određen je hijerarhijski slijed sastavnica gospodarenja otpadom: prevencija, priprema za ponovnu uporabu, recikliranje, postupci oporabe, zbrinjavanje. Ova se koncepcija uklapa u koncept održivog korištenja prostora jer joj je krajnji cilj svodenje opterećenja prostora na minimum.

Na temelju ovih postavki uspostavljen je zakonodavni i strateški okvir za uspostavu cjelovitog sustava gospodarenja otpadom. Osnovni strateški okvir sustava čine Strategija gospodarenja otpadom RH⁹⁶ i planovi gospodarenja otpadom na državnoj i lokalnoj razini. Radi uspostave održivog cjelovitog sustava gospodarenja otpadom određena je potreba razvoja infrastrukture za gospodarenje otpadom i uspostava centara za gospodarenje otpadom koji u pravilu zahtijevaju prostor za izgradnju postrojenja za obradu otpada, odlagališne plohe, reciklažno dvorište i prateću infrastrukturu.

---

⁹⁴ 7. Akcijski program za okoliš Europske unije 2014.-2020.

⁹⁵ NN 94/13

⁹⁶ Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (NN 130/05)

Prema zakonu⁹⁷, građevine za gospodarenje otpadom imaju državni (centar za gospodarenje otpadom, spalionica otpada i odlagalište opasnog otpada), županijski (ostala odlagališta i kazete za zbrinjavanje azbesta) ili lokalni značaj (ostale građevine koje nisu svrstane u prve dvije kategorije) te se sukladno tome u odgovarajućim razinama prostornih planova planira njihov smještaj.⁹⁸ Načelni raspored i kriteriji za buduće lokacije građevina za gospodarenje otpadom određuju se Planom gospodarenja otpadom RH⁹⁹.

U prostoru su očekivani i/ili nužni zahvati za zatvaranje i sanaciju postojećih odlagališta otpada čiji su planirani kapaciteti iskorišteni ili prekoračeni, pogotovo u slučaju kada nije riješeno odlaganje, odnosno zbrinjavanje na novoj lokaciji. U tom su smislu najveći problemi vezani uz najveće gradove, odnosno Zagreb, Rijeku, Split i Osijek. Poseban su problem u prostoru odlagališta koja su nastala bez odgovarajućih odobrenja i koriste se bez nadzora.

Zbrinjavanje radioaktivnog otpada dio je zasebnog nacionalnog i zakonodavnog okvira EU-a¹⁰⁰ na temelju kojeg je donesena Strategija zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva¹⁰¹ (Strategija zbrinjavanja RAO). RH ima obvezu zbrinuti: radioaktivni otpad i iskorištene izvore ionizirajućeg zračenja (koji su nastali u proteklih 60 godina u medicini, industriji, znanosti, vojnoj i javnoj upotrebi u Hrvatskoj) te osigurati zbrinjavanje polovice radioaktivnog otpada i istrošenoga nuklearnog goriva nastalih radom i razgradnjom NE Krško sukladno Međudržavnom ugovoru.¹⁰² Osim toga, obvezna je sanacija lokacija na kojima se nalaze prirodni radioaktivni materijali uz uspostavu stalnog regulatornog nadzora.

Trenutačno se zbrinjavanje ovih vrsta otpada provodi nesustavno, a koncept zbrinjavanja otpada nastalog radom NE Krško nije razrađen. Prirodni radioaktivni materijali koji zahtijevaju regulatorni nadzor nalaze se na tri lokacije:¹⁰³ Plomin, Kaštel Sućurac i Kutina, a nastali su kao posljedica izgaranja ugljena s povišenim koncentracijama uranija i radija, odnosno prerade fosfatne rude u gnojivo. Zbrinjavanje prirodnih radioaktivnih materijala planira se provoditi na lokacijama na kojima se nalaze, na temelju izrađenih cjelovitih programa sanacije u skladu sa sigurnosnim standardima za zaštitu od zračenja i zaštitu okoliša prema zahtjevima važeće regulative.

U tijeku je uspostavljanje nacionalnog okvira kojim bi se osiguralo odgovorno i sigurno zbrinjavanje ovog otpada, na tehnološki siguran i za okoliš prihvatljiv način te u skladu s ujednačenim standardima propisanim na razini EU-a. U skladu sa Zakonom o radiološkoj i nuklearnoj sigurnosti i Strategijom zbrinjavanja RAO, predviđena je uspostava Centra za zbrinjavanje radioaktivnog otpada na jednoj lokaciji na kojoj bi se nalazilo središnje skladište institucionalnog radioaktivnog

---

⁹⁷ Zakon o održivom gospodarenju otpadom (NN 94/13)

⁹⁸ Članak 83. i članak 179. Zakona o održivom gospodarenju otpadom (NN 94/13)

⁹⁹ Plan gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2017. – 2025. (NN 03/17)

¹⁰⁰ Zakon o radiološkoj i nuklearnoj sigurnosti (NN 141/13 i 39/15)

¹⁰¹ NN 125/14

¹⁰² Zakon o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije o uređenju statusnih i drugih pravnih odnosa vezanih uz ulaganje, iskorištavanje i razgradnju Nuklearne elektrane Krško (NN – MU 9/02 i 05/06)

¹⁰³ Strategija zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva (NN 125/15)

otpada, iskorištenih izvora, dugoročno skladište nisko i srednje radioaktivnog otpada (NSRAO) iz NE Krško s pratećim građevinama za kondicioniranje, ispitivanje i manipuliranje te infrastrukturom. Na istoj lokaciji provodit će se detaljni istražni radovi za izgradnju odlagališta NSRAO iz NE Krško te istražiti mogućnosti suhog skladištenja za istrošeno nuklearno gorivo iz NE Krško.

Uspostavljanje predviđenog Centra za zbrinjavanje radioaktivnog otpada pretpostavlja odabir odgovarajuće lokacije na kojoj bi se u početnoj fazi nalazilo središnje skladište s pripadajućim objektima za obradu institucionalnog radioaktivnog otpada i iskorištenih izvora ionizirajućeg zračenja generiranih u RH, a u sljedećim razvojnim fazama, ovisno o daljnjim dogovorima s Republikom Slovenijom, skladište radioaktivnog i iskorištenog nuklearnog otpada NE Krško te, u konačnici, odlagalište svih navedenih vrsta otpada.

Traženje rješenja za smještaj odlagališta radioaktivnog otpada i istraživanje pogodne lokacije na području RH počelo je još 1979. godine, u vrijeme izgradnje NE Krško. Od tada su u nekoliko navrata, u sklopu različitih koncepata zbrinjavanja i zakonske regulative, provedena istraživanja radi pronalaženja prikladnih područja za smještaj odlagališta. Na temelju takvih istraživanja, koja su provedena od 1991. do 1997. godine, u sklopu izrade posebne studije, ali bez provedenih terenskih istraživanja, odabrana su četiri preferentna područja s potencijalnim lokacijama koje su grafički prikazane u PPURH-u.¹⁰⁴ Programom je Trgovska gora, kao jedna od tih lokacija, utvrđena prostorom za izgradnju odlagališta nisko i srednje radioaktivnog otpada, uz uvjet provođenja daljnjih istraživanja u skladu s međunarodnim standardima i sudjelovanjem javnosti te utvrđivanja postupaka koji će osigurati partnersku ulogu lokalne zajednice s jasnim uvidom u sve aspekte izgradnje i korištenja tog objekta. Istraživanja i postupci kojima bi se pokazala konačna potvrda prihvatljivosti te lokacije za smještaj odlagališta nisko i srednje radioaktivnog otpada nisu provedeni.

Eksploatacija mineralnih sirovina

Hrvatska nije posebno bogata mineralnim sirovinama, ali je njihova eksploatacija, kao primarna djelatnost u gospodarstvu svake države, od velikog značaja. Osobita je važnost mineralnih resursa u energetici, ali i u preradi mineralnih sirovina u pojedinim industrijskim granama, posebno u graditeljstvu i s njim vezanim industrijama – staklarskoj, keramičkoj, cementnoj, vatrostalnoj, ciglarskoj te industriji arhitektonsko-građevnog kamena. Po vrijednosti najznačajnije je istraživanje i eksploatacija nafte i plina, eksploatacija mineralnih sirovina za proizvodnju metala zanemariva je, a eksploatacija nemetala zadovoljava glavnu potrebu industrije građevnih materijala. Po količini izvađenih mineralnih sirovina i broju gospodarskih subjekata najznačajnija je eksploatacija arhitektonsko-građevnog i tehničko-građevnog kamena, pijeska i šljunka te opekarske gline, pri čemu njihove potencijalne i bilančne zalihe te proizvodne mogućnosti nadilaze trenutne potrebe. Eksploatacijska polja tehničko-građevnog kamena znatno su brojnija od eksploatacijskih polja arhitektonsko-građevnog kamena, koja su pretežno locirana u Istri i na obalnom području srednjodalmatinskih otoka. Eksploatacija boksita gotovo je potpuno prekinuta, a proizvodnja ugljena obustavljena (termoelektrane se opskrbljuju uvoznim niskosumpornim ugljenom).

---

¹⁰⁴ Schaller, Antun, *Izbor mjesta odlagališta nisko i srednje radioaktivnog otpada u Republici Hrvatskoj* (ISSN 1330-5743, posebno izdanje APO-novosti)

Korištenje mineralnih sirovina ovisi, među ostalim, o potražnji za energijom i mineralnim sirovinama, realnim procjenama zaliha, pretpostavkama o gospodarskom rastu pojedinih regija i stanju okoliša. Prema Zakonu o rudarstvu, jedinice područne (regionalne) samouprave obvezne su izraditi rudarsko-geološke studije za svoja područja kao osnovu za planiranje potreba i načina opskrbe mineralnim sirovinama u razvojnim dokumentima područne (regionalne) i lokalne razine. Na temelju tih studija, nakon usuglašavanja svih prostornih, prirodnih, okolišnih i drugih zahtjeva i ograničenja, sukladno zakonima i propisima, odlučuje se o otvaranju novih, odnosno racionalizaciji korištenja postojećih eksploatacijskih polja, a lokacije za istraživanje i eksploataciju određuju se Državnim planom prostornog razvoja.

Prema važećem zakonu¹⁰⁵, granice eksploatacijskoga polja mineralnih sirovina utvrđuju se sukladno obuhvatu potvrđenih bilančnih rezervi mineralnih sirovina i uvjetima iz lokacijske dozvole, a eksploatacija je moguća u granicama rudarskog projekta na temelju kojega je izdana koncesija. Eksploatacijska se polja u pravilu utvrđuju do isteka rezervi mineralnih sirovina, a njihov nositelj je RH.

Mineralne sirovine eksploatiraju se na 670 lokacija, a ukupna površina eksploatacijskih polja i istražnih prostora (uključujući ugljikovodike) iznosi 309.860 ha, odnosno oko 5,47% udjela površine kopnenog dijela države.¹⁰⁶

Posljedice eksploatacije mineralnih sirovina u prostoru

Za razliku od drugih tipova razvojnih gospodarskih djelatnosti, mineralne sirovine moguće je eksploatirati samo na mjestima na kojima su ustanovljena njihova ležišta, stoga je zauzimanje prostora za eksploataciju mineralnih sirovina u osnovi vezano uz lokacijsku predisponiranost pojedine mineralne sirovine. Prihvaćanje određenog prostora kao mogućeg za eksploataciju ovisi o nizu čimbenika (gospodarskih, prostornih, ekoloških i dr.).

Eksploatacija mineralnih sirovina ubraja se u aktivnosti kojima se značajno djeluje na tlo, reljef, biljni i životinjski svijet te djelomično ili potpuno mijenja izvorna cjelovita i prepoznatljiva slika krajobraza. Općenito, najmanje zadiranje u vanjski prostor, prirodu i okoliš događa se kod podzemnih eksploatacija (npr. eksploatacija arhitektonsko-građevnog kamena u Kanfanaru i Vinkuranu). Eksploatacija mineralnih sirovina površinskim kopom zauzima veće površine i ima mnogo više izravnih učinaka na prostor i okoliš. S obzirom na ekološku osjetljivost, u istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina zaštita okoliša postala je snažan kontrolni mehanizam.

Osim fizičke devastacije prostora, u smislu promjene reljefa, pojave klizišta, gubitka raslinja, slijeganja tla (zbog podzemnih radova i štetnih utjecaja miniranja) i sl., moguća je i kvalitativna devastacija, kao posljedica različitih onečišćenja (tla, vode, zraka), promjene mikroklimе (zbog uklanjanja većih šumskih površina, stvaranja umjetnih jezera), promjene ekosustava (sječom šuma i prašinom, eksploatacijskim procesom). Najvećem riziku degradacije prostora zbog onečišćenja većih razmjera izložena su područja istraživanja ležišta, eksploatacije i transporta nafte (posebno morski koridori).

---

¹⁰⁵ Zakon o rudarstvu (NN 56/13 i 14/14)

¹⁰⁶ ISP

Postojeća eksploatacijska polja

Mineralne sirovine eksploatiraju se na cijelom teritoriju RH, ali je intenzitet rudarskih djelatnosti po županijama različit.

Veliki su problem u prostoru i okolišu nelegalno korištena i nesansirana napuštena eksploatacijska polja. Premda je obveza sanacije eksploatacijskih polja u skladu s lokacijskom dozvolom i rudarskim projektom na temelju kojeg se izvode radovi propisana zakonom, ona se često u naravi ne provodi. Protupravno se najčešće eksploatiraju građevni pijesak i šljunak, arhitektonsko-građevni i tehničko-građevni kamen, te glina, a prostorno su najviše zahvaćeni okolica Zagreba te Zagrebačka, Varaždinska, Međimurska i Ličko-senjska županija.

U zaštićenim područjima prirode postoje eksploatacijska polja s dugogodišnjom tradicijom i potvrđenim značajnim rezervama.

Postoji velik broj neaktivnih eksploatacijskih polja, odnosno mineralne sirovine na pojedinim se lokacijama s valjanim odobrenjima već godinama ne eksploatiraju¹⁰⁷. Sagledavanje stvarnog broja aktivnih eksploatacijskih polja otežava i to što je velik broj nositelja odobrenja eksploatacijskih polja prije 1991. godine prestao s radom, a rješenja o odobrenju nisu poništena/ukinuta niti su podneseni zahtjevi za njihovo brisanje iz registra eksploatacijskih polja.

---

¹⁰⁷ izvor podataka: Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama RH, srpanj 2008. godine

2.7. Planiranje i upravljanje prostorom

Sustav prostornog uređenja temelji se na Ustavom¹⁰⁸ i posebnim zakonom¹⁰⁹ određenom teritorijalnom ustrojstvu države, ovlastima i nadležnostima Hrvatskog sabora, jedinica područne (regionalne) samouprave:¹¹⁰ – županije/Grad Zagreb (20+1) ili lokalne samouprave – gradovi (127+1)/općine (428) te drugih javnopravnih tijela.

U postupkovnom smislu sustav funkcionira izradom, donošenjem i primjenom prostornih planova. Prostorne planove izrađuju stručni izrađivači, koordiniraju zavodi ili stručna tijela nositelja izrade, a donose Hrvatski sabor, Vlada RH te predstavnička tijela jedinica područne (regionalne), odnosno lokalne samouprave. Podatke za izradu osiguravaju nadležna javnopravna tijela koja i sudjeluju u postupku.

Akte za gradnju izdaju Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja (MGIPU), Ministarstvo obrane za građevine posebne namjene, upravna tijela velikih gradova i upravna tijela županija.

Dio građevina i radova mogu se graditi, odnosno izvoditi bez akta za građenje, sa ili bez glavnog projekta (jednostavne i druge građevine i radovi).

U tijeku izrade prostornih planova obavezno se provodi jedna ili više javnih rasprava čime je osigurano sudjelovanje javnosti i svih zainteresiranih sudionika.

U sadržajnom smislu sustav se temelji na međusektorskom usklađenju, usklađenju zahtjeva i interesa korisnika prostora postupkom izrade i donošenjem Strategije i prostornih planova.

Izrada i donošenje te primjena prostornih planova podložni su provjeri putem izdavanja suglasnosti na prostorne planove, upravne postupke izdavanja akata za gradnju, inspeksijske i upravne nadzore sukladno Zakonu o prostornom uređenju (ZPU) i drugim zakonima.

Razine i sustav prostornih planova

Sustav je detaljnije određen zakonom iz područja prostornog uređenja, a njegov odnos prema drugim područjima posebnim zakonima.

---

¹⁰⁸ Ustav Republike Hrvatske (NN 85/10 – pročišćeni tekst i NN 5/14 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske)

¹⁰⁹ Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13 i 137/15)

¹¹⁰ Broj županija, gradova i općina - stanje kolovoz 2014.

Sustav se od osamostaljenja RH mijenjao donošenjem zakona iz područja prostornog uređenja 1994., 2007., 2013. te njihovim izmjenama i dopunama.¹¹¹ Tijekom Domovinskog rata 1991. – 1995. donesen je i niz Uredbi o prostornom uređenju u ratom zahvaćenim područjima RH.¹¹²

Osnovna karakteristika u odnosu na sustav prije 1994. određivanje je SPURH-a i PPURH-a temeljnim dokumentima prostornog uređenja, a za tim županijskih prostornih planova (kao alat za izradu prostornih planova županija poslužile su osnove korištenja i zaštite prostora) te prostornih planova uređenja. Slijedom odredbi Zakona o prostornom uređenju iz 1994. godine, osnovani su Savjet prostornog uređenja Države, Zavod za prostorno planiranje u sklopu ministarstva i županijski zavodi/zavod Grada Zagreba za prostorno uređenje. Prema Zakonu o prostornom uređenju i gradnji iz 2007. godine (ZPUG) provedena je transformacija zavoda u javne ustanove.

Zakon o prostornom uređenju iz 1994. godine uveo je dokumente praćenja stanja u prostoru: Izvješće o stanju u prostoru i Program unapređenja stanja u prostoru.

Prostorni planovi županija prve generacije doneseni su u razdoblju od 2000. do 2003. godine (3 – 6 godina nakon SPURH-a iz 1997. i 1 – 4 godine nakon PPURH-a, odnosno 6 – 9 godina nakon Zakona o prostornom uređenju iz 1994. godine). Prostorni planovi uređenja doneseni su u razdoblju od 1996.-2012. godine (2 – 18 godina nakon Zakona o prostornom uređenju iz 1994. godine).

Broj i struktura prostornih planova na snazi¹¹³:

- prostorni planovi područja posebnih obilježja: 20
- prostorni planovi županija/Grada Zagreba: 20+1
- prostorni planovi uređenja gradova i općina: 127+428
- generalni planovi uređenja: 41
- urbanistički planovi uređenja: 1.155
- detaljni planovi uređenja: 1.024
- provedbeni urbanistički planovi: 211
- planovi uređenja naselja: 5
- odnosno ukupno 3.032 prostorna plana.

Navedeni su planovi planovi više generacija (u razdoblju od 1982. do 2014.).

Sustav još nije uspio riješiti mehanizam provedbe prostornih planova u odnosu na vlasništvo nad pojedinim česticama osim u slučaju interesa za državu. Mehanizam urbane komasacije (ZPUG) nije zaživio u provedbi.

Nezakonita gradnja jest građenje izvan sustavom određenih postupaka, a postoji više vrsta nezakonite gradnje (npr. bez akta za građenje, protivno aktu za građenje i dr.).

---

¹¹¹ Zakon o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04) - u tekstu Zakon o prostornom uređenju iz 1994. godine; Zakon o prostornom uređenju i gradnji (NN 76/07, 38/09, 55/11, 90/11 i 50/12) - ZPUG; Zakon o prostornom uređenju (NN 153/13) – ZPU

¹¹² Uredbe o prostornom uređenju u ratom zahvaćenim područjima (NN 44/92, 59/93 i 14/94)

¹¹³ Broj prostornih planova – stanje kolovoz 2014., izmjene i dopune, te planovi prve generacije nisu posebno iskazani brojem

Sustav je pokušao odgovoriti na nezakonitu gradnju nizom zakonskih rješenja¹¹⁴, od kojih je u broju evidentiranih zahtjeva za ozakonjenje kao podloge budućoj sanaciji najveći rezultat postignut zakonskim rješenjem iz 2012. godine. Sva su se ta zakonska rješenja, međutim, bavila posljedicama, a tek treba iznaći trajno rješenje u sprečavanju nezakonite gradnje.

Iako pojedini sektori sudjeluju u postupcima izrade i donošenja dokumenata prostornog uređenja, svoje sektorske dokumente izrađuju samostalno. Već usvojeni sektorski dokumenti prolaze prvu ozbiljniju provjeru u odnosu na prostor u postupku izrade i donošenja prostornih planova. Sličan odnos prema prostoru imaju i razvojne strategije i projekti prema drugim zakonima.

ZPU, umjesto PPURH-a, u sustav uvodi Državni plan prostornog razvoja i stavlja naglasak na razvoj, dostupnost i primjenu ISPU-a u postupku izrade i primjene prostornih planova. Navedenim izmjenama operacionaliziraju se aktivnosti na provedbi Strategije s pomoću DPPR-a te se nastoji povećati učinkovitost sustava.

Novina iz područja sektorskih zakona koja posebno utječe na postupak izrade i donošenja Strategije i prostornih planova jest obveza provedbe strateške procjene utjecaja na okoliš te postupka ocjene prihvatljivosti Strategije i prostornih planova za ekološku mrežu.

Zaštićena područja i prostorno planiranje

Prostorni planovi područja posebnih obilježja (PPPPO) doneseni su za sve nacionalne parkove (NP):

1. PPPPO NP Krka (NN 1/90 i 22/92)
2. PPPPO NP Mljet (NN 23/01)
3. PPPPO NP Paklenica (NN 23/01)
4. PPPPO NP Risnjak (NN 23/01)
5. PPPPO NP Brijuni (NN 45/01)
6. PPPPO NP Kornati (NN 118/03)
7. PPPPO NP Sjeverni Velebit (NN 35/12)
8. PPPPO NP Plitvička jezera (NN 49/14).

Od jedanaest parkova prirode (PP), za njih sedam doneseni su prostorni planovi:

1. PP PP Učka (NN 24/06)
2. PP PP Kopački rit (NN 24/06)
3. PP PP Lonjsko polje (NN 37/10)
4. PP PP Vransko jezero (NN 58/12)
5. PP PP Telašćica (NN 22/14)
6. PP PP Medvednica (NN 89/14)
7. PP PP Žumberak – Samoborsko gorje (NN 125/14 i 5/15-isp.)
8. PP PP Biokovo (NN 108/15).

---

¹¹⁴ Zakon o postupanju s objektima građenim protivno prostornim planovima i bez odobrenja za građenje (NN 33/92 i 33/95); Zakon o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama (NN 90/11); Zakon o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama (NN 86/12 i 143/13)

Na snazi su također i PPPPO:

- državnog značaja:
  1. višenamjenskog kanala Dunav – Sava (NN 121/11)
- županijskog značaja:
  1. PPPPO Tramuntana (Sl. novine PGŽ 4/03)
  2. PPPPO Donji Kamenjak i medulinski arhipelag (Sl. novine IŽ 2/09)
  3. PPPPO Vinodolske doline (Sl. novine PGŽ 30/04)
  4. PPPPO Črnkovec – Zračna luka Zagreb (Glasnik ZZ 23/12)

2.7.1. Institucionalni okvir prostornog uređenja

Hrvatski sabor, Vlada RH te predstavnička tijela jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave osiguravaju učinkovitost prostornog uređenja donošenjem prostornih planova i drugih dokumenata određenih zakonom iz područja prostornog uređenja, kojima se uređuje organizacija, korištenje i namjena prostora te uvjeti za njegovo uređenje i zaštitu u skladu s ciljevima i načelima prostornog uređenja.

Stanje u prostoru i području prostornog uređenja prati se i analizira izradom i donošenjem izvješća o stanju u prostoru na državnoj, područnoj (regionalnoj) i lokalnoj razini za razdoblje od četiri godine. U sustavu prostornog uređenja posebno se ističu uloge MGIPU-a, Hrvatskog zavoda za prostorni razvoj, zavoda za prostorno uređenje županija i Grada Zagreba, pravnih osoba i ovlaštenih arhitekata koji obavljaju poslove prostornog planiranja, osiguravajući stručnu utemeljenost prostornih planova i dokumenata prostornog razvoja.

2.7.2. Prostorni planovi područne (regionalne) i lokalne razine

Prva generacija prostornih planova svih županija završena je (tek) 2003. godine u skladu sa Zakonom o prostornom uređenju iz 1994. godine.¹¹⁵ To je za posljedicu imalo značajno produljenje izrade prve generacije prostornih planova uređenja općina/gradova u hrvatskoj državi.

SPURH-om iz 1997. i PPURH-om¹¹⁶ iz 1999. utvrđeno je da je pri planiranju građevinskih područja osobito potrebno obrazložiti zauzetost prostora po stanovniku ako ona prelazi 300 m²/stanovnik, a taj su kriterij prostorni planovi županija dodatno razradili. Posljedica je toga značajno smanjenje građevinskih područja naselja u prvoj generaciji prostornih planova uređenja općina/gradova.

Sukladno odredbama Uredbe o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora donesene 2004. godine¹¹⁷, prostorni planovi županija, u postupcima izmjena i dopuna, revidirali su građevinska područja ugostiteljsko-turističke namjene izvan (a neki i unutar) naselja, određivši im položaj, veličinu, vrstu i maksimalni kapacitet. Posljedica je toga izmjena prostornih planova uređenja JLS-ova, ali i česta potreba za promjenom nekih od utvrđenih prostornih parametara.

---

¹¹⁵ Zakonom o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04)

¹¹⁶ PPURH (NN 50/99)

¹¹⁷ Uredba o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora (NN 128/04)

Zakon o prostornom uređenju i gradnji¹¹⁸ iz 2007. definirao je pojam neizgrađenog građevinskog područja kao jedne ili više neposredno povezanih neizgrađenih i neuređenih čestica zemljišta ukupne površine veće od 5.000 m², za koje je utvrdio obvezu izrade urbanističkog ili detaljnog plana uređenja – što se odnosilo i na građevinska područja naselja i na izdvojena građevinska područja izvan naselja za izdvojene namjene. Posljedica je bila redefiniranje građevinskih područja u svim prostornim planovima uređenja JLS-ova te propisivanje iznimno velikog broja urbanističkih i detaljnih planova uređenja. Takva obveza bila je značajno financijsko i vremensko opterećenje za realizaciju pojedinog zahvata u prostoru.

SPURH-om iz 1997. i PPURH-om¹¹⁹ (1999.) osobito je istaknuta važnost određivanja kriterija (u prostornim planovima županija) za:

- razmještaj funkcija u naseljima u svrhu optimizacije mreža
- formiranje građevinskih područja po načelu racionalnog korištenja prostora, iskorištenja rezervi formiranih struktura i oblikovanja krajobraza
- građenje izvan građevinskog područja.

Analizom prostornih planova županija u odnosu na definiranje mreže zgrada društvenih djelatnosti vidljiva je neujednačenost pristupa i razine razrade, odnosno definiranja minimalnih sadržaja javnih funkcija. Razrada uvjeta smještaja društvenih djelatnosti u prostoru razlikuje se u rasponu od vrlo detaljne razrade s potpuno definiranom mrežom, po svim skupinama javnih službi, do nedefinirane mreže i vrlo načelnih odredbi za provođenje.

Analizom odredbi za provođenje svih prostornih planova županija i prostornog plana Grada Zagreba, u odnosu na formiranje građevinskih područja, utvrđeno je da je, iako je sadržaj odredbi za provođenje svih planova izrađen u skladu sa sadržajem koji je propisao Pravilnik o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima, standardu elaborata i obveznih priloga prostornih planova¹²⁰ pristup kriterijima za određivanje i dimenzioniranje građevinskih područja vrlo različit (u nekim je prostornim planovima županija usmjeravajući, u nekima određujući, a u nekima provedbeni).

Analizom kriterija za svaku vrstu građevinskog područja može se zaključiti da se i kriteriji unutar pojedinog prostornog plana županije razlikuju ovisno o vrsti građevinskog područja. U načinu grafičkog prikaza građevinskih područja nema većih razlika (kao što je slučaj s tekstualnim dijelom). Svi grafički prikazi određeni su kao usmjeravajući s obzirom na mjerilo u kojem su izrađeni (1 : 100.000), uz izuzetak prostornog plana Grada Zagreba, čiji je grafički dio provedbeni s obzirom na to da su njime određena građevinska područja u mjerilu 1 : 5.000. Iznimka su građevinska područja izvan naselja ugostiteljsko-turističke namjene kod kojih je u većoj mjeri zastupljen kriterij određujućeg karaktera. Navedeno određenje posljedica je zakonske obveze da županije utvrde tu vrstu građevinskog područja naselja, definiranjem položaja, vrste te najvećeg kapaciteta i veličine.

---

¹¹⁸ Zakon o prostornom uređenju i gradnji (NN 76/07, 38/09, 55/11, 90/11 i 50/12)

¹¹⁹ PPURH (NN 50/99)

¹²⁰ Pravilnik o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima, standardu elaborata i obveznih priloga prostornih planova (NN 106/98, 39/04, 45/04 – ispravak i 163/04)

TABLICA 2.14.
STANJE ZAPOSLENIH
I SISTEMATIZIRANIH
RADNIH MJESTA
U ŽUPANIJSKIM
ZAVODIMA ZA
PROSTORNO
UREĐENJE

Podaci iz travnja 2016.

	NAZIV ZAVODA	ZAPOSLENO	SISTEMATIZIRANO
1.	Hrvatski zavod za prostorni razvoj	16	20
2.	Zavod za prostorno uređenje Zagrebačke županije	11	17
3.	Zavod za prostorno uređenje Krapinsko-zagorske županije	7	11
4.	Zavod za prostorno uređenje Sisačko-moslavačke županije	9	23
5.	Zavod za prostorno uređenje Karlovačke županije	6	8
6.	Zavod za prostorno uređenje Varaždinske županije	9	11
7.	Zavod za prostorno uređenje Koprivničko-križevačke županije	9	11
8.	Zavod za prostorno uređenje Bjelovarsko-bilogorske županije	7	10
9.	Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije	20	30
10.	Zavod za prostorno uređenje Ličko-senjske županije	5	10
11.	Zavod za prostorno uređenje Virovitičko-podravske županije	7	14
12.	Zavod za prostorno uređenje Požeško-slavonske županije	7	12
13.	Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije	8	8
14.	Zavod za prostorno uređenje Zadarske županije	15	21
15.	Zavod za prostorno uređenje Osječko-baranjske županije	5	10
16.	Zavod za prostorno uređenje Šibensko-kninske županije	6	8
17.	Zavod za prostorno uređenje Vukovarsko-srijemske županije	9	17
18.	Zavod za prostorno uređenje Splitsko-dalmatinske županije	10	13
19.	Zavod za prostorno uređenje Istarske županije	8	16
20.	Zavod za prostorno uređenje Dubrovačko-neretvanske županije	8	10
21.	Zavod za prostorno uređenje Međimurske županije	6	8
22.	Zavod za prostorno uređenje Grada Zagreba	24	49
	UKUPNO	212	337

Analizom prostornih planova županija u odnosu na građenje izvan građevinskih područja utvrđen je neujednačeni pristup temi izgradnje gospodarskih građevina u funkciji poljoprivrede (s mogućnošću pružanja ugostiteljskih i/ili smještajnih djelatnosti sa stanovanjem) izvan građevinskog područja. Većina prostornih planova županija sadržava određujuće (brojčane) kriterije za izgradnju ove vrste građevina (minimalnu veličinu posjeda, broj uvjetnih grla, minimalnu udaljenost od građevinskih područja naselja i prometnica te pojedine uvjete i način gradnje zgrada).

U četiri prostorna plana županije u brojčanom obliku dani su samo pojedini od analiziranih kriterija te su u tom smislu djelomično određujući, jer se dio uvjeta može kreirati u dokumentima prostornog uređenja JLS-ova. Pet prostornih planova županija dalo je opisne smjernice, odnosno kriterije za dokumente prostornog uređenja jedinica lokalne samouprave ili je pak potpuno prepustio tim planovima određivanje uvjeta ove vrste izgradnje.

Zaključno:

- prostorni planovi županija / gradova i općina neusklađeni su i sadržajno i u prikazu
- troškovi i vrijeme izrade visoki su zbog stalne promjene zakonske regulative
- površine javne namjene uglavnom su substandardne u kvantiteti i kvaliteti.

2.7.3. Informacijski sustav prostornog uređenja

ISPU se uspostavlja s ciljem da se na jednom mjestu prikupe prostorni planovi svih razina i podaci o intervencijama u prostoru, prikažu i učine dostupnima svim zainteresiranim stranama, uključujući široku javnost gdje god je to moguće, kako bi se omogućio pregled prostornih podataka iz drugih izvora relevantnih za prostorno planiranje i praćenje stanja u prostoru te olakšalo dobivanje informacije o mogućem načinu korištenja prostora radi ubrzavanja postupka izdavanja dozvola za gradnju.

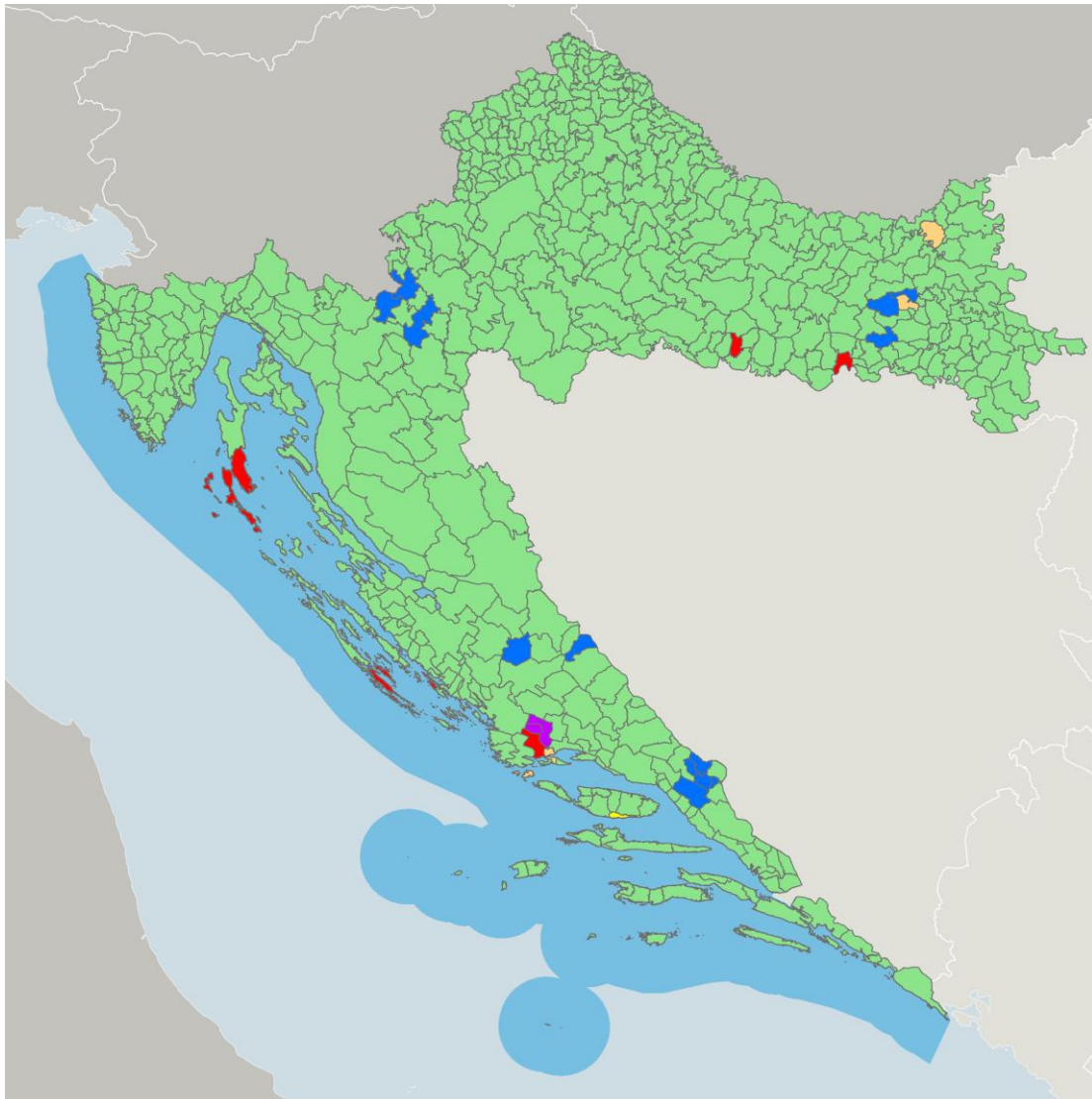
Do kraja 2015. godine napravljeno je sljedeće:

- postavljena je infrastruktura sustava, dakle putem internetskog preglednika može se pristupiti geoportalu za vizualizaciju prostornih slojeva s uobičajenim funkcionalnostima za takvu vrstu aplikacije, kao što su upravljanje prikazom slojeva po želji (uključivanje/isključivanje, promjena redoslijeda slojeva, promjena mjerila prikaza, ispis i sl.) i mogućnost pretraživanja prema više kriterija
- u georeferenciranom rasterskom formatu objavljeni su sljedeći prostorni planovi na snazi:
  - 18 prostornih planova područja posebnih obilježja (PPPPO) državne i županijske razine,
  - svih 20 prostornih planova županija (PPŽ) i Prostorni plan Grada Zagreba, od toga se za prikaz 2 PPŽ-a koristi mrežna usluga (Web Map Service – WMS)-a iz nadležnih županijskih zavoda za prostorno uređenje,
  - 548 prostornih planova uređenja grada ili općine (PPUO/G), odnosno više od 98% od ukupno potrebnog broja, i to karte 1 i 3 te dio karata 2; ostali su planovi u obradi. Uspostavljen je i sustav ažuriranja objavljenih karata nakon donošenja izmjena i dopuna ranije objavljenih planova. Sve objavljene karte u rasterskom formatu dostupne su javno i bez ograničenja putem WMS-a,
- izrađen je i stavljen u funkciju modul e-Katalog, koji objedinjuje funkcionalnosti registra prostornih planova i kataloga metapodataka u skladu s provedbenim pravilima za metapodatke NIPP-a¹²¹ kako bi se omogućilo pronalaženje podataka o prostornim planovima, ali i samih prostornih planova ili njihovih dijelova koji zasad nisu objavljeni u ISPU-u; u prosincu 2015. godine ovlasti za unos i/ili verifikaciju metapodataka u e-Katalogu imalo je 10 korisnika iz zavoda za prostorno uređenje svih županija i Grada Zagreba, te HZPR-a; obrađeno je više od 7.400 setova metapodataka, od kojih je verificirano oko 4.800; kompletan set verificiranih metapodaci javno su dostupni bez ograničenja,
- izrađen je i stavljen u funkciju modul e-Dozvola za izdavanje akata za gradnju. e-Dozvola je do kraja 2015. godine uvedena u rad u Upravu za izdavanje dozvola državnog značaja pri MGIPU-u te 50 upravnih odjela županija i gradova, a Grad Rijeka, Primorsko-goranska županija i Grad Zagreb povezat će svoje aplikacije s e-Dozvolom, čime će se ostvariti preduvjeti da se svi akti za gradnju izdaju na jedinstven način,
- izrađen je ISPU lokator i povezan s modulom e-Dozvola; ISPU lokator je alat za unos prostornih parametara zahvata u prostoru te omogućava pristup podacima iz svih prostornih slojeva relevantnih za bilo koju odabranu lokaciju

---

¹²¹ NN 56/13

- ostvarena je veza između e-Kataloga i e-Dozvole, kako bi u e-Dozvoli uvijek bio dostupan ažuran popis prostornih planova na snazi za odabir pri postupku izdavanja akata za gradnju,
- iz ISPU-a je omogućen pristup obavijestima o izradi prostornih planova, terminima održavanja javnih rasprava i izvješćima s javnih rasprava, kao i popisu važećih propisa iz područja prostornog uređenja i gradnje,
- modul e-Planovi uspostavljen je u ugovorenom opsegu, a paralelno i usklađeno s tim izrađeni su i doneseni Uredba o ISPU (Narodne novine, broj 115/2015) i Pravilnik o državnom planu prostornog razvoja (Narodne novine, broj 122/2015). Uspostava modula ePlanovi podrazumijeva: razradu poslovnog procesa i modela podataka te izradu aplikacije za izradu, učitavanje i preuzimanje slojeva prostornih planova te za uređivanje atributa slojeva prostornih planova; ugradnju alata za oblikovanje simbologije i oznaka za sve prostorne teme određene Pravilnikom; oblikovanje obrazaca za unos dodatnih metapodataka koji će omogućiti praćenje dinamike i zakonitosti postupka izrade i donošenja prostornih planova i olakšati izdavanje potrebnih suglasnosti na planove; ugradnju sustava za dodjelu ovlasti registriranim korisnicima. ePlanovi omogućuju na geoportalu automatsko generiranje izvještaja "Podaci o odabranom području" koji obuhvaća i podatke za tzv. Lokacijsku informaciju prema članku 36. ZPU.
- ISPU je povezan sa sustavima drugih tijela državne uprave kako bi se u geoportalu omogućio prikaz vektorskih ili rasterskih slojeva iz njihove nadležnosti (npr. iz Državne geodetske uprave preuzimaju se digitalne ortofoto karte, topografske karte, digitalni katastarski plan, podaci iz Središnjeg registra prostornih jedinica itd., a iz Hrvatske agencije za okoliš i prirodu sloj Natura 2000)
- iz ISPU-a se može pristupiti zemljišnim knjigama, knjižnom dijelu katastarskog operata Državne geodetske uprave, podacima o koncesijama Ministarstva financija i podacima o postupku ozakonjenja nezakonito izgrađenih zgrada.

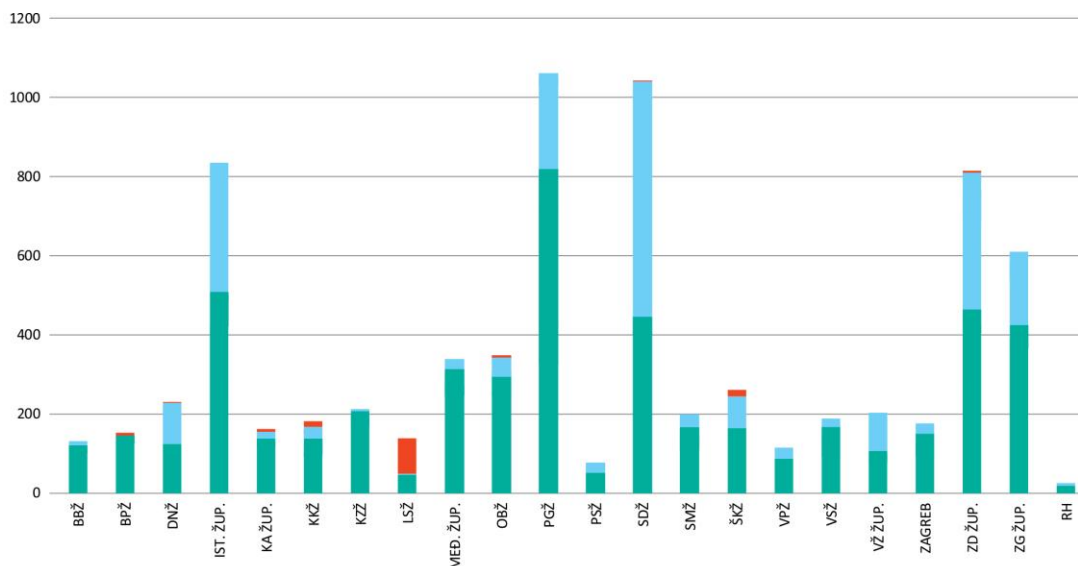
0 50 100 200 km

PRIKAZ 2.24.
STANJE OBJAVE
PPUO/G U ISPU-U

- Plan dostavljen i objavljen
- Dostavljen, ali vraćen na obradu
- Dostavljen, za objavu
- Nije dostavljen
- Nije dostavljen, na ISPU plan iz arhiva ZPP
- Nije potrebno dostavljati (PPUO smanjenog sadržaja)

Izvori: HZPR, travanj 2016.

Šifra	Županija	Stanje 19.4.2016.					%
		Br. planova	Br. ažuriranih metapodat.	Br. verificiranih metapodataka	"Obradeno neverificirano"	Datum zadnjeg ažuriranja	
01	Zagrebačka županija	606	606	421	185	14/4/2016/	100.00%
02	Krapinsko-zagorska županija	219	219	212	7	19/4/2016/	100.00%
03	Sisačko-moslavačka županija	201	201	157	44	30/3/2016/	100.00%
04	Karlovačka županija	166	159	138	21	19/2/2016/	95.78%
05	Varaždinska županija	204	204	94	110	1/4/2016/	100.00%
06	Koprivničko-križevačka županija	174	159	107	52	12/4/2016/	91.38%
07	Bjelovarsko-bilogorska županija	136	136	119	17	5/4/2016/	100.00%
08	Primorsko-goranska županija	1.066	1.066	816	250	22/1/2016/	100.00%
09	Ličko-senjska županija	144	56	52	4	12/4/2016/	38.88%
10	Virovitičko-podravska županija	116	116	88	28	9/10/2015/	100.00%
11	Požeško-slavonska županija	86	86	56	30	22/3/2016/	100.00%
12	Brodsko-posavska županija	155	152	150	2	6/4/2016/	98.06%
13	Zadarska županija	814	809	473	336	19/4/2016/	99.39%
14	Osječko-baranjska županija	331	329	282	47	12/4/2016/	99.40%
15	Šibensko-kninska županija	260	243	164	79	29/5/2015/	93.46%
16	Vukovarsko-srijemska županija	179	179	156	23	21/3/2016/	100.00%
17	Splitsko-dalmatinska županija	1.062	1.060	459	601	19/4/2016/	99.81%
18	Istarska županija	840	840	505	335	11/4/2016/	100.00%
19	Dubrovačko-neretvanska županija	237	236	124	112	19/4/2016/	99.58%
20	Medimurska županija	312	312	276	36	13/4/2016/	100.00%
21	Grad Zagreb	160	160	130	30	22/3/2016/	100.00%
00	Republika Hrvatska	24	24	17	7	19/4/2016/	100.00%
Ukupno:		7.492	7.352	4.966	2.356		98.13%

TABLICA 2.15.
STANJE OBRADE
METAPODATAKA U
E-KATALOGU

■ Verificirano
■ Obradeno
■ neverificirano
■ Nije obradeno

Izvori: HZPR, travanj 2016.

Napomena:
Obradjeni metapodaci nisu
svi verificirani iz više razloga
(npr. planovi su u izradi ili
je riječ o starijim planovima

koji nisu izrađeni digitalno i
sl. pa metapodaci ne mogu
ni biti kompletni, te time ni
verificirani).

Stanje podataka o prostoru

Prostorno planiranje i učinkovita provedba planiranog prostornog razvoja uvelike ovise o kvalitetnim prostornim podacima, inventarizaciji i vrednovanju prostora: o ažurnim podacima o stvarnom stanju, vlasništvu i posjedu zemljišta, preciznim i jednoznačnim podacima o posebno vrijednim područjima za koja se primjenjuju

određene mjere zaštite, o šumskom pokrovu, poljoprivrednom zemljištu te o prometnoj, energetsnoj i komunalnoj infrastrukturi.

Praksa pokazuje da baze prostornih podataka dijelom nisu uspostavljene ili prostorna komponenta njima nije obuhvaćena.

INSPIRE direktiva

INfrastructure for SPatial Information (INSPIRE) jest Direktiva 2007/2/EZ Europskog parlamenta i vijeća od 14. ožujka 2007. kojom se uspostavlja Infrastruktura prostornih informacija u Europskoj zajednici. INSPIRE se zasniva na postojećim infrastrukturama prostornih podataka zemalja članica i ne zahtijeva novo prikupljanje podataka, ali zahtijeva harmonizaciju postojećih podataka.

Osnovna načela INSPIRE direktive jesu:

- prostorni podaci se pohranjuju, raspoloživi su te se održavaju na najprikladnijoj razini
- omogućuje se dosljedno kombiniranje prostornih podataka iz različitih izvora diljem EU-a i njihovo zajedničko korištenje između različitih korisnika i aplikacija
- prostorni podaci prikupljeni na jednoj razini državne vlasti dijele se s drugim državnim tijelima
- prostorni podaci moraju biti raspoloživi pod uvjetima koji bezrazložno ne ograničavaju njihovu širu uporabu, omogućuju lako otkrivanje raspoloživih prostornih podataka, ocjenu njihove prikladnosti za ostvarenje cilja i saznavanje uvjeta koji se primjenjuju za njihovu uporabu.

INSPIRE obuhvaća 34 teme prostornih podataka raspoređene u tri priloga (Annex I, II i III), potrebne za uspješnu izgradnju sustava informacija o okolišu.

NIPP

Nacionalna infrastruktura prostornih podataka (NIPP) definirana je kao skup tehnologija, mjera, normi, provedbenih pravila, usluga, ljudskih kapaciteta i ostalih čimbenika koji omogućavaju djelotvorno objedinjavanje, upravljanje i održavanje dijeljenja prostornih podataka u svrhu zadovoljenja potreba na nacionalnoj, kao i na europskoj razini koji će biti sastavni dio europske infrastrukture prostornih podataka definirane INSPIRE direktivom. NIPP daje osnovu za otkrivanje, pregled i uporabu prostornih podataka u državnim tijelima, gospodarstvu, nekomercijalnom i javnom sektoru, akademskoj zajednici i općenito građanima. Hrvatski NIPP mora biti usklađen s razvojem infrastrukture prostornih podataka na europskoj (INSPIRE) i globalnoj (GSDI, UN-GGIM) razini, ali osim razvoja na nacionalnoj razini mora utjecati na razvoj infrastrukture prostornih podataka na lokalnoj razini.

Prostorni podaci obuhvaćeni NIPP-om raspoređeni su u skupine prostornih podataka koje odgovaraju temama iz Annexa I, II, i III INSPIRE direktive:

- Skupina I.: Koordinatni referentni sustavi, Sustavi geografskih mreža, Geografska imena, Upravne jedinice, Adrese, Katastarske čestice, Prometne mreže, Hidrografija, Zaštićena područja
- Specifičnost hrvatskog NIPP-a u odnosu na INSPIRE direktivu dodatna je tema u Skupini I.: Podaci o minski sumnjivim područjima

- Skupina II.: Visine, Pokrov zemljišta, Ortofotosnimke, Geologija
- Skupina III.: Prostorne jedinice za statistiku, Zgrade, Tlo, Korištenje zemljišta, Ljudsko zdravlje i sigurnost, Komunalne i javne usluge, Sustavi za nadzor okoliša, Proizvodna i industrijska postrojenja, Sustavi za poljoprivredu i akvakulturu, Rasprostranjenost stanovništva – demografija, Područja upravljanja/zaštićena područja/uređena područja i jedinice za izvješćivanje, Područja prirodnih opasnosti, Atmosferski uvjeti, Meteorološko-geografska obilježja, Oceanografsko-geografska obilježja, Morske regije, Biogeografske regije, Staništa i biotopi, Rasprostranjenost vrsta, Izvori energije.

Subjekti su NIPP-a državna tijela, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i pravne osobe s javnim ovlastima koje u nadležnosti, odnosno u svom djelokrugu, imaju uspostavu ili održavanje prostornih podataka i koja su obvezna sudjelovati u uspostavi, održavanju i razvoju NIPP-a. NIPP bi trebao olakšati subjektima uvid u podatke iz nadležnosti drugih subjekata i analizu njihova utjecaja na vlastito područje nadležnosti. Vezano uz planiranje prostornog razvoja, očekuje se lakše i brže prikupljanje i obrada podataka za izradu prostornih planova.

Iako Zakon o Nacionalnoj infrastrukturi prostornih podataka ne zahtijeva proizvodnju novih prostornih podataka, ipak se njegovom provedbom jača svijest o potrebi izrade i razmjene prostornih podataka u područjima koja su do sada bila zanemarena ili nedovoljno uređena.

Zajednički informacijski sustav zemljišnih knjiga i katastra (ZIS)

Vlada RH, putem Ministarstva pravosuđa i DGU-a, od 2003. godine provodi Nacionalni program sređivanja zemljišnih knjiga i katastra skraćenog naziva – Uređena zemlja – čiji je jedan od ključnih ciljeva stvaranje Zajedničkog informacijskog sustava zemljišnih knjiga i katastra (ZIS), odnosno uspostava jedinstvene baze podataka katastra i zemljišne knjige te jedinstvene aplikacije za vođenje i održavanje navedenih podataka.

Od 21. studenog 2016. ZIS je u punom produkcijskom radu u svih 108 zemljišnoknjižnih odjela (ZKO) i 112 katastarska ureda u Hrvatskoj i Gradskom uredu za katastar i geodetske poslove Grada Zagreba, čime se u službenu uporabu stavljaju digitalni katastarski planovi u novom službenom geodetskom datumu i kartografskoj projekciji – HTRS96/TM – te skraćuje vrijeme potrebno za pristup podacima i uknjižbu nekretnina, a na jednom se mjestu može vidjeti vlasnička struktura nekretnine i njezin smještaj u prostoru.

U planu je nadogradnja ZIS-a dodatnim funkcionalnostima po potrebi.

2.7.4. Javnost upravljanja prostornim razvojem

Današnji društveni okvir za prostorni razvoj i prostorno planiranje u osnovi čine: pravna država (uređen sustav prostornog uređenja, pravna sigurnost vlasništva), demokracija (viši stupanj sudjelovanja javnosti u procesu planiranja) i tržišni odnosi (zahtjev za većom fleksibilnosti).

Sudjelovanje javnosti u procesu odlučivanja povećava legitimitet odluka, pri čemu se ne umanjuje njihova pravna utemeljenost (koju osiguravaju zakonska regulativa i

ostali dionici – npr. stručnjaci i institucije vlasti). Cilj je omogućiti većem broju građana maksimalan uvid u proces uz istodobno osiguravanje bolje obaviještenosti o potrebama, mišljenjima i stavovima građana imajući na umu da su ciljevi, u čijem utvrđivanju sudjeluju i njihovi izvršitelji, realniji za provedbu. Stoga i prostorni planovi, u čijoj izradi sudjeluju i građani kao korisnici tih planova, realnije odražavaju njihove potrebe te će ih oni biti spremniji implementirati.

Novi vlasnički odnosi, tržišno natjecanje te novi način upravljanja javnim dobrima i imovinom zahtijevaju nove okvirne uvjete koji će osigurati transparentnost odlučivanja u procesu prostornog razvoja i uspostavu modela sudjelovanja javnosti u tom procesu. U tom je procesu presudno uključivanje javnosti u obliku suradnje i partnerstva, a ako svi dionici u procesu donošenja odluka imaju na umu javni interes i pravednu metodu sudjelovanja javnosti u tom procesu, moguće je postići demokratičnost u odlučivanju i izbjeći sukobe koji koče razvoj gospodarstva, ali i pravo svima na zdrav život i održivi razvoj.

Bit pitanja koje se odnosi na sudjelovanje javnosti u procesu planiranja i odlučivanja stvaranje je suodnosa između dionika u tom procesu. Modeli međudjelovanja, koji ujedno određuju i stupanj uključenosti javnosti, ovise o smjeru protoka informacija:

- protok ideja i informacija može teći jednosmjerno prema korisnicima/javnosti
- javnost izražava svoje potrebe koje se ugrađuju u odgovarajuća planska rješenja
- protok ideja i informacija obostran je i kontinuiran tijekom svih faza procesa.

Modaliteti komunikacije odnose se na: javnost djelovanja (javne sjednice i objavljivanje propisa), sustavne kontakte sa zainteresiranom javnosti (savjetovanja i sastanci, javne rasprave, predstavke građana, ankete) te komunikaciju putem medija.

Vlada RH donijela je propis¹²² s ciljem uspostavljanja interakcije s građanima i predstavnicima zainteresirane javnosti u procesu donošenja zakonskih i drugih akata. Prema tom propisu, koncept sudjelovanja zainteresirane javnosti (građana, građanskih grupa/inicijativa, udruga, privatnih ustanova, sindikata, predstavnika akademske zajednice, komore, javnih ustanova i drugih pravnih osoba) obuhvaća četiri stupnja:

- informiranje, odnosno jednosmjernan proces u kojemu državna tijela informiraju građane prema svojem nahođenju ili građani dolaze do informacija na vlastitu inicijativu (pristup javnim aktima, službenim glasilima i internetskim stranicama državnih tijela)
- savjetovanje, odnosno dvosmjerni proces tijekom kojeg državna tijela traže i primaju povratne informacije od građana, odnosno zainteresirane javnosti
- uključivanje, odnosno viši stupanj dvosmjernog procesa putem kojega su predstavnici zainteresirane javnosti aktivno uključeni u utvrđivanje javne politike (članstvo u radnim skupinama za izradu zakona ili akta)
- partnerstvo, koje pretpostavlja najviši stupanj suradnje i uzajamne odgovornosti Vlade RH i predstavnika zainteresirane javnosti za proces donošenja i provedbe programa, zakona, drugih propisa i akata.

---

¹²² Kodeks savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata (NN 140/09)

Korisnici prostora često se u procese odlučivanja o prostoru uključuju tek u trenutku kad osjete posljedice provedbe planova u prostoru, a nastojanje da se javnim uvidom poboljša obaviještenost i omogući sudjelovanje korisnika prostora u izradi prostornih planova često se ne pokazuje dostatnim. U nedostatku razumijevanja za posljedice koje bi mogle nastati u budućnosti zbog neprimjerenog i neodgovornog korištenja prostora u sadašnjosti i nastojanju pojedinaca da svoje stavove nametnu kao opće, postupak se svodi na sukob između investitora, javnosti i planera, pri čemu konačnu riječ imaju državni, regionalni ili lokalni instituti vlasti. Potonji svojom ustavnom i zakonskom obavezom trebaju jamčiti zaštitu općih interesa pri planiranju (osmišljavanju) i/ili uređenju prostora.

Stanje u prostoru posljedica je djelovanja čovjeka i prirode, pri čemu čovjek snosi punu odgovornost za uređenje i korištenje prostora. Stoga je za postizanje željenih i zacrtanih ciljeva razvoja potrebno postići odgovarajuću razinu spoznaje o značenju očuvanja prostora i okoliša na svim razinama – planerskim, investicijskim i korisničkim.

2.7.5. Drugi razvojni dokumenti s prostornim aspektom

Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske¹²³ dana je daljnja podrška procesu strateškog planiranja na razini teritorijalnih jedinica, posebno županija. U proteklom razdoblju u svim županijama osnovane su županijske razvojne agencije i na načelu partnerstva izrađene su i usvojene županijske razvojne strategije (ŽRS) prve generacije. Isto tako uspostavljena su županijska partnerstva radi postizanja konsenzusa o definiranju razvojnih prioriteta županija i identifikacije prioriternih razvojnih projekata.

Županijske razvojne strategije (ŽRS) dokumenti su koji se odnose na integrirani teritorijalni razvoj i koji u svojim ciljevima, a potom i u razrađenim mjerama obuhvaćaju prostorni razvoj, odnosno planiranje i upravljanje aktivnostima/djelatnostima koje se odvijaju u prostoru županije. Gotovo su sve županije prije ŽRS-a izrađivale Regionalne operativne planove (ROP), a za određeni broj njih to je već treći strateški dokument u jednom desetljeću iako je većinom riječ bila o revizijama istih dokumenata. Iako važeći ŽRS-i imaju kratkoročni karakter jer se odnose na trogodišnje razdoblje (2011. – 2013.), koje je naknadno produljeno, one su utemeljene na dugoročnim razvojnim odrednicama koje čine vizija, strateški ciljevi i prioriteti. Mjere, s obzirom na razdoblje za koje su definirane, dobile su u mnogim slučajevima obilježje konkretnih aktivnosti pa čak i projekata.

Lokalne akcijske grupe (LAG-ovi)

Suvremena definicija pojma ruralni razvoj podrazumijeva integralni i višesektorski te održivi razvoj ruralnog (negradskog) prostora. Integralni, odnosno cjelovit razvoj ruralnih područja bitan je zbog diverzifikacije ruralne ekonomije koja se u vrijeme suvremenih strukturnih procesa i zbivanja suočava s brojnim problemima poput depopulacije, starenja stanovništva, fosilizacije pejzaža te općenito sve lošijim socio-ekonomskim pokazateljima koji čine ovaj prostor pasivnim i nepoželjnim za život.

---

¹²³ NN 147/14

Pristup LEADER definira područje LAG-a kao homogenu jedinicu koja ima neke zajedničke značajke kao što su društvene veze, osjećaj zajedničkog identiteta i povijest. Pristup supsidijarnosti (odozdo-prema gore) usmjeren je na stimuliranje lokalne zajednice u ostvarenju razvojnih odluka. LEADER-om se promovira inovativni i integralni pristup, umrežavanje, suradnja, lokalno financiranje i upravljanje. Važan dio provedbe načela LEADER-a uspostava je LAG-ova koji predstavljaju tijelo koje odlučuje o lokalnoj razvojnoj strategiji i odgovorno je za provedbu. LAG-ovi imaju ulogu medijatora s EU-om putem kojih je moguće osigurati sredstva iz fondova EU-a za konkretne projekte.

LAG bi trebao okupiti i udružiti partnere iz javnog i privatnog sektora, pazeći na uravnoteženu zastupljenost predstavnika postojećih lokalnih interesnih skupina koji dolaze iz različitih socio-ekonomskih sektora. Na razini odlučivanja, bar 50% članova mora dolaziti iz poslovnog sektora i sektora civilnog društva. LAG se može osnovati *ad hoc* ili se može graditi na već postojećim partnerstvima. Područje LAG-a može biti ruralno područje koje ima više od 5.000, a manje od 150.000 stanovnika, uključujući manje gradove te gradove s manje od 25.000 stanovnika. Na razini donošenja odluka upravno tijelo LAG-a predstavlja interese različitih javnih i privatnih skupina područja i ruralnog stanovništva, osiguravajući da najmanje 50% čine članovi koji predstavljaju gospodarske partnere i civilno društvo. Minimum od 20% predstavnici su lokalnih vlasti.

Na razini RH djeluju ukupno 53 LAG-a. U većim regionalnim cjelinama sedam je LAG-ova na području sjevernog Jadrana, deset ih je na području Dalmacije, tri su na području gorske Hrvatske, deset na području sjeverne Hrvatske, devet na području središnje Hrvatske te 14 na području Slavonije.

Upravno je tijelo LAG-a reprezentativno, osiguravajući dobnu raznolikost (barem jedan član trebao bi biti mlađi od 25 godina) i ravnopravnost spolova (najmanji udio od 30% žena). LAG treba predložiti integriranu lokalnu razvojnu strategiju koja se temelji na smjernicama upravnog tijela. LAG će provoditi lokalne razvojne strategije i upravljati javnim sredstvima.

Razvojni programi gradova i općina

Metodologija izrade i sadržaj razvojnih strategija propisani su za županije. Sukladno članku 15. novog Zakona o regionalnom razvoju¹²⁴, izrađene su Smjernice za izradu strategija razvoja urbanih područja, praćenje njihove provedbe i vrednovanje.

Primjena smjernica na taj će način uslijediti za urbane aglomeracije, veća urbana područja (njih ukupno 13), te manja urbana područja (njih ukupno 25), sukladno podacima MRRFEU-a o broju većih i manjih urbanih područja. Strategije održivog urbanog razvoja koje proizlaze iz Operativnog programa Konkurentnost i kohezija trebaju izrađivati gradovi kandidati za Integrirana teritorijalna ulaganja (ITU).

---

¹²⁴ NN 147/14

Zaključno, na razini urbanih područja izrađivat će se jedan strateški razvojni dokument koji se, prema novom Zakonu, naziva Strategija razvoja urbanih područja, a u Operativnom programu Konkurentnost i kohezija naziva se Strategija održivog urbanog razvoja (ovdje je riječ samo o razlici u nazivu). Prije spomenute Smjernice za izradu strategija razvoja urbanog područja jedinstveni su dokument te će se primjenjivati u izradi obaju navedenih dokumenata.

Sukladno prethodno navedenom, proizlazi da je još velik broj JLS-a za koje ne postoji propisana metodologija ni smjernice za izradu njihovih razvojnih strategija pa je njihova metodološka usklađenost, kao i kvaliteta samih dokumenata, upitna.

Posebna skupina dokumenata koji su izrađeni za gradove i općine jesu Programi održivog razvitka otoka (PORO), za ukupno 26 otoka i otočnih skupina. Ti su programi rađeni prema Metodologiji izrade programa održivog razvitka otoka i u tom su smislu ujednačeni. Međutim, do sada nije napravljena sveobuhvatna evaluacija provedbe ovih dokumenata niti je doneseno mišljenje i zaključci o izradi budućih PORO-a te potrebnim unapređenjima u njihovoj pripremi, usvajanju i provedbi.

Razvojni projekti u RH

Županijski razvojni projekti (ŽRP), zajednički razvojni projekti te razvojni projekti statističkih regija, nastaju kao posljedica procesa strateškog planiranja i postaju važno sredstvo za usmjeravanje financijskih sredstava namijenjenih razvoju županija i statističkih regija. Jedino je tako moguće sustavno i koordinirano upravljati regionalnim razvojem i povezivati različite aktere u koherentan sustav sukladno načelu partnerstva i suradnje. Svaka županija i Grad Zagreb određuju svog regionalnog koordinatora (upravno tijelo, razvojnu agenciju ili drugu pravnu osobu) koji treba učinkovito koordinirati i poticati razvoj na razini županije, odnosno na razini statističke regije, suradnjom s drugim županijama i središnjom razinom.

Regionalni koordinatori zaduženi su za uspostavu i upravljanje bazama projekata u županijama. Kako se u procese uspostavljanja baza projekata krenulo iz različitih nacionalnih tijela, tako su se usporedno pripremali popisi potencijalnih projekata regionalne i lokalne razine za 3 baze projekata:

1. Baza gospodarskih razvojnih projekata: evidencija ulaganja u RH koju je vodio Središnji državni ured za e-Hrvatsku, integriran početkom 2012. u Ministarstvo uprave, predstavljala je integriranu bazu podataka svih postojećih i budućih ulaganja domaćih i stranih pravnih ili fizičkih osoba koje obavljaju gospodarsku djelatnost i sudjeluju u prometu roba i usluga u RH. Evidencija ulaganja uspostavljena radi poticanja gospodarskog rasta, razvoja i ostvarenja gospodarske politike RH, njezina uključivanja u tijekove međunarodne razmjene i jačanja konkurentne sposobnosti hrvatskoga gospodarstva.
2. Središnja elektronička baza razvojnih projekata (SEBRP) uspostavljena u MRRFEU-u: odnosi se na projekte izgradnje i/ili obnove komunalne, gospodarske, društvene, okolišne i energetske te druge potporne infrastrukture za razvoj, izgradnju i/ili jačanje obrazovnih, kulturnih, znanstvenih i drugih kapaciteta, jačanje i izgradnju društvenog kapitala te na druge projekte kojima se pridonosi regionalnom razvoju. Projekti se dijele na: a) lokalne; b) županijske; c) regionalne; d) nacionalne.

3. Baza podataka o projektima strane pomoći i suradnje: instrument kojim Vlada RH osigurava sveobuhvatan pregled programa i projekata koji se financiraju iz inozemnih izvora, kako bi se izbjeglo preklapanje i dupliciranje projekata te postigla sinergija i maksimalan učinak sveukupne pomoći. Baza sadrži podatke o završenim, tekućim te planiranim projektima strane pomoći RH. Odgovornost za bazu podataka imao je bivši Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova EU-a (SDURF), a nakon preustroja početkom 2012. odgovorno tijelo postalo je Uprava za strateško planiranje u MRRFEU-u.

Svaka županija započela je postupak prikupljanja projektnih prijedloga na svoj način te pokušava maksimalno pratiti informacije s nacionalne razine. Važno je razlučiti razine zrelosti projektnog prijedloga, što se može učiniti na slijedeći način:

1. Projektna ideja, nositelj spreman za umrežavanje i razvoj projektnog prijedloga – treba razviti idejni koncept
2. Projektni prijedlog s razvijenim idejnim konceptom (engl. concept note) – treba pripremiti tehničku dokumentaciju
3. Projektni prijedlog s pripremljenom tehničkom dokumentacijom i dozvolama – može se financirati.

2.8. SWOT analiza

Područje	Utvrđene snage
Prostorna osnova	Prirodni resursi (vode, šume, poljoprivredno zemljište, geotermalni izvori, more i dr.)
	Pretežito očuvane prirodne, kulturne i krajobrazne vrijednosti
Prostorna organizacija i prostorni sustavi	Optimalan prostorni razmještaj makroregionalnih centara (Zg, Ri, St, Os); formirana struktura naselja na prostoru Središnje i Istočne Hrvatske i u užem obalnom području
	Odgovarajuća društvena infrastruktura u razvijenijim područjima
	Dobra osnovna prometna povezanost s Europom
	Zadovoljavajuća pokrivenost teritorija mrežom cesta državne razine
	Utvrđena mreža morskih luka (državnih, županijskih i lokalnih)
	Utvrđena mreža riječnih luka (državnih, županijskih i lokalnih) i pripremljena prostorna dokumentacija za razvoj riječnog prometa
	Zadovoljavajuća mreža zračnih luka u odnosu na površinu i broj stanovnika
	Ubrzani razvoj sustava elektroničkih komunikacija
	Zadovoljavajuća opskrbljenost električnom energijom
	Dobra pokrivenost cjevovodnom infrastrukturom (transportni sustav nafte i plina) u kontinentalnom dijelu Hrvatske
	Raspoloživost kapaciteta za značajno povećanje transporta nafte i plina
Upravljanje prostornim razvojem	Dosadašnje spoznaje i kontinuitet prostornog planiranja u Hrvatskoj
	Reguliran sustav prostornog planiranja, s razrađenim razinama prostornih planova i prepoznatim subjektima prostornog uređenja
	Reguliran sustav praćenja stanja u prostoru i u području prostornog uređenja, s obvezom vođenja ISPU-a
	Reguliran postupak izrade i donošenja prostornih planova uz sudjelovanje javnosti
	Osviještena potreba zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti na institucionalnoj razini – uspostavljena ekološka mreža na 36,7% kopnenog i 16,4% morskog teritorija
	Utvrđena pravila prostornog planiranja u zaštićenom obalnom području mora (ZOP)

Područje	Utvrđene slabosti
Prostorna osnova	Ugroženost prirodnih resursa i krajobraza neplanskom gradnjom i urbanizacijom
	Zapuštenost i neiskorištenost resursa, ograničeno korištenje poljoprivrednih površina zbog depopulacije, deruralizacije i/ili miniranosti
	Korištenje kvalitetnog poljoprivrednog zemljišta za nepoljodjeljske svrhe
	Nelegalno korištenje mineralnih sirovina
	Nedovoljno razvijen okvir za vrednovanje krajobraza
	Ugroženost prostora iznimne vrijednosti i kontaktnih područja nezakonitom ili neprimjerenom gradnjom
	Nedovoljno aktivan pristup u zaštiti kulturnih dobara – dugotrajno napušteni sklopovi i zgrade
	Pad ukupnog broja stanovnika, neprekidna prirodna depopulacija i starenje stanovništva, negativan migracijski saldo s inozemstvom
Prostorna organizacija i prostorni sustavi	Neučinkoviti model policentričnog razvoja
	Nedovoljno istaknuta uloga srednje velikih i malih gradova
	Nepostojanje cjelovitog promišljanja razvoja urbanih aglomeracija
	Veliki udio naselja zahvaćenih depopulacijom i negativnim promjenama dobne strukture
	Slabije razvijena urbana mreža u područjima s posebnim razvojnim izazovima, prostorna izoliranost i nedostupnost
	Disperzno naseljen i depopulacijom ugrožen ruralni prostor
	Razvojna osjetljivost pograničnih područja, posebice dvojnih gradova i gradova na rijekama prema susjednim državama
	Neravnomjeran raspored društvene infrastrukture i nedostatak središnjih funkcija u područjima niže razvijenosti
	Nedostatak istraživanja, podataka i procjena o stambenim potrebama
	Planiranje stambenih područja bez osnovne infrastrukture (uključujući javne/društvene)
	Neodgovarajuće održavanje postojećeg stambenog fonda i niska energetska učinkovitost
	Nezakonita gradnja koja narušava identitet i stvara brojne konflikte u prostoru
	Nedovoljna opremljenost i nejednolika popunjenost planiranih industrijskih i poslovnih zona
	Neiskorištene i predimenzionirane turističke zone
	Neracionalno korištenje najatraktivnijih lokaliteta u primorskim turističkim područjima uz zanemarivanje područja

	kojima je potrebna sanacija/preobrazba
	Slaba integriranost turističkih kapaciteta u strukture naselja i krajobraza
	Ekspanzija izgradnje kuća za odmor, često uz neodgovarajuće rješavanje osnovne komunalne infrastrukture
	Neutvrđene granice pomorskog dobra
	Nedovoljno ulaganje u održavanje i gradnju cestovne infrastrukture regionalne i lokalne razine
	Zastarjela željeznička mreža nedovoljnog kapaciteta i opremljenosti
	Slaba prometna povezanost otoka međusobno i otoka s obalom
	Nedovoljno iskorišten potencijal riječnog prometa
	Dezintegriranost mreže unutarnjih vodnih putova
	Nepostojanje usklađenog plana razvoja riječnih luka
	Nezadovoljavajuća ukupna priključenost na sustave javne odvodnje (44%), sa znatnim regionalnim razlikama i posebno niskom priključenošću manjih aglomeracija
	Nezadovoljavajuća ukupna priključenost na uređaje za pročišćavanje otpadnih voda
Upravljanje prostornim razvojem	Znatan broj jedinica lokalne samouprave nema dovoljnih financijskih, institucionalnih i stručnih kapaciteta za ispunjavanje obveza iz područja prostornog uređenja
	Neusklađenost sektorskih politika
	Neusklađenost katastarskih i zemljišno-knjižnih evidencija i stvarnog stanja
	Nepripremljenost i nedostupnost sektorskih prostornih podataka
	Nedostatak instrumenata kojima se osigurava javni interes u uređenju prostora
	Nekonzistentnost sustava prostornih standarda u prostornom planiranju
	Otežana provedba planova uslijed sporih procesa rješavanja imovinsko-pravnih pitanja
	Određivanje građevinskih područja bez stručne argumentacije razvojne potrebe
	Nedostatak svijesti o prostornom planiranju kao sredstvu za ostvarenje općeg dobra, umjesto ispunjenja parcijalnih interesa
	Nedovoljna primjena geoinformatičkih sustava u planiranju i praćenju stanja u prostoru

Područje	Utvrđene prilike
Prostorna osnova	Visoki udio poljoprivrednog i šumskog zemljišta u ukupnoj površini države i drugi značajni prirodni resursi
	Europski standardi i procedure zaštite resursa, prirodnih, kulturnih i krajobraznih vrijednosti
	Eksploatacijske rezerve neenergetskih mineralnih sirovina
	Potencijal krajobraza kao osnove gospodarskog razvoja (posebno razvoja turizma)
Prostorna organizacija i prostorni sustavi	Politika teritorijalne kohezije i integrirane perspektive urbanog i ruralnog razvoja
	Primjena novih tehnologija u cilju osiguravanja dostupnosti društvene infrastrukture
	Mogućnost prekogranične suradnje u pograničnim područjima
	Mogućnosti sufinanciranja obnove stambenog fonda
	Trendovi razvoja selektivnih oblika turizma – kulturni, nautički, zdravstveni, sportski, ekoturizam, agroturizam itd.
	Novi oblici prometne dostupnosti otoka
	Mogućnost sudjelovanja u razvoju međunarodnih prometnih i infrastrukturnih koridora/ sustava
	Mogućnost uključivanja u europske logističke/ transportne mreže i pravce
	Modernizacija željezničkog prometa u koridorima X i Vb i uvođenje Jadransko-jonskog koridora
	Utjecaj razvoja Vb/Vc i Jadransko-jonskog koridora na razvoj hrvatskih luka
	Potencijal europskog sustava riječnog prometa EU (kanal Rajna-Majna-Dunav)
	Raspoloživi kapaciteti naftovodnog i plinovodnog sustava za povećanje transporta nafte i plina za domaće i inozemne korisnike s ciljem povećanja sigurnosti opskrbe i integriranosti u EU energetska mrežu
Upravljanje prostornim razvojem	Preispitivanje upravno-teritorijalnog ustroja
	Orijentacija na napuštena, zapuštena i podiskorištena područja u operativnim programima i sektorskim razvojnim dokumentima (npr. Strategija razvoja turizma)
	Međunarodna suradnja u područjima prostornog razvoja, planiranja i praćenja stanja u prostoru
	Pristup prostornim podacima (INSPIRE direktiva)
	Mogućnost financiranja projekata/razvojnih aktivnosti i provedbe prostornih planova sredstvima fondova EU-a

Područje	Utvrđene prijetnje
Prostorna osnova	Posljedice klimatskih promjena
	Nepovoljni prekogranični utjecaji na okoliš
	Minirana i minska sumnjiva područja
	Nepovoljna vlasnička struktura poljoprivrednog i šumskog zemljišta, usitnjenost posjeda
	Elementarne nepogode
Prostorna organizacija i prostorni sustavi	Povećanje regionalnih razlika
	Nekontrolirano širenje rubova velikih gradova
	Nestajanje ruralnih naselja
	Dugoročni strukturni učinci gospodarske krize
	Konkurencija sjevernojadranskih luka
	Male mogućnosti prostornog proširenja glavnih morskih luka
	Neuravnotežena tržišna potražnja za transportom roba na rijekama
	Osjetljivost zračnog prometa na međunarodni terorizam
	Nesigurnost opskrbe naftom zbog pada rezervi, proizvodnje, prijetnji zatvaranja rafinerija, slabog korištenja kapaciteta, promjenjivog naftnog tržišta i dr
Upravljanje prostornim razvojem	Novi val nezakonite gradnje, kao reakcija na nedovoljno snažno preventivno djelovanje ili neprovođenje postupaka sanacije
	Nemogućnost upravljanja cjelokupnim teritorijem – granični sporovi

3. Polazišta i koncepcija prostornog razvoja

Opći cilj prostornog razvoja -

Uravnotežen i održiv prostorni razvoj na principima teritorijalne kohezije u funkciji poboljšanja kvalitete života i ublažavanja depopulacijskih trendova, uz očuvanje identiteta prostora

U cilju uravnoteženog i održivog razvoja, podizanja kvalitete života i ublažavanja negativnih demografskih procesa, postavke koncepcije jesu:

- 1 afirmacija policentričnosti**, osobito jačanjem uloge makroregionalnih središta, ali i ostalih više i srednje rangiranih središta značajnih za oblikovanje uravnotežene prostorne strukture, osnaživanjem gradova subregionalnog i lokalnog značaja u područjima ugroženima depopulacijom i poticanjem njihova umrežavanja u policentrične saveze kao osnove održivih i otpornih regija
- 2 ublažavanje tempa depopulacije najugroženijih područja** poticanjem prirodnog obnavljanja stanovništva i stvaranjem preduvjeta privlačnosti za mlađu populaciju, prema konceptu socijalne uključenosti, ravnopravnog pristupa javnim i drugim sadržajima, prava na rad i osobni napredak, korištenjem potencijala novih tehnologija, zelenog poslovanja i turističke atraktivnosti
- 3 očuvanje identiteta hrvatskog prostora** planskim promišljanjem cjelokupnog teritorija i cjelovito osmišljenim uključivanjem prirodne i kulturne baštine temeljenim na cjelovito sagledanom i vrednovanom krajobrazu u sustav prostornog uređenja te ravnopravnim planerskim tretmanom kopna i mora na postavkama održivog razvoja
- 4 korištenje prednosti geoprometnog položaja** za razvoj posredničkih prometnih, gospodarskih i političkih funkcija, između zapadne i srednje Europe te jugoistočne Europe i Bliskog istoka, posebice prirodnom usmjerenošću zemalja srednjeg Podunavlja prema Jadranu i Mediteranu
- 5 održivi razvoj gospodarstva i infrastrukturnih sustava**, odmjeranim korištenjem prostora i usmjeravanjem razvojnih aktivnosti prema već korištenom zemljištu, intenzivnijim razvojem sustava željezničkog, pomorskog, riječnog i zračnog prometa i poboljšanjem mreže cestovnih prometnih poveznica

- 6 **povezivanje s europskim prostorom**, primjenom načela teritorijalne kohezije, ostvarivanjem zajedničkih standarda zaštite okoliša, sudjelovanjem u realizaciji europskih prometnih i infrastrukturnih mreža te sudjelovanjem u izradi zajedničkih dokumenata i provedbi istraživačkih i drugih projekata vezanih uz prostorni razvoj
- 7 **integrirani pristup prostornom uređenju** usklađivanjem sektorskih politika i razvojnih dokumenata s principima zaštite i promocije uporišnih vrijednosti, prioritetima i usmjerenjima prostornog razvoja te sagledavanjem potencijalnih instrumenata provedbe planiranog prostornog razvoja u svim sektorima
- 8 **aktivna prilagodba dinamici promjena** jačanjem kapaciteta hrvatskog prostora i sustava prostornog uređenja za prilagodbu posljedicama klimatskih promjena, društvenim promjenama, gospodarskim trendovima i tehnološkom napretku te za smanjenje rizika od katastrofa.

Ostvarenje općeg cilja i postavki koncepcije planira se usmjeravanjem aktivnosti uz pomoć 5 utvrđenih razvojnih prioriteta sa strateškim usmjerenjima prostornog razvoja s projekcijom do 2030. godine.

Usmjeravajući karakter dokumenta omogućuje planersko vrednovanje mogućih varijanti i iznalaženje optimalnih načina za ostvarenje koncepcije Strategije u procesima njezine provedbe.

S obzirom na mjerilo prikaza, različita mjerila i godine izvora podataka te usmjeravajući karakter Strategije, koja sadrži osnovu i organizaciju prostornog razvoja, svi su prikazi shematizirani i iz njih se ne povlače detaljne lokacije prikazanih sadržaja. Grafički prikazi služe isključivo za potrebe ovog dokumenta te ih ne bi trebalo dovoditi u vezu s procesom utvrđivanja međunarodnih granica.

Činjenica da neki projekt, trasa, postrojenje odnosno građevina nije izrijeком navedena u Strategiji ne isključuje mogućnost njihova vrednovanja kroz prostorne planove u skladu s usmjerenjima Strategije.

Svi projekti i aktivnosti koji proizlaze iz općeg cilja kroz postavke koncepcije i u skladu su s usmjerenjima, a nisu pojedinačno izdvojeni Projekti/Aktivnosti unutar pojedinih usmjerenja, jednakovrijedno se mogu izlučiti za provedbu kroz EU i druge projekte.

U tablici 3.1. prikazan je procijenjeni utjecaj utvrđenih strateških usmjerenja na ostvarivanje postavki koncepcije prostornog razvoja.

TABLICA 3.1.
PROCIJENJENI UTJECAJ USMJERENJA
NA OSTVARENJE POSTAVKI KONCEPCIJE

■ neposredan
■ utjecaj
■ posredan
■ utjecaj
■ neutralno

PRIORITETI	USMJERENJA	KONCEPCIJA											
		3.1.	3.2.	3.3.	3.4.	3.5.	3.6.	3.7.	3.8.				
4.1. Održivost prostorne organizacije	4.1.1.	Optimiziranje sustava naselja											
	4.1.2.	Usklađivanje razvoja gradova i njihove funkcionalne regije											
	4.1.3.	Razvijanje ugodnih i uređenih gradova											
	4.1.4.	Unapređivanje vitalnosti i privlačnosti ruralnog prostora											
	4.1.5.	Održivi razvoj i korištenje obalnog područja											
	4.1.6.	Smanjivanje regionalnih razlika i održivo planiranje razvojno specifičnih područja											
	4.1.7.1.	Unapređivanje dostupnosti društvene infrastrukture											
	4.1.7.2.	Unapređivanje dostupnosti prometne infrastrukture											
4.2. Očuvanost identiteta prostora	4.1.7.3.	Unapređivanje opremljenosti komunalnom infrastrukturom											
	4.1.8.	Odmjereni korištenje prostora											
	4.2.1.	Održivo razvijanje zaštićenih područja prirode i područja ekološke mreže											
4.3. Prometna povezanost	4.2.2.	Očuvanje i održivo korištenje kulturnog naslijeđa											
	4.2.3.	Unapređivanje vrstnoće gradjenja i oblikovanja prostora											
	4.2.4.	Afirmacija obliježja i vrijednosti krajolika											
	4.3.1.	Razvijanje prometnog sustava											
	4.3.2.	Uključivanje u transeuropsku prometnu mrežu											
4.4. Razvoj energetskog sustava	4.3.3.	Razvoj infrastrukture za širokopolasni pristup internetu											
	4.4.1.	Povećanje i unapređenje sigurnosti opskrbe energijom											
	4.4.2.	Razvoj proizvodnje, prijenosa, transporta, skladištenja, distribucije i opskrbe energijom											
	4.4.3.	Povećavanje udjela obnovljivih izvora energije											
	4.4.4.	Daljnje povezivanje u EU i međunarodne energetske mreže											
4.5. Otpornost na promjene	4.5.1.	Prilagodba klimatskim promjenama											
	4.5.2.	Jaćanje prirodnog kapitala planiranjem razvoja zelene infrastrukture											
	4.5.3.	Povećavanje energetske učinkovitosti											
4.5. Otpornost na promjene	4.5.4.	Održivo gospodarenje opadom											
	4.5.5.	Održivo gospodarenje mineralnim sirovinama											
	4.5.6.	Prilagođavanje promjenama uvjeta poslovanja											
	4.5.7.	Razvijanje održivog turizma											

4. Prioriteti i strateška usmjerenja prostornog razvoja

4.1. Održivost prostorne organizacije

Održivost prostorne organizacije i dalje treba temeljiti na policentričnom modelu razvoja.

Prihvaćen i u EU-u kao optimalan model prostornog razvoja, model policentričnog razvoja nameće se i s obzirom na teritorijalni oblik, geografska obilježja i dosadašnji razvoj prostora RH.

Poseban su izazov za razvoj policentričnog modela specifična geografska obilježja koja imaju značajan utjecaj na razvojne mogućnosti: priobalna područja, otoci, planinska područja, ravnice, riječne doline i bazeni te druge vrste teritorija koji imaju posebne – često prekogranične – značajke ili su obilježeni ozbiljnim i trajnim prirodnim i demografskim teškoćama. Odabranom modelu policentričnosti osnovni je cilj osigurati uravnoteženu prostornu raspodjelu stanovništva i ublažavanje procesa depopulacije na državnom teritoriju.

Svojom zakonskom legislativom RH osnažuje primjenu intencija sadržanih u načelima teritorijalne kohezije, a daljnjim aktivnostima, kako u nacionalnim tako i u međunarodnim okvirima, težiti će afirmaciji tih načela primjenjujući holistički pristup teritorijalnoj kohezivskoj politici, uključujući urbano-ruralnu, socijalnu, ekonomsku i kulturnu razvojnu komponentu.¹ Policentrični razvoj određen je kao ključni element za postizanje teritorijalne kohezije i prema TA 2020. Promicanjem policentričnog i ujednačenog teritorijalnog razvoja izbjegava se polarizacija između glavnog grada, metropolitanskih područja i srednje velikih gradova na nacionalnoj razini. Srednje veliki i mali gradovi moraju imati ključnu ulogu na regionalnoj razini. TA 2020 upućuje na obrasce višerazinskog upravljanja u gospodarenju teritorijem kao mehanizma upravljanja i provedbe (horizontalna i vertikalna koordinacija). Naglašava se uloga ESPON programa u metodološkoj podršci i kreiranju baze znanja, a projekti i programi Interreg EUROPE, INTERACT i URBACT ističu se umrežavanjem dobre prakse, prijenosom znanja i inovativnim projektima.

EU kontinuirano istražuje procese prostornog razvoja. Pozicija RH u EU-u, koja intenzivno proučava prostorne procese te ulaže u fondove za prostorni i društveni razvoj, obvezuje na aktivnu ulogu u raspravama i oblikovanju materijala koji se prihvaćaju kao agende, deklaracije ili drugi formalni oblik izjašnjavanja i zauzimanja stavova o procesima u prostoru te upućuje na uključivanje u što veći broj međunarodnih inicijativa, programa i aktivnosti.

U kontekstu europskog prostora prioritetnim se smatra značaj dopunjavanja infrastrukturnih mreža. Učinkovitost i gustoća sekundarnih mreža smatra se vitalnom

---

¹ ISP

za integraciju regionalnih i urbanih gospodarstava te njihovu konkurentnost, a poglavito u svrhu jačanja srednje velikih i malih gradova i njihovih funkcija u generiranju općeg regionalnog razvoja.

4.1.1. Optimiziranje sustava naselja

Poseban značaj potrebno je dati snaženju uloge glavnog grada i regionalnih središta u europskom kontekstu te, istodobno, njihovu povezivanju i solidarnoj obvezi prema jačanju uloge srednjih i malih gradova u nacionalnom sustavu naselja.

Od posebnog je značaja jačanje uloge srednje velikih i malih gradova koji se mogu činiti manje značajnima u europskoj ili nacionalnoj mreži, ali su izuzetno značajni na regionalnoj i lokalnoj razini, pogotovo u područjima posebnih obilježja i razvojno specifičnim područjima, npr. brdsko-planinskim i uz državnu granicu te na otocima. Održavanje osnovnih funkcija i osiguravanje prometne dostupnosti pretpostavka je njihove razvojne perspektive.

Slijedom dosadašnje provedbe SPURH-a, analize, ocjene stanja i preporuka ISP-a, stručne podloge Regionalni razvoj, razvoj sustava naselja, urbani i ruralni razvoj i transformacija prostora iz 2014., drugih pojedinačnih istraživanja i prijedloga sustava naselja iz županijskih planova, neujednačenosti metodologija i kriterija, promjena u zakonskoj regulativi i stalnih procesa u prostoru, potrebno je nastaviti praćenje i istraživanjem stanja i razvoja sustava naselja.

U kontekstu SPURH-a, kojim je određeno da sustav središnjih naselja, razvojnih žarišta RH, treba činiti naseljska mreža, hijerarhijska i funkcijska, s oko 650 do 750 gradova i važnijih naselja u urbaniziranom i ruralnom području, te PPURH-a prema kojem je status grada u RH trebalo steći oko 120 do 150 naselja, a 550 do 600 naselja pretežito u ruralnim područjima trebalo je odrediti kao razvojna središta te ih razvijati državnim stimulativnim mjerama – može se utvrditi potreba korekcije uspostavljenog sustava. Sustav planiran SPURH-om dosegao je svoj vrhunac sadašnjim brojem JLS-ova, a održivost sustava s tim brojem samoupravnih jedinica predmet je stalnog preispitivanja u kontekstu učinkovite i isplative usluge javnog sektora.

Uz prepoznavanje postojećih, treba planirati stupnjeve centraliteta središnjih naselja nužne za uravnoteženje prostornog razvoja države. To podrazumijeva i određivanje funkcija, odnosno društvenih sadržaja bez kojih pojedino naselje ne bi smjelo ostati, u suradnji s javnopravnim tijelima u čijoj su nadležnosti temeljne funkcije (uprava, pravosuđe, obrazovanje, znanost, sport, zdravstvo, infrastruktura, sigurnost građana i drugo). Osiguravanje minimalne društvene, prometne i komunalne infrastrukture osnovni je preduvjet dostupnosti rada i osobnog napretka, ključnih čimbenika odluke o mjestu stanovanja. Posebno je značajno osigurati da društvena infrastruktura za odgoj i obrazovanje djece bude jednako dostupna u svim prostornim jedinicama odnosno jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave u RH.

Razvoj planirane policentrične strukture naselja ovisi o potencijalima stanovništva, dostupnim javnim uslugama, prometnoj dostupnosti i konkurentnosti gospodarstva koje treba poticati nizom skupnih ili pojedinačnih mjera. U tu svrhu nužno je povezivanje dokumenata prostornog uređenja s drugim politikama i instrumentima

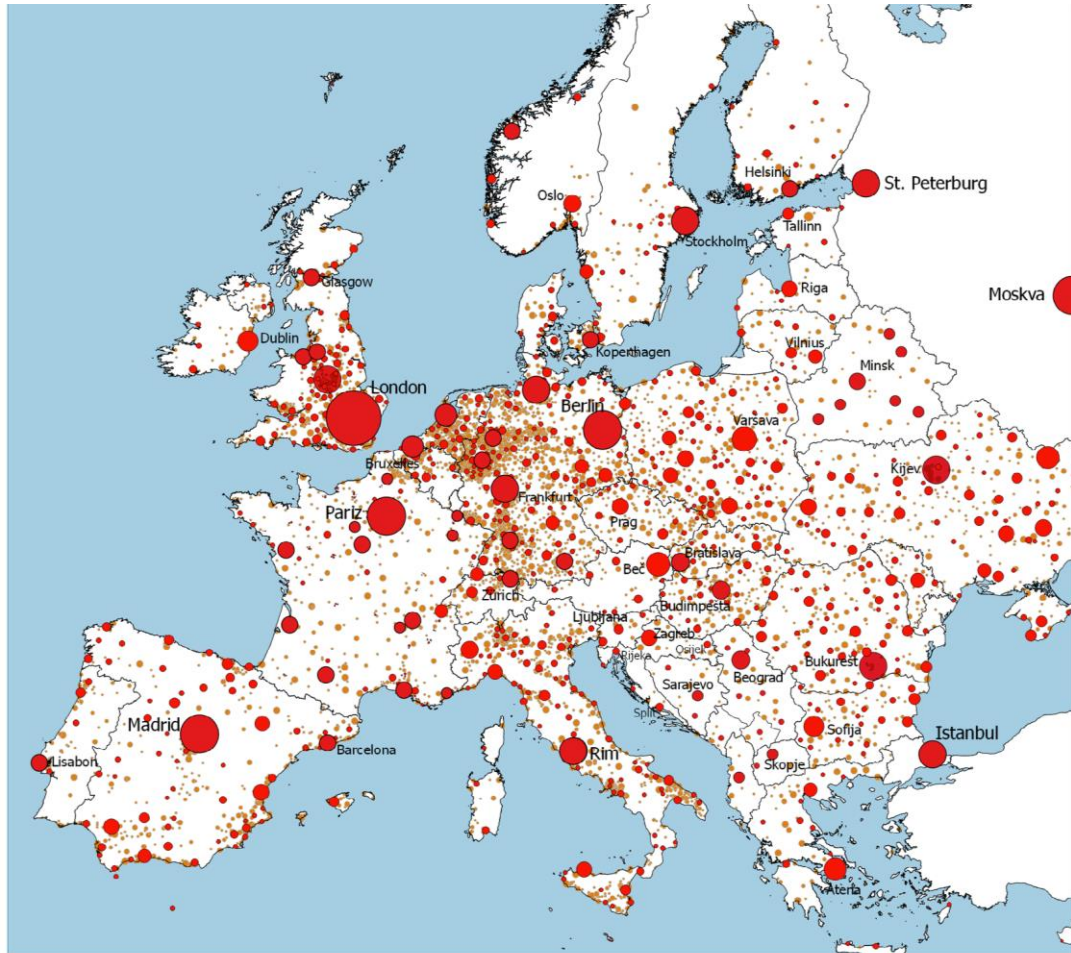
teritorijalnog razvoja (regionalni razvoj, sektorske strategije i planiranje i dr.). Prostornim planovima treba stvoriti okvir za ujednačen razvoj područja države, i to planiranjem društvene i tehničke infrastrukture i usmjeravanjem investicija. U planiranoj policentričnoj strukturi naselja potrebno je sačuvati vrijednosti prirodnih okružja gradova i identitet manjih naselja, odnosno regija, neovisno o razini sagledavanja.

U hrvatskoj se urbanoj mreži kao posebna kvaliteta prepoznaje optimalni razmještaj glavnog grada Zagreba i velikih razvojnih središta: Rijeke, Splita i Osijeka. Potrebno je pronaći način da se Zagreb, kao glavni grad za koji je SPURH-om postavljen cilj osnaživanja kao nacionalne metropole i jednog od europskih središta, aktivno uključi u podupiranje održive prostorne strukture uz ublažavanje negativnih procesa koji su se, iako su ciljevi bili postavljeni, dogodili – gubitak stanovništva i funkcija u drugim gradovima i naseljima u sustavu naselja države.

U održivom sustavu naselja osobito je važno jačanje kapaciteta makroregionalnih središta (Rijeka, Split, Osijek) i regionalnih središta za stvarno preuzimanje dodijeljenih uloga te jačanje funkcija srednje velikih i malih gradova u cilju regionalnog povezivanja i generiranja općeg regionalnog razvoja.

Projekti/Aktivnosti

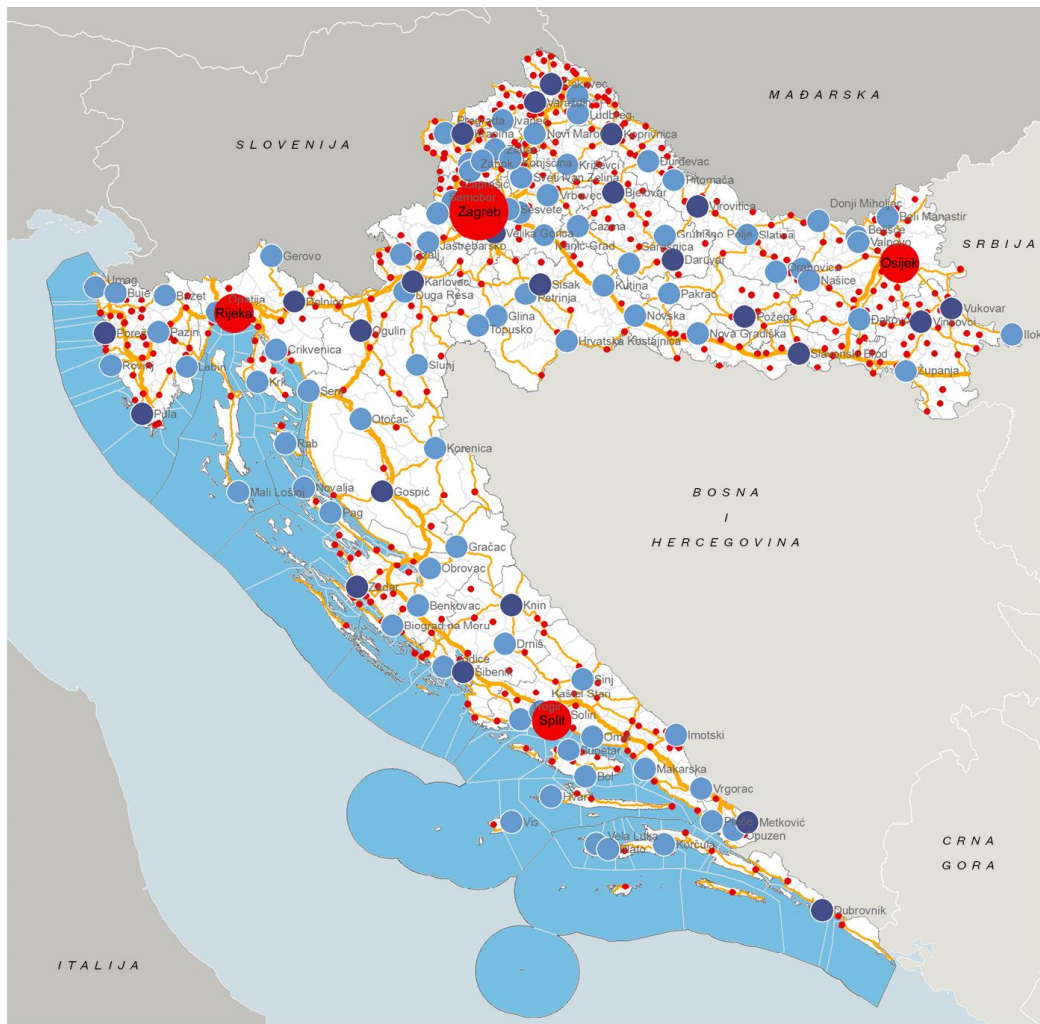
- Znanstvena istraživanja i stručne analize povezane s praćenjem razvoja sustava naselja, razvojnim ograničenjima, međutjecajima razvoja naselja i demografskih kretanja i utjecajima sezonskih aktivnosti i tokova
- Koordinacija nadležnih javnopravnih tijela u ostvarivanju postavki sustava naselja na tri razine planiranja te njihovim korekcijama aktivnom prilagodbom dinamici promjena
- Utvrđivanje razvojnih potencijala naselja u mreži i kreiranje poticajnih mjera za jačanje uloge srednje velikih i malih gradova
- Poticanje unapređivanja suradnje i umrežavanja gradova/naselja u policentrična interesna područja
- Korištenje financijske potpore i programa EU-a kao mehanizma ostvarenja razvoja sustava, uključivanje u međunarodne inicijative, programe i aktivnosti.

PRIKAZ 4.1.
ZAGREB U EU
KONTEKSTU,
GLAVNI GRADOVI
U EU, EU REGIJE

- Globalni grad
- Glavni centri europske mreže gradova
- Sekundarni centri europske mreže gradova
- Glavni gradovi, centri europskih regija
- Ostali gradovi
- Mreža srednjih i malih gradova

Izvori:
 GIS baza EuroGeographics
 (EuroGlobalMap EGM 7.0)

0 50 100 200 km

PRIKAZ 4.2.
PLANIRANI SUSTAV
SREDIŠNJIH
NASELJA

- Glavni grad
- Makroregionalno središte
- Regionalno središte
- Subregionalno središte
- Područno i lokalno središte
- Cestovna mreža

4.1.2. Usklađivanje razvoja gradova i njihove funkcionalne regije

TA 2020 potiče se suradnja i umrežavanje gradova te dugoročan pametni razvoj gradskih regija koje nadilaze administrativne granice.

Osobito važna za daljnji razvoj jest politika integriranog urbanog razvoja kao proces u kojem se koordiniraju prostorni, sektorski i vremenski aspekti ključnih područja urbane politike. Iz toga proizlazi potreba ugradnje vizija urbanog razvoja u razvojne dokumente na svim razinama.

Označeni kao mjesta sa snažnim silnicama socijalnog uključivanja, izvanrednih mogućnosti za gospodarski razvoj, centri znanja i izvori rasta i inovacija, aglomeracije su ujedno područja demografskih problema, socijalne nejednakosti i isključenosti specifičnih skupina stanovništva, s manjkom dostupnog i prikladnog stanovanja te problemima vezanim uz okoliš.

Odgovornima su označene sve razine vlasti. Preporuke integriranog urbanog razvoja (kao skupa instrumenata) jesu: osnaženje koordinacije na lokalnoj i područnoj (regionalnoj) razini u pitanjima razvoja stanovanja, gospodarskog, infrastrukturnog razvoja, razvoja usluga, stvaranja preduvjeta energetske politike vodeći pritom, među ostalim, računa o utjecaju postojećih trendova starenja i migracijskim trendovima.

Integrirani urbani razvoj usmjerava gradove na njihova funkcionalna urbana područja (FUAs-Functional Urban Areas) te na njihov okolni ruralni (i periurbani) prostor, stvarajući urbano-ruralne veze. Za programe integriranog urbanog razvoja vrlo je važno korištenje europskih strukturnih fondova, stoga je potrebno jačati kapacitete JLS-ova (poglavito srednjih i manjih gradova) za njihovu provedbu. U programskom razdoblju 2014. – 2020. značajna uloga dodijeljena je Integriranim teritorijalnim ulaganjima (ITU) za koje će se gradovima iz fondova alocirati sredstva kojima će sami upravljati. Usto treba koristiti i druge inicijative EU, JESSICA i JEREMIE, koje podupiru uspostavu fondova za urbani razvoj i fondova za malo i srednje poduzetništvo te korištenje instrumenata financijskog inženjeringa za poticanje ulaganja privatnog kapitala u provedbu strategija integriranog urbanog razvoja.

S obzirom na koncentraciju stanovništva i utjecaj na svoju okolicu, planiranje prostornog razvoja velikih gradova koji je usklađen s razvojem pripadajućih gradskih regija nameće se kao zadatak Strategije, Državnog plana prostornog razvoja RH i prostornih planova županija/Grada Zagreba.

Iz većeg institucionalnog i fiskalnog kapaciteta glavnog grada i velikih razvojnih središta slijedi i njihova prostorna odgovornost za uravnoteženi razvoj države i funkcionalnih regija, koji se iskazuju iniciranjem pripreme zajedničkih razvojnih polazišta, koordinacijom procesa utvrđivanja razvojnih ciljeva i prioriteta te iniciranjem projekata koji vode njihovu ostvarenju.

Među posebno značajnim temama usklađenog razvoja velikih gradova i njihove okolice ističu se:

- uređenje jedinstvenog gradsko-prigradskog javnog prijevoza s naglaskom na održivoj mobilnosti
- očuvanje identiteta naselja u funkcionalnoj regiji i kontrola rubova velikoga grada
- planiranje međusobno nadopunjujućega gospodarskog razvoja u kojem se posebnu pažnju posvećuje plasmanu proizvoda i usluga funkcionalne regije na tržištu velikoga grada
- rješavanje ključnih pitanja zaštite okoliša i komunalne infrastrukture
- analiza i rješavanje drugih problemskih područja.

Urbane aglomeracije

Urbanim aglomeracijama smatraju se skupine gradskih naselja i drugih naselja oko gradova na relativno maloj udaljenosti koja su razvojem zajedničke infrastrukture stvorila veća i pretežito izgrađena područja, kao novu prostorno-funkcionalnu cjelinu sastavljenu od više naselja (na području više općina i gradova), s izrazitom podjelom na središnje zone i periferiju te koridore velike infrastrukture.

Aglomeracijama se stvaraju snažne koncentracije i polarizira razvoj regije, pri čemu se potpuno mijenja krajobraz te se gube ili usitnjavaju površine vrijednih zemljišnih resursa. To su ujedno prostori s najvećom gospodarskom dinamikom i najvećim brojem radnih mjesta te često s izraženim prometnim problemima koje prate unutarnje i vanjske migracije.

Proces urbanizacije, zabilježen i SPURH-om još traje, osobito u smjeru koncentracije stanovništva u nekoliko gradova uz pražnjenje ruralnih područja, što je jedan od glavnih problema države. Potrebno je uspostaviti mjere koje će se istodobno primjenjivati na urbane aglomeracije i ruralna područja te u tu svrhu provoditi istraživanja i praćenja stanja.

Urbane aglomeracije moraju planirati svoj razvoj: prostorni i funkcionalni. Održivost se tu očituje u stanju društvene i tehničke infrastrukture u odnosu na planirani razvoj i zaštitu okoliša. U razvoju strukture naselja povijesne jezgre i novi dijelovi naselja – dijelovi planirani za daljnje prostorno proširenje i povezivanje s prijelaznim oblicima, nedovršenim dijelovima naselja – moraju biti pomno planirani. U suprotnom, aglomeracija će se razvijati nekontrolirano, a sustavi infrastrukture neće moći pružiti istu razinu usluge u svim dijelovima aglomeracije. Ovisno o tipu urbane aglomeracije, njegovoj postojećoj i planiranoj ulozi u ukupnom sustavu naselja i njegovoj postojećoj i planiranoj ulozi u užem prostoru, nužno je postaviti razvojne postavke i usmjeriti razvoj.

Urbana se područja, prema Zakonu o regionalnom razvoju,² ustrojavaju kao urbane aglomeracije, veća urbana područja i manja urbana područja s kriterijem broja stanovništva i statusa sjedišta županija radi učinkovitijeg planiranja, usklađivanja i provedbe politike regionalnog razvoja, posebno njezine urbane dimenzije te alokacije sredstava namijenjenih urbanom razvoju. U tu je svrhu nužno unaprijediti koordinaciju djelovanja u odnosu na primjenu zakona iz područja prostornog uređenja i regionalnog razvoja koji se preklapaju u ovim pitanjima.

Projekti/Aktivnosti

- Razvoj pristupa za utvrđivanje površina urbanih aglomeracija i urbanih područja, s posebnim naglaskom na urbane aglomeracije Zagreba, Splita, Rijeke, Osijeka te u ostalim prostorima većih koncentracija stanovništva, uključujući slučajeve urbanih centara na maloj geografskoj udaljenosti s potencijalom za zajedničko planiranje razvojnih aktivnosti: Varaždin – Čakovec, Sisak – Petrinja, Karlovac – Duga Resa, Vukovar – Vinkovci i drugi
- Razvijanje i praćenje zasad neistraženih pokazatelja razvoja urbanih aglomeracija

---

² NN 147/14

- **Jačanje kapaciteta za provedbu integriranih razvojnih mehanizama na lokalnoj razini**

Unapređivanje urbano-ruralnih veza

Usmjeravanje prostornog razvoja prema policentričnim prostornim strukturama usmjeravanje je prema očuvanju vrijednosti prirodnih okružja velikih gradova i identiteta regija i manjih naselja, kao i turističkoj prepoznatljivosti i smanjenju emisija stakleničkih plinova (kraći transport hrane, učinkovito korištenje društvene infrastrukture). Time je moguće ostvariti harmoničan razvoj zajednice koji ne briše identitet regija i gradova, a usmjeren je na smanjenje razlika. Europski dokumenti tako govore o urbano-ruralnom partnerstvu i o ponovnoj uspostavi urbano-ruralnih veza, posebice povezivanjem komplementarne urbane i ruralne ekonomije.

Gradovi u ruralnim regijama označeni su kao integralna komponenta ruralnog razvoja, a ruralno-urbani odnos u gusto naseljenim regijama razlikuje se od takvog odnosa u rijetko naseljenim regijama. U rijetko naseljenim ruralnim područjima gradovi mogu ponuditi određene standarde u pružanju infrastrukture i usluga te privući gospodarske djelatnosti. U tim su područjima gradovi posebno važni za očuvanje struktura naselja i kulturnog krajobraza.

Prema TA 2020, različite veze međusobno povezuju urbane i ruralne teritorije diljem Europe, od periurbanih do perifernih ruralnih regija. Međusobnu ovisnost urbanog i ruralnog treba uvažiti uz pomoć integriranog upravljanja i planiranja temeljeno na širokom partnerstvu.

Danas, kad mnoge države imaju razvijen sustav regionalnog planiranja (gospodarski, socijalni i prostorni podsustavi) s određenom regionalnom politikom i instrumentima za njezino provođenje, Hrvatska tek razvija te sustave, a pritom se mora težiti sinergijskom učinku uz koordinaciju i integralno planiranje kako se ne bi razvijali nepovezani paralelni sustavi.

4.1.3. Razvijanje ugodnih i uređenih gradova

Osnova je preobrazbe gradskih područja i održivog urbanog razvoja povećanje kvalitete života na cjelokupnom (osobito rubnom) gradskom području, s pretpostavkom integralnog sagledavanja ekonomskih i društvenih pitanja, pitanja zaštite urbanog okoliša i unapređivanja kvalitete urbane forme.

Stanovanju kao temeljnoj funkciji grada treba posvetiti posebnu pažnju na nacionalnoj i lokalnoj razini utvrđivanjem odgovarajućih mjera za ostvarivanje prava na priuštivo i kvalitetno stanovanje. Prostornim planovima gradova i općina te generalnim urbanističkim planovima za nova i postojeća stambena područja potrebno je osigurati dostupnost javnog prijevoza i javnih sadržaja te razvijati poslovne mogućnosti komplementarne stanovanju u njihovoj blizini. Pri planiranju novih stambenih područja poželjna je različitost stambenih tipologija u skladu s prostornim i klimatskim obilježjima te navikama i potrebama ljudi. Posebnu pozornost treba posvetiti planiranju i sustavnom komunalnom opremanju zemljišta za individualno stanovanje jer ono zauzima najveći dio prostora namijenjenog stanovanju. Potrebno je kreirati poticajne mjere za kontrolu, održavanje i

modernizaciju postojećeg stambenog fonda te revitalizirati zapuštene javne prostore u postojećim stambenim područjima.

Pri planiranju razvoja gradova potrebno je težiti uravnoteženom preplitanju funkcija i djelatnosti, a posebno dostupnosti kvalitetno oblikovanih javnih sadržaja i površina.

U dinamici razvoja gradova česte su promjene načina korištenja gradskog teritorija pa posebno treba poticati višekratno korištenje zemljišta i usmjeravati razvojne aktivnosti na napuštena ili podiskorištena područja koja su izgubila ili gube svoju prethodnu funkciju. Zahvati kojima će se sanirati postojeće stanje, unaprijediti okoliš te doprinijeti revitalizaciji područja i pokretanju gospodarske dinamike (zapošljavanje, poticajni učinci na razvoj drugih djelatnosti, uređenje i komunalno opremanje zemljišta) prioritet su urbanog razvoja. Velike rubne, u pravilu rijetko izgrađene i neprimjereno opremljene zone izgradnje (često i bespravne) treba integrirati u urbani sustav i spriječiti njihovo daljnje širenje, skrbeći o očuvanju krajobraza s važnom ekološkom i rekreativnom funkcijom.

Održiva mobilnost u gradovima ostvaruje se planiranjem i realizacijom pješačkih zona, zona umirenog prometa, biciklističke infrastrukture i mreže javnog gradskog prometa, uz stalno povećanje kvalitete i sigurnosti usluge. Pješačke zone, posebno one koje su prometno teže dostupne (gradski centri), trebaju biti popraćene odgovarajućim sadržajima i infrastrukturom kako bi se izbjeglo njihovo zamiranje.

Gradovi se na inovativan i učinkovit način moraju suočiti s pitanjima zaštite okoliša: zaštita od buke, zaštita zraka i voda, prometna zagušenost i onečišćenje, nastajanje otpada i njegova obrada, ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama, smanjenje potrošnje energije i korištenje energije iz obnovljivih izvora. Potrebno je promišljati i postupcima planiranja uspostavljati nove te čuvati postojeće sustave urbane zelene infrastrukture – mreže zelenih površina u kojima i s pomoću kojih se doprinosi očuvanju, poboljšanju i obnavljanju prirode, prirodnih funkcija i procesa u gradovima.

S obzirom na stagnaciju broja stanovnika i procese starenja stanovništva, posebnu je pažnju u planiranju gradova potrebno posvetiti njihovom razvoju kao gradova za sve generacije, sagledavajući potrebe obitelji, djece, građana starije životne dobi i svih ranjivih skupina.

Pri planiranju namjena u gradskim centrima i starim gradskim jezgrama prednost treba dati mješovitim namjenama koje doprinose kontinuitetu vitalnosti tih prostora.

Potpora razvoju srednje velikih i malih gradova

U mreži gradova posebno se ističe potreba posebne potpore razvoju srednje velikih i malih gradova ključnih za opstanak pretežito ruralnih područja, posebno pogođenih depopulacijom, restrukturiranjem društveno-ekonomskih temelja i gubitkom javnih funkcija i sadržaja.

Urbanog karaktera, srednje veliki i mali gradovi poveznica su između većih urbanih područja i ruralnog prostora.

Mogući pristupi revitalizaciji ekonomske uloge srednje velikih i malih gradova uključuju:

- poslovanje temeljeno na korištenju informacijskih tehnologija koje nadilazi klasičnu podjelu centar – periferija
- prerađivačku industriju vezanu uz lokalno uzgojene poljoprivredne proizvode
- turizam temeljen na privlačnosti kulturne baštine koja uključuje i industrijsko nasljeđe, na krajobraznim posebnostima, tradicionalnim vjerskim svetištima, zdravstveno-lječilišnoj tradiciji (neiskorišteni ili podiskorišteni potencijali geotermalnih voda), regionalno osmišljenim turističkim rutama, tradicionalnim lokalnim festivalima i inovativnim kulturnim proizvodima, gastronomiji.

Očuvanje povijesnog tkiva i pažljiva obnova identitetskih elemenata takvih gradova značajni su kako za povećanje njihove turističke privlačnosti, gospodarski razvoj i investicije tako i za očuvanje broja postojećeg te privlačenje novog stanovništva.

Projekti/Aktivnosti

- Izrada prostornih standarda za planiranje javne urbane infrastrukture
- Izrada prostornih standarda za planiranje stambenih zona i naselja
- Poticanje neprofitne stanogradnje i razvijanje sustava najma stanova u javnom vlasništvu
- Uključivanje u europske tematske mreže gradova u okviru programa URBACT III
- Prepoznavanje i isticanje primjera dobre prakse na nacionalnoj razini, pogotovo u segmentu srednje velikih / malih gradova

4.1.4. Unapređivanje vitalnosti i privlačnosti ruralnog prostora

Revitalizacija ruralnog prostora, odnosno područja izvan gradova i naselja gradskog karaktera, odnosi se ponajprije na zaustavljanje procesa napuštanja sela i poticanje doseljavanja stvaranjem uvjeta za gospodarski razvoj, jačanjem i uspostavom infrastrukturnih sustava (uključujući IT tehnologije) te redefiniranjem odnosa grada i sela.

Osim osnovnog načela održivosti korištenja prostora i resursa, naglašena je potreba očuvanja tradicijskog identiteta. Prepoznat je potencijal za razvoj ekološke poljoprivrede, razvoj turizma osnovan na prirodnim osobitostima i tradicijskim vrijednostima (gospodarski potencijal tradicijskih kulturnih i drugih vrijednosti).

Preduvjeti su za unapređivanje vitalnosti i održivosti ruralnog prostora promicanje znanja i inovacija u poljoprivredi i šumarstvu, poboljšavanje održivosti poljoprivrednih gospodarstava te konkurentnost svih vrsta poljoprivrednih djelatnosti, organiziranje lanaca prehrane s preradom i trženjem poljoprivrednih proizvoda, kao i obnova, očuvanje i poboljšanje ekosustava, promicanje učinkovitosti resursa i socijalne uključenosti. U poljoprivredi, proizvodnji i turizmu prednost treba dati kvaliteti pred kvantitetom, orijentirati se na lokalnu prepoznatljivost (brendiranje), eko-proizvodnju hrane, domaće sezonske jelovnike, kratke putove opskrbe te dobar odnos, razvijenu komunikaciju i uzajamno povjerenje proizvođača i potrošača.

Obnova sela i temeljnih usluga u ruralnim područjima zahtijeva ažuriranje razvojnih planova, ulaganje u poboljšanje svih vrsta infrastrukture kao i u razvoj usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te planiranje prostora za rekreacijsko korištenje i turističku infrastrukturu tipološki usklađenu s krajobraznim obilježjima. U cilju opstanka i vitalnosti udaljenih, izoliranih i vrlo rijetko naseljenih ruralnih područja treba iznaći rješenja kojima je moguće postići infrastrukturnu samodostatnost.

Od izuzetnog je značaja da politike ruralnog razvoja promiču gospodarsku i demografsku obnovu pri čemu je pri planiranju razvoja naselja potrebno sagledavati potrebe svih dobnih skupina. Rješenje zapošljavanja mlađeg stanovništva u ruralnom prostoru treba tražiti na područjima novih djelatnosti koje se snažno oslanjaju na lokalne potencijale uključujući lokalnu radnu snagu, lokalni kulturni identitet, tradiciju, resurse i potrebe zajednice. Široke mogućnosti pružaju područja ekosocijalne ekonomije, informacijskih tehnologija, društvenih inovacija, kreativnih i kulturnih industrija koja nude zaposlenost lokalnog karaktera, motiviraju primjenu svježih zamisli i pristupa te otvaraju prostor za afirmaciju mladih.

Osim navedenog, prepoznaje i se značaj zaštite, obnove i unapređivanja prostornih obilježja te poticanje obnove pojedinačnih zgrada i sklopova tradicijske gradnje i uređivanje naselja (javni prostori, prepoznatljive ambijentalne cjeline i dr.). Kako bi se osigurala privlačnost i vitalnost ruralnog prostora, potrebno je planski provoditi aktivnosti kojima će se dugoročno očuvati obilježja, vrijednosti i raznolikost ruralnog krajobraza, a u slučaju oštećenih i degradiranih područja, posebice nezakonitom gradnjom, cilj je poboljšati i unaprijediti stanje.

Projekti/Aktivnosti

- Izrada ruralnog atlasa, kao dinamičkog i aktivnog alata u koji se stalno unose i, prema potrebi, revaloriziraju podaci o ruralnom prostoru: podaci o zaštićenim ili ambijentalno izuzetno vrijednim elementima prirodne i kulturne, posebno etnološke baštine; arhivska istraživanja povijesne kartografske dokumentacije kao prilog genezi promatranog ruralnog prostora, podaci o agrikulturnim i šumskim područjima, graditeljskim oblicima i sl.; podaci o središnjih funkcijama u naseljima
- Istraživanje značajki i opsega promjena u ruralnom prostoru kao podloga za usmjeravanje aktivnosti
- Prepoznavanje i isticanje primjera dobre prakse na nacionalnoj razini
- Jačanje društvene svijesti o nužnosti veze selo – grad
- Jačanje uloge lokalnih razvojnih grupa – LAG-ova

4.1.5. Održivi razvoj i korištenje obalnog područja

Usklađivanje interesa korisnika obalnih resursa i postizanje suglasja o njihovu korištenju dugotrajan je i dinamičan proces. Integralno upravljanje obalnim područjem (IUOP) svojevrsan je odgovor na problematiku postojećeg parcijalnog/sektorskog planiranja i upravljanja u obalnom području s ciljem postizanja ekološki održivog razvoja na temelju njegovih fizičkih, društvenih i

gospodarskih uvjeta te pravnog, administrativnog i financijskog okvira. IUOP podrazumijeva sveobuhvatnost i koordinaciju, prilagodljivost i postupnost u primjeni, sudjelovanje javnosti i razvijanje komunikacijskih strategija te uvažavanje lokalnih posebnosti.

Zbog nedostatne koordinacije na upravljačkoj i stručnoj razini te nedostatnih kapaciteta za upravljanje nužno je: uspostavljanje učinkovitog sustava suradnje i koordinacije za integralno upravljanje obalnim područjem (na upravljačkoj i stručno-administrativnoj razini); uspostavljanje sustava upravljanja obalnim područjem na nacionalnoj i regionalnoj razini; jačanje kapaciteta i osposobljavanje javne uprave; unapređivanje sustava podataka i praćenja stanja i procesa u obalnom području.

Potreba za integriranim pristupom planiranju i upravljanju morskim područjem rezultat je sve intenzivnije potražnje za morskim prostorom za različite potrebe (pogone za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, istraživanje i iskorištavanje nafte i plina, vađenje sirovina, turizam, marikultura, pomorske i ribarske aktivnosti), kao i zbog višestrukih pritisaka na obalne resurse. Pri tom namjene i načini korištenja ovog prostora trebaju osigurati rast pomorskih gospodarstava, razvoj morskih područja i korištenje morskih resursa uz istovremeno očuvanje ekosustava i biološke raznolikosti te podvodne kulturne baštine.

Potrebno je uspostaviti sustav integralnog upravljanja obalnim i morskim područjem koji uključuje razvoj infrastrukture prostornih podataka za obalno područje i pripadajući akvatorij u okviru nacionalne infrastrukture prostornih podataka (NIPP), te osigurati povezanost s nacionalnim, regionalnim i globalnim inicijativama i podatkovnim infrastrukturama kako bi se osigurala dostupnost i interoperabilnost podataka u skladu s relevantnim propisima. Nadalje, potrebno je uspostaviti i održavati hidrografski informacijski sustav (HIS) te isti korelirati s institutom pomorskog katastra i morskom infrastrukturom prostornih podataka (MIPP) kao sustavom za prikupljanje, dijeljenje i upravljanje razmjennom podataka i mrežnih usluga HIS-a u sklopu NIPP-a, kao i stvoriti temeljne očevidnike neophodne za gospodarenje morskim područjem, morskim dnom i podmorjem, te osigurati preduvjete za elektroničku razmjenu podataka.

Prostorne strukture i uvjeti korištenja prostora

S aspekta očuvanja prostornog identiteta ovog područja, važna je komponenta integralnog pristupa prepoznavanje i očuvanje bogatstva različitosti dužobalnih cjelina koje proizlaze iz njihovih prirodno-geografskih obilježja i slojevitog povijesnog nasljeđa.

U uspostavljanju mreže središnjih naselja posebno treba sagledati:

- usitnjenost i raspršenost izgradnje, posebno u ruralnom zaleđu
- utjecaj dvaju makroregionalnih centara (Rijeka i Split), rastući utjecaj Zadra te značaj luka
- plansku prekapacitiranost turističkih zona.

U kontekstu cjelovitog sagledavanja obalnog područja, planiranju mora potrebno je posvetiti veću pažnju te uspostaviti osnovu za prostorno planiranje namjene i načina korištenja mora sagledavanjem:

- razvoja gospodarskih djelatnosti (npr. ribarstvo, off-shore)
- osiguravanje potrebnih lokacija za marikulturu (uzgoj i prateća infrastruktura)
- pomorskog prometa
- rješavanja konflikata među korisnicima mora
- zaštite i očuvanja morskog okoliša i morskih ekosustava te očuvanja ekološki osjetljivih područja mora
- višenamjenskog korištenja morskog područja
- specifičnosti vlasničkih odnosa
- osiguravanja sustavnog i standardiziranog obavljanja hidrografske djelatnosti za potrebe prostornog planiranja, gradnje i drugih ljudskih aktivnosti na moru.

Planirane namjene na moru danas su prikazane u SPURH-u i PPURH-u te u prostornim planovima županija i jedinica lokalne samouprave (glavni pomorski putovi, područja za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika, luke državnog i županijskog značaja, marikultura, luke nautičkog turizma i njihovi akvatoriji i dr.). U okviru transponiranja EU direktive ODPPM, more će se na državnoj razini planirati DPPR-om i prostornim planovima unutar granica epikontinentalnog pojasa RH, a na regionalnoj i lokalnoj prostornim planovima županija koje obuhvaćaju more i prostornim planovima uređenja gradova, odnosno općina, unutar njihovih granica.

Cjelovitost planiranja mora, sagledavanje međutjecaja, učinkovito praćenje i izvještavanje o stanju morskog teritorija ostvarit će se objedinjavanjem svih razina prostornih planova nove generacije u ISPU-u.

Radi cjelovitosti planiranja obalnog područja nužno je određivanje jedinstvenih cjelina uređenja i zaštite obalnog područja sagledavanjem međutjecaja morskog i kopnenog dijela, ali i uvažavanja posebnosti pojedinih podcjelina koje proizlaze iz njihovih prirodnih, geografskih, gospodarskih i povijesno-razvojnih uvjeta.

Mjere za integralno upravljanje obalnim područjem razradit će se Strategijom upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem, pri čemu mjere vezane uz prostor trebaju biti u skladu s konceptom prostornog razvoja RH i propisima kojima se uređuje područje prostornog uređenja i gradnje. Ciljevi koji se trebaju postići upravljanjem i zaštitom morskog okoliša i obalnog područja, a odnose se na postizanje i održavanje dobrog stanja okoliša, trebali bi biti ostvareni do 2020. godine.³

Navedeno zahtijeva sljedeće:

- u cilju kontrole zauzimanja novih prostora za izgradnju na kopnu i pomorskom dobru (kopneni dio i akvatorij) potrebno je, osim zakonom propisanih ograničenja, utvrditi dopustivo opterećenje prostora
- pri određivanju uvjeta za razvoj naselja i infrastrukture (posebno prometnica, i odvodnje), nužno je iznalaženje rješenja za ključna infrastrukturna ograničenja (nesrazmjer vršnih i izvansezonskih opterećenja)
- sustavno rješavanje pitanja sekundarnog stanovanja
- detaljnije i pažljivije određivanje kriterija za smještaj gospodarskih djelatnosti, posebno turizma, uz dodatno isključivanje pojedinih namjena

³ Uredba o izradi i provedbi dokumenata Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem (NN 112/14)

- iznalaženje učinkovitih mjera za sprečavanje dužobalnog spajanja GP-a naselja i zabranu ili ograničavanje gradnje u uskom obalnom pojasu, ograničavanje prekomjerne potrošnje prostora (kontrola izgrađenosti, maksimalno korištenje postojećih izgrađenih zona)
- utvrđivanje razvojnih smjernica vezanih za aktivno praćenje stanja u prostoru
- optimizacija namjene površina:
  - smanjenje pritiska na prostor predimenzioniranjem građevinskih područja
  - preispitivanje planiranih površina za razvoj
  - usklađivanje planiranog korištenja prostora s realnim potrebama i mogućnostima realizacije u planskom razdoblju
  - usmjeravanje razvoja u područja manje ranjivosti
- svođenje na najmanju moguću mjeru konflikata korištenja prostora u odnosu na ranjivost, prirodne i kulturne vrijednosti te krajobraz
- određivanje detaljnijih uvjeta za gradnju u užem obalnom pojasu u ovisnosti o posebnostima pojedinih područja
- u cilju očuvanja i razvoja ruralnih područja u užem obalnom pojasu i u zaleđu potrebna je tipizacija u ruralnim područjima:
  - za intenzivnu poljoprivredu
  - za turizam
  - za vrijedne krajobrazne predjele i vizure
- sustavno rješavanje narušene kvalitete izgrađenog područja (povrede urbanog okoliša) nastale zbog nezakonite gradnje (kako pojedinačno, tako i cijelih naselja sa substandardnom infrastrukturom)
- konzistentnost prostorno-planskih mjera u rješavanju rastućeg pritiska na područja visokovrijednih prirodnih i krajobraznih vrijednosti, poljoprivredna i šumska zemljišta za izgradnju turističkih objekata te pretjerano korištenje obalnih resursa
- sustavno nadziranje i usmjeravanje procesa urbanizacije.

Jedna od razvojnih mogućnosti ruralnih područja uz obalu i u zaleđu jest korištenje potencijala za ekološku poljoprivredu, s posebnim naglaskom na uzgoj autohtonih kultura (ljekovito bilje, masline, vinova loza, agrumi) i aktiviranje pašnjaka, uz proširivanje turističke ponude brendiranjem proizvoda.

U cilju poboljšanja učinkovitosti planiranja nužna je izrada kvalitetnih sektorskih podloga i analitičkih alata te uspostavljanje mjerljivih pokazatelja za praćenje provedbe, a jedan od ključnih egzogenih uvjeta jest iznalaženje i uspostavljanje odgovarajućih instrumenata zemljišne politike i distribucijske pravednosti. Građevinsko područje treba postati instrument usmjeravanja i kontrole prostornog razvoja, uz pravnu sigurnost za vlasnike zemljišta i informacije za procjenu vrijednosti nekretnina.

Potrebno je također riješiti problem jedinstvenog određivanja granica pomorskog dobra uz prilagodbu kopnenih granica prirodnim uvjetima, te imovinsko-pravnih pitanja i uknjižbe pomorskog dobra, a granice ZOP-a revidirati i prilagoditi prirodnim uvjetima.

Projekti/Aktivnosti

- izrada pilot projekta za implementaciju direktive ODPPM u prostorne planove, uz istraživanje modela prekogranične suradnje

4.1.6. Smanjivanje regionalnih razlika i održivo planiranje razvojno specifičnih područja

Smanjivanje regionalnih razlika

U ostvarivanju općeg cilja prostornog razvoja, posebnu je pažnju potrebno posvetiti područjima sa slabijim društveno-gospodarskim pokazateljima iskazanim kompozitnim pokazateljem stupnja razvijenosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (indeks razvijenosti), koje prema propisima iz područja regionalnog razvoja dobivaju status potpomognutog područja.

Mjere za razvoj potpomognutih područja utvrđuju se operativnim četverogodišnjim programima Vlade RH i mjerama porezne politike.

Brdsko-planinska područja

Očuvana cjelovitost i raznolikost krajobraza, a osobito rijetkih prirodnih oblika, komparativne su prednosti ovih područja koje treba pažljivo koristiti kao turistički potencijal. Održivo korištenje vrijednih neiskorištenih prirodnih resursa prema utvrđenim kriterijima zaštite okoliša temelj je njihova razvoja i ublažavanja razvojnog zaostajanja u odnosu na ostale dijelove Hrvatske.

Potencijal je razvoja poljoprivreda, pri čemu treba poticati tradicionalni pristup poljoprivrednim djelatnostima i ekološku proizvodnju hrane te povezivanje s jadranskim turističkim tržištem i središnjom Hrvatskom kao prostorom plasmana proizvoda. Istodobno je potrebno aktivirati vlastite turističke potencijale: seoski, sportsko-rekreacijski, lječilišni i lovni turizam.

Dobra prometna povezanost s obalnim područjem i središnjom Hrvatskom preduvjet je razvoja ovih prostora.

Zbog rijetke naseljenosti i specifične mreže pretežito patuljastih naselja s manje od 100 stanovnika nužno je osigurati osnovne funkcije naselja razvijanjem specifičnih modela organizacije javnih službi i društvene infrastrukture te uz korištenje IT tehnologija.

Područja uz državnu granicu

Glavni razvojni ciljevi područja uz državnu granicu odnose se na stvaranje pretpostavki za njihov razvitak polazeći od potreba za poboljšanjem uvjeta života stanovništva ovog rijetko naseljenog i populacijski ugroženog područja u odnosu na ostali prostor. Za ostvarenje tih ciljeva potrebno je, uz ostale razvojne mjere, ojačati funkcije naselja i cjelokupnu infrastrukturu. Rješavanje zajedničkih izazova u graničnim područjima, poput nedostatne opremljenosti infrastrukturom, korištenja neiskorištenih i/ili zapostavljenih potencijala rasta, preuzimanja informacijskih i komunikacijskih tehnologija, stvaranja povoljnog poslovnog okruženja i sl., moguće je realizirati uz pomoć programa prekogranične suradnje (npr. INTERREG ili slični programi).

Područja uz granicu u segmentu zaštite okoliša potrebno je sagledati u kontekstu cjelovitog ekosustava, odnosno u prekograničnoj suradnji sa susjednim državama, s kojima zajednički sustavno treba raditi na sprečavanju rizika za okoliš te na očuvanju zajedničkih krajobraza.

Razlikujemo unutarnju granicu RH unutar EU-a i vanjsku granicu RH: unutarnju granicu prema Talijanskoj Republici, Republici Sloveniji i Mađarskoj, a vanjsku granicu, ujedno i vanjsku granicu EU-a, prema Republici Srbiji, Bosni i Hercegovini te Crnoj Gori.

Područja uz kopnenu granicu prema Sloveniji i Mađarskoj, odnosno državama EU-a, osnovu za svoj daljnji razvoj trebaju ostvariti uključivanjem u europsku prekograničnu suradnju, razvijanje zajedničkih gospodarskih i kulturnih programa uz pretpostavku mobilnosti stanovništva. Potrebno je voditi računa o tradicionalnim vezama stanovništva s obje strane granice. Identifikacijom zajedničkih izazova i razvojnih potencijala treba poticati prostorni razvoj zajedničkim dokumentima.

Uz državnu granicu prema BiH, unutar brdsko-planinskih područja, zbog topografske odijeljenosti i nepristupačnosti, glavno usmjerenje jest definiranje funkcionalne hijerarhije naselja s nužnom društvenom infrastrukturom kao okosnicom razvoja i sprečavanja depopulacije. Većim je dijelom riječ o području unutar uskog kopnenog pojasa prema obali pa je za njegov razvoj, osim sustava naselja, nužno uključivanje u razvojne sustave turističkog područja Jadrana.

Na pograničnom području prema državama koje nisu članice EU-a potrebno je voditi računa da se ne naruše postojeći oblici suradnje nakon ulaska Hrvatske u schengensku zonu. Posebice treba voditi računa o dvojnim gradovima u pograničnim područjima.

Istočna Hrvatska

Radi ostvarivanja temeljnog cilja uravnoteženog razvoja, odnosno ujednačavanja razvojnih pokazatelja, potrebno je potaknuti gospodarski razvoj ovog područja.

Prostor je to s najvećim udjelom srednjih i velikih naselja (između 500 i 10.000 stanovnika), s prostornim širenjem prigradskih naselja uz najveće urbane centre te depopulacijom i jakom regresijom u gotovo cijelom, a naročito zapadnom dijelu regije. Gotovo svako peto naselje ima razinu funkcionalne opremljenosti barem na razini lokalnog centra.

Zahvaljujući svojim prirodno-geografskim predispozicijama, tradicionalni agrarni prostor ima potencijal povezivanja poljoprivredne proizvodnje i turizma te daljnjeg razvoja postojećih industrija koje su suočene s izazovima prilagodbe na promjene poslovanja i jačanja urbano-ruralnih veza.

Prostor je to s nekoliko ključnih infrastrukturnih projekata u RH: višenamjenski kanal Dunav – Sava, luka Vukovar (kao točke budućeg intermodalnog sustava), projekt uređenja plovnog puta rijeke Save na IV./V. klasu, razvoj putničkog i teretnog zračnog prometa, nastavak gradnje autoceste A5 od Osijeka prema Mohaču na koridoru 5C.

Projekti/Aktivnosti

- Razvoj ključnih infrastrukturnih projekata
- Razvoj turizma temeljen na lokalnim vrijednostima i ponudi, posebno riječnom turizmu na Savi, Dravi i Dunavu
- Revitalizacija gospodarskih grana na suvremenim i konkurentnim osnovama
- Iskorištavanje geotermalne energije (u energetici, poljoprivredi, turizmu i dr.)
- Prekogranična suradnja kroz EU programe ili u skladu sa zajedničkim izazovima i potencijalima
- Suradnja u vrednovanju i afirmaciji krajobraza
- Utvrđivanje zajedničkih ekoloških kriterija korištenja i zaštite prirodnih resursa

4.1.7. Unapređivanje dostupnosti infrastrukturnih sustava

Dostupnost infrastrukture, društvene, prometne i komunalne, nužna je za optimalan razvoj sustava naselja, ali i za funkcioniranje na razini naselja. Pri planiranju infrastrukturnih sustava prednost treba dati područjima koja imaju najizraženije negativne demografske trendove.

4.1.7.1. Unapređivanje dostupnosti društvene infrastrukture

Sustav društvene infrastrukture odnosno prostorne potrebe skupina javnih službi i funkcija (uprava, pravosuđe, sustavi predškolskog, osnovnoškolskog i srednjoškolskog odgoja i obrazovanja, visokog obrazovanja, znanosti i tehnologije te kultura, zdravstvo, socijalna skrb, sport, vjerske zajednice, udruge građana, političke stranke i druge organizacije) treba planirati u skladu s posebnim planovima razvoja, socijalnim planovima, propisima i standardima za svaku pojedinu skupinu ili podskupinu pri čemu racionalni ustroj podrazumijeva optimalnu iskoristivost postojećih prostornih kapaciteta.

U cilju ublažavanja depopulacije najugroženijih područja nužno je prostorne standarde za smještaj društvene infrastrukture prilagođavati stvarnoj situaciji i posebno pronalaziti rješenja za osiguravanje temeljnih preduvjeta kvalitete života: dostupnosti odgoja i obrazovanja te zdravstvene zaštite.

Pri planiranju društvene infrastrukture međusektorskom suradnjom potrebno je utvrditi potrebe i smještaj društvenih sadržaja državnog, županijskog i lokalnog značaja. Pri planiranju površina društvene namjene u naselju posebnu pažnju treba posvetiti njihovoj atraktivnosti, ravnomjernom rasporedu i dostupnosti.

U postupku planiranja društvene infrastrukture potrebno je uključiti socijalne planove koje donose tijela regionalne/lokalne samouprave u svrhu utvrđivanja područja prioriteta razvoja socijalne politike. Socijalni planovi daju sliku mreže socijalnih usluga i specifičnih ciljeva razvoja institucionalnih i izvaninstitucionalnih usluga, s posebnim naglaskom na usluge za skupine u većem riziku od socijalne isključenosti.

Potrebno je posebno poticati korištenje informacijske i komunikacijske tehnologije u osiguravanju dostupnosti temeljnih i drugih sadržaja društvene infrastrukture i ostvarivanja prava na društvenu uključenost i kvalitetu života. Tradicionalne mreže društvenih sadržaja i usluga potrebno je unaprijediti nizom e-usluga, omogućujući bolju razinu javne usluge građanima, racionalnije korištenje resursa i manji utjecaj na okoliš, uz preduvjet istodobnog poticanja informatičke pismenosti i dostupnosti informacijsko-komunikacijske infrastrukture (e-inkluzija).

Projekti/Aktivnosti

- Utvrđivanje kriterija za utvrđivanje društvene infrastrukture državnog, područnog (regionalnog) i lokalnog značaja
- Usklađivanje razvojnih planova zdravstva i prostornih planova
- Utvrđivanje prostornih standarda za planiranje društvene infrastrukture
- Razvoj specifičnih e-usluga kojima se nadomješta nepostojanje pojedinih javnih usluga u depopulacijom pogođenim područjima, uz istodobno osiguravanje prava na pristup informacijsko-komunikacijskoj infrastrukturi

4.1.7.2. Unapređivanje dostupnosti prometne infrastrukture

Sustav prometne infrastrukture treba podržavati razvoj optimalnog sustava naselja, uravnoteženi regionalni razvoj, međusobno nadopunjavanje ruralnih i urbanih područja, te povezanost s europskim prometnim sustavima i urbanom mrežom.

Prometna infrastruktura treba omogućiti mobilnost i jednaku dostupnost u svim područjima. Potrebno je razvijati integrirani pristup pitanju dostupnosti i povezanosti koristeći na optimalan način sve oblike prometa radi što boljeg iskorištavanja razvojnih karakteristika svojstvenih različitim prostorima.

Potrebno je unapređivati pristupačnost u putničkom prometu na velike udaljenosti unutar države, regionalnu povezanost u putničkom prometu, pristupačnost u putničkom prometu unutar i prema glavnim urbanim aglomeracijama, te pristupačnost u teretnom prometu unutar RH.

Zbog specifičnog oblika hrvatskog teritorija posebno se treba voditi računa o dostupnosti otoka i Dubrovačko-neretvanske županije, a u skladu sa značajkama svakog od tih područja.

Sagledavajući osnovnu prometnu mrežu izvan okvira tranzitne uloge ili spajanja dijelova teritorija odnosno kroz prizmu potencijala za razvoj, veliku protočnost mreže autocesta, kao i stupanj njezine dovršenosti, treba uzeti u obzir pri planiranju razvojnih i gospodarskih aktivnosti, omogućavanjem dodatnih spojeva s autocestom radi kvalitetnijeg prometnog povezivanja slabije razvijenih JLS-ova i planiranjem zona gospodarske namjene u gravitacijskom radijusu spojeva s autocestom.

Načelo omogućavanja pristupa svim javnim uslugama za sve građane u kontekstu prometa znači osiguravanje pristupa javnom prijevozu, te ostalim oblicima mobilnosti. Urbani prometni sustav stanovnicima određenog urbanog područja treba osigurati jednostavnije, brže, ekonomičnije i održivo obavljanje poslova i potreba korištenjem javnih prijevoznih sredstava.

Uvođenje ekološki i ekonomsko opravdanih javnih prijevoznih sustava, i to za manja urbana područja cestovni prijevoz, a za veća kombinirani cestovni i lako-tračni sustav, a za najveća urbana područja predviđaju se intermodalni sustavi: cestovni, lako tračni i željeznički.

Važno je promoviranje nemotoriziranih oblika prometa, ponajprije korištenje bicikala. Biciklističku mrežu treba planirati vodeći računa o tome da bude vezana za postaje javnog prijevoza i javne parkirališne površine.

4.1.7.3. Unapređivanje opremljenosti komunalnom infrastrukturom

Vodoopskrba:

- istraživanje mogućnosti novih i osiguravanje postojećih crpilišnih zona za potrebe vodoopskrbe
- proširivanje i obnova postojeće vodoopskrbne mreže radi što kvalitetnije opskrbe stanovnika i ostvarivanja mogućnosti priključivanja novih korisnika
- osiguravanje kvalitetne i kontrolirane pitke vode u dovoljnim količinama, posebno na otocima
- planiranje vodoopskrbnih sustava u skladu sa suvremenim tehnološkim dostignućima
- osiguravanje potrebnog prostora u gradovima za uređaje, vodospreme i polaganje cjevovoda
- osiguravanje kvalitetnog održavanja i funkcionalnosti objekata i uređaja vodoopskrbe kako bi se izbjegli gubici u sustavu
- zaštita ekosustava i osobito vodonosnih slojeva crpilišta od onečišćenja, posebno u blizini urbaniziranih područja, kako bi se omogućila daljnja eksploatacija i osigurao stalni dotok potrebnih količina vode
- zaštita podzemnih i nadzemnih resursa pitke vode (riječnih ušća i manjih vodotoka jadranskog sliva), prvenstveno onih koji su uključeni u vodoopskrbu na otocima i u priobalnom području, od zaslavljenja
- osiguravanje adekvatnih zaštitnih površina oko crpilišta u prostornim planovima uz kontinuirano praćenje novelacija zona sanitarne zaštite crpilišta
- planiranje proširivanja vodoopskrbne mreže prema procjenama potreba
- osiguravanje obavljanja djelatnost vezanih na zahvaćanje, pročišćivanje i isporuku vode za piće na načelima održivog razvoja.

Odvodnja i pročišćivanje otpadnih voda (kanalizacija):

- u vodno-komunalnu djelatnost uvode se europski standardi sukladno propisima, a prijelazno razdoblje za potpuno ispunjenje obveza o pročišćivanju komunalnih otpadnih voda planirano je do kraja 2023. godine. Predviđen je završetak prikupljanja i pročišćivanja komunalnih otpadnih voda do kraja 2018. godine za prvu grupu aglomeracija (s opterećenjem većim od 15.000 ES), s izuzetkom određenih priobalnih aglomeracija pretežito turističkog karaktera (s opterećenjem 15.000 - 50.000 ES), koje bi se dovršilo do kraja 2020. godine
- prioritetno rješavanje odvodnje u zonama sanitarne zaštite izvorišta i u naseljima u kojima postoji vodoopskrba
- pri planiranju prostora za smještaj sustava odvodnje i pročišćivanja otpadnih voda potrebno je uzeti u obzir količinsko i kemijsko stanje grupiranih vodnih tijela podzemnih voda te prednost dati područjima koja su u riziku da na njima neće biti postignuto dobro stanje
- osigurati potreban prostor za smještaj suvremenih uređaja za pročišćivanje otpadnih voda uz uvažavanje potrebnih uvjeta zaštite okoliša za sve veće urbane strukture i naselja
- uređaje za pročišćivanje otpadnih voda planirati izvan inondacijskih pojasa/poplavnih područja
- unaprijediti sustave odvodnje, posebno kanalizacijsku mrežu i prilagoditi održivu korištenju

- osigurati fleksibilne sustave (npr. modularno rješenje) pročišćivanja za turistička naselja čiji broj korisnika višestruko oscilira tijekom godine
- osuvremeniti i unaprijediti postojeću kanalizacijsku mrežu naselja i sustave pročišćivanja
- usklađivati aktivnosti između vodnogospodarske i komunalne djelatnosti na regionalnoj razini
zbrinjavanje mulja koji nastaje kao rezultat rada uređaja za pročišćivanje otpadnih voda sustavno rješavati (uz određenu doradu, može se koristiti kao sirovina u poljoprivredi, materijal u proizvodnji opeka, kao energent i slično).

4.1.8. Odmjereno korištenje prostora

Svrshodna organizacija prostora zahtijeva kvalitetno promišljanje o njegovu budućem obzirnem korištenju u skladu s razvojnim zahtjevima. Prostor Hrvatske neprestano se mijenja zbog dinamičnih prirodnih, gospodarskih i socijalnih procesa.

Demografski uvjeti, gospodarski interesi i regionalni položaj osnovni su čimbenici koji utječu na razvoj u prostoru, a središnja naselja osiguravaju funkcije sukladno poziciji u odnosu na utjecajnu sferu. Infrastruktura kao osnovni sadržaji i usluge što ih osigurava javni sektor potrebni su za funkcioniranje društva. Zato je važna uloga dobrih prostorno planerskih praksa za unapređenje razmještaja ljudi te korištenje prirodnih resursa koje najbolje služi nacionalnoj konkurentnosti, održivosti, smanjenju rizika od katastrofa i visokoj kvaliteti života vodeći pri tom računa o utjecaju na biološku ravnotežu i kvalitetu okoliša.

Pri izradi planske dokumentacije namjene treba odrediti po modelu pogodnosti kao optimalni presjek privlačnosti prostora za funkcioniranje zahvata i minimalne ranjivosti prostora na zahvat. Posebice se to odnosi na planiranje lokacija za energetska i industrijska postrojenja vodeći računa i o okolišnim kriterijima.

Infrastrukturni sustavi

Prije planiranja novih infrastrukturnih sustava treba ispitati može li se rekonstrukcijom postojećih postići razina usluge za kojom postoji potreba te takvim rješenjima dati prednost. Također se treba primjenjivati načelo objedinjavanja infrastrukturnih koridora gdje god je to u prostoru moguće.

Planiranje infrastrukturnih, energetskih i ostalih zahvata u prostoru koji mogu imati negativan utjecaj na krajobraz ili kulturnu baštinu potrebno je usmjeravati u manje osjetljiva područja, pri čemu posebnu pažnju treba posvetiti vizurama. Zahvate koje nije moguće izmjestiti iz krajobrazno vrijednih područja treba oblikovati da se svojim vizualnim značajkama prilagode prostoru. Infrastrukturne sustave u funkciji omogućavanja dostupnosti prostorno izdvojenih elemenata kulturne baštine treba planirati kako bi se izbjegli negativni utjecaji na njihove temeljne značajke i vrijednost krajobraza.

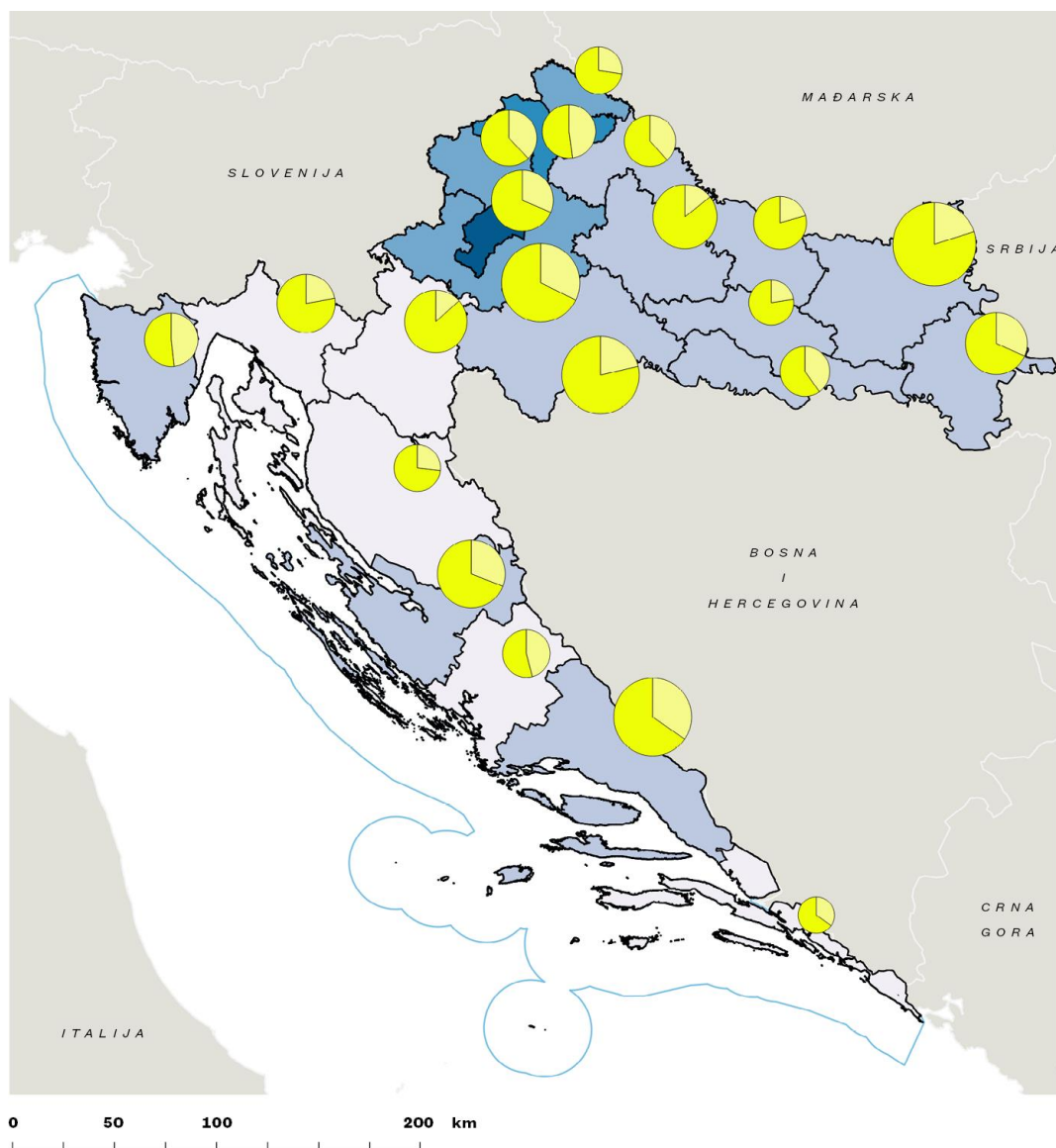
Građevinska područja

Gradovi i naselja moraju postići uravnoteženi razvoj koji se primarno temelji na urbanoj preobrazbi i sanaciji izgrađenih dijelova građevinskih područja, zatim na gradnji – popunjavanju neizgrađenih dijelova građevinskih područja.

Uz postojeće demografske projekcije, daljnja širenja građevinskih područja nemaju temelja. Može bitno širenje treba temeljiti na stručnoj analizi i argumentaciji uz predložene razvojne probleme ili potrebe koje trebaju pratiti i programi izgradnje i uređenja zemljišta, kao i na iskazu iskorištenosti postojećega građevinskog područja s obrazloženjem o razlozima nekorištenja dijelova i poduzetim mjerama za iskorištenje, uz prethodno ispitivanje prostornih rezervi unutar postojećeg građevinskog područja.

Postojeće standarde zaštite obalnog područja treba zadržati te ih na temelju praćenja stanja u prostoru revidirati u smislu postroženja uvjeta za određivanje građevinskih područja te ograničiti međusobno povezivanje i dužobalno proširenje postojećih građevinskih područja. Nužno je osigurati slobodan pristup obali, prolaz uz obalu te javni interes u korištenju pomorskog dobra.

Uređenje prostora naselja treba planirati i provoditi na temelju utvrđenih prostornih mogućnosti i optimalnog iskorištenja prostora uz osiguranje prostora javne namjene i opremanja infrastrukturom.

PRIKAZ 4.3.
ODNOS IZGRAĐENOG
I NEIZGRAĐENOG
DIJELA
GRAĐEVINSKOG
PODRUČJA

Udio građevinskog područja u ukupnoj površini županije*

- <5%
- 5-10
- 10-15
- 15-25
- >25%
- Neizgrađeno
- Izgrađeno

* Za jadranske županije uzima se površina kopnenog dijela županije

Izvori: ISP

Poljoprivredno zemljište

Korištenje tla treba planirati prema kriterijima pogodnosti za poljoprivrednu proizvodnju i načelima integralnog i održivog razvoja vodeći računa o mogućnosti revitalizacije ruralnih udaljenih krajeva i brdsko-planinskog područja, privođenju zaraslog i nekorištenog poljoprivrednog zemljišta prvobitnoj namjeni, funkcionalnog okrupnjavanja zemljišta, održavanju i unapređenju krajobrazne i biološke raznolikosti, razvoju eko-turizma i ekstenzivne poljoprivrede, revitalizaciji i

unapređenju zaštićenih područja prirode s naglaskom na mogućnosti brendiranja poljoprivrednih proizvoda, mogućnosti razvoja agrošumarstva i slično.

Projekti/Aktivnosti

- Uspostavljanje jedinstvene cjelovite baze podataka bonitetnog vrednovanja poljoprivrednog zemljišta, kao dijela registra podataka NIPP-a

Šume i šumsko zemljište

Pri planiranju i korištenju zemljišta namijenjenog šumi i šumskog zemljišta treba uzeti u obzir i druge potencijale za integralni održivi razvoj određenog područja, kao što su mogućnost razvoja eko-turizma, korištenje biomase i sporednih šumskih proizvoda, unapređenje biološke i krajobrazne raznolikosti, uz primjerenu valorizaciju svih funkcija šuma (ekološke, socijalne i gospodarske). Usto ove površine odrediti tako da povećavaju privlačnost područja i u konačnici dovode do ostvarenja ciljeva koje postavlja Strategija (unapređenje vitalnosti i privlačnosti ruralnog prostora, smanjivanje regionalnih rizika i razvojno specifičnih područja, održivi razvoj zaštićenih područja, unapređenje stabilnosti opskrbe energijom itd.).

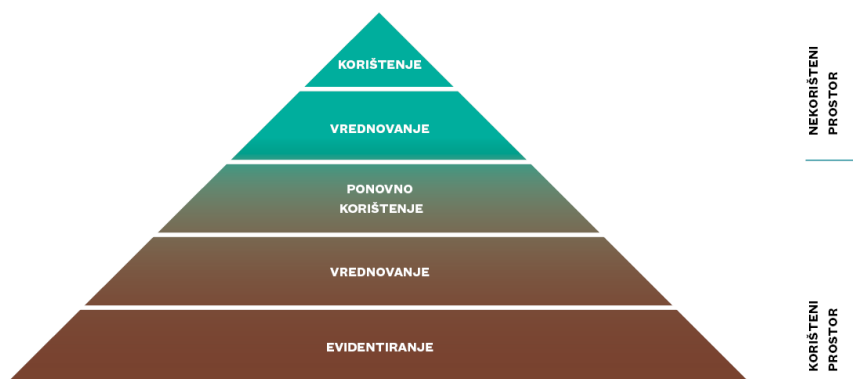
Učinkovita uporaba korištenog prostora

U kontekstu očuvanja i odmjereneog korištenja prostornog resursa, razvojne aktivnosti prioritetno treba usmjeravati prema već korištenom prostoru, bilo da je riječ o preobrazbi napuštenih ili nedovoljno iskorištenih prostornih sklopova koji više nisu u funkciji osnovne namjene, o urbanoj sanaciji područja inicijalno nezakonite gradnje ili o sanaciji dijelova urbanog teritorija sa specifičnim problemima i potrebama.

Posebno se ističe značaj aktiviranja napuštenih i podiskorištenih prostornih cjelina i nekretnina u javnom vlasništvu i s njim povezan zadatak njihova evidentiranja, vrednovanja te planiranja novih i održivih oblika korištenja uz unapređivanje kvalitete naselja u cjelini. Potrebno je razmotriti mogućnosti i razviti oblike davanja na raspolaganje zemljišta u vlasništvu RH za razvojne programe JLS-a i županija.

Utvrđivanjem obuhvata urbanističkih planova koji, uz neizgrađeni, obuhvaćaju i izgrađeni dio građevinskih područja naselja (kojima u većoj ili manjoj mjeri treba neka razina urbane preobrazbe), a čija obveza izrade ne proizlazi neposredno iz zakonom utvrđenih kriterija, neznatno se povećavaju troškovi i vrijeme izrade, no povećava se dugoročna dobrobit jer provođenje tih planova, u kojem je prostor sagledan u svojoj cjelini, ima za posljedicu artikuliran, odnosno promišljen, i u znatnoj mjeri, definiran prostor, osobito u segmentu javne, komunalne i druge infrastrukture.

PRIKAZ 4.4.
UČINKOVITA
UPORABA PROSTORA

Urbana preobrazba

U gradu ne postoje amorfne zone, a tamo gdje postoje, one su trenuci procesa transformacije; one predstavljaju neriješena razdoblja u urbanoj dinamici.

— Aldo Rossi

Održivi razvoj gradova podrazumijeva racionalno korištenje prostora i raspoloživih resursa. U tom smislu nužno je unaprijediti stanje urbanog okoliša u gradovima i naseljima gradskog karaktera, revitalizirati napuštene i zapuštene gradske objekte i prostor njihova neposrednog okoliša te prema potrebi provesti dekontaminaciju prostora na kojem je evidentiran bilo koji oblik onečišćenja.

Urbanom preobrazbom obuhvaćeno je cjelovito planiranje i provedba preobrazbe vojnih, industrijskih, eksploatacijskih, odmarališnih i drugih sklopova koji više nisu potrebni u svojoj osnovnoj namjeni ili zbog zapuštenosti i zastarjelosti izgrađenih struktura nisu više u mogućnosti služiti joj na suvremen način.

Radi dugoročnog planiranja i kontinuiteta u realizaciji gradskih projekata kojima se rješavaju bitne javne potrebe gradova na dobrobit njihovih građana, nužna je izrada strateških dokumenata kojima će biti prepoznati izazovi kojima su gradovi izloženi, definirani prioriteti te predviđene odgovarajuće mjere/projekti za njihovo rješavanje. Novi mehanizam EU-a za razdoblje 2014. – 2020., uveden s ciljem jačanja uloge gradova kao pokretača gospodarskog razvoja, kojim se u idućem razdoblju mogu financirati kompleksne aktivnosti preobrazbe gradskog područja, su integrirana teritorijalna ulaganja (ITU). Ne manje važno jest i praćenje realizacije tih mjera te prepoznavanje potrebe za njihovu eventualnu izmjenu i/ili dopunu tijekom vremena. Pri planiranju preobrazbe nužno je vrednovati potencijal postojeće izgrađene strukture, uz nužan zaokret u institucionalnom i pojedinačnom stavu o kulturnom nasljeđu i memoriji prostora.

Radi sagledavanja prostornih, položajnih, imovinsko-pravnih te vrijednosnih karakteristika svakog od preskočenih, odnosno *brownfield* prostora te ukupnog prostora, koji je od nacionalne do lokalne razine svojevrsni resurs, potrebno ga je inventarizirati i valorizirati. Prioritet su svakako područja velikih gradova.

Projekti/Aktivnosti

- Izrada *Brownfield* registra u okviru ISPU-a kao jedinstvenog i javno dostupnog preglednika podataka o područjima planiranima za urbanu preobrazbu, s precizno utvrđenim modelom podataka o pojedinom području
- Izrada UPU-ova za urbanu preobrazbu – potrebno je osigurati održivost u korištenju i vitalnost prostora, i to izbjegavanjem uniformnih i jednonamjenskih rješenja i osiguravanjem zastupljenosti i visoke kvalitete javnih sadržaja i javnih otvorenih prostora, po uzoru na primjere dobre europske prakse

Urbana sanacija

Urbana sanacija predviđena je za naselja i dijelove naselja u kojima je evidentiran niz negativnih prostornih i društvenih procesa: inicijalna neplanska i nezakonita gradnja, degradacija izgrađene strukture, zagušenost prometom, starenje stanovništva, gubitak gospodarskih aktivnosti, kao i za izgrađene prostore koji su pri širenju gradova ostali zanemareni u smislu razvoja javnih sadržaja i infrastrukture te nerijetko sadrže visok udjel nezakonite gradnje.

Posebno su osjetljivi gradski prostori u kojima se iščitava društvena segregacija ili je prisutan određeni društveni problem (nezaposlenost, kriminalni oblici ponašanja i sl.). Pristup urbanoj sanaciji treba biti sveobuhvatan te, osim infrastrukturno-oblikovne sanacije, sagledavati osobito društveno-ekonomska pitanja i pitanja zaštite okoliša, odgovarajući na različita pitanja današnjice – od revitalizacije područja do priuštivog ili energetski učinkovitog stanovanja, kvalitete života za građane starije životne dobi, zapošljavanja mladih, onemogućavanja svih oblika segregacije i stvaranja i širenja getoiziranih područja, povećanja turističke privlačnosti i drugih.

Postupke i procedure urbane sanacije moguće je primijeniti i na velika naslijeđena stambena naselja, izložena propadanju i degradaciji javnih prostora, s potrebom sveobuhvatne energetske obnove i prilagodbe standardima suvremenog života.

Urbana sanacija područja nezakonite gradnje podrazumijeva izradu planova sanacije i utvrđivanje detaljnih mjera sanacije ozakonjene gradnje, u cilju postizanja zadovoljavajućeg standarda infrastrukture, društvenog standarda i kvalitetnijeg doprinosa doživljaju urbanog krajobraza.

Svi postupci izrade planova sanacije moraju u velikoj mjeri biti otvoreni prema lokalnom stanovništvu čije će sudjelovanje i suradnja u provedbi sanacije biti ključni za uspješnost procesa, a posebnu pažnju treba posvetiti vrednovanju i unapređivanju lokalnih identiteta.

Projekti/Aktivnosti

- Izrada tematskih izvješća vezanih uz ozakonjenje nezakonito izgrađenih građevina lokalne razine/Grada Zagreba. Tematsko izvješće sadržava polazišta, analizu i ocjenu stanja i trendova prostornog razvoja, analizu provedbe prostornih planova i drugih dokumenata koji utječu na prostor te prijedloge za unapređenje prostornog razvoja s osnovnim preporukama mjera za iduće razdoblje tematski vezano uz program sanacije nezakonito izgrađenih građevina

Tematsko izvješće mora iskazati:

- tipologiju, broj i prostorni raspored ozakonjenih zgrada ili dijelova zgrada unutar ili izvan područja naselja, odnosno unutar ili izvan planiranih GP-ova
- broj i raspored stanova/stanovnika
- raspored nestambenih djelatnosti
- grupe uvjeta gradnje ako se mogu ocijeniti
- stanje postojeće prometne, komunalne i društvene infrastrukture i mjere za unapređivanje stanja
- utjecaj na karakter i morfologiju naselja i krajobraza
- stanje javnih prostora i potrebne mjere za unapređivanje stanja

- analizu posljedica zadržavanja ozakonjenih građevina u prostoru u odnosu na namjenu planiranu prostornim planovima, kapacitete infrastrukture, ograničenja i rizike (poplavna područja, klizišta i dr.)
- analizu razvojnih mogućnosti

Tematskim se izvješćem određuje:

- potreba izrade izmjena i dopuna prostornih planova
  - potreba izrade UPU-ova za urbanu sanaciju područja nezakonite gradnje
  - potreba izrade programa opremanja i projekata prometne, komunalne i društvene infrastrukture
  - dinamički i financijski plan provedbe aktivnosti planiranja, projektiranja i gradnje
- Izrada UPU-ova za urbanu sanaciju područja nezakonite gradnje

Primarni su ciljevi izrade UPU-ova za urbanu sanaciju područja nezakonite gradnje planiranje nužne mreže javnih površina, javnih sadržaja i infrastrukture, utvrđivanje mogućnosti i pravila za gradnju i rekonstrukciju zgrada i sprečavanje nepovoljnih utjecaja na okoliš, osobito u odnosu na sanaciju devastiranog krajobraza.

Uključivanje i edukacija lokalnog stanovništva u nultoj fazi ključni su za uspjeh procesa urbane sanacije, ali i za sprečavanje budućih aktivnosti nezakonite gradnje.

Privremeno korištenje

Aktualni trenutak gospodarske krize popraćen investicijskim zastojem i bitno smanjenom aktivnošću građevinskog sektora upućuje na potrebu privremenog aktiviranja napuštenih i nekorištenih nekretnina za koje nije moguće predvidjeti trenutak privođenja planskoj namjeni odnosno osigurati sredstva za provedbu kvalitetne urbane preobrazbe ili sanacije. Ovaj je problem potrebno osvijetliti i u kontekstu činjenice da zatečena situacija nije posljedica samo recentne krize jer čak ni razdoblje stabilnog gospodarskog rasta do 2008. godine nije doprinijelo rješavanju pitanja desetljećima zanemarenih i nekorištenih lokacija, često opterećenih veličinom obuhvata buduće intervencije, posebnim ograničenjima zaštite i visokim ulaganjima potrebnima za provedbu zahvata.

Koristi privremenog aktiviranja napuštenih i nekorištenih nekretnina prepoznate su na svjetskoj razini – moguće kreiranje multidisciplinarnih platformi za djelovanje kulture i kulturnih industrija, poboljšanje javne percepcije lokacije i lokalnog identiteta, sprečavanje vandalizma i daljnje devastacije, razvoj građanske participacije te kratkoročna financijska korist za vlasnike nekretnina neke su od njih.

Koncept privremenog korištenja na dinamičan način pridonosi općoj prilagodljivosti urbane strukture na okolnosti prisutne u realnom vremenu.

Preporučeni oblici privremenog korištenja jesu:

- javni otvoreni prostori: javni parkovi, urbani vrtovi i farme, dječja igrališta, površine za kućne ljubimce i dr.
- intervencije, aktivnosti i događanja vezana uz kulturu i umjetnost
- sport i rekreacija: *skate* parkovi, adrenalinski parkovi, urbane plaže i sl.
- poticanje poduzetničkih aktivnosti: prostori za startup tvrtke, trgovinu na otvorenom, zabavu
- javna parkirališta.

U provođenju koncepta privremenog korištenja JLS-ovi i Grad Zagreb preuzimaju ulogu aktivnih agenata ili dionika koji svojim djelovanjem podupiru kvalitetne inicijative civilnog i privatnog sektora realno vrednujući mogućnosti i rokove privremenog korištenja.

4.2. Očuvanost identiteta prostora

4.2.1. Održivo razvijanje zaštićenih područja prirode i područja ekološke mreže

Zaštićena područja prirode

Prepoznata područja posebnih prirodnih vrijednosti trebala bi, iako su zaštićena, postati centralne, žarišne točke novih ruralnih strategija kojima bi se omogućio suživot čovjeka i prirode. Tim bi se strategijama naglasila potreba održivog razvoja, tj. spajanja očuvanja prirode i obnove tradicionalnog seoskog gospodarstva, autohtonih životnih zajednica i uključivanja ekoturizma, kako bi se stanovništvu zaštićenih područja osigurali bolji životni uvjeti, gospodarski rast i vidljiva korist.

Nakon što se područje proglasi zaštićenim, u njemu ključno postaje dobro planiranje i upravljanje. Podjelom zaštićenih područja na zone zaštite, temeljene na ciljevima zaštite i upravljanja odnosno prostornim zoniranjem, omogućuje se visok stupanj zaštite određenih dijelova zaštićenih područja, a istodobno dopušta racionalno i neškodljivo korištenje drugih.

Zaštićena područja, poglavito nacionalni parkovi i parkovi prirode, nacionalna su dobra jedinstvenog upravljanja i gospodarenja te je potrebno stacionarne, servisne, uslužne i druge kapacitete oplemeniti postavljajući trajne standarde kako za postojeće tako i za nove građevine. Sadržaje koji su u suprotnosti sa zaštitom prirode treba ukloniti ili prenamijeniti, a nove locirati u pravilu izvan parkova te tako potaknuti razvoj naselja izvan granica parka.

Valorizacija prirodne baštine kao resursa gospodarskog razvoja potrebna je radi stvaranja novih adekvatnih sadržaja za proširenja turističke ponude i produljenje sezone. Uravnoteženi i stabilni rast gospodarstva i razvoj turizma treba ostvariti u skladu s prostornim planovima i prihvatnim kapacitetom s ciljem očuvanja biološke raznolikost te prirodne i kulturne baštine. Ovisno o kategoriji zaštite, u zaštićenim područjima treba planirati namjene prostora tako da se ne ugroze temeljna obilježja zbog kojih je područje proglašeno zaštićenim. Posjetiteljsku infrastrukturu treba planirati tako da se omogućiti maksimalan doživljaj područja, a smanji pritisak posjetitelja na najugroženije dijelove i spriječiti devastacija.

Očuvanje sveukupne biološke, krajobrazne i geološke raznolikosti kao temeljne vrijednosti i potencijala za daljnji razvoj RH potrebno je ostvariti integralnom zaštitom u suradnji s drugim sektorima.

Područje ekološke mreže

Planiranje korištenja i namjene područja unutar ekološke mreže treba se temeljiti na mogućnostima korištenja potencijala područja ekološke mreže prepoznavanjem gospodarskih koristi i usluga ekosustava koje nudi, a da se pri tom ne ugroze ciljevi očuvanja i cjelovitost ekološke mreže. Na taj način će se postići održivo korištenje i razvijanje područja ekološke mreže.

Ovo se posebno odnosi na planiranje područja većih gospodarskih djelatnosti i infrastrukturnih koridora na kopnu, moru i rijekama te rekonstrukcije postojećih i izgradnju novih riječnih putova (zbog mogućih hidromorfoloških opterećenja vodnih tijela).

Projekti/Aktivnosti

- Izrada temeljnih dokumenata upravljanja zaštićenim područjima
- Praćenje provedbe prostornih planova područja posebnih obilježja nacionalnih parkova i parkova prirode te izrada izmjena i dopuna u cilju kvalitetnijeg upravljanja zaštićenim područjima
- Određivanje prioriteta za otkup zemljišta u pojedinim zaštićenim područjima i rješavanje imovinsko-pravnih odnosa
- Žurna digitalizacija granica svih zaštićenih područja i nastavak revizije postojećih zaštićenih područja
- Izrada i donošenje preostalih prostornih planova za parkove prirode: Papuk, Velebit i Lastovsko otočje te aktivno praćenje provedbe svih prostornih planova nacionalnih parkova i parkova prirode
- Utvrđivanje i ocjena stanja biološke, krajobrazne i geološke raznolikosti te uspostava informacijskog sustava zaštite prirode s bazom podataka povezanom u informacijski sustav države
- Unapređivanje institucionalnih i izvaninstitucionalnih načina obrazovanja o biološkoj raznolikosti i sudjelovanje javnosti u postupcima odlučivanja
- Razvijanje mehanizama provedbe propisa jačanjem zakonodavnih i institucionalnih kapaciteta obrazovanjem, razvojem znanstvenih resursa, obavješćivanjem i razvojem mehanizama financiranja
- Istraživanje i vrednovanje područja s potencijalom za zaštitu

4.2.2. Očuvanje i održivo korištenje kulturnog nasljeđa

Gradenje je najprisutniji oblik identiteta i karakterizacije svakog društveno povijesnog kruga, bilo da riječ o arhitektonskim bilo o inženjerskim zahvatima. Definiranje i zaokruživanje graditeljskog identiteta utemeljenog na prostornim vrijednostima i regionalnim arhitektonskim značajkama vezanim uz prirodni fenomen, povijesno nasljeđe, mentalitet i navike lokalnoga stanovništva, prometne mogućnosti, stupanj razvijenosti, tipologiju proizvodnje, razvojne potencijale, ulogu u cjelini državne strukture trajna je briga i obveza države.

Velik broj prepoznatih nalaza i kulturnih dobara ukazuje na vjerojatnost novih nalaza u različitim povijesnim slojevima. Stoga u planovima u kojima su predviđeni zahvati u prostoru treba uključiti mogućnost dodatnih istraživanja, utemeljenih na stručnim postavkama. Svakom prostoru, bilo na kopnu bilo u moru, planska namjena stoga mora moći biti preispitana, prilagođena ili odgođena, ovisno o rezultatu istraživanja. Navedeni postupci mogu utjecati na vrijednost i uvjete raspolaganja vlasništvom, ali i na povećanje njegove vrijednosti.

Hrvatski prostor premrežen je spomenicima graditeljske kulture svih povijesnih razdoblja, od prapovijesti do danas. Njegova raznolikost traži specifičan pristup planiranju uspješnog razvoja, planiranju koje će regionalne posebnosti afirmirati u svojim prirodnim i društveno-razvojnim osobitostima, promičući i potičući javni interes u održivom upravljanju graditeljskom baštinom načinom dobrog gospodara.

Hrvatska ima više od 5.000 godina dugu tradiciju graditeljske i gotovo 2.500 godina urbane kulture, djelomično ugrožene vremenom, klimom, društvenim, političkim i gospodarskim mijenama, ratom. Poboljšanje stanja pretpostavlja prepoznavanje uzroka i razloga propadanja, kako bi se graditeljska baština integrirala u svakodnevni život društva kao njegov aktivni sudionik. Prepoznata vrijednost potencijalni je pokretač razvoja u kulturnom i gospodarskom pogledu, gdje kreativno korištenje nasljeđa pretpostavlja donošenje prostornih kriterija, metoda, modela i scenarija unapređenja.

Izazovi očuvanja, evidentiranja, unapređenja i upravljanja traže rješenja u sustavnoj suradnji konzervatora, planera, vlasnika i ostalih dionika radi unapređenja stanja i provođenja aktivne zaštite kulturne baštine.

Graditeljska baština oduvijek je imala svoju uporabnu vrijednost. Suvremeni način života, potrebe, tehničke mogućnosti i tehnološka dostignuća moraju se moći integralno primijeniti i na sustav upravljanja baštinom. Potrebno je izbjegavati jednonamjenske orijentacije povijesnih naselja ili njihovih dijelova motivirane kratkoročnim tržišnim interesima jer to ostavlja trajne negativne posljedice na urbanu, socijalnu i društvenu strukturu. Optimalno rješenje traži studiozan odabir namjene, sadržaja i načina korištenja, primjeren veličini i karakteru prostora.

Uravnotežen odnos osnovnih izvornih povijesnih oblika graditeljske baštine i suvremenih pojava, osobito na području povijesnih urbanih cjelina, radi njihova korištenja u stambene svrhe te, turističku, kulturnu, odgojno-obrazovnu i gospodarsku djelatnost preduvjet je njihove aktivne zaštite.

Promocija ukupnih vrijednosti hrvatske graditeljske baštine kao prvorazrednog humanističkog i gospodarskog čimbenika, uz sustavno educiranje vlasnika, korisnika i upravitelja graditeljske baštine o mogućnostima, pravima i obvezama, potrebna je kao potpora održivom korištenju baštine.

Pučka i marginalna gradnja te suhozidi, kako na obalnom dijelu tako i na otocima, simboli ljudskog rada, nestaju kao ambijenti i pojedinačni objekti postajući građevnim materijalom i sirovinom (kamenom ili drvnom) za druge zahvate. Za takav oblik recikliranja treba utvrditi čvrste kriterije.

Važna sastavnica graditeljske baštine jesu vizure. Iako nematerijalne, vizure čine neodvojiv dio doživljaja nekog ambijenta ili pojedinačnog spomenika kulture. Korčula ili Dubrovnik, Veliki Tabor ili zagrebačka katedrala (i mnogi drugi prostori), traže scenarij koji ih afirmira. Stoga vizure treba prepoznati, registrirati i planski očuvati kao integralni dio graditeljske baštine.

Potrebno je provoditi kontinuirano vrednovanje suvremene graditeljske produkcije 20. i 21. stoljeća jer je to put k afirmaciji suvremenog graditeljskog izraza kao baštine budućnosti. Prepoznavanje tog fundusa kao nasljeđa mora biti usmjereno na primjereno korištenje uz jačanje društvene svijesti. Kvalitetan i ravnopravan dodir povijesnog i suvremenog, svjetskog i regionalnog arhitektonskog izraza nije sukob, nego vrata otvorena novim mogućnostima i prilikama.

Projekti/Aktivnosti

- Izrada studija područja povijesnih urbanih ili ruralnih cjelina, kao i prostora izrazitih kulturno-povijesnih i estetskih vrijednosti radi njihova optimalnog uključivanja u razvojne programe
- Integracija kulturnog nasljeđa u prostorno-plansku dokumentaciju, uz trajnu suradnju stručnih tijela zaduženih za zaštitu kulturne baštine
- Povezivanje Registra kulturnih dobara s ISPU-om
- Izrada planova upravljanja kulturnim dobrima
- Vrednovanje produkcije s kraja 20. stoljeća

4.2.3. Unapređivanje vrsnoće građenja i oblikovanja prostora

Kultura građenja preduvjet je kvalitete izgrađenog prostora kao osnove za dobar život svakog pojedinca.

— **ApolitikA**

Svaki zahvat i preoblikovanje prostora izravno utječu na zdravlje, sigurnost, klimu i ukupnost uvjeta života. Kvalitetan izgrađeni prostor, kao svakodnevna i trajna okolina svakog pojedinca, preduvjet je zadovoljenju optimalnih socijalnih, ekonomskih, kulturoloških i ekoloških potreba za kvalitetnim životom, kao smislom i općim interesom. Vrsnoća izgrađenog prostora nije rezultat slučajnosti, već sustavnog rada profesionalaca uz podršku i poticaj politike te razumijevanje i prihvaćanje ciljeva kvalitete u svim segmentima složenog procesa – od prostornog planiranja, projektiranja i izvođenja do korištenja i održavanja. Osiguranju vrsnoće prostora doprinose postupci i mjere unapređenja vrsnoće planiranja i arhitektonskog projektiranja, održive gradnje i kvalitete izvođenja.

Arhitektonska vrsnoća osnova je kvalitete svakog zahvata, bilo da je riječ o zgradama, inženjerskim građevinama ili krajobraznoj arhitekturi. Zasnovana je na uspješnom spoju skladnog uklapanja u krajobraz, zaštite vizura, inovativnih ideja, kvalitetnog oblikovanja, funkcionalnosti, efikasne upotrebe resursa, materijalne trajnosti i ekološke održivosti. Posljedica je svjesnog multidisciplinarnog planiranja, projektiranja i razrade projekata te uključivanja potrebnih znanstvenih metoda, umjetničkih vještina i kreativnog novuma.

Komponente arhitektonske vrsnoće kao što su odabir lokacije, orijentacija, mjerilo, materijali, kompozicija elemenata, trajnost, održivo korištenje, kvaliteta izvođenja, energetska učinkovitost i drugo, za posljedicu imaju kvalitetno oblikovan životni prostor iz kojega izravno proizlaze zdravlje, sigurnost, gospodarski razvoj, te u konačnici, održivost.

Uz poštovanje planskih određenja i savjesnije planiranje, ne bi se trebala događati gradnja na neprikladnim lokacijama – u zonama plavljenja, na odronima i klizištima, s katastrofalnim posljedicama za prostor, čovjeka i vlasništvo.

Prostorno planiranje ishodište je svakog djelovanja u prostoru, usmjeravajući prostorni razvoj Hrvatske k novim vrijednostima i uvažavajući izazove postavljene pristupanjem EU. Za sve je dionike prostornog razvoja (profesionalce na području gradnje, politiku, zakonodavca i druge) obvezujuće planiranje i oblikovanje koje će

transponirati globalne trendove na lokalne uvjete i datosti, uz izraženu razvojnu komponentu i mogućnost aktivnog prilagođavanja promijenjenim uvjetima. Utjecaj svjetskih kretanja (tehnoloških procesa, tehničkih rješenja, funkcionalnih, konstruktivnih i oblikovnih elemenata) na prostorni razvoj i graditeljstvo Hrvatske samo kreativnim djelovanjem maksimalne vrsnoće može ih učiniti svojim aktivnim sudionikom. Hrvatska graditeljska baština obvezuje ne samo na očuvanje i zaštitu već i na poticanje arhitektonskog izraza prema kreativnom sučeljavanju tradicionalnog i suvremenog.

Vrsnoća svakog zahvata u prostoru mora poštovati datosti i načela pojedinačnih situacija, ovisno o tome je li riječ o: urbanim i ruralnim područjima u kojima je arhitektonski jezik definirao cjelinu oblikovnog izraza; suvremenim urbanim cjelinama, urbanim i ruralnim područjima u kojima je već provedeno miješanje bilo povijesnih, bilo regionalnih izraza; prirodnom okolišu u kojem nisu provedeni graditeljski zahvati ili je taj krajobraz zaštićen. Samo građenje koje počinje od analize ambijentalnih vrijednosti prirodnog fenomena i u njega uvodi dostignuća suvremenog trenutka pridonosi vrsnoći prostora.

Planiranje razvoja Hrvatske mora dakle svoj temelj i uporište imati u naravi hrvatskog bića, prostoru njegova obitavanja i graditeljskoj tradiciji, uz odgovarajuće oblike formalno-pravnog i institucionalnog ponašanja te utvrđene i općeprihvaćene kriterije vrsnoće. Zahvati koje vodi država, kao trajni promotor održive gradnje, u tome prednjače i minimum su od kojega počinju sve ostale tržišno motivirane gradnje.

Pretpostavka osiguranja i čuvanja kvalitete izgrađenog prostora poštovanje je i provođenje zakonskih i podzakonskih akata s područja zaštite spomenika graditeljske baštine, prostornog uređenja i gradnje, uz kontrolu cijelog procesa kontinuiranim, koordiniranim i odgovornim djelovanjem svih dionika – planera, projektanata, službi zaštite, izvođača, ulagača, posrednika na tržištu nekretnina, službi održavanja, korisnika.

Projekti/Aktivnosti

- Reguliranje kriterija vrsnoće građenja, unapređenje sustava ocjenjivanja arhitektonske uspješnosti svih zahvata u prostoru koje provode kompetentne struke
- Unapređenje postojećeg građevinskog fonda
- Razvoj modela za urbanu sanaciju područja nezakonite gradnje
- Razvijanje sustava praćenja kvalitete građenja (izrada novih prostornih standarda za planiranje i projektiranje te standarda kvalitete građenja i opremanja, kontrola procesa građenja i dr.)
- Razvijanje sustava prepoznavanja vrsnoće prostornih planova provedbene razine i prijenosa znanja
- Razvijanje platforme za kulturu građenja
- Sustavna edukacija javnosti

4.2.4. Afirmacija obilježja i vrijednosti krajobraza

Prema obvezama koje je RH preuzela potpisivanjem međunarodnih i europskih dokumenata vezanih uz zaštitu krajobraza potrebno je osigurati njihovu primjenu i provođenje, uz osiguravanje integralnog i multidisciplinarnog pristupa u sustavu prostornog planiranja te međusektorske suradnje.

Kao prioritetni zadatak nameće se prepoznavanje i ocjena karaktera krajobraza unutar nacionalnog teritorija uvažavajući dosad izrađene karakterizacije susjednih zemalja podjelom na krajobrazne regije, izradom smjernica za planiranje i upravljanje svakom krajobraznom regijom i usmjeravajućih preporuka za primjenu u postupcima strateških procjena utjecaja na okoliš, kao i u drugim razvojnim projektima i programima za poboljšanje uporabe zemljišta.

Potrebno je izraditi smjernice za izradu detaljnije karakterizacije na regionalnoj/županijskoj i lokalnoj razini te predložiti područja za detaljnija istraživanja kao što su krajobrazi visoke osjetljivosti (obalni i krajobrazi mora) ili područja koja su izložena pritiscima razvoja.

Posebnu pažnju treba posvetiti urbanim krajobrazima koji se brzo mijenjaju zbog intenzivne izgradnje te poprimaju sličan izgled, jednako u unutrašnjosti kao na jadranskoj obali, a isto tako i degradiranim prostorima poput površinskih kopova mineralnih sirovina, klizišta, opožarenih predjela, stihijski formiranih naselja nezakonite gradnje koja su predviđena za sanaciju.

Ističe se i nužnost interdisciplinarnog pristupa te uključivanja stanovnika i svih zainteresiranih u donošenje odluka o budućem razvoju i zaštiti obilježja krajobraza.

Projekti/Aktivnosti

- Izrada Krajobraznog atlasa RH pri čemu postupak prepoznavanja krajobraza mora biti integralnog karaktera tako da se istraže i razmotre svi aspekti tvorbe krajobraza, i antropogeni i prirodni.
Atlas će sadržavati:
- tipologiju krajobraza cijelog državnog teritorija na regionalnoj razini
- ciljeve kvalitete svake identificirane krajobrazne regije
- metodološke i radne smjernice za provedbu sljedeće podregionalne razine.

4.3. Prometna povezanost

Pojam mobilnosti ljudi i dobara usko je povezan s pojmom prostora. Prečesto se prostorno uređenje poistovjećuje s njegovim fiksnim aspektima, kao što su industrijalizacija, urbanizacija, poljoprivredna bonifikacija, kolonizacija, zaštita okoliša itd. no jednako je važan i dinamički aspekt, razvitak komunikacija.

– Ante Marinović-Uzelac, 2001.

4.3.1. Razvijanje prometnog sustava

Glavni je cilj učinkovito povezivanje svih dijelova nacionalnog teritorija te otoka s kopnom uvažavajući sve gospodarske, socijalne i okolišne potrebe, uz postizanje kontinuiteta prometovanja i teritorijalne cjelovitosti, kao i ulogu unutar EU-a, a sve to uz minimalan neželjeni utjecaj na okoliš, prostor, ekonomiju i društvo.

Razvijena prometna infrastruktura među temeljnim je pretpostavkama održivog i uravnoteženog razvoja države: jača njezinu konkurentnost, smanjuje prometnu izoliranost i stvara uvjete za uravnotežen regionalni razvitak. Od osobite je važnosti za gospodarski rast, ali i za socijalnu integraciju kao važan element socijalne jednakosti i pravde.

Dobro povezivanje svih dijelova nacionalnog teritorija nužno je kako bi transportni sustav bio dostatan za sve gospodarske i socijalne potrebe, a da istodobno njegov neželjeni utjecaj na okoliš bude minimalan.

Pri planiranju prometne mreže treba voditi računa o smanjenju emisije stakleničkih plinova i energetske učinkovitosti te preusmjeravati promet s cestovnog na energetski učinkovitije i za okoliš povoljnije oblike prijevoza kao što su željeznički, pomorski i riječni promet.

Kako bi se smanjio cestovni promet potrebno je poticati razvoj i korištenje mreže javnog prijevoza, a u funkciji regionalnog, gradskog i prigradskog prometa većih gradova potrebno je jačati korištenje necestovnog prometa i preusmjerivati se na željeznički promet.

Sva prometna čvorišta (npr. morske, riječne i zračne luke i sl.) treba promatrati i kao potencijalna područja razvoja gospodarskih i drugih djelatnosti i infrastrukturnih zahvata.

Planiranje i gradnja prometnih infrastrukturnih koridora mora se izvesti pažljivo uz visok stupanj zaštite okoliša, obzirivo korištenje prostora i prirodnih resursa te vodeći računa o krajobraznoj vrijednosti prostora. U slučaju da pojedini infrastrukturni sustav zauzima prirodno poplavno područje nužno je osigurati retencijska/inundacijska područja na razini sliva.

4.3.1.1. Razvijanje cestovnog prometa

Elementi razvoja cestovnog prometa od općeg interesa jesu: povezivanje središnjih naselja i sjedišta jedinica lokalne te jedinica područne (regionalne) samouprave, središta međudržavnog gospodarstva, brzina, sigurnost, udobnost, cijena izgradnje održavanja i služnost.

Potrebno je dovršiti izgradnju autocesta, a mrežu državnih, županijskih i lokalni cesta dalje razvijati: polu-autoceste i brze cesta na osnovnim međudržavnim magistralnim prometnim pravcima unutar glavnih koridora. Nastaviti s pripremanjima za izgradnju alternativnih brzih cesta i drugih suvremenih cestovnih veza i unutar ostalih prometnih koridora države.

Osim mreže cesta predočene na prikazu 4.5. CESTOVNI PROMET, omogućava se istraživanje i planiranje i drugih prometnih koridora iz prikaza 2.16. JAČE GRADSKE REGIJE I PROSTORNO-PROMETNI KORIDORI radi podržavanja razvoja policentričnog sustava naselja, odnosno unapređivanja dostupnosti prometne infrastrukture.

Rekonstrukciju i modernizaciju državnih cesta treba planirati u skladu s intenzitetom prometa i razvojem pojedinih područja. Kritične dionice i objekte potrebno je rješavati ponajprije na mreži državnih/magistralnih cesta te na prilaznicama i obilaznicama većih gradova. Postupci modernizacije i odgovarajućeg opremanja cesta ne zahtijevaju značajnije proširenje cestovnog koridora, te se na taj način čuva i štiti prostor i okoliš.

Potrebno je unaprijediti pristup lukama, zračnim lukama i drugim relevantnim čvorovima s obzirom na lokalne i regionalne potrebe za prometnim uslugama.

Cestovna infrastruktura kojoj treba posvetiti posebnu pozornost ona je na otocima kao i ona koja povezuje kopno i otoke. Izgradnja i modernizacija cestovnih veza prema otocima i na otocima pridonosi posredno njihovu boljem međusobnom povezivanju, boljim vezama s priobaljem te, u konačnici, smanjenju njihove izoliranosti od ostatka teritorija uključivanjem u prometni sustav države.

Unutar gradova treba poticati nemotorizirane oblike cestovnog prometa te planirano širiti pješačke i biciklističke zone ograničavanjem pristupa vozilima i osiguravanjem odgovarajućih zona za parkiranje.

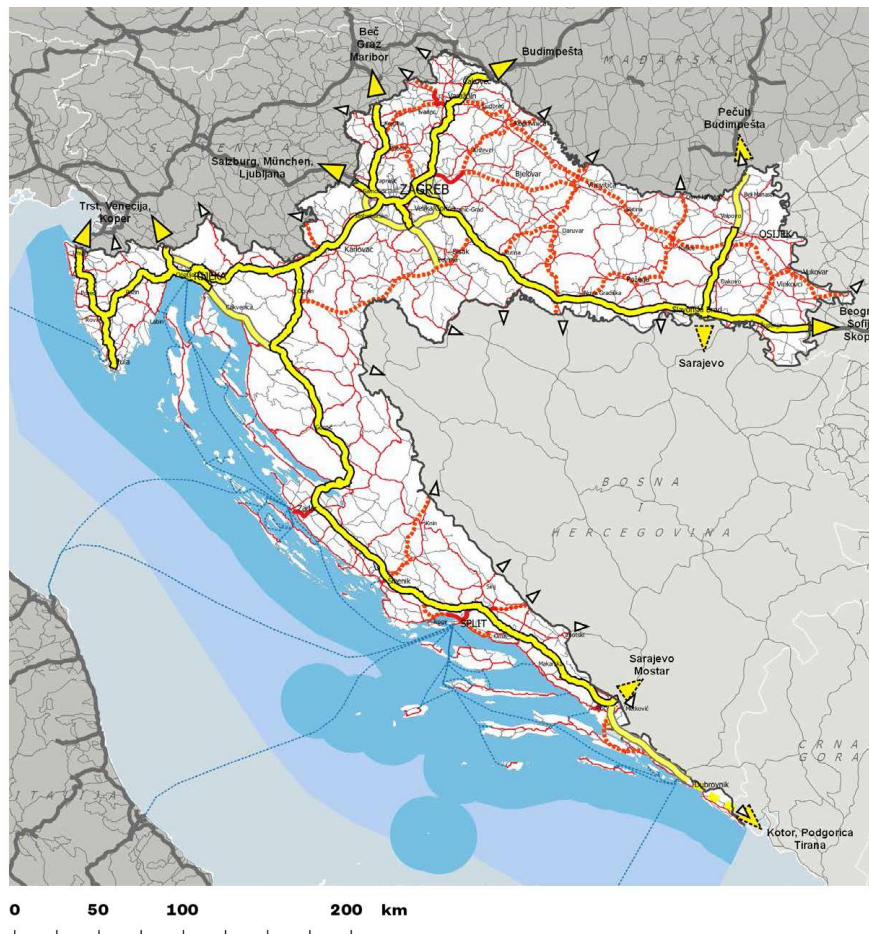
Projekti/Aktivnosti

- Izgradnja i modernizacija državnih cesta u skladu s intenzitetom prometa i razvojnim potrebama pojedinih područja
- Izgradnja mosta Pelješac i brze ceste preko Pelješca sa priključcima na AC
- AC Osijek - granica s Mađarskom
- Cestovni i AC granični prijelazi
- Izgradnja i rekonstrukcija u skladu s prioritetima strateških dokumenata

PRIKAZ 4.5.
CESTOVNI PROMET

- Autoceste-
postojeće
- Autoceste-
planirane
- Trase u
istraživanju
- Brze ceste-
postojeće
- Brze ceste-
planirane
- Državne ceste
- Trajektne veze

Izvori:
HC, HAC, MPPI
GIS baza EuroGeographics
(EuroGlobalMap EGM 7.0)

4.3.1.2. Razvijanje željezničkog prometa

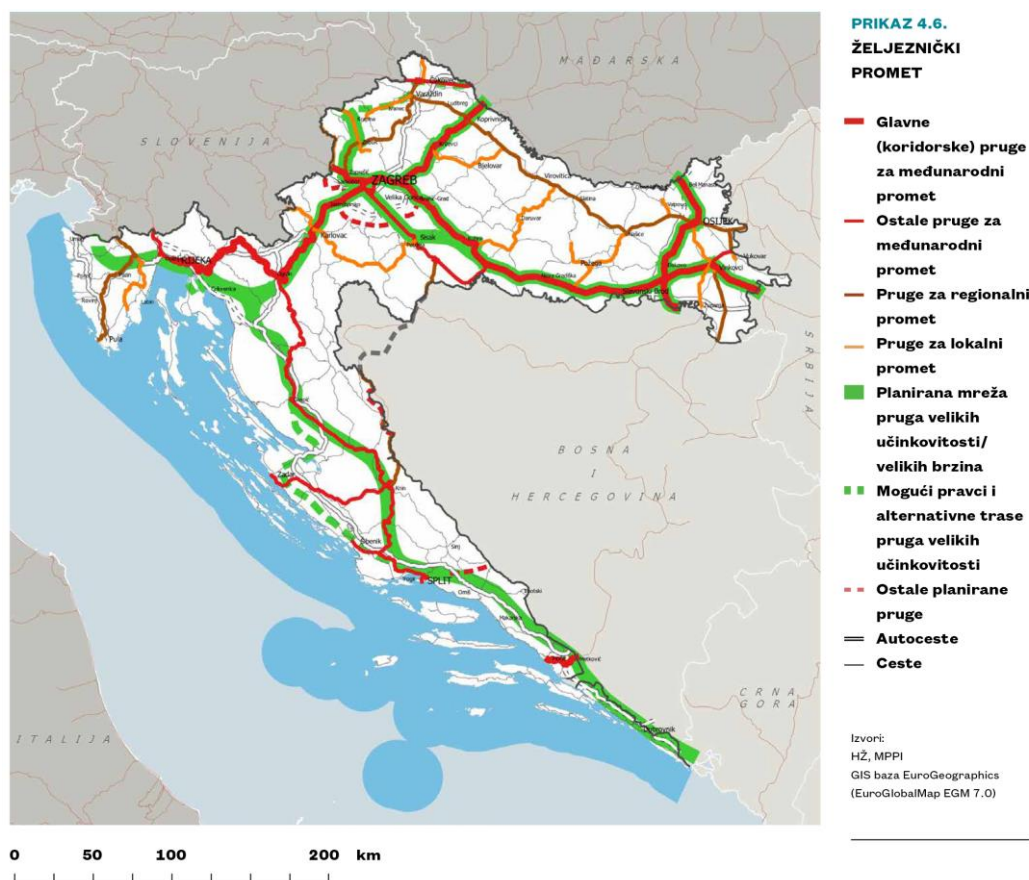
Elementi općeg europskog interesa jesu: povezivanje državnih središta, središta međudržavnog gospodarstva te modernizacija postojećih željezničkih pruga do najviših standarda posluživanja.

Gospodarska uvjetovanost RH upućuje na to da se, kad je željeznički promet posrijedi, mora razmišljati vrlo selektivno, i to na dvije razine – jedna je povezivanje s europskim mrežama, a druga je konsolidacija preostale mreže u upotrebi.

Za gospodarski razvoj RH bitna je pretpostavka gradnja, rekonstrukcija i modernizacija sustava željezničkog prometa, koju se planira obaviti na najpotrebnijim pravcima i koridorima, u okviru gospodarskih mogućnosti, do 2020. godine. Takvi zahvati, kao i odgovarajuće opremanje željezničke mreže i objekata, ne zahtijevaju značajnije proširenje željezničkog koridora pa se time čuva i štiti prostor i okoliš. Potrebno je usmjeravati razvoj željezničke infrastrukture kako bi bila konkurentna drugim vrstama prometa, odnosno povećati učinkovitost i pouzdanost željezničkog prometa.

Razvijanjem i izgradnjom prigradske željezničke infrastrukture smanjio bi se pritisak na velike gradove te povećale razvojne mogućnosti cijelog aglomeracijskog područja.

Daljnje unapređenje pristupačnosti u teretnom prometu unutar RH potrebno je zbog njezine prostorne razvedenosti, odnosno razvijanja sustava održivog prijevoza tereta.

Projekti/Aktivnosti

- Utvrđivanje koridora za željezničko povezivanje Rijeke sa Zagrebom i njegova realizacija
- Utvrđivanje plana prioritetne modernizacije željezničke mreže kojom bi se postupno riješilo korištenje ostalih željezničkih pravaca od posebnog interesa za RH
- Korištenje postojeće mreže za javni gradski i prigradski promet
- Rješavanje prostornih konflikata koje uzrokuju trase željezničkih pruga unutar urbanih aglomeracija

4.3.1.3. Razvijanje riječnog prometa

Ponajprije je potrebno uključivanje i pridruživanje riječnog prometa i mreže luka u europske mreže plovnih putova i luka uz poštovanje elemenata koji određuju standarde i prostorni razmještaj na europskoj odnosno državnoj razini.

Riječni promet zahtijeva drukčiji pristup njegovu u rješavanju nego u vrijeme prije sjecanja samostalnosti RH. Od tada do danas bitno su se promijenili uvjeti koji se odnose na pogranična područja, a nalažu potrebu rješavanja sljedećih pitanja od važnosti za riječni promet:

- međunarodnopravno uređenje međunarodnih granica RH te koordinacija aktivnosti vezanih uz riječni promet sa susjednim državama

- preusmjeriti pojedine vrste tereta na riječni promet u Podunavlju, Posavlju i Podravlju
- pravnom regulativom omogućiti da se i mali gospodarski sustavi uključe u razvoj i korištenje ovog oblika prijevoza (skelarstvo, riječno ribarstvo, šljunčarenje)
- predvidjeti početak mogućeg puštanja u rad kanala Dunav – Sava te nove luke (oko 500 ha zemljišta predviđeno je za gospodarsko-prometne djelatnosti) kao motora razvoja riječnog prometa (direktno zainteresirane dvije države, a i države srednje Europe pokazuju značajan interes)
- omogućiti turističku plovidbu / riječni yachting i sport, odnosno riječni plovni (nautički) turizam razmotriti kao dopunu ukupnoj turističkoj ponudi uz mogućnost istraživanja lokacija smještaja malih luka u turističkoj funkciji.

Projekti/Aktivnosti

- Završetak obnove riječnih putova od posljedica rata, obnova i modernizacija kapaciteta
- Završetak prve faze Nove luke Vukovar (uključuje 12 km kanala Dunav – Sava)
- Istraživanje potreba i mogućnosti za razvoj riječne plovidbe, poglavito Savom, Kupom i Dravom

4.3.1.4. Razvijanje pomorskog prometa

Izgradnja lučke infrastrukture kao razvojni element i dalje će se temeljiti na zahtjevima tržišta i utvrđenim kriterijima, na kvalitativnoj i tehnološkoj modernizaciji te prometnom povezivanju s glavnim europskim cestovnim i željezničkim koridorima radi ostvarivanja bolje integracije te stvaranja preduvjeta za razvoj intermodalnog prometa. Hrvatske luke treba razvijati kao suvremena logistička središta, posebno u kontekstu povećanja gospodarskog tržišta ulaskom u EU.

Izgrađene državne i županijske luke potrebno je modernizirati i opremiti te diverzificirati transportne smjerove. Značajno je pritom poticanje razvoja lučke infrastrukture u funkciji razvoja obalnog linijskog pomorskog prometa te putničkog i Ro-Ro prometa, prvenstveno u županijskim lukama, kao i izgradnja i modernizacija kopnene prometne infrastrukture u lučkim područjima te prometne povezanosti luka sa zaleđem.

Daljnji razvoj luka usmjerava se na njihovu specijalizaciju. Pritom treba omogućiti gospodarskim subjektima koji imaju koncesiju o gospodarskom korištenju luke da je razvijaju i u nekom drugom smjeru, prihvatljivom za prostor i okoliš.

Program gospodarskog razvoja RH upućuje na pomorski promet kao razvojni element, a specifične okolnosti smještaja gotovo svih luka u urbanim cjelinama uvjetuju da se svi planovi razvoja ove prometne djelatnosti temelje na razvojnim odlukama koje će vrednovati ponajprije mogućnost prostornih uvjeta za njihov razvoj/proširenje. Luke posebne namjene od značaja za Republiku Hrvatsku mogu se rekonstruirati i graditi u okviru odobrenih koncesija. Prostornim planom odgovarajuće razine može se planirati proširenje područja koncesije radi tehničko-tehnološkog unaprjeđenja i uspostave funkcionalne cjeline.

Prvenstveno treba preispitati mogućnost prenamjene neiskorištenih *brownfield* lokacija za revitalizaciju postojećih i gradnju novih lučkih kapaciteta, a planiranje modernizacije luka te njihovo prilagođavanje novim potrebama mora biti dio integralnog upravljanja obalnim područjem.

U svrhu realizacije umjerenog scenarija razvoja nautičkog turizma potrebno je smanjiti planirane kapacitete prihvata plovnih objekata predviđenih županijskim prostornim planovima te izraditi strateške procjene utjecaja na okoliš. Treba poticati izgradnju novih i izmještanje postojećih suhih vezova (npr. u skladišno-servise centre ili gospodarske zone) izvan prostora ograničenja, a izgradnju novih luka nautičkog turizma, gdje god je to moguće, planirati u područjima s riješenom komunalnom infrastrukturom, posebno s izgrađenim sustavima pročišćavanja otpadnih voda.

U svrhu razvoja gospodarskih djelatnosti potrebno je provesti preispitivanje dostatnosti lučke infrastrukture za potrebe ribarstva sukladno definiranim sektorskim potrebama (npr. za ribarstvo prostori u lukama za potrebe ribolovne flote i iskrcaj ulova, prostori za marikulturu i sl.). S tim u vezi, potrebno je preispitati učestalost planiranja luka sportske namjene s obzirom na to da je praksa pokazala da se potrebama lokalnog stanovništva može bolje udovoljiti kroz komunalne i ribarske vezove luke otvorene za javni promet.

Međutim, govorimo li o pomorstvu kao tradiciji, ono na našim otocima stagnira i, ako ne poduzmemo značajne mjere poboljšanja, depopulacija i dezertifikacija otočnog područja bit će još veće. Osnovni cilj pomorskog prijevoza jest osigurati povezivanje otoka s kopnom i otoka međusobno sa svrhom poboljšanja uvjeta života na otocima, čime će se omogućiti zadržavanje stanovništva, kao minimum stabilnosti državnog sustava.

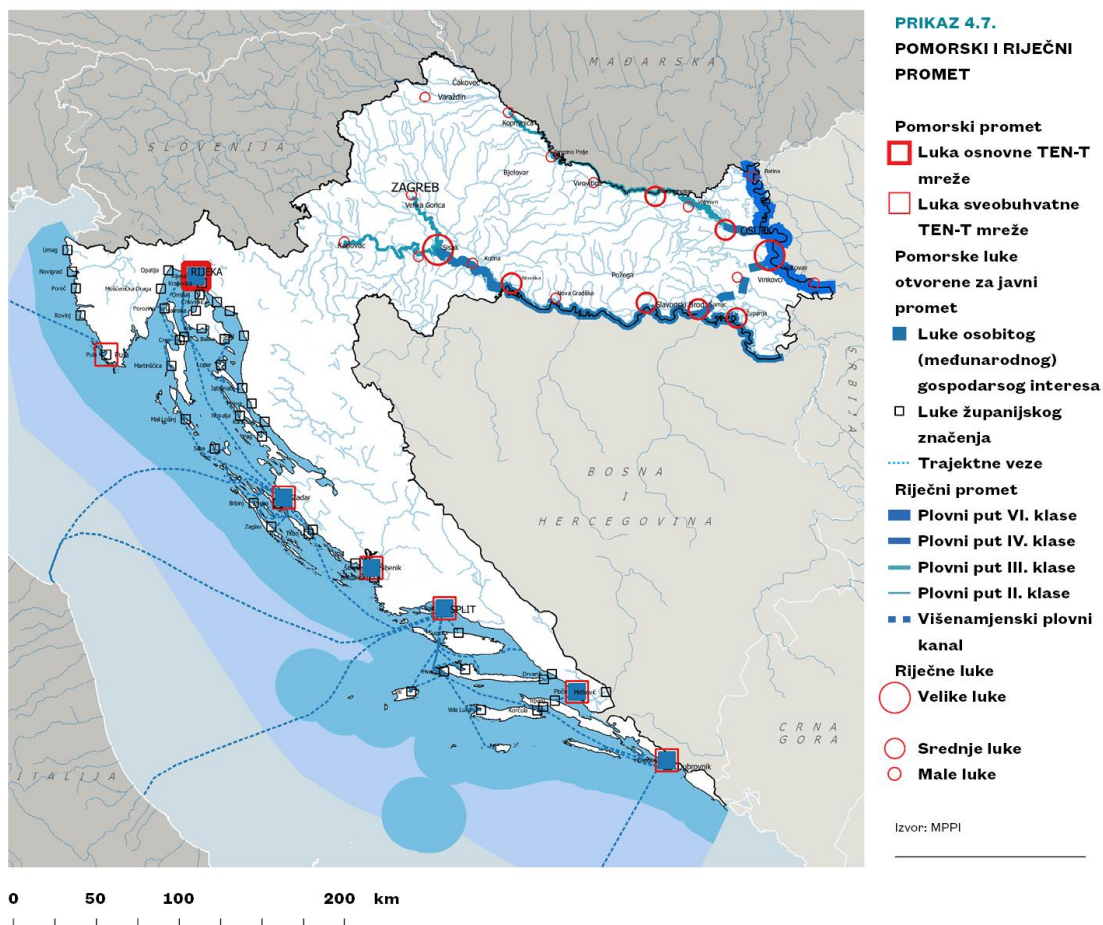
U svrhu unapređenja regionalne povezanosti otoka potrebno je planirati povećanje broja kratko linijskih plovidaba, osobito razvijanje otočne kabotaže⁴.

Projekti/Aktivnosti

- Povezivanje pomorskog prometa s drugim vidovima prometa sukladno prometnoj strategiji Republike Hrvatske
- Analiza mogućnosti proširenja lučkih područja na sve objekte namijenjene privezivanju plovila, te proširenja morskog akvatorija lučkih područja za potrebe sidrenja
- Uspostavljanje sustava gospodarenja brodskim otpadom prema posebnom zakonu
- Analiza mogućnosti povećanja kapaciteta i izgradnje komunalnih dijelova postojećih javnih luka ili izgradnje novih luka otvorenih za javni promet s pretežito komunalnim vezovima
- Podizanje sigurnosti i sigurnosne zaštite luka te sigurnosti plovidbe
- Reguliranje statusa postojećih tradicionalnih privezišta unutar naselja i izvan građevinskog područja, onih u izdvojenim građevinskim područjima izvan naselja ugostiteljsko-turističke i sportske namjene te sidrišta i privezišta u zaštićenim područjima

---

⁴ Pomorski zakonik (NN 181/04, 76/07, 146/08, 61/11, 56/13 i 26/15), članak 9.

4.3.1.5. Razvijanje zračnog prometa

Relativno malim dopunama postojeće mreže zračnih luka moguće je postići optimum za državni teritorij. Time bi se unaprijedila regionalna povezanost te pristupačnost urbanim aglomeracijama.

Zračni promet potrebno je razvijati posebice u svrhu povezanosti najizoliranijeg dijela teritorija, otoka međusobno i s ostalim dijelovima države te na taj način poboljšati uvjete življenja i gospodarskog razvoja.

Pri određivanju lokacija aerodroma, osim sagledavanja zahtjeva sigurnosti zračne plovidbe, zaštite okoliša i prirode te udaljenosti od naselja, trebaju se uzeti u obzir i stvarne potrebe u područja.

Sustavom prostornih planova potrebno je predvidjeti detaljne prostorne kriterije za smještaj cijelog niza potrebnih malih letilišta. Osim onih u prikazu 4.8. moguća su daljnja istraživanja potencijalnih lokacija kroz prostorne planove. Pri smještaju aerodroma treba voditi računa o postojećoj infrastrukturi zračnog prometa, prostornim mogućnostima i ograničenjima koja proizlaze iz posebnih obilježja svakog pojedinog područja. Mogućnosti vezanja na ostale oblike prometa trebaju se uzeti u obzir. Zračne luke treba planirati tako da se što je moguće više smanje emisije stakleničkih plinova iz energetske postrojenja.

PRIKAZ 4.8.
ZRAČNI PROMET

- Zračne luke za domaći i međunarodni promet
  - Aerodromi
  - Potencijalni aerodromi
  - Aerodromi na vodi
  - Autoceste
  - Državne ceste
- Izvor: MPPI

4.3.1.6. Razvijanje intermodalnih sustava

Suočavanje s problemom mobilnosti na razini gradova, općina i županija uvođenjem načela intermodalnosti stvara temelje za međusobno povezivanje regija i omogućuje prekograničnu povezanost i pristup glavnoj europskoj prometnoj infrastrukturi (TEN-T).

Razvijanje intermodalnog sustava uglavnom ne zahtijeva nove prometne koridore, već se temelji na već postojećima ili planiranim prostorno-planskom dokumentacijom. Posebnu pažnju treba posvetiti planiranju intermodalnih platformi koje omogućuju prijelaz s jednog oblika prometa na drugi.

U lukama državnog značaja i velikim gradovima bit će potrebno planirati platforme u teretnom prometu te stoga sagledati potrebne prostorne mogućnosti.

Ključne točke budućeg intermodalnog sustava jesu Rijeka, kao točka povezivanja morskih putova s europskim cestovnim i željezničkim koridorima, i Vukovar, kao točka povezivanja domaćeg riječnog prometa s europskom mrežom plovnih putova. U tom kontekstu omogućuje se istraživanje i planiranje potencijala i drugih luka, posebice Splita, Ploča i Zadra.

Uvođenje intermodalnih oblika javnog prijevoza na razini urbanog područja/urbane aglomeracije, u jedinstvenom tarifnom sustavu, omogućit će veću dostupnost javnog prijevoza i umanjiti ovisnost o automobilu. U planiranju takvih intermodalnih sustava potrebno je promovirati i povezivanje na relaciji automobilski promet – javni prijevoz i biciklistički promet – javni prijevoz (*Park and Ride* i *Bike and Ride* oblici intermodalnog prijevoza).

4.3.2. Uključivanje u europsku prometnu mrežu

Opremljenost prometnom infrastrukturom preduvjet je funkcionalnog korištenja prednosti prometno-geografskog položaja te prometne povezanosti i koordinacije sa susjednim državama. Stoga je prioritet razvijanje prometne mreže unutar središnje multimodalne transeuropske prometne mreže (TEN-T).

Potrebno je usmjeriti razvoj prometne infrastrukture prema povećavanju međusobne integriranosti i povezanosti cijeloga unutarnjeg prometnog sustava kako bi se ostvarila bolja dostupnost europskih prometnih koridora i bolja integriranost s prometnom mrežom susjednih zemalja poštujući pritom kriterije zaštite okoliša.

Pažnju treba posvetiti sagledavanju prostornih zahtjeva graničnih prijelaza prema susjednim državama koje nisu članice EU-a nakon pristupanja Hrvatske schengenskom prostoru. Isto tako ukidanjem granice prema državama EU-a infrastruktura graničnih prijelaza postat će neiskorištena.

4.3.3. Razvoj infrastrukture za širokopojasni pristup internetu

RH se opredijelila za uravnoteženu i jasnu politiku razvoja infrastrukture širokopojasnog pristupa i širokopojasnih usluga. Prije svega to se odnosi na trajno praćenje i primjenu politike razvoja informacijskog društva i njegove tehnološke infrastrukture u EU-u te ostale aktivnosti na poticanju razvoja i promicanja širokopojasnog pristupa.

Razvoj širokopojsnih usluga od iznimnog je značaja za gospodarski razvoj te od ključne važnosti za omogućavanje stvaranja društva znanja. Izgradnja i korištenje komunikacijske mreže za širokopojsni pristup treba se temeljiti na načelu neutralnosti. Glavne vrijednosti razvijene mreže obuhvaćaju uspostavu infrastrukture za pružanje javnih usluga kao što su e-uprava, e-zdravstvo, e-obrazovanje, e-poslovanje, e-bankarstvo, e-zabava i druge.

Ravnomjerna pokrivenost teritorija širokopojsnim pristupom pridonosi uravnoteženom regionalnom razvoju omogućujući jednaku dostupnost usluga i informacija u svim dijelovima države što je posebno važno u rubnim gradskim, ruralnim područjima, područjima posebne državne skrbi, na otocima te u gospodarskim zonama.

Projekti/Aktivnosti

- Stvaranje odgovarajućih prostorno-planskih preduvjeta za razvoj elektroničke komunikacijske infrastrukture i povezane opreme

4.4. Razvoj energetskeg sustava

4.4.1. Povećanje i unapređenje sigurnosti opskrbe energijom

Razvoj energetike u idućem razdoblju ovisi o nizu čimbenika – od tehnološkog razvoja, rasta potreba i potrošnje i povećanja energetske učinkovitosti do ograničenja u resursima, odgovora na klimatske promjene i demografska kretanja. Sigurnost opskrbe također je od značajnog utjecaja i podrazumijeva daljnji razvoj prijenosa i transporta svih oblika energije, čime se omogućava i veća integriranost Hrvatske u EU kao i međunarodno tržište energije. Nužna pretpostavka za povećanje sigurnosti opskrbe i učinkovitosti potrošnje energije jest i razvoj i primjena informatičko-komunikacijskih tehnologija, pogotovo u uspostavi *pametnih mreža*.

S obzirom na to da najveći doprinos u ukupnim emisijama stakleničkih plinova u RH ima energetika, jedna od strateških tema energetske politike jest uspostava modela za smanjenje tog udjela, u proizvodnji i potrošnji. Opće energetske mjere u tom smislu odnose se ponajprije na povećanje udjela obnovljivih izvora energije u proizvodnji i ukupnoj potrošnji te povećanje energetske učinkovitosti, a u prijelaznom razdoblju na poboljšanje postojećih tehnologija u proizvodnji, uporabi i potrošnji konvencionalnih izvora. Realizacija tih mjera ovisi o nizu čimbenika, među kojima značajnu ulogu imaju gospodarske i financijske okolnosti, provedba zakonskog okvira te stupanj svijesti i doprinos svih dionika i pojedinaca.

RH teži energetskeg sustavu koji će, bez obzira na neizvjesne okolnosti, osiguravati stabilnost opskrbe vodeći se načelom raznolikosti izvora te gospodarske i okolišne održivosti. Radi povećanja sigurnosti i konkurentnosti opskrbe, RH se opredijelila za elastični energetskeg sustav s raznolikim izvorima i pravcima dobave energije kao i poboljšanje energetske učinkovitosti te povećavanje stupnja energetske samodostatnosti i neovisnosti. Osiguranje dugoročne sigurnosti opskrbe postići će se gradnjom novih te efikasnijim korištenjem postojećih građevina uz kontinuirano ulaganje u razvoj novih tehnologija. Pri tom se u najvećoj mogućoj mjeri treba rukovoditi načelom maksimalnog iskorištenja lokacija svih postojećih objekata revitalizacijom, zamjenom i dogradnjom te primjenom novih tehnologija.

Dogradnjom postojećih i gradnjom novih plinskih i naftnih pravaca, skladišnih kapaciteta, LNG terminala, eksploatacijom ugljikovodika iz podmorja i kopna te povećanjem svih hidro i termo potencijala, planira se sigurnija energetskeg budućnost zemlje i pozicioniranje kao ključnog energetskeg čvorišta.

Planiranje, odnosno realizacija infrastrukturnih projekata od državnog i regionalnog/lokalnog značaja treba biti temeljeno na strateškim dokumentima i razvojnim programima i planovima donesenima u skladu s njima i važećom regulativom, uz obzirno i racionalno korištenje prostornih resursa te u funkciji potpore prostornom razvoju.

To će se postići širim korištenjem vlastitih resursa i potencijala, učinkovitom uporabom energije, korištenjem raznovrsnih oblika energije, stvaranjem obveznih rezervi, korištenjem raznolikih dobavnih pravaca, boljim korištenjem i gradnjom skladišnih kapaciteta te uporabom obnovljivih izvora energije.

Za unapređenje korištenja vlastitih resursa potrebno je osigurati istraživanje ugljikovodika na područjima potencijalnih nalazišta nafte i plina na cijelom teritoriju RH (uključujući područje Jadranskog mora s epikontinentalnim pojasom).

Pri utvrđivanju površina za istraživanja potrebno je sagledati ukupna prostorna ograničenja koja proizlaze iz prirodnih, okolišnih i drugih uvjeta, a posebice moguće utjecaje na:

- područja i druge vrijednosti zaštićene posebnim zakonima:
  - područja posebne zaštite voda i zaštite od štetnog djelovanja voda⁵
  - ekološku mrežu (Natura 2000), Ramsar i druga međunarodno zaštićena područja prirode
  - nacionalne parkove, parkove prirode, stroge rezervate i druge zaštićene dijelove prirode⁶
  - područja svjetske baštine i druga zaštićena kulturna dobra⁷
  - zaštitne šume i šume posebne namjene⁸
- krajobrazna obilježja s naglaskom na vizurama značajnima za prepoznatljivost hrvatskih turističkih destinacija
- značajne gospodarske djelatnosti:
  - nautički turizam koji čini važnu i prosperitetnu gospodarsku granu, posebno u širem akvatoriju otoka Žirja, Šolte, Brača, Hvara, Korčule, Visa, i Lastova
  - razvoj poljoprivrede, posebno u područjima koja oskudijevaju vrijednim poljoprivrednim površinama (npr. brdsko-planinska područja u zaobalju)
  - područja posebno značajna za ribarstvo,
- pomorski promet i plovne putove.

S prostornog aspekta odabir lokacija treba biti u skladu s osnovnom koncepcijom korištenja prostornih resursa te prioriteta i strateških usmjerenja sukladno ovoj Strategiji. Posebno značajnom utvrđuje se i analiza mogućeg kumulativnog opterećenja u slučaju istodobne provedbe aktivnosti u većem broju istražnih prostora te utvrđivanja optimalnog broja istražnih prostora na kojima se provode istraživanja.

Sa stajališta utvrđivanja razvojnih prioriteta, odlučivanju o površinama za eksploataciju ugljikovodika, posebno na području Jadranskog mora, treba prethoditi izrada analize društvene i gospodarske koristi i štete uzimajući u obzir sve aspekte međusobnih utjecaja – od okolišnih, prirodnih i krajobraznih do ekonomskih (posebice gospodarskih učinaka na turizam u turistički značajnim područjima) i

---

⁵ Sukladno zakonu i propisima kojima se uređuju pitanja vezana za vode i vodno dobro; na snazi je Zakon o vodama (NN 153/09, 63/11, 130/11, 56/13 i 14/14)

⁶ Sukladno zakonu i propisima kojima se uređuje sustav zaštite i cjelovitog očuvanja prirode i njezinih dijelova; na snazi je Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13)

⁷ Sukladno zakonu i propisima kojima se uređuje sustav zaštite kulturnih dobara; na snazi je Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14 i 98/15)

⁸ Sukladno zakonu i propisima kojima se uređuje sustav zaštite šuma i šumskog zemljišta; na snazi je Zakon o šumama (NN 140/05, 82/06, 129/08, 80/10, 124/10, 25/12, 68/12, 148/13 i 94/14)

sociokulturnih. Na taj će se način izbjeći neočekivane i neželjene posljedice koje mogu biti veće od koristi te na najmanju moguću mjeru svesti konflikti korištenja prostora i ugrožavanje osjetljivih područja mora.

Za moguće aktivnosti eksploatacije ugljikovodika provest će se za svaki zahvat procjena utjecaja na okoliš u sklopu koje će se izraditi i studija utjecaja zahvata na okoliš kojom će se procijeniti kumulativni utjecaj u odnosu na provedene aktivnosti u fazi istraživanja kao i u odnosu na potencijalni broj eksploatacijskih bušotina.

Skladan energetska razvoj obuhvaća usmjeravanje i poticanje vlastitog tehnološkog razvoja u području energetike te domaće proizvodnje opreme, posebice za one izvore energije koji smanjuju uvozu ovisnost. Učinkovitim otklanjanju poremećaja opskrbe na energetskom tržištu pridonijet će formiranje obveznih rezervi (sukladno posebnim propisima) te daljnja izgradnja skladišnih kapaciteta.

S obzirom na sve veću ovisnost o uvoznjoj nafti i plinu, RH će iskoristiti svoj geografski položaj za sudjelovanje u međunarodnim projektima tranzita i uvoza te tako osigurati nove dobavne pravce nafte i prirodnog plina.

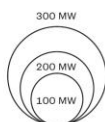
Zahvaljujući raspoloživim kapacitetima naftovoda te razvojem novih projekata RH će jačati strateški pravac uvoza nafte iz smjera Omišlja za države članice EU-a sukladno ciljevima energetske politike EU-a i RH. Sa svrhom boljeg korištenja geostrateškog položaja, prostora i kapaciteta naftovodno-skladišnog sustava i povećanja sigurnosti opskrbe, unapređenja operacija i bolje interoperabilnosti djelatnosti transporta i skladištenja u uvjetima promjenjivog naftnog tržišta, predviđaju se daljnje dogradnje i rekonstrukcije naftovodno-skladišnih sustava.

Potrebno je izjednačiti uvjete opskrbe energijom na cjelokupnom svom prostoru. Posebice se to odnosi na dostupnost umreženih oblika energije, odnosno električne energije i prirodnog plina, a ukapljenog plina (prirodnog ili naftnog) na mjestima na kojima je ekonomski neopravdano umrežavati plinski sustav, poput otoka i dislociranih ruralnih područja.

Poticat će se povećanje energetske učinkovitosti u svim segmentima energetskog sektora, posebice u neposrednoj potrošnji. Energetska učinkovitost promatra se kao dodatni izvor energije i kao temeljno trajno načelo u skladu s kojim će se energetska sustav razvijati.

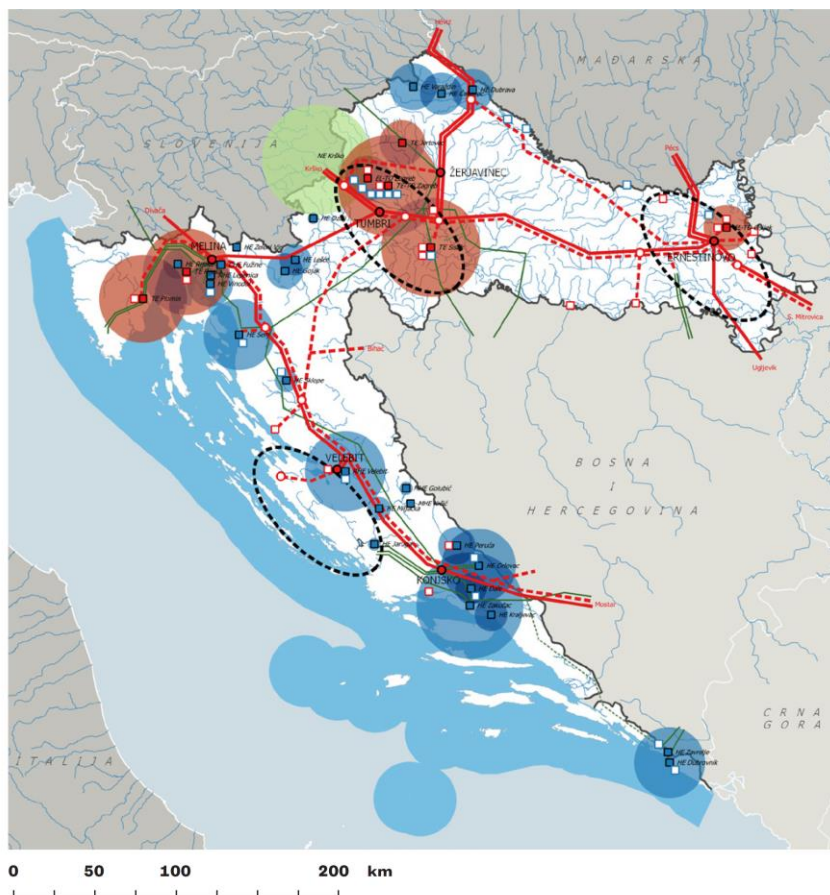
PRIKAZ 4.9.
OSNOVNI ELEMENTI
ELEKTRO-
ENERGETSKOG
SUSTAVA

- Energetske građevine postojeće**
- Termoelektrane postojeće
  - Hidroelektrane postojeće
- Potencijalne lokacije za nove energetske građevine**
- Potencijalne lokacije za nove termoelektrane
  - Potencijalne lokacije za nove hidroelektrane
- **Područja za prioritetni smještaj novih energetskih građevina**
- Elektroprijenosne građevine**
- Postrojenje 400/220/110 kV postojeće
  - Postrojenje 400/220/110/kV planirano
  - 400 kV dalekovod postojeći
  - - - 400 kV dalekovod planirani
  - 220 kV dalekovod planirani postojeći
  - ..... 220 kV dalekovod planirani

Instalirana najveća snaga postojećih energetskih građevina

Izvori:
 HEP, HOPS

4.4.2. Razvoj proizvodnje, prijenosa, transporta, skladištenja, distribucije i opskrbe energijom

Proizvodni sustavi u razdoblju do 2030. godine moraju se prilagoditi planiranom gospodarskom razvoju. Ove okolnosti uvjetuju:

- rekonstrukciju/dogradnju/zamjenu postojećih pogona najboljom dostupnom tehnologijom (povećanje kapaciteta uz minimalne zahtjeve za prostor i okoliš)
- povećanje proizvodnog portfelja optimizacijom sustava postojećih proizvodnih objekata (rad u vršnom režimu, osiguranje pomoćnih usluga)

- izgradnju novih energetske objekata s naglaskom na obnovljive izvore energije (s povećanim udjelom privatnih investitora i/ili javno-privatnog partnerstva) uzimajući u obzir nestabilnosti vezane za uporabu obnovljivih izvora energije, nužno je u sustavu imati konvencionalne izvore energije koje odlikuje veća pouzdanost i predvidivost te stabilnost tehničkih parametara glede zahtjeva elektroenergetske mreže, a koje će pružati rezervu snage potrebnu za stabilan, siguran i pouzdan rad elektroenergetskog sustava te razrađivati i primjenjivati ostale mjere povećanja regulacijske sposobnosti kroz primjenu sustava za skladištenje energije proizvedene iz obnovljivih izvora
- otvaranje novih istražnih polja ugljikovodika na kopnu i u podmorju
- povećanje korištenja CTS-a
- izgradnju novih TE i BE-TO.

PROIZVODNI SUSTAVI

Pri planiranju lokacija energetske proizvodnih sustava na svim razinama potrebno je valorizirati potrebe i prioritete u odnosu na moguće negativne utjecaje te međusektorskom suradnjom, posebice prostornog planiranja, energetike, vodnog gospodarstva te zaštite okoliša i prirode, pronaći prostorno i okolišno prihvatljive lokacije za njihovu realizaciju. Pri tome treba uzeti u obzir i ograničenja vezana uz ekološku mrežu, a u najvećoj mogućoj mjeri izbjegavati planiranje koridora dalekovoda u osjetljivim područjima.

Kod određivanja lokacija energetske proizvodnih građevina koje mogu utjecati na kvalitetu zraka potrebno je osigurati dovoljnu udaljenost od naseljenih područja.

Povezivanje, odnosno priključak planiranih elektrana i drugih posebnih korisnika na postojeću ili planiranu elektroenergetsku mrežu sastoji se od svih potrebnih tehničkih građevina.

Termoelektrane (TE)

Strategija energetske razvoja RH iskazuje potrebu izgradnje termoelektrana ukupne snage ne manje od 2.400 MW do 2020. godine. Potrebno je optimirati lokacije termoelektrana s obzirom na energent, proizvodnju i načine korištenja.

TE na prirodni plin

Do 2020. godine određena je potreba izgradnje termoelektrana na plin ukupne snage od barem 1.200 MW. Manji utjecaj na okoliš, bolje prihvaćanje javnosti i jednostavan postupak lociranja i licenciranja, otvorenost tržišta električnom energijom u regiji i dostupnost najpovoljnije tehnologije osnova su za preferiranu gradnju plinskih termoelektrana. Poželjna je izgradnja plinskih termoelektrana uz planirane magistralne plinovode.

TE na uvozni kameni ugljen

Do 2020. godine planirana je izgradnja termoelektrana na ugljen ukupne snage 1.200 MW s pokretanjem istraživanja lokacija za izgradnju novih termoelektrana na ugljen kako bi se na vrijeme pripremile lokacije za izgradnju potrebne snage i predvidjela potrebna linijska infrastruktura.

Kogeneracija

Do 2020. planirana je izgradnja jedinica ukupne snage barem 300 MW. Veći dio te snage odnosi se na industrijske kogeneracijske jedinice, a manji na kogeneracijske jedinice u centraliziranim toplinskim sustavima.

Povećanje udjela kogeneracijske proizvodnje toplinske i električne energije može se ostvariti zamjenom zastarjele opreme učinkovitijim tehnologijama na postojećim lokacijama ili izgradnjom i pogonom novih postrojenja. Potiče se razvoj visokoučinkovite kogeneracije, odnosno tehnologija koje daju uštedu primarne energije od 10% u odnosu na odvojenu proizvodnju toplinske i električne energije (s izuzetkom malih i mikropostrojenja koja nemaju definiran minimum uštede).

Nuklearni energetski program

Do 2020. godine RH će pokrenuti aktivnosti prve faze (priprema i istraživanja), procjenjuje se na 3 do 4 godine, hrvatskog nuklearnog energetskog programa.

Kapaciteti za proizvodnju nafte i naftnih derivata

U svrhu povećanja sigurnosti opskrbe naftom i derivatima nafte te korištenja prednosti domaćeg i gravitacijskog inozemnog tržišta, postojećih lokacija objekata u prostoru, poslovnog iskustva i dr., očekuje se povećanje kapaciteta i proširenje lokacija za proizvodnju nafte (i plina) te modernizacija kapaciteta rafinerija.

Projekti/Aktivnosti

- U DPPR-u definirati lokacije za nove energetske građevine državnog značaja uključujući linijsku i točkastu infrastrukturu (dalekovodi, plinovodi, naftovodi, skladišni kapaciteti, trafostanice, kompresorske stanice i sl.), a u skladu s Uredbom o određivanju građevina, drugih zahvata u prostoru i površina državnog i područnog (regionalnog) značaja te Strategijom energetskog razvoja Republike Hrvatske
- programi zaštite, uređenja i korištenja rijeka i zaobalja - višenamjenske građevine i projekti
- U prostornim planovima regionalnog i lokalnog značaja definirati lokacije za nove energetske građevine uključivo linijsku i točkastu infrastrukturu (dalekovodi, plinovodi, naftovodi, skladišni kapaciteti, trafostanice, kompresorske stanice i sl.)
- Povezivanje baze podataka energetskog sektora s ISPU-om

PRIJENOSNI I TRANSPORTNI SUSTAVI

Dalekovodi

Visokonaponski objekti i postrojenja naponske razine 110, 220 i 400 kV značajni su objekti elektroenergetske infrastrukture.

Među najznačajnijim čimbenicima koji utječu na planiranu izgradnju prijenosne mreže jesu: dinamika izgradnje novih elektrana, moguća značajna odstupanja u porastu opterećenja elektroenergetskog sustava, dinamika uključivanja obnovljivih izvora energije u sustav, značajnije promjene u razvoju sustava susjednih država te razvoj tržišta električne energije na nacionalnoj, regionalnoj i europskoj razini.

Rješavanje postojećih problema regulacije u sustavu moguće je aktiviranjem svih postojećih hidroelektrana koje su tehnički sposobne za osiguranje aktivne regulacije, te strateškim opredjeljenjem za izgradnju plinskih elektrana i reverzibilnih hidroelektrana kod planiranja novih proizvodnih postrojenja.

Nužna izgradnja prijenosne mreže uvjetovana je ponajprije postizanjem zadovoljavajuće sigurnosti opskrbe kupaca električnom energijom, uz priključak na mrežu postojećih te novih proizvodnih postrojenja. Dodatna izgradnja prijenosne mreže potrebna je zbog integracije obnovljivih izvora električne energije.

Izgradnja prijenosne mreže kao dijela šire europske i regionalne mreže određena je suradnjom operatora prijenosnih sustava u EU-u. Dobra povezanost sa susjednim sustavima značajan je potencijal za izvoz, uvoz i tranzit električne energije te pozicionira RH kao važnu poveznicu elektroenergetskih sustava srednje i jugoistočne Europe.

Potrebno je u najvećoj mogućoj mjeri zadržati koridore iz važećih prostornih planova, odnosno optimizirati trase tako da se isti koridor prostorno iskoristi za veći broj dalekovoda, a nove planirati u slučajevima kad se postojeći ne mogu podići na veći kapacitet.

Revitalizacija objekata i opreme nastavlja se paralelno s izgradnjom zamjenskih dalekovoda i transformatorskih stanica.

Revitalizaciju prijenosnih vodova u vodove viših naponskih razina moguće je postići uz povećanje prijenosne moći (2 x 110 kV, 2 x 220 kV, 2 x 400 kV, korištenje novih tehnologija) prilagođavanjem postojećih trasa, sukladno tehničkim propisima koji reguliraju način i uvjete izgradnje elektroenergetskih građevina.

Jačanjem veza pojedinih hrvatskih regija i mreže unutar njih povećat će se sigurnost opskrbe električnom energijom.

Pratit će se porast i locirati povećanje potrošnje električne energije te, sukladno tome, osiguravati dobava za velika konzumna područja i ostale potrošače uz obziran odnos prema okolišu i naseljenim područjima.

Potrebno je omogućiti priključivanje novih elektrana te prostorno omogućiti koridore za povezivanje.

Dogradit će se i/ili prevesti na višu naponsku razinu (x400 kV) dijelovi 220 kV mreže na koje su priključene elektrane prigodom njihove revitalizacije i/ili povećanja nazivne snage kada je to tehnički i ekonomski opravdano, a realizirat će se i PCI projekti sukladno energetskej politici EU.

Projekti/Aktivnosti

- Klaster projekata RH i Bosne i Hercegovine koji uključuje izgradnju interkonekcijskog 400 kV dalekovoda između Like i Banje Luke te novi 400 kV dalekovod između Brinja i Konjskog

Naftovodi i produktovodi

S obzirom na sve veću ovisnost o uveznoj nafti RH, EU te država jugoistočne Europe, RH će iskoristiti prednosti svog geografskog položaja, raspoloživosti prostora i kapaciteta za sudjelovanje njezinih tvrtki u projektima od zajedničkog interesa EU-a i drugim međunarodnim projektima transporta, tranzita i uvoza nafte i derivata nafte.

Predviđaju se dogradnje i rekonstrukcije na terminalima i unutar postojećih koridora – naftovoda koje će omogućiti:

- Realizaciju projekta od zajedničkog interesa EU JANAF – Adria čija je svrha povećanje sigurnosti opskrbe sirovom naftom transportom iz pravca Omišlja za države članice EU-a
- Povećanje sigurnosti opskrbe naftom i derivatima RH, EU i država jugoistočne Europe, unapređenje operacija i interoperabilnosti djelatnosti transporta i skladištenja, poboljšanje korištenja postojećih kapaciteta i koridora, i to putem reverzibilnosti i dogradnje naftovodnog sustava, formiranjem Jadranskog centra za skladištenje nafte i naftnih derivata, gradnjom produktovoda i dr.

Plinovodi

- Magistralni plinovod Dravaszerdahely - Donji Miholjac DN 800/75 i magistralni plinovod Slobodnica - Donji-Miholjac DN 800/75 koji je sagrađen i povezuje Republiku Hrvatsku s važnim plinskim čvorištem Varosfeld. Kapacitet međudržavnog spojnog plinovoda od 6,5 milijardi m³ za RH ponajprije je novi dobavni pravac. U budućnosti će se omogućiti da se smjer transporta plina može i promijeniti izgradnjom kompresorskih stanica, sukladno zahtjevima tržišta.
- Izgradnja pridruženih tranzitnih 100-barskih i 75-barskih plinovoda i njihovo uključivanje u transportni sustav RH konačnog godišnjeg kapaciteta 6 milijardi m³/godini s mogućnosti proširenja na 15 milijardi m³/godini za transport prirodnog plina iz smjera planiranog prihvatnog UPP/LNG terminala prema tržištima zemalja u okruženju.
- Izgradnja Jonskog-jadranskog plinovoda (IAP – Ionian Adriatic Pipeline), odnosno izgradnja plinovoda tlaka 75 bara na pravcu Split – Zagvozd – Ploče – Dubrovnik – Prevlaka.
Trasa plinovoda položena je pravcem od albanske luke Fier do Splita, a povezuje hrvatski plinski transportni sustav s projektom TAP (Trans Adriatic Pipeline) i time omogućava ostvarenje novoga dobavnog i tranzitnog pravca prirodnog plina iz kaspijske regije i dr., uz mogućnost ostvarenja transporta plina sa sjevera (iz prihvatnog terminala za UPP/LNG) prema jugu.
- Izgradnja i dovršenje plinovoda tlaka 50, 75 i 100 bara, na svim područjima RH gdje je to gospodarski i tehnološki opravdano, uključujući rekonstrukciju pojedinih dijelova transportnog sustava radi podizanja sigurnosti opskrbe, te povezivanje s transportnim sustavima Slovenije, Bosne i Hercegovine, Srbije, Crne Gore, Italije i Mađarske, odnosno preko njih i s drugim sustavima.
- Izgradnja nadzemnih tehnoloških objekata (kompresorske stanice, mjerno-regulacijske stanice, mjerno-redukcijske stanice i plinski čvorovi) na svim područjima RH gdje je to gospodarski i tehnološki opravdano, radi osiguranja sigurnog i pouzdanog transporta plina za korisnike transportnih kapaciteta.

SKLADIŠNI KAPACITETI

Porastom geopolitičkih napetosti te mogućih poremećaja i kriza na tržištima energenata (globalne i regionalne nestabilnosti), RH i energetske tvrtke, formiranjem operativnih i obveznih zaliha nafte i naftnih derivata te izgradnjom podzemnih skladišta prirodnog plina i spremnika za skladištenje nafte i derivata na teritoriju RH, djelovat će na povećanje sigurnosti opskrbe domaćeg tržišta naftom, naftnim derivatima i prirodnim plinom.

Nafta i naftni derivati

Za potrebe formiranja obveznih zaliha izgradit će se dodatni skladišni kapaciteti koji će biti razmješteni po teritoriju RH, ovisno o regionalnoj potrošnji. Cilj je da se postojeći kapaciteti osuvremene i da se, gdje je to moguće, na postojećim lokacijama povećaju kapaciteti skladištenja.

Projekcija iz Strategije energetskog razvoja⁹, prema kojoj će u RH proizvodnja ukapljenog naftnog plina (UNP/LPG) iznositi oko 770.000 t, do 2014. godine nije ostvarena. Prema podacima godišnjeg energetskog pregleda *Energija u Hrvatskoj 2015.*, proizvodnja LPG 2015. godine iznosila je 209.000 t. Uporaba LPG ostaje kao opcija u svrhu izjednačavanja uvjeta energetske opskrbe na cjelokupnom teritoriju RH, posebno na otocima i drugim područjima izvan zahvata opskrbe drugim energentima, bilo kao prethodnica drugim energentima bilo kao dugoročno rješenje na mjestima na kojima ti energenti neće biti dostupni. U slučaju ekonomske neopravdanosti vlastite proizvodnje, predviđa se izgradnja prihvatnog UNP/LPG terminala.

Prirodni plin

S obzirom na očekivani porast potrošnje prirodnog plina i velike sezonske neravnomjernosti u satnoj potrošnji prirodnog plina u sektoru opće potrošnje i, nešto manje izraženo, industrije, nužno je izgraditi dodatne kapacitete podzemnih skladišta prirodnog plina. Izgradnja novih skladišnih kapaciteta planirana je u starim bušotinama koje tehničko tehnološki omogućavaju skladištenje.

Resorno ministarstvo nadležno je da, temeljem projekcija gospodarskog razvoja i potencijalnih regionalnih korisnika, osigura kapacitet povlačenja koji će se odrediti pri projektiranju novih skladišnih kapaciteta na osnovi projiciranih značajki potrošnje, strukture korisnika sustava, skladištenja plina i njihovih dijagrama potrošnje.

Postojeće iskorištene plinske bušotine u prvoj fazi razvoja bit će okosnica povećanja kapaciteta skladištenja prirodnog plina.

Sustav za ukapljeni prirodni plin (LNG)

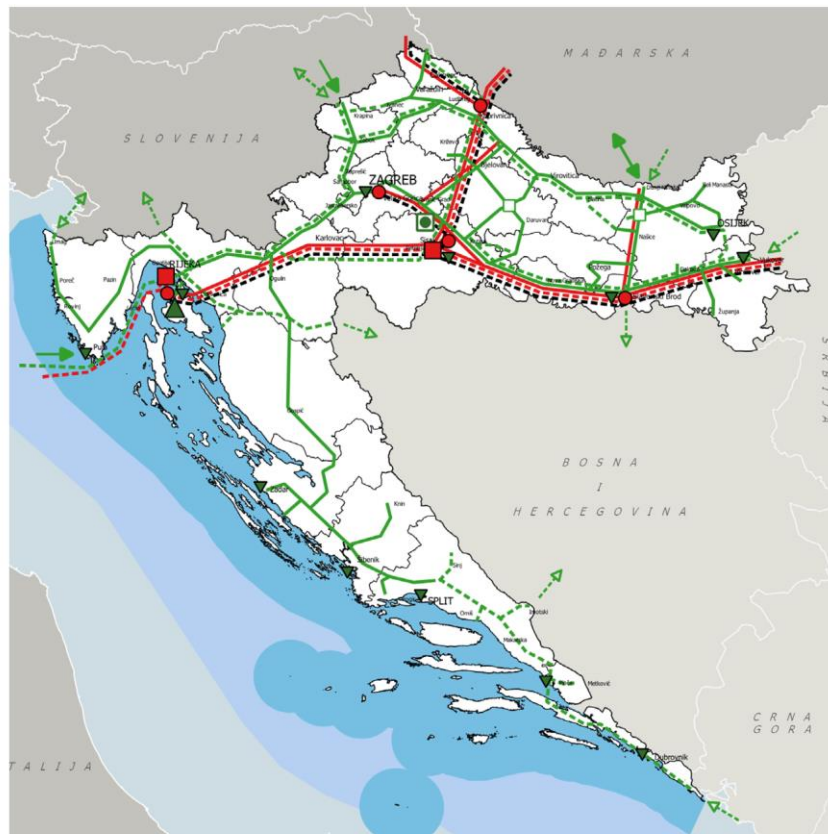
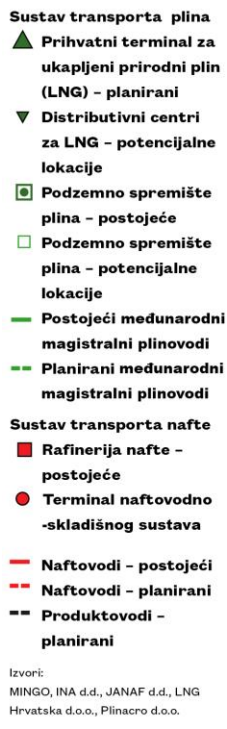
- Izgradnja prihvatnog terminala za UPP/LNG u Omišlju, otok Krk, predviđenog kapaciteta 6 milijardi m³/godini s mogućnosti proširenja na 15 milijardi m³/godini uz skladišne rezervoare 2 x 180.000 m³ i odgovarajuće opreme za uplinjavanje i predaju u plinski transportni sustav. Izgradnjom terminala na otoku Krku osigurat će se stabilnost opskrbe prirodnim plinom za domaće, EU i regionalne potrebe.

---

⁹ NN 130/09

- Izgradnjom terminala diversificirat će se izvori dobave prirodnog plina, a prisutnost najvećih opskrbljivača prirodnog plina označit će i uključivanje RH u jedinstveno europsko tržište energije.
- RH će, radi izjednačavanja uvjeta energetske opskrbe na cjelokupnom svom prostoru, poticati uporabu ukapljenog prirodnog plina na područjima izvan dosega plinovoda.
- Na lokalnoj razini valja istražiti moguće lokacije za potrebe distribucije ukapljenog plina, posebice na otocima i rijetko naseljenim područjima te osigurati površine za potrebe distribucije.
- Sukladno Direktivi 2014/94/EU Europskog parlamenta i vijeća od 22. listopada 2014. o uspostavi infrastrukture za alternativna goriva, valja predvidjeti lokacije za opskrbu ukapljenim prirodnim plinom u prometu. Potencijalne lokacije za distributivne centre svi su veći gradovi, kao što su luke na Jadranu s većim pomorskim prometom, riječne luke i ključne lokacije TEN-T koridora, s potrebnim prostornim uvjetima.

PRIKAZ 4.10.
TRANSPORT
UGLJIKOVODIKA

4.4.3. Povećavanje udjela obnovljivih izvora energije

Na razini EU-a propisan je cilj od 20% obnovljivih izvora energije u ukupnoj neposrednoj potrošnji energije do 2020. godine.

RH je postavila cilj da se u razdoblju do 2020. godine udio proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije u ukupnoj potrošnji električne energije održava na razini 35%.

Stoga je potreban razvoj obnovljivih izvora i tehnologija s niskom emisijom CO₂, čime bi se višestruko povećao njihov udio u strukturi izvora energije. Mnogi od tih izvora otežavaju upravljanje sustavom, a njihova je proizvodnja varijabilna i teško predvidiva.

Obnovljivim izvorom energije smatra se aerotermalna, energija iz biomase, energija mora, energija vjetra, hidropotencijala, geotermalna i hidrotermalna energija, plina iz odlagališta otpada, plina iz postrojenja za obradu otpadnih voda i bioplina i Sunčeva energija.

Kako se očekuje da će porast proizvodnje električne energije iz velikih hidroelektrana biti znatno niži od porasta ukupne potrošnje električne energije, postavljeni cilj održavanja 35% udjela proizvodnje iz obnovljivih izvora energije zahtijevat će iznimno visoke stope porasta proizvodnje električne energije do 2020. godine iz ostalih obnovljivih izvora energije (vjetroelektrane, elektrane na biomasu, male hidroelektrane, sunčeve elektrane, elektrane na komunalni otpad, geotermalne elektrane).

Planiranje elektrana iz obnovljivih izvora energije zahtijeva izuzetno učinkovito gospodarenje prostorom kao osnovnim resursom, posebice planiranje elektrana na Sunčevu energiju i vjetroelektrane koje ekstenzivno koriste prostor, a istodobno moraju biti smještene što bliže području koje opskrbljuju.

Pri odabiru lokacija za smještaj elektrana treba sagledati i njihov mogući utjecaj na bioraznolikost te izbjeći ugrožena i zaštićena staništa i područja iznimne vrijednosti flore i faune.

Pri izradi smjernica za odabir lokacija sunčanih elektrana i vjetroelektrana treba uključiti i sagledavanje karakteristika područja ekološke mreže kao jednog od čimbenika pogodnosti lokacija.

Uvažavajući tehničke i financijske elemente te mogućnost priključenja na elektroenergetsku mrežu revidirani su ciljevi do 2020. godine Nacionalnim akcijskim planom za obnovljive izvore energije do 2020. godine.

Hidroelektrane

Očekuje se da će novoinstalirani kapaciteti u hidroelektranama do 2020. godine iznositi oko 300 MW. U taj iznos nisu uračunane male hidroelektrane.

Male hidroelektrane

RH postavlja cilj da se izgradi barem 100 MW malih hidroelektrana do 2020. godine. Riječ je o specifičnim investicijama suočenima s ograničenjima koji proizlaze iz utjecaja na bioraznolikost, okoliš, kulturnu baštinu i krajobraz.

RH će potaknuti istraživanja preostalih vodotokova da bi se utvrdile točne lokacije i potencijali za izgradnju. U najvećoj mogućoj mjeri treba koristiti lokacije na kojima već postoje vodne stepenice te poticati rekonstrukciju/prenamjenu napuštenih mlinica, a pri planiranju hidroelektrana osigurati kontinuiranost vodnoga toka (riblje staze i sl.).

Energija vjetra

U svim scenarijima izgradnje elektrana prema Strategiji energetskega razvoja Republike Hrvatske planirana instalirana snaga vjetroelektrana iznosi 1.200 MW do 2020. godine, što je udio oko 10% u ukupnoj potrošnji električne energije.

Prema procjenama,¹⁰ u sadašnji sustav nije moguće integrirati vjetroelektrane ukupne priključne snage više od 400 MW. Izgradnja novih vjetroelektrana veće ukupne instalirane snage ovisi o mogućnostima poboljšanja raspoložive sekundarne regulacije unutar sustava.

S obzirom na to da su vjetroelektrane investicijski vrlo isplative, očekivati je da će u sljedećem razdoblju postati vrlo značajna prostorna činjenica koja zahtijeva pomni odabir lokacije, kako s aspekta prirodnih uvjeta tako i zbog utjecaja na okoliš.

Sunčeva energija

RH postavlja cilj instaliranje 0,225 m² sunčanih kolektora po stanovniku do 2020. godine za pripremu tople vode. Poticat će se ugradnja sunčanih kolektora na što više novih i postojećih građevina.

Elektrane na energiju Sunca investicijski još ne mogu konkurirati drugim obnovljivim izvorima energije. S obzirom na vrlo izgledan razvoj tehnologije te time i povećanje konkurentnosti Sunčevih elektrana, u sljedećem je razdoblju potrebno provesti istraživanja pogodnih lokacija za njihov smještaj. Planira se instalirati 52 MW u fotonaponskim sustavima do 2020. godine.

Geotermalna energija

RH poticat će proizvodnju električne energije kod višenamjenskog korištenja geotermalne energije te razvoj gospodarskih zona uz korištenje otpadne topline iz geotermalne elektrane. Osim za proizvodnju električne energije, RH će poticati iskorištavanje geotermalne energije za turističko-rekreacijske sadržaje, ali i za grijanje prostora, pripremu potrošne tople vode, za poljoprivrednu proizvodnju, industrijsku preradu poljoprivrednih proizvoda, uzgoj riba i dr.

Ekonomski je opravdano iskorištavanje postojećih geotermalnih bušotina i ekonomski povoljna razrada bušotina radi upotrebe geotermalne energije te iskorištavanje srednje-temperaturnih ležišta za razvoj.

Biomasa

Iskorištavanje biomase treba provoditi međusektorskom suradnjom kako bi se osiguralo održivo gospodarenje šumama i poljoprivrednim površinama.

Za korištenje biomase nužno je sinergijsko djelovanje razvojnih politika nekoliko sektora: poticat će se razvoj drvoprerađivačke industrije, razvijat će se gospodarenje šumama i omogućiti iskorištavanje šumske biomase, poticat će se pošumljavanje i uzgajanje kultura kratkih ophodnji na šumskim zemljištima, poticat će se elektrane na biomasu s kogeneracijom električne i toplinske energije (BE-TO) te uporaba biomase za proizvodnju toplinske energije i proizvodnju peleta.

---

¹⁰ Nacionalni akcijski plan za obnovljive izvore energije do 2020. godine, koji je Vlada RH usvojila 17. listopada 2013.

Planira se upotreba 26 PJ iz biomase do 2020. godine, a dio te biomase upotrebljavat će se u elektranama na biomasu ukupne snage od oko 85 MW.

Razvoj iskorištavanja biomase treba temeljiti na postojećoj raspoloživoj biomasi koja potječe iz održivog gospodarenja šumama, odnosno drvoprerađivačke industrije, a brojnost, raspored lokacija i kapacitete planirati temeljem stvarnih podataka o raspoloživoj biomasi, odnosno tako da se ne stvori dodatni pritisak na šumske zajednice.

Uz šumsku, važan je izvor biomase i poljoprivredna biomasa: poljoprivredni ostaci i energetske biljke. Slabo iskorišteni poljoprivredni ostaci kao, npr., kukuruzovina, slama pšenice, raži, ječma itd. te energetske biljke mogu se koristiti u energetske svrhe u proizvodnji tekućih naprednih biogoriva. Iskorištavanje ostataka poljoprivredne proizvodnje i stavljanje u funkciju do sada zapuštenih i neobrađivanih površina za sadnju energetskih biljaka treba se izvoditi bez smanjenja postojećih obradivih površina i na održiv način. Razvoj iskorištenja poljoprivredne biomase treba se temeljiti na održivoj poljoprivrednoj proizvodnji i stvaranju dodatnih vrijednosti.

Bioplin

RH cilj je u energetske svrhe iskoristiti iz poljoprivredne proizvodnje u 2020. godini ekvivalent od barem 20% ukupnih uvjetnih grla te tako proizvesti oko 2,6 PJ energije iz bioplina odnosno oko 100 milijuna m³ bioplina što odgovara 40 MW. Poticat će se proizvodnja i uporaba bioplina, domaća proizvodnja bioplinskih postrojenja te izgradnja distribuiranih izvora energije.

Mjere provedbe povećanja udjela obnovljivih izvora energije ovise o unapređenju međusektorske suradnje na područjima graditeljstva i prostornog uređenja, energetike, industrije, poljoprivrede, šumarstva, vodnog gospodarstva i zaštite okoliša.

Upotrebu obnovljivih izvora energije, osim na razini cijele države potrebno je sagledati na regionalnoj i lokalnoj razini.

Prostorno-planska dokumentacija omogućava ove zahvate u prostoru uz poštovanje uvjeta zaštite okoliša i prirode. Potpuno nove lokacije obnovljivih energetskih sustava bit će razmotrene u postupku donošenja DPPR-a te prostornih planova na regionalnoj i lokalnoj razini.

Projekti/Aktivnosti

- Izrada smjernica za odabir lokacija i planiranje vjetroelektrana, solarnih elektrana i malih hidroelektrana

4.4.4. Daljnje povezivanje u EU i međunarodne energetske mreže

Od pristupanja EU-u RH radi na otvaranju i razvoju hrvatskog tržišta energije te njegovoj integraciju u unutarnje tržište energije EU.

RH će iskoristiti svoj povoljni geopolitički i tranzitni položaj. Opredijelila se za aktivnu ulogu u regionalnom energetsom sektoru, te se želi pozicionirati kao regionalno energetske čvorište.

RH je prihvatila sporazum o Energetskoj zajednici u koju su uključene države članice EU-a te države jugoistočne Europe.

Specifični ciljevi proklamirani Ugovorom o Energetskoj zajednici jesu: povećanje sigurnosti opskrbe energijom u regiji povezivanjem s kaspiskim, sjevernoafričkim i blisko-istočnim rezervama nafte i plina te korištenjem rezervama nafte i prirodnog plina, ugljena i hidroenergije u regiji.

Važan aspekt Ugovora o Energetskoj zajednici jesu usklađivanje s pravnom stečevinom s područja zaštite okoliša te socijalna pitanja vezana za opskrbu energijom.

Usvojena je zajednička strategija stvaranja regionalnog tržišta električne energije i prirodnog plina temeljenog na zajedničkim interesima i solidarnosti radi njegove konačne integracije u jedinstveno europsko tržište.

RH će aktivno sudjelovati u realizaciji energetske politike EU-a, regionalnim inicijativama za poboljšanje sigurnosti opskrbe energijom putem međudržavnih sporazuma, zajedničkih investicija i projekata s europske liste projekata od zajedničkog interesa (PCI). RH i njezine tvrtke sudjelovat će i u drugim projektima koji su važni za EU i RH sukladno ciljevima svoje energetske i ekonomske politike.

Projekti/Aktivnosti

- LNG terminal Krk
- Projekt JANAF – Adria
- Projekt TAP (Trans Adriatic Pipeline)
- Jonsko-jadranski plinovod (IAP – Ionan Adriatic Pipeline)
- Drugi projekti EU koji imaju status projekta od zajedničkog interesa (PCI)

4.5. Otpornost na promjene

4.5.1. Prilagodba klimatskim promjenama

Povećani rizici utjecaja klimatskih promjena i odgovor na njihove posljedice prilagodbom i/ili smanjenjem utjecaja trebaju postati sastavni dio cjelokupnog održivog razvoja, pri čemu su preduvjeti za uspješnu prilagodbu integralni pristup i suradnja između znanosti, prakse i institucija. Stoga svi razvojni planovi, uključujući promišljanje prostornog razvoja, moraju uzeti u obzir jačanje otpornosti na ove poremećaje na osnovi znanstvenih projekcija i ciljanih stručnih analiza/studija kojima se utvrđuju oblici i stupnjevi ranjivosti države u cjelini i pojedinih područja.

Dugoročno rješenje problema izazvanih klimatskim promjenama leži u pojačanoj uporabi održivih izvora energije te provođenju klimatskih politika čija je osnova sinergijski učinak ublažavanja i prilagodbe tim promjenama. Prilagodba klimatskim promjenama podrazumijeva mjere koje odgovaraju na sadašnje i buduće promjene i ranjivosti u smislu zaštite od negativnih utjecaja i smanjivanja mogućih šteta u budućnosti te istraživanje i primjenu novih tehnologija u cilju smanjenja emisije ugljikovog dioksida sukladno strateškim usmjerenjima niskougljičnog razvoja (uključujući tehnologije izdvajanja, transporta i spremanja ugljikovog dioksida npr. u iskorištenim plinskim i naftnim bušotinama).

Ublažavanje klimatskih promjena vezano je primarno za smanjenje onečišćenja okoliša, a veća fleksibilnost u odgovoru na te promjene može se postići korištenjem različitih mjera prilagodbe koje uključuju tzv. *siva* (tehnološka i tehnička), *zeleni* (ekološki utemeljena) i *neinvesticijska* (pravna i politička) rješenja i opcije prilagodbe. U području prostornog planiranja to ponajprije znači prilagodbu i nadogradnju prostornih standarda i uvjeta za građenje u smjeru jačanja otpornosti novih i izgrađenih struktura na posljedice klimatskih promjena te iznalaženje modela za podizanje otpornosti postojećih struktura na rizike. Općeniti odgovor na prilagodbu klimatskim promjenama jest i propisivanje posebnih uvjeta građenja u područjima pojačanog rizika – od odabira najmanje rizičnih područja za gradnju do propisivanja udaljenosti i kota ulaznih etaža građevina na područjima pojačane izloženosti poplavama, planiranje zelenih krovova i zidova i sl. U cilju dugoročnog smanjenja utjecaja klimatskih promjena značajno je i propisivanje zahtjeva u smislu povećanja energetske učinkovitosti građevina.

S obzirom na to da pozitivan utjecaj na klimatske promjene ne može započeti bez promjena u ponašanju pojedinaca, ključni zadatak svakog pojedinca jest da svojim odgovornim ponašanjem prema okolišu, štednjom energije i vode te korištenjem obnovljivih izvora energije doprinese usporavanju klimatskih promjena i zaštiti životne sredine kako bi borba protiv klimatskih promjena rezultirala pogodnostima za zdravlje, većom energetsom sigurnošću i ublažavanjem drugih šteta.

Ublažavanje posljedica klimatskih promjena na području RH

Simulacija buduće klime za područje Hrvatske pokazuje da će daljnji opći porast temperature djelovati na vodeni ciklus, što će pridonijeti pojavi više sušnih razdoblja s nesumnjivim utjecajem na poljoprivredu te okoliš općenito. Stoga je potrebno što prije kreirati proaktivniju i progresivniju klimatsku politiku nego što je to ona sada, kako na domaćem tako i na međunarodnom planu, te definirati mjere kojima bi se spriječile pogubne posljedice klimatskih promjena.

Neke od negativnih utjecaja moguće je ublažiti i/ili otkloniti usmjeravanjem razvoja na manje rizična područja te planiranjem izgradnje na prirodno prihvatljivijim područjima. Mjere prilagodbe klimatskim promjenama ovise o prepoznatim i utvrđenim rizicima i osjetljivosti (pri čemu značajnu ulogu imaju geografska obilježja, npr. različitost kontinentalnog i obalnog dijela), ali i o tipologiji naseljenosti (urbano, ruralno), namjeni prostora i gospodarskim djelatnostima koje se na njemu odvijaju (u kontinentalnom dijelu najviše je pogođena poljoprivreda, u obalnom području turizam), infrastrukturi (posebno su ugroženi vodoopskrba, odvodnja vode i nadzemni vodovi na razini naselja) te energetici (posebno su osjetljive hidroelektrane i neki oblici obnovljivih izvora energije – solarna i energija vjetra).

Odgovor na klimatske promjene ovisi i o tome jesu li one nastale kao posljedica globalnog ili lokalnog djelovanja, kao i o tome jesu li njihove posljedice vezane uz prirodno-biološki ili socio-ekonomski aspekt. Nesporan je neposredan utjecaj na promjene i poremećaje ekosustava i kvalitetu života ljudi pojedinačno, a na razini zajednice i gospodarstva moguće je promatrati neposredne i posredne utjecaje, npr.:

- neposredan: gubitak uroda, fizičko razaranje infrastrukture i izgrađenih struktura
- posredan: ambijentalne i ekosustavne promjene utječu na turističku ponudu temeljenu na prirodnim ljepotama.

Na temelju analiza prema različitim kriterijima (broj ljudi, veličina ugroženog/rizičnog područja i moguće financijske posljedice zbog uništene imovine – građevina i infrastrukture) treba odrediti ranjivost/osjetljivost pojedinih područja i moguće oblike prilagodbe.

Odgovor na klimatske promjene na razini naselja vezan je ponajprije uz učinkovitost sustava komunalne infrastrukture (odvodnja, javni prijevoz, sigurnost vodoopskrbe i dr.) te propisivanje odgovarajućih prostornih standarda i uvjeta koji se realiziraju provedbom prostornih planova. Prostornim planovima potrebno je planirati sive i zelene namjene i mjere provedbe. To, npr., u slučaju ekstremnih padalina podrazumijeva tehnička i infrastrukturna rješenja koja će moći u dovoljnoj mjeri ublažiti negativne posljedice (poplave i dr.), dimenzioniranje infrastrukturnih vodova na ekstremne oborine i druge klimatske promjene kao i formiranje upojnih površina, npr. zelene površine u naseljima, javni parkovi i dr.

U planiranju naselja i drugih izgrađenih struktura prilagodba klimatskim promjenama moguća je kroz utvrđivanje standarda i principa gradnje, promišljanje prirodne ventilacije stambenih područja, korištenje energetskog potencijala krovova, planiranje i promicanje održivih oblika prijevoza i sl.

Odgovori na klimatske promjene u urbanim područjima vezani su uz izgradnju zelene infrastrukture, planiranje omjera izgrađenih struktura i prirodnih i ozelenjenih površina, ozelenjavanje klizišta, odgovarajući kapacitet infrastrukture, formiranje akumulacijskih površina s dvojnim režimom korištenja (npr. planiranje rekreacijskih površina koje se aktiviraju kao retencije u slučaju poplava) i sl.

Posebno je važna učinkovita i održiva zaštita s ciljem smanjenja rizika od poplava. U tom smislu veliku ulogu ima izgradnja sustava obrane od poplava (veći broj akumulacija i retencija) uz sustavno unapređivanje upravljanja rizicima i provedbu mjera obrane od poplava na cijelom području RH. S prostornog aspekta, bitno je da svi ovi sustavi i mjere budu u skladu sa strateškim opredjeljenjima prostornog razvoja, a na provedbenoj razini s prostornim planovima. U suradnji s nadležnim tijelom za vodno gospodarstvo potrebno je preispitati planiranu namjenu prostora u prirodnim poplavnim područjima rijeka na nacionalnoj i regionalnoj razini. U tom smislu ključno je jasno razgraničenje nadležnosti, ovlasti i obveza te uspostavljanje učinkovitog modela suradnje i koordinacije na razini sektora – od izrade i donošenja strateških i operativnih dokumenata do instrumenata njihove provedbe. Treba ispitati i mogućnosti primjene modernog i ekološki prihvatljivog pristupa zaštiti od poplava (dati rijeci prostor) te u skladu s tim planirati namjenu prostora. Gdje god je to moguće treba koristiti nenaseljena poplavna područja kao prirodne retencije te usmjeravati novu gradnju izvan poplavnih područja.

U okviru mjera za ublažavanje posljedica suša sustave navodnjavanja treba planirati u skladu s raspoloživim vodnim resursima i prostornim zahtjevima, vodeći računa o održavanju biološke ravnoteže. Posebno je značajno istražiti mogućnosti korištenja infrastrukture za smanjenje rizika od jedne katastrofe kako bi se smanjio rizik od nastanka druge.

Potrebno je utvrditi područja koja su potencijalno osjetljiva na podizanje razine mora te prilikom izrade prostornih planova predvidjeti mjere zaštite. U strateškim dokumentima i prostornim planovima potrebno je posvetiti posebnu pažnju rješavanju problematike ugroženosti resursa pitke vode i obradivog tla u priobalju i na otocima uslijed podizanja razine mora.

Intenzivnim i kontinuiranim informiranjem javnosti o svim problemima i opasnostima koje su posljedica klimatskih promjena razvijat će se svijest svakog pojedinca o njihovoj važnosti i razmjerima te ga poticati na sudjelovanje u njihovu rješavanju.

Projekti/Aktivnosti

- Priprema planske i tehničke dokumentacije za učinkovitije upravljanje sustavom obrane od poplava i ublažavanje posljedica suša s naglaskom na obrani najugroženijih urbanih područja, uz razmatranje višenamjenskih hidrotehničkih sustava
- Vrednovanje prostornih, povijesnih, prirodnih i infrastrukturnih obilježja prostora uz rijeke i integralno sagledavanje razvoja sustava: zaštite od poplava, plovnosti, vodoopskrbe, energetskog korištenja, razvoja naselja, zaštite prirodne i kulturne baštine, prometa i turizma, s naglaskom na zaštiti najosjetljivijih područja uz rijeku (vodozaštitna područja, zaštićena područja prirode i značajna staništa), uz međunarodnu stručnu koordinaciju svih država u slivu rijeka

- Program zaštite, uređenja i korištenja rijeke Save i zaobalja od granice s Republikom Slovenijom do Siska
- Izrada Procjene rizika od katastrofa u Republici Hrvatskoj
- Izrada Strategije niskougljičnog razvoja RH za razdoblje do 2030. s pogledom na 2050. godinu, s Akcijskim planom

4.5.2. Jačanje prirodnog kapitala planiranjem razvoja zelene infrastrukture

U postupcima izrade planova svih razina potrebno je promicati razvoj zelene infrastrukture – mreže zelenih površina u kojima i s pomoću kojih se odvijaju prirodne funkcije i procesi, uz ostvarivanje višestrukih koristi: poboljšane učinkovitosti prirodnih resursa, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe tim promjenama, sprečavanja katastrofa, upravljanja vodama, učinkovitog gospodarenja zemljištem i tлом, očuvanja raznolikosti staništa i vrsta te genetske raznolikosti za buduće generacije, višenamjenske i otporne poljoprivrede i šumarstva, prometa i energije s niskim emisijama ugljika, koristi za zdravlje i dobrobit stanovništva, razvoja turizma i rekreacije te, općenito, otpornosti ekosustava. Zelene površine potrebno je planirati tako da budu dostupne što većem broju stanovnika, a pritom planirati sadnju biljaka s niskom alergenom peludi kako bi se smanjila mogućnost izazivanja alergijskih reakcija kod ljudi.

Fizička su obilježja koja pridonose zelenoj infrastrukturi raznolika, specifična za svaku lokaciju ili područje. Na lokalnoj razini to su biološkom raznolikošću bogati parkovi, vrtovi, zeleni krovovi, ribnjaci, potoci, šume, drvodredi, živice, livade, obnovljena napuštena industrijska područja i koridori linijske infrastrukture, prijelazi za divlje životinje i riblje staze i drugi čimbenici koji pridonose zelenoj infrastrukturi omogućujući više usluga ekosustava. U područjima urbanih aglomeracija prednost kod planiranja zelene infrastrukture treba dati područjima gdje je moguć efekt toplinskih otoka.

Na regionalnoj ili nacionalnoj razini to su velika zaštićena prirodna područja, velika jezera, riječni slivovi, šume visoke prirodne vrijednosti, prostrani pašnjaci, područja poljoprivrede niskog intenziteta, obalne lagune. Na razini EU moguće je planirati prekogranične elemente – međunarodni riječni slivovi, šume i planinski lanci primjeri su nadnacionalne zelene infrastrukture EU-a.

Uključivanje pitanja zelene infrastrukture u postupke planiranja temelji se na pristupu procjene zelene infrastrukture uzimajući u obzir njezin položaj, prijetnje, ograničenja, prioritete, mogućnosti i druge specifične čimbenike: geografske, okolišne, društvene, političke, gospodarske itd. U planiranju zelene infrastrukture posebno se ističu rješenja gradske i prigradske zelene infrastrukture, zelene infrastrukture u sklopu integriranog planiranja morskog i obalnog područja i zelene infrastrukture kao postupka u sanaciji degradiranih dijelova prostora, odnosno tijekom urbane preobrazbe, sanacije i privremenog korištenja.

4.5.3. Povećavanje energetske učinkovitosti

Energetska učinkovitost preduvjet je dugoročno ugodna i zdrava životnog prostora, pri čemu je država regulator, poticatelj i provoditelj načela održivog planiranja i gradnje. Standardi po kojima se gradi proračunskim sredstvima minimalni su kriteriji za svakog privatnog investitora.

S obzirom na to da planska rješenja imaju presudan utjecaj na potrebu za energijom, nužan je integrirani pristup prostornom i energetskom planiranju u kojem prostorno planiranje daje okvir za razvoj održivih energetskih sustava. Planiranje treba biti utemeljeno na analizi lokacije i njezinih potencijala te trenutačnim mogućnostima opskrbe energijom.

Smanjenje potrošnje energije provodi se već tijekom promišljanja u ranoj planerskoj fazi uzimajući u obzir topografiju, insolaciju, orijentacije, mikroklimu. Planiranje treba biti utemeljeno na analizi te odabiru optimalne lokacije. Integriranje specifičnosti energetske učinkovitosti u prostorno planiranje potrebno je kombinirati s jačanjem znanja o energetske učinkovitosti, informiranjem, jačanjem kapaciteta i vještina ciljanih grupa.

Razvijanje dugoročnih planova područja opskrbe energijom na razini županija, općina, gradova i naselja te određivanje optimalnih područja opskrbe rezultira smanjivanjem prijenosnih sustava, a time i povećanjem energetske učinkovitosti. Stoga na razini gradova u planiranje razvoja treba biti integrirana i primjena centralnih toplinskih sustava.

Zgrade, kao najveći individualni potrošači finalne energije, u središtu su politike energetske učinkovitosti. U razdoblju od 2014. do 2030. godine planirano je da 30% zgrada bude obnovljeno na gotovo nula-energetsku razinu te visokih svojstava energetske učinkovitosti¹¹, a da metode i tehnike obnove povijesnih zgrada s obzirom na energetsku učinkovitost, osobito zaštićenih kulturnih dobara, budu razvijene uvažavajući povijesne graditeljske značajke i spomeničke vrijednosti pojedinih zgrada te posebne konzervatorske uvjete i smjernice.

Projekti/Aktivnosti

- Energetska obnova postojećih zgrada
- Poticanje gradnje visokoučinkovitih zgrada
- Razvijanje posebnih metoda i tehnika energetske obnove povijesnih zgrada

4.5.4. Održivo gospodarenje otpadom

Pretpostavke za održivo gospodarenje otpadom su ulaganja u razvoj infrastrukture za gospodarenje otpadom i provođenje odgovarajućih propisa i mjera, ali i informiranje javnosti te kontinuirana edukacija u svrhu podizanja razine ekološke svijesti. U tom smislu potrebno je kontinuirano unaprjeđivati ekološku održivost sustava gospodarenja otpadom s ciljem prijelaza s linearnog na model kružnog gospodarstva.

---

¹¹ Dugoročna strategija za poticanje ulaganja u obnovu nacionalnog fonda zgrada Republike Hrvatske (NN 74/14)

Propisivanje i provođenje mjera za smanjenje količine otpada koji se odlaže na odlagališta, npr. smanjenje biorazgradivog otpada ponovnom uporabom, odvajanjem i recikliranjem, doprinosi ujedno smanjenju pritiska na prostor vezano za skladištenje i odlaganje otpada.

Gospodarenje otpadom potrebno je u svim segmentima provoditi na takav način da se ne dovodi u opasnost ljudsko zdravlje te da ne bude štetnog utjecaja na okoliš, prirodu i ekološku mrežu, posebno:

- onečišćenja mora, voda, tla i zraka te ugrožavanja biološke raznolikosti
- neugodne buke i/ili mirisa
- oštećenja kulturno-povijesnih, prirodnih i krajobraznih vrijednosti
- nastajanja eksplozije, požara i sl.

Kod određivanja uvjeta za smještaj u prostoru i propisivanja uvjeta za građenje građevina za gospodarenje otpadom treba uzeti u obzir navedene zahtjeve, a kod odabira lokacija pažljivo razmotriti odnos prema naseljima na koja mogu utjecati (udaljenost, utjecaj na mikroklimu, uspostava vizualnih barijera) i uklapanje u krajobraz te čuvanje vizura. Lokacije građevina za gospodarenje otpadom potrebno je planirati izvan poplavnih područja i zona sanitarne zaštite. Pri određivanju lokacija za gospodarenje otpadom treba ispitati mogućnosti korištenja izgrađenog prostora, odnosno mogućnosti rekonstrukcije postojećih odlagališta te dati prioritet takvim rješenjima naspram zauzimanja novih površina, a pri biološkoj sanaciji prostora koristiti se autohtonim biljnim vrstama.

Građevine za gospodarenje otpadom, ovisno o njihovu značaju utvrđenom posebnim propisima, treba planirati u prostornim planovima odgovarajuće razine tako da budu smještene u zone:

- u izdvojenom građevinskom području izvan naselja gospodarske namjene
- u građevinskom području naselja gospodarske namjene
- posebno određene za gospodarenje otpadom.

Uređenje zatvorenih i saniranih prostora odlagališta i njihova eventualna prenamjena treba biti u skladu s odredbama i uvjetima propisanim u prostornim planovima, a pri propisivanju uvjeta za sanaciju prednost treba dati etapnoj sanaciji dok je aktivno korištenje još u tijeku.

Skladištenje, obrada i odlaganje radioaktivnog otpada mora zadovoljiti najviše sigurnosne standarde za zaštitu pojedinaca, društva i okoliša.

Programi sanacije i namjena lokacija na kojima se nalaze prirodni radioaktivni materijali trebaju biti usklađeni s prostornim planovima odgovarajućih razina i rezultatima provedenih analiza rizika za zdravlje ljudi i okoliš.

Zbrinjavanje radioaktivnog otpada

Centar za zbrinjavanje radioaktivnog otpada,¹² koji obuhvaća skladištenje, obradu i odlaganje radioaktivnog otpada, treba zadovoljavati najviše sigurnosne standarde za zaštitu pojedinaca, društva i okoliša od štetnih učinaka ionizirajućeg zračenja pazeći pritom da se ne nameće nepotreban teret budućim generacijama. Konačno određivanje lokacije *Centra*, odnosno potvrđivanje prihvatljivosti lokacije na kojoj su

---

¹² SPRRH, poglavlje 2.6.2. Antropogeni utjecaji, potpoglavlje Postupanje s otpadom

izvedena preliminarna istraživanja za smještaj odlagališta nisko i srednje radioaktivnog otpada, iziskuje prethodno provođenje odgovarajućih istraživanja te transparentnost u donošenju odluka. Lokacija mora biti pogodna za provedbu potrebnih sigurnosnih analiza i mjera zaštite okoliša, a sa stajališta prostornog razvoja treba se uklopiti u osnovnu koncepciju korištenja prostornih resursa te prioritete i strateška usmjerenja, posebice za održivost prostorne organizacije, sukladno ovoj Strategiji. Također, potrebno je pažljivo odrediti načine korištenja okolnog zemljišta s obzirom na aktivnosti *Centra*. U skladu s nacionalnom i zakonskom regulativom, od posebne je važnosti transparentnost odlučivanja o lokaciji, odnosno pružanje potrebnih informacija javnosti i sudjelovanje javnosti u procesu donošenja odluka o zbrinjavanju različitih vrsta radioaktivnog otpada.

4.5.5. Održivo gospodarenje mineralnim sirovinama

Kod strateškog odlučivanja o gospodarenju mineralnim sirovinama treba integrirati spoznaje o geološkim potencijalima (uz valorizaciju eksploatacijskih polja na temelju pojavljivanja mineralnih sirovina, geološke građe i postojećeg opsega eksploatacije), prostorno-planske uvjete i ograničenja vezana uz zaštitu prirode, voda, tla, krajobraza i kulturnih dobara. Osim odlučivanja o gospodarski opravdanom otvaranju novih eksploatacijskih polja na mjestima koja su prostorno i ekološki prihvatljiva, od velike je važnosti uspostavljanje sustava odgovornosti prilikom eksploatacije te rekultiviranja prostora tijekom i nakon eksploatacije.

S prostornog aspekta, lokacije i granice novih eksploatacijskih polja treba pažljivo planirati u odnosu na udaljenosti od postojećih građevina, granica građevinskih područja naselja, turističkih zona, gospodarskih zona, rekreacijskih zona i zona posebne namjene te utvrđenih koridora infrastrukture, uzimajući u obzir vrstu mineralne sirovine i način njezina pridobivanja. Posebnu pažnju treba posvetiti odnosu prema krajobrazu i vizurama.

Degradirana područja za sanaciju

Napuštena eksploatacijska polja nužno je sanirati prema prethodno izrađenim planovima sanacije, a prostor urediti sukladno namjeni određenoj u prostornim planovima.

Na tehnologiju i način sanacije eksploatacijskog polja neposredno utječe način pridobivanja mineralnih sirovina. Primjerice, oblikovne konture površinskih kopova arhitektonsko-građevnog kamena središnje su i čišće zbog primjene tehnologije odvajanja u komadima piljenjem i odlamanjem stijena bez eksplozivnog razaranja, a pridobivanje tehničko-građevnog kamena podrazumijeva miniranje te izgradnju tehnološkog postrojenja za usitnjavanje, što donosi veći privremeni i trajni utjecaj na prostor. Tehnička sanacija te biološka i krajobrazna rekultivacija eksploatacijskih polja stoga trebaju biti sastavni dio tehnološkog procesa eksploatacije.

Provođenjem tehničke i biološke sanacije geomehanički stabilizirani bokovi ozelenjuju se biološkom rekultivacijom pri čemu prednost treba dati autohtonim biljnim vrstama. Posebno je važna sanacija klizišta, kao i osiguravanje područja zaštitnim ogradama do konačne prenamjene. Biološkom rekultivacijom, odnosno unošenjem u prostor kompenzacijskih krajobraznih elemenata, moguće je ublažiti i

utjecaje na mikroklimu. Za sprečavanje onečišćenja voda, osim ispravnog lociranja zahvata, važno je uspostaviti učinkovit sustav odvodnje oborinskih i otpadnih voda.

Eksploatacijska polja nakon biološke sanacije mogu se prenamijeniti ponajprije za potrebe funkcija parkova poput sadržaja za posjećivanje, kulturu, sport i rekreaciju, edukaciju i druge komplementarne sadržaje javne i turističke namjene. Potrebno je posvetiti pažnju i brojnim iscrpljenim i napuštenim eksploatacijskim poljima, posebno njihovoj sanaciji i uklapanju u okoliš određivanjem drukčije namjene tog prostora u prostorno-planskoj dokumentaciji, npr. javne, turističke i slično.

Na prostorima zaštićenih područja prirodne baštine poput parkova prirode i nacionalnih parkova, u skladu s propisima o zaštiti prirode, ne dopušta se proširenje postojećih niti otvaranje novih eksploatacijskih polja, a unutar parkova zatečena eksploatacijska polja moraju se sanirati i nakon završetka postupka odobrene eksploatacije za sanaciju trebaju prestati raditi. Te aktivnosti u konačnici moraju rezultirati krajobraznim oblikovanjem, prenamjenom i uređenjem prostora u skladu s temeljnim vrijednostima prostora parka i prostorno-planskim rješenjima.

Nužna je odgovarajuća prilagodba i usklađivanje propisa te suradnja i interaktivno djelovanje dionika u svim fazama – od planerske, projektantske, upravne i provedbene do, u konačnici, nadzora. Značajnu ulogu u tom smislu ima izgradnja informacijskog sustava mineralnih sirovina koji bi trebao obuhvatiti registar mineralnih sirovina i registar istražnih i eksploatacijskih polja. Time bi se stekla cjelovita slika o stanju rezervi, dinamici proizvodnje i potražnji za mineralnim sirovinama u RH te korisnicima eksploatacijskih polja (izdane dozvole, vrijeme isteka koncesijskih prava i sl.), a ujedno bi se lakše usuglasili suprotstavljeni interesi različitih korisnika prostora (npr. poljoprivreda, vodno gospodarstvo, turizam). Uspostavljanje takvog sustava, uz jačanje nadzora, ubrzalo bi i postupke krajobrazne sanacije i zatvaranja eksploatacijskih polja koja se koriste bez odgovarajućih dozvola.

Projekti/Aktivnosti

- Cjelokupna inventarizacija mineralnih sirovina
- Jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina
- Učinkovitija kontrola nad nelegalnim eksploatacijama
- Istraživanje i razmjena stručnog znanja o metodama sanacije
- Donošenje Državnog prostornog plana

4.5.6. Prilagođavanje promjenama uvjeta poslovanja

Prilagođavanje gospodarske strukture gradova prostornim uvjetima i novim zahtjevima poslovanja prisutan je proces koji se ogleda u izmještanju pogona iz užih urbanih jezgri te s vrijednih obalnih prostora, uz prenamjene u sadržaje primjerenije integraciji u naselja.

Prevladavanje posljedica gospodarske krize i povećanje zaposlenosti u velikoj će mjeri ovisiti o sposobnosti prilagodbe novim tehnologijama i uvjetima poslovanja i o prostorno-planskim preduvjetima za takvu prilagodbu.

Prostorni planovi moraju pregledno i pravodobno gospodarskim subjektima predočiti prostorne okvire, uvjete i mogućnosti s gledišta strateških ciljeva razvoja i zaštite prostora te tako ostvariti uvjete za prijem poduzetničkih inicijativa.

Posebno je značajno da se kroz prostorne planove omogući realizacija različitih modela potporne i poduzetničke infrastrukture i aktivno pratiti saznanja o novim oblicima organiziranja gospodarskih zona.

Pri planiranju prostora u funkciji gospodarskog razvoja, na svim razinama uprave i planiranja, prioritet trebaju biti ulaganja u napuštene industrijske, vojne i komercijalne lokacije (*brownfield* lokacije).

Pri novim ulaganjima u neizgrađenom prostoru nove lokacije treba sagledavati u širem kontekstu razmatrajući ponajprije gospodarsku specijalizaciju područja, ljudske i prirodne resurse, a alternative smještaja provjeriti postupkom strateške procjene utjecaja na okoliš.

Na lokalnoj je razini važna proaktivna politika u odnosu na gospodarske zone, a to prije svega znači opremanje planskih površina infrastrukturom u skladu s važećim planovima prostornog uređenja. Nova građevinska područja gospodarske namjene treba planirati kada JLS ima namjeru i mogućnosti za financiranje njihova uređenja (izraditi UPU, izgraditi komunalnu infrastrukturu), a nakon prethodne ocjene potreba i analize postojećih kapaciteta.

Veće gospodarske djelatnosti treba planirati isključivo na temelju detaljnog programa investicije, u skladu s ograničenjima i mogućnostima prostora (uglavnom na prostorima koji su označeni kao ostalo zemljište izvan vrijednih dijelova prirode, izvan klizišta, vodonosnih područja, poplavnih područja i sl.), izbjegavajući da vlasnik zemljišta špekulira njegovom cijenom te pogrešne procjene potreba za površinom pri izradi prostornog plana.

Aktivna prilagodba uvjetima poslovanja podrazumijeva i prilagođavanje novim poduzetničkim koncepcijama koje su u sve većoj mjeri okrenute poslovanju u digitalnom svijetu, a u fizičkom prostoru zahtijevaju nove tipove prostora podržane prostornim planovima (npr. *coworking* prostori, klasteri, novi smještajni tipovi: difuzni hotel/integralni hotel ili novi koncepti mješovitog korištenja).

Projekti/Aktivnosti

- Korištenje sredstava EU-a za uređenje građevinskog zemljišta za razvoj gospodarskih djelatnosti

4.5.7. Razvijanje održivog turizma

Turizam se temelji na atraktivnosti prostora i očuvanom okolišu kao najvrednijem turističkom potencijalu koji znatno pridonosi gospodarstvu RH. Poželjan razvoj hrvatskog turizma podrazumijeva upravljanje resursima koje udovoljava osnovnim ekonomskim, socijalnim i estetskim kriterijima dugoročno održivog poslovanja uz rast blagostanja, očuvanje kulturnog, krajobraznog i graditeljskog integriteta te vitalnih ekoloških sustava i biološke raznolikosti.

Sukladno tome, nužno je još jače naglasiti važnost integriranja prostorno-ekološke, gospodarske, kulturne i prometne politike s globalnom turističkom politikom Hrvatske te viziju daljnjeg prostornog razvoja turizma temeljiti na načelima relevantnima za korištenje prostora:

- prioritetne razvojne mjere treba usmjeriti na korištenje već zauzetog prostora i postojećih turističkih kapaciteta, odnosno njihovu obnovu, modernizaciju i podizanje kvalitete te turizam intenzivnije priklanjati primjeni okolišno odgovornih, zelenih koncepcija na razini pojedinih pružatelja usluga i cijelih destinacija, uvažavajući ekološki odgovoran razvoj kao jednu od njegovih temeljnih strateških smjernica
- nužno je vrednovati razvojne potencijale planiranih turističkih zona i preispitati usklađenost prostornih planova jedinica lokalne i regionalne samouprave s investicijskim potrebama u turizmu (od 550 planiranih turističkih zona izvan naselja, 72% nije izgrađeno)
- prilagođavati turizam uvjetima i osobitostima prostora, što podrazumijeva uvažavanje nosivog kapaciteta prostora, fleksibilnost, integriranost u strukture naselja i krajobraza te energetske ograničenja, zaštite okoliša i stvaranja prihoda iz lokalnih resursa, kao i poticanje tradicijskih djelatnosti
- turizam treba razvijati na cijelom prostoru, a razlike u turističkoj razvijenosti i prostornoj valorizaciji između obalnog područja, brdsko-gorskog zaleđa i otoka smanjivati
- nužno je smanjiti pritisak s obalnog područja jačanjem kontinentalnog turizma (toplice, brdsko-planinska područja, brojni gradovi i kulturna odredišta); osim sunca, mora, prirodnih i kulturnih bogatstava, nužno je stvoriti prostorne preduvjete za razvijanje novih sustava turističkih doživljaja: nautički turizam, zdravstveni turizam, turizam za treću životnu dob, kulturni turizam, poslovni turizam, nove atrakcije (tematski, zabavni parkovi, interaktivni muzeji, akvariji i sl.), cikloturizam, pustolovno-sportski, golf i sl.
- prometno povezivanje preduvjet je razvoja turizma i povećanja kvalitete života lokalnog stanovništva; za otoke je nužna redovitost brodskih linija te dostupnost zračnog prometa, stoga je nužno prometni sustav, posebice u dijelu jadranskih luka i povezivanju kopna s otocima te otoka međusobno, uskladiti sa suvremenim zahtjevima i potrebama, razvijati cestovnu mrežu na otocima, raditi na realizaciji planiranih zračnih pristaništa otočnih područja, iskoristiti plovne putove, preispitati plovnost rijeka (turistička razgledavanja), revitalizirati te gospodarski uključiti i komplementarno vezati turizam kontinentalne Hrvatske uz turizam jadranske Hrvatske.

Realizaciji strateških ciljeva razvoja održivog turizma moguće je doprinijeti prostorno-planskim rješenjima. U procesu izrade prostornih planova treba koristiti strateške planove razvoja turizma kao stručne podloge u svrhu racionalnog korištenja raspoloživog turističkog prostora, a određivanjem preciznih uvjeta gradnje ograničiti nekontroliranu izgrađenost unutar planiranih turističkih zona.

Porast urbaniziranosti morske obale treba sustavno regulirati učinkovitijom kontrolom provođenja prostornih i urbanističkih planova te provođenjem mjera za očuvanje obalnog i otočnog područja od neprimjerene gradnje i osiguravanje slobodnog pristupa obali za sve.

Planiranjem razvoja održivog turizma osnovni naglasak za zahvate u prostoru treba staviti ponajprije na:

- preferiranje devastiranih područja koja raspolažu odgovarajućom infrastrukturom te istraživanje održivih kapaciteta prostora, kvalitetnu preobrazbu prostora i očuvanje pejzažnih i kulturno-povijesnih vrijednosti prostora, analizu prihvatnih kapaciteta i način upravljanja s ciljem zaštite prirodnog izgleda prostora
- izgradnju treba poticati u već urbaniziranim prostorima te postojećim turističkim zonama kako bi se smanjio trošak infrastrukturnog opremanja i ukupno raspoloživi razvojni prostor dugoročno očuvao od prekomjerne izgradnje
- uređenje mjesta vodeći se elementarnim pravilima i propisima s područja urbanizma i prostornog uređenja, poštivanje elemenata tradicijske gradnje i lokalnog ambijenta, sanacija devastiranih područja, određivanje (propisivanje) elemenata tradicijske gradnje i lokalnog ambijenta za svako karakteristično područje posebno, uz uvažavanje krajobraznih karakteristika, afirmacija fizionomije i privlačnosti graditeljske tradicije primorskih i kontinentalnih mjesta.

Hotelijerstvo je ključni pokretač investicijskog ciklusa, stoga strukturu turističkog smještaja treba usmjeravati ponajviše u hotelske kapacitete s prioritetom izgradnje hotela više i visoke kategorije, podizanje kvalitete privatnog smještaja i transformaciju obiteljskog smještaja u male hotele, pansione i difuzne hotele, izgradnju novih objekata zdravstvenog turizma, igrališta za golf, kampova, kongresnih centara i uređenje popratnih sadržaja (plaže, šetnice, staze, prijevoz, parkirališta, prometna signalizacija, biciklističke staze, zelene površine i dr.).

Nautičke centre ponajprije treba smještati i graditi unutar gradskog područja i naselja gradskog karaktera s već izgrađenom lukom ili uz manja naselja, pri čemu prednost trebaju imati postojeće luke nautičkog turizma i luke otvorene za javni promet. Izgradnju novih vezova planirati u postojećim lukama i devastiranim prostorima s potrebnom infrastrukturom, a izgradnju marina za megaplovila te dodatne luke za brodove za krstarenje, u svrhu unapređenja uvjeta za razvoj nautičkog i yachting turizma, poticati na najatraktivnijim destinacijama s mogućnošću cjelogodišnje ponude vrednujući utjecaj izgradnje na vizure, krajobraz i lokalnu zajednicu. Ključni kriterij prihvatljivosti tih investicija bit će primjena suvremenih tehnologija kojima će se ukloniti rizici obalne devastacije i onečišćenja okoliša.

Poticanje povezivanja održivog turističkog razvoja s ruralnim razvojem, održivim korištenjem prirodne i kulturne baštine te zaštitom i korištenjem krajobraza u konačnici će rezultirati jačanjem izvansezonskog turizma i turističkog doživljaja cijelog teritorija RH.

Prihvaćajući turizam kao jednu od glavnih gospodarskih aktivnosti, moramo prihvatiti i promjene u prostoru, ali istodobno donijeti odgovarajuće odluke o temeljnim resursima koji i nadalje moraju zadržati vrijednosti i prepoznatljiva obilježja u užoj i široj regiji.

Projekti/Aktivnosti

- **Izrada smjernica za tipologiju pojedinih turističkih struktura**

5. Okvir za provedbu

Planiranje promjena u prostoru jedan je od čimbenika koji prati i usmjeruje i dinamiku razvoja, prilagođuje planska određenja i nadzire uspješnost provedbe. Jačanje sustava planiranja promjena u prostoru podrazumijeva uspostavu uspješnoga upravljanja prostorom. Predlaže se sustav planiranja strukturno mijenjati s ciljem postizanja više razine provedivosti planskih odluka i unaprjeđenja vrsnoće planiranja.

- prof. dr. sc. Srećko Pegan

5.1. Institucionalni okvir

Zakon o prostornom uređenju (ZPU) uređuje sustav prostornog uređenja, nadležnosti tijela državne vlasti i tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u upravnim i drugim postupcima, te upravni nadzor.

Polazeći od postojećeg zakonskog rješenja, ne postavlja se potreba izmjene institucionalnog okvira, već sustavno istraživanje i predlaganje poboljšanja u svrhu povećanja jasnoće, racionalnosti i jednostavnosti provedbe procedura, radi snalaženja i zaštite građana u ostvarivanju njihovih prava i postizanja poticajnog ulagačkog okruženja.

Institucionalna suradnja u obliku suradnje tijela državne vlasti i tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, ali i međusektorske suradnje, nezaobilazna je u ostvarenju Strategije.

Hrvatski sabor

Hrvatski sabor kao vrhovno zakonodavno tijelo u RH, osim donošenja prostornih planova državne razine i drugih dokumenata propisanih Zakonom o prostornom uređenju, prati i razmatra stanje u prostoru i ostvarenje prostornog razvoja, te utvrđuje i donosi odgovarajuća polazišta za prostorno uređenje države.

Vlada Republike Hrvatske

U obavljanju izvršne vlasti Vlada RH određuje, usmjerava i usklađuje provedbu politika i programa te u tu svrhu predlaže i donosi strategije, daje smjernice, donosi akte te poduzima druge mjere potrebne za uređenje odnosa iz područja svoje nadležnosti. Vlada RH predlaže Hrvatskome saboru zakone i druge akte te državni proračun i završni račun, provodi zakone i druge odluke Hrvatskoga sabora, donosi uredbe za izvršenje zakona, vodi vanjsku i unutarnju politiku, usmjerava i nadzire rad državne uprave, brine se o gospodarskom razvoju zemlje, usmjerava djelovanje i razvitak javnih službi te obavlja druge poslove određene Ustavom i zakonom.

U kontekstu planiranja prostornog razvoja, Vlada RH sudjeluje u procesima izrade i donošenja prostornih planova državne razine i drugih dokumenata prostornog uređenja na način utvrđen ZPU-om.

Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja

MGIPU osigurava međusobnu usklađenost prostornih planova i njihovu provedbu te kao nositelj izrade prostornih planova državne razine doprinosi njihovoj stručnoj utemeljenosti, sukladnosti sa ZPU-om i posebnim propisima i jasnoći provedbe procesa izrade i donošenja. MGIPU uspostavlja i razvija ISPU u suradnji s HZPR-om i sa zavodima za prostorno uređenje županija, odnosno Grada Zagreba. MGIPU provodi i nadzor nad provedbom svih aktivnosti utvrđenih ZPU-om i na temelju njega donesenim propisima te nad zakonitošću rada upravnih tijela, stručnih upravnih tijela, Hrvatskog zavoda za prostorni razvoj, zavoda za prostorno uređenje županija, odnosno Grada Zagreba, zavoda za prostorno uređenje velikih gradova, pravnih osoba s javnim ovlastima, osoba koje obavljaju stručne poslove prostornog uređenja te ovlaštenih arhitekata, i ovlaštenih inženjera s tim u vezi.

U provedbi ZPU-a i ZOG-a MGIPU sudjeluje neposredno, izdavanjem akata vezanih uz gradnju i uporabu određenih građevina, te posredno, provedbom nadzora nad postupanjem upravnih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i drugih osoba koje sudjeluju u postupcima projektiranja, građenja, uporabe i održavanja građevina te provedbe upravnih i drugih postupaka.

S obzirom na analizom stanja i procesa u prostoru utvrđeni višedesetljetni problem nezakonite gradnje, od posebnog je značaja uloga MGIPU u provedbi poslova inspekcijskog nadzora, ali i u utvrđivanju i provedbi komunikacijske strategije s ciljem edukacije građana o posljedicama nezakonite gradnje i o održivom korištenju prostora, temeljene na svijesti o prostoru kao nacionalnom dobru.

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave

Prostorno uređenje u nadležnosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave obuhvaća osobito usmjeravanje prostornog razvoja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave sa specifičnim ciljevima i smjernicama za prostorno uređenje u skladu s polazištima i smjernicama iz dokumenata prostornog uređenja državne razine, donošenje dokumenata prostornog uređenja područne (regionalne) i lokalne razine te prihvaćanje izvješća o stanju u prostoru, planiranje zahvata u prostoru županijskog i lokalnog značenja, provođenje mjera za ostvarivanje dokumenata prostornog uređenja područne (regionalne) i lokalne razine, provođenje mjera aktivne zemljišne politike i uređenja građevinskog zemljišta i vođenje registra podataka iz Informacijskog sustava prostornog uređenja.

Upravna tijela velikog grada, Grada Zagreba i županija nadležna za upravne poslove graditeljstva sudjeluju u provedbi ZPU-a i ZOG-a izdavanjem akata vezanih uz gradnju i uporabu određenih građevina. Upravna tijela JLS-ova nadležna za poslove komunalnoga gospodarstva sudjeluju u provedbi nadzora u vezi s građenjem i izvođenjem radova prema Zakonu o građevinskoj inspekciji.

Hrvatski zavod za prostorni razvoj

Stručne poslove prostornog uređenja za državu obavlja HZPR, a djelatnost Zavoda obuhvaća osobito: izradu, odnosno koordinaciju izrade i praćenje provedbe DPPR-a i drugih prostornih planova koje donosi Hrvatski sabor ili Vlada RH, izradu, odnosno koordinaciju izrade i suradnju u izradi drugih dokumenata od važnosti za prostorno uređenje i zaštitu prostora države, vođenje, razvoj i upravljanje Informacijskim sustavom prostornog uređenja, pripremu liste pokazatelja o stanju u prostoru, izradu, odnosno vođenje izrade izvješća o stanju u prostoru države, obavljanje stručnih poslova za određivanje sadržaja i metodologije prostornog planiranja u izradi prostornih planova i praćenju stanja u prostoru, suradnju s osobama, međunarodnim tijelima, institucijama i udrugama na izradi i provedbi projekata i programa iz područja prostornog uređenja, sudjelovanje u provedbi međunarodnih obveza RH iz područja prostornog uređenja, osiguravanje uvjeta za pristup informacijama o prostoru, kojima raspolaže te sudjelovanje u izradi sektorskih strategija, planova, studija i drugih dokumenata državne razine koji su propisani posebnim zakonima.

Osim ZPU-om utvrđenih zadaća HZPR-a, potrebno je posebno istaknuti njegovu ulogu u poticanju i promicanju suradnje sa znanstvenom i stručnom zajednicom u provedbi istraživanja i implementaciji novih stručnih spoznaja u cilju unapređivanja

vrсноće planiranja i učinkovitije provedbe planskih rješenja. Posebnu suradnju potrebno je uspostaviti s ustanovama visokog obrazovanja, utvrđivanjem potreba za dodatnim/specifičnim znanjima u području prostornog uređenja te stalnim unapređivanjem pojačati naobrazbu u preddiplomskim i diplomskim studijima te specijalističkim studijima i stručnim savjetovanjima.

Jačanje stručnih i tehničkih kapaciteta HZPR-a stoga je prioritet djelovanja u razdoblju do 2020. godine.

Zavodi za prostorno uređenje županija i Grada Zagreba

Stručne poslove prostornog uređenja za županiju, odnosno Grad Zagreb obavlja zavod za prostorno uređenje županije, odnosno Grada Zagreba. Djelatnost zavoda za prostorno uređenje županije, odnosno Grada Zagreba obuhvaća osobito: izradu, odnosno koordinaciju izrade i praćenje provedbe prostornih planova područne (regionalne) razine, odnosno razine Grada Zagreba, izradu izvješća o stanju u prostoru, vođenje informacijskog sustava prostornog uređenja i upravljanje njime u okviru njegovih ovlasti, pripremu polazišta za izradu, odnosno stavljanje izvan snage prostornih planova užih područja, pružanje stručne savjetodavne pomoći u izradi prostornih planova lokalne razine i druge poslove u skladu sa ZPU-om i statutom zavoda. Zavod za prostorno uređenje županije može izrađivati i prostorni plan uređenja grada i općine, urbanistički plan uređenja od značaja za državu, odnosno županiju te obavljati stručne analitičke poslove iz područja prostornog uređenja ako to zatraži MGIPU ili župan.

S obzirom na istaknutu ulogu zavoda za prostorno uređenje županije, odnosno Grada Zagreba kao stručne razine koja je ključna spona u obavljanju stručnih poslova prostornog uređenja, sudjelujući istodobno i kao stručno-analitička podrška aktivnostima državne razine i kao stručno-savjetodavna pomoć lokalnoj razini, nužno je u kratkoročnom razdoblju pratiti stanje ljudskih kapaciteta i opremljenosti zavoda i poduzimati mjere za njihovo ujednačavanje i daljnje jačanje.

Zavodi za prostorno uređenje velikih gradova

S obzirom na značaj koji urbana područja velikih gradova imaju u nacionalnom ekonomskom, društvenom i prostornom razvoju, na posebnosti izazova s kojima se veliki gradovi susreću i nužnost provedbe integriranih razvojnih mjera, ovom se Strategijom potiču veliki gradovi na osnivanje vlastitih zavoda za prostorno uređenje, sukladno mogućnostima proračuna.

Javnopravna tijela

Tijela državne uprave, druga državna tijela, upravni odjeli, odnosno službe velikih gradova, Grada Zagreba i županija nadležni za obavljanje poslova iz određenih upravnih područja, pravne osobe koje imaju javne ovlasti te druge osobe određene posebnim zakonima sudjeluju u postupcima planiranja i ostvarivanja ciljeva prostornog razvoja davanjem zahtjeva i mišljenja u postupku izrade i donošenja prostornih planova i/ili utvrđivanjem posebnih uvjeta.

U svrhu kvalitete i sveobuhvatnog planiranja prostornog razvoja, javnopravna se tijela obvezuju podatke značajne za prostorno uređenje i izradu prostornih planova pripremati i dostavljati u ISPU, strukturno i sadržajno uređene prema propisima donesenima na temelju ZPU-a te prema propisima koji definiraju Nacionalnu infrastrukturu prostornih podataka.

Pravne osobe i ovlaštene arhitekti

Pravne osobe, odnosno ovlaštene arhitekti koji na temelju posebnog propisa izrađuju nacрте prijedloga i nacрте konačnih prijedloga prostornih planova i obavljaju druge stručne poslove prostornog uređenja ključni su za postizanje više razine provedivosti planskih odluka i unapređivanje vrsnoće planiranja. Stalno stručno osposobljavanje i podizanje kompetencija upravo ovog segmenta struke, nemjerljive uloge u izradi planova svih razina, a izloženog tržišnom natjecanju i sveukupnoj gospodarskoj krizi, zadatak je u razdoblju do 2020. godine.

Ostali dionici prostornog razvoja

U budućem razdoblju potrebno je na svim razinama uspostaviti kvalitetniju suradnju s organizacijama civilnog društva i razvijati svijest o civilnom društvu kao partneru koji nudi jasno formulirane zahtjeve kompetentnih skupina dionika.

U promišljanju i u provedbi procesa prostornog razvoja aktivno sudjeluje poslovni sektor kao pokretač gospodarskog i društvenog razvoja. Afirmacija suradnje poslovnog sektora i svih institucionalnih dionika prostornog razvoja ključna je za postizanje okruženja koje podržava poduzetničke inicijative u skladu s ciljevima prostornog uređenja, vezane za razvoj gospodarstva i novo zapošljavanje, ali i za razvoj društvene infrastrukture.

U sustavu prostornog uređenja mora se provoditi zaštita građana, omogućavanjem izjašnjavanja, pojednostavnjenjima procesa, osiguravanjem dostupnosti podataka i informacija i omogućavanjem stručne pomoći.

5.2. Koordinacija razvojnih mjera u prostoru

5.2.1. Razvoj Informacijskog sustava prostornog uređenja

Razvoj ISPU-a i njegovih modula (e-Dozvola, e-Planovi, e-Katalog, e-Arhiv, e-Inspekcija i dr.) objedinit će sve podatke od značaja za prostorno uređenje i gradnju te ih učiniti dostupnima javnosti, potencijalnim investitorima i ovlaštenim korisnicima iz tijela državne i javne uprave, u cilju učinkovitog upravljanja prostornim podacima radi planiranja i praćenja stanja u prostoru i učinkovitije provedbe planova.

Pretpostavke za uvođenje i uspješno funkcioniranje ISPU-a, kao i korištenje svih prednosti dostupnih suvremenih tehnologija za izradu, učitavanje i razmjenu podataka te automatizaciju procesa tamo gdje je to moguće, jesu sljedeće: uspostava jasnog sustava nadležnosti subjekata prostornog uređenja za pojedine dijelove sustava:

- definiranje tehničkih standarda i metodologije za izradu nove generacije prostornih planova s pomoću GIS-alata
- osnaživanje odgovarajućim ljudskim i tehničkim resursima Službe za ISPU unutar HZPR-a kao tijela nadležnog za održavanje postojećih funkcionalnosti i kontinuirani daljnji razvoj sustava
- edukacija svih subjekata u čijem je djelokrugu rada izrada i obrada prostornih podataka iz područja prostornog uređenja.

Plan razvoja ISPU-a u predstojećem razdoblju predviđa:

- pojačati administrativni kapacitet HZPR-a, osobito zaposlenicima sa znanjima u području GIS-tehnologija, kako bi se omogućilo da ispuni svoju ulogu krovne organizacije za ISPU
- završiti izradu modula ePlanovi i dovesti ga do pune funkcionalnosti kako bi se osigurali tehnički uvjeti da se nova generacija prostornih planova nesmetano učitava u ISPU
- provesti edukaciju o primjeni GIS-tehnologija u izradi prostornih planova za zaposlenike HZPR-a, zavoda za prostorno uređenje i stručnih službi nositelja izrade planova te stručnih izrađivača kako bi prostorni planovi bili izrađeni tako da omogućuju njihovo učitavanje u ISPU i korištenje svih previđenih funkcionalnosti
- uskladiti model podataka eKataloga s važećom Specifikacijom metapodataka Nacionalne infrastrukture prostornih podataka
- dalje razvijati nove funkcionalnosti ISPU-a (npr. omogućiti preuzimanje podataka putem servisa za razmjenu svim zainteresiranim stranama i javnosti, pripremiti obrasce za izradu standardnih izvještaja i sl.)

- pomoći pri izradi aplikacija koje bi omogućile stručnim izrađivačima izradu prostornih planova korištenjem alata koji su im poznati te tako proizvedene podatke na najjednostavniji način transformirale u format potreban za učitavanje u ISPU
- poboljšati neke postojeće funkcionalnosti i dodatno međusobno povezati module radi zajedničkog korištenja podataka jednom upisanih u sustav gdje god je to moguće (npr. uspostaviti registar javnopravnih tijela)
- provesti daljnju integraciju u ISPU drugih izvora podataka od značaja za prostorno planiranje i prostor općenito (npr. podatke drugih tijela državne uprave, ovisno o njihovoj raspoloživosti)
- pripremiti projektne zadatke za izradu dodatnih modula unutar ISPU-a, kao što su e-Inspekcija, e-Nekretnine i e-Arhiv. Priprema obuhvaća analizu poslovnih procesa, izradu modela podataka i popisa potrebnih funkcionalnosti, razradu šifrnika, ugovaranje s izvođačima i sl.
- izradu modula eInspekcija, eNekretnine, eArhiv i dr.

Razvoj ISPU-a u duljem razdoblju (nakon 2018.) obuhvatit će:

- povezivanje eKataloga s bazom podataka o ovlaštenim arhitektima Hrvatske komore arhitekata
- razradu ideje i izradu modula eDokumentacija koji bi u naravi bio centralni repozitorij dokumentacije o prostoru (npr. studije korištene za izradu prostornih planova, znanstveni radovi na temu prostornog planiranja i uređenja prostora, različite analize i programske studije i sl.)
- razradu ideje i izradu modula eForum kojim bi se svima omogućilo sudjelovanje u javnim raspravama o prijedlozima prostornih planova svih razina, dostava prijedloga i postavljanje pitanja iz područja prostornog uređenja
- automatizaciju praćenja pokazatelja o stanju u prostoru
- stalnu dogradnju i unapređivanje sustava s obzirom na dostupnost novih tehnologija i mogućnosti.

U cijelom promatranom razdoblju potrebno je osigurati hosting i dostupnost ISPU-a sukladno provedbenim pravilima koja proizlaze iz odgovarajućih propisa, izradu sigurnosnih kopija, zaštitu od neovlaštenih upada u sustav te uspostaviti adekvatne administrativne kapacitete za održavanje šifrnika i redovito ažuriranje svih podataka.

Pri razvoju ISPU-a potrebno je poštovati provedbene tehničke popise koji proizlaze iz Zakona o državnoj informacijskoj infrastrukturi¹ i Zakona o Nacionalnoj infrastrukturi prostornih podataka² koja će biti sastavni dio europske infrastrukture prostornih podataka definirane INSPIRE direktivom kako bi se podaci oblikovali tako da omogućuju njihovo pronalaženje te razmjenu s drugim srodnim informacijskim sustavima na nivou RH i EU-a.

---

¹ NN 92/14

² NN 56/13

5.2.2. Uređivanje i usklađivanje prostornih evidencija

Nedostatnost ažurnih geodetskih podloga i neuređenost katastra i zemljišnih knjiga izazov je, kako u prostornom planiranju, tako i u postupcima vezanima uz provedbu planiranog prostornog razvoja.

Prioritetne su aktivnosti provedba postupaka katastarskih izmjera/tehničkih reambulacija i stavljanja u primjenu novih katastarskih operata za građevinska područja određena prostornim planovima odnosno područja gospodarskog, prometnog, turističkog i drugog značaja.

Dodatni je izazov u prostornom planiranju nepostojanje ili neažurnost sektorskih podataka o postojećem ili planiranom načinu korištenja prostora. Potrebno je intenzivirati napore nadležnih tijela na harmonizaciji katastarskih i zemljišnih podataka.

U okviru državnog proračuna i korištenjem sredstava fondova EU-a potrebno je uspostaviti baze prostornih podataka javnopravnih tijela tamo gdje sada ne postoje ili postojeće baze podataka proširiti tako da obuhvate i prostornu komponentu tamo gdje do sada nije obuhvaćena. Također je potrebno uspostaviti mehanizme za razmjenu prostornih podataka kako bi se omogućilo lakše praćenje stanja u prostoru i analiza sektorskih zahtjeva te rješavanje mogućih prostornih konflikata.

5.2.3. Izrada i provedba prostornih planova *nove generacije*

Program prostornog uređenja RH (PPURH) ostaje na snazi u dijelu koji nije u suprotnosti s ovom Strategijom, a do donošenja Državnog plana prostornog razvoja.

Prostorni planovi nove generacije podrazumijevaju uvođenje i korištenje GIS-tehnologija pri njihovoj izradi i pripremi za objavu u ISPU-u. Podzakonskim aktom izrađenom na temelju ZPU-a propisat će se standardi i metodologija za izradu svih vrsta i razina prostornih planova (obvezni sadržaj planova, struktura podataka i slojeva, oznake slojeva, obvezni i uvjetni atributi, format i dr.).

Time će se omogućiti:

- smanjivanje troškova i vremena izrade prostornih planova stabiliziranjem zakonske regulative i uspostavom jednoznačne planerske prakse
- učitavanje prijedloga prostornih planova u svim fazama izrade te važećih prostornih planova u ISPU-u putem modula e-Planovi)
- potpuna i transparentna evidencija cjelokupne procedure izrade i donošenja prostornog plana u ISPU-u
- informatičko povezivanje baza podataka e-Dozvole i e-Planova u ISPU-u radi učinkovitije provedbe postupaka i bržeg izdavanja akata za gradnju, što će pozitivno utjecati na investicijsku klimu i poslovno okruženje
- lakša izrada prostornih analiza i praćenje stanja i trendova u prostoru
- veća dostupnost važećih prostornih planova i lakša razmjena prostorno-planskih podataka za potrebe izrade izmjena i dopuna prostornih planova te za potrebe sektora i široke javnosti.

5.2.4. Modeli međusektorske suradnje i koordinacije

U planiranju i provedbi aktivnosti prostornog razvoja nužno je istražiti mogućnosti poboljšanja sadašnjeg modela planiranja temeljenog na načelima integralnog pristupa u prostornom planiranju, horizontalne i vertikalne integracije, sagledavanjem konkretnih oblika suradnje i koordinacije.

Horizontalna integracija

Bliska suradnja javnopravnih tijela i usklađenost propisa, sektorskih mehanizama, sektorskih dokumenata i projekata koji pretpostavljaju djelovanje u prostoru ili na prostor i sadrže teritorijalni aspekt nužni su preduvjeti provedbe ove Strategije.

U prvom redu nameće se potreba stalne međusektorske koordinacije tijela i institucija zaduženih za brigu o uporišnim vrijednostima hrvatskog prostora i o njihovu održivom razvoju, posebice u područjima zaštite okoliša i prirode, zaštite kulturnih dobara i prostornog uređenja.

Nadalje, nužna je suradnja svih sektora koji u svojoj nadležnosti imaju razvoj društvene infrastrukture, gospodarski razvoj i razvoj svih infrastrukturnih sustava sa sustavom prostornog uređenja, posebno usklađivanjem sektorskih dokumenata s ovom Strategijom i prostornim planovima i aktivnim sudjelovanjem u izradi te donošenju prostornih planova.

Stalnu koordinaciju potrebno je uspostaviti i između sustava prostornog uređenja i sustava regionalnog razvoja, radi usklađivanja godišnjih i višegodišnjih razvojnih programa i projekata, osobito onih čiji je cilj poticanje regionalnog razvoja, urbanog razvoja i razvoja područja s posebnim razvojnim izazovima, s ovom Strategijom i prostornim planovima, ali i radi učinkovite provedbe ove Strategije strateškim i operativnim dokumentima, osobito korištenjem sredstava fondova EU-a i ostalih međunarodnih izvora financiranja za razvoj hrvatskog prostora.

U postupku izrade i donošenja razvojnih dokumenata potrebno je uključiti socijalne planove jedinica lokalne (područne) samouprave kako bi se osigurala kvalitetnija vertikalna koordinacija između svih dionika radi usklađivanja sa socijalnom politikom

U postupke izrade i donošenja sektorskih razvojnih dokumenata potrebno je u najranijoj fazi uključiti, ovisno o razini za koju se dokument donosi, nadležne županijske zavode za prostorno uređenje ili Hrvatski zavod za prostorni razvoj te provesti odgovarajuće ex-ante vrednovanje mogućih utjecaja dokumentom predloženih ciljeva, mjera i aktivnosti na prostorni razvoj područja za koje se dokument donosi.

Vertikalna integracija

Vertikalna integracija podrazumijeva povezivanje nositelja i dionika prostornog razvoja na državnoj, područnoj (regionalnoj) i lokalnoj razini, ponajviše provedbom kompleksnog programa izrade nove generacije prostornih planova u zajedničkom informacijskom sustavu prostornog uređenja, prema načelu ugrađivanja svakog razmatranog teritorija u širi kontekst i uvažavanja ciljeva i interesa izraženih u dokumentima više razine, odnosno šireg prostora.

Vertikalnom se integracijom posebnim programima i projektima može obuhvatiti i transnacionalna razina.

Cilj je vertikalne integracije povećanje svijesti o razvojnim problemima i potrebama te pronalaženje najkvalitetnijih rješenja, omogućavanjem protoka informacija u oba smjera, lokalnih inicijativa od dna prema vrhu, ali i pokretanjem kvalitetnih inicijativa s više prema nižoj razini, posebno omogućavanjem stručne i financijske podrške njihovoj provedbi.

Teritorijalna integracija

Strategijom se ohrabruje prostorno planiranje koje nadilazi administrativno-teritorijalne granice rješavajući zajednička pitanja i obrađujući prostorne jedinice zajedničkih obilježja.

Teritorijalna integracija ostvaruje se:

- utvrđivanjem ciljeva i interesa državne i međužupanijske razine DPPR-om
- izradom stručnih podloga za izradu prostornih planova koje s tematskog gledišta sagledavaju prostorne jedinice zajedničkih obilježja i razvojnih specifičnosti
- izradom prostornih planova područja posebnih obilježja za područja nacionalnih parkova i parkova prirode
- izradom prostornih planova područja posebnih obilježja čija se obveza izrade utvrđuje DPPR-om, za područja izrazitih prirodnih, krajobraznih, kulturno-povijesnih, gospodarskih i drugih obilježja, odnosno za područja izložena zajedničkim prirodnim rizicima
- suradnjom više jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave u pripremi zajedničkih ciljeva i programskih polazišta za izradu prostornih planova županija ili prostornih planova uređenja grada, odnosno općine, razmatranjem zakonskog rješenja koje će omogućiti izradu zajedničkih prostornih planova.

5.2.5. Razvoj participacijskog modela

Očito, jedna od najvećih teškoća pri uspostavljanju uvjeta za ostvarivanje demokracije leži u proturječnosti između planirane ekonomike i aktivne suradnje svakog pojedinca. Planirana ekonomika iziskuje veliku centralizaciju i uz to birokraciju koja će upravljati tom centraliziranom strukturom. Aktivan nadzor i suradnja svakog pojedinca i najmanjih jedinica čitavog sustava iziskuje, međutim, veliku decentralizaciju. Ako se planiranje odozgo ne pomiješa s aktivnim sudjelovanjem odozdo, ako se društveni život stalno ne kreće odozdo prema gore i obrnuto, planiranom ekonomikom će se obnoviti manipulacija ljudima. Rješenje tog problema združivanja centralizacije s decentralizacijom jedan je od važnih zadataka društva.

—Erich Fromm *Bijeg od slobode*

Planiranje uređenja i korištenja prostora, kao i realizacija planiranog, specifične su i kompleksne aktivnosti s obzirom na to da upravljaju sferom javnog interesa. Suvremeno društvo, s jedne strane, odlikuje razvoj disciplina i njegovu jaku

specijalizaciju, kao i složenost procesa, administrativnih i zakonskih okvira. S druge strane, takav razvoj cjelokupnog sustava imao je za posljedicu međusobno udaljšavanje aktera u razvojnim procesima, odnosno izostanak povezanosti i kohezije kako između pojedinih struka tako i u odnosu na korisnika, a time i gubitak svih popratnih pozitivnih učinaka. Neke od prepoznatih negativnih društvenih pojava koje se pojavljuju u većoj ili manjoj mjeri mogu biti: udaljšavanje pojedinca od sustava i pripadajuća društveno-politička pasivnost/rezignacija, disciplinarna nepovezanost i izostajanje stručnog konsenzusa, teško ili neprovođenje planiranih aktivnosti ili mjera, 'jalovost' planova i slično. Upravo je zato, bez obzira o kojoj je razini riječ, u suvremenim trendovima planiranja pojam participacije kao kohezivnog i komunikacijskog sredstva postao apsolutno neizbježan.

Uloge participacije

Krajnji cilj participacije jest osigurati društveno održiv razvoj. To podrazumijeva društvenu komunikaciju na više razina: s jedne strane komunikaciju između struke i javnosti, ali i između politike i upravljačkih tijela i javnosti, kao i komunikaciju različitih socijalnih aktera koji se na javnoj sceni pojavljuju s različitim, a ponekad i suprotstavljenim ciljevima i interesima. Riječ je o procesu koji omogućuje otvaranje šireg društvenog dijaloga u cilju prevladavanja konflikata.

Participativni procesi imaju višeslojnu ulogu u procedurama i aktivnostima prostornoga razvoja, primarno oni koji osiguravaju da se prepozna što je to javni interes u određenom prostoru te da se on ugradi u planiranje njegove budućnosti. Participacija također osigurava uključenost korisnika u procese planiranja, što rezultira identifikacijom pojedinca i javnosti s planiranim te povećava uspješnost u realizaciji i korištenju. Komunikacija između struke i korisnika u participativnim procesima premošćuje jaz između teorije i prakse, stručnih principa i aktualnih potreba; stručnjak se povezuje s realnim uvjetima i stvarnim korisnikom, dok se istodobno razvija i kapacitet korisnika za razumijevanje stručnih načela, argumentacija i donesenih odluka.

Neizbježna problematika u provođenju participativnih procesa odnosi se na pojam javnog interesa, razumijevanje što on jest i u kojoj mjeri. U iščitavanju potreba i kapaciteta korisnika nužno je razlučivanje koje se u većoj, a koje u manjoj mjeri odnose na zajedničku dobrobit zajednice. S druge strane, uključivanjem korisnika u procese indirektno ih se odgaja u duhu kultiviranja zajedničkog/javnog interesa kao primarnog kriterija u odnosu na individualni/privatni. Gledajući iz aspekta održivog razvoja, sve aktivnosti koje pridonose zajednici na poljima okoliša (očuvanja i unapređenja okoliša), društvenih (kvalitete i intenziteta društvenih procesa te socijalnog kapitala i snage zajednice) te na kraju ekonomskih i gospodarskih procesa, prioriteti su od javnog interesa.

Osnovni problem participacije u procedurama i aktivnostima prostornog razvoja, osim definiranja i razumijevanja javnog interesa, jest provedba komunikacije s heterogenom javnošću koja traži različite pristupe i metode. Stoga se nameće potreba sustavnog istraživanja hrvatskog društva – njegove strukture, identiteta, vrijednosti, stavova i aspiracija, u suradnji sa znanstvenicima iz područja društvenih znanosti, odnosno oslanjanja na već postojeća znanstvena istraživanja kako bi se u konkretnim situacijama participativni model mogao kvalitetno primijeniti.

Teme u koje treba ulagati konstantne napore kako bi se u što većoj mjeri prebrodili sadašnji problemi jesu sljedeće:

- **edukacija:** prepoznavanje vrijednosti javnog interesa od strane korisnika te stručnih principa kojima se on može realizirati
- **razumijevanje:** problem iščitavanja javnog interesa unutar potreba i kapaciteta korisnika
- **zajednički jezik:** provođenje komunikacije na razini korisnika – odabir metode koja odgovara razini zainteresiranosti korisnika te jezika koji osigurava razumijevanje
- **zainteresiranost:** korištenje različitih metoda participacije kako bi se korisnik prirodno motivirao i ostao uključen u procesu
- **dostupnost:** korištenje različitih istraživačkih metoda kako bi se doprlo do što šireg spektra korisnika
- **premošćivanje:** svladavanje jaza između stručnih koncepcija *top down* metode i praktičnih informacija dobivenih participativnim *bottom up* pristupom, kanaliziranje i transformacija isključivo privatnog interesa u interes koji istodobno ispunjava zahtjeve privatnog i zajedničkog/javnog
- **neposrednost:** inzistiranje na neposrednosti u komunikacijama, direktni razgovori i diskusije kao i prisutnost na licu mjesta su nužnost
- **ažurnost:** inzistiranje na uključivanju i informiranju od najranijih faza planiranja
- **zajedništvo:** participativni proces provoditi tako da se jasno komunicira unatoč tome što akteri imaju različite uloge i kompetencije, da je planiranje zajednički proces sa zajedničkim ciljem da se ostvari napredak za dobrobit javnog interesa, odnosno svih uključenih u korištenje prostora.

Mogućnosti i metode osiguravanja participativnog procesa

Uključenost korisnika u participativne procese može se ostvariti različitim metodama koje treba odabirati ovisno o nizu čimbenika: o kojoj fazi planiranja/provedbe je riječ, koja je svrha uključivanja u danom trenutku odnosno, što se želi postići, radi li se sa širokom ili uskom grupom korisnika i sl.

U proceduri donošenja prostornog plana korisnici trebaju biti od najranije faze aktivno informirani o fazama u kojima se donošenje plana nalazi te o točkama u kojima mogu biti intenzivnije uključeni. Provođenje metoda participacije već u fazi utvrđivanja postojećeg stanja, polazišta i ciljeva izrade prostornog plana može donijeti najviše koristi procesu (informiranje javnosti o namjeri izrade prostornog plana i razlozima za izradu, motiviranje za uključivanje, ispitivanje javnog mišljenja o postojećem stanju, problemima i potrebama u prostoru).

Poželjno je da se u svakom procesu izrade plana razvija vlastita strategija participacije ovisno o posebnosti područja i o drugim danim okolnostima, a ohrabruje se razvoj i testiranje novih metoda. U testiranju novih metoda participacije preporučuje se koristiti se iskustvima i sredstvima EU programa (URBACT, LEADER i drugima) te znanjima i iskustvima civilnog društva u vođenju i moderiranju participacijskih procesa.

5.2.6. Razvoj kulture održivog korištenja prostora

Kako bi se smanjio pritisak na prostor i promovirala pozitivna usmjerenja ove Strategije, izradit će se cjelovita komunikacijska strategija u kojoj će se utvrditi opseg, ciljevi i načini komunikacije s javnošću u vezi s razvojem kulture korištenja i promjenom negativnih oblika ponašanja u prostoru.

Komunikacijska strategija bit će podijeljena po tematskim cjelinama i ciljevima (sprečavanje buduće nezakonite gradnje, osvješćivanje potrebe za kvalitetnim upravljanjem prostorom, jačanje svijesti o pozitivnom ponašanju u prostoru). Za svaku pojedinu temu strategija utvrđuje ciljanu javnost, osnovne i specifične ciljeve, ključne poruke te medijsku kampanju.

Ovisno o temi, kanali prenošenja informacija i ključnih poruka mogu biti: brošure, letci, oglasi i plakati, razrađeni sustav promoviranja dobrih praksi lokalne razine na nacionalnoj razini, medijski istupi čelnika MGIPU-a i djelatnika HZPR-a.

Poseban dio komunikacijske strategije odnosit će se na komunikaciju s ciljanom i zainteresiranom javnošću (stručna tijela na razini države, županije, gradova i općina, predstavnici jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, strukovna udruženja, organizacije civilnog društva). U tom smjeru predviđa se održavanje niza okruglih stolova, stručnih skupova i treninga, interaktivnih edukacijskih radionica i savjetovanja u cilju obavještanja o temeljnim ciljevima i načelima Strategije.

Važan alat u prenošenju ključnih poruka jesu web-stranice MGIPU-a i HZPR-a.

5.2.7. Preporuke za daljnja istraživanja i unapređivanje sustava

Metodologija prostornog planiranja

U provedbi Strategije planira se kontinuirana suradnja sa znanstvenom i stručnom zajednicom vezana uz daljnji razvoj i utvrđivanje metoda, kriterija i standarda prostornog planiranja i praćenja stanja u prostoru, a osobito praćenja dinamičkih promjena koje brzo mijenjaju prostorno-razvojni kontekst i zahtijevaju pravodobno utvrđivanje novih načina djelovanja.

Preispitivanje administrativno-teritorijalnog ustroja države kojim bi se u kontekstu prostornog razvoja doprinijelo optimizaciji sustava prostornog uređenja izazov je znanstvenoj zajednici, ali zahtijeva i širi društveno-politički konsenzus.

Učinkovitija provedba prostornih planova

U cilju učinkovitije provedbe prostornih planova, potrebno je utvrditi sustavna pravila za procjenu vrijednosti nekretnina, onemogućavajući pojavu nepravilnosti u praksi. Neovisno o tome je li riječ o nekretninama u vlasništvu RH, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravne ili fizičke osobe, učinkovito upravljanje i raspolaganje nekretninama kao preduvjet podrazumijeva poznavanje vrijednosti tih nekretnina. Vrijednosti nekretnina od bitnog su značenja za njezina vlasnika u određenim postupcima, primjerice u postupcima izvlaštenja ili u postupcima raspolaganja nekretninama u vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te države.

Nova je istraživanja, kao temelj za donošenje propisa, potrebno usmjeriti i prema utvrđivanju provedivog modela uređenja građevinskog zemljišta i poticajnih mjera za uređenje napuštenih nekretnina te održivo korištenje baštine.

5.3. Praćenje provedbe i izvještavanje

Praćenje provedbe ove Strategije ponajprije se povezuje s praćenjem stanja u prostoru na državnoj razini, odnosno s izvješćem o stanju u prostoru države za razdoblje od četiri godine koje na temelju ZPU-a izrađuje, odnosno vodi izradu HZPR, a razmatra Hrvatski sabor.

Izvješće o stanju u prostoru sadrži polazišta, analizu i ocjenu stanja i trendova prostornog razvoja, analizu provedbe prostornih planova i drugih dokumenata koji utječu na prostor te prijedloge za unapređenje prostornog razvoja s osnovnim preporukama mjera za iduće razdoblje.

Pobliži sadržaj izvješća, obvezne prostorne pokazatelje, način sudjelovanja javnopravnih tijela u izradi izvješća i druge zahtjeve u vezi s praćenjem stanja u području prostornog uređenja propisuje ministar pravilnikom, stoga će se Pravilnik o sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima izvješća o stanju u prostoru³ dopuniti u dijelu koji se odnosi na pobliži sadržaj i pokazatelje izvješća na razini RH.

Osim izvještavanja u periodima četverogodišnjih izvješća moguća je izrada tematskih izvješća o stanju u prostoru kad se posebna pozornost želi posvetiti jednoj ili više tema.

Posebna izvještavanja o nekim pokazateljima u prostoru daju se u tematskim istraživanjima programa ESPON, objave DZS-a, EUROSTAT-a i dr.

Svaki znanstveni ili stručni rad, studija, plan i projekt, publikacija, uključivanje javnosti na temu prostornog i urbanističkog planiranja također je dobrodošao u unapređenju spoznaja o prostoru.

Radi prilagođavanja promjenama, potrebno je praćenje trendova u razvoju pojedinih djelatnosti i aktivnosti u prostoru. Na izazove razvoja potrebno je odgovoriti praćenjima i istraživanjima, predlaganjem rješenja, uz primjenu načela prostornog uređenja, a ako je potrebno, i uz izmjenu zakonske i podzakonske regulative.

---

³ NN 48/14 i 19/15

Popis kratica

AZONIZ	Agencija za ozakonjenje nezakonito izgrađenih zgrada
BDP	Bruto domaći proizvod
BPP	Brdsko planinska područja
BE-TO	Kogeneracijska elektrana na biomasu
CTS	Centralizirani toplinski sustav
DGU	Državna geodetska uprava
DPPR	Državni plan prostornog razvoja
DZS	Državni zavod za statistiku
EEA	Europska agencija za okoliš
ESDP	Perspektiva europskog prostornog razvoja
ESIF	Europski strukturni i investicijski fondovi
ESPN	Europska mreža za praćenje prostornog razvoja
EU	Europska unija
EUROSTAT	Statistički ured EU
EUSAIR	Strategija EU za Jadransko-jonsku regiju
EUSDR	Strategija EU za Dunavsku regiju
GIS	Geoinformacijski sustav
GP	Građevinsko područje
HACZ	Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo
HAC	Hrvatske autoceste d.o.o.
HAKOM	Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti
HAOP	Hrvatska agencija za okoliš i prirodu
HC	Hrvatske ceste d.o.o.
HCR	Hrvatski centar za razminiranje
HE	Hidroelektrana
HEP	Hrvatska elektroprivreda d.d.
HOK	Hrvatska osnovna karta
HOPS	Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.
HZPR	Hrvatski zavod za prostorni razvoj
HŽ	Hrvatske željeznice
IAP	Jonsko-jadranski plinovod
ICPDR	Međunarodna komisija za zaštitu rijeke Dunav
INA	INA industrija nafte d.d.
IOUP	Integralno upravljanje obalnim područjem (ICZM)
IRMO	Institut za razvoj i međunarodne odnose
ISP	Izvješće od stanju u prostoru Republike Hrvatske 2008. – 2012. (NN 61/13)
ISPU	Informacijski sustav prostornog uređenja
ITU	Integrirano teritorijalno ulaganje
IUOP	Integralno upravljanje obalnim područjem
JANAF	Jadranski naftovod d.d.
JLS	Jedinica lokalne samouprave
LAG	Lokalna akcijska grupa

MAP	Mediterranski akcijski plan
MGIPU	Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja
MINGO	Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta
MK	Ministarstvo kulture
MMPI	Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture
MP	Ministarstvo poljoprivrede
MRRFEU	Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije
MORH	Ministarstvo obrane Republike Hrvatske
MZOE	Ministarstvo zaštite okoliša i energetike
MZO	Ministarstvo znanosti i obrazovanja
MZ	Ministarstvo zdravstva
NIPP	Nacionalna infrastruktura prostornih podataka
NP	Nacionalni park
NUTS	Nomenklatura prostornih jedinica za statistiku
ODMS	Okvirna direktiva o morskoj strategiji (MSFD)
ODPPM	Okvirna direktiva o prostornom planiranju mora (FMSP)
OECD	Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj
OIE	Obnovljivi izvori energije
PCI	Projects of Common Interest
PORO	Program održivog razvitka otoka
PP	Park prirode
PPDS	Područja posebne državne skrbi
PPPPO	Prostorni plan područja posebnih obilježja
PPUG	Prostorni plan uređenja grada
PPUO	Prostorni plan uređenja općine
PPURH	Program prostornog uređenja Republike Hrvatske (NN 50/99 i 84/13)
PPŽ	Prostorni plan županije
RAO	Radioaktivni otpad
RH	Republika Hrvatska
ROP	Regionalni operativni plan
SPRRH	Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske
SPURH	Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske (1997. i NN 76/13)
TA 2020	Teritorijalna agenda Europske unije 2020
TAP	Trans-Adriatic Pipeline
TE	Termoelektrane
TEN-T	Transeuropska prometna mreža
UNCLOS	Konvencija Ujedinjenih naroda o pravu mora
UNEP	Program Ujedinjenih naroda za okoliš
UNESCO	Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu
UNP/LPG	Ukapljeni naftni plin
UPP/LNG	Ukapljeni prirodni plin
UPU	Urbanistički plan uređenja
ZIS	Zajednički informacijski sustav zemljišnih knjiga i katastra
ZKO	Zemljišno-knjižni odjel
ZOP	Zaštićeno obalno područje mora
ZOG	Zakon o gradnji (NN 153/13)

ZPU	Zakon o prostornom uređenju (NN 153/13)
ZPUG	Zakon o prostornom uređenju i gradnji (NN 76/07, 38/09, 55/11, 90/11, 50/12 i 55/12)
ŽRP	Županijski razvojni projekti
ŽRS	Županijska razvojna strategija

PRILOG: Izvješće o provedenom savjetovanju sa zainteresiranom javnošću

OBRAZAC IZVJEŠTAJA O PROVEDENOM SAVJETOVANJU

IZVJEŠĆE O PROVEDENOM SAVJETOVANJU SA ZAINTERESIRANOM JAVNOŠĆU	
Naslov dokumenta	Nacrt prijedloga Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske
Stvaratelj dokumenta, tijelo koje provodi savjetovanje	Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja (izrađivač: Hrvatski zavod za prostorni razvoj)
Svrha dokumenta	Izvješće o provedenom savjetovanju sa zainteresiranom javnošću o Nacrtu prijedloga Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske
Datum dokumenta	kolovoz 2015.
Verzija dokumenta	Prva
Vrsta dokumenta	Izvješće
Naziv nacrta zakona, drugog propisa ili akta	Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske
Jedinstvena oznaka iz Plana donošenja zakona, drugih propisa i akata objavljenog na internetskim stranicama Vlade	_____
Naziv tijela nadležnog za izradu nacrta	Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja
Koji su predstavnici zainteresirane javnosti bili uključeni u postupak izrade odnosno u rad stručne radne skupine za izradu nacrta?	<p>Obavijest o savjetovanju objavljena je na službenoj web-stranici Ministarstva graditeljstva i prostornoga uređenja i u Jutarnjem listu 5. lipnja 2015. godine, a posebno je poslana obavijest s pozivom za sudjelovanje javnopravnim tijelima i institucijama te članovima koordinacijske radne skupine.</p> <p>Održana su 4 javna savjetovanja:</p> <p>15. lipnja 2015. u Domu mladih u Splitu 17. lipnja 2015. u prostoru Ex-Bernardi u Rijeci 1. srpnja 2015. u Laubi u Zagrebu 7. srpnja 2015. u Arheološkom muzeju u Osijeku</p>
Je li nacrt bio objavljen na internetskim stranicama ili na drugi odgovarajući način?	_____ Internetska stranica Vlade
	www.mgipu.hr Internetska stranica tijela nadležnog za izradu nacrta
	www.hzpr.hr Druge internetske stranice

<p>Ako jest, kada je nacrt objavljen, na kojoj internetskoj stranici i koliko je vremena ostavljeno za savjetovanje?</p> <p>Ako nije, zašto?</p>	<p>Nacrt prijedloga Strategije objavljen je 5. lipnja 2015. na službenim web-stranicama Ministarstva graditeljstva i prostornoga uređenja i Hrvatskog zavoda za prostorni razvoj.</p> <p>Savjetovanje je trajalo 30 dana, od 15. lipnja do 14. srpnja 2015.</p>
<p>Koji su predstavnici zainteresirane javnosti dostavili svoja očitovanja?</p>	<p>U javnim savjetovanjima sudjelovalo je ukupno 344 sudionika, od kojih je 26 kroz usmena očitovanja iznijelo 64 mišljenja, prijedloga i primjedbe.</p> <p>Zaprimljena su pisana očitovanja 69 podnositelja s ukupno 533 mišljenja, prijedloga i primjedbe, od kojih je prihvaćeno 182 u cijelosti, a 92 djelomično.</p> <p>Vidi prilog br. 6. Izvješća o javnom savjetovanju.</p>
<p>Razlozi neprihvatanja pojedinih primjedbi zainteresirane javnosti na određene odredbe nacrt</p>	<p>Vidi prilog 7. Izvješća o javnom savjetovanju</p>

I Z V J E Š Ć E

o provedenom savjetovanju

o Nacrtu prijedloga Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske

sažeti prikaz s pregledom očitovanja na primjedbe

Na temelju članka 64. stavka 4. Zakona o prostornom uređenju i gradnji (Narodne novine, br. 76/2007, 38/2009, 55/2011, 90/2011, 50/2012, 55/2012 i 80/2013), Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja (MGIPU) donijelo je Odluku o izradi Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske (Strategija), KLASA: 350-01/13-01/335, URBROJ: 531-01/1159-13-1.

Na temelju odredbe članka 52. stavka 1. Zakona o prostornom uređenju (Narodne novine broj 153/2013, u daljnjem tekstu: ZPU) i Kodeksa savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata (Narodne novine broj 140/2009, u daljnjem tekstu: Kodeks) MGIPU je objavio Poziv javnosti na savjetovanje o Nacrtu prijedloga Strategije (KLASA: 350-01/13-01/335, URBROJ: 531-01-15-110 od 1. lipnja 2015.), u Jutarnjem listu od 5. lipnja 2015. godine te na službenoj web-stranici MGIPU.

Dana 8. i 9. lipnja 2015. godine putem elektronske pošte s adrese kabineta MGIPU upućena je obavijest s pozivom na sudjelovanje u savjetovanju o Nacrtu Strategije javnopravnim tijelima, udrugama, ustanovama i zainteresiranoj javnosti.

Obavijest je poslana na ukupno 753 adrese s naznakom da je elaborat Nacrta prijedloga Strategije dostupan na službenim web-stranicama MGIPU.

Posebno su 10. lipnja 2015. godine pisanim putem upućene obavijesti predsjedniku Hrvatskog sabora i Odboru za prostorno uređenje i graditeljstvo te Odboru za zaštitu okoliša i prirode Hrvatskog sabora.

Savjetovanje o Nacrtu prijedloga Strategije provedeno je u razdoblju od 15. lipnja do 14. srpnja 2015. godine.

Očitovanja o Nacrtu prijedloga Strategije mogla su se uputiti pisanim putem MGIPU na adresu: Ulica Republike Austrije 20, 10 000 Zagreb, najkasnije do zaključenja savjetovanja 14. srpnja 2015. godine ili upisom u poseban obrazac putem e-pošte na adresu: strategija.prostor@mgipu.hr, odnosno usmeno u tijeku javnih savjetovanja.

U tijeku savjetovanja održana su četiri javna savjetovanja:

- 15. lipnja 2015. s početkom u 11 sati, u Splitu na adresi: Dom mladih, Ulica slobode 28,
- 17. lipnja 2015. s početkom u 11 sati u Rijeci, na adresi: Ex-Bernardi, Ivana Grahovca 1a,
- 1. srpnja 2015. s početkom u 11 sati u Zagrebu, na adresi: Lauba, Baruna Filipovića 23a i
- 7. srpnja 2015. s početkom u 11 sati u Osijeku, na adresi: Arheološki muzej Osijek, Trg Svetog Trojstva 2.

Kompletan elaborat Nacrta prijedloga Strategije bio je za vrijeme održavanja javnih savjetovanja izložen i dostupan sudionicima tih savjetovanja.

Hrvatski zavod za prostorni razvoj izradio je zapisnike s javnih savjetovanja s popisom prisutnih .

Za vrijeme javnih izlaganja sudionici su postavljali pitanja i davali usmena očitovanja koja su ušla u zapisnik. Nositelj izrade i stručni izrađivač odgovorili su na postavljena pitanja u tijeku izlaganja (odgovori su uneseni u zapisnik) te uputili i na mogućnost dostave očitovanja pisanim putem.

Tablica 1 – ukupan broj sudionika i očitovanja prema zapisnicima s javnih izlaganja

	sudionici	podnositelji	Mišljenja prijedlozi/primjedbe
Split	73	7	22
Rijeka	52	3	4
Zagreb	174	9	24
Osijek	45	7	14
Ukupno	344	26	64

Od ukupno 26 podnositelja koji su svoje primjedbe iznijeli na javnom izlaganju zaprimljena su pisana očitovanja:

- Zavoda za prostorno uređenje Splitsko-dalmatinske, Dubrovačko-neretvanske, Brodsko-posavske i Varaždinske županije
- župana Osječko-baranjske i Varaždinske županije,
- Županijske skupštine Brodsko-posavske županije,
- udruga u okviru Intra WASP projekta
- JANAF-a d.d.

Pisana očitovanja (s ukupno 533 mišljenja) u tijeku javnog savjetovanja dostavilo je 69 podnositelja, od toga 62 u roku određenom u pozivu na savjetovanje, a 7 izvan tog roka.

Putem e-pošte svoja je očitovanja u određenom roku poslalo 47 podnositelja od kojih je njih 27 dostavilo svoja očitovanja i redovnom poštom. Ostala očitovanja od ukupnih 69, odnosno njih 22, dostavljena su samo poštom.

Stručni izrađivač obradio je sva pristigla očitovanja na Nacrt prijedloga Strategije koja su u tijeku savjetovanja podnositelji dali u roku i izvan roka te je s nositeljem izrade pripremio ovo Izvješće. Obradena su ukupno 533 mišljenja, primjedbe i prijedloga.

Tablica 2 – pristigla pisana očitovanja s mišljenjima, prijedlozima i primjedbama

podnositelji	58 javnopravnih tijela i institucija 7 udruga 4 građana 69 ukupno
upućivanje očitovanja	20 putem e-pošte 27 putem e-pošte i dodatno poštom 22 poštom 69 ukupno
mišljenja prijedlozi i primjedbe	533 ukupno

Na osnovi obrađenih očitovanja izrađen je ukupan pregled odgovora na mišljenja, prijedloge i primjedbe - prihvaćenih, djelomično prihvaćenih i neprihvaćenih te pojašnjenja. Detaljnija struktura odgovora po podnositeljima dana je u prilogu br. 1 ovog Izvješća (Ukupan pregled očitovanja s odgovorima po podnositeljima - tabelarni prikaz).

Tablica 3 – ukupan pregled odgovora

odgovori na očitovanja	ukupno
Prihvaća se	193
Djelomično se prihvaća	100
Ne prihvaća se	10
Daje se pojašnjenje	230
ukupno:	533

Iz prethodnih tabelarnih pregleda proizlaze sljedeći parametri:

- 69 podnositelja očitivalo se na Nacrt prijedloga Strategije u savjetovanju s ukupno 533 primjedbe i prijedloga
- u obradi mišljenja, prijedloga i primjedbi prihvaćeno je ili djelomično prihvaćeno njih 274, nije prihvaćeno njih 20, a 239 nije bilo potrebno prihvaćati, već je dano pojašnjenje s vezom na tekstualne ili grafičke dijelove Nacrta prijedloga Strategije u kojima je isto već uzeto u obzir.

RB	NAZIV DAVATELJA PRIMJEDBE	ODGOVOR				UKUPNI BROJ PRIMJEDBI
		PRIHVAĆA SE	DJELOMIČNO SE PRIHVAĆA	DAJE SE POJAŠNJENJE	NE PRIHVAĆA SE	
1	Ministarstvo gospodarstva	2	0	1	0	3
2	Ministarstvo kulture	0	1	0	0	1
3	Ministarstvo zaštite okoliša i prirode	10	2	1	0	13
4	Ministarstvo poljoprivrede	1	0	1	0	2
5	Ministarstvo turizma	1	0	0	0	1
6	Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije	3	0	0	0	3
7	Bjelovarsko-bilogorska županija, Župan	4	1	7	1	13
8	Brodsko-posavska županija, Županijska skupština	0	1	1	0	2
9	Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije	8	8	38	0	54
10	Zavod za prostorno uređenje Dubrovačko-neretvanske županije	6	3	5	0	14
11	Zavod za prostorno uređenje Istarske županije	1	1	0	0	2
12	Zavod za prostorno uređenje Koprivničko-križevačke županije	5	3	16	0	24
13	Zavod za prostorno uređenje Krapinsko-zagorske županije	1	1	1	0	3
14	Međimurska županija, Župan	1	0	0	0	1
15	Zavod za prostorno uređenje Međimurske županije	2	0	5	0	7
16	Osječko-baranjska županija, Župan	10	6	9	0	25
17	Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije	2	5	19	0	26
18	Zavod za prostorno uređenje Splitsko-dalmatinske županije	3	5	6	0	14
19	Šibensko-kninska županija, Župan	2	2	8	0	12
20	Zavod za prostorno uređenje Sisačko-moslavačke županije	0	1	1	0	2
21	Zavod za prostorno uređenje Vukovarsko-srijemske županije	4	1	4	0	9
22	Zavod za prostorno uređenje Varaždinske županije	6	4	9	0	19
23	Zavod za prostorno uređenje Varaždinske županije u dogovoru sa županom Varaždinske županije	1	0	1	0	2
24	Zavod za prostorno uređenje Zadarske županije	1	2	2	0	5
25	Zavod za prostorno uređenje Zagrebačke županije	4	1	0	0	5
26	Grad Daruvar, Gradonačelnik	4	1	7	1	13
27	Grad Slunj	2	0	0	0	2

RB	NAZIV DAVATELJA PRIMJEDBE	ODGOVOR				UKUPNI BROJ PRIMJEDBI
		PRIHVAĆA SE	DJELOMIČNO SE PRIHVAĆA	DAJE SE POJAŠNJENJE	NE PRIHVAĆA SE	
28	Grad Vinkovci, Upravni odjel za prostorno uređenje, gradnju i zaštitu okoliša	1	1	1	0	3
29	Grad Drniš, Upravni odjel za prostorno uređenje, graditeljstvo, komunalno gospodarstvo i zaštitu okoliša	1	0	1	0	2
30	Općina Marina, Načelnik	1	0	0	0	1
31	Plinacro d.o.o.	2	1	0	0	3
32	LNG Hrvatska d.o.o.	5	3	0	1	9
33	JANAF d.d.	6	11	0	1	18
34	CRODUX ENERGETIKA d.o.o.	5	5	2	0	12
35	INA - Industrija nafte d.d.	0	1	1	0	2
36	Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o. Sektor za razvoj, investicije i izgradnju	2	2	6	0	10
37	HRVATSKA ELEKTROPRIVREDA d.d.	14	7	3	0	24
38	Hrvatska gospodarska komora	9	5	13	0	27
39	Lučka uprava Slavonski Brod	0	1	1	0	2
40	Fond za financiranje razgradnje i zbrinjavanja radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva Nuklearne elektrane Krško	3	0	3	0	6
41	Gospodarsko interesno udruženje za proizvodnju, preradu i promet mineralnih sirovina	0	0	1	0	1
42	Sveučilište u Zagrebu, Agronomski fakultet	2	0	3	0	5
43	Hrvatska komora arhitekata	3	0	5	0	8
44	ADF d.o.o.	0	0	1	0	1
45	Ekonomski institut	0	1	1	0	2
46	Državna uprava za zaštitu i spašavanje	9	1	2	1	13
47	Hrvatske autoceste d.o.o.	1	1	0	1	3
48	Hrvatska mreža za ruralni razvoj - HMRR	0	1	0	0	1

RB	NAZIV DAVATELJA PRIMJEDBE	ODGOVOR				UKUPNI BROJ PRIMJEDBI
		PRIHVAĆA SE	DJELOMIČNO SE PRIHVAĆA	DAJE SE POJAŠNJENJE	NE PRIHVAĆA SE	
49	Hrvatska pošta d.d. - Divizija podrška - Sektor upravljanja nekretninama - Odjel za kapitalne investicije	0	0	3	0	3
50	MEDIMURSKA PRIRODA - Javna ustanova za zaštitu prirode	1	0	0	0	1
51	Centar za regionalne aktivnosti programa prioritetnih akcija (PAP/RAC)	2	0	0	0	2
52	Agencija za zaštitu okoliša	16	2	0	0	18
53	MCC ekskluzivne nekretnine d.o.o.	0	0	1	0	1
54	Hrvatske ceste d.o.o.	1	0	0	0	1
55	Brodsko ekološko društvo	0	0	3	0	3
56	Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode	0	0	4	1	5
57	Hrvatsko društvo krajobraznih arhitekata	2	0	3	0	5
58	Hrvatsko šumarsko društvo	0	0	0	1	1
59	Pravo na grad, Zelena akcija, Zelena Istra, Art radionica Lazareti, Multimedijalni institut i Zeleni Osijek	1	1	6	0	8
60	Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce	1	0	2	0	3
61	Udruga građana "ŠKANJ"	0	0	1	0	1
62	Udruga hrvatskih rudarskih inženjera	1	3	2	1	7
63	WWF Adria	14	2	9	1	26
64	Udruga studenata krajobrazne arhitekture (USKA)	2	0	6	0	8
65	Udruga Lijepa Naša za Dubrovačko-neretvansku županiju	0	0	1	0	1
66	Ratko Cimerman	0	1	0	0	1
67	Igor Čižmek	4	0	1	0	5
68	Dušanka Šimunović	0	0	1	0	1
69	Blaženka Veselinović	0	1	1	0	2
SVEUKUPNO:		193	100	230	10	533

1	podnositelj	Ministarstvo gospodarstva
	adresa	Ulica grada Vukovara 78, 10 000 Zagreb
	1.	Nakon obavljenog pregleda dostavljenog nacrtu prijedloga Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske uključujući i kartografske prikaze, utvrdili smo da su statistički podaci i kartografski prikazi redom zastarjeli i ne odgovaraju aktualnom stanju, stoga treba uvažiti zahtjeve društava Plinacro i Hrvatski operator prijenosnog sustava (HOPS) za uvrštenjem aktualnih kartografskih prikaza izgrađene i planirane linijske infrastrukture, te je potrebno ujednačiti nazive i kratice (hrvatske i engleske) i sukladno tome pojmove (CTTS, UPP/LNG, UNP, IAP, TAP, CNG...). Potrebno je ubaciti neke pojmove i projekte koji se nalaze na europskoj listi projekata od zajedničkog interesa, ali i aktualizirati opise situacija vezanih uz uključivanje u europski energetski sustav.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se. Na temelju ove i primjedbi drugih podnositelja, tematika razvoja energetskog sustava u Strategiji, iznesena kroz analizu stanja u podpoglavlju 2.5.2. Energetska infrastruktura te u usmjerenjima u podpoglavlju 4.4. Razvoj energetskog sustava temeljito je ažurirana.	
	2.	Kako će Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske postati Strateški (krovni) dokument prostora Republike Hrvatske bez potrebnih korekcija vezanih uz energetsku infrastrukturu postavlja se pitanje ostvarivanja prava građenja za pokrenute postupke na realizaciji izgradnje visokonaponskih objekata i postrojenja kao i plinovoda i skladišta koji se nalaze u važećem dokumentu Strategije i Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske (NN br. 76/2007, 38/2009, 55/11, 90/11, 50/12, 55/12 i 84/13), a koji iz nepoznatih razloga još nisu uvršteni u prostorno planske dokumente nižega reda.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se. U potpoglavlje 4.4. Razvoj energetskog sustava unesene su izmjene na temelju zahtjeva trgovačkih društava (Plinacro d.o.o., LNG Hrvatska d.o.o., JANAF d.d., Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., HRVATSKA ELEKTROPRIVREDA d.d. i drugi). U prikaze 4.9. ELEKTROENERGETSKI SUSTAV i 4.10. PRIJENOS UGLJIKOVODIKA unesene su trase i postrojenja prema primjedbama, a u skladu s važećim strateškim dokumentima prostornog uređenja: Strategijom prostornog uređenja RH (1997, NN 76/2013) i Programom prostornog uređenja RH (NN 50/99 i 84/2013). Ističe se i da su, s obzirom na mjerilo kartograma, različita mjerila i godine izvora podataka te na usmjeravajući karakter Strategije koja sadrži osnovu i organizaciju prostornog razvoja, svi prikazi shematizirani i iz njih se ne povlače detaljne lokacije prikazanih sadržaja, što je posebno naglašeno u tekstu. Lokacije će biti definirane Državnim planom prostornog razvoja.	
	3.	S ciljem da predmetna Strategija prostornog razvoja RH bude cjelovit i ažuran dokument, predlažemo tematsku sjednicu u redovnom postupku javne rasprave u postupku donošenja Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske, na kojoj bi sudjelovali svi predstavnici infrastrukturnih sustava koji su subjekt u Strategiji, predstavnici Ministarstva gospodarstva i Centra za praćenje poslovanja energetskog sektora i investicija te izrađivač i naručitelj Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske, a sve sa ciljem što kvalitetnije predmetne studije u naslovima 2.5.2. Energetska infrastruktura i 4.4. Razvoj energetskog sustava. Ukoliko iz tehničkih razloga nije ostvariva organizacija tematske sjednice, a na temelju članka 104. Zakona o prostornom uređenju (NN br. 153/13) predlaže se ponovni postupak javnog uvida i javna rasprava.

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Sve primjedbe zaprimljene tijekom javnog savjetovanja o Nacrtu prijedloga Strategije i Javnoj raspravi o Strateškoj studiji s Nacrtom prijedloga Strategije, provedenih u razdoblju od 15. lipnja do 14. srpnja 2015., koje se odnose na temu energetske sustava pažljivo su obrađene i izvršene su korekcije u grafičkom i tekstualnom dijelu Nacrta prijedloga Strategije.</p> <p>Nacrt konačnog prijedloga Strategije s Izvješćem o provedenom Javnom savjetovanju bit će dostavljen na mišljenje resornim ministarstvima. Izvješće o provedenom Javnom savjetovanju o Nacrtu prijedloga Strategije, sukladno odredbama točke V. podtočke 5. Kodeksa savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata (NN 140/2009), sadrži očitovanja sudionika u Javnom savjetovanju o Nacrtu prijedloga Strategije kao i sažeto objedinjeno obrazloženje neprihvaćenih primjedbi na određene dijelove tog nacrta te će biti javno objavljeno na internetskoj stranici Ministarstva graditeljstva i prostornoga uređenja.</p> <p>Prihvatanjem/djelomičnim prihvatanjem primjedbi smatra se da je izvršeno usklađenje usmjerenja iz važećih dokumenata prostornog uređenja (SPURH i PPURH) u odnosu na usmjerenja koje daje Strategija, koliko je to bilo moguće s obzirom na različiti zakonski okvir i karakter tih dokumenata</p>
-------------------------	--

2	podnositelj	Ministarstvo kulture
	adresa	Runjaninova 2, 10 000 Zagreb
	1.	Napominjemo da se u nacrtu prijedloga Strategije prostornog razvoja RH, u poglavlju 1.2.2. Prirodna i kulturna baština, popis kulturnih dobara RH upisanih na Listu svjetske baštine dopuni s izostavljena dva dobra: Nacionalni park Plitvička jezera i Starogradsko polje.
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća Nacionalni park Plitvička jezera naveden kao prirodna baština s popisa UNESCO a u podpoglavlju 1.2.2. Prirodna i kulturna baština, naslova Zaštićena područja prirode. Prema primjedbi podnositelja u istom podpoglavlju u naslovu Kulturna baština rečenica „Iznimna vrijednost kulturne baštine na teritoriju Hrvatske potvrđena je upisom pet kulturnih dobara u Popis svjetske baštine UNESCO-a:“ izmjenjena je da glasi: „Iznimna vrijednost kulturne baštine na teritoriju Hrvatske potvrđena je upisom šest kulturnih dobara u Popis svjetske kulturne baštine UNESCO-a:“. U istom odlomku dodana je točka 6 koja glasi: „- Starogradsko polje na Hvaru“

3	podnositelj	Ministarstvo zaštite okoliša i prirode
	adresa	Radnička cesta 80, 10 000 Zagreb
	1.	Mjere zaštite okoliša i mjere ublažavanja utjecaja na ekološku mrežu predložene Strateškom studijom i poglavljem Glavna ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu treba na odgovarajući način ugraditi u Strategiju prostornog razvoja Republike Hrvatske.
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. U tijeku izrade Nacrta prijedloga Strategije prostornog razvoja RH upućenog u savjetovanje, a na temelju Strateške studije i mišljenja povjerenstva, mjere SPUO implementirane su u sam Nacrt prijedloga. Sažeti prikaz načina na koji su rezultati strateške studije, mišljenja tijela i/ili osoba iz članka 15. stavka 2. Uredbe, primjedbe, prijedlozi i mišljenja javnosti uzeti u obzir odnosno razmotreni bit će sastavni dio Izvješća o provedenoj strateškoj procjeni, sukladno čl. 19. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš (NN 64/08)
	2.	U poglavlju 1.2.2. Prirodna i kulturna baština (str. 20 i 21) podaci o ukupnim površinama nacionalnih parkova i parkova prirode, ukupna površina zaštićenih područja te postotak površine Republike Hrvatske zaštićen temeljem Zakona o zaštiti prirode („Narodne novine“, broj 80/13) razlikuje se od službenih podataka iz Upisnika zaštićenih područja koji vodi ovo Ministarstvo. U prilogu dostavljamo izvadak iz Upisnika zaštićenih područja te predlažemo da se poglavlje uskladi s navedenim podacima te da se kao izvor navede Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Upisnik zaštićenih područja, 7. srpnja 2015.
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se.
	3.	Na kartografskom prikazu 1.6. <i>Zaštićena područja</i> treba brisati područja u kategoriji značajni krajobraz. Smatramo da ukoliko se na kartografskom prikazu ne ucrtaju sva područja zaštićena u nekoj od kategorija zaštite sukladno Zakonu o zaštiti prirode nije opravdano uz nacionalne parkove i parkove prirode, stroge rezervate i regionalne parkove prikazati područja zaštićena u kategoriji značajni krajobraz, dok kategorija posebnog rezervata ili spomenika prirode nije prikazana. Ukoliko se želio naglasiti značaj područja trebalo je na kartografskom prikazu prikazati kategorije državnog značaja, a to su strogi rezervat, nacionalni park, park prirode i posebni rezervat.

<p>ODGOVOR OBRAZLOŽENJE</p>	<p>Prihvaća se. Naziv prikaza 1.6. mijenja se i glasi: „ZAŠTIĆENA PODRUČJA PRIRODE DRŽAVNOG ZNAČAJA“* *prema Zakonu o zaštiti prirode (NN 80/13) Prema primjedbi podnositelja izmjenjen je dio teksta u podpoglavlju 1.2.2. Prirodna i kulturna baština, naslov Zaštićena područja prirode i glasi: „Zaštićena područja, zbog svoje ljepote, bogatstva i raznolikosti, temeljna su vrijednost i jedno od najvažnijih prirodnih dobara RH. U Hrvatskoj je zaštićeno 417 područja razvrstanih u devet kategorija. Zaštićena područja državnog značaja su: - osam nacionalnih parkova (Plitvička jezera, Kornati, Brijuni, Mljet, Krka, Sjeverni Velebit, Paklenica i Risnjak) ukupne površine 967 km2, - 11 parkova prirode (Biokovo, Kopački rit, Lonjsko polje, Medvednica, Papuk, Telašćica, Velebit, Vransko jezero, Učka, Žumberak – Samoborsko gorje i Lastovsko otočje) ukupne površine 4022 km2, - dva stroga rezervata Hajdučki i Rožanski kukovi i Bijeleske stijene, - 77 posebnih rezervata. Nacionalni parkovi Plitvička jezera i Krka ističu se krškom hidrografijom i morfologijom te slapištima i jezerima. Kornati, Brijuni i Mljet otočni su nacionalni parkovi koje karakterizira bogat podmorski svijet. Risnjak, Paklenica i Sjeverni Velebit tipično su planinski prostori s raznolikom vegetacijom i reljefom. Ostala zaštićena područja razvrstana u pet kategorija jesu: dva regionalna parka, 85 spomenika prirode, 85 značajnih krajobrazova, 28 park-šuma te 121 spomenik parkovne arhitekture.“</p>
	<p>4. U poglavlju 2.5.1. <i>Prometna infrastruktura</i> (str. 72) navodi se da prometni sektor u Republici Hrvatskoj pridonosi ukupnoj emisiji stakleničkih plinova s 20%, a od toga je cestovni promet odgovoran za 95%, dok se u poglavlju 2.6.2. Antropogeni utjecaji (str. 85) navodi da najveći doprinos emisiji stakleničkih plinova ima energetika sa 61,1%, zatim slijede industrija i graditeljstvo s 21,4%, poljoprivreda s 12,6%, otpad s 4,3% i sektor uporabe otapala s 0,6%. Navedeni tekstovi pozivaju se na podatke o emisijama stakleničkih plinova, ali iz 2 različita izvora koja imaju drugačiji pristup podjeli sektora te nema dosljednosti u prijenosu podataka. Prema Agenciji za zaštitu okoliša 2015., Izvješće o stanju okoliša u RH za razdoblje 2009.-2012., promet je pod-sektor koji spada u sektor energetiku. Također se navodi da najveći udio u ukupnim emisijama stakleničkih plinova ima pod-sektor Promet (sektor Energetika), koji u ukupnoj emisiji sudjeluje s udjelom od 21,6%. Predlažemo da se u sklopu Strategije u dijelu koji se odnosi na emisije stakleničkih plinova bude dosljedno te da se ograniči na prenošenje podataka iz jednog izvora.</p>
<p>ODGOVOR OBRAZLOŽENJE</p>	<p>Prihvaća se. Korigiran je podatak u podpoglavlju 2.5.1. Prometna infrastruktura.</p>
	<p>5. U poglavlju 2.5.4. <i>Komunalna infrastruktura</i> (str. 80) potrebno je tekst uskladiti s odredbom članka 187. stavka 1. Zakona o održivom gospodarenju otpadom ("Narodne novine", broj 94/13), jer "odlaganje komunalnog otpada" nije komunalna djelatnost.</p>
<p>ODGOVOR OBRAZLOŽENJE</p>	<p>Prihvaća se. Navedeni dio teksta je izbrisan.</p>

	<p>6.1. U poglavlju 2.6. <i>Pritisici na prostor- Preskočena i napuštena područja</i> (str. 87) u šestom se odlomku između ostalog navodi i da režim zaštite prirodne baštine onemogućava mogućnosti i obim prenamjene pojedinih građevina i sklopova. Navedena činjenica je u rijetkim slučajevima točna, npr. ukoliko se radi o kategoriji zaštite strogi rezervat vjerojatno se ne bi dopustila obnova ili prenamjena osim u namjenu koja je u funkciji očuvanja posebnog rezervata. U ostalim kategorijama zaštite obnova, rekonstrukcija ili prenamjena postojećih građevina je poželjna i daje joj se prednost u odnosu na novu gradnju, a samo u rijetkim se slučajevima ne dopušta.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. Briše se tekst "ili prirodne" iz navoda.</p>
	<p>6.2. Na str. 89 potrebno je izmijeniti naslov Postupanje s otpadom te obuhvatiti ostale građevine iz članka 83. Zakona o održivom gospodarenju otpadom, kako gospodarenje otpadom „u prostornom smislu" ne uključuje samo „odlagališta i prateće građevine u funkciji gospodarenje otpadom". Dio teksta koji se odnosi na "ključne sastavnice održivog gospodarenja otpadom" sadržajno i terminološki treba uskladiti sa člankom 7. Zakona o održivom gospodarenju otpadom.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća. Podpoglavlje 2.6. Pritisici na prostor - 2.6.2. Antropogeni utjecaji daje pregled utvrđenih najvećih antropogenih pritisaka/ negativnih utjecaja na prostor (fosilna goriva, negativni utjecaji poljoprivrede, nezakonita gradnja, napuštena i preskočena područja, negativni aspekti odnosa prema kulturnoj baštini, krajobrazu, vrsnoći građenja, eksploatacije mineralnih sirovina). U tom kontekstu govori se o "postupanju s otpadom" kao o sadašnjem, a ne kao o željenom ili planiranom stanju i navode se i konkretni problemi (odlagališta otpada čiji su planirani kapaciteti iskorišteni ili prekoračeni, nelegalna odlagališta i sl.). Prva rečenica ispod naslova mijenja se i glasi: "Gospodarenje otpadom u RH sastavni je dio cjelokupnog sustava zaštite okoliša, a u prostornom smislu podrazumijeva određivanje optimalnih lokacija za građevine u funkciji gospodarenja otpadom koje, osim minimalnog utjecaja na okoliš, trebaju zadovoljiti kriterije i uvjete propisane prostornim planovima, a u skladu s konceptom prostornog razvoja. Dio teksta koji se odnosi na "ključne sastavnice održivog gospodarenja otpadom" mijenja se i glasi: "Ključne sastavnice održivog gospodarenja otpadom su: 1. sprječavanje nastanka otpada, 2. priprema za ponovnu uporabu, 3. recikliranje, 4. drugi postupci uporabe npr. energetska uporaba i 5. zbrinjavanje otpada."</p>
	<p>6.3. Također na str. 89, u dijelu gdje se poziva na 6. Akcijski program za okoliš Europske unije 2002.-2012., budući da je na snazi novi 7. Akcijski program za okoliš Europske unije 2014.-2020., a u kojem je također obrađena tematika otpada, potrebno je referirati se na ovaj važeći program.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p>
	<p>6.4. Na str. 90 u drugom odlomku potrebno je napraviti ispravak, jer se navode „županijski planovi gospodarenja otpadom" koje Zakon o održivom gospodarenju otpadom ne propisuje. Zadnja rečenica u istom odlomku nije potrebna i može se brisati.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. Brisani su dijelovi teksta prema sugestijama iz primjedbe.</p>

	<p>7. U poglavlju 2.6.1. <i>Utjecaji klimatskih promjena</i> (str. 83) navodi se sljedeće: „Osim konferencije u Limi, na kojoj je sastavljena prva verzija dogovora, u Parizu je održana povijesna konferencija UN-a o klimatskim promjenama na kojoj su svjetske vlade imale posljednju priliku da se dogovore o prvom univerzalnom obvezujućem sporazumu koji jamči radikalno smanjenje emisija stakleničkih plinova kako u sljedećih nekoliko desetljeća ne bismo prešli granicu nepopravljive razorne promjene klime.“. 21. konferencija stranaka Okvirne konvencije UN-a o klimatskim promjenama (COP21) će se tek održati od 30. studenog do 11. prosinca 2015., te je još uvijek nepoznato da li će doći do predmetnog sporazuma. Nema potrebe da se unaprijed navode događaji i dokumenti koji se još nisu realizirali, jer to za sobom povlači niz ostalih događaja i dokumenata koji su u pripremi ili pred realizacijom (npr. Strategija niskouglijičnog razvoja Republike Hrvatske i dr.).</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. Navod se briše.</p>
	<p>8. U poglavlju 2.7. <i>Planiranje i upravljanje prostorom</i> (str. 94) u posljednjem odlomku prije podnaslova <i>Zaštićena područja i prostorno planiranje</i> treba uz postupak strateške procjene utjecaja na okoliš dodati i postupak Ocjene prihvatljivosti Strategije i prostornih planova za ekološku mrežu.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p>
	<p>9. U poglavlju 3. <i>Polazišta i koncepcija prostornog razvoja</i> (str. 110) u tablici pod točkom 4.5. <i>Otpornost na promjene</i> navodi se izraz „učinkovito gospodarenje otpadom“. Sukladno nazivu Zakona o održivom gospodarenju otpadom. treba koristiti izraz „održivo gospodarenje otpadom“, što se ujedno odnosi na cijeli tekst dokumenta.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. Naslov potpoglavlja i navodi u tekstu su izmijenjeni prema navodu iz primjedbe.</p>
	<p>10. U poglavlju 4.2.1. <i>Održivo razvijanje zaštićenih područja</i> (str. 131) treba dodati podnaslov i tekst koji se odnosi na ekološku mrežu - <i>Naturu 2000</i>.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. Prema ovoj i primjedbi drugog podnositelja potpoglavlju 4.2.1. mijenja se naslov i glasi: „Održivo razvijanje zaštićenih područja prirode i područja ekološke mreže“. Nadalje, dodaje se podnaslov „Zaštićena područja prirode“ ispod naziva potpoglavlja te podnaslov „Područje ekološke mreže“ i tekst „Kako bi se pojačali pozitivni učinci ovog usmjerenja potrebno je tijekom prostornog planiranja uspostaviti suradnju i koordinaciju sa sektorom zaštite okoliša i prirode kako bi se istražile mogućnosti i pronašli mehanizmi kojima bi se iskoristili potencijali područja ekološke mreže kroz prepoznavanje gospodarskih koristi i usluga ekosistema koje nudi, a da se pri tom ne ugroze ciljevi očuvanja i cjelovitost ekološke mreže. Na taj način postići će se održivo korištenje i razvijanje zaštićenih područja i područja ekološke mreže.“ prije podnaslova <i>Projekti/Aktivnosti</i>.</p>
	<p>11.1. U poglavlju 4.4.3. <i>Povećavanje udjela obnovljivih izvora energije</i> (str. 147) u prvoj rečenici navodi se izraz „certificirani otpad“ koji ne proizlazi iz propisa kojima se uređuje gospodarenje otpadom, stoga je nejasno što se tekstom točno željelo reći.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. Navod se briše.</p>
	<p>11.2. Vezano uz podnaslove <i>Energija vjetra</i>, <i>Energija sunca</i> i <i>Male hidroelektrane</i> kada se govori o potrebi istraživanja pogodnih lokacija treba naglasiti da se „pogodnost“ ne smije odnositi samo na vjetropotencijal, mogućnost korištenja sunčeve energije ili vodni potencijal, već treba u obzir uzeti i bioraznolikost. Također treba pri utvrđivanju „pogodnosti“ razmotriti opravdanost gradnje malih hidroelektrana (mala ekonomska korist, a velik utjecaj na bioraznolikost).</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>U istom se potpoglavlju navodi: "Prilikom odabira lokacija za smještaj elektrana treba sagledati i njihov mogući utjecaj na bioraznolikost te izbjegavati ugrožena i zaštićena staništa i područja iznimne vrijednosti flore i faune."</p>
	<p>12. U poglavlju 4.5.4. <i>Učinkovito gospodarenje otpadom</i> smatramo da treba pisati Održivo gospodarenje otpadom sukladno nazivu Zakona o održivom gospodarenju otpadom. Ovo poglavlje govori o "Centrima za zbrinjavanje radioaktivnog otpada" što bi trebalo biti posebna cjelina iz razloga što nije obuhvaćeno Zakonom o održivom gospodarenju otpadom.</p> <p>Dio teksta koji počinje rečenicom "Kod određivanja uvjeta za smještaj..." potrebno je doraditi sukladno primjedbama danim na tekst o gospodarenju otpadom sa stranice 89.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>Ad 1) Odgovor i obrazloženje kao pod 9.</p> <p>Ad 2) Iznad teksta je dodan novi naslov "Zbrinjavanje radioaktivnog otpada"</p> <p>Ad 3) Odlomak je korigiran sukladno primjedbi.</p>
	<p>13. U poglavlju 6.1. <i>Utjecaji klimatskih promjena</i> (str. 85) navodi se sljedeće: "Na Jadranu se također bilježi porast temperature mora koji uzrokuje sve češću pojavu imigrantskih vrsta riba iz toplih mora i sirenje opasnih vrsta algi što nepovoljno djeluje na njegovu bioraznolikost, a sve zajedno utječe i na smanjenje turističkih potencijala tog područja.". Predlažemo da se iza riječi "...opasnih vrsta algi..." doda "...od kojih neke postaju invazivnima...". Imigrantske vrste riba i algi same po sebi ne predstavljaju veliku prijetnju biološkoj raznolikosti ukoliko se ne prilagode i ne postanu invazivne, a invazivne vrste predstavljaju drugi najveći razlog ugroženosti biološke raznolikosti (nakon uništavanja staništa).</p>
	<p>Prihvaća se.</p> <p>Navod je korigiran prema sugestiji iz primjedbe.</p>

4	podnositelj	Ministarstvo poljoprivrede
	adresa	Ulica grada Vukovara 78, 10 000 Zagreb
		<p>1. SWOT analiza Prilike dodati <i>Mogućnost revizije i ustanovljavanje jedinstvene cjelovite baze podataka bonitetnog vrednovanja poljoprivrednog zemljišta (str. 106.)</i>.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. U SWOT analizi - Prilike postoji navod "Pristup prostornim podacima (INSPIRE direktiva)", pod čime se podrazumijeva čitav spektar baza prostornih podataka.</p>	
	<p>2. 4.1. Održivost prostorne organizacije 4.1.8. <i>Odmjereno i održivo korištenje prostora/zemljišta (str. 110.)</i>, te stoga vezano uz Poljoprivredno zemljište nadodati pod <i>Projekti/aktivnosti mogućnost revizije i ustanovljavanja jedinstvene cjelovite baze podataka bonitetnog vrednovanja poljoprivrednog zemljišta, kao dijela registra podataka NIP-a.</i></p>	
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p>	

5	podnositelj	Ministarstvo turizma
	adresa	Prisavlje 14, 10 000 Zagreb
	<p>1. Nastavno na Vaš zahtjev za mišljenjem na Nacrt prijedloga Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske (dalje: Strategija) i Stratešku studiju o utjecaju na okoliš Strategije (dalje: Studija), Ministarstvo turizma se očituje da nema primjedbi.</p> <p>Obrazloženje: Strategija je moderan dokument koji na temelju odličnih stručnih podloga definira parametre prostornog razvoja Republike Hrvatske, uvažavajući društveno-ekonomske promjene kao i prilagodbu klimatskim promjenama te korištenje obnovljivih izvora energije.</p> <p>Studija je dokument koja dopunjava svojim zapažanjima samu Strategiju jasno i logično definirajući prijedlog mjera zaštite okoliša koje je potrebno slijediti kako bi sveukupni razvoj bio na održivim osnovama.</p> <p>Što se tiče sektora turizma i njegovog održivog razvoja, prepoznat je u navedenim dokumentima, a naročito u Studiji, kao sektor koji povezuje krajobraz, zaštićena područja, kulturnu baštinu, upravljanje morskim obalnim područjem, ruralno područje, u definiranju kvalitetnih turističkih destinacija. Turizam u tom smislu predstavlja povezanost različitih gospodarskih grana i djelatnosti od prostornog planiranja do udjela u ekonomskim parametrima razvoja društva u cjelini.</p> <p>Smjernice održivog razvoja turizma koje se odnose i na zadržavanje stanovništva u ruralnim područjima, zaštićenim područjima te otocima, Ministarstvo turizma kontinuirano provodi u smislu aktivnosti koje su definirane Strategijom razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020.g.</p> <p>Budući da kao uslužni sektor obuhvaća i ovisi o razvoju drugih sektora, Ministarstvo turizma će i dalje nastaviti sa svojim međusektorskim djelovanjem te ovim putem još jednom izražava otvorenost za buduću suradnju na dokumentima koji slijede.</p>	
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se.	

6	podnositelj	Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije
	adresa	Račkog 6, 10 000 Zagreb
	1.	<p>Vezano uz dio teksta na stranici 45., Potpoglavlja 2.2.4. Razvojno specifična područja, koji glasi: „Sa stajališta ograničenja u razvoju, utvrđena su problemska područja koja obuhvaćaju: područja koja su bila zahvaćena ratom, područja uz državnu granicu, ruralni prostor i selo, brdsko-gorsko-ruralno područje, otoci. Osnovna značajka ovih područja jest podvojenost njihova niskog indeksa razvijenosti i visokovrijednih, ali podiskorištenih, potencijala i resursa.“, ističemo da jedinice lokalne samouprave (u nastavku teksta: JLS) obuhvaćene Zakonom o brdsko-planinskim područjima (Narodne novine, broj 12/02, 32/02, 117/03, 42/05, 90/05, 80/08, 148/13, 147/14) te JLS na otocima imaju relativno visok indeks razvijenosti.</p> <p>Od četrdeset pet JLS definiranih Zakonom o brdsko-planinskim područjima, tek deset JLS ima indeks razvijenosti niži od 75% prosjeka Republike Hrvatske te time stječe status potpomognutih područja, u skladu s člankom 36. Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 147/14).</p> <p>Ukupno dvadeset tri JLS imaju indeks razvijenosti od 75% do manje od 100% prosjeka Republike Hrvatske, dok je dvanaest JLS zabilježilo vrijednost indeksa razvijenosti od 100% do manje od 125% prosjeka RH.</p> <p>Od pedeset otočnih JLS, jedino Općina Ston ima indeks razvijenosti manji od 75% prosjeka Republike Hrvatske. Osamnaest JLS ima indeks razvijenosti od 75% do manje od 100% prosjeka Republike Hrvatske, dok trideset jedna JLS ima vrijednost indeksa razvijenosti veći od 100% prosjeka Republike Hrvatske.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>U Potpoglavlju 2.2.4. Razvojno specifična područja navedena se okolnost pojašnjava dodavanjem teksta: "Unutar navedenih područja prisutne su razlike: jedinice lokalne samouprave obuhvaćene Zakonom o brdsko-planinskim područjima te jedinice lokalne samouprave na otocima imaju relativno visok indeks razvijenosti."</p>
	2.	<p>U Potpoglavlju 4.1.2. Usklađivanje razvoja gradova i njihove funkcionalne regije/Urbane aglomeracije, na stranici 119., navodi se da se urbana područja, prema Zakonu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske, ustrojavaju kao urbane aglomeracije, veća urbana područja i manja urbana područja s kriterijem broja stanovnika i statusa sjedišta županija radi alokacije sredstava namijenjenih urbanom razvoju.</p> <p>S tim u vezi potrebno je upozoriti da se, pored navedenog, u skladu s člankom 14. Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske, urbana područja ustrojavaju i radi učinkovitijeg planiranja, usklađivanja i provedbe politike regionalnog razvoja, posebno njezine urbane dimenzije.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>Citirani dio teksta mijenja se i glasi: "Urbana se područja, prema Zakonu o regionalnom razvoju RH, ustrojavaju kao urbane aglomeracije, veća urbana područja i manja urbana područja s kriterijem broja stanovništva i statusa sjedišta županija radi učinkovitijeg planiranja, usklađivanja i provedbe politike regionalnog razvoja, posebno njezine urbane dimenzije te alokacije sredstava namijenjenih urbanom razvoju."</p>

	<p>3. Vezano uz Potpoglavlje 4.1.8. Odmjereno korištenje prostora/Urbana preobrazba, stranica 129., u kojem se navodi da su ITU financijski instrument kojim se u idućem razdoblju, za realizaciju gradskih projekata kojima se rješavaju bitne javne potrebe gradova na dobrobit njihovih građana, koriste sredstva fondova EU, ističemo da integrirana teritorijalna ulaganja (ITU) nisu financijski instrument, već novi mehanizam Europske unije za razdoblje 2014.-2020. godine koji je uveden s ciljem jačanja uloge gradova kao pokretača gospodarskog razvoja, a sastoji se od skupa aktivnosti koje se u gradovima mogu financirati iz tri različita fonda – Europskog fonda za regionalni razvoj, Kohezijskog fonda te Europskog socijalnog fonda.</p>
<p>ODGOVOR OBRAZLOŽENJE</p>	<p>Prihvaća se. Navod se mijenja i glasi: "Novi mehanizam Europske unije za razdoblje 2014.-2020., uveden s ciljem jačanja uloge gradova kao pokretača gospodarskog razvoja, kojim se u idućem razdoblju mogu financirati kompleksne aktivnosti preobrazbe gradskog područja, su integrirana teritorijalna ulaganja (ITU)."</p>

7	podnositelj	Bjelovarsko-bilogorska županija, Župan
	adresa	Dr. Ante Starčevića 8, 43 000 Bjelovar
		<p>1. tematsko područje</p> <p>4.1. Održivost prostorne organizacije</p> <p>Bjelovarsko-bilogorska županija je već sada (a uslijed više razloga) rijetko, a većim dijelom i izrazito rijetko naseljena, s izrazito lošim demografskim pokazateljima, te sa relativno velikim ruralnim područjem sa procesim izumiranja stanovništva i izrazitog nazadovanja u razvoju.</p> <p>Iako su SPRRH-om dobro uočene demografske prilike i prepoznata problemska područja, poglavlje 4.1.4. Unapređenje vitalnosti i privlačnosti ruralnog prostora je po našem mišljenju ipak daleko preoptimistički koncipirano. Mišljenja smo da će u većini takvih prostora depopulaciju ipak biti teško, ako ne i nemoguće zaustaviti, te da hitno treba razraditi sveobuhvatne mjere za usporavanje i kontroliranje procesa, na svim nivoima i kroz institucionalni okvir, (pa i uvođenjem, definiranjem i detaljnom razradom pojmova ruralne preobrazbe i ruralne sanacije - ne samo urbane).</p> <p>Kako su procesi u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji dodatno naglašeni i radikalnim promjenama u poljoprivrednoj proizvodnji (jedna je od "najstočarskijih" županija), nužnim okrupnjavanjem poljoprivrednih domaćinstava odnosno formiranje gospodarstava, te smanjenjem broja poljoprivrednog stanovništva, mišljenja smo da bi, veći kroz izradu SPRRH trebalo osmisliti cjelovitu koncepciju i institucionalni okvir održanja rijetko naseljenog ruralnog prostora. Zbog velikih teškoća pri planiranju razvoja/nazadovanja takvih područja (pogotovo brdsko-planinskih, s velikim brojem malih, raštrkanih naselja) možda je upravo sada trenutak da se razmisli i o izmjeni/dopuni jednog od glavnih instrumenata prostornog planiranja u Republici Hrvatskoj, sustava građevinskih područja naselja.</p> <p>U suprotnom, već kroz desetak godina imat će mo značajan broj devastiranih ruralnih naselja, sa (ne samo) stambenim fondom u propadanju (već sada niz općina ima velikih problema sa grupama napuštenih imanja s građevinama u poodmakloj fazi urušavanja, a za koje već godinama nema zainteresiranih kupaca usprkos nerealno niskim cijenama).</p> <p>Sve naprijed navedeno trebalo bi razmotriti kroz sva odnosna poglavlja, a posebice u SWOT analizi.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Problematika ruralnog, a ujedno i nisko naseljenog prostora posebno je obrađena u poglavlju 2. Stanje i procesi, utvrđena u SWOT analizi i posebno su dana usmjerenja u poglavlju 4.1.4. Unapređivanje vitalnosti i privlačnosti ruralnog prostora</p>
		<p>2. Pri izmjeni sustava središnjih naselja (sa šest na pet stupnjeva centraliteta)</p> <p>Daruvaru je neopravdano oduzet status regionalnog središta. Obzirom na bipolarnu strukturu Bjelovarsko-bilogorske županije (Bjelovar u sjeverozapadnom dijelu, a Daruvar u jugoistočnom dijelu) Daruvar bi morao biti jedan stupanj centraliteta iznad Grubišnog Polja i Garešnice (regionalno središte) i nastaviti obavljati funkcije južnog pola razvoja Bjelovarskobilogorske županije, pa i šireg prostora.</p> <p>Iz podataka koje je Zavod za prostorno uređenje Bjelovarsko-bilogorske županije dostavio za potrebe izrade stručne podloge Regionalni razvoj, sustav naselja, urbani i ruralni razvoj i transformacija prostora, vidljivo je da Daruvar zadovoljava sve potrebne kriterije, od broja stanovnika do društvenih i gospodarskih djelatnosti (veleučilište se planira, gradsko je sjedište, već ima otvoreni i zatvoreni bazen, veliku dvoranu, specijalnu bolnicu, općinski sud, trgovačke i ugostiteljske sadržaje, ...). Važećom SPURH planiran je kao manje razvojno središte jače razvijenosti, te ga u novoj podjeli treba planirati kao regionalno središte (uz ili umjesto Pakraca u Požeško-slavonskoj županiji, a čija je snaga kao središnjeg naselja ipak vrlo upitna).</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>U prikazu 4.2. PLANIRANI SUSTAV SREDIŠNJIH NASELJA, korigira se rang naselja Daruvara i Pakraca.</p>
	<p>3. uz tematsko područje</p> <p>4.3. Prometna povezanost</p> <p>Bjelovarsko-bilogorska županija je zbog dugogodišnje prometne izoliranosti i svog specifičnog položaja (jedna od dvije županije koje nemaju kopnenu granicu, između posavskog i podravskog koridora, te poprečnih koridora Srednja Europa-Jadran i Podunavlje-Jadran) oduvijek bila jako zainteresirana za osmišljavanje i realizaciju cjelovitog prometnog rješenja kopnene Hrvatske. Stoga je od početaka strateškog (prostornog i sektorskog) planiranja na ovim prostorima uvijek aktivno sudjelovala u kreiranju istih. Situacija je postala još ozbiljnija nakon prekida sekundarnih veza sjevera i juga Hrvatske preko Bosne i Hercegovine.</p> <p>Zahvaljujući tome, svi strateški dokumenti, od Prostornog plana SRH iz 1974. godine, pa do Strategije prostornog razvoja RH iz 1997. godine i Strategije prometnog razvitka RH iz 1999. godine te njihovih izmjena i dopuna, su načine rješavanja prometa ovog dijela Hrvatske stvarno detaljno analizirali i u konačnici nudili kvalitetna rješenja (koja su se kroz godine postepeno mijenjala/evoluirala).</p> <p>Isto tako i svi dokumenti niže razine, od Regionalnog prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske regije iz 1978. godine i prostorni planovi pet bivših općina, te Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije iz 2001. godine i dvadeset jednog prostornog plana uređenja općine i grada, su postavke strateških dokumenata razrađivali i operacionalizirali.</p> <p>Međutim, izradom Strategije prometnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. do 2030. godine situacija se drastično promijenila. Bjelovarsko-bilogorska županija je (zbog naprijed navedenih razloga) i ovaj put sve tražene podatke dostavila, te učestvovala u svim fazama izrade i donošenja. Ali, na žalost, niti jedna naša primjedba niti prijedlog nisu prihvaćeni, a SPRRH 2014. do 2030. godine je u konačnici izrađena kao da svi naprijed navedeni dokumenti nikada nisu niti postojali. Iz iste je „Jzbačena“ velika većina godinama preispitivanih prometnih koridora i pravaca (bez ikakvih obrazloženja i nuđenja eventualnih alternativnih rješenja), a ostali su u pravilu samo osnovni pravci i projekti sa već pripremljenom kompletnom dokumentacija.</p> <p>Obzirom da su autori SPRRH-a očito i sami ocijenili da se SPRRH 2014. do 2030. godine od temeljnog dokumenta u procesu planiranja prometnog razvoja (koji bi trebao dati smjernice za izradu svih drugih) pretvorila u dokument temeljem kojega će se aplicirati u EU za projekte visokog stupnja gotovosti, te da su u postupku izrade izmjena i dopuna SPURH-a i PPURH koje su usvojene 2013. godine provedene detaljne analize i ocjene prometnog sektora, a usvojene izmjene odnosile su se upravo na te teme, pa stoga za potrebe izrade SPRRH nisu rađene dodatne stručne podloge, mišljenja smo da nema niti argumenata za izmjene u istom.</p> <p>Stoga predlažemo da se u SPRRH "vrate" dionica brze ceste Daruvar-Garešnica-Kutina (koja bi trebala biti i dio alternativnog spoja sjevera i juga RH mimo već sada kritično preopterećenog Zagrebačkog cestovnog čvora) i modernizacija državne ceste Bjelovar-Đurđevac u sva odnosna poglavlja i Prikaz 4.5. Cestovni promet, te naglasi potreba dovršavanja obilaznica većih naselja (prvenstveno Bjelovara i Čazme).</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>Ad. 1</p> <p>U vezi zahtjeva s 'vraćanjem' dionice brze ceste te primjedbi drugih podnositelja u prikazu 4.5. CESTOVNI PROMET ukida se kategorije 'Brze ceste-trasa u istraživanju', a trase iz te kategorije premještaju u kategoriju 'Brze ceste-planirane'.</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Ad. 2</p> <p>U vezi zahtjeva za modernizaciju državnih cesta i dovršenje obilaznica većih naselja u poglavlju 4.3. Prometna povezanost - 4.3.1.1. Razvijanje cestovnog prometa naglašena je međuzavisnost elemenata razvoja cestovnog prometa i mogućnosti razvoja pojedinih područja, povezivanja naselja (središnjih naselja i sjedišta jedinica lokalne, te jedinica područne/regionalne samouprave i središta međudržavnog gospodarstva), tehničkih i sigurnosnih parametara te financijskih uvjeta izgradnje i održavanja. Stoga, i obzirom na usmjeravajući karakter Strategije, sama činjenica da neki projekt nije izrijeком naveden u Strategiji ne znači nemogućnost njegovog planiranja i provođenja u skladu s usmjerenjima koje daje taj dokument.</p>
	<p>4. Isto tako smatramo da nije u potpunosti točna konstatacija: <i>"Mreža izgrađenih/rekonstruiranih cesta dovedena do razine koja zadovoljava današnji trenutak gospodarskog stanja i osnova je za daljnji desetogodišnji razvoj, odnosno potencijal uključivanja RH u europski cestovni sustav. "</i> a koja se ponavlja u više poglavlja, pa i u SWOT analizi, te da je za daljnji razvoj prostora između glavnih prometnih koridora (kakav je i prostor Bjelovarsko-bilogorske županije) neophodno nastaviti sa izgradnjom (i ovom SPRRH) planiranih smjerova.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Navedena konstatacija u dijelu "... osnova je za daljnji desetogodišnji razvoj, odnosno potencijal uključivanja RH u europski cestovni sustav." upravo pretpostavlja traženi razvoj planiranih smjerova.</p>
	<p>5. Također, obzirom da smo uočili velike razlike između SPRRH 2014.-2030. i Nacrta prijedloga SPRRH, a da se i Vi u poglavlju 4.3.1.1. Razvijanje cestovnog prometa pozivate i na Strategiju prometnog razvitka RH iz 1999. godine, molimo Vas da prilikom izrade Revizije nositelja izrade upozorite na eventualne suprotnosti.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Polazeći od zakonske definicije Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske kao temeljnog državnog dokumenta za usmjerenje razvoja u prostoru koji se provodi koordiniranim djelovanjem brojnih dionika prostornog razvoja, dokument je koncipiran kao osnovni okvir kojim se kroz postavljene prioritete usmjeravaju buduće planerske aktivnosti na tri razine prostornog planiranja (državnu, županijsku, lokalnu) i aktivnosti provedbe, pri čemu su posebno prepoznate teme koje je moguće dijelom financirati sredstvima EU.</p>
	<p>6. uz tematsko područje 1.2. Identitet U Prikazu 1.10. Krajobrazna regionalizacija umjesto Bilogorsko-moslavačke županije treba stajati Bilogorsko-moslavački prostor.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>Prema primjedbi podnositelja u prikazu 1.10. KRAJOBRAZNA REGIONALIZACIJA u legendi je izmijenjena točka 3. na način da glasi: 'Bilogorsko-moslavački prostor'</p>
	<p>7. uz tematsko područje 1.3. Prostorni razvoj U poglavlju Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske navodi se "da strateški razvojni dokumenti drugih gospodarskih i upravnih područja i djelatnosti ne mogu biti u suprotnosti sa strategijom ", ali nigdje u daljnjem tekstu nismo pronašli podatak da li je neki važeći dokument u suprotnosti sa nacrtom prijedloga Strategije (na primjer Strategijom prometnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. do 2030. godina).</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Podpoglavlje 1.3. Prostorni razvoj nalazi se unutar poglavlja 1. Uporišne vrijednosti i predstavlja jednu od dosegnutih vrijednosti postavljenih kroz zakonski okvir.</p>

	<p>8. uz tematsko područje 2.1. Populacijska osnova Kako je već naprijed navedeno, demografske prilike i problemska područja su dobro uočeni, ali u nekim kasnijim tematskim područjima nisu odgovarajuće akceptirana (vrlo optimistički).</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Strategija je kroz usmjerenja odredila niz mjera vezanih uz problemska područja iz primjedbe.</p>
	<p>9. uz tematsko područje 2.3. Stanovanje Nije odgovarajuće uočena i obrađena problematika ubrzanog propadanja stambenog (i drugog građevnog) fonda u velikim ruralnim područjima izrazito loših demografskih i razvoj ih karakteristika.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. U sklopu podpoglavlja 4.1.4. Unapređivanje vitalnosti i privlačnosti ruralnog prostora dana su usmjerenja prema traženoj primjedbi.</p>
	<p>10. uz tematsko područje 2.4. Gospodarstvo Uočena je i obrađena problematika sustava poduzetničkih zona, ali u kasnijim poglavljima nisu dane smjerice za rješavanje.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Usmjerenja za razvoj gospodarskih struktura dana su u poglavlju 4.5.6. Prilagođavanje promjenama uvjeta poslovanja.</p>
	<p>11. uz tematsko područje 2.8. SWOT analiza Kao što je naprijed navedeno, u SWOT analizi ima više upitno utvrđenih snaga, a neutvrđenih prilika i prijetnji.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Ne prihvaća se. Primjedba je načelna bez konkretne argumentacije.</p>
	<p>12. uz tematsko područje 4.4. Razvoj energetske sustava U Prikazu 4.10. Prijenos ugljikovodika podzemno spremište plina u Grubišnom Polju treba označiti kao planirano, a obzirom da je tijekom 2015. godine započela i izgradnja.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Strategija određuje dugoročna usmjerenja, a kroz identificirane projekte i aktivnosti te kroz okvir za provedbu utvrđene su prioritetne aktivnosti. Konkretno mjere provedbe Strategije određuju se kroz tri razine prostornih planova te drugim aktima. Nisu, nadalje prihvaćene primjedbe drugih podnositelja kojima je zatraženo uvođenje novog termina u legendu grafičkog prikaza. Naime, u Nacrtu prijedloga Strategije su dane dvije kategorije energetskih građevina: postojeće i lokacije istraživanja. Slijedom tih primjedbi u legendi prikaza 4.9. u Nacrtu konačnog prijedloga Strategije izmijenjen je termin: "Lokacije za istraživanje" u termin: "Potencijalne lokacije", dok će praćenje provedbe biti iskazano u Izvješću o stanju u prostoru.</p>
	<p>13. U poglavlju Male hidroelektrane trebalo bi potencirati preispitivanja mogućnost korištenja planiranih višenamjenskih akumulacija i za proizvodnju električne energije.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. U poglavlju Prioriteti i strateška usmjerenja prostornog razvoja, podpoglavlje 4.4.2. Razvoj proizvodnje, prijenosa, transporta, skladištenja, distribucije i opskrbe energije, Projekti/aktivnosti dodaje se točka: "- programi zaštite, uređenja i korištenja rijeka i zaobilja - višenamjenske građevine i projekti"</p>

8	podnositelj	Brodsko-posavska županija, Županijska skupština
	adresa	Petra Krešimira IV, br. 1, 35 000 Slavonski Brod
	1.	<p>Županijska skupština razmotrila je Nacrt prijedloga Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske, te predlaže dopune Nacrta strategije u dijelu koji se odnosi na prostorni razvoj Brodsko-posavske županije, kako slijedi:</p> <p>a) izradu programa razvoja srednjeg makro-regionalnog centra Slavonski Brod, europski prepoznatog kao "bitnog" centra u mreži srednjih gradova Europske unije (zajedno s Osijekom i Pulom),</p> <p>b) analizu zatečenog gospodarstva vezanog na tradiciju i resurse sa programom razvoja</p> <ul style="list-style-type: none"> - metaloprerađivačke industrije - drvne industrije - graditeljstva - proizvodnje hrane i alkoholnog pića - proizvodnje građevinskog materijala <p>c) zadržavanje cestovnih, željezničkih i ostalih pravaca definiranih prostornoplanskom dokumentacijom, a odnose se na kontaktno područje sa zemljama izvan EU</p> <p>d) zadržavanje energetske projekata sa planiranom distribucijskom mrežom</p> <p>e) zadržavanje i razvoj visokog školstva i zdravstva</p> <p>f) zadržavanje cestovnih (koridor V i X) željezničkih i ostalih pravaca definiranih prostorno planskom dokumentacijom (Prostorni plan Brodsko-posavske županije), a odnose se na kontaktno područje sa zemljama izvan Europske unije (željezničko-cestovni most) preko rijeke Save u naselju Rušćica s pripadajućom poveznom infrastrukturom</p> <p>g) zadržavanje energetske projekata s planiranom distribucijskom mrežom (termoelektrana Bjeliš s 400 KW razvodom i uklopištem/izdana lokacijska dozvola.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća.</p> <p>ad. a) Strategijom je utvrđena uloga Slavanskog Broda u sustavu naselja RH i uloga u europskoj mreži gradova te je za sva makroregionalna i regionalna središta utvrđena potreba jačanja kapaciteta i korištenja razvojnih potencijala.</p> <p>ad. b) Razvojni program Slavanskog Broda i elementi pametne specijalizacije utvrdit će se dokumentima regionalne i lokalne razine, u okviru politike regionalnog razvoja.</p> <p>ad. c) - ad .g) Prihvaća se sukladno karakteru grafičkih prikaza.</p>
	2.	<p>U Nacrtu prijedloga Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske nije sadržan prikaz konkretnih mjera, stoga se predlaže Ministarstvu graditeljstva i prostornog uređenja da u konačnom tekstu Strategije definira i utvrdi konkretne mjere za provedbu iste.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Polazeći od zakonske definicije Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske kao temeljnog državnog dokumenta za usmjerenje razvoja u prostoru koji se provodi koordiniranim djelovanjem brojnih dionika prostornog razvoja, dokument je koncipiran kao osnovni okvir kojim se kroz postavljene prioritete usmjeravaju buduće planerske aktivnosti na tri razine prostornog planiranja (državnu, županijsku, lokalnu) i aktivnosti provedbe, pri čemu su posebno prepoznate teme koje je moguće dijelom financirati sredstvima EU.</p>

9	podnositelj	Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije
	adresa	Trg pobjede 26a, 35 000 Slavonski Brod
		<p>Primjedbe, prijedlozi i sugestije Zavoda za PUBPŽ sistematizirane su u tri grupe: Načelne primjedbe po raspravi o predmetnom dokumentu na sjednici Skupštine Brodsko posavske županije, primjedbe sa setom konkretnih dopuna na Prijedlog Strateške studije o utjecaju na okoliš SPRRH, te set komentara i sugestija na SPRRH (54 komentara).</p> <p>Kako se radi o opsežnom materijalu (koji ne stane u traženu formu) dostavljamo ga mail- om stručnom izrađivaču , Hrvatskom zavodu za prostorni razvoj, na ruke ravnateljice, a poštom nositelju izrade, nadležnom ministarstvu.</p>
		<p>1. Predgovor, "utvrđeni strateški nacionalni interesi dugoročnog prostornog razvoja" Ovo je trebala biti posljedica. Taksativno posloženi, metodološki utvrđeni prioriteta nacionalnog interesa. Kako bi ih prije nazvao utvrđenim ciljevima, a bez jasno postavljenih prioriteta I mjera provedbe, treba ih I nazvati pravim imenom, ciljevi i mogućnosti.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Citirani dio Predgovora odnosi se na Strategiju prostornog uređenja RH 1997.</p>
		<p>2. Predgovor, "usmjerenja za ublažavanje negativnih procesa u ruralnom prostoru, za unapređivanje urbano-ruralnih poveznica te osnaživanje uloge srednje velikih i malih gradova" Sjajna konstatacija o činjeničnom stanju koja je trebala polučiti set mjera (političkih smjerenja), no ostalo je na deklaraciji.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Citirani dio Predgovora razrađuje se u analitičkom i planskom dijelu Strategije.</p>
		<p>3. Predgovor, "poziv za uključivanje u konstruktivnu raspravu o koncepciji prostornog razvoja" Najznačajnija konstatacija iz uvoda koja ostavlja mjesta vjerovanju u dosege "struke" kroz javnu raspravu.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Dosadašnji dosezi struke prepoznati su u poglavlju 1. Uporišne vrijednosti</p>
		<p>4. Proces i metodologija izrade, "teritorijalnu koheziju koja se ostvaruje poticanjem regionalnog razvoja i smanjenjem regionalnih razlika," O ovome se u Strategiji moraju osim opredjeljenja pojaviti i mjere. Kako, tko i kada?</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Polazeći od zakonske definicije Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske kao temeljnog državnog dokumenta za usmjerenje razvoja u prostoru koji se provodi koordiniranim djelovanjem brojnih dionika prostornog razvoja, dokument je koncipiran kao osnovni okvir kojim se kroz postavljene prioritete usmjeravaju buduće planerske aktivnosti na tri razine prostornog planiranja (državnu, županijsku, lokalnu) i aktivnosti provedbe, pri čemu su posebno prepoznate teme koje je moguće dijelom financirati sredstvima EU.</p>
		<p>5. Proces i metodologija izrade, "više od trideset za prostor relevantnih razvojnih dokumenata nacionalne razine" Naglasiti činjenicu kako je i veći dio navedenih dokumenata proveden i donešen bez ili uz minoran utjecaj prostorno-planske sinteze. U primjeni je sektorsko planiranje protiv kojega dižemo glas- Apolitika.....prilično bezuspješno. Nedostaju adekvatne mjere za provedbu!!</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Podpoglavlje 5.2.4. Modeli međusektorske suradnje i koordinacije, naslov Horizontalana integracija utvrđuje se: "U postupke izrade i donošenja sektorskih razvojnih dokumenata potrebno je u najranijoj fazi uključiti, ovisno o razini za koju se dokument donosi, nadležne županijske zavode za prostorno uređenje ili Hrvatski zavod za prostorni razvoj, te provesti odgovarajuće ex-ante vrednovanje mogućih utjecaja dokumentom predloženih ciljeva, mjera i aktivnosti na prostorni razvoj područja za koje se dokument donosi."
	6. Proces i metodologija izrade, "Usporedno je započeo i proces analize i ocjene stanja pojedinih prostornih sustava i ključnih procesa uprostoru, kao i postupak strateške procjene utjecaja na okoliš, u skladu s posebnim propisima." referirati se na direktivu Europskog parlamenta (2001/42) o procjeni učinaka određenih planova i programa na okoliš, uvažavajući činjenicu da se procjene planova i programa obavljaju paralelno na različitim hijerarhijskim razinama (dolazi do multipliciranja) s ciljem izbjegavanja udvostručavanja procjene, a time i stvaranja nepotrebnih troškova (članak 5.)
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Stručna podloga je javno dostupna na web stranici HZPR, s obzirom na mjerilo kartograma, različita mjerila i godine izvora podataka te usmjeravajući karakter Strategije, koja sadrži osnovu i organizaciju prostornog razvoja, svi su prikazi shematizirani i iz njih se ne povlače detaljni podaci. Polazeći od zakonske definicije Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske kao temeljnog državnog dokumenta za usmjerenje razvoja u prostoru koji se provodi koordiniranim djelovanjem brojnih dionika prostornog razvoja, dokument je koncipiran kao osnovni okvir kojim se kroz postavljene prioritete usmjeravaju buduće planerske aktivnosti na tri razine prostornog planiranja (državnu, županijsku, lokalnu) i aktivnosti provedbe, pri čemu su posebno prepoznate teme koje je moguće dijelom financirati sredstvima EU.
	7. Proces i metodologija izrade, "Analiza prostornih planova županija" Naslov sve govori, ali metodologija je nepoznata a rezultat u Polazištima I Prioritetima nije u suglasju s Činjenicama koje svoje uporište nalaze u važećoj prostorno-planskoj dokumentaciji/ PPŽ BPŽ (magistralna infrastruktura!!)
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Stručna podloga je javno dostupna na web stranici HZPR, s obzirom na mjerilo kartograma, različita mjerila i godine izvora podataka te usmjeravajući karakter Strategije, koja sadrži osnovu i organizaciju prostornog razvoja, svi su prikazi shematizirani i iz njih se ne povlače detaljni podaci. Polazeći od zakonske definicije Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske kao temeljnog državnog dokumenta za usmjerenje razvoja u prostoru koji se provodi koordiniranim djelovanjem brojnih dionika prostornog razvoja, dokument je koncipiran kao osnovni okvir kojim se kroz postavljene prioritete usmjeravaju buduće planerske aktivnosti na tri razine prostornog planiranja (državnu, županijsku, lokalnu) i aktivnosti provedbe, pri čemu su posebno prepoznate teme koje je moguće dijelom financirati sredstvima EU.
	8. Proces i metodologija izrade, "te javna rasprava o Strateškoj studiji o utjecaju Strategije na okoliš" Postoji cijeli niz primjedbi I sugestija na predmetni dokument u posebnom separatu
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Primjedba, odgovor i obrazloženje dani su u obradi primjedbi na Stratešku studiju u okviru javne rasprave.
	9. 1.1. Prostorna osnova "Tablica 1.1." Bilo bi uputno ove podatke vidjeti I georeferencirano prikazane, uz prateću bazu.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Primjedba je vezana uz temu NIPP-a koja je obrađena Strategijom.

10.	1.1.2. Prirodna bogatsva, "Sava, koja se najvećim dijelom svoga toka, oko 60 % od ukupno 945 km, nalazi u Hrvatskoj" nije uopće tretirana kao hidrotehnički potencijal u većini svog moćnog toka (od Siska do Županje) 18 uporišne
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća. Navedeni aspekt se sagledava u usmjerenju 4.5.1. Prilagođavanje klimatskim promjenama, Projekti/Aktivnosti, točka 2., "Vrednovanje prostornih, povijesnih, prirodnih i infrastrukturnih obilježja prostora uz rijeke i integralno sagledavanje razvoja sustava: zaštite od poplava, plovnosti, vodoopskrbe, energetskog korištenja, razvoja naselja, zaštite prirodne i kulturne baštine, prometa i turizma, s naglaskom na zaštitu najosjetljivijih područja uz rijeku (vodozaštitna područja, zaštićena područja prirode i značajna staništa), uz međunarodnu stručnu koordinaciju svih država u slivu rijeka". Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja u poglavlju Prioriteti i strateška usmjerenja prostornog razvoja, podpoglavlje 4.4.2. Razvoj proizvodnje, prijenosa, transporta, skladištenja, distribucije i opskrbe energije, Projekti/aktivnosti dodaje se točka: "- programi zaštite, uređenja i korištenja rijeka i zaobalja - višenamjenske građevine i projekti".
11.	Prikaz 1.7. Područje moguće prekogranične suradnje definirano za zaštitu prirode, ali za hidrotehničke potencijale ne?
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se. U podpoglavlju 4.1.6. Smanjivanje regionalnih razlika i održivo planiranje razvojno specifičnih područja , naslovu Pogranična područja, dodana je rečenica: "4.1.6. Smanjivanje regionalnih razlika i održivo planiranje razvojno specifičnih područja." Nadalje, za pogranična područja predviđena je prekogranična suradnja kroz EU programe ili u skladu s zajedničkim izazovima i potencijalima
12.	1.2.4. Krajobraz, "ograničen je, potrošiv i neponovljiv" Krajobraz mora naći značajno mjesto u strategiji. Sa točno definiranim opisom(u ovom trenutku ga nema), a potom i mjerama za očuvanje identiteta.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Usmjerenje podpoglavlja 4.2.4. Afirmacija obilježja i vrijednosti krajobraza, nalaže izradu krajobraznog atlasa čime će se ostvariti traženo.
13.	1.3.2. Sustav prostornog uređenja, "Strategijom u tom smislu treba postići visok stupanj suglasja o bitnim ciljevima uređenja prostora," Zapamtite pojam: visok stupanj suglasja o bitnim ciljevima... kad budete kreirali mjere u poglavlju 4.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Tražena sugestija uzeta je u obzir pri izradi poglavlja 4.
14.	1.3.2. Sustav prostornog uređenja, "Prostorni planovi i strateški razvojni do- kumenti drugih gospodarskih i upravnih područja i djelatnosti ne mogu biti u su- protnosti sa Strategijom." Vrlo problematičan stav za provedbu. Posebno sa stajališta ako nova Strategija naprosto obriše opredjeljenja iz važećih prostornih planova županija, a bez po zakonu propisane rasprave o izmjeni istih!!!
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. S obzirom na mjerilo kartograma, različita mjerila i godine izvora podataka te usmjeravajući karakter Strategije, koja sadrži osnovu i organizaciju prostornog razvoja, svi su prikazi shematizirani i iz njih se ne povlače detaljni podaci. Polazeći od zakonske definicije Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske kao temeljnog državnog dokumenta za usmjerenje razvoja u prostoru koji se provodi koordiniranim djelovanjem brojnih dionika prostornog razvoja, dokument je koncipiran kao osnovni okvir kojim se kroz postavljene prioritete usmjeravaju buduće planerske aktivnosti na tri razine prostornog planiranja (državnu, županijsku, lokalnu) i aktivnosti provedbe.

15.	1.4. Međunarodni kontekst, "koncept prostornog razvoja i planiranja počiva na poštovanju geografskih, povijesnih i kulturoloških posebnosti, odnosno tradicije i identiteta, izbjegavajući zamku isključivo tržišno orijentiranog planiranja temeljenog na rastućoj konkurenciji privlačenja investicija. Konceptom teritorijalne kohezije naglašena je primjena prostornog pristupa u svim fazama odlučivanja u sektorskim politikama uz naglašenu potrebu za suradnjom na svim razinama upravljanja." Ako je ovo činjenica....
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Podpoglavlje 5.2.4. Modeli međusektorske suradnje i koordinacije, naslov Horizontalana integracija utvrđuje se: "U postupke izrade i donošenja sektorskih razvojnih dokumenata potrebno je u najranijoj fazi uključiti, ovisno o razini za koju se dokument donosi, nadležne županijske zavode za prostorno uređenje ili Hrvatski zavod za prostorni razvoj, te provesti odgovarajuće ex-ante vrednovanje mogućih utjecaja dokumentom predloženih ciljeva, mjera i aktivnosti na prostorni razvoj područja za koje se dokument donosi." Također, dokument je koncipiran kao osnovni okvir kojim se kroz postavljene prioritete usmjeravaju buduće planerske aktivnosti na tri razine prostornog planiranja (državnu, županijsku, lokalnu) i aktivnosti provedbe.
16.	1.4. Međunarodni kontekst, "Prostorno planiranje pozicionirano je kao jedan od ključnih instrumenata za uspostavljanje dugoročnog i održivog okvira za gospodarski, socijalni i teritorijalni razvoj" ...A ovo sredstvo za postizanje cilja.....
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Prostorno planiranje zaista jest sredstvo za ostvarenje dugoročno održivog prostornog razvoja.
17.	1.4. Međunarodni kontekst, "značenje tzv. komunikacijske kulture među svim dionicima" Može li se kroz ovaj document definirati i konkretna mjera za uspostavu sustava sa zajedničkim nazivnikom? Npr. Kroz Uredbu...
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Cijelo podpoglavlje 5.2. Koordinacija razvojnih mjera u prostoru daje usmjerenja za razvoj sustava
18.	1.4. Međunarodni kontekst, "Inicijative i institucije vezane uz regionalni razvoj prati izrada strateških dokumenata koji određuju područja suradnje i prioritete, a mogu ih podržavati europski strukturni i investicijski fondovi." Mogu li se u ovom kontekstu pojaviti i u Strategiji preporučiti kao prioritet projekti vezani za rijeku Savu u kontekstu projekta prostornog razvoja savskog bazena kako slijedi: -valorizirati postojeću dokumentaciju prostora, obilježja postojećeg stanja i dosadašnjeg razvoja -jasno definirati ograničenja i mogućnosti koje je moguće interpretirati složenim prikazima mikro i makro sadržaja kako bi se jedinstveni geografski prostor povezo planerski i upravno -utvrditi metode koje treba primjenjivati u budućnosti u procesima planiranja -formirati konceptualnu osnova razvoja prostora uz rijeku Savu Osnovni prostorno planerski elementi : •zaštita od poplava, •plovnost, •vodoopskrba, •energetsko korištenje, •razvoj naselja, •zaštita prirode i kulture, •turizam i promet, uz poseban naglasak na najosjetljivijim područjima uz rijeku Savu (vodozaštitna područja, parkovi prirode,...).?
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća. Odgovor i obrazloženje kao pod rbr. 10.

19.	2.1.3. Demografska prognoza, "To bi bilo ostvarivo jedino u slučaju znatnije imigracije" Ako je ovo prognoza nije li logično da strateški cilj bude uvoz radne snage. O toj političkoj mjeri se vrlo jasno mora postaviti Vlada I Sabor jer ta konkretna mjera direktno utiče na gospodarstvo, potom na energetiku, a sve zajedno na ukupni prostor! I zato bi činjenica o nužnosti znatnije imigracije, kao I modaliteti pristupa trebali naći mjesta u mjerama za provedbu ove Strategije.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Citirana teza je hipotetski iznesena u poglavlju stanja i procesa na temelju stručne podloge. Strategija se kroz opći cilj odredila prema ublažavanju negativnih demografskih kretanja.
20.	2.2.1. Upravno-teritorijalni ustroj, "U sustavu prostornog planiranja, teritorijalni ustroj gradova i općina u odnosu na veličinu statističkih površina nije optimalan." Ako je konstatacija da teritorijalni ustroj gradova i općina nije optimalan, onda Strategija treba predložiti kako da se ova spoznaja popravi i pokrene ka optimalnom.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Strategija ne isključuje mogućnost izmjene/racionalizacije administrativno-teritorijalnog ustroja, već upravo upućuje na mogućnost preispitivanja administrativno-teritorijalnog ustroja kojim bi se u kontekstu prostornog razvoja doprinijelo optimizaciji sustava prostornog uređenja.
21.	2.2.3. Regionalne razlike, "županija nalazi se u I. skupini s najslabijim indeksom razvijenosti: Virovitičko-podravska, Brodsko-posavska" Ova poražavajuća konstatacija nalaže konkretne mjere u Strategiji. Nije problem u tome što je pojedina regija na posljednjem ili predposljednjem mjestu. Temeljni problem je u odnosu 1:10 između najrazvijenijih i najnerazvijenijih. Koji se pokušava utopiti u statistički prosjek sjeverne Hrvatske od1:3!! A Prijedlog Strategije je pun konstatacija o uravnoteženom razvoju i sl.

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja u podpoglavlju 4.1.6. Smanjivanje regionalnih razlika i održivo planiranje razvojno specifičnih područja dodaje se novi naslov: "Istočna Hrvatska", i tekst koji glasi: "Radi ostvarivanja temeljnog cilja uravnoteženog razvoja, odnosno ujednačavanja razvojnih pokazatelja, potrebno je potaknuti gospodarski razvoj ovog područja.</p> <p>Prostor je to s najvećim udjelom srednjih i velikih naselja (između 500 i 10.000 stanovnika), s prostornim širenjem prigradskih naselja uz najveće urbane centre te depopulacijom i jakom regresijom u gotovo cijelom, a naročito zapadnom dijelu regije. Gotovo svako peto naselje ima razinu funkcionalne opremljenosti barem na razini lokalnog centra.</p> <p>Zahvaljujući svojim prirodno-geografskim predispozicijama, tradicionalni agrarni prostor ima potencijal povezivanja poljoprivredne proizvodnje i turizma te daljnjeg razvoja postojećih industrija koje su suočene s izazovima prilagodbe na promjene poslovanja i jačanja urbano-ruralnih veza.</p> <p>Prostor je to s nekoliko ključnih infrastrukturnih projekata u RH: višenamjenski kanal Dunav – Sava, luka Vukovar (kao točke budućeg intermodalnog sustava), projekt uređenja plovnog puta rijeke Save na IV./V. klasu, razvoj putničkog i teretnog zračnog prometa, nastavak gradnje autoceste A5 od Osijeka prema Mohaču na koridoru 5C.</p> <p>Projekti/Aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Razvoj ključnih infrastrukturnih projekata • Razvoj turizma temeljen na lokalnim vrijednostima i ponudi, posebno riječnom turizmu na Savi, Dravi i Dunavu • Revitalizacija gospodarskih grana na suvremenim i konkurentnim osnovama • Iskorištavanje geotermalne energije (u energetici, poljoprivredi, turizmu i dr.) • Prekogranična suradnja kroz EU programe ili u skladu sa zajedničkim izazovima i potencijalima • Suradnja u vrednovanju i afirmaciji krajobraza • Utvrđivanje zajedničkih ekoloških kriterija korištenja i zaštite prirodnih resursa“
	<p>22. 2.2.3. Regionalne razlike, "Ekonomski i demografski pokazatelji upućuju na dugoročno najveće negativne posljedice u prostoru u Virovitičko-podravskoj, Požeško-slavonskoj i Brodsko-posavskoj županiji"</p> <p>Uz ovu konstataciju moraju postojati konkretne mjere, ne samo gospodarske već i političke, koje će omogućiti da potreba za uravnoteženim razvojem ne ostane na nivou deklaracije.(trenutačno stanje stvari u Nacrtu prijedloga)</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>Odgovor i obrazloženje kao pod rbr. 21.</p>
	<p>23. Prikaz 2.6., "Područja posebnih razvojnih izazova"</p> <p>Nacrtom prijedloga... područje u kojem je I velik dio naše županije nazvano je područjem posebnih razvojnih izazova. SPURH iz 1997. (trenutačno aktuelni dokument), ovo područje naziva "područje s ograničenjima u razvoju " I za isto nalaže izradu strateških dokumenata, na državnom nivou!</p> <p>Činjenica je, kako su "mjere" utvrdile da treba, ali ne I tko, kako , kada, kao niti što ako se isto ne učini. I posljedica je da takovi dokumenti nisu izrađeni.</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>U podpoglavlju 4.1.6. Smanjivanje regionalnih razlika i održivo planiranje razvojno specifičnih područja dodaje se novi naslov: "Smanjivanje regionalnih razlika", i tekst koji glasi: "U ostvarenju općeg cilja prostornog razvoja, posebnu je pažnju potrebno posvetiti područjima sa slabijim društveno-gospodarskim pokazateljima iskazanim kompozitnim pokazateljem stupnja razvijenosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (indeks razvijenosti), koje prema propisima iz područja regionalnog razvoja dobivaju status potpomognutog područja.</p> <p>Mjere za razvoj potpomognutih područja utvrđuju se operativnim četverogodišnjim programima Vlade Republike Hrvatske i mjerama porezne politike."</p>
	<p>24. 2.2.4. Razvojno specifična područja, "U promišljanju poticanja održivog regionalnog razvoja provođenjem politike regionalnog razvoja ova su područja prepoznata kao slabije razvijena i/ili područja s razvojnim posebnostima. Strateški ciljevi razvoja tih područja usmjereni su na smanjenje regionalnih nejednakosti posebnim intervencijama iz državnog proračuna i povlačenjem namjenskih sredstava iz fondova EU-a"</p> <p>Ovu konstataciju treba, u poglavlju 4. predmetnog dokumenta, provesti u djelo konkretnim mjerama koje utvrđuju prioritete i dinamiku, a poglavito nositelje provedbe!</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>S postavljenim obzorom na 2030. godinu i dalje, kao i usmjerenjima prostornog razvoja koja se primjenjuju na tri razine – do razine naselja, Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske nije operativni program s precizno definiranim mjerama, nositeljima, sredstvima i izvorima financiranja kakve je moguće dati u dokumentima kratkoročnog i srednjoročnog karaktera, već se njome identificiraju dugoročne zadaće prostornog razvoja, strateška usmjerenja i polazišta za koordinaciju njihovih razvojnih mjera u prostoru.</p>
	<p>25. 2.2.6. Razvoj naselja i urbanizacija, "Policentrična razvojna politika koja se na području naseljavanja morala ostvarivati s pomoću konkretnih mjera, ostala je nedorečena dijelom zbog prekratkog predviđenog vremena za njezinu provedbu, dijelom zbog sektorske neusklađenosti razvojnih planova, a dijelom zbog nepostojanja sustava praćenja realizacije,"</p> <p>Policentrična razvojna politika koja se na području naseljavanja morala ostvarivati s pomoću konkretnih mjera, ostala je nedorečena dijelom zbog prekratkog predviđenog vremena za njezinu provedbu, dijelom zbog sektorske neusklađenosti razvojnih planova, a dijelom zbog nepostojanja sustava praćenja realizacije.</p> <p>Ove spoznaje upućuju na definiranje vrlo konkretnih mjera provedbe, no u poglavlju 4. su izostale. Dakle, ako postoji spoznaja o sektorskoj neusklađenosti razvojnih planova i znamo koje su posljedice, onda je konkretna mjera definiranje tko i kako i do kad isto treba uskladiti. Primjer: U Uredbi koja prethodi Pravilniku (našem)</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>U podpoglavlju 4.1.1. Optimiziranje sustava naselja dana su usmjerenja za razvoj policentričnog sustava koje će provoditi nositelji provedbe na sve tri razine.</p>
	<p>26. 2.2.6. Razvoj naselja i urbanizacija, "U urbanom sustavu Hrvatske ističu se mali gradovi, a nedostaju gradovi srednje veličine"</p> <p>Ako se u urbanom sustavu Hrvatske ističu mali gradovi, a nedostaju gradovi srednje veličine onda je konkretna mjera u Strategiji način kako stimulirati razvoj gradova srednje veličine! Napominjem kako su takove, konkretne mjere izostale.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>U podpoglavlju 4.1.3. Razvijanje ugodnih i uređenih gradova, naslov Potpora razvoju srednje velikih i malih gradova naselja dana su odgovarajuća usmjerenja koje će provoditi nositelji provedbe na sve tri razine.</p>

	<p>27. 2.4. Gospodarstvo, "RH nema cjeloviti nacionalni strateški dokument za razvoj svih gospodarskih grana već se razvoj gospodarstva planira na sektorskoj razini. Strateški okvir za razvoj gospodarstva fragmentiran je i nepotpun te vremenski i sadržajno (djelomično) neusklađen. Za provedbu je zadužen veliki broj institucija na svim razinama, ali među njima ne postoji odgovarajuća koordinacija."</p> <p>RH nema cjeloviti nacionalni strateški dokument za razvoj svih gospodarskih grana već se razvoj gospodarstva planira na sektorskoj razini. Strateški okvir za razvoj gospodarstva fragmentiran je i nepotpun te vremenski i sadržajno (djelomično) neusklađen. Pa nije li logično Strategijom propisati obavezu I prioritet, kao I nositelja izrade strateškog plana razvoja gospodarstva na nacionalnoj razini?</p> <p>Za provedbu je zadužen veliki broj institucija na svim razinama, ali među njima ne postoji odgovarajuća koordinacija. Ovakova konstatacija naprosto nudi teze koje se moraju naći ukonkretnim mjerama za provedbu ovog dokumenta. Tko je zadužen za koordinaciju, kako se provodi, što se dešava ako sektorski document ne prođe koordinaciju itd?</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>U podpoglavljju 5.2.4. Modeli međusektorske suradnje i koordinacije dana su usmjerenja za unapređivanje sustava.</p>
	<p>28. Prikaz 2.19., "HRVATSKA I GLAVNI EUROPSKI PROMETNI PRAVCI"</p> <p>Ne bi li bilo mudro pozvati se I na europski document iz Helsinki-ja, 1997. Gdje su definirani paneuropski prometni koridori I gdje se spominje I Xkoridor I Vc koridor, koridori od izuzetne važnosti za RH, a posebno za GEOSTRATEŠKI POLOŽAJ Slavonije?</p> <p>Ovako se, možda I nenamjerno prikazuje tendencija prebacivanja interesa ka intermodalnim projektima u TEN-T koridorima.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća.</p> <p>Slijedom primjedbe podnositelja u prikazu 2.19. HRVATSKA I GLAVNI EUROPSKI PROMETNI PRAVCI dodaje se dio prikaza koji sadrži i ostale prometne pravce.</p>
	<p>29. 2.5.1. Prometna infrastruktura, Infrastruktura riječnog prometa, "U mrežu malih i srednjih luka dunavskog prometnog koridora nisu uključene naše postojeće luke Slavonski Brod, Sisak, Vukovar i Osijek"</p> <p>Kako u mrežu malih i srednjih luka dunavskog prometnog koridora nisu uključene naše postojeće luke Slavonski Brod, Sisak, Vukovar i Osijek logično je za očekivati pisanu mjeru da se uljuče, ali I na koji način, ako ima prepreka, kao I definiran prioritet.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>Prema ovoj i primjedbama drugih podnositelja u poglavlju poglavlju Stanje i procesi u prostoru, podpoglavljju 2.5.1. Prometna infrastruktura, tekstu naslova Infrastruktura riječnog prometa tekst: " U mrežu malih i srednjih luka dunavskog prometnog koridora nisu uključene naše postojeće luke Slavonski Brod, Sisak, Vukovar i Osijek." zamjenjuje se tekstem: "Prema Europskom sporazumu o glavnim plovnim putovima od međunarodnog značaja (European Agreement on Main Inland Waterways of International Importance – AGN), koji je Republika Hrvatska potpisala i ratificirala, plovni putovi rijeka Save, Drave, Dunava i budućeg kanala Dunav-Sava uvrštavaju u mrežu europskih plovnih putova, a luke u Osijeku, Vukovaru, Slavonskom Brodu i Sisku u mrežu luka otvorenih za međunarodni promet."</p>

30.	<p>2.5.1. Prometna infrastruktura, Infrastruktura riječnog prometa, "Riječni promet obilježava:</p> <ul style="list-style-type: none"> • neuređenost postojećih riječnih objekata, ponajprije postojećih plovnih putova Save i Drave • nedostatak prihvaćenog dugoročnog plana izgradnje luka i plovnih putova • nedovršenost projekta kanala Sava– Dunav i projekta uređenja plovnog puta rijeke Save na IV./V. klasu • neuređenost međudržavnih odnosa u vezi s režimom plovidbe Savom i Dunavom." <p>Ako riječni promet obilježava:</p> <ul style="list-style-type: none"> • neuređenost postojećih riječnih objekata, ponajprije postojećih plovnih putova Save i Drave • nedostatak prihvaćenog dugoročnog plana izgradnje luka i plovnih putova • nedovršenost projekta kanala Sava – Dunav i projekta uređenja plovnog puta rijeke Save na IV./V. klasu • neuređenost međudržavnih odnosa u vezi s režimom plovidbe Savom i Dunavom, • onda su rješenja ovih pitanja mjere u Strategiji! to konkretne, institucijskim okvirom, planiranim sredstvima i terminskim planom.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>S postavljenim obzorom na 2030. godinu i dalje, kao i usmjerenjima prostornog razvoja koja se primjenjuju na tri razine – do razine naselja, Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske nije operativni program s precizno definiranim mjerama, nositeljima, sredstvima i izvorima financiranja kakve je moguće dati u dokumentima kratkoročnog i srednjoročnog karaktera, već se njome identificiraju dugoročne zadaće prostornog razvoja, strateška usmjerenja i polazišta za koordinaciju njihovih razvojnih mjera u prostoru.</p>
31.	<p>2.5.1. Prometna infrastruktura, Infrastruktura zračnog prometa, "Mreža zračnih luka i pristaništa, napose u kopnenom dijelu Hrvatske, nema nove prostorne zahtjeve za prostor,"</p> <p>Ova konstatacija iz analize stanja ne stoji. U PPŽ BPŽ, a o razvoju zračnog prometa piše slijedeće:.....potrebno istražiti novu lokaciju za zračnu luku 2.C kategorije!</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>U podpoglavlju 2.5.1. Prometna infrastruktura, naslov Infrastruktura zračnog prometa, briše se zadnja rečenica.</p>
32.	<p>2.5.2. Energetska infrastruktura, "Energetski pokazatelji RH ukazuju na manjak raspoložive energije u resursima i proizvodnim kapacitetima"</p> <p>podatak koji se čini realnim,nekoliko rečenica dalje dovodi se u pitanje konstatacijom "RH u ovom trenutku raspolaže dovoljnim proizvodnim kapacitetima (instalirane snage), koji uspješno podmiruju trenutnu potrošnju (gospodarsku i individualnu)""???? Koji je podatak točan?</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća.</p> <p>Na temelju ove i primjedbi drugih podnositelja, tematika razvoja energetskog sustava u Strategiji, iznesena kroz analizu stanja u podpoglavlju 2.5.2. Energetska infrastruktura te u usmjerenjima u podpoglavlju 4.4. Razvoj energetskog sustava temeljito je ažurirana.</p>
33.	<p>2.5.2. Energetska infrastruktura, "U domaćoj proizvodnji najveće značenje ima prirodni plin (37%), zatim vodne snage (34%) i nafta (21%)"</p> <p>Iako u domaćoj proizvodnji energije najveće značenje ima prirodni plin (37%), zatim vodne snage (34%) i nafta (21%), nigdje nije spomenuta najveća, najšira, najmoćnija Rijeka u RH, Sava, posebno u svom širokom toku, od Siska do Županje, kao hidrotehnički potencijal I mogućnost pokretanja ove ideje u narednih 15 godina?</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća.</p> <p>Odgovor i obrazloženje kao pod rbr. 10.</p>

34.	2.6.2. Antropogeni utjecaji, Odnos prema krajobrazu, "Zbog svega navedenog pritisci su na kraj- obraz veliki, a može se očekivati da će biti i veći. Prije svega to se odnosi na: širenje većih gradova u njihovu okolicu, odumi- ranje malih gradova i ruralnih područja" Ako je navedeno "Zbog svega navedenog pritisci su na krajobraz veliki, a može se očekivati da će biti i veći. Prije svega to se odnosi na: širenje većih gradova u njihovu okolicu, odumiranje malih gradova i ruralnih područja", nije li razborito očekivati u Strategiji prostornog uređenja RH i set mjera koje sprečavaju širenje velikih gradova u njihovu okolicu, te set konkretnih mjera koje sprečavaju odumiranje malih gradova I ruralnog područja?
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Strategija kumulativno kroz čitav niz usmjerenja (odmjereno korištenje, vitalnost ruralnog prostora i td.) integralno određuje: "Ostvarenje općeg cilja i postavki koncepcije planira se usmjeravanjem aktivnosti uz pomoć 5 utvrđenih razvojnih prioriteta sa strateškim usmjerenjima prostornog razvoja."
35.	2.8. SWOT analiza, "Utvrđene slabosti" Svaka od teza iz SWOT analize u kategoriji- SLABOSTI, podloga je za definiranje mjera u Strategiji.....Jedino što mjere, da bi bile učinkovite, moraju sadržavatipuno više konkretnih podataka od puke deklaracije.. Nositelja, planirana sredstva I izvor, terminski plan, kao iset destimulativnih mjera za neizvršenje. U ovom Nacrtu prijedloga takav set konkretnih mjera je izostao!
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Svi navodi iz SWOT analize na odgovarajući način su obrađeni i uzeti u obzir kod definiranja usmjerenja u poglavlju 4. Prioriteti i strateška usmjerenja prostornog razvoja.
36.	3. Polazišta i koncepcija prostornog razvoja, "Opći cilj prostornog razvoja— ravnomjeran i održiv prostorni razvoj na principima teritorijalne kohezije u funkciji poboljšanja kvalitete života i ublažavanja depopulacijskih trendova, uz očuvanje identiteta prostora" Svaki od općih ciljeva prostornog razvoja na str.109. podloga je za set konkretnih mjera(u Prioritetima I strateškim usmjerenjima).....koje su izostale.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Ostvarenje općeg cilja i postavki koncepcije planira se usmjeravanjem aktivnosti uz pomoć 5 utvrđenih razvojnih prioriteta sa strateškim usmjerenjima prostornog razvoja.
37.	4.1. Održivost prostorne organizacije, "Odabranom modelu policentričnosti osnovni je cilj osigurati uravnoteženu prostornu raspodjelu stanovništva i ublažavanje procesa depopulacije na državnom teritoriju" Odabranom modelu policentričnosti osnovni je cilj osigurati uravnoteženu prostornu raspodjelu stanovništva i ublažavanje procesa depopulacije na državnom teritoriju. Ako je ovo konstatacija, koje su mjere za postizanje tog cilja? Strategija bi morala dati odgovor na ovo pitanje.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. U podpoglavljju 4.1.1. Optimiziranje sustava naselja dana su usmjerenja za razvoj policentričnog sustava koje će provoditi nositelji provedbe na sve tri razine.
38.	4.1. Održivost prostorne organizacije, "sekundarnih mreža smatra se vitalnom za integraciju regionalnih i urbanih gospodarstava te njihovu konkuren- tnost, a poglavito u svrhu jačanja srednje velikih i malih gradova i njihovih funkcija u generiranju općeg regionalnog razvoja." Gustoća sekundarnih mreža smatra se vitalnom za integraciju regionalnih i urbanih gospodarstava te njihovu konkurentnost, a poglavito u svrhu jačanja srednje velikih i malih gradova i njihovih funkcija u generiranju općeg regionalnog razvoja. Koji je put do guste sekundarne mreže? Ako je to strateški cilj I prioritet treba definirati mjere!

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. U podpoglavlju 4.1.3. Razvijanje ugodnih i uređenih gradova, naslov Potpora razvoju srednje velikih i malih gradova naselja dana su odgovarajuća usmjerenja koje će provoditi nositelji provedbe na sve tri razine.
39.	4.1.1. Optimiziranje sustava naselja, "U održivom sustavu naselja osobito je važno jačanje kapaciteta makroregionalnih središta (Rijeka, Split, Osijek) i regionalnih središta za stvarno preuzimanje dodijeljenih uloga te jačanje funkcija srednje velikih i malih gradova u cilju regionalnog povezivanja i generiranja općeg regionalnog razvoja." U održivom sustavu naselja osobito je važno jačanje kapaciteta makroregionalnih središta (Rijeka, Split, Osijek) i regionalnih središta za stvarno preuzimanje dodijeljenih uloga te jačanje funkcija srednje velikih i malih gradova u cilju regionalnog povezivanja i generiranja općeg regionalnog razvoja. Ako nema konkretnih mjera ovo fraza. Razvijanje gospodarstva makroregionalnih središta koristeći radnu snagu iz dnevnih migracija kontaktnih područja (prkaz 2.6./str 46.) i do 100km je dvosjekli mač obzirom na osiromašenje srednjih i malih gradova u kontaktnom području, kao i posve druge uloge istih u mreži ostalih gradova EU regije.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Ovo usmjerenje se daje u kontekstu jačanja regije makroregionalnih središta, pa tako i jačanja funkcija srednje velikih i malih gradova, a ne njihovog slabljenja.
40.	Prikaz 4.1., "Ostali gradovi" U mreži europskih gradova grad Slavonski Brod je pozicioniran u kategoriju ostali gradovi, kategoriju u kojoj su od hrvatskih gradova još Osijek I Pula. To nešto govori, zar ne? Ova relacija bi trebala biti prepoznata I u Strategiji.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. U prikazu 4.1. ZAGREB U EU KONTEKSTU, GLAVNI GRADOVI U EU, EU REGIJE, Zagreb je označen kao sekundarni centar europske mreže gradova, Rijeka, Split i Osijek kao centri europskih regija, Pula, Zadar i Slavonski Brod kao ostali gradovi europske mreže, ostali prikazani gradovi čine europsku mrežu srednjih i malih gradova
41.	4.1.2. Usklađivanje razvoja gradova i njihove funkcionalne regije, Urbane aglomeracije, "Urbanim aglomeracijama smatraju se skupine gradskih naselja i drugih naselja oko gradova na relativno maloj udaljenosti koja su širenjem i spajanjem svojih građevinskih područja i razvojem zajedničke infrastrukture stvorila veća i pretežito izgrađena područja, kao novu prostorno-funkcionalnu cjelinu sastavljenu od više naselja (na području više općina i gradova)" Urbanim aglomeracijama smatraju se skupine gradskih naselja i drugih naselja oko gradova na relativno maloj udaljenosti koja su širenjem i spajanjem svojih građevinskih područja i razvojem zajedničke infrastrukture stvorila veća i pretežito izgrađena područja, kao novu prostorno-funkcionalnu cjelinu sastavljenu od više naselja (na području više općina i gradova)O ovom bi se u u Strategiji trebalo I moglo znatno više napisati pa I kao obavezujuće smjernice, ili strateške procjene ili sl. Iluzorno je očekivati dragovoljno prostorno I funkcionalno uvezivanje gdje svaki od udruženih nositelja vlasti gubi ponešto od pozicija, barem kratkoročno.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Dragovoljno funkcionalno povezivanje uvjet je korištenja sredstava za urbani razvoj EFRD.
42.	4.1.3. Razvijanje ugodnih i uređenih gradova, "S obzirom na stagnaciju broja stanovnika i procese starenja stanovništva, posebnu je pažnju u planiranju gradova potrebno posvetiti njihovu razvoju kao gradova za sve generacije" S obzirom na stagnaciju broja stanovnika i procese starenja stanovništva, posebnu je pažnju u planiranju gradova potrebno posvetiti njihovu razvoju kao gradova za sve generacije. Ovakav zaključak podrazumijeva I operacionalizaciju. Kako to provesti? Zapitajmo se što znači ili koju posljedicu po prostor ima konstatacija kako trebamo posvetiti posebnu pažnju.....Tko? Kako? Itd...

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Usmjerenje se odnosi na planiranje društvene i javne infrastrukture kroz tri razine planiranja.
	43. 4.1.3. Razvijanje ugodnih i uređenih gradova, Potpora razvoju srednje velikih i malih gradova, "Projekti/Aktivnosti" Projekti/Aktivnosti Tko? Kada? S kojim sredstvima? Koji su prioriteti? Čija odgovornost? Onda je strategija provodiva.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. S postavljenim obzorom na 2030. godinu i dalje, kao i usmjerenjima prostornog razvoja koja se primjenjuju na tri razine – do razine naselja, Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske nije i ne može biti operativni program s precizno definiranim mjerama, nositeljima, sredstvima i izvorima financiranja kakve je moguće dati u dokumentima kratkoročnog i srednjoročnog karaktera, već se njome identificiraju dugoročne zadaće prostornog razvoja, strateška usmjerenja i polazišta za koordinaciju njihovih razvojnih mjera u prostoru.
	44. 4.1.6. Smanjivanje regionalnih razlika i održivo planiranje razvojno specifičnih područja, Pogranična područja, "Posebice treba voditi računa o dvojnim gradovima u pograničnim područjima." Što to konkretno kao posljedicu za prostor I njegov razvoj ili zaštitu ima? Tko vodi računa ili što se pod tim podrazumijeva?
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Navedeno usmjerenje u funkciji je omogućavanja korištenja odgovarajućih fondova za prekograničnu suradnju koje će ovisiti o kapacitetima jedinica lokalne samouprave.
	45. 4.1.8. Odmjereno korištenje prostora, Urbana preobrazba, "Radi dugoročnog planiranja i kontinuiteta u realizaciji gradskih projekata kojima se rješavaju bitne javne potrebe gradova na dobrobit njihovih građana, nužna je izrada strateških dokumenata kojima će biti prepoznati izazovi kojima su gradovi izloženi, definirani prioriteti te predviđene odgovarajuće mjere/projekti za njihovo rješavanje." Odlična konstatacija od koje treba stvoriti obavezu I zapovjed kroz Strategiju. Štap u noge lokalnim moćnicima.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Već je propisano Zakonom o regionalnom razvoju.
	46. 4.1.8. Odmjereno korištenje prostora, Urbana preobrazba, "Financijski instrument kojim se u idućem razdoblju, za realizaciju ovih projekata, koriste sredstva fondova EU" Dakle, bez takovog strateškog dokumenta nema pristupa Fondovima, niti državne potpore npr.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Već je propisano Zakonom o regionalnom razvoju.
	47. Prikaz 4.5., "CESTOVNI PROMET" U kartografskom prikazu 4.5. nije prikazan cestovno željeznički prijelaz preko rijeke Save kao dio istočnog čvora Slavonski Brod. Svi potrebni podaci, grafički I tekstualni, nalaze se u PPŽ BPŽ, još od izvornika 2001. 136 prioriteti
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvća se.
	48. Prikaz 4.6., "ŽELJEZNIČKI PROMET" U kartografskom prikazu 4.6. nije prikazan željeznički prijelaz preko rijeke Save kao dio istočnog čvora Slavonski Brod. Svi potrebni podaci, grafički I tekstualni, nalaze se u PPŽ BPŽ, još od izvornika 2001.

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Grafički prikazi su shematogrami odnosno usmjeravajući prikazi te ne impliciraju detaljna planska rješenja. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja, u Nacrt konačnog prijedloga Strategije je dodana napomena: "S obzirom na mjerilo kartograma, različita mjerila i godine izvora podataka te usmjeravajući karakter Strategije, koja sadrži osnovu i organizaciju prostornog razvoja, svi su prikazi shematizirani i iz njih se ne povlače detaljne lokacije prikazanih sadržaja." Lokacije i trase će biti definirane Državnim planom prostornog razvoja.
49.	4.3.1.3. Razvijanje riječnog prometa, "Projekti/Aktivnosti" Iako se kroz javnu raspravu izrađivač žestoko bori opravdati stav kako Strategija ne definira konkretne mjere i projekte već samo globalna fleksibilna usmjerenja ukazuju na primjer koji definira projekt i aktivnosti, no opet bez nositelja, prioriteta itd.....
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. S obzirom na ključnu ulogu Nove luke Vukovar i kompleksnost projekta koji se nadovezuje na nju (višenamjenski kanal Dunav-Sava) u ovom slučaju napravljen je izuzetak, kao I u slučaju Pelješkog mosta.
50.	Prikaz 4.6., "ZRAČNI PROMET" Ovdje je ipak pozicionirana manja zračna luka/ letjelište u Brodsko-posavskoj županiji, no na pogrešnom mjestu.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja u podpoglavlju 4.3.1.5. Razvijanje zračnog prometa dodan je tekst: "Pored onih u prikazu 4.8. moguća su daljnja istraživanja potencijalnih lokacija kroz prostorne planove.". Grafički prikazi su shematogrami odnosno usmjeravajući prikazi te ne impliciraju detaljna planska rješenja. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja, u Nacrt konačnog prijedloga Strategije je dodana napomena: "S obzirom na mjerilo kartograma, različita mjerila i godine izvora podataka te usmjeravajući karakter Strategije, koja sadrži osnovu i organizaciju prostornog razvoja, svi su prikazi shematizirani i iz njih se ne povlače detaljne lokacije prikazanih sadržaja, odnosno građevina."
51.	4.4.2. Razvoj proizvodnje, distribucije i opskrbe, Hidroelektrane, "Očekuje se da će novoinstalirani kapaciteti u hidroelektranama do 2020. iznositi oko 300 MW" Očekuje se da će novoinstalirani kapaciteti u hidroelektranama do 2020. iznositi oko 300 MW, no nitko ne spominje hidrotehničke potencijale rijeke Save!!?
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća. Odgovor i obrazloženje kao pod rbr. 10.
52.	Prikaz 4.9., "ELEKTROENERGETSKI SUSTAV" Na kartografskom prikazu 4.9. bez razloga su ucrtani lokaliteti za istraživanje smještaja termoelektrana obzirom da pozicija za TE-TO istočno od Slavenskog Broda postoji od izvornika PPŽBrodsko posavske županije I (u međuvremenu je za istu izdana lokacijska dozvola), a energetski 400kV razvod od važeće izmjene I dopune PPŽ. Razvod, usaglašen s PPŽ požeško-slavonske županije također nedostaje u grafičkom prikazu.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća. Strategija određuje dugoročna usmjerenja, a kroz identificirane projekte i aktivnosti te kroz okvir za provedbu utvrđene su prioritetne aktivnosti. Konkretno mjere provedbe Strategije određuju se kroz tri razine prostornih planova te drugim aktima. Nisu, nadalje prihvaćene primjedbe drugih podnositelja kojima je zatraženo uvođenje novog termina u legendu grafičkog prikaza. Naime, u Nacrtu prijedloga Strategije su dane dvije kategorije energetskih građevina: postojeće i lokacije istraživanja. Slijedom tih primjedbi u legendi prikaza 4.9. u Nacrtu konačnog prijedloga Strategije izmijenjen je termin: "Lokacije za istraživanje" u termin: "Potencijalne lokacije", dok će praćenje provedbe biti iskazano u Izvješću o stanju u prostoru. U prikaz je ucrtana trasa dalekovoda Sl. Brod - Žerjavinec.

	<p>53. 4.4.2. Razvoj proizvodnje, distribucije i opskrbe, Dalekovodi, "Zadržavaju se svi postojeći koridori, a novi će se planirati samo uslučajevima kad se postojeći ne budu mogli podići na veći kapacitet." "Zadržavaju se svi postojeći koridori, a novi će se planirati samo u slučajevima kad se postojeći ne budu mogli podići na veći kapacitet."Što je s koridorima koji su dio planirane mreže u važećim planovima'???</p>
<p>ODGOVOR OBRAZLOŽENJE</p>	<p>Prihvaća se. Prema ovoj i primjedbi drugog podnositelja u podpoglavlju 4.4.2. Razvoj proizvodnje, prijenosa, transporta, skladištenja, distribucije i opskrbe energijom, naslov Dalekovodi dodan je tekst koji glasi: "Potrebno je u najvećoj mogućoj mjeri zadržati koridore iz važećih prostornih planova, odnosno optimizirati trase na način da se isti koridor prostorno iskoristi za veći broj dalekovoda, a nove planirati u slučajevima kad se postojeći ne mogu podići na veći kapacitet." a tekst iz primjedbe je brisan.</p>
	<p>54. 4.4.3. Povećavanje udjela obnovljivih izvora energije, Geotermalna energija, "Republika Hrvatska poticat će proizvodnju električne energije kod višenamjenskog korištenja geotermalne energije te razvoj gospodarskih zona uz korištenje otpadne topline iz geotermalne elektrane" Tko je zadužen za provedbu ovog cilja? Koje se mjere propisuju?</p>
<p>ODGOVOR OBRAZLOŽENJE</p>	<p>Daje se pojašnjenje Na svim razinama nadležnosti su definirane zakonskim okvirom.</p>

10	podnositelj	Zavod za prostorno uređenje Dubrovačko-neretvanske županije
	adresa	Petilovrijenci 2, 20 000 Dubrovnik
		<p>1. Kartografski prikazi, stranica 13. do 146. Prikazi 1.1, 1.2., 1.3., 1.5., 1.6., 1.7., 1.9., .10., 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5., 2.6., 2.7., 2.8., 2.1., 2.13., 2.14., 2.16., 2.18., 2.21., 2.22., 2.23., 2.24., 4.2., 4.3., 4.5., 4.6., 4.7., 4.8., 4.9. i 4.10. Obratiti pozornost na granice u moru - granica na moru kod Prevlake prema Crnoj Gori još nije utvrđena, stoga je stav Dubrovačko- neretvanske županije (dalje DNZ) da se ucrtta povoljnija varijanta za RH i upise "granica nije još točno utvrđena", - granica na moru kod Neuma prema Bosni i Hercegovini, također još nije utvrđena, ali sukladno istraživanjima i povijesnim dokumentima te stavu DNZ ucrtava se rubom poluotoka Klek te siječe vrh Kleka i vraća se nazad na kopno. Na navedenim prikazima nije uopće nacrtana. S obzirom na važnost problematike, posebno za Dubrovačko-neretvansku županiju, molimo da ispravite prikaze.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Grafički prikazi su shematogrami odnosno usmjeravajući prikazi. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja, u Nacrt konačnog prijedloga Strategije je dodana napomena: "S obzirom na mjerilo kartograma, različita mjerila i godine izvora podataka te usmjeravajući karakter Strategije, koja sadrži osnovu i organizaciju prostornog razvoja, svi su prikazi shematizirani i iz njih se ne povlače detaljne lokacije prikazanih sadržaja." Ni nositelj izrade niti stručni izrađivač nisu nadležni za definiranje državnih granice. U shematskim prikazima granice na moru prikazane su prema službenim podacima Hrvatskog hidrografskog instituta.</p>
		<p>2. Prikaz 1.1. Zaštićena područja prirode, stranica 20. - nedostaju posebni rezervati zaštićeni temeljem Zakona koji su po rangu zaštite ispred "značajnih krajobrazu". U Dubrovačko-neretvanskoj županiji to su otok Lokrum, šuma Kočje, šumski predjel Velika dolina, čempresada pod Gospu, otoci Mrkan, Bobara i Supetar, Pod Gredom, Prud, Orepak, JI dio delte Neretve i Malostonski zaljev i Malo more.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Prema prihvaćenoj primjedbi MZOIP-a prikaz 1.6. sadrži zaštićena područja prirode državnog značaja.</p>
		<p>3. Prikaz 1.8. Međunarodno zaštićena područja, stranica 21. - dopuniti naslov tako da glasi "Međunarodno zaštićena područja prirodne baštine" budući nedostaju oznake za međunarodno zaštićena područja kulturne baštine ili treba izraditi novi prikaz za područja "Međunarodno zaštićena područja kulturne baštine" kao što su Dubrovnik, Split, Poreč - Eufrazijeva bazilika, Trogir, Šibenik- Katedrala i Starogradsko polje na Hvaru kao kulturni krajolik te dodati Korčulu i povijesno-urbanistički sklop Stona s Malim Stonom, uključivo zidine, Malostonski zaljev kao prirodni rezervat, Stonsko Polje i solane koji su trenutno na tentativnoj listi UNESCO-a.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća. Prikaz 1.8. odnosi se na međunarodno zaštićena područja prirodne baštine dok su zaštićene urbane i ruralne cjeline, zaštićeni kulturni krajolici/krajobrasi koji uključuju i međunarodne tema zasebnog prikaza 1.9. Slijedom primjedbe podnositelja naziv prikaza 1.8. mijenja se i glasi: 'MEĐUNARODNO ZAŠTIĆENA PODRUČJA PRIRODNE BAŠTINE'</p>

	<p>4. Prikaz 1.9. Zaštićene urbane i ruralne cjeline, zaštićeni kulturni krajolici/krajobrazi, stranica 22.</p> <p>- nedostaju zaštićene kulturno-povijesne cjeline kao sto su Dubrovnik, Lopud i Mali Ston.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>Zbog mjerila i preklapanja simbola u prikazu nisu vidljive cjeline o kojima podnositelj piše a koje su označene. Prikaz je u tom smislu korigiran.</p> <p>Pored toga daje se pojašnjenje: grafički prikazi su shematogrami odnosno usmjeravajući prikazi te ne impliciraju detaljna planska rješenja. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja, u Nacrt konačnog prijedloga Strategije je dodana napomena: "S obzirom na mjerilo kartograma, različita mjerila i godine izvora podataka te usmjeravajući karakter Strategije, koja sadrži osnovu i organizaciju prostornog razvoja, svi su prikazi shematizirani i iz njih se ne povlače detaljne lokacije prikazanih sadržaja."</p>
	<p>5. 2.2.2. Društvena infrastruktura, stranica 43.</p> <p>Prikaz 2.4. UPRAVNO-TERITORIJALNI USTROJ</p> <p>- Dubrovniku ucrtati površinu "gradsko naselje" (cijeli obuhvat GUP-a je površina gradskog naselja Dubrovnik).</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Grafički prikazi su shematogrami. S obzirom na mjerilo kartograma gradsko naselje Dubrovnik, premda je ucrtano u prikazu, nije vidljivo zbog oznake Dubrovnika kao županijskog središta točkom crvene boje.</p>
	<p>6. Prikaz 2.7. Pogranična područja, stranica 48.</p> <p>- potrebno je ucrtati stvarno izvedeno stanje autoceste A1 do čvora i graničnog prelaza Nova Sela u općini Kula Norinska.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>Prema primjedbi podnositelja na prikazu 2.7. POGRANIČNA PODRUČJA ucrtano je stvarno izvedeno stanje autoceste A1 do čvor i graničnog prijelaza Nova Sela u Općini Kula Norinska. Napominjemo da su grafički prikazi shematogrami.</p>
	<p>7. 2.5. Infrastrukturni sustavi</p> <p>2.5.1. prometna infrastruktura Cestovna infrastruktura, stranica 70.</p> <p>Potrebno je dodati kartu europske TEN-T osnovne i sveobuhvatne cestovne mreže, te uz Mediteranski koridor i koridor Rajna - Dunav dodati stavak u kojem će se istaknuti značaj Jadransko-jonskog pravca koji je sastavni dio TEN-T osnovne mreže. Poveznica na linku http://ec.europa.eu/transport/infrastructure/tentec/tentec-portal/site/maps_upload/tent_modes/EU_AOLandscape_roads.pdf.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>Slijedom primjedbe podnositelja u prikazu 2.19. HRVATSKA I GLAVNI EUROPSKI PROMETNI PRAVCI dodaje se dio prikaza koji sadrži i ostale prometne pravce.</p>
	<p>8. Pomorska infrastruktura, strana 74.</p> <p>- Potrebno je u Tablici 2.8. Kapacitet vezova luka nautičkog turizma za Dubrovačko-neretvansku županiju za novoplanirani kapacitet na kopnu umjesto 0 vezova staviti 400 vezova. Prema PPDNŽ je novoplanirano do 6800 vezova, od čega 400 na kopnu.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>Podaci su izmijenjeni prema primjedbi.</p>

	<p>9. 4.1.1. Optimiziranje sustava naselja, stranica 116., 117.</p> <p>- Potrebno je korigirati prikaz 4.1. Zagreb u EU, Glavni gradovi u EU, EU regije potrebno je grad Dubrovnik prebaciti iz kategorije "Mreža srednjih i malih gradova" u kategoriju "Glavni gradovi, centri europskih regija".</p> <p>Potrebno je korigirati prikaz 4.2. Planirani sustav središnjih naselja, prema prijedlogu Zavoda za sustav naselja dostavljen u fazi izrade Nacrta prijedloga. Potrebno je dati veći značaj Dubrovniku, kao i drugim jačim centrima regija kao što su na Jadranskom području Zadar, Šibenik i Pula u odnosu na manje centre kao što su primjerice Metković, Knin, Gospić, Ogulin i Delnice. Dubrovnik je potrebno iz kategorije "regionalno središte" prebaciti u kategoriju "veće regionalno središte", a Pločama dati isti rang kao i Metkoviću. S tim u vezi potrebno je korigirati sustav središnjih naselja.</p>
<p>ODGOVOR OBRAZLOŽENJE</p>	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Ad.1. Prikaz je izrađen prema navedenom izvoru podataka.</p> <p>U prikazu 4.1. ZAGREB U EU KONTEKSTU, GLAVNI GRADOVI U EU, EU REGIJE, Zagreb je označen kao sekundarni centar europske mreže gradova, Rijeka, Split i Osijek kao centri europskih regija, Pula, Zadar i Slavonski Brod kao ostali gradovi europske mreže, Dubrovnik je prikazan kao ostali prikazani gradovi koji čine europsku mrežu srednjih i malih gradova</p> <p>Ad.2. Kategorizacija u prikazu 4.2. PLANIRANI SUSTAV SREDIŠNJIH NASELJA odražava ulogu grada u svom regionalnom kontekstu.</p>
	<p>10. 4.3. Prometna povezanost</p> <p>4.3.1.1. Razvijanje cestovnog prometa, stranica 135., 136.</p> <p>- Potrebno je na Prikazu 4.5. Cestovni promet autocestu voditi samo do Dubrovnika, odnosno do granice RBiH kod Osojnika. Od Dubrovnika do granice s Crnom Gorom (Debeli brijeg) planirati umjesto autoceste, brzu cestu.</p> <p>- Potrebno je korigirati Projekte/aktivnosti koji se odnose na područje Dubrovačko-neretvanske županije na način:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Izgradnja AC Ploče-Dubrovnik (kao dio Jadransko-jonskog koridora), -Izgradnja mosta Pelješac i brze ceste preko Pelješca sa priključcima na autocestu i -Izgradnja brze ceste Dubrovnik-zračna luka Dubrovnik-Debeli brijeg.
<p>ODGOVOR OBRAZLOŽENJE</p>	<p>Djelomično se prihvaća.</p> <p>U grafičkom prikazu 4.5. označena je planirana AC do Dubrovnika, a u nastavku trasa u istraživanju do granice s CG, a izgradnja mosta Pelješac navodi se u tekstualnom dijelu među prioritarnim projektima. U podpoglavlju 4.3.1.1. Razvijanje cestovnog prometa, tekst Projekti/Aktivnosti mijenja se iglasi: “</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja i modernizacija državnih cesta u skladu s intenzitetom prometa i razvojnim potrebama pojedinih područja • Izgradnja mosta Pelješac i brze ceste preko Pelješca sa priključcima na AC • AC Osijek - granica s Mađarskom • Cestovni i AC granični prijelazi • Izgradnja i rekonstrukcija u skladu s prioritetima strateških dokumenata.“ <p>Nadalje, nije rađena zasebna analitička stručna podloga koja bi ukazivala na potrebu promjene kategorija utvrđene važećom Strategijom. Grafički prikazi su shematogrami odnosno usmjeravajući prikazi te ne impliciraju detaljna planska rješenja. Nadalje, sama činjenica da neka trasa nije izriječno navedena u Strategiji ne znači nemogućnost rezervacije koridora, njenog planiranja i provođenja u skladu s usmjerenjima koje daje Strategija.</p>
	<p>11. 4.3.1.4. Razvijanje pomorskog prometa, stranica 138.</p> <p>- Stavak 2. potrebno je korigirati budući je u Dubrovačko-neretvanskoj županiji u realizaciji novi pomorsko-putnički terminal u Veloj Luci, a planirana je nova luka Korčula u Polačistima (Žrnovska Banja), te novo trajektno pristanište u Perni kod Orebića.</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se. Tekst je preformuliran i glasi: "Izgrađene državne i županijske luke potrebno je modernizirati i opremiti."
	12. 4.3.1.5. Razvijanje zračnog prometa , stranica 139. - Potrebno je na prikazu 4.8. Zračni promet kao potencijalnu manju zračnu luku ucrtati zračnu luku Lisačke rudine u Općini Dubrovačko primorje. Zračna luka je planirana Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije i PPUO Dubrovačko primorje kao dopuna zračnoj luci Dubrovnik u skladu s koncepcijom boljeg povezivanja udaljenih dijelova graničnog područja Države, te značajnijih turističko-rekreacijskih područja Dubrovačko-neretvanske županije.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja u podpoglavlju 4.3.1.5. Razvijanje zračnog prometa dodan je tekst: "Pored onih u prikazu 4.8. moguća su daljnja istraživanja potencijalnih lokacija kroz prostorne planove.". Grafički prikazi su shematogrami odnosno usmjeravajući prikazi te ne impliciraju detaljna planska rješenja. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja, u Nacrt konačnog prijedloga Strategije je dodana napomena: "S obzirom na mjerilo kartograma, različita mjerila i godine izvora podataka te usmjeravajući karakter Strategije, koja sadrži osnovu i organizaciju prostornog razvoja, svi su prikazi shematizirani i iz njih se ne povlače detaljne lokacije prikazanih sadržaja."
	13. 4.3.1.6. Razvijanje intermodalnih sustava , stranica 139., 140. - Potrebno je u ključne točke budućeg intermodalnog sustava uz Rijeku i Vukovar kao točku povezivanja morskih puteva (autocesta mora) s europskim cestovnim, željezničkim i riječnim koridorima uključiti i luku Ploče. Teretna luka Ploče je početna/završna točka koridora koji povezuje Baltik s Jadranom. Preko luke Ploče i koridora V.c ostvaruje se najkraća veza prema Baltiku i cijeloj Srednjoj Europi za robe koje dolaze s Mediterana sto luci daje neospornu prednost u odnosu na druge luke na Jadranu. 2010. je izgrađen specijalizirani, suvremeni kontejnerski terminal koji je i u funkciji povećanja razine intermodalnosti na cijelom Koridoru V.c.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se. Prema ovoj i primjedbi drugih podnositelja u podpoglavlju 4.3.1. Razvijanje prometnog sustava dodan je tekst: "Sva prometna čvorišta (npr. morske, riječne i zračne luke i sl.) treba promatrati i kao potencijalna područja razvoja gospodarskih i drugih djelatnosti i infrastrukturnih zahvata." Naime, polazeći od zakonske definicije Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske kao temeljnog državnog dokumenta za usmjerenje razvoja u prostoru koji se provodi koordiniranim djelovanjem brojnih dionika prostornog razvoja, dokument je koncipiran kao osnovni okvir kojim se kroz postavljene prioritete usmjeravaju buduće planerske aktivnosti na tri razine prostornog planiranja (državnu, županijsku, lokalnu). U podpoglavlju 4.3.1.6. Razvijanje intermodalnih sustava dodan je tekst: "U tom kontekstu omogućuje se istraživanje i planiranje potencijala i drugih luka, posebice Splita, Ploča i Zadra."

	<p>14. 4.4. Razvoj energetskog sustava, stranica 144.</p> <p>- Potrebno je na Prikazu 4.9. Elektroenergetski sustav razlikovati lokacije termoelektrana na prirodni plin od lokacija termoelektrana na kameni ugljen. Lokacija termoelektrane na prirodni plin je načelno određena na potezu Dugopolje-Ploče. Stoga je potrebno s Prikaza 4.9. Elektroenergetski sustav brisati lokaciju Ploče za istraživanje smještaja termoelektrane na ugljen. Lokacija termoelektrane na ugljen Ploče je suprotna Prostornom planu županije, a protiv nje se izjasnila Skupština Dubrovačko-neretvanske županije, Grad Ploče i ostale JLS u dolini Neretve, te građani Grada Ploča na referendumu. Svojim smještajem u neposrednoj blizini grada Ploča termoelektrana bi bila prijetnja zdravlju stanovništva, bioraznolikosti doline Neretve i gospodarstvu koje se temelji na održivom turizmu i poljoprivredi.</p> <p>- Potrebno je na Prikazu 4.9. brisati istražnu lokaciju za HE Ombla.</p> <p>Projekt se temelji na Studiji utjecaja na okoliš iz 1999. god, koja nije sukladna važećoj zakonskoj regulativi Republike Hrvatske i direktivama Europske unije u oblasti zaštite okoliša i zaštite prirode; Postoji široko protivljenje projektu od strane građana Rijeke dubrovačke; a Županijska skupština se protivi projektu izgradnje HE Ombla iz slijedećih razloga:</p> <p>-Gradsko vijeće Grada Dubrovnika donijelo je Deklaraciju protiv projekta izgradnje od 18. svibnja 2015. godine;</p> <p>-Mišljenje Državnog zavoda za zaštitu prirode o Studiji Glavne ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu izgradnje Hidroelektrane Ombla, od 20. travnja 2015. godine, sadrži zaključak: "da nije moguće isključiti značajne negativne utjecaje na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže" te da je predmetni zohvot u prostoru potrebno odbiti";</p> <p>-Zahvat je planiran u prostoru zaštićenog Značajnog krajobraza Rijeke dubrovačke sukladno Zakonu o zaštiti prirode, kao i u prostoru kontaktne zone zaštićene povijesne cjeline grada Dubrovnika, upisane na listu Svjetske kulturne bastine (UNESCO) jos 1979. godine, a za što nije provedena procjena utjecaja planiranog zahvata na tu kulturnu baštinu te je na 11. redovitoj sjednici održanoj 3. srpnja 2015. godine donijela zaključak kojim se traži od Vlade Republike Hrvatske da, zbog navedenih razloga, zaustavi provođenje ovoga projekta, kao i da poništi Rješenje o prihvatljivosti za zahvat izgradnje Hidroelektrane Ombla, od 30. Studenog 1999. godine.</p> <p>- Potrebno je na Prikazu 4.9. ucrtati elektroprijenosne građevine postojeću TS Plat i planiranu TS Nova Sela.</p>
<p>ODGOVOR OBRAZLOŽENJE</p>	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Ad.1. U prikazu 4.9. ELEKTROENERGETSKI SUSTAV nisu prikazane građevine s predefiniranim energentom</p> <p>Ad.2. U prikazu 4.9. ELEKTROENERGETSKI SUSTAV prikazane su potencijalne lokacije za nove hidroelektrane čija se mogućnost realizacije preispituje sukladno zakonskom okviru.</p> <p>Ad.3. U prikazu 4.9. ELEKTROENERGETSKI SUSTAV nisu prikazivane pojedinačne TS</p>

11	podnositelj	Zavod za prostorno uređenje Istarske županije
	adresa	Riva 8, 52 100 Pula
	1.	Naziv poglavlja: 4.4. RAZVOJ ENERGETSKOG SUSTAVA Tekst pitanja: 4.4.2. Razvoj proizvodnje, distribucije i opskrbe PROIZVODNI SUSTAVI U stavku "TE na prirodni plin" navodi se da je poželjna izgradnja plinske termoelektrane uz planirani obalni magistralni plinovod od Dugopolja do Ploča. Potrebno je navesti i postojeći međunarodni plinovod Pula -Karlovac uz koji je potrebno planirati termoelektranu na plin.
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća. U podpoglavlju 4.4.2. Razvoj proizvodnje, prijenosa, transporta, skladištenja, distribucije i opskrbe energije, u prvom stavku, točki 6. brisana je zagrada, a u naslovu TE na prirodni plin, izmijenjena je zadnja rečenica na način da glasi: "Poželjna je izgradnja plinskih termoelektrana uz planirane magistralne plinovode."
	2.	Prikaz 4.9. Na grafičkom prikazu nije prikazana trasa planiranog dalekovoda DV 2x400 kV Plomin - Melina (u Primorsko-goranskoj županiji). Da li je to usklađeno sa energetsom strategijom?
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se. U kartografski prikaz 4.9. unesena je trasa prema ovoj i primjedbi HOPS-a, a u skladu s važećim strateškim dokumentima prostornog uređenja: Strategijom prostornog uređenja RH (1997, NN 76/2013) i Programom prostornog uređenja RH (NN 50/99 i 84/2013).

12	podnositelj	Zavod za prostorno uređenje Koprivničko-križevačke županije
	adresa	Augusta Šenoa 2, 48 000 Koprivnica
		1. OPĆENITA PRIMJEDBA: Citati u poglavljima nisu potrebni niti poželjni jer je Strategija usmjerujući i obvezujući dokument a ne literarni ili edukativni dokument.
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Strategija osim usmjeravajućeg ima i edukativni karakter.
		2. OPĆENITA PRIMJEDBA: Osnovni cilj prostornog uređenja koji podrazumijeva ravnomjeran prostorni razvoj svih dijelova Hrvatske usklađen s gospodarskim, društvenim i okolišnim polazištima zahtijeva podjednako naglašavanje svih dijelova Hrvatske, kako u turističkom tako i u drugom smislu. Stoga npr. posebno naglašavanje broja noćenja u Istri i Splitu nije potrebno u Strategiji, a ti podaci se eventualno mogu iskoristiti u Izvješću o stanju u prostoru RH.
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Navedeni prikazi ilustriraju pritisak na prostor obalnog područja i mora (dvostruka matrica korištenja u sezoni i izvan nje).
		3. OPĆENITA PRIMJEDBA: Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske je temeljni državni dokument za usmjerenje razvoja u prostoru i određuje dugoročne zadaće prostornog razvoja, strateška usmjerenja razvoja djelatnosti u prostoru i polazišta za koordinaciju njihovih razvojnih mjera u prostoru, te stoga mora biti jednoznačno usmjerena ovom svom osnovnom cilju s jasnom, pozitivnom VIZIJOM I SMJERNICAMA, te konkretnim mjerama ukoliko postoje neki posebni zahtjevi za pojedine zahvate u prostoru. Stoga sve suvišne podatke s brojevima, postocima, tekstualnim opisima, tabelama, grafikonima ili grafičkim priložima koji nisu u funkciji osnovnih razvojnih smjernica treba izbaciti, s time da se mogu eventualno iskoristiti u Državnom prostornom planu ili Izvješću o stanju u prostoru, jer nepotrebno opterećuju Strategiju i stvaraju smetnje pri njenom praktičnom korištenju.
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Strategija sadrži više poglavlja od kojih je jedno Stanje i procesi u prostoru, a koje sadrži, sukladno članku 52. Zakona o prostornom uređenju, sažeti prikaz analize učinkovitosti primijenjenih mjera te stanja u prostoru.
		4. Naziv poglavlja: 1.UPORIŠNE VRIJEDNOSTI Tekst pitanja: Isto tako bilo bi dobro izbaciti iz Strategije sve negativne elemente koji Republici Hrvatskoj više štete nego koriste, pa npr. kada je riječ o poljoprivredi, TE RADIJE STVARATI POKRETAČKU I POZITIVNU KLIMU, s konkretnim pokretačkim smjernicama. To ne znači da o problemima nismo znali, ali ne moramo ih posebno isticati, pogotovo ne one segmente u gospodarstvu od kojih živimo i osnovni cilj nam je da ih razvijamo. I ako ih već negdje moramo spomenuti radi sagledavanja nekih bitnih uzroka, neka to bude usput rečeno, a ne kao glavna i naslovna tema, kao. npr. minska područja, ratna područja, podizanje razine mora, neka nerazvijenost, onečišćenja, neusklađenost i nedostaci izrade i sadržaja prostornih planova, eksploatacija mineralnih sirovina na str. 91. i dr., jer se mi na tome ne želimo zaustaviti već naprotiv, savladati i nadrastiti to jednim pametno usmjerenim planiranjem. Tako rade i sve države EU. Naime, sa POZITIVNIM SMJERNICAMA, JASNIM PRIPORITETIMA I MJERAMA dokazujemo da znamo i uvažavamo sve probleme i uspješno se s njima borimo, a takav dokument postaje jednostavan, učinkovit i upotrebljiv na svim razinama društva.
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Poglavlje Uporišne vrijednosti ističe sve prepoznate vrijednosti hrvatskog prostora, poglavlje Stanje i procesi u prostoru realno sagledava sve slabosti i snage, a planski dio Strategije poglavlja 3. do 5. daje opći cilj, prioritete i usmjerenja s afirmativnim predznakom.

	<p>5. zaprimljeno van roka <u>Potpoglavlje 1.2. Identitet</u> U točki 1.2.2. Prirodna i kulturna baština, stranica 22., prikaz 1.9. Zaštićene urbane i ruralne cjeline, zaštićeni kulturni krajolici/krajobrazi, promijeniti u legendi Zaštićene <u>urabne</u> u <u>urbane</u>.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. Izmijenjeno prema primjedbi.</p>
	<p>Predlažemo da se doda pod zaštićene ruralne cjeline žuta točka za Gola, proširenje zone zaštite, Z 779, podatak dobiven iz konzervatorske podloge izrađene za potrebe PPUO Gola, izrađivač Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Zagrebu, Zagreb 2002. <i>Napomena: Ova zaštita nije upisana u Registar zaštićenih kulturnih dobara RH. Čekamo odgovor od Konzervatorskog odjela Bjelovar koji će provjeriti u papirnatoh dokumentaciji podatak. pa ćemo naknadno javiti potvrdu točnosti podatka.</i></p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Shematski prikaz 1.9. izrađen je prema podacima stanja Registra kulturno-povijesnih cjelina 2. ožujka 2015.</p>
	<p>6. Na stranici 25., u kartografskom prikazu 1:10. ispraviti greške na karti (umjesto broja 12. Staviti broj 13. koji se odnosi na Zadarsko-šibenski arhipelag) i u legendi (npr.3. Bilogorsko moslavački prostor, a ne Bilogorsko-moslavačka županija) u skladu s izvornikom.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća. Broj 12. odnosi se na Sjevernodalmatinsku zaravan. Navod Bilogorsko-moslavačka županija promijenjen je u Bilogorsko-moslavački prostor.</p>
	<p>7. U točki 1.2.4. Krajobraz, na stranici 26., prvi stupac, odlomak 5., druga rečenica "Zakonom o zaštiti prirode prirode" izbrisati prirode koji se ponavlja dva puta.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p>
	<p>8. <u>Potpoglavlje 1.4. Međunarodni kontekst</u> Predlažemo da na stranici 30. u uvodnom dijelu ispod naziva podpoglavlja tekst "sprečavanje havarija i klimatskih promjena" se zamijeni tekstem "sprečavanje nastanka šteta i ublažavanje klimatskih promjena"</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p>
	<p>9. Na stranici 34. dodati podtočku Strategija prostornog razvoja susjednih zemalja</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Cilj podpoglavlja 1.4. Međunarodni kontekst bio je predstaviti razvojne i prostorne politike EU i međunarodne sporazume, konvencije i projekte u kojima RH sudjeluje ili ih je prihvatila. Strategije prostornog razvoja susjednih zemalja ne spadaju u navedene kategorije.</p>
	<p>10. Na stranici 34. dodati podtočke Bilateralna suradnja (Prekogranična suradnja)</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Brojni programi i projekti prekogranične suradnje provode se u skladu s razvojnim politikama EU opisanim u poglavlju.</p>
	<p>11. <u>Potpoglavlje 2.1. Međunarodni kontekst</u> u točki 2.1.3. Demografska prognoza na stranici 41. Predlažemo da se riječ "kontingent" zamijeni riječju "dječja dobna skupina".</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Radi se o terminu uobičajeno korištenom u demografskim analizama, a preuzet je iz stručne podloge.</p>
	<p>12. <u>Potpoglavlje 2.2. Prostorna organizacija</u> u točki 2.2.3. Regionalne razlike na stranici 45. na prikazu 2.5. Indeks razvijenosti županija nedostaje legenda.</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se. Prema primjedbi podnositelja na prikazu 2.5. INDEKS RAZVIJENOSTI ŽUPANIJA dodana je legenda.
	13. Predlažemo da se na stranici 50. Prikaz 2.9. Broj prosječnih dnevnih noćenja turista u kolovozu u odnosu na broj stanovnika JLS-a Istarske županije premjesti na slijedeću stranicu jer se nalazi unutar teksta o minskim područjima.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Prikaz je vezan uz podpoglavlje 2.2.5. Obalno područje i more koje započinje na istoj stranici.
	14. <u>Potpoglavlje 2.5. Infrastrukturni sustavi</u> u točki 2.5.2. Energetska infrastruktura, stranica 77., navodi se da "Hrvatska trenutno raspolaže opskrbljenošću energijom iz obnovljivih izvora manjom od 5%, dok je, temeljem prihvaćenih obveza EU-a do 2020. nužno osigurati 20% potrebne energije iz obnovljivih izvora.", te se nadalje konstatira-neujednačenost prikaza lokacija planiranih za izgradnju objekata za iskorištavanje OIE u županijskim prostornim planovima, bilo po važnosti obnovljivog izvora energije bilo po stupnju i načinu odabira lokacija za pojedine vrste objekata obnovljivih izvora energije. Mišljenja smo da nepostojanje jedinstvenog Zakona o OIE, nepostojanje karata potencijala OIE kao i nepostojanje jasnih smjernica za planiranje takvih objekata uvelike otežava prostorno planiranje takvih objekata. Stoga, s prostorno-planerskog stajališta, smatramo da je nužno detektirati i kartirati potencijala OIE na području RH. Nadalje, potrebno je definirati osnovne smjernice za odabir lokacija i planiranje objekata za iskorištavanje OIE za sve tipove obnovljivih izvora energije, a ne samo za vjetroelektrane i solarne elektrane kao što se planira u Projektima/Aktivnostima u poglavlju 4.4.3. Povećanje udjela obnovljivih izvora energije - Mjere provedbe povećanja udjela OIE. Smatramo da bi se provođenjem tih aktivnosti stvorili osnovni preduvjeti i postigla određena sigurnost ulaganja za potencijalne investitore u objekte za Iskorištavanje OIE te postizanje zacrtanih obveza prema EU.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća. Prema ovoj i primjedbi drugih podnositelja u podpoglavlju 4.4.3. Povećanje udjela obnovljivih izvora energije, u Projektu/Aktivnosti izmijenjena je točka i glasi: "- Izrada smjernica za odabir lokacija i planiranje vjetroelektrana, i solarnih elektrana i malih hidroelektrana"
	15. U točki 2.5.3. Vodno gospodarstvo, stranica 79., predlažemo da se spomenu jezera (manja jezera i jezera nastala eksploatacijom mineralnih sirovina) koja se ne spominju ni u jednoj strategiji ni zakonu (Strategija upravljanja vodama, Plan upravljanja vodnim područjima, Zakonu o vodama, Zakonu o rudarstvu i ostalo). Samo se spominju prirodna jezera poput Plitvičkih jezera i slično. Za vodene površine - jezera generalno - nema zakonske regulative kako bi se odredilo inundacijsko područje, širina obalnog pojasa, zaštita obalnog krajobraza, zaštitila obala od izgrađenosti. Nije određeno ni tko upravlja tim vodenim površinama a uloga Hrvatskih voda je izdavanje posebnih uvjeta gradnje ako je omogućena gradnja. Predlažemo da se pojam jezera uvrsti u ovaj dokument i pokuša ovim putem dati preporuke i smjernice kako gospodariti obalnim područjem jezera.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. U važećem Zakonu o vodama jezera su obuhvaćena pojmom površinskih voda za koje je uspostavljen sustav gospodarenja. Pored toga u podpoglavlju 4.2.4. Afirmacija obilježja i vrijednosti krajobraza te 4.5.5. Održivo gospodarenje mineralnim sirovinama sadrži usmjerenja za unapređivanje krajobraznih vrijednosti i sanaciju eksploatacijskih polja.

	<p>16. <u>Potpoglavlje 2.7. Planiranje i upravljanje prostorom</u> Stranica 94. stupac prvi, stavak drugi, "Sustav još nije uspio... li smatramo da treba obratiti pažnju na zemljište u vlasništvu Republike Hrvatske. Postoje Zakoni i Uredbe koje su odredile kako se ponašati kada je u pitanju zemljište u vlasništvu Republike Hrvatske u odnosu na posebnu planiranu namjenu ali je realizacija neizvjesna, često puta spora. Ovim putem predlažemo da se daju preporuke i smjernice kako bi se upravo prostornim planiranjem dozvolilo na zemljištu u vlasništvu Republike Hrvatske planiranje odgovarajuće namjene za određeno područje, formiranje građevinskih područja i preporuka da se zemljište u vlasništvu Republike Hrvatske na taj način često puta sanira, revitalizira i postane korisna površina za jedinice regionalne i lokalne samouprave sve sa ciljem boljeg gospodarenja državnom imovinom i prostorom.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. U podpoglavlju 4.1.8. Odmjereno korištenje prostora, u naslovu Učinkovita uporaba korištenog prostora iza teksta: "Posebno se ističe značaj aktiviranja napuštenih i podiskorištenih prostornih cjelina i nekretnina u javnom vlasništvu i s njim povezan z adataknjihova evidentiranja, vrednovanja te planiranja novih i održivih oblika korištenja uz unapređivanje kvalitete naselja u cjelini.", dodaje se rečenica: "Potrebno je razmotriti mogućnosti i razviti oblike davanja na raspolaganje zemljišta u vlasništvu RH za razvojne programe JLS-a i županija."</p>
	<p>17. U točki 2.7.1. Institucionalni okvir prostornog uređenja, stranica 94., u rečenici "U sustavu prostornog uređenja posebno se ističu uloge Ministarstva graditeljstva i prostornog uređenja, Hrvatskog zavoda za prostorni razvoj, zavoda za prostorno uređenje županija i Grada Zagreba, pravnih osoba i ovlaštenih arhitekata ...." predlažemo da se umjesto <u>ovlaštenih arhitekata</u> upiše i/ili ovlaštenih arhitekata urbanista sukladno stručnim ispitima, ovlaštenjima koja daje Hrvatska komora arhitekata. Ova primjedba se može primijeniti na cijeli tekst Strategije prostornog razvoja RH.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Pojam ovlaštenih arhitekata korišten je u širem značenju.</p>
	<p>18. U točki 2.7.1. Institucionalni okvir prostornog uređenja, stranica 96. dat je zaključak točke, mišljenja smo da bi ovdje trebalo nastaviti tekst i dati konkretne smjernice kako ispraviti neusklađenost prostornih planova županija/gradova i općina kako u sadržaju tako i u prikazu, te kako smanjiti promjene zakonske regulative.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Poglavlja Strategije horizontalno su povezana po temama odnosno na uočenu slabost u poglavlju 2. Stanje i procesi u prostoru, odgovara se usmjerenjima u Poglavljima 4. i 5. u cilju unapređivanja stanja. U podpoglavlju 5.2.3. Izrada i provedba prostornih planova nove generacije propisani su principi standardizacije i unapređivanja metodologije izrade planova.</p>
	<p>19. <u>Potpoglavlje 4.1. Održivost prostorne organizacije</u> U točki 4.1.5. Održivi razvoj i korištenje obalnog područja, stranica 121., može se odnositi i na obalno područje rijeka jezera (nigdje se ne spominju) mada se najvjerojatnije misli samo na more kako je i više puta navedeno. Ovu primjedbu povezujemo s primjedbom vezano za točku 2.5.3. Vodno gospodarstvo i predlažemo da se u ovoj točki obradi obalno područje jezera i rijeka.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Podpoglavlje 4.1.5. Održivi razvoj i korištenje obalnog područja sukladno utvrđenim specifičnim pritiscima odnosi se na obalno područje mora. Na ostala obalna područja odnose se kumulativno druga usmjerenja.</p>

20.	<p>Potpoglavlie 4.3. Prometna povezanost</p> <p>Na prikazu 4.5. Cestovni promet na stranici 136., povezanosti između dvaju gradova Bjelovara i Đurđevca prikazana je samo kao državna cesta, a ne kao brza cesta kako bi zahtijevala važnost povezanosti dvaju navedenih gradova (na prikazu 2.16. na stranici 58. Jače gradske regije i prostorno-prometni koridori).</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Nije rađena zasebna analitička stručna podloga koja bi ukazivala na potrebu promjene kategorija utvrđene važećom Strategijom. Grafički prikazi su shematogrami odnosno usmjeravajući prikazi te ne impliciraju detaljna planska rješenja. Nadalje, sama činjenica da neka trasa nije izrijekom navedena u Strategiji ne znači nemogućnost rezervacije koridora, njenog planiranja i provođenja u skladu s usmjerenjima koje daje Strategija.</p> <p>Nadalje, u podpoglavlju 4.3.1.1. Razvijanje cestovnog prometa, dodan je tekst: "Pored mreže cesta prikazane na prikazu 4.5. CESTOVNI PROMET, omogućava se istraživanje i planiranje i drugih prometnih koridora iz prikaza 2.16. JAČE GRADSKJE REGIJE I PROSTORNO-PROMETNI KORIDORI radi podržavanja razvoja policentričnog sustava naselja, odnosno unapređivanja dostupnosti prometne infrastrukture."</p>
21.	<p>Na stranici 136. na prikazu 4.5. Cestovni promet planirana brza cesta D10 Čvorište Sv. Helena (A4) - čvorište Dubrava - čvorište Gradec - Križevci - Koprivnica - G.P. Gola (gr. R. Mađarska) prikazana je do Koprivnice, a ne do granice sa Republikom Mađarskom u Goli kao što je to napisano u Odluci o razvrstavanju javnih cesta (Narodne Novine 66/2015).</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>Prikaz 4.5. CESTOVNI PROMET je korigiran.</p>
22.	<p>Potpoglavlje 4.4. Razvoj energetskog sustava</p> <p>u točki 4.4.2. Razvoj proizvodnje, distribucije i opskrbe, Prikaz 4.9. Energetski sustav stranica 144., prikazuje lokacije za istraživanje smještaja hidroelektrana HE Molve 1 i 2 na području Koprivničke županije koje nisu popraćene tekstem jer nisu jasno određeni režimi korištenja prostora obzirom da se prostor trenutno tretira na drugi način, odnosno dvoznačnost korištenja prostora dugoročno gledano može proizvesti negativne i zbunjujuće efekte, odnosno rezervirani prostor onemogućava razvoj i alternativna razvojna usmjerenja, što nam očito nije strateški cilj.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Polazeći od zakonske definicije Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske kao temeljnog državnog dokumenta za usmjerenje razvoja u prostoru koji se provodi koordiniranim djelovanjem brojnih dionika prostornog razvoja, dokument je koncipiran kao osnovni okvir kojim se kroz postavljene prioritete usmjeravaju buduće planerske aktivnosti na tri razine prostornog planiranja (državnu, županijsku, lokalnu) i aktivnosti provedbe.</p>
23.	<p>Potpoglavlje 5.2. Koordinacija razvojnih mjera u prostoru</p> <p>u točki 5.2.4. Modeli međusektorske suradnje i koordinacije, podtočki Teritorijalna integracija na stranici 167. promijeniti tekst <i>"izradom prostornih planova područja posebnih obilježja za područja nacionalnih parkova i parkova prirode"</i> da glasi: <i>"izradom prostornih planova područja posebnih obilježja za područja nacionalnih parkova, parkova prirode i regionalnih parkova"</i></p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Navedeni prijedlog obuhvaćen je točkom 4. iz podpoglavlja 5.2.4. Modeli međusektorske suradnje i koordinacije, naslova Teritorijalna integracija koja glasi: "- izradom prostornih planova područja posebnih obilježja čija se obveza izrade utvrđuje DPPR, za područja izrazitih prirodnih, krajobraznih, kulturno-povijesnih, gospodarskih i drugih obilježja, odnosno za područja izložena zajedničkim prirodnim rizicima"</p>
24.	<p>Predlažemo da se doda nova točka</p> <p>5.2.8. Financiranje razvojnih mjera</p> <p>Navesti sve moguće izvore financiranja odnosno sufinanciranja razvojnih mjera.</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Navođenje svih izvora financiranja nije potrebno u strateškom dokumentu, naime ovom Strategijom obuhvaćena su upravna područja više sektora koji svojim djelovanjem utječu na prostor, kako su i za prostorno uređenje ustanovljene tri razine donošenja, izvori financiranja su dinamična kategorija podložna izmjenama i na proračunskoj i na projektnoj razini.
-------------------------	---

13	podnositelj	Zavod za prostorno uređenje Krapinsko-zagorske županije
	adresa	Magistratska 1, 49 000 Krapina
		1. Nacrtom prijedloga Strategije sveobuhvatno su detektirane uporišne vrijednosti te stanja i procesi u prostoru, a u skladu s istima i koncepcija te prioriteta daljnjeg prostornog razvoja kao i strateška usmjerenja za njihovu realizaciju
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se.
		2. Uvažavajući činjenicu da je riječ o strateškom, dakle usmjeravajućem dokumentu nakon kojeg će uslijediti Državni plan prostornog razvoja, vezano na grafičke prikaze Nacrta prijedloga Strategije ipak postoji dvojba o njihovom karakteru odnosno jesu li isti rezultat strateških opredjeljenja i obvezujući ili su načelno usmjeravajući. Uvidom u navedene prikaze utvrđeno je da isti u pojedinim temama ne sadrže neke elemente sektorskih planskih dokumenata u skladu s kojima su provodene i nedavne Izmjene i dopune prostornog plana KZZ, a provode se i izmjene i dopune prostornih planova jedinica lokalne samouprave (npr. Desetogodišnji plan razvoja plinskog transportnog sustava Republike Hrvatske 2014.-2023. i dr.); zračna luka je u Zaboku, a ne u Krapini (iz grafičkog prikaza bi se moglo iščitati da je u Krapini), otvoreno je pitanje statusa područja koje se vazećom Strategijom planira štititi u kategoriji parka prirode Hrvatsko Zagorje, postavlja se pitanje statusa i prikaza spojne ceste od brze ceste Popovec-Marija Bistrica-Zabok do Brezničkog Huma i dr. Slijedom navedenog, pretpostavljajući da su grafički prikazi usmjeravajućeg karaktera ipak se cijeni potrebnim da se to nedvojbeno pojasni i naglasi u okviru Strategije kako bi se izbjegle nedoumice u interpretaciji Strategije, a u suprotnom potrebno je odgovarajuće korigirati grafičke prikaze.
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća. Ad. 1 Grafički prikazi su shematogrami odnosno usmjeravajući prikazi te ne impliciraju detaljna planska rješenja. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja, u Nacrt konačnog prijedloga Strategije je dodana napomena: "S obzirom na mjerilo kartograma, različita mjerila i godine izvora podataka te usmjeravajući karakter Strategije, koja sadrži osnovu i organizaciju prostornog razvoja, svi su prikazi shematizirani i iz njih se ne povlače detaljne lokacije prikazanih sadržaja, odnosno građevina." Lokacije će biti definirane Državnim planom prostornog razvoja. Polazeći od zakonske definicije Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske kao temeljnog državnog dokumenta za usmjerenje razvoja u prostoru koji se provodi koordiniranim djelovanjem brojnih dionika prostornog razvoja, dokument je koncipiran kao osnovni okvir kojim se kroz postavljene prioritete usmjeravaju buduće planerske aktivnosti na tri razine prostornog planiranja (državnu, županijsku, lokalnu). Ad. 2 Prihvaća se. Na prikazu 4.8. ZRAČNI PROMET simbol Potencijalne manje zračne luke i aerodromi premješta se na područje Zaboka. Ad. 3 Djelomično se prihvaća. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja u podpoglavlju 4.2.1. Održivo razvijanje zaštićenih područja prirode u Projektu/Aktivnosti dodana je točka koja glasi: '-Istraživanje i vrednovanje područja s potencijalnom zaštitu.' Ad. 4 Prihvaća se. Pored odgovora kao pod Ad. 1 izvršena je korekcija prikaza spojne ceste Popovec-Marija Bistrica-Zabok.
		3. Nacrtom prijedloga Strategije odnosno okvirom za njenu provedbu definirani su prijedlozi i preporuke vezano na institucionalni okvir i koordinaciju razvojnih mjera u prostoru te uspostavu medusektorske suradnje i koordinacije. S obzirom da je za provedbu značajanog dijela tih prijedloga i mjera potrebno iznalaženje odgovarajućeg modela provedbe i financiranja njihove provedbe (održivost prostorne organizacije vezano na demografske prilike i dr., rješavanje imovinsko-pravnih problema vezano uz urbanu preobrazbu i sanaciju urbanih područja, održivost poljoprivrednih gospodarstava i dr.) mišljenje je da bi u Okviru za provedbu trebale biti predložene konkretnije mjere i čvršći instrumenti provedbe koje bi trebalo ugraditi i u nadležne propise.

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Strategija je usmjeravajući dokument koji će slijediti potrebne prilagodbe regulative i izrada metodoloških smjernica u pripremi kojih se očekuje suradnja s predstavnicima zainteresirane javnosti i struke
-------------------------	---

14	podnositelj	Međimurska županija, Župan
	adresa	Ruđera Boškovića 2, 40 000 Čakovec
	1.	<p>U Nacrtu prijedloga Strategije 'prostornog razvoja Republike Hrvatske u poglavlju 4.4 Razvoj energetskeg sustava na rijeci Muri na području Međimurske županije planiraju se lokacije za istraživanje smještaja hidroelektrana.</p> <p>Prostor rijeke Mure prostor je visoke razine biološke i krajobrazne raznolikosti te snažne povezanosti ljudi i rijeke stoga Prostorni plan Međimurske županije u sadržaju koji se odnosi na korištenje i zaštitu prostora, određuje da je prioritet zaštita prirodnih vrijednost tog prostora, a takvom je stavu prethodilo Mišljenje Županijske Skupštine na Prijedlog programa prostornog uređenja RH 1998. godine.</p> <p>U tom smislu tražimo da se iz Nacrta prijedloga Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske lokacije za istraživanje smještaja hidroelektrana na rijeci Muri brišu.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja, a u skladu s dostavljenim zahtjevima HEP-a, navedene hidroelektrane nisu prikazane u prikazu 4.9. ENERGETSKI SUSTAV.</p>

15	podnositelj	Zavod za prostorno uređenje Međimurske županije
	adresa	Ruđera Boškovića 2, 40 000 Čakovec
	1. 2.2. Prostorna organizacija	Na prikazu 2.13 Porast i pad broja stanovnika u gradskim središtima od 2001. do 2011. pogrešno je prikazan pad broja stanovnika za grad Čakovec. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku (Popis stanovništva, kućanstva i stanova 31. ožujka 2001. godine) Čakovec je imao 15.790 stanovnika, a 2011. godine (Popis stanovništva, kućanstva i stanova 31. ožujka 2011. godine) 15.147 stanovnika.
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se. Prema primjedbi podnositelja u prikazu 2.13. PORAST I PAD BROJA STANOVNIKA U GRADSKIM SREDIŠTIMA OD 2001. DO 2011. grafički prikaz podatka je korigiran.
	2. 2.6.2. ANTROPOGENI UTJECAJI	Tekst pitanja: Strategija bi trebala ukazati na potrebu određivanja obvezujućih parametara koji su pored prirodnih uvjeta ključni u određivanju, odnosno u isključivanju prostora pogodnih za eksploataciju mineralnih sirovina (građevnog kamena, šljunka i pijeska) na državnoj razini - naseljenost, opterećenost prostora drugim namjenama (infrastruktura, vrijedno poljoprivredno zemljište, šumske površine), krajobrazne vrijednosti prostora i dr. Te bi parametre trebalo uvažavati u rudarsko geološkim studijama jedinica područne (regionalne) samouprave, bili bi polazišna osnova u određivanju pogodnih prostora za eksploataciju mineralnih sirovina.
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Poglavlja Strategije horizontalno su povezana po temama odnosno na uočenu slabost u poglavlju 2. Stanje i procesi u prostoru, odgovara se usmjerenjima u Poglavljima 4. i 5. u cilju unapređivanja stanja. Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske kroz usmjerenje 4.5.5. Održivo gospodarenje mineralnim sirovinama utvrđuje prostorne aspekte kojima se trebaju rukovoditi postupci prostornog planiranja u utvrđivanju lokacija i granica novih eksploatacijskih polja, uz navod da ih treba pažljivo planirati u odnosu na udaljenosti od postojećih građevina, granica građevinskih područja naselja, turističkih zona, gospodarskih zona, rekreacijskih zona i zona posebne namjene te utvrđenih koridora infrastrukture, uzimajući u obzir vrstu mineralne sirovine i način njezina pridobivanja. Posebnu pažnju treba posvetiti odnosu prema krajobrazu i vizurama. Nadalje, upućuje na nužnost odgovarajućih prilagodbi i usklađivanje propisa (što se posebno odnosi na specifične teme iz primjedbe) te na suradnju i interaktivno djelovanje dionika u svim fazama – od planerske, projektantske, upravne i provedbene do, u konačnici, nadzora.
	3. 2.6.2. ANTROPOGENI UTJECAJI	Tekst pitanja: Postupanje s otpadom Strategija bi u ovom poglavlju trebala dati naglasak na povezivanju zbrinjavanja građevinskog otpada u svrhu njegovog recikliranja, s ciljem smanjivanja potrebe za eksploatacijom mineralnih sirovina. To je posebno važno u razdoblju Strategijom očekivanih aktivnosti u sanaciji, rekonstrukciji postojećeg građevinskog fonda na svim prostorima Države. Ova je problematika također prepuštena jedinicama lokalne samouprave, koje zbog pomanjkanja financijskih sredstava i ljudskih kapaciteta nisu u mogućnosti nositi se s tim problemom, a posljedica toga je u velikoj većini slučajeva devastacija prostora i okoliša.
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Poglavlja Strategije horizontalno su povezana po temama odnosno na uočenu slabost u poglavlju 2. Stanje i procesi u prostoru, odgovara se usmjerenjima u Poglavljima 4. i 5. u cilju unapređivanja stanja. Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske u podpoglavlju 4.5.4. Učinkovito gospodarenje otpadom daje usmjerenja vezano uz tu temu, unutar važećeg zakonskog okvira.

4.1.	<p>4.1.7.3. Unapređivanje opremljenosti komunalnom infrastrukturom</p> <p>4.5.4. Učinkovito gospodarenje otpadom</p> <p>U oba ova poglavlja ne navodi se problem zbrinjavanja mulja iz uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, koji je u velikoj mjeri prisutan u jedinicama lokalne samouprave koji imaju ili namjeravaju graditi sustav za odvodnju otpadnih voda.</p> <p>Zbrinjavanje mulja ne bi trebalo prepustiti općinama i gradovima, već je način zbrinjavanja mulja i obavezu primjene odabranog rješenja, potrebno odrediti na jedinstven način na razini Države, uvažavajući specifičnosti prostora u okviru većih regionalnih cjelina. Nedopustivo je da mulj iz malih ili velikih uređaja završava na odlagalištima otpada. U težnji da se na cjelokupnom prostoru Države pročiste otpadne vode, mogu se ubrzo očekivati sve veći pritisci u prostoru, nastali povećanom produkcijom mulja iz pročistača otpadnih voda.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Obrazloženje kao pod r.br. 3.</p>
4.2.	<p>4.1.7.3. Unapređivanje opremljenosti komunalnom infrastrukturom</p> <p>Tekst pitanja: Zbrinjavanje otpadnih voda jedan od prioriteta u ciljevima unapređenja opremljenosti komunalne infrastrukture, ali zbrinjavanje mulja koji nastaje pročišćavanjem otpadnih voda gorući je problem. Zbrinjavanje mulja trenutno je izvan kontrole, a jedinicama lokalne samouprave prepušten je način i odabir za njih najjednostavnijih i najprihvatljivijih rješenja. Strategija bi trebala odrediti prijedlog za odabir najekonomičnijeg rješenja, i to na način da se mulj zbrinjava barem na razini regije, na ekološki najprihvatljiviji i suvremen način. Velike količine mulja ako se ne spaljuju, završavaju najvjerojatnije na odlagalištima komunalnog otpada, što je nedopustivo. Mali i veliki sustavi pročišćavanja otpadnih voda trebali bi biti uključeni u jedinstveni režim zbrinjavanja te vrste otpada.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Obrazloženje kao pod r.br. 3.</p>
5.1.	<p>4.4.3. Povećavanje udjela obnovljivih izvora energije</p> <p>U sve većoj primjeni sunčeve energije, nastaju problemi u planiranju prostora za smještaj elektrana koje koriste energiju Sunca. Zaposjedanje poljoprivrednog zemljišta u momentu kada su poticaji za gradnju takvih elektrana povoljni, nasuprot nepovoljnim uvjetima za razvoj poljoprivrede, nastaju trajne, nepopravljive posljedice u korištenju prostora, velikim dijelom kao posljedica pogodovanja "razvoju" energetskeg sustava na račun drugih korisnika prostora. Iz tog razloga Strategija bi trebala usmjeriti razvoj energetskeg sustava na pogodna područja, odnosno isključiti mogućnost korištenja prostora za tu namjenu kada se utječe na korištenje drugih prirodnih resursa.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>U podpoglavlju 4.4.3. Povećanje udjela obnovljivih izvora energije, u Projekti/Aktivnosti navedena je točka koja glasi: "- Izrada smjernica za odabir lokacija i planiranje vjetroelektrana, i solarnih elektrana i malih hidroelektrana"</p>
5.2.	<p>4.4.3. Povećavanje udjela obnovljivih izvora energije</p> <p>Tekst pitanja: Sunčeva energija</p> <p>Strategija treba odrediti da se u postupcima istraživanja pogodnih lokacija za sunčeve elektrane istraživanja usmjere na korištenje sunčeve energije u klimatski povoljne prostore-prostore s većim brojem sunčanih dana, na prostore slabije naseljenosti, a isključe prostori pogodni za poljoprivrednu proizvodnju zaposjedanjem poljoprivrednog zemljišta postavom fotonaponskih panela, te isključe prostori osobitih krajobraznih vrijednosti za tu namjenu.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Obrazloženje kao pod r.br. 5.1.</p>

	<p>6. 4.4. Razvoj energetskeg sustava. 4.4.2. Razvoj proizvodnje, distribucije i opskrbe</p> <p>Na prikazu 4.9 Elektroenergetski sustav označene su lokacije za istraživanje smještaja hidroelektrana prikazane su 4 lokacije na području Međimurja. Tražimo da se iz Nacrta prijedloga Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske lokacije za istraživanje smještaja hidroelektrana na rijeci Muri brišu jer je prostor rijeke Mure prostor visoke razine biološke i krajobrazne raznolikosti te snažne povezanosti ljudi i rijeke, dio je Regionalnog parka Mura - Drava kao i Rezervata biosfere Mura - Drava - Dunav.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvća se.</p> <p>Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja, a u skladu s dostavljenim zahtjevima HEP-a, navedene hidroelektrane nisu prikazane u prikazu 4.9. ENERGETSKI SUSTAV.</p>
	<p>7. 4.5.5. Održivo gospodarenje mineralnim sirovinama</p> <p>Sagledavši probleme u prostoru koji se javljaju u toku eksploatacije mineralnih sirovina (kamena, šljunka, pijeska) i posljedice koje nastaju nakon eksploatacije (potpuna preobrazba prostora, najčešće neprimjerena sanacija), Strategija naglašava utjecaj te djelatnosti i potrebu uvažavanja nekih parametara u određivanju prostora namijenjenih eksploataciji. Međutim, smatramo da je nužno da Strategija odredi potrebu - obavezu propisivanja osnovnih parametara koji bi mogli utjecati na smanjivanje negativnih utjecaja na prostor, prvenstveno na životnu sredinu lokalnog stanovništva. Određivanjem tih parametara usmjerilo bi se odlučivanje u određivanju i planiranju prostora namijenjenih eksploataciji mineralnih sirovina.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Obrazloženje kao pod r.br. 2.</p>

16	podnositelj	Osječko-baranjska županija, Župan
	adresa	Trg Ante Starčevića 2, 31 000 Osijek
	1. str. 99. Prikaz 2.24. „Stanje objave PPUO/G u ISPU“	Nisu uneseni točni podaci iz travnja 2015. godine vezano uz Osječko-baranjsku županiju, pošto su PPUO smanjenog sadržaja radile samo općine Tmava, Drenje i Punitovci, a greškom su označene još i općine Gorjani i Jagodnjak, koje su radile normalni PPUO.
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se. U prikazu 2.24. STANJE OBJAVE PPUO/G U ISPU-U Općine Gorjani i Jagodnjak svrstane su u kategoriju 'Dostavljen, na provjeri u HZPR'. Dodatno se napominje da su u prikaz 2.24. uneseni novi podaci zaključno s prosincem 2015.
	2. str. 99. Prikaz 2.24. „Stanje objave PPUO/G u ISPU“	PPUO Šodolovci dostavljen je prije tog datuma i ne može biti označen crvenom bojom.
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se. U prikazu 2.24. STANJE OBJAVE PPUO/G u ISPU-u uneseni su novi podaci zaključno s prosincem 2015.
	3. str. 107. SWOT analiza -prijetnje	Nigdje se u Strategiji ne spominje da RH još uvijek ne gospodari svojim cjelokupnim područjem, tj. Bačkim šumama koje se nalaze s lijeve obale Dunava, a koje su u sastavu Osječko-baranjske županije. Smatramo da se u svakom slučaju radi o jednoj od značajnih prijetnji za upravljanje prostorom RH.
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se.
	4. str. 107. SWOT analiza -prijetnje	Kod spomena "neuravnotežene tržišne potražnje za transportom roba na Savi i Dunavu" nije nam jasno zašto je ispuštena Drava.
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se.
	5. str. 123. u dijelu 4.1.6. "Smanjivanje regionalnih razlika i održivo planiranje razvojno specifičnih područja"	Dodati cijeli odlomak "Istočna Hrvatska", u kojem, temeljem analiza i zaključaka iz prvog dijela Strategije, te pogotovo odlomka na str. 45. kojeg citiramo: "Istočna Hrvatska (Slavonija, Baranja i zapadni Srijem), kao regija s najvećim udjelom naselja zahvaćenih depopulacijom (84,9%), što uz demografsko slabljenje Osijeka i njegove gradske regije te nepovoljne ekonomske trendove upućuje na izrazito nazadovanje ovog dijela Hrvatske." treba, ekvivalentno kao u dijelu 4.1.5. "Održivi razvoj i korištenje obalnog područja", sagledati razloge takve ukupne situacije Istočne Hrvatske i temeljem toga definirati ciljeve cjelovitog planiranja te mjere i smjernice, kratkoročne i dogoročne, koje treba poduzeti na državnom nivou kako bi se ukupno stanje dovelo u ravnotežu s ostalim dijelovima Hrvatske.

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća.</p> <p>Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja u poglavlju Prioriteti i strateška usmjerenja prostornog razvoja, podpoglavlju 4.1.1. Optimiziranje sustava naselja, Projekti/Aktivnosti izmijenjena je točka 2. na način da glasi: "Koordinacija nadležnih javnopravnih tijela u ostvarivanju postavki sustava naselja na tri razine planiranja te njihovim korekcijama aktivnom prilagodbom dinamici promjena". U podpoglavlju 4.1.6. Smanjivanje regionalnih razlika i održivo planiranje razvojno specifičnih područja dodaje se novi naslov: "Istočna Hrvatska", i tekst koji glasi: "Prostor s najvećim udjelom srednjih i velikih naselja (između 500 i 10.000 stanovnika), sa snažnim demografskim rastom prigradskih naselja uz najveće urbane centre te izumiranjem i jakom regresijom u zapadnom dijelu regije. Gotovo svako peto naselje ima razinu funkcionalne opremljenosti barem na razini lokalnog centra. Zahvaljujući svojim prirodno-geografskim predispozicijama tradicionalni agrarni prostor s potencijalom povezivanja poljoprivredne proizvodnje i turizma te daljnjeg razvoja postojećih industrija koji su suočeni s izazovima prilagodbe na promjene poslovanja i jačanja urbano-ruralnih veza. Prostor je s nekoliko najvećih infrastrukturnih projekata u RH: višenamjenskog kanala Dunav-Sava, luke Vukovar (kao točke budućeg intermodalnog sustava), projekt uređenja plovnog puta rijeke Save na IV./V. klasu."</p>
	<p>6. str. 123. u dijelu 4.1.6. "Smanjivanje regionalnih razlika i održivo planiranje razvojno specifičnih područja"</p> <p>Potrebno je predložiti aktivnosti s nosiocima na državnom nivou koje trebaju zaustaviti depopulaciju i negativnu migraciju, podići stupanj razvijenosti i smanjiti nezaposlenost na ovim prostorima. Pri tome prioritete i mjere definirati različito od onih iz Strategije iz 1997. godine i Programa iz 1999. godine, jer oni nisu dali nikakvih rezultata nego se stanje još više pogoršalo. Ukoliko se ti elementi zadrže potrebno je točno navesti odgovorne za njihovo provođenje kako bi se u slučaju ponovnog neuspjeha moglo utvrditi odgovornosti.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>S postavljenim obzorom na 2030. godinu i dalje, kao i usmjerenjima prostornog razvoja koja se primjenjuju na tri razine – do razine naselja, Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske nije i ne može biti operativni program s precizno definiranim mjerama, nositeljima, sredstvima i izvorima financiranja kakve je moguće dati u dokumentima kratkoročnog i srednjoročnog karaktera, već se njome identificiraju dugoročne zadaće prostornog razvoja, strateška usmjerenja i polazišta za koordinaciju njihovih razvojnih mjera u prostoru.</p>
	<p>7. str. 123. u dijelu 4.1.6. "Smanjivanje regionalnih razlika i održivo planiranje razvojno specifičnih područja"</p> <p>Po našem mišljenju jedna od pouzdano učinkovitih mjera poboljšanja stanja je promjena porezne politike vezano uz gospodarska ulaganja u područja s niskim koeficijentom razvijenosti, kao i olakšice na prihode stanovnika tih područja, za što odgovornost leži na Ministarstvu financija. Jedino uvjeti povoljnijeg poslovanja i stanovanja u ovim prostorima mogu dati nadu da će se razvijati gospodarstvo, naseljavati stanovništvo i smanjiti iseljavanje.</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća.</p> <p>U podpoglavlju 4.1.6. Smanjivanje regionalnih razlika i održivo planiranje razvojno specifičnih područja dodan je novi naslov Smanjivanje regionalnih razlika i tekst: U ostvarenju općeg cilja prostornog razvoja, posebnu je pažnju potrebno posvetiti područjima sa slabijim društveno-gospodarskim pokazateljima iskazanim kompozitnim pokazateljem stupnja razvijenosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (indeks razvijenosti), koje prema propisima iz područja regionalnog razvoja dobivaju status potpomognutog područja.</p> <p>Mjere za razvoj potpomognutih područja utvrđuju se operativnim četverogodišnjim programima Vlade Republike Hrvatske i mjerama porezne politike. Detaljnije je tema regulirana posebnim propisima.</p>
	<p>8. str. 123. u dijelu 4.1.6. "Smanjivanje regionalnih razlika i održivo planiranje razvojno specifičnih područja"</p> <p>Preporučiti jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave stvaranje pozitivne poduzetničke klime putem osiguravanja povoljnijih uvjeta za kupovinu zemljišta u planiranim poduzetničkim i gospodarskim zonama, kao i smanjenje komunalnog doprinosa za novu izgradnju, srazmjerno broju novootvorenih radnih mjesta.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Proaktivna politika JLS preporučena je u podpoglavlju 4.5.6. Prilagođavanje promjenama uvjeta poslovanja.</p>
	<p>9. str. 125. pod podnaslovom "Odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda (kanalizacija)"</p> <p>Predložimo dodati točku koja glasi: "Potencirati izgradnju sustava odvodnje pročišćavanja otpadnih voda u svim naseljima u kojima postoji vodoopskrba s prioritetnim uključivanjem u već postojeće (planirane) veće sustave".</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>Prema ovoj i primjedbi drugog podnositelja, u podpoglavlju 4.1.7.3. Unapređivanje opremljenosti komunalnom infrastrukturom, naslov: Odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda (kanalizacija) dodaje se točka koja glasi: "- prioriteto rješavanje odvodnje u zonama sanitarne zaštite izvorišta i u naseljima u kojima postoji vodoopskrba".</p>
	<p>10. str. 129. pod podnaslovom "Urbana sanacija"</p> <p>Ustvari se opisuje Zakonom o prostornom uređenju definirana urbana preobrazba. Budući da su urbana preobrazba i urbana sanacija Zakonom definirane kategorije, korištenje samo jednog od njih je zbunjujuće te stoga predložimo podnaslov promijeniti u: "Urbana preobrazba i sanacija".</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>U podpoglavlju 4.1.8. Odmjereno korištenje prostora posebno su obrađene teme urbane preobrazbe i urbane sanacije.</p>
	<p>11. str. 136. na Prikazu 4.5. "Cestovni promet"</p> <p>Potrebno je korigirati trasu Brze ceste - planirane Podravske brze ceste na području Osječko-baranjske županije, sukladno najnovijem planiranom stanju, temeljem izvoda iz Prostornog plana Osječko-baranjske županije, koji vam prilažemo u analognom i digitalnom obliku.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>Prema primjedbi podnositelja u prikazu 4.5. CESTOVNI PROMET korigirana je trasa Podravska BC - Osijek. Grafički prikazi su shematogrami odnosno usmjeravajući prikazi te ne impliciraju detaljna planska rješenja.</p>
	<p>12. str. 136. na Prikazu 4.5. "Cestovni promet"</p> <p>Pod "Projekti/Aktivnosti" potrebno je dodati novu točku koja glasi: "Izgradnja i modernizacija državnih cesta u svrhu gospodarskog oporavka i razvoja ugroženih područja s konačnim ciljem ravnomjernog održivog razvoja svih područja RH"</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća. Prema primjedbi podnositelja izmjenjena je točka 1 Projekti/Aktivnosti u podpoglavlju 4.3.1.1. Razvijanje cestovnog prometa i glasi: "Izgradnja i modernizacija državnih cesta u skladu s intenzitetom prometa i razvojnim potrebama pojedinih područja".
13.	str. 137. na Prikazu 4.6. "Željeznički promet" Potrebno je unijeti planiranu korekciju trase glavne pruge za međunarodni promet - europski koridor Vc Budimpešta-Ploče (pruga M3) na dijelu oko grada Osijeka i na dijelu kod grada Bakova, sukladno Prostorno-prometnoj studiji prometnog sustava šireg područja Grada Osijeka, temeljem izvoda iz Nacrta prijedloga II. Izmjena i dopuna Prostornog plana Osječko-baranjske županije, koji vam prilažemo u analognom i digitalnom obliku.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća. Grafički prikazi su shematogrami odnosno usmjeravajući prikazi te ne impliciraju detaljna planska rješenja. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja, u Nacrt konačnog prijedloga Strategije je dodana napomena: "S obzirom na mjerilo kartograma, različita mjerila i godine izvora podataka te usmjeravajući karakter Strategije, koja sadrži osnovu i organizaciju prostornog razvoja, svi su prikazi shematizirani i iz njih se ne povlače detaljne lokacije prikazanih sadržaja." Lokacije i trase će biti definirane Državnim planom prostornog razvoja.
14.	str. 137.-138. u dijelu 4.3.1.2. "Razvijanje željezničkog prometa" pod "Projekti/Aktivnosti" dodati novu točku koja glasi: "Rješavanje prostornih konflikata koje uzrokuju trase željezničkih pruga unutar urbanih aglomeracija."
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se.
15.	str. 138. u dijelu 4.3.1.3. "Razvijanje riječnog prometa" Pod "Projekti/Aktivnosti" dodati novu točku koja glasi: "Završetak izgradnje obaloutvrde s pratećom infrastrukturom za intermodalni promet i pretovar rasutih tereta u Luci Osijek."
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Strateška potpora ovom i drugim razvojnim projektima omogućena je kumulativnom primjenom usmjerenja Strategije: 4.3.1.3. Razvijanje riječnog prometa Ponajprije je potrebno uključivanje i pridruživanje riječnog prometa i mreže luka u europske mreže plovnih putova i luka uz poštovanje elemenata koji određuju standarde i prostorni razmještaj na europskoj odnosno državnoj razini. 4.3.1.6. Razvijanje intermodalnih sustava Posebnu pažnju treba posvetiti planiranju intermodalnih platformi koje omogućuju prijelaz s jednog oblika prometa na drugi. 3. Polazišta i koncepcija prostornog razvoja Svi projekti i aktivnosti koji proizlaze iz općeg cilja kroz postavke koncepcije i u skladu su s usmjerenjima, a nisu pojedinačno izdvojeni Projekti/Aktivnosti unutar pojedinih usmjerenja, jednakovrijedno mogu se izlučiti za provedbu kroz EU i druge projekte.
16.	str. 139. na Prikazu 4.7. "Pomorski i riječni promet" Potrebno je korigirati plovni put rijekom Dravom do Donjeg Miholjca kao plovni put IV. klase, a kao rezultat izgradnje Višenamjenskog hidrotehničkog sustava Osijek (VHS Osijek), kojega je također potrebno unijeti u Prikaz.

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Pojedine kategorije u prikazu 4.7. POMORSKI I RIJEČNI PROMET su podaci nadležnog MPPI-a. Polazeći od zakonske definicije Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske kao temeljnog državnog dokumenta za usmjerenje razvoja u prostoru koji se provodi koordiniranim djelovanjem brojnih dionika prostornog razvoja, dokument je koncipiran kao osnovni okvir kojim se kroz postavljene prioritete usmjeravaju buduće planerske aktivnosti na tri razine prostornog planiranja (državnu, županijsku, lokalnu). Nadalje, sama činjenica da neki projekt nije izrijekom naveden u Strategiji ne znači nemogućnost njegovog planiranja i provođenja u skladu s usmjerenjima koje daje Strategija.</p>
	<p>17. str. 139. na Prikazu 4.7. "Pomorski i riječni promet"</p> <p>Luku Osijek označiti kao "veliku luku", kako je označena i u važećoj Strategiji, tj. kao jednu od tri velike luke u RH, što je i u skladu s preporukom da je potrebno preusmjeriti pojedine vrste tereta na riječni promet u Podunavlju, Posavlju i Podravlju.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Pojedine kategorije u prikazu 4.7. POMORSKI I RIJEČNI PROMET su podaci nadležnog MPPI-a. Polazeći od zakonske definicije Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske kao temeljnog državnog dokumenta za usmjerenje razvoja u prostoru koji se provodi koordiniranim djelovanjem brojnih dionika prostornog razvoja, dokument je koncipiran kao osnovni okvir kojim se kroz postavljene prioritete usmjeravaju buduće planerske aktivnosti na tri razine prostornog planiranja (državnu, županijsku, lokalnu). Nadalje, sama činjenica da neki projekt nije izrijekom naveden u Strategiji ne znači nemogućnost njegovog planiranja i provođenja u skladu s usmjerenjima koje daje Strategija.</p>
	<p>18. str. 139. na Prikazu 4.7. "Pomorski i riječni promet"</p> <p>Potrebno je dodati i Luku Batina kao "malu luku", koja je od izuzetnog značaja za razvoj turizma i gospodarstva u Baranji, u stalnom porastu zahvaljujući njenoj izgradnji i stavljanju u funkciju.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>Prema primjedbi podnositelja u prikazu 4.7. POMORSKI I RIJEČNI PROMET u kategoriji 'Male luke' dodana je Luka Batina. Pored navedenog u podpoglavlju 4.3.1.3. Razvijanje riječnog prometa zadnja točka mijenja se i glasi: 'omogućiti turističku plovidbu/riječni yachting i sport, odnosno riječni plovni (nautički) turizam razmotriti kao dopunu ukupnoj turističkoj ponudi uz mogućnost istraživanja lokacija smještaja malih luka u turističkoj funkciji'.</p>
	<p>19. str. 139. u dijelu 4.3.1.5. "Razvijanje zračnog prometa"</p> <p>Dodati tekst: "Projekti/Aktivnosti - Rekonstrukcija i modernizacija Zračne luke Osijek kao regionalnog cargo aerodroma, planirana na osnovu stručne analize i iskazanih interesa više investitora za realizacijom takve investicije, koja svoje opravdanje nalazi u činjenici da se u rentabilnoj zoni transporta do 1.000 km u trajanju od maksimalno 12 sati nalazi prostor 13 gravitirajućih zemalja s populacijom stanovništva od približno 80 milijuna, pa je Osijek, u svojstvu centra intermodalnog prometa, koji uvezuje cestovni i željeznički koridor Vc te velike luke Osijek i Vukovar, prepoznat kao prostor pogodan za razvoj takve zračne luke."</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>U podpoglavlju 4.3.1. dodan je tekst: "Sva prometna čvorišta (npr. morske, riječne i zračne luke i sl.) treba promatrati i kao potencijalna područja razvoja gospodarskih i drugih djelatnosti i infrastrukturnih zahvata." Naime, polazeći od zakonske definicije Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske kao temeljnog državnog dokumenta za usmjerenje razvoja u prostoru koji se provodi koordiniranim djelovanjem brojnih dionika prostornog razvoja, dokument je koncipiran kao osnovni okvir kojim se kroz postavljene prioritete usmjeravaju buduće planerske aktivnosti na tri razine prostornog planiranja (državnu, županijsku, lokalnu) i aktivnosti provedbe, pri čemu su posebno prepoznate teme koje je moguće dijelom financirati sredstvima EU. Istovremeno, usmjeravajući karakter dokumenta omogućuje planersko vrednovanje mogućih varijanti i iznalaženje optimalnih načina za ostvarenje koncepcije Strategije u procesima njene provedbe.</p>
	<p>20. str. 143. u dijelu 4.4.2. "Razvoj proizvodnje, distribucije i opskrbe"</p> <p>Smatramo neodgovarajućim planiranje TE na uvozni kameni ugljen, kako zbog neodgovarajućih ekoloških svojstava predmetnog goriva, tako i zbog činjenice da se radi o energentu koji je potrebno uvoziti.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Tekst je usklađen s važećom Strategijom energetskog razvoja RH i usklađen s nadležnim resornim tijelom.</p>
	<p>21. str. 146. Prikaz 4.10. "Prijenos ugljikovodika"</p> <p>Trasa naftovoda od Donjeg Miholjca južno prema Slavanskom Brodu ne poklapa se cijelom dužinom s trasom naftovoda, već prije Našica skreće prema Bakovu. Potrebno je izvršiti korekciju, temeljem izvoda iz Prostornog plana Osječko-baranjske županije, koji vam prilažemo u analognom i digitalnom obliku.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća.</p> <p>Grafički prikazi su shematogrami odnosno usmjeravajući prikazi te ne impliciraju detaljna planska rješenja. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja, u Nacrt konačnog prijedloga Strategije je dodana napomena: "S obzirom na mjerilo kartograma, različita mjerila i godine izvora podataka te usmjeravajući karakter Strategije, koja sadrži osnovu i organizaciju prostornog razvoja, svi su prikazi shematizirani i iz njih se ne povlače detaljne lokacije prikazanih sadržaja."</p>
	<p>22. str. 147.-148. u dijelu "Geotermalna energija"</p> <p>Definirano je da će RH poticati višestupanjsko korištenje obnovljivih potencijala geotermalne energije u energetske, gospodarske i turističko-rekreacijske svrhe, međutim, u dijelu "Projekti/Aktivnosti" koje slijede nema niti jednog prijedloga. Kako je prostor Istočne Slavonije bogat geotermalnim nalazištima, isti su od velikog značaja za razvoj našeg prostora te očekujemo da se definiraju "Projekti/Aktivnosti" na realizaciji navedenog poticanja.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>U poglavlju 4.1.6. Smanjivanje regionalnih razlika I održivo planiranje razvojno specifičnih područja među projektima/aktivnostima uključena je aktivnost: "Iskorištavanje geotermalne energije (u energetici, poljoprivredi, turizmu idr.)".</p>
	<p>23. str. 151. u dijelu 4.5. "Otpornost na promjene"</p> <p>Pod "Projekti/Aktivnosti" dodati tekst: "Priprema planske i tehničke dokumentacije za učinkovitije upravljanje sustavom obrane od poplava, zadržavanje voda u svrhu navodnjavanja poljoprivrednih površina i ublažavanja posljedica suša na rijeci Dravi u dijelu od Donjeg Miholjca do Osijeka, najučinkovitije izgradnjom višenamjenskog hidrotehničkog sustava."</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća.</p> <p>Na temelju primjedbe, u podpoglavlju 4.5.1. Prilagođavanje klimatskim promjenama, preoblikovana je točka 1. Projekata/Aktivnosti na način da glasi: "- Priprema planske i tehničke dokumentacije za učinkovitije upravljanje sustavom obrane od poplava i ublažavanje posljedica suša s naglaskom na obrani najugroženijih urbanih područja, uz razmatranje višenamjenskih hidrotehničkih sustava"</p>
	<p>24. str. 153.-154. u dijelu 4.5.5. "Održivo gospodarenje mineralnim sirovinama"</p> <p>Pod "Projekti/Aktivnosti" dodati novu točku koja glasi: "Učinkovit nadzor nad postupcima sanacije zatvorenih eksploatacijskih polja."</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>U podpoglavlju 4.5.5. Održivo gospodarenje mineralnim sirovinama, naslov Degradirana područja za sanaciju, određeno je usmjerenje: "Napuštena eksploatacijska polja nužno je sanirati prema prethodno izrađenim planovima sanacije, a prostor urediti sukladno namjeni određenoj u prostornim planovima." Nadzor se provodi sukladno zakonskom okviru.</p>
	<p>25. str. 156. u dijelu 4.5.7. "Razvijanje održivog turizma"</p> <p>Pod "Projekti/Aktivnosti" potrebno je dodati: "Program povezivanja kontinentalnog i obalnog turizma RH."</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>U podpoglavlju 4.5.7. Razvijanje održivog turizma navodi se usmjerenje za revitalizaciju, gospodarsko uključivanje i komplementarno povezivanje turizma kontinentalne Hrvatske uz turizam jadranske Hrvatske</p>

17	podnositelj	Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije
	adresa	Splitska 2/II, 51 000 Rijeka
	1.	<p>2.3. Stanovanje</p> <p>Ne analizira se racionalnost stambene gradnje. Troškovi gradnje i održavanja stambenih naselja su visoki u radi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - neracionalnog planiranja (odsustvo bilo kakve procjene troškova uređenja i građenja) - neracionalna gradnja (neprijemni položaj i veličina građevina, vrste stanova, itd)
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Strategija se bavi prostornom komponentom stanovanja u kontekstu prostornog razvoja.</p>
	2.	<p>2.4. Gospodarstvo</p> <p>Sama konstatacija da „nema cjelovitog nacionalnog strateškog dokumenta za razvoj gospodarstva“ (str. 66) upitna je za izradu Strategije.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Radi se o utvrđenju iz poglavlja Stanje i procesi u prostoru i iznosi se kao činjenica koja proizlazi iz stručne podloge.</p>
	3.	<p>2.6. Pritisci na prostor</p> <p>Nezakonita gradnja. Ne stoji teza: „Prisutna je niska razina percepcije jedinica lokalne samouprave u sprečavanju nezakonite gradnje“ (str. 86). U sprečavanju te pojave najviše ovlasti ima država.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Tezu treba sagledavati u širem kontekstu i da se odnosi na cijeli prostor RH: u dijelu se odnosi na uvodno naveden raspon od pedeset godina u kojem je jednim dijelom nadležnost nad građevinskom inspekcijom bila u nadležnosti JLS, a u dijelu se odnosi na niz mehanizama kojima JLS mogu prevenirati nezakonitu gradnju poput: pripreme zemljišta, izrade i donošenja prostornih planova, otkup zemljišta, stambenog, poslovnog fonda građevina, društvena infrastruktura.</p>
	4.	<p>2.6. Pritisci na prostor</p> <p>Ne stoji teza da važeći propisi omogućuju JLS da koriste napuštene (vojne ili državne) građevine. Nisu ostvareni zakonski preduvjeti.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća.</p> <p>U podpoglavljju 4.1.8. Odmjereno korištenje prostora, naslovu Učinkovita uporaba korištenog prostora, dodaje se rečenica: "Potrebno je razmotriti mogućnosti i razviti oblike davanja na raspolaganje zemljišta u vlasništvu RH za razvojne programe JLS-a i županija." Napominje se pritom da otežana provedba postojećeg zakonskog okvira nije razlog da se ospori postojanje istog,</p>
	5.	<p>2.6. Pritisci na prostor</p> <p>Područja bivših tvornica unutar naselja, nisu „preskočeni prostori“, nego napušteni i izvor problema (Rijeka – INA na Mlaki, torpedo, RB, luka, hartera,...)</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Termin "preskočeni prostori" koristi se u kontekstu "preskakanja" planiranja i korištenja nakon napuštanja/gubljenja ranije funkcije.</p>
	6.	<p>2.6. Pritisci na prostor</p> <p>Otpad je riješen samo deklarativno. Donijeti su propisi i smjernice koje se ne provode. Nema nadzora u tom sustavu.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Teza se oslanja na zakonski okvir, otežani uvjeti provedbe nisu razlog da se ospori njegovo postojanje. To područje zahtijeva stalnu prilagodbu novim saznanjima i okolnostima.</p>
	7.	<p>2.7. Planiranje i upravljanje prostorom</p> <p>Sustav prostornog planiranja je kompliciran. Nema kontinuiteta u planiranju.</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Tradicija prostornog i urbanističkog planiranja jedna je od uporišnih vrijednosti Strategije. Aktivnosti vezane uz prostorni razvoj provode se koordiniranim djelovanjem brojnih dionika na tri razine prostornog planiranja (državnoj, županijskoj, lokalnoj), stoga je prostorno planiranje kompleksan proces.
	8. 2.7. Planiranje i upravljanje prostorom Upravljanje prostorom traži provođenje strategija i planova. Propisi i proistekli dokumenti iz njih nisu sukladni.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Otežana provedba strategija i planova razlog je potrebe za boljom međusektorskom suradnjom i koordinacijom (podpoglavlje 5.2.4.)
	9. 2.7. Planiranje i upravljanje prostorom Nema nadzora (inspekcija) nad provođenjem odnosno u cjelokupnom procesu upravljanja prostorom
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Sustav nadzora određen je zakonskim okvirom.
	10. 4.1. Održivost prostorne organizacije Sustav naselja (prikaz 4.2.) nije sukladan projekcijama PP PGŽ.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se. U prikazu 4.2. PLANIRANI SUSTAV SREDIŠNJIH NASELJA, izvršena je korekcija
	11. 4.1. Održivost prostorne organizacije Urbane aglomeracije su nepoželjne pojave. To je devijacija u razvoju naselja, a ne pogodnost za razvitak gospodarstva.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća. S obzirom da ideja podpoglavlja 4.1.2. Usklađivanje razvoja gradova i njihove funkcionalne regije, naslov Urbane aglomeracije nije bila poticanje fizičkog spajanja već udruživanje središnjeg i okolnih naselja radi održivog razvoja briše se dio teksta: "širenjem i spajanjem građevinskih područja".
	12. 4.1.3. Razvijanje ugodnih i uređenih gradova. Izraditi prostorne standarde po razini mjerila, a ne po temi (naselje, građevna čestica, građevina-zgrada)
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Izrada prostornih standarda podrazumjeva razradu i po temi i po mjerilu.
	13. 4.1.4. Unapređivanje vitalnosti i privlačnosti ruralnog prostora Ruralni prostor se mora revitalizirati kroz gospodarsku transformaciju, a ne turizam. Poticati preradu i proizvodnju, iz i uz primarne djelatnosti (poljoprivreda, ribarstvo, šumarstvo, rudarstvo, i sl)
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća. U podpoglavlju 4.1.4. Unapređivanje vitalnosti i privlačnosti ruralnog prostora, pored već postojećih usmjerenja dodano je: "U poljoprivredi, proizvodnji i turizmu prednost treba dati kvaliteti pred kvantitetom, orijentirati se na lokalnu prepoznatljivost (brendiranje), eko-proizvodnju hrane, domaće sezonske jelovnike, kratke putove opskrbe te dobar odnos, razvijenu komunikaciju i uzajamno povjerenje proizvođača i potrošača."
	14. 4.1.5. Održivi razvoj i korištenje obalnog područja Obalno područje nije samo uz more, nego i jezera i rijeke. Navesti razlike!
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Podpoglavlje 4.1.5. Održivi razvoj i korištenje obalnog područja sukladno utvrđenim specifičnim pritiscima odnosi se na obalno područje mora. Na ostala obalna područja odnose se kumulativno druga usmjerenja.
	15. 4.1.5. Održivi razvoj i korištenje obalnog područja Regulativa je neujednačena. Uglavnom je ostatak naslijeđenih odnosa, koji se teško mijenjaju.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Uočeni nedostaci ukazuju na potrebu za boljom međusektorskom suradnjom i koordinacijom (podpoglavlje 5.2.4.) a jedan od instrumenata je regulativa u okviru integralnog upravljanja obalnim područjem.

	16. 4.1.6. Smanjivanje regionalnih razlika i održivo planiranje razvojno specifičnih područja Brdsko-planinska područja revitalizirati sa kompleksnijim programima, a ne ekološkom poljoprivredom.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Odgovor i obrazloženje kao pod rbr. 13.
	17. 4.1.6. Smanjivanje regionalnih razlika i održivo planiranje razvojno specifičnih područja Pogranično gospodarstvo ovisi o otvorenosti granice (Granični prijelaz Prezid u Gradu Čabru je barijera a ne poveznica).
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Navedena ideja je već sadržana podpoglavlju 4.1.6. Smanjivanje regionalnih razlika i održivo planiranje razvojno specifičnih područja
	18. 4.1.7. Unapređivanje dostupnosti infrastrukturnih sustava Biciklističku mrežu planirati na primjerenim konfiguracijama.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se. U podpoglavlju 4.1.7.2. Unapređivanje dostupnosti prometne infrastrukture, zadnji odlomak je izmijenjen na način da glasi: "Važno je promoviranje nemotoriziranih oblika prometa, ponajprije korištenje bicikala. Biciklističku mrežu treba planirati vodeći računa o tome da bude vezana za postaje javnog prijevoza i javne parkirališne površine."
	19. 5.1. Institucionalni okvir Potrebno je ustrojiti znatno operativniji zakonski okvir, koji će omogućiti dinamičniji pristup planiranju i provođenju planova.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća. U podpoglavlju 5.2.7. Preporuke za daljnja istraživanja i unapređivanje sustava, naslov Metodologija prostornog planiranja, navodi se: "U provedbi Strategije planira se kontinuirana suradnja sa znanstvenom i stručnom zajednicom vezana uz daljnji razvoj i utvrđivanje metoda, kriterija i standarda prostornog planiranja i praćenja stanja u prostoru, a osobito praćenja dinamičkih promjena koje brzo mijenjaju prostorno-razvojni kontekst i zahtijevaju pravodobno utvrđivanje novih načina djelovanja.", u naslovu Učinkovitija provedba prostornih planova: "Nova istraživanja, kao temelj za donošenje propisa, je potrebno usmjeriti i prema utvrđivanju provedivog modela uređenja građevnog zemljišta i poticajnih mjera za uređenje napuštenih nekretnina te održivo korištenje baštine.", te u podpoglavlju 5.3. Praćenje provedbe i izvještavanje: "Radi prilagođavanja promjenama potrebno je praćenje trendova u razvoju pojedinih djelatnosti i aktivnosti u prostoru. Na izazove razvoja potrebno je odgovoriti praćenjima i istraživanjima, predlaganjem rješenja, uz primjenu načela prostornog uređenja, a ukoliko je potrebno i uz izmjenu zakonske i podzakonske regulative."
	20. 5.1. Institucionalni okvir Nužna je prilagodba propisa aktualnim potrebama, sukladno javnom interesu. Preispitati pristup planskih odrednica (gp, vrste pp, sadržaj propisa, akata i sl.) u odnosu na planske smjernice (osnovni okvir aktivnosti kojim se ograničava i usmjeruje aktivnost, bez određivanja metoda i načina).
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća. Odgovor i obrazloženje kao pod rbr. 19.
	21. 5.2.1. Razvoj Informacijskog sustava prostornog uređenja Informacijski sustav je baziran na podacima (atribut) koji su vezani na neki lokalitet ili subjekt (entitet). Tako su strukturirani i njegovi moduli: e-Dozvola, e-Planovi, e-Katalog, e-Arhiv, e-Inspekcija i dr.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Navedeno je točno u dijelu, ISPU u svojoj punoj funkcionalnosti, sukladno zakonskom okviru, predstavlja: "Informacijski sustav uspostavlja se i vodi kao interoperabilni i multiplatformni sustav u kojem se povezuju informacijski sustavi pojedinih javnopravnih tijela koja na temelju ovoga Zakona i posebnih propisa izrađuju i/ili održavaju prostorne podatke i druge podatke značajne za prostorno uređenje."

	<p>22. 5.2.1. Razvoj Informacijskog sustava prostornog uređenja Prostorni plan je stručni elaborat koji nastaje kroz radni proces sukladno izabranoj metodi rada. Njegov derivat su odredbe za provođenje, koje u formi propisa formiraju jednoznačno podatak vezan za određeni prostor.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. ISPU ne utječe na metodologiju planerskog promišljanja, već na formu koja se u ISPU mora učitati.</p>
	<p>23. 5.2.1. Razvoj Informacijskog sustava prostornog uređenja GIS se formira isključivo na podacima koji su jednoznačni i statični (utvrđeni, ovjereni, usvojeni i sl.). Prostorni plan se ne može pratiti ni prezentirati putem GIS-a. To je moguće samo za odredbe za provođenje, kada su usvojene.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Doneseni prostorni plan mora biti jednoznačan (i "statičan") u provedbi, svaka izmjena plana zahtjeva izmjenu i/ili dopunu prema odredbama zakona.</p>
	<p>24. 5.2.2. Uređivanje i usklađivanje prostornih evidencija Temeljna osnova izrade prostornih planova je geodetska podloga, prvenstveno topografski planovi svih razina. Bez topografske podloge, nema prostornog plana!</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Cijeni se doprinos Zavoda za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije pri razmatranju tema iz primjedbe. Tema je detaljnije obrađena Koordinacija razvojnih mjera u prostoru, posebno u podpoglavlju 5.2.2. Uređivanje i usklađivanje prostornih evidencija.</p>
	<p>25. 5.2.3. Izrada i provedba prostornih planova nove generacije U ovom poglavlju nema naznaka ni smjernica za planove nove generacije (novi sustav uređenja prostora), nego samo primjena suvremenijih alata (računalni sustavi).</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Strategija kumulativno kroz čitav niz usmjerenja (odmjereno korištenje, vitalnost ruralnog prostora i td.) integralno određuje: "Ostvarenje općeg cilja i postavki koncepcije planira se usmjeravanjem aktivnosti uz pomoć 5 utvrđenih razvojnih prioriteta sa strateškim usmjerenjima prostornog razvoja."</p>
	<p>26. 5.2.3. Izrada i provedba prostornih planova nove generacije U izradu prostornih planova potrebno je uvesti i ekonomski pokazatelj opravdanosti prostornog rješenja.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Ekonomski pokazatelji mogu se iskazati na različitim razinama: prethodnih analiza i podloga, razvojnih strategija i programa na različitim razinama, može se iskazati i kroz odluku o izradi plana i dr..</p>

18	podnositelj	Zavod za prostorno uređenje Splitsko-dalmatinske županije
	adresa	Domovinskog rata 2, 21 000 Split
		<p>1. Pregledom strategije može se ustanoviti da je veliki broj podataka na koje se referiraju analize iz razdoblja 2011 – 2015 pa ih je potrebno do konačnog dokumenta novelirati. U gospodarstvu su se posljednjih nekoliko godina dogodile značajne promjene pa su podaci iz 2010. godine nereprezentativni (str. 68.). Smatramo da je potrebno naglasiti koje su strateške odrednice u smislu jačanja gospodarstva, razvoja zaostale i posrnule industrije te povećaju zapošljavanja. Dojam je da se u ovom dijelu Strategija više bavi analizom prošlog i sadašnjeg stanja nego strateškim odrednicama za budućnost. Šumarstvo (str. 67.). Navodi se važeća šumskogospodarska osnova za razdoblje 2006. – 2015. koja je zastarjela. Također je nejasan podatak da je od ukupne površine šuma i šumskog zemljišta 90% klasificirano kao gospodarske šume. U praksi ovi podaci ne odražavaju stvarno stanje.</p> <p>Turizam (str 69.). Navodi se podatak da je 97% turističkog smještaja koncentrirano na sjevernom i južnom Jadranu dok je samo 3% smještaja u kontinentalnom dijelu Hrvatske. Nejasno je na što se odnose navedeni podaci, gdje spadaju podaci za srednji Jadran, odnosno što je sa smještajem primjerice u Zagrebu. Važno je napomenuti da posljednjih godina Splitsko-dalmatinska županija bilježi veći rast broja smještajnih kapaciteta, a posebno onih u manjim smještajnim jedinicama (mali hoteli, tzv. „privatni smještaj“ i sl.) .</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća.</p> <p>Podaci iskazani Nacrtom prijedloga Strategije, a koji dobiveni iz nadležnih sektorskih dokumenata te aktualnog Izvješća o stanju u prostoru RH 2008.-2012., dijelom su preispitani i revidirani prema dostupnim i dostavljenim podacima.</p>
		<p>2. U točki 4.5.1. (str. 149.) „Prilagođavanje klimatskim promjenama“ strategija treba biti određenija posebno u odnosu na povećanje razine mora, posljedice čega su već uočljive u obalnom području</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>U potpoglavlju 4.5.1. Prilagođavanje klimatskim promjenama navodi se: "Potrebno je utvrditi područja koja su potencijalno osjetljiva na podizanje razine mora te prilikom izrade prostornih planova predvidjeti mjere zaštite."</p>
		<p>3. Prometna infrastruktura</p> <p>Na području Splitsko-dalmatinske županije potrebno je provesti niz mjera u svrhu opće integracije prometnog sustava kako bi se ostvario puni potencijal izgrađene autoceste i omogućio primjeren gospodarski razvoj. Osim autoceste, osnovu prometnog sustava čine brza cesta Trogir –Split - Omiš i brza cesta Split – Dogopolje – Sinj – Vrlika – Knin. Vrlo je važno realizirati ove projekte kako bi se stvorila prometna osnova na koju će se povezivati sve ostale prometnice. Obzirom da se prostorni razvoj Hrvatske planira policentrično gdje su Zagreb , Split, Rijeka i Osijek glavni centri na koje se vežu ostala regionalna i subregionalna središta, važno je da Knin kao regionalno središte (prikaz 2.12) bude brzom cestom povezan sa Splitom. Neposredno uz koridor brze ceste Split – Sinj – Vrlika prostornim planom Splitsko-dalmatinske županije planirano je 17 gospodarskih zona ukupne površine 798 ha u općinama i gradovima: Klis, Dugopolje, Dicmo, Sinj, Hrvace i Vrlika.</p> <p>U grafičkom prikazu planiranih cesta potrebno je cijelu dionicu Split – Knin označiti kao brzu cestu zbog rezerviranja i čuvanja prostornog koridora, bez obzira u kojem vremenskom periodu će biti moguća realizacija. U prikazu 2.16 ovaj prometni koridor označen je kao glavni prometni koridor, po važnosti odmah iza autoceste dok u prikazu 4.5 ta važnost se ne percipira kao potreba za planiranjem brze ceste što je potrebno ispraviti. Također je potrebno napomenuti da je na cesti između Splita i Omiša posljednjih desetak godina redovito zabilježen najveći PGDP (prosječni godišnji dnevni promet) u cijeloj Hrvatskoj, a navedena brza cesta još nije izgrađena, bez obzira što je lokacijska dozvola prvi put ishodena 2004. Godine.</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća.</p> <p>ad. 1 Brza cesta Trogir-Split-Omiš ucrtana je u prikazu 4.5. CESTOVNI PROMET Nacrta prijedloga Strategije.</p> <p>ad. 2 Grafički prikazi su shematogrami odnosno usmjeravajući prikazi te ne impliciraju detaljna planska rješenja. Nadalje, sama činjenica da neka trasa nije izrijekom navedena u Strategiji ne znači nemogućnost rezervacije koridora, njenog planiranja i provođenja u skladu s usmjerenjima koje daje Strategija. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja u podpoglavlju 4.3.1.1. Razvijanje cestovnog prometa dodan je tekst koji glasi: "Pored mreže cesta prikazane na prikazu 4.5. CESTOVNI PROMET, omogućava se istraživanje i planiranje i drugih prometnih koridora iz prikaza 2.16. JAČE GRADSKO REGIJE I PROSTORNO-PROMETNI KORIDORI radi podržavanja razvoja policentričnog sustava naselja, odnosno unapređivanja dostupnosti prometne infrastrukture."</p>
	<p>4. U prikazu 4.2. odnosno pripadajućoj legendi zamijenjen je logični redoslijed prema važnosti naselja.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se</p> <p>Prema primjedbi podnositelja u legendi prikaza 4.2. PLANIRANI SUSTAV SREDIŠNJIH NASELJA zamijenjen je redoslijed u koloni znaka i naziva 'Regionalno središte' i 'Subregionalno središte'.</p>
	<p>5. Jadransko-jonski cestovni pravac nedovoljno je istaknut u strategiji, a trebao bi biti strateški cilj s obzirom da Hrvatska kao posljednji priključeni član Europske unije nije u prijašnjim planovima mogla na globalnom nivou kvalitetno prezentirati ovaj pravac. Obzirom na potencijalno veliki značaj ovog prometnog pravca potrebno je pronaći alternativno rješenje za dionicu autoceste Tulel Sv. Rok – Posedarje koja je često zatvorena zbog vremenskih uvjeta. U tu svrhu predlažemo trasu državne ceste od Gračaca prema Drnišu koja će u najvećem dijelu pratiti trasu moderne, rekonstruirane i djelomično repositionirane željeznice čiji je koridor jasno određen u prostornom planu Šibensko-kninske i Zadarske županije, a koji također treba u cijelosti prenijeti u Strategiju.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje</p> <p>Obrazloženo kao pod primjedbom podnositelja rbr. 3 Ad 2.</p>
	<p>6. Željeznički promet u dijelu Splitsko-dalmatinske županije je prioritetno vezan za izgradnju nove trase brze željeznice uz trasu auto ceste sa posebno izdvojenim prioritetom izgradnje dijela trase od Perkovića do Dugopolja (Šestanovca) sa tunelom Rudine–Radošić koji bi skratilo putovanje iz Splita prema Kninu i Zagrebu za više od sat vremena (postojeća stara trasa preko Primorskog Dolca je nesigurna – iskliznuća vlakova i sporost vožnje). Izgradnja ove dionice nove trase sa postajom u Dugopolju bi osim prometnog i gospodarskog značaja omogućilo i željezničko povezivanje Splita i Dalmacije prema BIH odnosno dalje prema Mađarskoj i srednjoj Europi. Pritom ja važno naglasiti da je ovaj prometni pravac povijesno uvijek bio važan izlaz srednje Europe na Jadransko more, a u posljednjih nekoliko desetljeća je neopravdano zapostavljen. Predlažemo u prošlosti već razmatrani pravac, a koji je kao pravac u istraživanju uvršten i u prostorni plan Splitsko-dalmatinske županije (Split–Dugopolje–Aržano–Livno (granica BIH)).</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća</p> <p>Grafički prikazi su shematogrami odnosno usmjeravajući prikazi te ne impliciraju detaljna planska rješenja. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja, u Nacrt konačnog prijedloga Strategije je dodana napomena: "S obzirom na mjerilo kartograma, različita mjerila i godine izvora podataka te usmjeravajući karakter Strategije, koja sadrži osnovu i organizaciju prostornog razvoja, svi su prikazi shematizirani i iz njih se ne povlače detaljne lokacije prikazanih sadržaja."</p> <p>Prema primjedbi podnositelja u prikaz 4.6. ŽELJEZNIČKI PROMET ucrtan je pravac od Splita prema Livnu u kategoriji 'Ostale planirane pruge'.</p>
	<p>7. Podatak o duljini željezničkih pruga prema broju stanovnika, a koji se koristi u svrhu valorizacije željezničke mreže je potpuno neadekvatan uzmemo li u obzir da je osnovna svrha razvijenosti željeznice u svijetu prijevoz tereta, a posebno na međunarodnim linijama (str.70).</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Navedeni odnos samo je jedan od pokazatelja, a koristi se u kontekstu poticanja razvoja multimodalnog prometa.
	8. Angažiranjem postojeće autoceste i izgradnjom Jadranske željeznice luka Split može postati važno pomorsko prometno čvorište prema Italiji, Grčkoj, Turskoj i Bliskom istoku te je taj plovni put potrebno naznačiti u priloženoj karti (str.136.). Splitska „sjeverna luka“ zbog svog prirodnog položaja ima velike mogućnosti daljnjeg razvoja, posebno u trgovačkom prometu, a što je u neskladu sa konstatacijom iz studije da su lučki kapaciteti na nivou Hrvatske već iskorišteni. Strategijom je potrebno naglasiti razvojne potencijale Splitske luke.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se. Prema ovoj i primjedbi drugih podnositelja u podpoglavlju 4.3.1. Razvijanje prometnog sustava dodan je tekst: "Sva prometna čvorišta (npr. morske, riječne i zračne luke i sl.) treba promatrati i kao potencijalna područja razvoja gospodarskih i drugih djelatnosti i infrastrukturnih zahvata." Naime, polazeći od zakonske definicije Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske kao temeljnog državnog dokumenta za usmjerenje razvoja u prostoru koji se provodi koordiniranim djelovanjem brojnih dionika prostornog razvoja, dokument je koncipiran kao osnovni okvir kojim se kroz postavljene prioritete usmjeravaju buduće planerske aktivnosti na tri razine prostornog planiranja (državnu, županijsku, lokalnu). U podpoglavlju 4.3.1.6. Razvijanje intermodalnih sustava dodan je tekst: "U tom kontekstu omogućuje se istraživanje i planiranje potencijala i drugih luka, posebice Splita, Ploča i Zadra."
	9. U zračnom prometu nije dovoljno predstavljena potreba povezivanja na međunarodnom planu, odnosno izostala je analiza da postojeće zračne luke nisu zbog svog smještaja (uzak prostor manevriranja, nepovoljna orijentiranost prema utjecaju vjetrova, kratke poletno-sletne staze) prikladne za prijem zrakoplova sa dalekih destinacija (Kina, Japan, Amerika, Australija i sl.), a takav promet u svjetskim razmjerima bilježi progresivan rast. Prostornim planom Splitsko-dalmatinske županije kao prostor u istraživanju predviđen je Šestanovac kao potencijalna lokacija sa prirodnim predispozicijama za izgradnju zračne luke srednjih i dalekih destinacija za putnički i cargo promet (relativno ravan teren, zadovoljavajuća duljina, postojanje autoceste i planirane željeznice, kao i morskih luka Split i Ploče, odličan položaj u odnosu na europske destinacije). Ovaj objekat može se i ponuditi i kao komercijalni sadržaj za potencijalne investitore za izgradnju međunarodnog transportno-tranzitnog centra
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja u podpoglavlju 4.3.1.5. Razvijanje zračnog prometa dodan je tekst: "Pored onih u prikazu 4.8. moguća su daljnja istraživanja potencijalnih lokacija kroz prostorne planove." Grafički prikazi su shematogrami odnosno usmjeravajući prikazi te ne impliciraju detaljna planska rješenja. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja, u Nacrt konačnog prijedloga Strategije je dodana napomena: "S obzirom na mjerilo kartograma, različita mjerila i godine izvora podataka te usmjeravajući karakter Strategije, koja sadrži osnovu i organizaciju prostornog razvoja, svi su prikazi shematizirani i iz njih se ne povlače detaljne lokacije prikazanih sadržaja."
	10. Energetika Strategija se učestalo poziva na 2020. godinu do kada je predviđena izgradnja velikog broja energetske objekata sa velikom instaliranom snagom (MVA). Obzirom da je za izgradnju takvih objekata potreban dug period pripreme i izgradnje, očekivanja su nerealna. Nasuprot tome u Splitsko-dalmatinskoj županiji predviđeni veliki energetske objekti, a koji su već u pripremi dokumentacije nisu spomenuti. Radi se o dvije velike reverzibilne hidroelektrane; RHE Vrdovo/Dabar (600MVA) i RHE Korita (600MVA) te o plinskoj elektrani Peruča (400MVA).
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje Strategija sadrži i niz podataka koji proizlaze iz dugogodišnjih sektorskih strateških dokumenata i projekata, te je stoga određivanje vremenske projekcije u stvari opći okvir.

11.	Na priloženoj karti planiranih elektroenergetskih objekata (prikaz 4.9) ucrtana je termoelektrana u blizini Trogira što je iz velikog broja razloga neostvarivo pa pretpostavljamo da se radi o grafičkom propustu. Također je u blizini mjesta Sevid i Vinišće ucrtana termoelektrana koja je već u prijašnjim planovima odbačena, a protiv planiranja takvog objekta izjasnila se i županijska skupština. Na navedenom području ili neposrednoj blizini postoji već broj izgrađenih objekata, također većim dijelom u postupku legalizacije, a županijskim prostornim planom predviđena je i izgradnja turističke zone izvan naselja Lisičine.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje Grafički prikazi su shematogrami odnosno usmjeravajući prikazi te ne impliciraju detaljna planska rješenja. U legendi i grafičkom dijelu prikaza 4.9. ELEKTROENERGETSKI SUSTAV, određena su šira područja: "Područja za prioritetni smještaj novih energetske građevina"
12.	U Strategiji se navodi zadovoljavajuće stanje elektroprijenosnog sustava (str.79.), međutim zanemaruje se potreba usklađenja prijenosnog sustava sa sve većom potrebom za izgradnjom vjetroelektrana i sunčanih elektrana te ostalim obnovljivim izvorima energije. Sadašnji prijenosni sustav baziran je na povezivanju velikih termoelektrana i hidroelektrana dok je njegova sekundarna mreža slabo razgranata. Potreba za umrežavanjem većeg broja novih vjetroelektrana i sunčanih elektrana može postati još značajnija ukoliko u budućnosti poraste broj vozila na električni pogon i shodno tome znatno se poveća potreba za električnom energijom.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća. Brisani su tekstovi u podpoglavlju PRIJENOSNI I TRANSPORTNI SUSTAVI, Dalekovodi: "prije svega OIE, na 110kV mrežu" i "da nova polja dobiju" kako bi usmjerenje obuhvatilo veći broj opcija.
13.	Vodoopskrba i odvodnja Predlaže se u Strategiju unijeti slijedeći (djelomično korigirani) tekst , a koji se nalazi u pripadnoj Strateškoj studiji o utjecaju na okoliš (str. 144.): "Kroz koordinaciju sektora vodnog gospodarstva i prostornog planiranja ~~može~~ <u>potrebno</u> je osigurati mogućnost primjene modernog pristupa zaštiti od poplava tzv. davanje prostora rijekama, što bi uključivalo obnovu meandara rijeka kako bi se usporio bujični tok, ostavljanje što većeg dijela prirodnih poplavnih površina rijeka, odnosno korištenje prirodnih retencija". Objašnjenje se također nalazi u Studiji: „Međusektorskom suradnjom sektora vodnog gospodarstva i prostornog planiranja preispitati planiranu namjenu prostora u prirodnim poplavnim područjima rijeka na nacionalnoj i regionalnoj razini te mogućnosti primjene modernog i ekološki prihvatljivog pristupa zaštiti od poplava („dati rijeci prostor“). U skladu s tim planirati namjenu prostora na način da se nenaseljena poplavna područja, gdje je moguće, koriste kao prirodne retencije te da se u najvećoj mogućoj mjeri nova gradnja ne planira u poplavnim područjima“.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Mjera je već ugrađena u točku 4.5.1. Prilagođavanje klimatskim promjenama, naslov Ublažavanje posljedica klimatskih promjena na području RH, kroz tekst: "Trebalo bi ispitati i mogućnosti primjene modernog i ekološki prihvatljivog pristupa zaštiti od poplava (dati rijeci prostor) te u skladu s tim planirati namjenu prostora. Gdje god je to moguće treba koristiti nenaseljena poplavna područja kao prirodne retencije te usmjeravati novu gradnju izvan poplavnih područja." Koordinacija se podrazumijeva primjenom načela prostornog uređenja.
14.	U točki 4.1.7.3 (str. 127.) „Unaprijeđivanje opremljenosti komunalnom infrastrukturom“, potrebno je navesti vodoopskrbu na otocima kao prioritet
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se. U podpoglavlju 4.1.7.3. Unaprijeđivanje opremljenosti komunalnom infrastrukturom, naslov Vodoopskrba u točki 3. na kraju rečenice dodaje se: "posebno na otocima"

19	podnositelj	Šibensko-kninska županija, Župan
	adresa	Trg Pavla Šubića 1, 22 000 Šibenik
		zaprimiteljno izvan roka
	1.	<p>Kartografski prikaz 1.6. - Zaštićena područja prirode</p> <p>Na području Šibensko-kninske županije postoji sedam proglašanih zaštićenih područja u kategoriji značajnog krajobraza, a koliko se da iščitati iz teško razlučivog kartografskog prikaza na istome nedostaju simboli za Žutsko-sitsku otočnu skupinu i Kanal-Luka.</p> <p>Kartografski prikaz potrebno je uskladiti s Prostornim planom Šibensko-kninske županije ("Službeni vjesnik Šibensko-kninske županije", broj 11/02, 10/05, 3/06, 5/08, 9/12 - pročišćeni tekst, 4/13, 8/13 i 2/14).</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Primjedbe su zaprimljene izvan roka. Prema primjedbi MZOIP-a Naziv prikaza 1.6. mijenja se i glasi: 'ZAŠTIĆENA PODRUČJA PRIRODE DRŽAVNOG ZNAČAJA*' Na prikazu su prikazana samo područja kategorije državnog značaja: nacionalni park, strogi rezervat, park prirode i posebni rezervat.</p>
	2.	<p>Poglavlje 2.5.2. - Energetska infrastruktura</p> <p>- U ovom poglavlju podaci se baziraju na 2012. godini. Od tada do danas stanje na terenu po pitanju obnovljivih izvora energije, osobito vjetroelektrana, se znatno promijenilo, jer su instalirane vjetroelektrane značajne snage. Tako podaci iz Tablice 2.11. - Elektrane već danas pokrivaju tek malo više od stvarno instalirane snage u šest izgrađenih vjetroparkova samo na području naše županije, iako se pred realizacijom nalazi još nekoliko projekata.</p> <p>- Kada je riječ o malim hidroelektranama (mHE) za početak je potrebno deklarirati što se pod istima podrazumijeva. Na nekim mjestima se pod mHE deklariraju elektrane instalirane snage do 5 MW, na drugima do 10 MW, a na trećima i veće snage. Samo u Šibensko-kninskoj županiji postoje dvije mHE do 5 MW, a to su Roški Slap s 1,174 MW i Krčić Donji biološki minimum s 0,375 MW. Ako je granica za mHEviša onda imamo još i više izgrađenih mHE. Stoga je potrebno revidirati podatke iz navedene tablice.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća.</p> <p>Primjedbe su zaprimljene izvan roka. Podaci iz podpoglavlja 2.5.2. Energetska infrastruktura ažurirani su prema dostupnim novijim izvorima.</p>
	3.	<p>Kartografski prikaz 4.5. - Cestovni promet</p> <p>- Potrebno je trasu planirane brze ceste Šibenik-Drniš-Knin-granica BiH s pripadajućim obilaznicama Drniša i Knina (korekcijama državnih cesta) preuzeti iz važećeg Prostornog plana Šibensko-kninske županije. Trasa je provjerena na razini procjene utjecaja zahvata na okoliš, izdano je Rješenje o prihvatljivosti zahvata za okoliš i uvrštena je u srednjoročne planove Hrvatskih cesta. Dakle, ova trasa se vodi u novom koridoru (izvan postojeće državne ceste 033) i taj koridor, obzirom na razinu provjerenosti i dovršenosti projektne dokumentacije, treba jasno označiti u Strategiji prostornog razvoja RH.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>Primjedbe su zaprimljene izvan roka. U prikazu 4.5. CESTOVNI PROMET izvršena je korekcija prema traženom u primjedbi. Nadalje, grafički prikazi su shematogrami odnosno usmjeravajući prikazi te ne impliciraju detaljna planska rješenja.</p>
	4.	<p>Kartografski prikaz 4.6. - Željeznički promet</p> <p>- Potrebno je da se trasa planirane brze pruge Gospić-Knin-Split kroz Šibensko-kninsku županiju preuzme iz Prostornog plana Šibensko-kninske županije gdje je naznačena kao "planirana željeznica velike učinkovitosti/velikih brzina". Ovo predlažemo zato jer postoje ranije analize i istraživanja podizanja računskih brzina postojeće željeznice na našem području, gdje je zaključeno da je neracionalno ostati u koridoru postojeće pruge od Knina do Perkovića (kako to sugerira prikaz 4.6.).</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Primjedbe su zaprimljene izvan roka. Grafički prikazi su shematogrami odnosno usmjeravajući prikazi te ne impliciraju detaljna planska rješenja.</p>

	<p>5. Kartografski prikaz 4.7. - Pomorski i riječni promet - Iako je luka Šibenik označena kao luka od osobitog (međunarodnog) gospodarskog interesa potrebno je takvoj luci pridružiti i plovni put takvog značaja (vidi prikaz 4.5. i 4.7.).</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Primjedbe su zaprimljene izvan roka. Daje se obrazloženje kao pod rbr. 4.</p>
	<p>6. Kartografski prikaz 4.8. - Zračni promet Na području naselja Pokrovnika između gradova Šibenika i Drniša nije ucrtana ranije planirana zračna luka Pokrovnik (Strategija prostornog uređenja iz srpnja 1997. god., Prostorni plan Šibensko-kninske županije, Prostorni plan uređenja grada Drniša) iako su na istoj lokaciji, uz postojanje određene dokumentacije, izvedeni zemljani radovi na poletno sletnoj stazi u dužini 800 m i širini 30 m. Smatramo da zračna luka Pokrovnik treba dobiti mjesto u razvojnim dokumentima RH, ne samo kao tercijarni aerodrom, nego sagledavajući ozbiljna ograničenja susjednih zračnih luka i ekonomske prednosti objedinjavanja zračnog prometa u Dalmaciji, kao dugoročno i primarno strateško opredjeljenje. Navedenu lokaciju uz navedeno karakterizira tangiranja planirane brze ceste kao i planirane željeznice velikih brzina i velike učinkovitosti (iz prethodne primjedbe), blizina autoceste A1, idealna orijentacija u odnosu na dominantne vjetrove, područje bez maglovitih dana, visoravan bez geomorfoloških ograničenja. Za istu lokaciju već su se javljali potencijalni ulagači. Aerodromi na vodi/moru nisu dobili nimalo mjesta ni u tekstualnom, a ni u grafičkom dijelu Nacrta prijedloga Strategije prostornog razvoja RH, bilo u poglavlju o pomorskom ili o zračnom prometu, iako takav vid prometa postoji i dobiva na značaju.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. U grafičkom prikazu 4.8. ZRAČNI PROMET ucrtana je lokacija aerodroma Pokrovnik I potencijalne lokacije aerodroma na vodi. Nadalje, podpoglavlje 4.3.1.5. Razvijanje zračnog prometa daje usmjerenja koja, samostalno, a i s drugim usmjerenjima podržava razvoj i tog oblika zračnog prometa.</p>
	<p>7. Poglavlje 4.4. Razvoj energetske sustava U ovom poglavlju skrećemo pozornost na Zaključak Županijske skupštine Šibensko-kninske županije ("Službeni vjesnik Šibensko-kninske županije", broj 5/15) koji je usvojen 9. ožujka 2015. godine o neprihvatanju istraživanja i eksploatacije ugljikovodika na istražnim poljima 8, 10 i 11 Okvirnog plana i programa istraživanja i eksploatacije ugljikovodika na Jadranu, koji Vam dostavljamo u prilogu. Potrebno je navedeni Zaključak ugraditi u Strategiju prostornog razvoja RH zbog nepovoljnih utjecaja istraživanja i eksploatacije ugljikovodika koji bi upravo zbog blizine obale nepovoljno utjecali na gospodarstvo i okoliš Šibensko-kninske županije.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Primjedbe su zaprimljene izvan roka. Daje se pojašnjenje: u podpoglavlju 4.4.1. Unapređivanje stabilnosti opskrbe energijom već sadrži usmjerenja koja daju okvir zaštite u aktivnostima u razvoju energetske sustava.</p>

8.	<p>Kartografski prikaz 4.9. - Elektroenergetski sustav</p> <p>Predlažemo da se elektroenergetski sustav za područje Šibensko-kninske županije revidira prema važećem Prostornom planu Šibensko-kninske županije obzirom da se radi o području gdje su nastale brojne izmjene izgrađenih i planiranih elektroenergetskih objekata. Primjedba se odnosi osobito na lokaciju za istraživanje smještaja termoelektrane na području Općine Rogoznica, jer je isto nespojivo s brojnim izgrađenim turističkim kapacitetima kao i novoplaniranim Tl zonama. Turizam, nautika i marikultura su okosnica privređivanja na ovom području, a eventualna izgradnja termoelektrane značila bi znatno srozavanje dostignutog ranga poželjnosti na turističkoj ljestvici poželjnih destinacija. Smatramo da smo brisanje ove elektrane nadoknadili s brojnim izgrađenim i planiranim vjetroelektranama i solarnim elektranama na našem području, a u tijeku je i daljnje istraživanje mogućnosti izgradnje plutajućih vjetroelektrana na području Jadrana, o čemu se također ne govori u ovom dokumentu.</p> <p>Mišljenja smo da bi u nekom od elektroenergetskih kartografskih prikaza trebalo prikazati i obnovljive izvore energije i to planirane i izgrađene. Ova primjedba se osobito odnosi na vjetroelektrane koje su znatno većih instaliranih snaga od planiranih termoelektrana ili hidroelektrana.</p> <p>Prikaz znakova s opisom za dalekovode u legendi je nedorađen i pogrešan (postojeći i planirani dalekovodi).</p> <p>Ovaj kartografski prikaz je izrazito nepregledan i nečitak.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Primjedbe su zaprimljene izvan roka. Pored pojašnjenja kao pod rbr. 4. navodi se: Strategija je usmjeravajući dokument koji će svoju plansku projekciju dobiti kroz DPPR.</p>
9.	<p>Kartografski prikaz 4.10. - Prijenos ugljikovodika</p> <p>- Na prikazu plinovodne mreže u Šibensko-kninskoj županiji nedostaje već izgrađeni odvojni plinovod Morpolača .; Pirovac koji je izgrađen standardom glavnog plinovoda. Isti je ucrtan u važeći Prostorni plan Šibensko-kninske županije.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Primjedbe su zaprimljene izvan roka. Daje se pojašnjenje kao pod rbr. 4.</p>
10.	<p>Općenito, u Nacrtu prijedloga Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske kartografski prikazi su nepregledni i nečitki, što može dovesti do pogrešne interpretacije, te je nužno iste prikazati u većem mjerilu i rezoluciji.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Primjedbe su zaprimljene izvan roka. Daje se pojašnjenje kao pod rbr. 4.</p>
11.	<p>Prema Direktivi 2008/56/EU i članku 50. i 55. Zakona o zaštiti okoliša, Hrvatski sabor, na prijedlog Vlade ima obvezu donošenja Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem koja će biti uz Strategiju održivog razvitka i Pomorsku strategiju krovni dokument na moru. Strategijom upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem dugoročno se određuju i usmjeravaju ciljevi upravljanja morskim okolišem i morskim područjem na načelima održivog razvitka i integralnog upravljanja morskim područjem primjenjujući ekosustavni pristup u skladu s ukupnim gospodarskim, društvenim, socijalnim i kulturnim razvitkom na području Države. U tijeku je izrada Nacrta prijedloga Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem koju koordinira Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, te je nužna interakcija ovih dviju Strategija.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća.</p> <p>Primjedbe su zaprimljene izvan roka. Usmjerenja koje daje ova Strategija usklađena su sa zakonskim okvirom. U podpoglavlju 4.1.5. Održivi razvoj i korištenje obalnog područja, naslov Prostorne strukture i uvjeti korištenja prostora dodaje se tekst: "Mjere za integralno upravljanje obalnim područjem razradit će se Strategijom upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem."</p>
12.	<p>Nastavno na navedene primjedbe predlažemo da iste dodatno argumentiramo na posebnom sastanku s predstavnicima Ministarstva i Hrvatskog zavoda za prostorni razvoj.</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Primjedbe su zaprimljene izvan roka. Savjetovanje o Nacrtu prijedloga Strategije održano je od 15. lipnja do 14. srpnja 2015. godine. Prije toga održan je niz radnih i prezentacijskih sastanaka te izvršeno anketiranje za stručnu podlogu: Regionalni razvoj, razvoj sustava naselja, urbani i ruralni razvoj i transformacija prostora.
-------------------------	--

20	podnositelj	Zavod za prostorno uređenje Sisačko-moslavačke županije
	adresa	Trg bana J. Jelačića 6, 44 000 Sisak
		1. Vezano za određivanje lokacije Centra za zbrinjavanje radioaktivnog otpada u Strategiji je za daljnje istraživanje potrebno navesti sve četiri preferentne lokacije za koje je dosadašnjim istraživanjima utvrđeno da su ravnopravne, odnosno da se stupnjem prihvatljivosti za zbrinjavanje radioaktivnog otpada međusobno bitno ne razlikuju (Moslavačka Gora, Papuk, Psunj, Trgovska Gora).
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Strategijom se daju usmjerenja, a ne lokacije. Usmjeravajući karakter dokumenta omogućuje planersko vrednovanje mogućih varijanti i iznalaženje optimalnih načina za ostvarenje koncepcije Strategije u procesima njene provedbe. Aktivnosti vezane uz "nuklearni program" izložene su u: poglavlju Stanje i procesi u prostoru, podpoglavlje 2.6.2. Antropogeni utjecaji, naslov Postupanje s otpadom, poglavlju Prioriteti i strateška usmjerenja prostornog razvoja, podpoglavlje 4.4.2. Razvoj proizvodnje, distribucije i opskrbe, naslov Nuklearni energetska program, te podpoglavlje 4.5.4. Učinkovito gospodarenje otpadom
		2. Program zaštite, uređenja i korištenja rijeke Save i zaobalja od granice s Republikom Slovenijom do Siska sa svojim koncepcijskim rješenjem imati će značajan utjecaj na područje više županija, te ga kroz Strategiju svakako treba na određeni način valorizirati.
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća. U poglavlju Prioriteti i strateška usmjerenja prostornog razvoja, podpoglavlje 4.4.2. Razvoj proizvodnje, prijenosa, transporta, skladištenja, distribucije i opskrbe energije, Projekti/aktivnosti dodaje se točka: "- programi zaštite, uređenja i korištenja rijeka i zaobalja - višenamjenske građevine i projekti" te u podpoglavlju 4.5.1. Prilagođavanje klimatskim promjenama: Projekti/aktivnosti dodaje se točka: "- Priprema planske i tehničke dokumentacije za učinkovitije upravljanje sustavom obrane od poplava i ublažavanje posljedica suša s naglaskom na obrani najugroženijih urbanih područja, uz razmatranje višenamjenskih hidrotehničkih sustava".

21	podnositelj	Zavod za prostorno uređenje Vukovarsko-srijemske županije
	adresa	Glagoljaška 27, 32 100 Vinkovci
		<p>1. POGLAVLJE: 1.4. Međunarodni kontekst Podpoglavlje: Dunavska strategija Predlažemo stavljanje naglaska na: - povezivanje plave i zelene Hrvatske radi omogućavanje razvitka pratećih grana gospodarstva sa ciljem uzgoja i plasmana stoke, mesa, mesnih prerađevina poljoprivrednih proizvoda i sl. Obrazloženje: Ukoliko se ne pokrenu aktivnosti na navedeni način doći će do dodatnog gospodarskog propadanja pojedinih područja, te odlaska mladih i radno sposobnog stanovništva sa područja VSŽ.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća. Primjedba je dana na tekst koji se nalazi u poglavlju Uporišne vrijednosti, a odnosi se na potrebi pokretanja aktivnosti. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja u poglavlju Prioriteti i strateška usmjerenja prostornog razvoja, podpoglavlju 4.1.6. Smanjivanje regiotenalnih razlika i održivo planiranje razvojno specifičnih područja dodaje se novi naslov: "Istočna Hrvatska", i tekst koji glasi: "Prostor s najvećim udjelom srednjih i velikih naselja (između 500 i 10.000 stanovnika), sa snažnim demografskim rastom prigradskih naselja uz najveće urbane centre te izumiranjem i jakim regresijom u zapadnom dijelu regije. Gotovo svako peto naselje ima razinu funkcionalne opremljenosti barem na razini lokalnog centra. Zahvaljujući svojim prirodno-geografskim predispozicijama tradicionalni agrarni prostor s potencijalom povezivanja poljoprivredne proizvodnje i turizma koji je suočen s izazovima prilagodbe na promjene poslovanja i jačanja ruralno-urbanih veza. Prostor je s nekoliko najvećih infrastrukturnih projekata u RH: višenamjenskog kanala Dunav-Sava, luke Vukovar (kao točke budućeg intermodalnog sustava), projekt uređenja plovnog puta rijeke Save na IV./V. klasu."</p>
		<p>2. POGLAVLJE 2.5.1. Predlažemo u tekst Nacrta prijedloga SPURH uvrstiti višenamjenski kanal Dunav-Sava. Obrazloženje: Kanal je od strateškog značaja ne samo za Vukovarsko-srijemsku županiju, nego i za Republiku Hrvatsku.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja u podpoglavlju 4.1.6. Smanjivanje regionalnih razlika i održivo planiranje razvojno specifičnih područja, dodan je naslov Istočna Hrvatska u kojemu je između ostalih usmjerenja naveden višenamjenski kanal Dunav-Sava kao ključni infrastrukturni projekt u RH. Nadalje, višenamjenski kanal Dunav-Sava već je naveden u poglavlju Stanje i procesi u prostoru, podpoglavlju 2.5.1. Prometna infrastruktura, tekstu naslova Infrastruktura riječnog prometa</p>
		<p>3. POGLAVLJE: 2.5. Infrastrukturni sustavi Podpoglavlje: Infrastruktura riječnog prometa Predlažemo u mreži malih i srednjih luka dunavskog prometnog koridora uvrstiti postojeću državnu riječnu luku Vukovar.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. Prema ovoj i primjedbama drugih podnositelja u poglavlju Stanje i procesi u prostoru, podpoglavlju 2.5.1. Prometna infrastruktura, tekstu naslova Infrastruktura riječnog prometa tekst: " U mrežu malih i srednjih luka dunavskog prometnog koridora nisu uključene naše postojeće luke Slavonski Brod, Sisak, Vukovar i Osijek." zamjenjuje se tekstem: "Prema Europskom sporazumu o glavnim plovnim putovima od međunarodnog značaja (European Agreement on Main Inland Waterways of International Importance – AGN), koji je Republika Hrvatska potpisala i ratificirala, plovni putovi rijeka Save, Drave, Dunava i budućeg kanala Dunav-Sava uvrštavaju u mrežu europskih plovnih putova, a luke u Osijeku, Vukovaru, Slavonskom Brodu i Sisku u mrežu luka otvorenih za međunarodni promet."</p>

	<p>4. POGLAVLJE 2.6. PRITISCI NA PROSTOR. Podpoglavlje 2.6.1. Predlažemo navesti problem prekomjerne sječe šuma. Također treba staviti naglasak za potrebom intenzivnog pošumljavanja tako opustošenih površina. Obrazloženje: Devastacija šumskog fonda ne mijenja samo sliku krajobrazu, nego značajno utječe na klimatske promjene.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Ad.1. Iz primjedbe nije jasno da li se kod isticanja problema prekomjerne sječe šuma primjedba odnosi na nekontroliranu sječicu ili sječicu temeljem šumskogospodarskih osnova. Ad.2. Šumski požari i opožarene površine iz primjedbe podnositelja već su navedeni u poglavlju Stanje i procesi u prostoru, podpoglavlju 2.6.1. Utjecaji klimatskih promjena, u tekstu podnaslova str. 82. i tekstu naslova Odnos prema krajobrazu str. 88. Prioriteti i strateška usmjerenja prostornog razvoja obrađeni su u podpoglavlju 4.5. Otpornost na promjene.</p>
	<p>5. Prikaz 4.5. Cestovni promet (karta cesta) Uvidom u predloženu kartu utvrđeno je da nije ucrtana srijemska granična transverzala.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se Prema primjedbi podnositelja u prikaz 4.5. CESTOVNI PROMET ucrtana je srijemska granična transverzala u kategoriji 'državne ceste'. Grafički prikazi su shematogrami odnosno usmjeravajući prikazi te ne impliciraju detaljna planska rješenja.</p>
	<p>6. POGLAVLJE 4.3. PROMETNA POVEZANOST Podpoglavlje: Razvijanje riječnog prometa Projekti/Aktivnosti Završetak prve faze Nove luke Vukovar (uključuje 12 km kanala Dunav - Sava). Predlažemo: U tekstu navesti planirane rokove izgradnje svih dionica kanala Dunav-Sava, a ne samo završetak prve faze Nove luke Vukovar (što uključuje 12km kanala Dunav-Sava). Obrazloženje: Treba okvirno planirati izgradnju kanala u cijeloj njegovoj duljini iz niza razloga (planiranje financiranja izgradnje i sl.)</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja u podpoglavlju 4.1.6. Smanjivanje regionalnih razlika i održivo planiranje razvojno specifičnih područja, dodan je naslov Istočna Hrvatska u kojemu su među usmjerenjima navedeni luka Vukovar I kanal Dunav-Sava. Nadalje, sva usmjerenja iz podpoglavlja 4.3.1.3. Razvijanje riječnog prometa za cilj već imaju: "...uključivanje i pridruživanje riječnog prometa i mreže luka u europske mreže plovni putova i luka..." što podrazumjeva zahtjev iz primjedbe.</p>
	<p>7. POGLAVLJE 4.3.1.6. Razvijanje intermodalnih sustava Predlažemo: Za Vukovar dodati na kraju: "i željezničkog prometnog koridora (preko Vinkovaca)". Obrazloženje: Na taj način bi bio zaokružen intermodalni transport na području VSŽ-e.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Sama činjenica da je Vukovar izdvojen kao točka budućeg intermodalnog sustava podrazumjeva razvoj svih vrsta prometa, naglašavanjem pojedine vrste samo je opisana dominantna vrsta prometa.</p>
	<p>8. POGLAVLJE 4.4. RAZVOJ ENERGETSKOG SUSTAVA Podpoglavlje: 4.4.2. RAZVOJ PROIZVODNJE, DISTRIBUCIJE I OPSKRBE Nuklearni energetski program Iz teksta nisu razvidne aktivnosti koje bi obuhvatio Hrvatski nuklearni program (npr. zbrinjavanje nuklearnog otpada i sl.), predlažemo navedeno dodatno obraditi.</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Aktivnosti vezane uz "nuklearni program" izložene su u: poglavlju Stanje i procesi u prostoru, podpoglavljje 2.6.2. Antropogeni utjecaji, naslov Postupanje s otpadom, poglavlju Prioriteti i strateška usmjerenja prostornog razvoja, podpoglavljje 4.4.2. Razvoj proizvodnje, distribucije i opskrbe, naslov Nuklearni energetski program, te podpoglavljje 4.5.4. Učinkovito gospodarenje otpadom</p>
	<p>9. POGLAVLJE: 5.1. INSTITUCIONALNI OKVIR</p> <p>"Na svim razinama uspostaviti kvalitetniju suradnju s organizacijama civilnog društva i razvijati svijest o civilnom društvu kao partneru koji nudi jasno formulisane zahtjeve kompetentnih skupina dionika".</p> <p>PRIMJEDBA: Treba naglasiti provođenje kvalitetne suradnje s organizacijama civilnog društva. Ista trebaju djelovati u interesu Republike Hrvatske i njenih građana.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Smatra se da postojeći i citirani tekst poglavlja 5.0. Okvir za provedbu, podpoglavljja 5.1. Institucionalni okvir, naslov Ostali dionici prostornog razvoja, u dijelu "... kompetentnih skupina dionika" podrazumjeva podupiranje javnog interesa (RH). Ostvarivanje i zaštita javnog interesa jedno je od zakonom određenih načela prostornog uređenja. Navedeni tekst treba također sagledavati u relaciji i s podpoglavljem 5.2.5. Razvoj participacijskog modela.</p>

22	podnositelj	Zavod za prostorno uređenje Varaždinske županije
	adresa	Mali plac 1A, 42 000 Varaždin
	1.	<p>Može se konstatirati da su strateška usmjerenja predložena Nacrtom prijedloga Strategije uglavnom dobro određena, međutim ne počivaju u svemu na kvalitetnim podacima, inventarizaciji i valorizaciji prostora, jer potrebni inputi za to još uvijek ne postoje.</p> <p>Primjerice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ne postoje ujednačeni podaci o vlasništvu i posjedništvu zemljišta, - Nedostaju dovoljno precizni i jednoznačni podaci o šumama i šumskom pokrovu, - Nema inventariziranog poljoprivrednog zemljišta ni osuvremenjenih podataka o bonitetnoj vrijednosti, a time ni jasne ni precizne predodžbe koje su to najvrednije poljoprivredne površine u RH koje treba prioritetno očuvati i štititi, Ekološka mreža se u nekim dijelovima Države još propitkuje (predimenzioniranost), - Ležišta pitke vode uglavnom su dobro poznata, ali se vodocrpilišna područja i njihove zaštitne zone preoblikuju gotovo prilikom svake promjene propisa, a slično je i s istraživanjem i eksploatacijom mineralnih sirovina i ugljikovodika, - Granice teritorija (ne samo države, nego i unutarne) nisu precizno određene i učestalo se mijenjaju u postupcima usuglašavanja katastarskih podataka sa stvarnim stanjem (nove izmjere), a mijenjaju se i prelaskom (ponekad upitnih razloga) pojedinih naselja iz jedne u drugu JLS ili iz jedne u drugu županiju, što utječe na skupove demografskih, statističkih i prostornih podataka, - Nisu poznati niti ustanovljeni stabilni fiskalni okviri (fiskalna i porezna politika) u sferi gospodarenja prostorom i zaštite prostora, i drugo. Za pretpostaviti je da će biti još sličnih neusklađenosti važećih propisa i dokumenata s ovom Strategijom, pa je svrhovito predložiti smjernice za postupanje. <p>U takvim okolnostima kad nedostaju relevantni i dovoljno precizni inputi bilo bi nužno da pojedini resori (sektori) daju maksimalan doprinos, prije svega pripremi svojih podataka, ali i kvalitetnoj interdisciplinarnoj analizi i propitkivanju svojih sektorskih strategija i programa (ako postoje), odnosno svojih vizija, te zajedno sa Zavodom za prostorni razvoj i drugim subjektima predlože optimalnu razinu usuglašanih inputa smjernica (ako treba i odrednica) za unos u Strategiju PRRH. Prilikom usvajanja Strategije PRRH Vlada i Sabor RH trebaju postaviti jasna pravila i obveze za eventualnu prilagodbu pojedinih resornih, odnosno sektorskih dokumenata (pa propisa ako je potrebno), kako bi se postigla provedivost ovog strateškog dokumenta.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća.</p> <p>Cijeni se doprinos Zavoda za prostorno uređenje Varaždinske županije pri razmatranju tema iz primjedbe. Teme su obrađene poglavljima 5.1. Institucionalni okvir i 5.2. Koordinacija razvojnih mjera u prostoru, posebno u podpoglavlju 5.2.2. Uređivanje i usklađivanje prostornih evidencija. Na temelju primjedbe, dodatno je problematika opisana u podpoglavlju 2.7.3. Informacijski sustav prostornog uređenja, pod novim naslovom Stanje podataka o prostoru: "Prostorno planiranje i učinkovita provedba planiranog prostornog razvoja uvelike ovise o kvalitetnim prostornim podacima, inventarizaciji i vrednovanju prostora: o ažurnim podacima o stvarnom stanju, vlasništvu i posjedu zemljišta, preciznim i jednoznačnim podacima o posebno vrijednim područjima za koja se primjenjuju određene mjere zaštite, o šumskom pokrovu, poljoprivrednom zemljištu te o prometnoj, energetske i komunalnoj infrastrukturi.</p> <p>Praksa pokazuje da baze prostornih podataka dijelom nisu uspostavljene ili prostorna komponenta njima nije obuhvaćena."</p>

	<p>2. Vezano uz demografske procese, policentrični razvoj, jačanje gradova, razvoj ruralnih, brdsko-planinskih, pograničnih i ratom zahvaćenih područja postavlja se pitanje dali se predložena strateška usmjerenja, a osobito prioritete mogu postići u vremenskom horizontu sagledavanja koje pretpostavlja ova Strategija (do 2030. g.)? Koliko je realno i objektivno planirati takav strateški razvoj, pa čak i njemu težiti s ovakvim dugogodišnjim demografskim i gospodarskim pokazateljima i trendovima, te kretanjem BDP-a, kao i razinom postojećeg i očekivanog standarda stanovništva? Vjerojatno bi se strateška usmjerenja trebala određivati za duži vremenski period, a za razdoblje od 15 godina predložiti realne i ostvarive prioritete.</p>
<p>ODGOVOR OBRAZLOŽENJE</p>	<p>Daje se pojašnjenje. Strategija određuje dugoročna usmjerenja, a kroz identificirane projekte i aktivnosti te kroz okvir za provedbu utvrđene su prioritetne aktivnosti. Konkretno mjere određuju se sukladno lokalnoj situaciji kroz tri razine planiranja te drugim aktima.</p>
	<p>3. Smatramo da bi Strategija trebala predložiti instrumente i uporišta za zaustavljanje negativnih trendova (u najproblematičnijim prostorima), te potom pokretanje pozitivnih trendova, kako bi se u planiranom razdoblju započelo jačanje malih i srednjih gradova (uključivo i kroz optimiranje, tj. zajedničko planiranje funkcija urbanih centara na maloj geografskoj udaljenosti — konurbacija) i unapređenje stanja u ruralnim i pograničnim područjima. Vezano uz navedeno potrebna su konkretnija usmjerenja i mjere kako bi se društveni i komunalni standard (infrastruktura) u koncepciji policentričnosti i jačanja gradova poboljšao i razvijao s ciljem zadržavanja i vraćanja stanovništva u demografski najugroženija područja (bez ljudi nema razvoja niti potrebe za njim).</p>
<p>ODGOVOR OBRAZLOŽENJE</p>	<p>Djelomično se prihvaća. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja u poglavlju Prioriteti i strateška usmjerenja prostornog razvoja, podpoglavlju 4.1.1. Optimiziranje sustava naselja, Projekti/Aktivnosti izmijenjena je točka 2. na način da glasi: "Koordnacija nadležnih javnopravnih tijela u ostvarivanju postavki sustava naselja na tri razine planiranja te njihovim korekcijama aktivnom prilagodbom dinamici promjena". U podpoglavlju 4.1.6. Smanjivanje regionalnih razlika i održivo planiranje razvojno specifičnih područja dodaje se novi naslov: "Istočna Hrvatska", i tekst koji glasi: "Prostor s najvećim udjelom srednjih i velikih naselja (između 500 i 10.000 stanovnika), sa snažnim demografskim rastom prigradskih naselja uz najveće urbane centre te izumiranjem i jakom regresijom u zapadnom dijelu regije. Gotovo svako peto naselje ima razinu funkcionalne opremljenosti barem na razini lokalnog centra. Zahvaljujući svojim prirodno-geografskim predispozicijama tradicionalni agrarni prostor s potencijalom povezivanja poljoprivredne proizvodnje i turizma te daljnjeg razvoja postojećih industrija koji su suočeni s izazovima prilagodbe na promjene poslovanja i jačanja urbano-ruralnih veza. Prostor je s nekoliko najvećih infrastrukturnih projekata u RH: višenamjenskog kanala Dunav-Sava, luke Vukovar (kao točke budućeg intermodalnog sustava), projekt uređenja plovnog puta rijeke Save na IV./V. klasu."</p>
	<p>4. S obzirom na demografske procese i planiranje građevinskih područja predlaže se definirati jasne i učinkovite kriterije njihovog definiranja i mogućih proširenja (odnosno preispitati postojeće kriterije definirane Zakonom), koji bi bili realni i u duhu dobrog gospodarenja prostorom, te koji bi se detaljirali kroz podzakonske propise. Time bi se olakšalo planiranje građevinskih područja te smanjio utjecaj lokalnih politika i interesa na njihovo racionalno planiranje. Vezano na navedeno smatra se izuzetno dobrim usmjerenje prema urbanoj preobrazbi i sanaciji urbanih područja, te popunjavanju neizgrađenih dijelova građevinskih područja, no za ostvarenje navedenog potrebno je u poglavlju 5. Okvir za provedbu predložiti odgovarajuće modele rješavanja imovinsko-pravnih odnosa i modele stimulacije, te ih osigurati kroz nadležne propise.</p>
<p>ODGOVOR OBRAZLOŽENJE</p>	<p>Prihvaća se. Prema primjedbi je u podpoglavlju 5.2.7. Preporuke za daljnja istraživanja i unapređivanja sustava, naslov Učinkovitija provedba prostornih planova, dopunjen zadnji odlomak tekstem : "kao temelj za donošenje propisa"</p>

	5.	Iz prikaza 4.1. vidljivo je da npr. grad Varaždin ulazi u mrežu srednjih i malih gradova EU, dok je prema važećim propisima RH Varaždin veliki grad, pa se postavlja pitanje kakva će usklađenja biti nužno provesti u regulativi i provedbi? Za pretpostaviti je da će biti još sličnih neusklađenosti važećih propisa i dokumenata s ovom Strategijom, pa je svrhovito predložiti smjernice za postupanje.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE		Daje se pojašnjenje. Ne smatra se da se radi o neusklađenosti propisa nego o različitim razinama sagledavanja. U EU kontekstu Varaždin pripada mreži malih i srednje velikih gradova dok u sustavu središnjih naselja HR regionalno središte, a po Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi je veliki grad.
	6.	Postavlja se pitanje koja je uloga i značaj grafičkih prikaza u Nacrtu prijedloga Strategije, odnosno da li se isti iščitavaju kao načelna usmjerenja za postupanje u prostornim planovima, jer primjećujemo da prikazi u pojedinim temama ne odgovaraju sektorskim planskim dokumentima i slijedom toga nekim dokumentima prostornog uređenja, te da nisu potpuno jasni u svim segmentima, a imaju i tehničkih nedostataka. Ukoliko su prikazi odraz drugačijih strateških promišljanja od postojećih, potrebno ih je još dodatno na nižoj razini provjeriti i po potrebi uskladiti.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE		Daje se pojašnjenje. Grafički prikazi su shematogrami odnosno usmjeravajući prikazi te ne impliciraju detaljna planska rješenja.
	7.	Primjerice: - nije jasno da li je došlo do redefiniranja funkcije i pravaca prometne mreže brzih cesta u sjeverozapadnom dijelu Hrvatske, a što bi se moglo iščitati iz prikaza 4.5. Cestovni promet
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE		Prihvaća se. Ad.1. Slijedom ove i primjedbe drugih podnositelja izvršene su korekcija prikaza 4.5. CESTOVNI PROMET. Ad.2. Daje se pojašnjenje: grafički prikazi su shematogrami odnosno usmjeravajući prikazi te ne impliciraju detaljna planska rješenja. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja, u Nacrt konačnog prijedloga Strategije je dodana napomena: "S obzirom na mjerilo prikaza, različita mjerila i godine izvora podataka te usmjeravajući karakter Strategije, koja sadrži osnovu i organizaciju prostornog razvoja, svi su prikazi shematizirani i iz njih se ne povlače detaljne lokacije prikazanih sadržaja." Također u podpoglavlju 4.3.1.1. dodan je tekst: "Pored mreže cesta prikazane na prikazu 4.5. CESTOVNI PROMET, omogućava se istraživanje i planiranje i drugih prometnih koridora iz prikaza 2.16. JAČE GRADSKE REGIJE I PROSTORNO-PROMETNI KORIDORI radi održavanja razvoja policentričnog sustava naselja, odnosno unapređivanja dostupnosti prometne infrastrukture."
	8.	- vezano uz planiranje brzih pruga već je u ID dosadašnje Strategije definirano da je potrebno istražiti opravdanost intervencija na postojećim prugama, odnosno definiranja novih pravca brze pruge od Krapine prema Čakovcu i Mađarskoj, pa je upitno da li je prije navedenog istraživanja opravdanosti potrebno označavati /planirati koridor (prikaz 4.6. željeznički promet) ili je to dovoljno u tekstualnom dijelu na odgovarajući način obuhvatiti
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE		Daje se pojašnjenje. Pravac Krapina-Čakovec iz primjedbe preuzet je iz važećih podataka, a podloga su za potencijalna istraživanja. Pored toga daje se pojašnjenje da su s obzirom na mjerilo prikaza, različita mjerila i godine izvora podataka te usmjeravajući karakter Strategije, koja sadrži osnovu i organizaciju prostornog razvoja, svi su prikazi shematizirani i iz njih se ne povlače detaljne lokacije prikazanih sadržaja.
	9.	- Varaždin je označen kao mala luka riječnog prometa s tim da nije jasno vidljiva kategorija plovnog puta (prikaz 4.7. Pomorski i riječni promet)
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE		Daje se pojašnjenje Plovni put prema podacima MPPI nije kategoriziran.

10.	- nije vidljivo povezivanje plinskog transportnog sustava izgradnjom plinovoda Lepoglava-Krapina (Đurmanec) koji je planiran Desetogodišnjim planom razvoja plinskog transportnog sustava Republike Hrvatske 2014. – 2023., u cilju optimizacije i podizanja sigurnosti postojećeg 50 barskog sustava. U tom smislu već postoje inicijative od nadležnog JPT za izmjenom PPŽ-ova i PPUOG-ova (prikaz 4.10. Prijenos ugljikovodika).
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se. Prikaz 4.10. Prijenos ugljikovodika je korigiran prema primjedbi. Napominje se da su grafički prikazi shematogrami odnosno usmjeravajući prikazi te ne impliciraju detaljna planska rješenja.
11.	Vezano na odvodnju otpadnih voda i zaštitu okoliša predlaže se, kao jednu od aktivnosti, utvrditi smjernicu o prioritetnom rješavanju odvodnje u zonama sanitarne zaštite izvorišta.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se. Prema ovoj i primjedbi drugog podnositelja, u podpoglavlju 4.1.7.3. Unapređivanje opremljenosti komunalnom infrastrukturom, naslov: Odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda (kanalizacija) dodaje se točka koja glasi: "- prioriteto rješavanje odvodnje u zonama sanitarne zaštite izvorišta i u naseljima u kojima postoji vodoopskrba"
12.	Predlaže se u smislu energetske učinkovitosti predvidjeti projekt/aktivnost istraživanje manjih vodotoka za izgradnju malih HE
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se. Prema ovoj i primjedbi drugih podnositelja u podpoglavlju 4.4.3. Povećanje udjela obnovljivih izvora energije, u Projektu/Aktivnosti izmijenjena je točka i glasi: "- Izrada smjernica za odabir lokacija i planiranje vjetroelektrana, i solarnih elektrana i malih hidroelektrana"
13.	Postavlja se pitanje koji je status područja koje je važećom Strategijom RH planirano u kategoriji parka prirode Hrvatsko zagorje, s obzirom da nije vidljivo da li se to područje planira štititi u bilo kojoj kategoriji (već su provedene odgovarajuće aktivnosti na istraživanjima tog područja u cilju njegove zaštite)?
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja u podpoglavlju 4.2.1. Održivo razvijanje zaštićenih područja prirode u Projektu/Aktivnosti dodana je točka koja glasi: "- Istraživanje i vrednovanje područja s potencijalnom za zaštitu."
14.	Smatra se da bi pojedine projekte/aktivnosti, odnosno istraživanja predviđena Nacrtom prijedloga Strategije, a koji su nužni za izradu PP Države, trebalo naglasiti kao najvažnije prioritete i osigurati njihovu hitnu realizaciju (npr. vezano uz utvrđivanje površina urbanih aglomeracija i područja urbanih centara s većim koncentracijama stanovništva na maloj geografskoj udaljenosti, istraživanje vezano za smještaj centra za zbrinjavanje radioaktivnog otpada, projekti/aktivnosti vezani uz mineralne sirovine, urbanu sanaciju nezakonito sagrađenih građevina, utvrđivanje koridora za željezničko povezivanje Rijeke sa Zagrebom).
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Strategija kroz prepoznate Projekte/Aktivnosti nastoji dati naglasak na provedbi nekih usmjerenja. Državni plan prostornog razvoja jedan je od najvažnijih, ali ne i jedini mehanizam provedbe Strategije. Pretpostavlja se da će se dio projekata/aktivnosti provoditi istovremeno s izradom DPPR-a, a neki tek po njegovom usvajanju.
15.	S obzirom na uočeni problem neriješenih imovinsko-pravnih odnosa i usitnjenost poljoprivrednih posjeda koji utječu na održivost velikih poljoprivrednih gospodarstava, predlaže se razmisliti i odrediti o mogućnosti okrupnjavanja zemljišta kao jednoj od strateških smjernica (na pojedinim područjima već su započeti projekti u tom smislu). Isto tako bi se trebalo odrediti prema ekološkoj proizvodnji hrane. Pod okrupnjavanjem ne mislimo samo na fizičko povećanje parcela, već i na funkcionalno okrupnjavanje bez potrebe za katastarskim i vlasničkim promjenama.

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se. U podpoglavlju 4.1.8. Odmjerenom korištenje prostora u naslovu Poljoprivredno zemljište iz riječi "...prvobitnoj namjeni, ..."dodaje se tekst: "funkcionalnog okrupnjavanja zemljišta, ..."
16.	Vežano uz omogućavanje održivosti u korištenju i vitalnosti prostora, izbjegavanju uniformnih i jednonamjenskih rješenja, te privremenom korištenju prostora (koja su dobra strateška usmjerenja), predlaže se u poglavlju 5. Okvir za provedbu predvidjeti osiguranje potrebnih elemenata za njihovo planiranje u prostornim planovima kroz podzakonske propise (Pravilnik o izradi planova).
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Prioriteti i strateška usmjerenja, pa tako i privremeno korištenje, podrazumijevaju sva usmjerenja za njihovu kumulativnu primjenu u provedbi Strategije.
17.	Ocjenjuje se svrhovitim promisliti i koncipirati sustav regionalnog planiranja u kojem bi se sadašnje županijske zavode trebalo/moglo transformirati i reorganizirati u regionalne centre, te ih osposobiti za integralno i multidisciplinarno regionalno strateško planiranje (sinergija s regionalnim razvojnim strategijama), a lokalno planiranje prepustiti subjektima osnovanim za te poslove na komorskim načelima i tržišnim principima.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Potreba za poboljšanjem sadašnjeg modela planiranja je prepoznata, navedeno je opisano u podpoglavlju 5.2.4. Modeli međusektorske suradnje i koordinacije. Za daljne korake potrebno je istraživanje i usklađivanje propisa.
18.	Također se smatra svrhovitim razmisliti o decentralizaciji nadležnosti upravno-pravnih područja, te selektivnom pristupu u propisivanju, normiranju i organizaciji upravnih područja (rekonfiguracija i optimizacija teritorijalno-upravnih područja može znatno doprinijeti boljem gospodarenju prostora).
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Problematika o kojoj piše podnositelj primjedbe je prepoznata, tako se u poglavlju Stanje i procesi u prostoru, podpoglavlju 2.2.1. Upravno-teritorijalni ustroj navodi: "U sustavu prostornog planiranja, teritorijalni ustroj gradova i općina u odnosu na veličinu statističkih površina nije optimalan. S obzirom na broj jedinica lokalne samouprave u Hrvatskoj te ukupni broj prostornih planova, razvidan je problem ispunjavanja propisanih zahtjeva u organizacijskom, kadrovskom i financijskom smislu.", nadalje u poglavlju Okvir za provedbu, podpoglavlju 5.2.7. Preporuke za daljnja istraživanja i unapređivanja sustava određeno je: "Preispitivanje administrativno-teritorijalnog ustroja države kojim bi se u kontekstu prostornog razvoja doprinijelo optimizaciji sustava prostornog uređenja izazov je znanstvenoj zajednici, ali zahtijeva i širi društveno-politički konsenzus."
19.	Kao što je već navedeno u ovom očitovanju, strateška usmjerenja predložena Nacrtom prijedloga Strategije su uglavnom dobro određena, ali joj nedostaju čvrsti elementi provedbe, a koji su međusobno povezani i ovisni o svim sektorima. U tom smislu smatramo da bi ova Strategija u dijelu 5. Okvir za provedbu trebala predložiti konkretne/realne instrumente njezine provedbe (npr. kroz usmjeravanje fiskalne politike — poreze, poticaje, mjere i slično, promjene propisa koji mogu imati utjecaje na ova strateška usmjerenja), te čvršće mehanizme međusektorske koordinacije i usklađivanja, čime bi se moglo osigurati korištenje prostora i razvoj u prostoru u skladu s danim strateškim usmjerenjima. Navedene instrumente trebalo bi i dosljedno provesti jer u protivnom se razvoj u prostoru neće odvijati strateški usmjerenom već spontano i nekontrolirano.

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća. Strategija određuje dugoročna usmjerenja, a kroz identificirane projekte i aktivnosti te kroz okvir za provedbu utvrđene su prioritetne aktivnosti. Konkretno mjere određuju se sukladno lokalnoj situaciji kroz tri razine planiranja te drugim aktima i koordiniranim djelovanjem sektora. Slijedom primjedbe izmijenjen je dio teksta u poglavlju Okvir za provedbu, podpoglavlje 5.2.4. Modeli međusektorske suradnje i koordinacije, naslov Horizontalna integracija na način da glasi: "Bliska suradnja javnopravnih tijela i usklađenost <i>propisa, sektorskih mehanizama, sektorskih dokumenata i projekata</i> koji pretpostavljaju djelovanje u prostoru <i>ili na prostor</i> , sadrže teritorijalni aspekt nužni su preduvjeti provedbe ove Strategije. "
-------------------------	--

23	podnositelj	Zavod za prostorno uređenje Varaždinske županije u dogovoru sa županom Varaždinske županije
	adresa	Mali plac 1A, 42 000 Varaždin
		20. Naglašavamo da je od strateškog značaja za Varaždinsku županiju planiranje brze ceste prema Sloveniji (Podravska brza cesta - dionica od Varaždina do graničnog prijelaza s Republikom Slovenijom u Ormožu).
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se. Prema primjedbi podnositelja u prikazu 4.5. CESTOVNI PROMET korigirana je trasa brze ceste Varaždin-Ormož. Pored toga daje se pojašnjenje: grafički prikazi su shematogrami odnosno usmjeravajući prikazi te ne impliciraju detaljna planska rješenja.
		21. Isto tako, od strateškog interesa za Varaždinsku županiju je željeznička pruga od Varaždina prema Golubovcu i Krapini, radi povezanosti i osiguranja bolje mobilnosti putnika dviju županija.
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Grafički prikazi su shematogrami odnosno usmjeravajući prikazi te ne impliciraju detaljna planska rješenja.

24	podnositelj	Zavod za prostorno uređenje Zadarske županije
	adresa	Braće Vranjana 11, 23 000 Zadar
		<p>1. Poglavlje 2.2 Prostorna organizacija Protivimo se prostornoj organizaciji u kojoj Zadar nije prikazan kao makroregionalni centar. Funkcionalno značenje Zadra seže i izvan županijskih okvira, što je vidljivo po funkcijama i značenju institucija od regionalne bolnice, Sveučilišta, nadležnosti sudova, važnosti banaka, trgovačkih centara, policije do različitih upravnih tijela i ustanova prometnog i gospodarskog značenja, a pri čemu je čitav sjeverodalmatinski i lički prostor sve više vezan za Zadar. Također, Zadar je uz Gospić jedini županijski centar koji je zabilježio blagi rast broj stanovnika. Uvažavajući demografski kriterij, vrednujući značaj Zadra čiji gravitacijski utjecaj raste te je postao žarište suvremenog središnjeg dijela Jadranske Hrvatske, smatramo da unutar trokuta Zagreb, Rijeka, Split i Zadar ima prirodno mjesto kao makroregionalno središte te bi njegovo svrstavanje u regionalno središte znatno utjecalo na stupanj opremljenosti središnjim funkcijama.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Podpoglavlje 2.2. Prostorna organizacija nalazi se unutar poglavlja 2. Stanje i procesi u prostoru u kojem je sagledavan niz pokazatelja i tematski interpretiran u stručnoj podlozi - prikazi 2.6., 2.12. i 2.16. Pri tom nisu sagledavane samo funkcije pojedinog naselja već i međusobni odnos naselja istog ranga.</p>
		<p>2. Poglavlje 4.1 Odmjereno korištenje prostora Onemogućiti duž obalno širenje građevinskih područja naselja Osigurati prohodnost, dostupnost i javnu namjenu obalnog pojasa unutar građevinskih područja naselja.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća. Prema primjedbi u poglavlju 4.1. Održivost prostorne organizacije, podpoglavlju 4.1.8. Odmjereno korištenje prostora, podnaslov Građevinska područja na kraju trećeg odlomka dodaju se rečenice: "ograničiti međusobno povezivanje i dužobalno proširenje postojećih građevinskih područja. Nužno je osigurati slobodan pristup obali, prolaz uz obalu te javni interes u korištenju pomorskog dobra."</p>
		<p>3. Poglavlje 4.3 Prometna povezanost Pomorska infrastruktura: Omogućiti razvoj "Gostujućih luka" kao satelit marine velikim nautičkim centrima, između ostalog i koristeći napuštenu lučku infrastrukturu (postojeća tradicionalna privezišta).</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća. Slijedom primjedbe podnositelja u poglavlju 5.3. Praćenje provedbe i izvještavanje dodan je tekst koji glasi: "Radi prilagođavanja promjenama potrebno je praćenje trendova u razvoju pojedinih djelatnosti i aktivnosti u prostoru. Na izazove razvoja potrebno je odgovoriti praćenjima i istraživanjima, predlaganjem rješenja, uz primjenu načela prostornog uređenja, a ukoliko je potrebno i uz izmjenu zakonske i podzakonske regulative."</p>
		<p>4. Poglavlje 4.4 Razvoj energetske sustava Elektroenergetski sustav Prikaz 4.9 Prikaz energetske građevine nije u skladu s razvojno planskim projektnim dokumentima HEP d.d., Sektor za strategiju, prema kojima se odustalo od aktivnosti na realizaciji izgradnje TE Pag - Prutna i TE Pag - Grba.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. Prema primjedbi prikaz 4.9. Elektroenergetski sustav je korigiran.</p>
		<p>5. Poglavlje 4.5 Razvijanje održivog turizma Omogućiti planiranje gradnje novih zona ugostiteljsko-turističke namjene izvan prostora vrijednih prirodnih i krajobraznih obilježja.</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Traženo je rečeno kroz tekst prvog odlomka u podpoglavlju 4.5.7. Razvijanje održivog turizma. Strategijom se potiče korištenje već planiranih turističkih zona i obnova postojećih turističkih kapaciteta.
-------------------------	---

25	podnositelj	Zavod za prostorno uređenje Zagrebačke županije
	adresa	Ulica grada Vukovara 72, 10 000 Zagreb
		<p>1. Analizom Nacrta prijedloga Strategije utvrđujemo da ovaj dokument predstavlja važan strateško–usmjeravajući dokument iz područja prostornog uređenja, čija će se realizacija, kako se navodi i u samoj Strategiji, provoditi u duljem razdoblju kroz sve tri razine prostornih planova. Zbog toga je važno da se usmjeravajući karakter zadrži u cijelom dokumentu, što je u najvećem dijelu i učinjeno, kako se u kasnijoj provedbi ne bismo susreli s problemom neusklađenosti s nekim njezinim, možda previše detaljno utvrđenim, dijelom. Kao jedan takav primjer (pre)detaljne usmjerenosti možemo navesti poglavlje 4.3. Prometna povezanost i poglavlje 4.4. Razvoj energetskog sustava. U oba navedena poglavlja daju se kartografski prikazi s tumačem znakovlja, iz kojih je, zbog umanjenog mjerila, vrlo teško odrediti razinu i položaj zahvata u prostoru.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. Grafički prikazi su shematogrami odnosno usmjeravajući prikazi te ne impliciraju detaljna planska rješenja. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja, u Nacrt konačnog prijedloga Strategije je dodana napomena: "S obzirom na mjerilo prikaza, različita mjerila i godine izvora podataka te usmjeravajući karakter Strategije, koja sadrži osnovu i organizaciju prostornog razvoja, svi su prikazi shematizirani i iz njih se ne povlače detaljne lokacije prikazanih sadržaja."</p>
		<p>2. Tako se na prikazu 4.8. daje prikaz postojećih i potencijalnih zračnih luka i aerodroma, u kojem se prikazu ne planiraju već ranije utvrđene zračne luke i aerodromi (npr. predlažemo da se sustav dopuni potencijalnom zračnom lukom u istraživanju u Pisarovini, sukladno Prostornom planu Zagrebačke županije.).</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. Pored obrazloženja danog uz primjedbu podnositelja pod brojem 1., u podpoglavljju 4.3.1.5. Razvijanje zračnog prometa dodan je tekst: "Pored onih u prikazu 4.8. moguća su daljnja istraživanja potencijalnih lokacija kroz prostorne planove."</p>
		<p>3. Nastavno, u poglavlju 2.7. molimo ispravak naziva plana u PPPPO Črnkovec–Zračna luka Zagreb.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. U poglavlju 2.7., iza teksta: "Na snazi su također i PPPPO županijskog značaja:" tekst "4. PPPPO Črnkovec – zračna luka" mijenja se i glasi: "4. PPPPO Črnkovec – Zračna luka Zagreb."</p>
		<p>4. Također, na kartografskom prikazu 4.9. nije jasno vidljiv sustav planiranih hidroelektrana na rijeci Savi, koji je utvrđen još uvijek važećim Prostornim planom Zagrebačke županije i Prostornim planom Grada Zagreba, kao i sektorskim strateškim dokumentima.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća. Prikaz 4.9. Elektroenergetski sustav je korigiran.</p>
		<p>5.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. Odgovor i obrazloženje kao pod brojem 1.</p>

26	podnositelj	Grad Daruvar, Gradonačelnik
	adresa	Trg kralja Tomislava 14, 43 500 Daruvar
	1.	<p>tematsko područje</p> <p>4.1. Održivost prostorne organizacije</p> <p>Bjelovarsko-bilogorska županija je već sada (a uslijed više razloga) rijetko, a većim dijelom i izrazito rijetko naseljena, s izrazito lošim demografskim pokazateljima, te sa relativno velikim ruralnim područjem sa procesim izumiranja stanovništva i izrazitog nazadovanja u razvoju.</p> <p>Iako su SPRRH-om dobro uočene demografske prilike i prepoznata problemska područja, poglavlje 4.1.4. <i>Unapređenje vitalnosti i privlačnosti ruralnog prostora</i> je po našem mišljenju ipak daleko preoptimistički koncipirano. Mišljenja smo da će u većini takvih prostora depopulaciju ipak biti teško, ako ne i nemoguće zaustaviti, te da hitno treba razraditi sveobuhvatne mjere za usporavanje i kontroliranje procesa, na svim nivoima i kroz institucionalni okvir, (pa i uvođenjem, definiranjem i detaljnom razradom pojmova ruralne preobrazbe i ruralne sanacije - ne samo urbane).</p> <p>Kako su procesi u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji dodatno naglašeni i radikalnim promjenama u poljoprivrednoj proizvodnji (jedna je od "najstočarskijih" županija), nužnim okrupnjavanjem poljoprivrednih domaćinstava odnosno formiranje gospodarstava, te smanjenjem broja poljoprivrednog stanovništva, mišljenja smo da bi, veći kroz izradu SPRRH trebalo osmisliti cjelovitu koncepciju i institucionalni okvir održanja rijetko naseljenog ruralnog prostora. Zbog velikih teškoća pri planiranju razvoja/nazadovanja takvih područja (pogotovo brdsko-planinskih, s velikim brojem malih, raštrkanih naselja) možda je upravo sada trenutak da se razmisli i o izmjeni/dopuni jednog od glavnih instrumenata prostornog planiranja u Republici Hrvatskoj, sustava građevinskih područja naselja.</p> <p>U suprotnom, već kroz desetak godina imat će mo značajan broj devastiranih ruralnih naselja, sa (ne samo) stambenim fondom u propadanju (već sada niz općina ima velikih problema sa grupama napuštenih imanja s građevinama u poodmakloj fazi urušavanja, a za koje već godinama nema zainteresiranih kupaca usprkos nerealno niskim cijenama).</p> <p>Sve naprijed navedeno trebalo bi razmotriti kroz sva odnosna poglavlja, a posebice u SWOT analizi.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Problematika ruralnog, a ujedno i nisko naseljenog prostora posebno je obrađena u poglavlju 2. Stanje i procesi, utvrđena u SWOT analizi i posebno su dana usmjerenja u poglavlju 4.1.4. Unapređivanje vitalnosti i privlačnosti ruralnog prostora.</p>
	2.	<p>Pri izmjeni sustava središnjih naselja (sa šest na pet stupnjeva centraliteta) Daruvaru je neopravdano oduzet status regionalnog središta. Obzirom na bipolarnu strukturu Bjelovarsko-bilogorske županije (Bjelovar u sjeverozapadnom dijelu, a Daruvar u jugoistočnom dijelu) Daruvar bi morao biti jedan stupanj centraliteta iznad Grubišnog Polja i Garešnice (regionalno središte) i nastaviti obavljati funkcije južnog pola razvoja Bjelovarsko – bilogorske županije, pa i šireg prostora.</p> <p>Iz podataka koje je Zavod za prostorno uređenje Bjelovarsko-bilogorske županije dostavio za potrebe izrade stručne podloge Regionalni razvoj, sustav naselja, urbani i ruralni razvoj i transformacija prostora, vidljivo je da Daruvar zadovoljava sve potrebne kriterije, od broja stanovnika do društvenih i gospodarskih djelatnosti (veleučilište se planira, gradsko je sjedište, već ima otvoreni i zatvoreni bazen, veliku dvoranu, specijalnu bolnicu, općinski sud, trgovačke i ugostiteljske sadržaje, ...). Važećom SPURH planiran je kao manje razvojno središte jače razvijenosti, te ga u novoj podjeli treba planirati kao regionalno središte (uz ili umjesto Pakraca u Požeško-slavonskoj županiji, a čija je snaga kao središnjeg naselja ipak vrlo upitna).</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>U prikazu 4.2. PLANIRANI SUSTAV SREDIŠNJIH NASELJA, korigira se rang naselja Daruvara i Pakraca.</p>

	<p>3. uz tematsko područje 4.3. Prometna povezanost</p> <p>Bjelovarsko-bilogorska županija je zbog dugogodišnje prometne izoliranosti i svog specifičnog položaja (jedna od dvije županije koje nemaju kopnenu granicu, između posavskog i podravskog koridora, te poprečnih koridora Srednja Europa-Jadran i Podunavlje-Jadran) oduvijek bila jako zainteresirana za osmišljavanje i realizaciju cjelovitog prometnog rješenja kopnene Hrvatske. Stoga je od početaka strateškog (prostornog i sektorskog) planiranja na ovim prostorima uvijek aktivno sudjelovala u kreiranju istih. Situacija je postala još ozbiljnija nakon prekida sekundarnih veza sjevera i juga Hrvatske preko Bosne i Hercegovine. Zahvaljujući tome, svi strateški dokumenti, od Prostornog plana SRH iz 1974. godine, pa do Strategije prostornog razvoja RH iz 1997. godine i Strategije prometnog razvitka RH iz 1999. godine te njihovih izmjena i dopuna, su načine rješavanja prometa ovog dijela Hrvatske stvarno detaljno analizirali i u konačnici nudili kvalitetna rješenja (koja su se kroz godine postepeno mijenjala/evoluirala).</p> <p>Isto tako i svi dokumenti niže razine, od Regionalnog prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske regije iz 1978. godine i prostorni planovi pet bivših općina, te Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije iz 2001. godine i dvadeset jednog prostornog plana uređenja općine i grada, su postavke strateških dokumenata razrađivali i operacionalizirali.</p>
<p>ODGOVOR OBRAZLOŽENJE</p>	<p>Djelomično se prihvaća.</p> <p>Ad. 1 U vezi zahtjeva s 'vraćanjem' dionice brze ceste te primjedbi drugih podnositelja u prikazu 4.5. CESTOVNI PROMET ukida se kategorije 'Brze ceste-trasa u istraživanju', a trase iz te kategorije premještaju u kategoriju 'Brze ceste-planirane'.</p> <p>Ad. 2 Daje se pojašnjenje. U vezi zahtjeva za modernizaciju državnih cesta i dovršenje obilaznica većih naselja u poglavlju 4.3. Prometna povezanost - 4.3.1.1. Razvijanje cestovnog prometa naglašena je međuzavisnost elemenata razvoja cestovnog prometa i mogućnosti razvoja pojedinih područja, povezivanja naselja (središnjih naselja i sjedišta jedinica lokalne, te jedinica područne/regionalne samouprave i središta međudržavnog gospodarstva), tehničkih i sigurnosnih parametara te financijskih uvjeta izgradnje i održavanja. Stoga, i obzirom na usmjeravajući karakter Strategije, sama činjenica da neki projekt nije izrijekom naveden u Strategiji ne znači nemogućnost njegovog planiranja i provođenja u skladu s usmjerenjima koje daje taj dokument.</p>
	<p>4. Isto tako smatramo da nije u potpunosti točna konstatacija: <i>"Mreža izgrađenih/rekonstruiranih cesta dovedena do razine koja zadovoljava današnji trenutak gospodarskog stanja i osnova je za daljnji desetogodišnji razvoj, odnosno potencijal uključivanja RH u europski cestovni sustav."</i> a koja se ponavlja u više poglavlja, pa i u SWOT analizi, te da je za daljnji razvoj prostora između glavnih prometnih koridora (kakav je i prostor Bjelovarskobilogorske županije) neophodno nastaviti sa izgradnjom (i ovom SPRRH) planiranih smjerova.</p>
<p>ODGOVOR OBRAZLOŽENJE</p>	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Navedena konstatacija u dijelu "... osnova je za daljnji desetogodišnji razvoj, odnosno potencijal uključivanja RH u europski cestovni sustav." upravo pretpostavlja traženi razvoj planiranih smjerova.</p>
	<p>5. Također, obzirom da smo uočili velike razlike između SPRRH 2014.-2030. i Nacrta prijedloga SPRRH, a da se i Vi u poglavlju 4.3.1.1. Razvijanje cestovnog prometa pozivate i na Strategiju prometnog razvitka RH iz 1999. godine, molimo Vas da prilikom izrade Revizije nositelja izrade upozorite na eventualne suprotnosti.</p>
<p>ODGOVOR OBRAZLOŽENJE</p>	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Polazeći od zakonske definicije Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske kao temeljnog državnog dokumenta za usmjerenje razvoja u prostoru koji se provodi koordiniranim djelovanjem brojnih dionika prostornog razvoja, dokument je koncipiran kao osnovni okvir kojim se kroz postavljene prioritete usmjeravaju buduće planerske aktivnosti na tri razine prostornog planiranja (državnu, županijsku, lokalnu) i aktivnosti provedbe, pri čemu su posebno prepoznate teme koje je moguće dijelom financirati sredstvima EU.</p>

	<p>6. uz tematsko područje 1.2. Identitet U Prikazu 1.10. Krajobrazna regionalizacija umjesto Bilogorsko-moslavačke županije treba stajati Bilogorsko-moslavački prostor.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. Prema primjedbi podnositelja u prikazu 1.10. KRAJOBRAZNA REGIONALIZACIJA u legendi je izmijenjena točka 3. na način da glasi: 'Bilogorsko-moslavački prostor'</p>
	<p>7. uz tematsko područje 1.3. Prostorni razvoj U poglavlju <i>Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske</i> navodi se "da strateški razvojni dokumenti drugih gospodarskih i upravnih područja i djelatnosti ne mogu biti u suprotnosti sa strategijom ", ali nigdje u daljnjem tekstu nismo pronašli podatak da li je neki važeći dokument u suprotnosti sa nacrtom prijedloga Strategije (na primjer Strategijom prometnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. do 2030. godina).</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Podpoglavlje 1.3. Prostorni razvoj nalazi se unutar poglavlja 1. Uporišne vrijednosti i predstavlja jednu od dosegnutih vrijednosti postavljenih kroz zakonski okvir.</p>
	<p>8. uz tematsko područje 2.1. Populacijska osnova Kako je već naprijed navedeno, demografske prilike i problemska područja su dobro uočeni, ali u nekim kasnijim tematskim područjima nisu odgovarajuće akceptirana (vrlo optimistički).</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Strategija je kroz usmjerenja odredila niz mjera vezanih uz problemska područja iz primjedbe.</p>
	<p>9. uz tematsko područje 2.3. Stanovanje Nije odgovarajuće uočena i obrađena problematika ubrzanog propadanja stambenog (i drugog građevnog) fonda u velikim ruralnim područjima izrazito loših demografskih i razvoj ih karakteristika.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. U sklopu podpoglavlja 4.1.4. Unapređivanje vitalnosti i privlačnosti ruralnog prostora dana su usmjerenja prema traženoj primjedbi.</p>
	<p>10. uz tematsko područje 2.4. Gospodarstvo Uočena je i obrađena problematika sustava poduzetničkih zona, ali u kasnijim poglavljima nisu dane smernice za rješavanje.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Usmjerenja za razvoj gospodarskih struktura dana su u poglavlju 4.5.6. Prilagođavanje promjenama uvjeta poslovanja.</p>
	<p>11. uz tematsko područje 2.8. SWOT analiza Kao što je naprijed navedeno, u SWOT analizi ima više upitno utvrđenih snaga, a neutvrđenih prilika i prijetnji.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Ne prihvaća se. Primjedba je načelna bez konkretne argumentacije.</p>
	<p>12. uz tematsko područje 4.4. Razvoj energetskeg sustava U Prikazu 4.10. Prijenos ugljikovodika podzemno spremište plina u Grubišnom Polju treba označiti kao planirano, a obzirom da je tijekom 2015. godine započela i izgradnja.</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Strategija određuje dugoročna usmjerenja, a kroz identificirane projekte i aktivnosti te kroz okvir za provedbu utvrđene su prioritetne aktivnosti. Konkretno mjere provedbe Strategije određuju se kroz tri razine prostornih planova te drugim aktima. Nisu, nadalje prihvaćene primjedbe drugih podnositelja kojima je zatraženo uvođenje novog termina u legendu grafičkog prikaza. Naime, u Nacrtu prijedloga Strategije su dane dvije kategorije energetske građevine: postojeće i lokacije istraživanja. Slijedom tih primjedbi u legendi prikaza 4.9. u Nacrtu konačnog prijedloga Strategije izmijenjen je termin: "Lokacije za istraživanje" u termin: "Potencijalne lokacije", dok će praćenje provedbe biti iskazano u Izvješću o stanju u prostoru.</p>
	<p>13. U poglavlju Male hidroelektrane trebalo bi potencirati preispitivanja mogućnost korištenja planiranih višenamjenskih akumulacija i za proizvodnju električne energije.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvća se.</p> <p>U poglavlju Prioriteti i strateška usmjerenja prostornog razvoja, podpoglavlje 4.4.2. Razvoj proizvodnje, prijenosa, transporta, skladištenja, distribucije i opskrbe energije, Projekti/aktivnosti dodaje se točka: "- programi zaštite, uređenja i korištenja rijeka i zaobalja - višenamjenske građevine i projekti"</p>

27	podnositelj	Grad Slunj
	adresa	Trg dr. Franje Tuđmana 12, 47240 Slunj
		<p>1. Potpoglavlje 4.4 Razvoj energetskeg sustava i 4.3 Prometna povezanost Tekst pitanja: Molimo da se iz Nacrta prijedloga Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske bríše HE Lučica na rijeci Korani koja je planirana kao lokacija za istraživanje smještaja hidroelektrana –područja za prioritetni smještaj novih energetskeg građevina (naslov 4.4. Razvoj energetskeg sustava- prikaz 4.9.). Sa stanovišta Grada Slunja izgradnja He Lučica je krajnje neprihvatljiva i to prvenstveno iz razloga što rijeka Korana sa okolnim prirodnim resursima predstavlja izrazito vrijedan prirodni potencijal koji se kao takav može staviti u svrhu turističkog razvoja pri čemu bi bilo kakva gradnja na vodotoku ili stvaranje akumulacije imalo suprotan učinak te bilo krajnje ograničavajuće, posebno na uzvodni dio toka rijeke Korane koji se proteže područjem Grada Slunja. Obzirom je gospodarstvo Grada Slunja slabo razvijeno (nema proizvodnje, obrtništva ili sličnih proizvodnih djelatnosti) od izrazite je važnosti da se omogući korištenje prirodnih potencijala (voda, okoliša) kako bi se omogućio prosperitet i spriječila daljnja depopulacija i iseljavanje ionako malog broja stanovnika s našeg područja. Također, ne smije se zanemariti niti utjecaj gradnje hidroelektrane na bio-raznolikost prostora i osjetljivi ekološki sustav Korane koji bi, prema našem mišljenju, na određeni način bio „devastiran“ i ugrožen. Uz vodotok Korane postoji niz speleoloških i drugih prirodnih vrijednosti, ali i starih mlinica i drugih objekata izrazite spomeničke vrijednosti koji bi mogli uništeni ili oštećeni izgradnjom predmetne hidroelektrane čime bi se u krajnjoj mjeri uništila prirodna prepoznatljivost i vrijednosti lokaliteta. Napominjemo da je prema našim saznanjima, do kojih smo došli uvidom u Elaborat iz 1988. godine o preliminarnim speleološkim istraživanjima rijeke Korane koja su provedena za potrebe izgradnje HE Lučica, sa stručnog stanovišta dokazano da realizacija zahvata (tada aktualnog VES Lučica) nije niti moguća na predviđenom prostoru zbog velikog broja međusobno povezanih speleoloških objekata. Stoga, uvažavajući sve navedeno tražimo da se iz Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske bríše izgradnja HE Lučica na rijeci Korani koja je predviđena kao lokacija za istraživanje smještaja hidroelektrana –područja za prioritetni smještaj novih energetskeg građevina.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvća se. Na temelju primjedbe podnositelja i u skladu s dostavljenim zahtjevima HEP-a, navedena hidroelektrana nije prikazana u prikazu 4.9. ENERGETSKI SUSTAV.</p>
		<p>2. Napominjemo da smo prilikom zadnjih izmjena i dopuna Prostornog plana uređenja Grada Slunja od Hrvatskih cesta, Sektora za studije i projektiranje, Odjela za studije, zakonsku i tehničku regulativu zaprimili mišljenje kojim se tražilo ucrtavanje trase brze ceste Popovača(A3)–Sisak-Glina–Josipdol(A1) u Prijedlog Prostornog plana, a sve prema izrađenoj Prostorno- prometno- građevinskoj studiji Građevinskog fakulteta, Zavoda za prometnice iz travnja 2005.godine. Ucrtavanjem predložene trase uvidjele su se značajne konfliktne situacije u prostoru kojim prolazi koridor brze ceste (prelazak preko gusto naseljenog područja, groblja i sl.) te je stoga, nakon dogovora s Hrvatskim cestama, izrađeno novo stručno rješenje izmještanja trase brze ceste te je korigirana trasa ucrtana u kartografske prikaze Izmjena i dopuna Prostornog plana uređenja Grada Slunja („Glasnik Karlovačke županije“ br. 09/12). Stoga, ukoliko je potrebno ili nužno izvršiti korekcije trase brze ceste i u Nacrtu prijedloga Strategije prostornog razvoja RH, na vaše traženje, voljni smo dostaviti idejno rješenje izmještanja trase brze ceste A3 (Popovača–Sisak-Glina –A1 Josipdol na području Grada Slunja (izrađivač tvrtka Prometis“ d.o.o. iz Zagreba, travanj 2011.)</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se Prema primjedbi podnositelja u prikazu 4.5. CESTOVNI PROMET korigirana je trasa brze ceste Popovača(A3)–Sisak-Glina–Josipdol(A1). Grafički prikazi su shematogrami odnosno usmjeravajući prikazi te ne impliciraju detaljna planska rješenja.
-------------------------	---

28	podnositelj	Grad Vinkovci, Upravni odjel za prostorno uređenje, gradnju i zaštitu okoliša
	adresa	Kralja Zvonimira 1, 32 100 Vinkovci
		<p>1. Tekst pitanja: str. 57., PRIKAZ 2.15. NASELJA PREMA BROJU STANOVNIKA; grad Vinkovci ima 35.312 stanovnika po popisu iz 2011. (izvor: Tablica 1. Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima, Popis 2011., DZS). Vinkovci se sastoje od 2 naselja i to naselja Vinkovci i naselja Mirkovci koji čine grad Vinkovce. -molimo uključite Vinkovce u grafički prikaz sa stanovništvom od 35.001-100.000 te isti podatak uskladite u ostalim dijelovima dokumenta i uključite u daljnju primjenu.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje Podatak koji podnositelj navodi o 35.312 stanovnika odnosi se na jedinicu lokalne samouprave Grad Vinkovci. Prikaz 2.15. prikazuje naselja prema broju stanovnika. S obzirom da naselje Vinkovci, prema popisu stanovništva iz 2011., ima 32.029 stanovnika pripada u skupinu naselja od s brojem stanovnika od 10.001 do 35.000.</p>
		<p>2. str. 139., 4.3.1.5. Razvijanje zračnog prometa - Manje zračne luke i Aerodromi – dodati Sopot - Vinkovce. Operator registriranog aerodroma je Zrakoplovni klub Vrabac iz Vinkovaca. Aerodrom se nalazi na kč. br. 5973/3 u k.o. Vinkovci i na k.č.br. 312/3 k.o. Vinkovci na zemljištu veličine 16 ha (izvor: RH Hrvatska agencija za civilno zrakoplivstvo, klasa: 350-02/15-01/13, urbroj: 376-05-01-15-2, Zagreb, 10. lipnja 2015.) Zemljište veličine 16 ha je u cijelosti u vlasništvu Grada Vinkovaca.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća. Grafički prikazi su shematogrami odnosno usmjeravajući prikazi te ne impliciraju detaljna planska rješenja. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja, u Nacrt konačnog prijedloga Strategije je dodana napomena: "S obzirom na mjerilo prikaza, različita mjerila i godine izvora podataka te usmjeravajući karakter Strategije, koja sadrži osnovu i organizaciju prostornog razvoja, svi su prikazi shematizirani i iz njih se ne povlače detaljne lokacije prikazanih sadržaja." Nadalje u podpoglavlju 4.3.1.5. Razvijanje zračnog prometa dodan je tekst: "Pored onih u prikazu 4.8. moguća su daljnja istraživanja potencijalnih lokacija kroz prostorne planove."</p>
		<p>3. Nisu primjedbe - ispravak grešaka u pisanju na: str 85., 2.6.2. Antropogeni utjecaji - Nezakonita gradnja:2x piše odnosno za: ..... o izvedenom stanju67, odnosno za odnosno za ozakonjenje nezakonite... str. 98., 2.7.4. Javnost upravljanja prostornim razvojem: treba navesti propis pod bilješkom 98: ..... Vlada RH donijela je propis98 s ciljem uspostavljanja interakcije s građanima..... POHVALA: Nacrt Strategije prostornog razvoja RH je izuzetno poticajan, razvojan i jasno napisan te primjenjiv za upotrebu na nižim razinama</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se.

29	podnositelj	Grad Drniš, Upravni odjel za prostorno uređenje, graditeljstvo, komunalno gospodarstvo i zaštitu okoliša
	adresa	Trg Kralja Tomislava 1, 22320 Drniš primjedba van roka
		<p>1. Kartografski prikaz 4.5. - Cestovni promet</p> <p>Potrebno je trasu planirane brze ceste Šibenik - Drniš - Knin - granica BiH preuzeti iz važećeg PPŽ-a Šibensko-kninske županije odnosno PPUG-Drniš, a temeljem koje je provedena i Studija utjecaja na okoliš. Trasa brze ceste se ne vodi u koridoru postojeće ceste D33, već se vodi u sasvim novom koridoru.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se</p> <p>Prema primjedbi podnosioca u prikazu 4.5. CESTOVNI PROMET korigirana je trasa brze ceste Šibenik - Drniš - Knin - granica BiH. Grafički prikazi su shematogrami odnosno usmjeravajući prikazi te ne impliciraju detaljna planska rješenja.</p>
		<p>2. Kartografski prikaz 4.8. - Zračni promet</p> <p>Na području naselja Pokrovnik između gradova Šibenika i Drniša nije ucrtan ranije planirana zračna luka Pokrovnik (Strategija prostornog uređenja iz srpnja 1997.god., PPŽ Šibensko-kninske županije, PPUG Drniša) iako su na istoj lokaciji, uz postojanje određene dokumentacije, izvedeni i neki građevinski radovi (zemljani radovi na poletno sletnoj stazi u dužini 800m i širini 30m). Smatramo da zračna luka Pokrovnik treba dobiti mjesto u razvojnim dokumentima RH, ne samo kao tercijarni aerodrom, nego, sagledavajući ozbiljna ograničenja susjednih zračnih luka i ekonomske prednosti objedinjavanja zračnog prometa u Dalmaciji, kao dugoročno i primarno strateško opredjeljenje. Navedenu lokaciju uz navedeno karakterizira tangiranja planirane brze ceste kao i planirane željeznice velikih brzina i velike učinkovitosti, blizina autoceste A1, idealna orijentacija u odnosu na dominantne vjetrove, područje bez maglovitih dana, visoravan bez geomorfoloških ograničenja. Za istu lokaciju već su se javljali potencijalni ulagači.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Primjedbe su zaprimljene izvan roka. Grafički prikazi su shematogrami odnosno usmjeravajući prikazi te ne impliciraju detaljna planska rješenja. Pored toga podpoglavlje 4.3.1.5. Razvijanje zračnog prometa daje usmjerenja koja, samostalno, a i s drugim usmjerenjima podržava razvoj i tog oblika zračnog prometa.</p>

30	podnositelj adresa	Općina Marina, Načelnik
		Ante Rudana 47, 21222 Marina PRIMJEDBA VAN ROKA
	1.	<p>Primjedbu ulažemo na lokaciju za istraživanja smještaja termoelektrane (PRIKAZ 4.9) koja se prema istom prikazu nalazi u graničnom području Općine Marina i Općine Rogoznica odnosno Splitsko-dalmatinske i Šibensko-kninske županije te tražimo da se ista lokacija izbriše iz Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske.</p> <p>Brisanje tražimo jer nastojimo zaštititi interese stanovništva Općine Marina, ali i Općine Rogoznica koji se izričito protive potencijalnoj izgradnji termoelektrane na tom području. Stanovništvo Općine Marina kao i Općine Rogoznica u najvećoj mjeri živi od turizma i ponešto od mediteranske poljoprivrede. Glavni resurs na kojem se temelji razvoj turizma na našem području je upravo sačuvani okoliš sa izutnim prirodnim ljepotama.</p> <p>Ovaj prostor jedan je od najočuvanijih djelova jadranske obale. Stoga smatramo nerazumnim i neprihvatljivim da se upravo na tom prostoru planira lokacija za smještaj termoelektrane jer se na taj način ugrožava ne samo interes domaćeg stanovništva već i interes cjelokupnog hrvatskog turizma, a posebno nautičkog i izletničkog turizma.</p> <p>Pored prostornih ograničenja svoje protivljenje planiranoj lokaciji za termoelektanu potkrepljujerno i gospodarskim razlozima.</p> <p>Predmetna lokacija nalazi se daleko od svih prometnih tokova Republike Hrvatske (cestovni koridori, plinovod, velike morske luke) pa se nameće pitanje kako bi se mogli opravdati nerazumni troškovi transporta eventualnog energenta koji bi elektrana koristila.</p> <p>Predmetna lokacija je od svih potencijalnih lokacija za istraživanje najudaljenija od potrošača i od postojećih prijenosnih sustava za prijenos električne energije (dalekovodi) pa bi pored izgradnje same elektrane trebalo izgraditi i desetke kilometara novih dalekovoda za uključivanje u elektroenergetski sustav, Zemljište na kojem bi se eventualno gradila elektrana i dalekovodi je u privatnom vlasništvu što bi uvelike poskupilo cjelu investiciju.</p> <p>Pored prostornih i gospodarskih ograničenja koja smo naveli izražavamo naravno i svoju zabrinutost za zdravlje ljudi na širem području oko eventualne termoelektrane kao i zabrinutost za biljni i životinjski svijet kako na kopnu tako i u moru.</p> <p>Po našem mišljenju svi ovi isključujući razlozi koje smo naveli dobro su bili poznati predlagačima Strategije energetske razvoja Republike Hrvatske kada su ucrtavali predmetnu lokaciju za istraživanje za smještaj termoelektrane. Međutim ipak su se odlučili ucrtati predmetnu lokaciju zanemarujući sve razloge protiv jer su se nadali da će otpor javnosti i lokalnog stanovništva tu biti najmanji. Stoga se dodatni troškovi koje bi izgradnja termoelektrane na prednetnoj lokaciji uzrokovala investitoru i ugroze koje bi donijela lokalnoj i široj zajednici mogu smatrati prihvatljivim sa njihove točke gledišta. Važno je samo da se o tome ne priča u javnosti.</p> <p>Međutim mi im u ime naših građana poručujemo da ćemo se do kraja protiviti svakoj eventualnoj izgradnji termoelektrane i pristupnih dalekovoda na našem području.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>Na temelju primjedbe podnositelja i u skladu s dostavljenim zahtjevima HEP-a, navedena termoelektrana nije prikazana u prikazu 4.9. ENERGETSKI SUSTAV.</p>

31	podnositelj	Plinacro d.o.o.
	adresa	Savska 88a, 10 000 Zagreb
		<p>1. U poglavlju 2.5. Infrastrukturni sustavi, tablica 2.13. pokazatelji cjevovodnog prometa - plinovodi i naftovodi (str. 79), potrebno je koristiti podatke koje je Plinacro d.o.o. dostavio u srpnju 2014. godine (vidi prilog).</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. Tablica 2.13. POKAZATELJI CJEVOVODNOG PROMETA - PLINOVODI I NAFTOVODI je korigirana.</p>
		<p>2. U poglavlju 4.4. Razvoj energetskog sustava, 4.4.2. Razvoj proizvodnje, distribucije i opskrbe, Prijenosni sustavi, Plinovodi (str. 145), navedeni tekst potrebno je u potpunosti zamijeniti sljedećim tekstom:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja prihvatnog terminala za ukapljeni prirodni plin (UPP/LNG-liquifed natural gas) Izgradnja prihvatnog terminala za UPP/LNG na Omišlju, otok Krk predviđenog kapaciteta 6 milijardi m³/godini uz skladišne rezervoare 2 x 180 000 m³ i odgovarajuće opreme za uplinjavanje i predaju u plinski transportni sustav • Izgradnja pridruženih tranzitnih 100 barskih i 75 barskih plinovoda i njihovo uključivanje u transportni sustav RH za transport prirodnog plina iz smjera planiranog prihvatnog UPP/LNG terminala prema tržištima zemalja u okruženju. Izgradnjom prihvatnog terminala diverzificirat će se izvori dobave prirodnog plina, a prisutnost najvećih europskih opskrbljivača prirodnog plina označit će i uključivanje RH u jedinstveno europsko tržište energije. • Izgradnja Jonskog-jadranskog plinovoda (IAP - Ionan Adriatic Pipeline), odnosno izgradnja plinovoda tlaka 75 bara na pravcu Split-Zagvozd-Ploče-Dubrovnik-Prevlaka. Trasa plinovoda je položena pravcem od albanske luke Fieri do Splita, a povezuje hrvatski plinski transportni sustav s projektom TAP (Trans Adriatic Pipeline) i time omogućava ostvarenje novoga dobavnog i tranzitnog pravca prirodnog plina iz kaspijske regije, uz mogućnost ostvarenja transporta plina sa sjevera (iz prihvatnog terminala za UPP/LNG) prema jugu. • Izgradnju plinovoda tlaka 50, 75 i 100 bara, na svim područjima Republike Hrvatske gdje je to gospodarski i tehnološki opravdano, uključujući rekonstrukcije pojedinih dijelova transportnog sustava u cilju podizanja sigurnosti opskrbe, te povezivanje sa transportnim sustavima Slovenije, Bosne i Hercegovine, Srbije, Crne Gore, Italije i Mađarske. • Izgradnju nadzemnih tehnoloških objekata (kompresorske stanice, mjerno-regulacijske stanice, mjerno-redukcijske stanice i plinski čvorovi) na svim područjima Republike Hrvatske gdje je to gospodarski i tehnološki opravdano, u cilju osiguranja sigurnog i pouzdanog transporta plina za korisnike transportnih kapaciteta.
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća. Predloženi tekst ugrađuje se u tekst poglavlja 4.4.2. , podpoglavljia <i>Plinovodi</i> i novog podpoglavljia <i>Sustav za ukapljeni prirodni plin (LNG)</i> , s tim da se zadržava i dio teksta iz Nacrta prijedloga Strategije korigiran prema primjedbi LNG: "konačnog godišnjeg kapaciteta 6 milijardi m³ s mogućnosti proširenja na 15 milijardi m³ " i dr.</p>

	<p>3. Kartografski prikaz 4.10., Prijenos ugljikovodika (str. 146) potrebno je uskladiti s podacima koje je Plinacro dostavio u srpnju 2014. i kartografskim prikazom koji dostavljamo u prilogu. Posebno naglašavamo da nakon ishođenja rješenja o prihvaćanju studije o procjeni utjecaja zahvata na okoliš za plinovod Ploče - Dubrovnik više nema varijantnih rješenja, već je prihvaćena isključivo trasa položena poluotokom Pelješac. U predloženom kartografskom prikazu nisu vidljivi koridori planiranih plinovoda Slatina - Velimirovac, Krapina - Đurmanec i Kovri - Koper.</p> <p>S obzirom da Plinacro d.o.o. planira izgradnju i rekonstrukcije plinovoda koji se, zbog svoje dužine, na mogu vidjeti u ovakvoj vrsti i mjerilu kartografskog prikaza, molimo Vas da u tekstu objasnite da je isti generaliziran te da se na njemu svi planirani objekti ne mogu prikazati.</p> <p>U prilogu Vam dostavljamo kopiju dopisa Klasa: PL-14/2552, Ur.br.: UP-14-4 od 04. srpnja 2014., vektorske podatke o položaju postojećeg i planiranog plinskog transportnog sustava RH (Esri file geodatabase, feature class, HTRS96) i kartografski prikaz postojećeg i planiranog plinskog transportnog sustava Republike Hrvatske.</p>
<p>ODGOVOR OBRAZLOŽENJE</p>	<p>Prihvaća se.</p> <p>Slijedom primjedbe grafički prikaz 4.10. je korigiran. Dodatno se daje pojašnjenje: Grafički prikazi su shematogrami odnosno usmjeravajući prikazi te ne impliciraju detaljna planska rješenja. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja, u Nacrt konačnog prijedloga Strategije je dodana napomena: "S obzirom na mjerilo kartograma, različita mjerila i godine izvora podataka te usmjeravajući karakter Strategije, koja sadrži osnovu i organizaciju prostornog razvoja, svi su prikazi shematizirani i iz njih se ne povlače detaljne lokacije prikazanih sadržaja." Stoga sama činjenica da neka trasa, postrojenje odnosno građevina nije izrijekom navedena u Strategiji ne znači nemogućnost njihovog planiranja kroz prostorne planove u skladu s usmjerenjima koje daje Strategija.</p>

32	podnositelj	LNG Hrvatska d.o.o.
	adresa	Savska 88a, 10 000 Zagreb
		<p>1. Poglavlje 4.4.1. Unapređivanje stabilnosti opskrbe energijom Predlažemo izmjenu teksta iz "...odnosno električne energije i prirodnog plina kao i ukapljenog naftnog plina na mjestima..." u "..., odnosno električne energije i prirodnog plina kao i ukapljenog prirodnog plina na mjestima..."</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća. Temeljem primjedbe tekst se mijenja na način da glasi: "...odnosno električne energije i plina, a ukapljenog plina (prirodnog ili naftnog) na mjestima..." Zbog diverzifikacije energenata koriste se opći pojmovi.</p>
		<p>2. Poglavlje PRIJENOSNI SUSTAVI, potpoglavlje 3. - Plinovodi Predlažemo izbacivanje točke 3. odnosno rečenice "Izgradnja terminala za ukapljeni prirodni plin". U točki 4. predlažemo izmjenu teksta iz "..., konačnog godišnjeg kapaciteta 15 milijardi m³,..." u "..., konačnog godišnjeg kapaciteta 6 milijardi m³ s mogućnosti proširenja na 15 milijardi m³,..." U točki 4. predlažemo izbacivanje rečenice "Izgradnjom terminala diverzificirat će se...jedinствeno europsko energetska tržište energije"</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća. Temeljem ove i primjedbi drugih podnositelja u poglavlju u naslovu Plinovodi izvršene su izmjene: točka 3. je brisana, ali je dodana nova točka 2., kapaciteti su uvršteni u izmijenjeni tekst, točka 4. je brisana, ali je dodana nova točka 3.</p>
		<p>3. Poglavlje PRIJENOSNI SUSTAVI, potpoglavlje 7. - Prirodni plin Predlažemo izbacivanje kratica 'UPP/LNG' iz naslova.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p>
		<p>4. Poglavlje PRIJENOSNI SUSTAVI Predlažemo ubacivanje točke naslova 'Sustav za ukapljeni prirodni plin (LNG)' te pripadajućeg teksta:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 'Do 2020. godine izgraditi će se LNG terminal Krk konačnog kapaciteta 6 milijardi m³ sa mogućnosti proširenja kapaciteta na 15 milijardi m³. Izgradnjom terminala na otoku Krku osigurati će se stabilnost opskrbe prirodnim plinom za domaće i regionalne potrebe. • Izgradnjom terminala diverzificirat će se izvori dobave prirodnog plina, a prisutnost najvećih europskih opskrbljivača prirodnog plina označit će i uključivanje RH u jedinstveno europsko tržište energije • RH će, radi izjednačavanja uvjeta energetske opskrbe na cjelokupnom svom prostoru poticati uporabu ukapljenog prirodnog plina na područjima izvan dosega plinovoda. • Na lokalnoj razini valja istražiti moguće lokacije za potrebe distribucije ukapljenog plina, posebice na otocima i rijetko naseljenim područjima, te osigurati površine za potrebe distribucije. • Sukladno direktivi 2014/94/EU Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi infrastrukture za alternativna goriva valja predvidjeti lokacije za opskrbu ukapljenim prirodnim plinom u prometu. Potencijalne lokacije za distributivne centre navedene su u prikazu 4.10.'

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća.</p> <p>Slijedom ove i drugih primjedbi izmijenjeno je podpoglavlje Plinovodi i dodano novo podpoglavlje Sustav za ukapljeni prirodni plin (LNG), a u tekst uvrštene primjedbe podnositelja Plinacro i LNG. Pored grafičkog prikaza simbolom gradova za distribucijska središta u grafičkom prikazu 4.10., određeno je tekstom: "Potencijalne lokacije za distributivne centre su svi veći gradovi, kao što su luke na Jadranu s većim pomorskim prometom, riječne luke i ključne lokacije TEN-T koridora, s potrebnim prostornim uvjetima.", što omogućava veći broj lokacija od zatraženih.</p>
	<p>5. Poglavlje PRIJENOSNI SUSTAVI, PRIKAZ 4.10. PRIJENOS UGLJIKOVODIKA Predlažemo dodatke na prikaz. Novi dodatak u legendu naslova 'Distributivni centri za LNG - potencijalne lokacije' sa novim znakom (trokut) te dodatke na prikaz u obliku novog znaka na mjestima slijedećih gradova: Pula, Rijeka, Šibenik, Zadar, Split, Ploče, Dubrovnik, Vukovar, Slavonski Brod, Osijek, Sisak, Zagreb. Predlažemo izmjenu u legendi prikaza. Pod točkom 1. Sustava prijenosa plina predlažemo izmjenu teksta iz ' Terminal ua UPP (Ukapljeni prirodni plin) – planirani' u 'Terminal za ukapljeni prirodni plin (LNG)' Predlažemo dodatak izvorima za prikaz 4.10. na način da se postojećim izvorima 'MINGO, Plinacro, Janaf, INA d.d.' pridoda i 'LNG Hrvatska d.o.o.' Izmijenjeni prikaz 4.10. Prijenos ugljikovodika dostavljamo u prilogu 2.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>Pored unošenja oznaka za distributivne centre prema primjedbi podnositelja u grafičkom prikazu 4.10., određeno je u podpoglavlju Sustav za ukapljeni prirodni plin (LNG): "Potencijalne lokacije za distributivne centre su svi veći gradovi, kao što su luke na Jadranu s većim pomorskim prometom, riječne luke i ključne lokacije TEN-T koridora, s potrebnim prostornim uvjetima.", što istovremeno omogućava veći broj lokacija od zatraženih.</p> <p>Tekst u legendi grafičkog prikaza 4.10. mijenja se tako da glasi: "Terminal za ukapljeni prirodni plin (LNG)", a među izvorima se navodi i LNG Hrvatska d.o.o.</p>
	<p>6. Poglavlje PRIJENOSNI SUSTAVI, potpoglavlje 7. Ukapljeni naftni plin (UNP/LPG) Predlažemo izbacivanje potpoglavlja 7. 'Ukapljeni naftni plin (UNP/LPG)'</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Ne prihvaća se.</p> <p>Važeća Strategija energetskeg razvoja (NN 13/2009) među strateškim odrednicama određuje otvorenost prema svim energetskekim opcijama, bez zabrana ili favoriziranja pojedinih energetskekih tehnologija. Tom strategijom određen je, između ostalog, cilj da se "električna energija za potrebe grijanja prostora i pripremu potrošne tople vode zamijeni drugim energijskekim oblicima: sunčevom energijom, biomasom, prirodnim plinom i ukapljenim naftnim plinom u područjima udaljenim od mreže prirodnog plina". Pored toga, slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja izmijenjena je struktura poglavlja i podpoglavlja.</p>
	<p>7. Poglavlje 4.4.4. Uključivanje u europskeki energetskeki sustav Predlažemo izbacivanje rečenice ' Izgradnjom terminala Omišalj...domaće i regionalne potrebe.' Predlažemo ubacivanje novog teksta na kraj poglavlja. Novi tekst glasi: "LNG terminal Krk nalazi se u desetogodišnjem planu Europske plinske infrastrukture te je od Europske Unije dobio status projekta od zajedničkog interesa (PCI). Kao takav predstavlja ključnu infrastrukturu koja će omogućiti integraciju tržišta plina u području Srednjoistočne i Jugoistočne Europske regije (CESEC)."</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>Uključeno u novi popis Projekti/Aktivnosti u podpoglavlju 4.4.4.</p>

	<p>8. Predlažemo ubacivanje dodatne literature pod poglavljem 'Popis izvora Literatura' naziva 'Hecer, A. Mužek, Džodan, Živov, Bošnjak, Pešut (2015.) STUDIJA MOGUĆNOSTI UPORABE UKAPLIJENOG PRIRODNOG PLINA IZ LNG TERMINALA KRK KAO POGONSKO GORIVO ZA POMORSKI I CESTOVNI PROMET'</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p>
	<p>9. Predlažemo ubacivanje nove direktive pod poglavljem 'Popisi izvora Zakoni i popisi'. Direktiva koji bi se trebala nadodati glasi '(2014) Direktiva 2014/94/EU Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi infrastrukture za alternativna goriva.'</p> <p>OBRAZLOŽENJE:</p> <p>U objavljenom Nacrtu prijedloga Strategije prostornog razvoju Republike Hrvatske ostao je tekst od prošlog nositelja projekta tvrtke ADRIA LNG. Sada je nositelj projekta tvrtka LNG Hrvatska d.o.o. te dostavljamo najnovije podatke.</p> <p>Najnovija direktiva 2,014/94/EU Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi infrastrukture za alternativna goriva propisuje da sve članice trebaju poduprijeti LNG infrastrukturu za alternativna goriva za opskrbu LNG-om. Tvrtka LNG Hrvatska koja razvija projekt LNG Terminala Krk naručila je studiju 'Mogućnosti uporabe ukapljenog prirodnog plina iz LNG terminala Krk pogonskog goriva za pomorski i cestovni promet' koja je pokazala potencijalne lokacija distributivnih centara za LNG kao što su luke na Jadranu s najvećim pomorskim prometom, riječne luke i ključne lokacije TEN-T koridora. Smatramo da je nužna identifikacija potencijalnih lokacija u Strategiji prostornog razvoja Republike Hrvatske radi lakše implementacije direktive 2014/94/EU.</p> <p>Smatramo da politika EU ne ide u smjeru promocije LPG-a već promocije LNG-a jer se LPG tehnologija polako napušta, a čije mjesto preuzima LNG tehnologija radi ekonomskih i ekoloških prednosti.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p>

33	podnositelj adresa	JANAF d.d.
		Miramarska cesta 24, 10 000 Zagreb
		Napomena: Prijedlog novog teksta je pisan crvenim slovima , a brisanje postojećeg teksta je obilježeno znakom prekríženo (npr. ~~nafta~~).
		<p>1. 1. Točka 2.5.2. Energetska infrastruktura Prijenosni i transportni sustavi, str.77</p> <p>~~Cjevovodni promet sustavi transporta~~ nafte i prirodnog plina ima veliki udio u kontinentalnom dijelu Hrvatske i pokriva potrebe opskrbe plinom, vodom i sirovinom raspoređeni su na gotovo cijelom području Republike Hrvatske, a imaju relativno mali zahtjev na prostorni resurs, osim kad se radi o izgradnji i potrebama održavanja ~~magistralnih cjevovoda~~. Raspoloživi kapaciteti naftovodnog sustava JANAF-a zadovoljavaju potrebe domaćeg tržišta te dijela inozemnih tržišta država jugoistočne i srednje Europe.</p> <p>Razmatra se izgradnja magistralnih naftovoda, plinovoda i produktovoda koji ne bi nužno uvjetovali nove koridore, već bi se koristili postojeći magistralni koridori.</p> <p>Cjevovodni ~~promet~~-transport nafte i plina obilježava:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ~~veća~~ sigurnost i komfor, ~~posluživanja kao i mogućnost dodatnog korištenja prostora i za druge namjene koje ne ugrožavaju sigurnost cjevovoda,~~ bolja zaštita okoliša, ekonomičnost, i dr. u odnosu na alternativne vidove transporta; • ~~neujednačenost rasprostiranja državnim teritorijem~~ • ~~tehničko tehnološka nedostatnost popratne opreme~~ • ~~zastarjelost tehničko tehnoloških rješenja sustava prijenosa i upravljanja~~ primjena suvremenih tehničko tehnoloških rješenja (SCADA), modernizacija sustava elektroenergetike, GIS-a, informatičko - poslovnih sustava i dr. sa svrhom sigurnosti i pouzdanosti transporta, zaštite okoliša, zaštite i sigurnosti ljudi i opreme; • raspoloživost kapaciteta naftovodnog sustava za povećanje transporta nafte iz pravca Omišlja s ciljem povećanja sigurnosti opskrbe država članica EU koje danas koriste pretežito jedan pravac opskrbe naftom te država jugoistočne Europe koje koriste dva pravca opskrbe JANAF-om.
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća.</p> <p>Tekst se prihvaća, osim u dijelu u kojemu se:</p> <p>1. navodi ime tvrtke - jer se u Strategiji se, osim vezano uz pojedinačne projekte, ne navode imena tvrtki ili ustanova,</p> <p>razmatraju pravci - jer se iznose načelne karakteristike cjevovodnog transporta.</p>
		<p>2. Skladišni sustavi kapaciteti, str. 78</p> <p>Skladištenje sirove nafte i derivata nafte osigurava se na lokacijama rafinerija i terminala JANAF-a te u javno-privatnim skladišnim kapacitetima. ~~Oko 90%~~ Najveći dio kapaciteta nalazi se u rafinerijama Sisak i Rijeka te na terminalima JANAF-a u Omišlju, Sisku, Virju i Zagrebu te u regionalnim INA-nim distributivnim centrima. Ostali su kapaciteti u vlasništvu drugih distributera, ponajprije za potrebe skladištenja derivata.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se.
		<p>3. Tablica 2.13., str. 79</p> <p>TABLICA 2.13.POKAZATELJI CJEVOVODNOG ~~PROMETA~~ TRANSPORTA – PLINOVODI I NAFOVODI Izvori: INA Naftaplin, Zagreb 2008. ???? MINGO, 2007./11. ???? Plinacro, svibanj 2012./13. ???? ~~Janaf svibanj 2012./13.~~ JANAF, studeni 2014. Uz to, predlažemo da se u tekstu Strategije piše JANAF, a ne Janaf.</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se.
4.	2. Točka 2.8. SWOT analiza Područje Utvrđene snage, str.104 - Dobra pokrivenost cjevovodnom infrastrukturom (transportni sustavi nafte i plina) ~~u kontinentalnom dijelu Hrvatske~~ na području gotovo cijele Republike Hrvatske. - Raspoloživost kapaciteta za značajno povećanje transporta nafte i plina.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se.
5.	Područje Utvrđene slabosti, str 105 - ~~Neujednačenost rasprostiranja sustava cjevovodnog prometa državnim teritorijem.~~ <i>Komentar: To nije točno za naftovod JANAF-a jer je on povezan sa svim rafinerijama</i> - ~~Zastarjelost tehničko-tehnoloških rješenja sustava cjevovodnog prometa i upravljanja na dijelu dionica~~ <i>Komentar: To nije točno za naftovod JANAF-a jer je JANAF proteklih 8 godina uložio značajna sredstva i posluje s moderniziranim sustavom (SCADA, GIS, elektroenergetski sustav....).</i>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Ne prihvaća se. Ne prihvaća se jer se u dijelu SWOT-a razmatra državni teritorij kao cjelina, a ne pojedini funkcionalni sustavi.
6.	Područje Utvrđene prilike, str. 106 - Mogućnost uključivanja u europske logističke/transportne ~~lanac~~ mreže i pravce - Raspoloživi kapaciteti naftovodnog i plinovodnog sustava za povećanje transporta nafte i plina za domaće i inozemne korisnike s ciljem povećanja sigurnosti opskrbe
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća. ad. 1. prihvaća se ad. 2. ne prihvaća se unos u SWOT tabelu u <i>Utvrđene prilike</i> jer je isto prihvaćeno kao <i>Utvrđene snage</i> i ugrađuje se u tekst podpoglavlja <i>Prijenosni transportni sustavi</i>
7.	Područje Utvrđene prijetnje - Nesigurnost opskrbe naftom zbog pada rezervi, proizvodnje, prijetnji zatvaranja rafinerija, malo korištenja kapaciteta, promjenjivog naftnog tržišta i dr.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća. Ne prihvaća se ugrađivanje u SWOT tabelu, ali se tekst unosi u podpoglavlju 2.5.2. Energetska infrastruktura na način da glasi: "Prisutna je globalna nesigurnost opskrbe naftom zbog pada rezervi, proizvodnje, prijetnji zatvaranja rafinerija, malo korištenja kapaciteta, promjenjivog naftnog tržišta i dr."
8.	3. Točka 3. Polazište i koncepcija prostornog razvoja Prioriteti Usmjerenja, str. 110 4.4. Razvoj energetskeg sustava 4.4.1. ~~Unapređivanje stabilnosti~~ Povećanje i unaprjeđenje sigurnosti opskrbe energijom 4.4.2. Razvijanje proizvodnje, prijenosa, transporta, skladištenja , distribucije i opskrbe energije 4.4.3. Povećanje udjela obnovljivih izvora energije 4.4.4. ~~Uključivanje~~ Daljnje povezivanje u EU europske i međunarodne energetske mreže
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se

	<p>9. 4. Točka 4.4. Razvoj energetskeg sustava Točka 4.4.1. Povećanje i unaprjeđivanje stabilnosti sigurnosti opskrbe energijom, Dopuna dijela 2. stava, str. 143: Učinkovitim otklanjanju poremećaja opskrbe na tržištu nafte i naftnih derivata energije pridonijet će stvaranje formiranje obveznih rezervi (sukladno posebnim propisima), te daljnja izgradnja skladišnih kapaciteta.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća. Ne prihvaća se dopuna tekstem "nafte i naftnih derivata" jer se tekst iz Nacrta prijedloga Strategije odnosi na sve energente. Ostale dopune teksta se prihvaćaju, a pojam "tržište energije" zamjenjuje se pojmom "energetsko tržište" koji je više u upotrebi.
	<p>10. Nakon 3. stava, str. 143 S obzirom na sve veću ovisnost o uvoznj nafti i plinu, RH će iskoristiti svoj geografski položaj za sudjelovanje u međunarodnim projektima tranzita i uvoza, te tako osigurati nove dobavne pravce nafte i prirodnog plina. Dodati novi stav: Zahvaljujući raspoloživim kapacitetima naftovoda te razvojem novih projekata Hrvatska će jačati strateški pravac uvoza nafte iz pravca Omišlja za države članice EU sukladno ciljevima energetske politike EU i Hrvatske. Sa svrhom boljeg korištenja geostrateškog položaja, prostora i kapaciteta naftovodno-skladišnog sustava i povećanja sigurnosti opskrbe, unaprjeđenja operacija i bolje interoperabilnosti djelatnosti transporta i skladištenja u uvjetima promjenjivog naftnog tržišta, predviđaju se daljnje dogradnje i rekonstrukcije naftovodno skladišnog sustava JANAF-a.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća. Ad. 1. Prihvaća se dodavanje riječi "plinu". Ad. 2. Prihvaća se dodavanje predloženog teksta, uz izmjenu na kraju završne rečenice na način da ista glasi: "Sa svrhom boljeg korištenja geostrateškog položaja, prostora i kapaciteta naftovodno-skladišnog sustava i povećanja sigurnosti opskrbe, unaprjeđenja operacija i bolje interoperabilnosti djelatnosti transporta i skladištenja u uvjetima promjenjivog naftnog tržišta, predviđaju se daljnje dogradnje i rekonstrukcije postojećih naftovodno skladišnih sustava." Radi popćenja usmjerenja nije prihvaćeno navođenje imena tvrtke.
	<p>11. PRIJENOSNI, TRANSPORTNI I SKLADIŠNI SUSTAVI, str. 144</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća. Naslov se korigira dodavanjem teksta "I TRANSPORTNI", a naslov Skladišni sustavi postaje samostalno podpoglavlje SKLADIŠNI KAPACITETI.

12. Naftovodi i produktovodi, str. 145

S obzirom na sve veću ovisnost o uvoznj nafti RH, EU te država jugoistočne Europe i ~~plina~~, RH će iskoristiti **prednosti** svog geografskog položaja, **raspoloživosti prostora i kapaciteta** za sudjelovanje njezinih tvrtki u **projektima od zajedničkog interesa EU** i drugim međunarodnim projektima **transporta**, tranzita i uvoza nafte i **derivata nafte**.

Shodno tome, predviđaju se dogradnje i rekonstrukcije na terminalima i unutar postojećih koridora - naftovoda koje će omogućiti:

- Realizaciju projekta od zajedničkog interesa EU JANAF- Adria čija je svrha povećanje sigurnosti opskrbe sirovom naftom transportom iz pravca Omišlja za države članice EU;

- Povećanje sigurnosti opskrbe naftom i derivatima RH, EU i država jugoistočne Europe, unaprjeđenje operacija i interoperabilnosti djelatnosti transporta i skladištenja, poboljšanje korištenja postojećih kapaciteta i koridora, i to putem reverzibilnosti i dogradnje naftovodnog sustava, formiranjem Jadranskog centra za skladištenje nafte i derivata nafte, gradnjom produktovoda u strateškom savezništvu s naftnim kompanijama, i dr.

~~PEOP — RH sudjeluje u planiranju i izgradnji Paneuropskog naftovoda kojim se osigurava novi dobavni pravac za opskrbu naftom europskih potrošača. Trasa naftovoda ide od rumunjske crnomorske luke Constante kroz Rumunjsku, Srbiju, Hrvatsku, Sloveniju (alternativa pravca kroz Sloveniju podmorski je naftovod), Italiju do naftovoda TAL kod Trsta te spoja s talijanskom naftovodnom mrežom. Preispitivanje projekta Družba Adria — tim bi se naftovodom nafta dobavljala iz Rusije do Omišlja postojećim sustavima, koji su tehnički integrirani i mogu dopreмати naftu iz smjera Mađarske do Omišlja, koji bi trebao služiti kao ukrcajna luka. Time će se omogućiti i opskrba rafinerije Urinje ruskom naftom, i to ovim naftovodima.~~

Komentar: JANAF (a niti druge kompanije niti države) već nekoliko godine ne sudjeluje u pripremama projekata PEOP i Družba Adria i može se smatrati da su ovi projekti teško ostvarljivi prema koncepcijama iz prethodnih desetljeća kao i zbog promjenjivosti i trendova na naftnom tržištu . Ovi projekti su utvrđeni Strategijom energetskog razvoja RH iz 2009., te je potreban stav Ministarstva gospodarstva o njihovom tretmanu u ovoj Strategiji.

Međutim, neovisno od stava MINGO o projektima Družba Adria i PEOP, nove okolnosti posljednjih godina na naftnom tržištu i ciljevi energetske politike EU i RH u vezi sigurnosti opskrbe naftom obvezuju JANAF na spremnost realizacije novih projekata što zahtjeva rezervaciju koridora za još jednu cijev naftovoda te jednu cijev produktovoda (za transport derivata nafte) te osiguravanje mogućnosti dogradnje i rekonstrukcije naftovodno-skladišnog sustava s terminalima.

<p>ODGOVOR OBRAZLOŽENJE</p>	<p>Djelomično se prihvaća.</p> <p>Ad.1. Prihvaća se predložena izmjena naslova "Naftovodi" na način da glasi: "Naftovodi i produktovodi".</p> <p>Ad.2. Prihvaća se predložena korekcija teksta prvog stavka ispod naslova "Naftovodi" (novi naziv: "Naftovodi i produktovodi").</p> <p>Ad.3. Djelomično se prihvaća na način da se drugi stavak ispod istog naslova zamijeni tekstem: "U kontekstu planiranja naftovoda potrebno je preispitati provedivost pojedinih projekata planiranih važećim strateškim energetske dokumentima, npr. PEOP i Družba Adria, te razmotriti nove opcije.", a iza njega dodaje predloženi tekst s izmjenama tako da glasi: "Predviđaju se dogradnje i rekonstrukcije na terminalima i unutar postojećih koridora - naftovoda koje će omogućiti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Realizaciju projekta od zajedničkog interesa EU JANAF- Adria čija je svrha povećanje sigurnosti opskrbe sirovom naftom transportom iz pravca Omišlja za države članice EU; - Povećanje sigurnosti opskrbe naftom i derivatima RH, EU i država jugoistočne Europe, unaprjeđenje operacija i interoperabilnosti djelatnosti transporta i skladištenja, poboljšanje korištenja postojećih kapaciteta i koridora, i to putem reverzibilnosti i dogradnje naftovodnog sustava, gradnjom produktovoda i dr." <p>Zadržavanjem postojećeg teksta i uključivanjem predloženog, omogućavaju se šira usmjerenja u Strategiji. Brisan je dio teksta koji je opisan u tekstu ispod naslova "Skladišni kapaciteti" i dio teksta koji se smatra operativnom mjerom koja nije usmjerenje Strategije prostornog razvoja.</p>
	<p>13. Skladišni sustavi kapaciteti, str. 145</p> <p>Porastom geopolitičkih napetosti te mogućih poremećaja i kriza globalnog na tržištima energenata energije (globalne i regionalne nestabilnosti), Vlada RH i energetske tvrtke će, formiranjem operativnih i obveznih zaliha nafte i naftnih derivata te izgradnjom podzemnih skladišta prirodnog plina i spremnika za skladištenje derivata na teritoriju RH, ali i mjerama za povećanjem domaće proizvodnje energenata te osiguranjem novih dobavnih pravaca i izvora opskrbe energenata, povećati djelovati na povećanje sigurnosti opskrbe domaćeg tržišta naftom, naftnim derivatima i prirodnim plinom.</p>
<p>ODGOVOR OBRAZLOŽENJE</p>	<p>Djelomično se prihvaća.</p> <p>Prihvaća se dio predloženog teksta na način da glasi: "Porastom geopolitičkih napetosti te mogućih poremećaja i kriza na tržištima energenata (globalne i regionalne nestabilnosti), RH i energetske tvrtke će, formiranjem operativnih i obveznih zaliha nafte i naftnih derivata te izgradnjom podzemnih skladišta prirodnog plina i spremnika za skladištenje derivata na teritoriju RH djelovati na povećanje sigurnosti opskrbe domaćeg tržišta naftom, naftnim derivatima i prirodnim plinom."</p> <p>Neprihvaćeni dio teksta ne odnosi se na skladišne kapacitete.</p>
	<p>14. Kapaciteti za proizvodnju nafte i naftnih derivata, str. 145</p> <p>Sa svrhom povećanja sigurnosti opskrbe naftom i derivatima nafte te korištenja prednosti domaćeg i gravitacijskog inozemnog tržišta, postojećih lokacija objekata u prostoru, poslovnog iskustva i dr., očekuje se povećanje kapaciteta i proširenje lokacija za proizvodnju nafte(i plina) te modernizacija kapaciteta rafinerija. osuvremene, gdje je to moguće, na postojećim lokacijama povećaju kapaciteti skladištenja. Ostale potrebe rješavaju se direktnim dovozom iz regije.</p>
<p>ODGOVOR OBRAZLOŽENJE</p>	<p>Prihvaća se.</p> <p>Predloženi tekst se ugrađuje u podpoglavljju 4.4.2. Razvoj proizvodnje, prijenosa, transporta, skladištenja, distribucije i opskrbe energije, u okviru naslova PROIZVODNI SUSTAVI. Postojeći tekst pod naslovom Nafta i naftni derivati zadržava se uz korekcije.</p>

	<p>15. PRIKAZ 4.10. PRIJENOS TRANSPORT UGLJKOVODIKA, str. 146</p> <p>Sustav ~~prijenosa~~ transporta nafte i derivata nafte Rafinerije nafte –postojeće Naftovodi – postojeći Naftovodi – planirani (<i>Napomena: s trasom Omišalj – Sisak – hrvatsko/mađarska granica</i>) Terminali JANAF-a (Ucrtati terminale u Omišlju, Sisku, Virju, Slavonskom Brodu i Zagrebu) Produktovod (PEOP) –planirani (<i>Napomena: s trasom Omišalj – Sisak – hrvatsko/mađarska granica, Virje – Lendava, Sisak-Zagreb, Sisak – Slavonski Brod – hrvatsko/srpska granica, Slavonski Brod-Bosanski-Brod</i>)</p> <p>(Komentar. PEOP je ranije razmatrani međunarodni projekt naftovoda, a ne produktovoda. Slijedom primjedbi JANAF-a o PEOP-u isti je potrebno u potpunosti ukloniti iz grafičkog prikaza- planirana trasa od Terminala Omišalj, preko Terminala Sisak do istočne državne granice).</p> <p>Izvori: MINGO, Plinacro, ~~Janaf~~, JANAF d.d., INA d.d.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se. Prikaz 4.10. PRIJENOS TRANSPORT UGLJKOVODIKA je korigiran.
	<p>16. 4.4.4. Uključivanje u europski energetske sustav, str. 148</p> <p>~~RH aktivno sudjeluje u regionalnim inicijativama za poboljšanje sigurnosti opskrbe energijom putem međudržavnih sporazuma i zajedničkih investicija. Sudjeluje u planiranju i izgradnji Paneuropskog naftovoda (PEOP).~~ u realizaciji energetske politike EU, pa je shodno tome JANAF u tijeku realizacije projekta naftovoda od zajedničkog interesa EU JANAF - Adria (prihvaćen od strane Europske Komisije u listopadu 2013.) čija je svrha povećanje sigurnosti opskrbe sirovom naftom transportom iz pravca Omišlja za države članice EU.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja, dio teksta podpoglavlja 4.4.4. Daljnje povezivanje u EU i međunarodne energetske mreže je izmijenjen i glasi: "RH će aktivno sudjelovati u realizaciji energetske politike EU, regionalnim inicijativama za poboljšanje sigurnosti opskrbe energijom putem međudržavnih sporazuma, i zajedničkih investicija i projekata s europske liste projekata od zajedničkog interesa (PCI). RH i njezine tvrtke sudjelovat će i u drugim projektima koji su važni za EU i RH sukladno ciljevima svoje energetske i ekonomske politike." Na kraju su dodani Projekti/Aktivnosti u koje su uključeni svi projekti i aktivnosti iz poglavlja 4.4.4. Tekstualni opisi projekata sadržani su u prethodnim podpoglavljima.
	<p>17. Uz to, JANAF sudjeluje u inicijativama i projektima za poboljšanje sigurnosti opskrbe naftom država jugoistočne Europe, odnosno članica Energetske Zajednice. Tako je planirani projekt Jadranskog centra za skladištenje nafte i naftnih derivata dio projekta Jadranskog naftnog spot tržišta koji je 2011. izabran za realizaciju Akcijskog plana EU Dunavske Regionalne Strategije.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća. Odgovor i obrazloženje kao pod točkom 16.

	<p>18. Izgradnjom terminala Omišalj osigurala bi se stabilnost opskrbe prirodnim plinom za domaće i regionalne potrebe.</p> <p>~~Analizom troškova i koristi, prije svega sa stajališta utjecaja na okoliš, RH će preispitati projekt Družba Adria. Tim bi se naftovodom nafta dobavljala iz Rusije do Omišlja postojećim sustavima, koji su tehnički integrirani i već danas mogu dopremiti naftu iz smjera Mađarske do Siska, a od 2009. godine postignuta je reverzibilnost Janafovog naftovoda i do Omišlja, koji bi trebao služiti kao ukrajna luka.~~</p> <p>~~Time će se ujedno omogućiti i opskrba rafinerije Urinj ruskom naftom putem ovih naftovoda. Pritom, tehničko tehnološki i komercijalno, zadržat će se i mogućnost transporta nafte iz Omišlja prema Sisku.~~</p> <p>~~RH i njezine tvrtke sudjelovat će i u drugim projektima naftovoda koji su važni za EU i RH sukladno ciljevima svoje energetske i ekonomske politike.~~</p>
ODGOVOR	Djelomično se prihvaća.
OBRAZLOŽENJE	Odgovor i obrazloženje kao pod točkom 16.

34	podnositelj	CRODUX ENERGETIKA d.o.o.
	adresa	Kaptol 19, 10 000 Zagreb
		<p>1. Prilikom izrade NPSPRRH nije dovoljno uzeto u obzir da je, u odnosu na stanje kada je rađena Strategija prostornog uređenja RH iz 1997.god. (dalje u tekstu SPURH), došlo do liberalizacije mnogih djelatnosti u RH, uspostavljena je tržišna ekonomija. Od 2001. godine u RH proizvodnja energije, opskrba energijom i trgovina energijom su tržišne djelatnosti i sektor energetike ne može se planirati isključivo kroz prizmu državnih tvrtki već uvažavanjem cjelovitih potreba razvoja elektroenergetskog sustava RH definiranih Strategijom energetske razvoja Republike Hrvatske (NN 130/09) i izraženim u zahtjevima energetske subjekata koji imaju namjeru investirati i graditi u RH.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Strategija daje polazišta neovisno o vlasničkoj i ulagačkoj strukturi.</p>
		<p>2. U poglavlju , 2.5.2. Stanje i procesi u prostoru, Infrastrukturni sustavi, Energetska infrastruktura" i poglavlju ,4.4. Prioriteti i strateška usmjerenja prostornog razvoja, Razvoj energetske sustava" stanje, procesi i strateška usmjerenja u području energetike preuzeti su iz Strategije energetske razvoja Republike Hrvatske i to s podacima od 2006. godine, a da pri tome nije uzeto u obzir da su se prilike na regionalnom, europskom i svjetskom planu potpuno izmijenile, a posebice u odnosu na davnu 2006. godinu. Tako npr. u tablici 2.1.1. barata se podatkom da je instalirana snaga vjetroelektrana 129,75 MW dok prema HROTE-ovom Godišnjem izvještaju o sustavu poticanja proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije u Republici Hrvatskoj za 2014. godinu ukupno instalirana snaga svih aktiviranih ugovora o otkupu električne energije iz vjetroelektrana je 339,25 MW. Cijenimo nužnim preispitati podatke iz Izvješća koji su evidentno zastarjeli, ukoliko je odlučeno da Strategija, pored sadržaja propisanog čl.51. ZOPU-a, ima i sadržaj izvješća o stanju u prostoru propisan 61.40. ZOPU-a.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. Podaci su korigirani.</p>
		<p>3. U poglavlju ,4.4.4. Uključivanje u europski energetske sustav" navedeno je kako bi se izgradnjom terminala u Omišlju osigurala stabilnost opskrbe prirodnim plinom za domaće i regionalne potrebe. Nije istaknuto, a sto bi svakako trebalo biti, da terminal u Omišlju osigurava i stabilnost opskrbe prirodnim plinom za unutarnje energetske tržište EU zbog čega je u posljednje vrijeme obnovljeno zanimanje za ovaj projekt i isti se smatra projektom od strateškog interesa za EU.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja u podpoglavljju 4.4.4. u tekstualnom dijelu zadržane su opće formulacije, na kraju dodani Projekti/Aktivnosti, a detaljnije pojašnjenje u smislu predloženog ugrađeno je u podpoglavlje Sustav za ukapljeni prirodni plin (LNG).</p>
		<p>4. NPSPRRH sadrži samo neke grafičke priloge koje sadrži SPURH, ali nije jasan kriterij po kojem su prilozi odabrani, a time i jesu li onda i obvezujući. Tako npr. u prikazu ,4.10. Prijenos ugljikovodika" prikazana je samo jedna lokacija terminala UPP-a te nije razvidno je li taj grafički prilog, budući je dio poglavlja, 4. Prioriteti i strateška usmjerenja prostornog razvoja", obvezujući u smislu da je strateško opredjeljenje RH izgraditi samo jedan takav terminal iii je pak taj grafički prilog omaškom stavljen u poglavlje ,4.4. Razvoj energetske sustava".</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća.</p> <p>Ad.1. Grafički prikazi u Nacrtu prijedloga Strategije prate strukturu Strategije.</p> <p>Ad.2. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja, u Nacrt konačnog prijedloga Strategije je dodana napomena: "S obzirom na mjerilo kartograma, različita mjerila i godine izvora podataka te usmjeravajući karakter Strategije, koja sadrži osnovu i organizaciju prostornog razvoja, svi su prikazi shematizirani i iz njih se ne povlače detaljne lokacije prikazanih sadržaja, odnosno građevina."</p> <p>Polazeći od zakonske definicije Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske kao temeljnog državnog dokumenta za usmjerenje razvoja u prostoru koji se provodi koordiniranim djelovanjem brojnih dionika prostornog razvoja, dokument je koncipiran kao osnovni okvir kojim se kroz postavljene prioritete usmjeravaju buduće planerske aktivnosti na tri razine prostornog planiranja (državnu, županijsku, lokalnu) i aktivnosti provedbe, pri čemu su posebno prepoznate teme koje je moguće dijelom financirati sredstvima EU. Stoga sama činjenica da neka trasa, postrojenje odnosno građevina nije izrijeком navedena u Strategiji ne znači nemogućnost njihovog planiranja kroz prostorne planove u skladu s usmjerenjima koje daje Strategija. Usmjeravajući karakter dokumenta omogućuje planersko vrednovanje mogućih varijanti i iznalaženje optimalnih načina za ostvarenje koncepcije Strategije u procesima njene provedbe.</p>
	<p>5. Isto tako nije konstatirano da je zbog sve veće izgradnje energetske postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije i sve veće proizvodnje energije iz obnovljivih izvora (posebice vjetar, sunce), koje obilježava isprekidanost rada i nepredvidljivost odnosno vrlo teška predvidljivost proizvodnje, nužno izgraditi konvencionalne elektrane, koje odlikuje visoka raspoloživost, pouzdanost i predvidivost te stabilnost tehničkih parametara glede zahtjeva elektroenergetske mreže, a koje će pružati rezervu snage potrebnu za stabilan, siguran i pouzdan rad elektroenergetskog sustava te doprinijeti regulacijskim sposobnostima hrvatskog elektroenergetskog sustava mogućnostima uravnoteženja hrvatskog elektroenergetskog sustava.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>U podpoglavlju 4.4.2. dodana je nova podtočka koja glasi: "uzimajući u obzir nesigurnosti vezane za uporabu obnovljivih izvora energije, nužno je u sustavu imati konvencionalne izvore energije koje odlikuje veća pouzdanost i predvidivost te stabilnost tehničkih parametara glede zahtjeva elektroenergetske mreže, a koje će pružati rezervu snage potrebnu za stabilan, siguran i pouzdan rad elektroenergetskog sustava ".</p>
	<p>6. U NPSPRRH je istaknuto kako planiranje elektrana iz obnovljivih izvora energije zahtijeva izuzetno učinkovito gospodarenje prostorom kao osnovnim resursom te da mjere provedbe povećanja udjela obnovljivih izvora energije ovise o unapređenju medusektorske suradnje. U tom smislu trebalo bi definirati uvjete kojima se (ne) dozvoljava izgradnja elektrana odnosno postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije - npr. gospodarski je upitno neograničeno dozvoliti izgradnju sunčevih elektrana na poljoprivrednom zemljištu pogodnom za uzgoj prehrambenih poljoprivrednih kultura i na taj način ugroziti održivost proizvodnje hrane i gospodarskog razvoja RH. To posebice ima veliku važnost ako se uzme u obzir da izgradnja postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije nije ispunila i ne ispunjava ciljeve poticanja domaće proizvodnje energetske opreme i usluga. Ovo tim više imajući na umu da su Nacrtom prijedloga Strateške procjene NPSPRRH-a upravo predložene i neke dodatne mjere zaštite okoliša koje bi trebale biti trasa, postrojenje odnosno građevina nije izrijeком navedena u Strategiji ne</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. U podpoglavlju 4.4.3., u dijelu Projekti/aktivnosti, određena je izrada smjernica za odabir lokacija i planiranje vjetroelektrana i solarnih elektrana, a mjere propisane Strateškom studijom o utjecaju na okoliš Strategije, koja je prilog Strategije, ugrađene su u Nacrt prijedloga Strategije u odgovarajućim poglavljima, a ne samo u jednom poglavlju.
7.1.	U prikazu 4.9. lokacija termoelektrane u Slavonskom Brodu označena je kao u istraživanju, a što je netočan podatak budući je za istu Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja, odgovorno za izradu predmetne Strategije, 2013. godine izdalo lokacijsku dozvolu nakon provedenog postupka procjene utjecaja na okoliš i okolišne dozvole.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Strategija određuje dugoročna usmjerenja, a kroz identificirane projekte i aktivnosti te kroz okvir za provedbu utvrđene su prioritetne aktivnosti. Konkretno mjere provedbe Strategije određuju se kroz tri razine prostornih planova te drugim aktima. Nisu, nadalje prihvaćene primjedbe drugih podnositelja kojima je zatraženo uvođenje novog termina u legendu grafičkog prikaza. Naime, u Nacrtu prijedloga Strategije su dane dvije kategorije energetskih građevina: postojeće i lokacije istraživanja. Slijedom tih primjedbi u legendi prikaza 4.9. u Nacrtu konačnog prijedloga Strategije izmijenjen je termin: "Lokacije za istraživanje" u termin: "Potencijalne lokacije", dok će praćenje provedbe biti iskazano u Izvješću o stanju u prostoru.
7.2.	Iz tog prikaza nije razvidno u kolikoj mjeri je isti ograničavajući za planiranje i drugih energetskih građevina. U tom smislu treba imati na umu da je 2x400 kV dalekovod Slavonski Brod-TS Kutjevo i Slavonski Brod-Đakovo -Ernestinovo - Osijek s lomom zapadno od Đakova prema rasklopnom postrojenju RP Razbojište planiran Izmjenama i dopunama Programa prostornog uređenja RH (NN 84/2013) a sukladno Izmjenama i dopunama SPURH-a.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se. Prema primjedbi izvršena je korekcija grafičkog prikaza 4.9. Nadalje, slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja, u Nacrt konačnog prijedloga Strategije je dodana napomena: "S obzirom na mjerilo kartograma, različita mjerila i godine izvora podataka te usmjeravajući karakter Strategije, koja sadrži osnovu i organizaciju prostornog razvoja, svi su prikazi shematizirani i iz njih se ne povlače detaljne lokacije prikazanih sadržaja." Lokacije će biti definirane Državnim planom prostornog razvoja.
8.	RH se strateški opredijelila za otvorenost prema svim energetskim opcijama bez zabrane ili favoriziranja pojedinih energetskih tehnologija. Stoga konstatacija da je potrebno omogućiti priključivanje novih elektrana, prije svega OIE, na 110 kV mrežu nije u skladu s navedenim strateškim opredjeljenjem.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se. Brisani su tekstovi u podpoglavlju PRIJENOSNI I TRANSPORTNI SUSTAVI, Dalekovodi: "prije svega OIE, na 110kV mrežu" i "da nova polja dobiju".
9.	U NPSPRRH nije spomenuta potreba planiranja skladišta ugljikovog dioksida koja će proizaći i iz postupka donošenja Strategije niskougljičnog razvoja.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se. U podpoglavlju 4.5.1. Prilagođavanje klimatskim promjenama dodan je tekst: "te istraživanje i primjenu novih tehnologija u cilju smanjenja emisije ugljikovog dioksida sukladno strateškim usmjerenjima niskougljičnog razvoja (uključujući tehnologije izdvajanja, transporta i spremanja ugljikovog dioksida)".

	<p>10. Morske i riječne luke otvorene za javni promet razmatrane su samo kao dio prometne infrastrukture, ali ne i kao područja na kojima je u smislu ove Strategije poželjno graditi i gospodarske/proizvodne objekte.</p> <p>Primjećujemo da u popisu stručnih podloga nisu navedene „Strategija pomorskog razvitka i integralne pomorske politike RH za razdoblje od 2014. do 2020. godine“ (NN 93/2014) i „Strategija razvitka riječnog prometa u RH“ (NN 65/08). Predlažemo da se u smislu čl.12.st.3. ZOPU-a kao rezultat dodatnog postupka analize, međusobnog vrednovanja i ocjene kroz sintezu i usuglašavanje zahtjeva tih strategija donesenih na temelju posebnih propisa, a imajući na umu načelo integralnog pristupa u prostornom planiranju iz čl.8. ZOPU-a i načelo horizontalne integracije iz čl.12. ZOPU-a, luke otvorene za javni promet definiraju kao područja razvoja gospodarskih i infrastrukturnih zahvata (npr. proizvodni pogoni, terminali za UPP, UNP).</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća.</p> <p>Ad.1. U podpoglavlju 4.3.1. dodan je tekst: "Sva prometna čvorišta (npr. morske, riječne i zračne luke i sl.) treba promatrati i kao potencijalna područja razvoja gospodarskih i drugih djelatnosti i infrastrukturnih zahvata." Naime, polazeći od zakonske definicije Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske kao temeljnog državnog dokumenta za usmjerenje razvoja u prostoru koji se provodi koordiniranim djelovanjem brojnih dionika prostornog razvoja, dokument je koncipiran kao osnovni okvir kojim se kroz postavljene prioritete usmjeravaju buduće planerske aktivnosti na tri razine prostornog planiranja (državnu, županijsku, lokalnu) i aktivnosti provedbe, pri čemu su posebno prepoznate teme koje je moguće dijelom financirati sredstvima EU. Istovremeno, usmjeravajući karakter dokumenta omogućuje planersko vrednovanje mogućih varijanti i iznalaženje optimalnih načina za ostvarenje koncepcije Strategije u procesima njene provedbe.</p> <p>Ad.2. U Popis izvora Strategije, program i ostali strateški dokumenti dodane su strategije sukladno primjedbi.</p> <p>Ad.3. Isto kao pod Ad.1.</p>
	<p>11. U poglavlju "4.4.2. Razvoj proizvodnje, distribucije i opskrbe, Ukapljeni naftni plin i Plinovodi" predlažemo da se, nakon provedbe postupka iz čl.12.st.3. ZOPU-a u odnosu na „Strategiju pomorskog razvitka i integralne pomorske politike RH za razdoblje od 2014. do 2020. godine“, iz naslova izbaci riječ „naftni“ i definiraju strateška usmjerenja za planiranje morskih lokacija za utovar/istovar i UPP-a i UNP-a. Cijenimo da bi terminali za ukapljeni plin mogli biti samo jedan od sadržaja luka otvorenih za javni promet pogotovo posebice tamo gdje se u istima već obavlja pretovar tereta.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća.</p> <p>Ad.1. Vezano uz zahtjev da se izbaci riječ "naftni", slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja dio poglavlja 4.4.2. je strukturiran na način da sadrži podpoglavlja: Naftovodi, Plinovodi, Nafta i naftni derivati, Prirodni plin, Ukapljeni naftni plin (UNP/LPG) i Sustav za ukapljeni prirodni plin (LNG), odnosno obuhvaćeni su svi oblici plina i nafte u sustavu opskrbe.</p> <p>Ad.2. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja, određeno je u podpoglavlju Sustav za ukapljeni prirodni plin (LNG): "Potencijalne lokacije za distributivne centre su svi veći gradovi, kao što su luke na Jadranu s većim pomorskim prometom, riječne luke i ključne lokacije TEN-T koridora, s potrebnim prostornim uvjetima."</p>

	<p>12. Potrebno je ujednačiti oznake postojećih i planiranih zahvata na grafičkim prikazima - npr. na prikazu "4.9 Elektroenergetski sustav" 400 kV planirani dalekovod trebalo bi označiti crtkanom linijom (kao što je oznaka planiranih zahvata na ostalim prikazima) te postojeći 400 kV dalekovod označiti punom linijom. Mjerna jedinica za napon je V ili kV, a ne nV - npr. na prikazu "4.9 Elektroenergetski sustav" u legendi za oznaku postojećeg postrojenja 400/220/110 kV koristi se pogrešna mjerna jedinica</p>
<p>ODGOVOR OBRAZLOŽENJE</p>	<p>Prihvaća se. Tražena promjena unesena je u grafički prikaz 4.9.</p>

35	podnositelj	INA - Industrija nafte d.d.
	adresa	Avenija Većeslava Holjevca 10, 10000 Zagreb
		<p>1. Nakon uvida u Nacrt prijedloga Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske, zaključujemo da su Nacrtom poštivane osnovne smjernice koje propisuju važeći zakoni i propisi iz područja rudarske djelatnosti te smo suglasni s istim.</p> <p>Ovim putem dostavljamo dopunu podataka/zahtjeva za potrebe izrade Državnog plana prostornog razvoja i Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske, koje smo i najavili u prethodno navedenom dopisu, a rezultat su provedenih aktivnosti na usklađenju sa važećom zakonskom regulativom.</p> <p>Prema Zakonu o rudarstvu (NN 56/13 i 14/14) i Zakonu o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika (NN 94/13 i 14/14), obaveza INA, d.d., kao ovlaštenika eksploatacijskih polja ugljikovodika, uskladiti sva odobrenja dobivena prije stupanja na snagu Zakona o rudarstvu (NN 75/09 i 49/11) sa prethodno navedenim zakonima. Sukladno navedenom provodi se i postupak</p> <p>usklađenja granica eksploatacijskih polja ugljikovodika te su od strane Ministarstva gospodarstva Republike Hrvatske ishode Rješenja o utvrđivanju eksploatacijskih polja ugljikovodika, kojima se određuju nove granice eksploatacijskih polja u HTRS96 sustavu. Do sada je od strane Ministarstva gospodarstva izdano 42 Rješenja o utvrđivanju eksploatacijskih polja, kojima su utvrđene nove granice. Postupak usklađenja za ostala eksploatacijska polja je u tijeku. Ovom prilikom dostavljamo Vam podatke o novoutvrđenim granicama eksploatacijskih polja, u formatu koji podržava GIS, kao i pripadajuća Rješenja Ministarstva gospodarstva.</p> <p>Završetkom postupka usklađenja i dobivanjem Rješenja Ministarstva gospodarstva, dostavit ćemo naknadno.</p> <p>Također Vas obavještavamo da je Vlada Republike Hrvatske dana 3. lipnja 2015. godine, donijela odluke o izdavanju dozvola za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na kopnu. Dozvolu za istraživanje i eksploataciju na istražnom prostoru "Drava 02" ("DR-02") dobila je INA-Industrija nafte d.d. Granice dodijeljenog istražnog prostora prikazane su na karti 6. u prilogu dopisa (sukladno prethodno dostavljenim kartama), a istu dostavljamo i u elektroničkom obliku, u formatu koji podržava GIS.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Dostavljeni podaci odnose se na razinu prostornog plana, odnosno Državnog plana prostornog razvoja.</p>

	<p>2. U tekstu na str. 147, pod točkom 4.4.3. Povećanje udjela obnovljivih izvora energije naslova .Biomnasa" dopuniti tekst na slijedeći način:</p> <p>U prvoj rečenici teksta iza riječi "šuma", dodati" i poljoprivrednim površinama", pa bi rečenica trebala glasiti: "Iskorištavanje biomase treba provoditi međusektorskom suradnjom kako bi se osiguralo održivo gospodarenje šumama i poljoprivrednim površinama"</p> <p>U drugoj rečenici teksta iza riječi "s kogeneracijom", ubaciti i objasniti pojam visokoučinkovita kogeneracija " - ona koja se temelji na .... "</p> <p>Na kraju teksta o biomasi dodati novi tekst koji glasi:</p> <p>"Uz šumsku, važan izvor biomase je poljoprivredna biomasa: poljoprivredni ostaci i energetske biljke. Slabo iskorišteni poljoprivredni ostaci kao npr. kukuruzovina, slama pšenice, raži, ječma itd., te energetske biljke kao npr. Mischantus X Giganteus mogu se koristiti u energetske svrhe u proizvodnji tekućih naprednih biogoriva.</p> <p>Iskorištavanje ostataka poljoprivredne proizvodnje i stavljanje u funkciju do sada zapuštenih i neobrađenih površina za sadnju energetskih biljaka, treba se izvoditi bez smanjenja postojećih obradivih površina i na održiv način.</p> <p>Razvoj iskorištenja poljoprivredne biomase treba se temeljiti na održivoj poljoprivrednoj proizvodnji i stvaranju dodatnih vrijednosti."</p>
<p>ODGOVOR OBRAZLOŽENJE</p>	<p>Djelomično se prihvaća.</p> <p>Ad.1. Prihvaća se</p> <p>Ad.2. Ne prihvaća se. U Strategiji se ne daju pojašnjenja pojedinih stručnih pojmova.</p> <p>Ad.3. Predloženi tekst je prihvaćen, osim u dijelu u kojemu se imenom navodi određena vrsta biljke.</p>

36	podnositelj	Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o. Sektor za razvoj, investicije i izgradnju
	adresa	Kupska 4, 10000 Zagreb
		<p>1. Uvidom u naslov 4.4. Razvoj energetskog sustava u kartografskom prikazu br. 4.9. Elektroenergetski sustavi nisu prikazane trase planiranih visokonaponskih objekata i postrojenja (DV i TS) napona 400 kV i 220 kV, a koje se nalaze uredno grafički prikazani (kartografski prikaz br. 44-11) i tekstualno opisan (točka 3.2.2., podtočka 3-22 i 3-23) kroz važeći dokument Strategije i Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske (NN br. 76/2007, 38/2009, 55/11, 90/11, 50/12, 55/12 i 84/13).</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se i daje pojašnjenje.</p> <p>U kartografski prikaz 4.9. unesene su trase i postrojenja prema primjedbi, a u skladu s važećim strateškim dokumentima prostornog uređenja: Strategijom prostornog uređenja RH (1997, NN 76/2013) i Programom prostornog uređenja RH (NN 50/99 i 84/2013).</p> <p>Grafički prikazi su shematogrami odnosno usmjeravajući prikazi te ne impliciraju detaljna planska rješenja.</p> <p>Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja, u Nacrt konačnog prijedloga Strategije je dodana napomena: "S obzirom na mjerilo kartograma, različita mjerila i godine izvora podataka te usmjeravajući karakter Strategije, koja sadrži osnovu i organizaciju prostornog razvoja, svi su prikazi shematizirani i iz njih se ne povlače detaljne lokacije prikazanih sadržaja."</p> <p>Lokacije će biti definirane Državnim planom prostornog razvoja.</p>
		<p>2. Izvršenim uvidom u tekstualni dio prijedloga Plana u naslovima 2.5. Infrastrukturni sustavi, podnaslova 2.5.2. Energetska infrastruktura i naslova 4.4. Razvoj energetskog sustava u podnaslovu Prijenosni sustavi ne navode se niti opisuju izostavljene trase planiranih visokonaponskih objekata i postrojenja (DV i TS) napona 400 kV i 220 kV.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Ad.1. Primjedba o nedostajućim trasama i postrojenjima je prihvaćena po primjedbi 1.</p> <p>Ad.2. Pojedine trase nisu predmet Strategije jer ista određuje dugoročna usmjerenja, a konkretne mjere određuju se kroz tri razine planiranja te drugim aktima.</p>
		<p>3. Izvršenom usporedbom važećeg dokumenta Strategije i Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske (NN br. 76/2007, 38/2009, 55/11, 90/11, 50/12, 55/12 i 84/13) kartografskog prikaza br. 44-11 i pripadajućeg teksta iz točke 3.2.2. i dostavljenog nacrta prijedloga Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske utvrđeno je da nisu prikazane sljedeće planirane visokonaponske građevine (dalekovodi i transformatorske stanice) 220 kV i 400 kV:</p> <ul style="list-style-type: none"> • planirani DV 2x400 kV TE Plomin – TS Melina, • planirani DV 2x400 kV HE Senj – TS Brinje/Brlog; • planirani DV 2x400 kV TS Brinje/Brlog – TS Bihać/Banja Luka (R. BiH); • planirani DV 2x400 kV PTE Osijek – TS Ernestinovo; • planirani priključni DV 2x400 kV KKE Slavonski Brod na postojeći DV 400 kV TS Žerjavinec – TS Ernestinovo; • planirani priključni DV 2x220 kV TE Sisak na postojeći DV 220 kV TS Mraclin – TS Prijedor (R. BiH).
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>U primjedbi su detaljnije specificirani zahtjevi iz primjedbe pod 1.</p>

	<p>4. Posebno napominjemo kako je Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o. u svojstvu javnopravnog tijela sa posebnim ovlastima i vlasničkim pravima nad visokonaponskom prijenosnom mrežom napona 110, 220 i 400 kV održao više sastanaka sa predstavnicima Hrvatskog zavoda za prostorni razvoj u svojstvu pravne osobe koja izrađuje Strategiju prostornog razvoja Republike Hrvatske, na kojima je izvršena dostava svih relevantnih dokumenata i kartografskih prikaza sa točnim i aktualnim vrijednostima, a sa ciljem da predmeta Strategija prostornog razvoja RH bude cjelovit i kvalitetan dokument. Svi dostavljeni materijali nisu uvaženi kroz tekstualni i grafički dio nacрта prijedloga Strategije. Hrvatski operator prijenosnog sustava zahtjeva da navedene planirane građevine budu uvrštene u predmetni dokument. Točnije, u dokument nove Strategije potrebno je prenijeti sve podatke i prikaze iz postojećih Strategija i Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske, uključujući njihove izmjene i dopune, te dodatno građevine i objekte iz srednjoročnih planova razvoja prijenosne mreže koji su u međuvremenu izrađeni.</p>
<p>ODGOVOR OBRAZLOŽENJE</p>	<p>Djelomično se prihvaća. Na radnim sastancima na koje se poziva podnositelj primjedbe, djelatnici HZPR-a više puta su pojasnili razliku u metodologiji izrade nove Strategije prostornog razvoja RH kao usmjeravajućeg dokumenta nakon kojeg slijedi izrada Državnog plana prostornog razvoja RH kao provedbenog dokumenta. To je bitna metodološka i sadržajna razlika u odnosu na još uvijek važeće dokumente prostornog uređenja: Strategiju prostornog uređenja RH (1997, NN 76/2013) i Program prostornog uređenja RH (NN 50/99 i 84/2013). Stoga sama činjenica da neka trasa, postrojenje odnosno građevina nije izrijeком navedena u Strategiji ne znači nemogućnost njihovog planiranja kroz prostorne planove u skladu s usmjerenjima koje daje Strategija. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja u podpoglavlju 5.2.3. Izrada i provedba prostornih planova nove generacije dodan je tekst koji glasi: "Program prostornog uređenja RH (PPURH) ostaje na snazi u dijelu koji nije u suprotnosti s ovom Strategijom, a do donošenja Državnog plana prostornog razvoja"</p>
	<p>5.1. U naslovu 2.5.2. Energetska infrastruktura, str. 76. prva alineja, Neprecizno je i nerelevantno naveden slijedeći navod: „stopa porasta potrošnje je oko 4 do 5%“. Autori nisu naveli o kojoj je stopi porasta potrošnje riječ i u kojem razdoblju. Naime, Studija EIHP „Energija u Hrvatskoj 2013.g.“ navodi da je u razdoblju od 2008. do 2013.g došlo do smanjenja ukupne potrošnje energije s prosječnom godišnjom stopom pada od 1,7%.</p>
<p>ODGOVOR OBRAZLOŽENJE</p>	<p>Prihvaća se. Tekst u prvoj rečenici "stopa porasta potrošnje je oko 4 do 5%", mijenja se i glasi: "ukupna potrošnja energije u 2013. godini povećana je u odnosu na ostvarenu ukupnu potrošnju u prethodnoj godini za 4,1 %, dok se tijekom razdoblja od 2008. do 2013. godine ukupna potrošnja energije smanjivala s prosječnom godišnjom stopom od 1,7 %", te se kao izvor podataka navodi <i>Energija u Hrvatskoj 2013, godišnji energetske pregled</i>.</p>
	<p>5.2. <u>Poglavlje 2.5.2. Energetska infrastruktura. str. 76.. druga rečenica</u> Navodi se podatak o rastu BDP-a od 4,3% koji je u RH zadnji put zabilježen 2005.g., slijedom čega je Strategiju potrebno ažurirati s recentnim podacima o BDP-u.</p>
<p>ODGOVOR OBRAZLOŽENJE</p>	<p>Djelomično se prihvaća. Poglavlje 2.5.2. Energetska infrastruktura je velikim dijelom ažurirano i preoblikovano.</p>

5.3.	U naslovu 2.5.2. Energetska infrastruktura, str. 76., treća rečenica U potpunosti je netočan navod da se „Rast potrošnje električne energije od 19% u posljednjih deset godina se zbio uz male promjene strukture potrošnje, smanjenje udjela vodnih snaga, povećanje udjela ugljena i smanjenje udjela plina“. Od 2008.g. evidentirano je smanjenje potrošnje električne energije s prosječnim godišnjim stopama nešto većim od 1%.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća. Odgovor i obrazloženje kao u primjedbi podnositelja pod brojem 5.2.
5.4.	U naslovu 2.5.2. Energetska infrastruktura, str. 76., rečenica koja opisuje udio Obnovljivih izvora energije i pripadajuća tablica br. 2.11. Elektrane je potpuno pogrešna, stara i netočna, jer od obnovljivih izvora energije trenutno se u RH nalazi instaliranih preko 2.180 MW hidroelektrana, preko 339 MW vjetroelektrana, preko 33 MW sunčevih elektrana, 7,7 MW elektrana na biomasu, 12.1 MW elektrana na bioplin i 13.2 MW kogeneracijskih postrojenja, odnosno bez udjela hidroelektrana ukupno je instalirano 411.901 MW iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije, s trendom daljnjeg porasta, temeljem čega nikako ne može proizaći zaključak da OIE nemaju značaja u energetici RH, odnosno da je utjecaj OIE-a manji od 1% u opskrbi električnom energijom.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća. Odgovor i obrazloženje kao u primjedbi podnositelja pod brojem 5.2.
5.5.	U naslovu 2.5.2. Energetska infrastruktura, str. 77., rečenica: „RH u ovom trenutku raspolaže dovoljnim proizvodnim kapacitetima (instalirane snage), koji uspješno podmiruju trenutnu potrošnju (gospodarsku i individualnu)“, Navedena tvrdnja nije točna što se može lako utvrditi temeljem podataka o prosječnom uvozu električne energije u RH zadnjih 5 godina, odnosno RH značajno ovisi o uvozu električne energije zbog nekonkurentne vlastite proizvodnje iz trenutno dostupnih elektrana.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se. Navedena tvrdnja je izbrisana.
5.6.	U naslovu 2.5.2. Energetska infrastruktura, str. 77., rečenica: „Kod rekonstrukcija, ponajprije mreže koriste se postojeći koridori bez značajnijih proširenja“ Upravo se zbog prihvata novih energetske izvora (elektrana) na elektroenergetsku mrežu provodi izgradnja novih dalekovoda, te u tom smislu u Strategiji treba naglasiti potrebu izgradnje novih dalekovoda i opisati mjesta nove proizvodnje električne energije (HE, PTE, TE, VE i drugo).

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća.</p> <p>Ad.1. Poglavlje 2.5.2. dio je poglavlja 2. <i>Stanje i procesi u prostoru</i> i konstatira sadašnje stanje.</p> <p>Navod o potrebi gradnje novih dalekovoda ugrađen je i djelomično izmijenjen u poglavlju 4. Prioriteti i strateška usmjerenja prostornog razvoja, podpoglavlje 4.4.2. Razvoj proizvodnje, prijenosa, transporta, skladištenja, distribucije i opskrbe energijom, naslov Dalekovodi te glasi: "Nužna izgradnja prijenosne mreže uvjetovana je prvenstveno postizanjem zadovoljavajuće sigurnosti opskrbe kupaca električnom energijom, uz priključak na mrežu postojećih te novih proizvodnih postrojenja. Dodatna izgradnja prijenosne mreže potrebna je zbog integracije obnovljivih izvora električne energije.</p> <p>Izgradnja prijenosne mreže kao dijela šire europske i regionalne mreže određena je kroz suradnju operatora prijenosnih sustava u Europi. Dobra povezanost sa susjednim sustavima predstavlja značajan potencijal za izvoz, uvoz i tranzit električne energije, te pozicionira RH kao važnu poveznicu elektroenergetskih sustava srednje i jugoistočne Europe.</p> <p>Potrebno je u najvećoj mogućoj mjeri zadržati koridore iz važećih prostornih planova, odnosno optimizirati trase na način da se isti koridor prostorno iskoristi za veći broj dalekovoda, a nove planirati u slučajevima kad se postojeći ne mogu podići na veći kapacitet."</p> <p>Ad.2. Vezano uz zahtjev za opisivanjem mjesta nove proizvodnje električne energije daje se pojašnjenje: Strategija sukladno Zakonu o prostornom uređenju daje strateška usmjerenja razvoja djelatnosti u prostoru, a ne pojedine lokacije.</p>
	<p>5.7. U naslovu 2.5.2. Energetska infrastruktura, str. 77., podnaslov Prijenosni sustavi rečenica: „Nije bilo značajnijih potraživanja za novim koridorima, već su postojeći modernizirani...“</p> <p>Konstatacija nije točna jer se priključak svih novih proizvodnih jedinica (elektrana) i drugih korisnika mreže kao što su industrije s velikom potrošnjom električne energije (rafinerije, željezare i sl.) ostvaruje upravo izgradnjom novih priključnih vodova (novim zahvatom u prostoru) tj. izgradnjom novih dalekovoda i rasklopnih postrojenja odgovarajuć naponske razine. Na pojedinim mjestima gdje postoje uvjetovanosti ograničenog prostora mogu se razmatrati mogućnosti rekonstrukcijskih zahvata da se postojeći dalekovodi napona 35 kV, 110 kV, 220 i 400 kV rekonstrukcijom, po njihovim postojećim trasama, ukoliko postoje tehničke pretpostavke izvedivosti, preoblikuju u dalekovode iii kabele više naponske razine 110 kV, 220 kV, 400 kV i povećane prijenosne moći (2x110 kV, 2x220 kV, 2x400 kV), a da se pri tome njihove trase, na pojedinim dijelovima ovisno o zatečenoj razvijenosti i stanju u prostoru mogu kroz postupak ishođenja lokacijske dozvole prilagoditi novom stanju prostora i izgraditi sukladno tehničkim propisima koji reguliraju način i uvjete izgradnje elektroenergetskih građevina.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>Navod je izbrisan.</p>
	<p>5.8. U naslovu 2.5.2. Energetska infrastruktura, str. 77., podnaslov Prijenosni sustavi u tablici 2.12. Dalekovodi duljina, potrebno je izvršiti korekciju duljine vodova po naponskim nivoima:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 400 kV - 1.247 km; - 220 kV - 1.212 km, - 110 kV - 4.914 km - 35(110) kV - 142 km <p>Ukupno – 7.515 km</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. Tablica 2.12. je korigirana.</p>
5.9.	<p>U naslovu 4.4. Razvoj energetskeg sustava u podnaslovu Prijenosni sustavi, str. 144. navode se oprečni podaci u kojoj nije potrebno osiguravati nove koridore, a u sljedećoj alineji se navodi da je potrebno omogućiti priključenje novih elektrana na elektroenergetski sustav Republike Hrvatske, što nas dovodi do zaključka da nije na kvalitetan način i s dovoljno razumijevanja problematike prijenosne djelatnosti razrađena tekstualna podloga nacrtu prijedloga Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. Tekst u poglavlju 4. Prioriteti i strateška usmjerenja prostornog razvoja, podpoglavlje PRIJENOSNI I TRANSPORTNI SUSTAVI, Dalekovodi izmijenjen je i glasi: "Nužna izgradnja prijenosne mreže uvjetovana je prvenstveno postizanjem zadovoljavajuće sigurnosti opskrbe kupaca električnom energijom, uz priključak na mrežu postojećih te novih proizvodnih postrojenja. Dodatna izgradnja prijenosne mreže potrebna je zbog integracije obnovljivih izvora električne energije. Izgradnja prijenosne mreže kao dijela šire europske i regionalne mreže određena je kroz suradnju operatora prijenosnih sustava u Europi. Dobra povezanost sa susjednim sustavima predstavlja značajan potencijal za izvoz, uvoz i tranzit električne energije, te pozicionira RH kao važnu poveznicu elektroenergetskih sustava srednje i jugoistočne Europe. Potrebno je u najvećoj mogućoj mjeri zadržati postojeće koridore, a nove planirati u slučajevima kad se postojeći ne budu mogli podići na veći kapacitet."</p>
5.10.	<p>U naslovu 4.4. Razvoj energetskeg sustava, u kartografskom prikazu br. 4.9 Elektroenergetski sustav Predlažemo da se oznake objekata budu iznad krugova koji vizualiziraju instaliranu snagu kako ne bi došlo do promjene boje u prikazu. Također uz sve planirane nove objekte proizvodnje (elektrane) potrebno je ucrtati planirane trase dalekovoda, odnosno njihovih priključaka na elektroenergetski sustav. Za većinu planiranih lokacija termoelektrana, hidroelektrana i vjetroelektrana poznata je konkretna lokacija i njen obuhvat (koja je uvjetovana specifičnim uvjetima na lokaciji i parametrima postrojenja), tako da predlažemo da se iz tumača legende umjesto riječi "Lokacije za istraživanje smještaja termoelektrana" i "Lokacije za istraživanje smještaja hidroelektrana" navede "Planirane lokacije termoelektrana" i "Planirane lokacije hidroelektrana". Također, smatramo da je u Strateškoj studiji o utjecaju na okoliš Strategije prostornog razvoja RH bilo moguće provesti ocjenu prihvatljivosti planiranih energetskeg građevina. Uz ovu napomenu a u cilju jasnijeg predočenja potrebno je kartografski prikaz br. 4.9 Elektroenergetski sustav prikazati u većem formatu na cijeloj stranici.</p>

<p>ODGOVOR OBRAZLOŽENJE</p>	<p>Djelomično se prihvaća.</p> <p>Ad.1. Prihvaća se.</p> <p>Ad.2. Grafički prikazi su shematogrami odnosno usmjeravajući prikazi te ne impliciraju detaljna planska rješenja. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja, u Nacrt konačnog prijedloga Strategije je dodana napomena: "S obzirom na mjerilo kartograma, različita mjerila i godine izvora podataka te usmjeravajući karakter Strategije, koja sadrži osnovu i organizaciju prostornog razvoja, svi su prikazi shematizirani i iz njih se ne povlače detaljne lokacije prikazanih sadržaja." Također, sama činjenica da neka trasa, postrojenje odnosno građevina nije izrijekom navedena u Strategiji ne znači nemogućnost njihovog planiranja kroz prostorne planove u skladu s usmjerenjima koje daje Strategija. Pojedine lokacije i trase će biti definirane Državnim planom prostornog razvoja ili županijskim prostornim planom.</p> <p>Nadalje, u tekstualnom dijelu određeno je u poglavlju 4. Prioriteti i strateška usmjerenja prostornog razvoja, podpoglavlje PRIJENOSNI I TRANSPORTNI SUSTAVI, Dalekovodi: "Potrebno je omogućiti priključivanje novih elektrana te prostorno omogućiti da nova polja dobiju koridore za povezivanje."</p> <p>Ad.3. Djelomično se prihvaća na način da se tekst: "Lokacije za istraživanje smještaja" mijenja u: "Potencijalne lokacije". Napominje se ponovno da će pojedine lokacije biti određene u prostornim planovima odgovarajuće razine.</p> <p>Ad.4. Daje se pojašnjenje: Strateška procjena utjecaja na okoliš Strategije, sukladno zakonskoj definiciji Strategije, ocjenjuje utjecaj općih usmjerenja koje daje Strategija, a ne, kako podnositelj traži, za pojedine lokacije, odnosno potencijalne buduće zahvate koji će se na njima realizirati. Strateška procjena, odnosno procjena utjecaja, provode se sukladno Zakonu o zaštiti okoliša, na tri različite razine: kroz strategiju, plan i zahvat.</p> <p>Ad.5. Odgovor kao pod Ad.2.</p>
	<p>6. Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o. kao javno pravno tijelo s posebnim ovlastima obzirom na objekte prijenosne mreže (dalekovodi i transformatorske stanice napona 110, 220 i 400 kV) koji se nalaze u našoj nadležnosti i vlasništvu, a čine objekte od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku, smatra neprihvatljivim, nedovoljno kvalitetnim i neažurnim naslove 2.5. Infrastrukturni sustavi, podnaslov 2.5.2. Energetska infrastruktura i naslov 4.4. Razvoj energetskog sustava koje je potrebno ponovno napisati na osnovi novo prikupljenih ažurnih i relevantnih podataka, te nadopuniti sa traženjima iz gore navedenih točaka. Također, je potrebno po gore navedenim saznanjima i uputama korigirati kartografski prikaz br. 4.9. Elektroenergetski sustavi, jer u slučaju donošenja predočenog nacrta prijedloga Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske s javnog uvida i rasprave, ako bi isti po donošenju postao Strateški (krovni) dokument prostora Republike Hrvatske, Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o. neće se smatrati odgovornim, te preuzimati nikakvu odgovornost za posljedice koje bi se odražavale u onemogućavanju realizacije izgradnje visokonaponskih objekata i postrojenja koji se nalaze u vazećem dokumentu Strategije i Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske (NN br. 76/2007, 38/2009, 55/11, 90/11, 50/12, 55/12 i 84/13), ali ni onih koji se nalaze u 10-godišnjem planu razvoja i izgradnje prijenosne mreže koji je na zahtjev HOPS-a odobrila Hrvatska energetska regulatorna agencija (HERA). Desetgodišnji plan razvoja hrvatske prijenosne mreže (2014.-2023.) sa pisanim odobrenjem HERE može se preuzeti sa internetskih stranica HOPS-a http://www.hops.hr/wps/portal/hr/web/hees/razvoj. Navedeni dokument, pored srednjoročnog desetgodišnjeg razdoblja u uvodnim dijelovima prikazuje i dugoročne strateške odrednice koje je potrebno prenijeti i u Strategiju prostornog razvoja Republike Hrvatske.</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Ad.1. Odgovoreno u odgovorima na primjedbe podnositelja pod brojevima: 2., 4., 5.1.-5.9.</p> <p>Ad.2. Odgovoreno u odgovorima na primjedbe podnositelja pod brojevima : 1., 3. i 5.10. Uz to navodi se, da Strategija nije provedbeni nego usmjeravajući dokument.</p> <p>AD.3. Desetogodišnji plan razvoja hrvatske prijenosne mreže (2014-2023) uvršten je u Popis izvora, Strategije, program i ostali strateški dokumenti.</p> <p>Ad.4. Ciljevi i usmjerenja Strategije već uključuju strateške odrednice HOPS-a iz navedenog Desetogodišnjeg plana razvoja i to kroz poglavlja 4.4. Razvoj energetskog sustava i 4.5 Otpornost na promjene.</p>
	<p>7. Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o. traži dodatno obrazloženje izrađivača Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske (Hrvatski zavod za prostorni razvoj tvrtka), te mišljenje naručitelja Strategije (Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja) oko dostavljenog Očitovanja i navedenog kartografskog prikaza iz kojega će biti u potpunosti razvidno koje stavke iz očitovanja su prihvaćene, koje stavke nisu prihvaćene, a koji kartografski prikazi su točni i korektni, a koji su neprihvatljivi.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Nacrt konačnog prijedloga Strategije s Izvješćem o provedenom Javnom savjetovanju bit će dostavljen na mišljenje resornim ministarstvima. Izvješće o provedenom Javnom savjetovanju o Nacrtu prijedloga Strategije, sukladno odredbama točke V. podtočke 5. Kodeksa savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata (NN 140/2009), sadrži očitovanja sudionika u Javnom savjetovanju o Nacrtu prijedloga Strategije kao i sažeto objedinjeno obrazloženje neprihvaćenih primjedbi na određene dijelove tog nacrta te će biti javno objavljeno na internetskoj stranici Ministarstva graditeljstva i prostornoga uređenja.</p>
	<p>8. Slijedom svega gore navedenog, a na temelju članka 60. Zakona o prostornom uređenju (NN br. 153/2013) zahtijevamo da se sukladno zakonskoj regulativi iz područja prostornog uređenja provedu odgovarajuće radnje i aktivnosti vezane uz usklađenje prostorno planskih dokumenata važeće Strategije i Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske (NN br. 76/2007, 38/2009, 55/11, 90/11, 50/12, 55/12 i 84/13) i nacrta prijedloga Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Članak 60. Zakona o prostornom uređenju (NN 153/2013) na koji se nositelj poziva govori o razinama prostornih planova. Nadalje, navedeni važeći dokumenti prostornog uređenja objavljeni su u službenom listu RH, Narodnim novinama kako slijedi: Strategija prostornog uređenja RH (1997, NN 76/2013) i Program prostornog uređenja RH (NN 50/99 i 84/2013). Prihvaćanjem/djelomičnim prihvaćanjem primjedbi podnositelja smatra se da je izvršeno usklađenje usmjerenja iz važećih dokumenata prostornog uređenja (SPURH i PPURH) u odnosu na usmjerenja koje daje Strategija, koliko je to bilo moguće s obzirom na različiti karakter tih dokumenata.</p>

	<p>9. Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o. temeljem gore utvrđenog činjeničnog stanja, predlaže tematsku sjednicu u redovnom postupku javne rasprave u postupku donošenja Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske, na kojem bi sudjelovali svi predstavnici infrastrukturnih sustava koji su subjekt u Strategiji, te izrađivač i naručitelj Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske, a sve sa ciljem što kvalitetnije predmetne studije u naslovima 2.5.2. Energetska infrastruktura i 4.4. Razvoj energetskog sustava. U skladu sa prethodno zatraženim Hrvatski operator prijenosnog sustava ovim putem iznosi inicijativu da se tematska rasprava ili uvodni sastanak o temama iz područja elektroprijenosne djelatnosti održi u prostorijama HOPSa. Saziv sastanka i pozivanja relevantnih sudionika utvrdio bi se kroz multilateralne konzultacije između tijela: Hrvatskog zavoda za prostorni razvoj; Ministarstva graditeljstva i prostornog uređenja, Uprava za prostorno uređenje, Upravne poslove i programe Europske unije; Hrvatskog operatora prijenosnog sustava d.o.o., Sektor za razvoj, investicije i izgradnju; Hrvatske elektroprivrede d.d., Sektor za strategiju i razvoj; Ministarstva gospodarstva, Uprava za industrijsku politiku, energetiku i rudarstvo; Centra za praćenje poslovanja energetskog sektora i investicija.</p> <p>Ukoliko iz tehničkih razloga nije ostvariva organizacija tematske sjednice, a na temelju članka 104. Zakona o prostornom uređenju (NN br. 153/13) predlaže se ponovni postupak javnog uvida i javne rasprave sa istim ciljem.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Obavijesti o Javnom savjetovanju o Nacrtu prijedloga Strategije i Javnoj raspravi o Strateškoj studiji s Nacrtom prijedloga Strategije, objavljene su 5. lipnja 2015. na službenoj web stranici Ministarstva graditeljstva i prostornoga uređenja te u dnevnom tisku (Jutarnjem listu). Javno savjetovanje i Javna rasprava provedeni su u razdoblju od 15. lipnja do 14. srpnja 2015. te su održana četiri javna izlaganja: 15. lipnja 2015. u Splitu, 17. lipnja 2015. u Rijeci, 1. srpnja 2015. u Zagrebu i 7. srpnja 2015. u Osijeku. U okviru javnog izlaganja u Zagrebu održano je javno izlaganje Strateške studije s Nacrtom prijedloga Strategije. Elektronskom poštom poslana su posebne obavijesti s pozivom na sudjelovanje u javnom savjetovanju o Nacrtu prijedloga Strategije, odnosno u javnoj raspravi o Strateškoj studiji s Nacrtom prijedloga Strategije (dana 9. lipnja 2015. dostavljeno HOPS-u) i dostavu pisanih očitovanja najkasnije do zaključenja savjetovanja/rasprave 14. srpnja 2015. S obzirom da su primjedbe i prijedlog podnositelja da se održi tematska sjednica zaprimljeni 14. srpnja 2015. nije bilo moguće održati takvu sjednicu u redovnom postupku javne rasprave u postupku donošenja Strategije. Sve zaprimljene primjedbe koje se odnose na temu energetike obrađene su i izvršene su korekcije u grafičkom i tekstualnom dijelu Nacrta prijedloga Strategije.</p>
	<p>10. Po izvršenom upisu i korekcijama prema uputama iz gore navedenih točaka potrebno je kroz postupak donošenja suglasnosti na konačni prijedlog Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske, poslati korigiranu dokumentaciju na uvid. Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., Sektor za razvoj, investicije i izgradnju, Kupska 4, 10 000 Zagreb. te zatražiti njihovo zaključno/konačno očitovanje/suglasnost u postupku donošenja Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Odgovor i obrazloženje kao u primjedbi podnositelja pod brojem 7.</p>

37	podnositelj	HRVATSKA ELEKTROPRIVREDA d.d.
	adresa	Ulica grada Vukovara 37, 10 000 Zagreb
	1. <u>Poglavlje 1.4 Međunarodni kontekst. str. 34.</u> Nakon podpoglavlja o Dunavskoj strategiji (a prije podpoglavlja o Jadransko-jonskoj strategiji) predlažemo dodati poglavlje "Okvirni sporazum o slivu rijeke Save" sa slijedećim pripadnim tekstom: Savska komisija je zajedničko tijelo RH, Republike Slovenije, Federacije BiH i Republike Srbije, sa sjedištem u Zagrebu i međunarodnom pravnom sposobnošću potrebnom za implementaciju Okvirnog sporazuma o slivu rijeke Save i realizaciji međusobno dogovorenih ciljeva: - uspostava međunarodnog režima plovidbe na rijeci Savi i njenim pritokama; o uspostava održivog upravljanja vodama; - poduzimanje mjera za sprječavanje ili ograničavanje opasnosti, kao što su poplave, opasnosti od leda, suše i incidenata koji obuhvaćaju supstance štetne po vodu, kao i reduciranje ili eliminiranje njihovih nepovoljnih posljedica."	
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se.
	2. <u>Poglavlje 2.5.2. Energetska infrastruktura. str. 76.. prva rečenica</u> Neprecizno je naveden slijedeći navod : „stopa porasta potrošnje je oko 4 do 5%“. Autori nisu naveli o kojoj je stopi porasta potrošnje riječ i u kojem razdoblju. Naime, Studija EIHP „Energija u Hrvatskoj 2013.g.“ navodi da je u razdoblju od 2008. do 2013.g došlo do smanjenja ukupne potrošnje energije s prosječnom godišnjom stopom pada od 1,7%.	
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se. Tekst u prvoj rečenici "stopa porasta potrošnje je oko 4 do 5%", mijenja se i glasi: "ukupna potrošnja energije u 2013. godini povećana je u odnosu na ostvarenu ukupnu potrošnju u prethodnoj godini za 4,1 %, dok se tijekom razdoblja od 2008. do 2013. godine ukupna potrošnja energije smanjivala s prosječnom godišnjom stopom od 1,7 %", te se kao izvor podataka navodi <i>Energija u Hrvatskoj 2013, godišnji energetski</i>
	3. <u>Poglavlje 2.5.2. Energetska infrastruktura. str. 76.. druga rečenica</u> Navodi se podatak o rastu BDP-a od 4,3% koji je u RH zadnji put zabilježen 2005.g., slijedom čega je Strategiju potrebno ažurirati s recentnim podacima o BDP-u.	
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća. Poglavlje 2.5.2. Energetska infrastruktura je velikim dijelom ažurirano i preoblikovano.
	4. <u>Poglavlje 2.5.2. Energetska infrastruktura. str. 76., treća rečenica</u> Netočan je navod da se „Rast potrošnje električne energije od 19% u posljednjih deset godina zbio se uz male promjene strukture potrošnje, smanjenje udjela vodnih snaga, povećanje udjela ugljena i smanjenje udjela plina“. Od 2008.g. evidentirano je smanjenje potrošnje električne energije s prosječnim godišnjim stopama nešto većim od 1% (izvor: Studija EIHP „Energija u Hrvatskoj 2013.g.“). Naime, u posljednjih 10 godina došlo je do većih promjena u strukturi potrošnje električne energije (zbog smanjenja gospodarskih aktivnosti), vodne snage su stagnirale u posljednjih 10 godina (ovisno o hidrološkim prilikama i činjenici da je izgrađena samo jedna veća hidroelektrana), udjel ugljena nije mijenjan već je stagnirao (nije bilo izgradnje novih termoenergetskih objekata na ugljen). U proteklih 10 godina značajno je smanjen udio proizvedene električne energije iz termoenergetskih objekata pogonjenih tekućim gorivom koji je kompenziran uvozom električne energije.	
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća. Odgovor i obrazloženje kao u primjedbi podnositelja pod brojem 3.

	<p>5. Poglavlje 2.5.2. Energetska infrastruktura. str. 76., četvrta rečenica Netočan je slijedeći navod: „Izostanak novih dobavnih pravaca uvoza plina, netržišne cijene i drugo utjecali su...“. Naime RH (odnosno tvrtka Plinacro) je izgradila mrežu plinskog sustava koja je povezana s tržištima plina u okruženju kojim je osigurana tržišna (burzovna) cijena plina u RH, a razlog smanjenu korištenja plina u energetici je cijena plina koja trenutno nije konkurentna drugim izvorima energije.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća. Riječ "netržišne" zamjenjuje se rječju "nekonkurentne", a iza teksta "u ukupnoj potrošnji energije" dodaje se riječ "čak".</p>
	<p>6. Poglavlje 2.5.2. Energetska infrastruktura. str. 76., rečenica: "U 2006. godini RH svoje je potrebe zadovoljila vlastitom proizvodnjom..." Smatramo da Strategija u svom sadržaju ne bi smjela koristiti podatke stare 9 godina, te iz toga razloga smatramo potrebnim ažurirati podatke.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. Podaci su ažurirani.</p>
	<p>7. Poglavlje 2.5.2. Energetska infrastruktura. str. 76.. ' rečenica: "Obnovljivi izvori nemaju odgovarajući udio i položaj u energetici RH..." Konstatacija ne odgovara trenutnom stanju, naime od obnovljivih izvora energije trenutno se u RH nalazi instaliranih preko 2.180 MW hidroelektrana, preko 319 MW vjetroelektrana, preko 30 MW sunčevih elektrana itd., s trendom daljnjeg porasta, temeljem čega nikako ne maza proizaći zaključak da OIE nemaju značaja u energetici RH. Primjerice, EIHP u studiji „Energija u Hrvatskoj 2013“ navodi slijedeće: „... Ukupna proizvodnja električne energije u Republici Hrvatskoj iznosila je u 2013. godini 13.431,1 GWh, pri čemu je iz obnovljivih izvora energije, uključujući i velike hidroelektrane, proizvedeno oko 65,2 posto... U ukupnoj potrošnji električne energije u Hrvatskoj, električna energija proizvedena iz obnovljivih izvora energije sudjelovala je s 48,2 posto... “ Potom se u slijedećoj rečenici iz nepoznata razloga isključuju hidroelektrane iz OIE a pri čemu se u nastavku koriste podaci iz 2006.g. s krivim jedinicama. Naime, navedeno je da je u hidrolelektanama proizvedeno 6,08 GWh, a treba pisati 6,08 IWh. Smatramo da Strategija ne bi smjela koristiti podatke stare 9 godina jer su se udjeli pojedinih izvora energije u međuvremenu promijenili u korist OIE.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća. Odgovor i obrazloženje kao u primjedbi podnositelja pod brojem 3.</p>
	<p>8. Poglavlje 2.5.2. Energetska infrastruktura. str. 77., rečenice: "Emisije proizvedene izgaranjem goriva imaju dominantan udio u ukupnim emisijama SO2, CO2, NOx i čestica." i "Emisija stakleničkih plinova u 2006. iznosila je..." Spomenuti tekst temelji se na podacima o emisijama plinova iz 2006.g. kojeg je potrebno ažurirati s recentnim podacima. Također vezano uz udjele pojedinih sektora u Strategiji se na različitim mjestima navode različiti postotci o doprinosu pojedinih sektora u emisijama stakleničkih plinova (primjerice str. 72., 77. i 85. Strategije), a što je potrebno uskladiti kroz tekst Strategije, uz napomenu da sektor prometa ima sve veći doprinos u emisijama onečišćujućih i stakleničkih plinova.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. Podaci su ažurirani.</p>

	<p>9. Poglavlje 2.5.2. Energetska infrastruktura. str. 77., rečenica: "RH u ovom trenutku raspolaže dovoljnim proizvodnim kapacitetima (instalirane snage) koji uspješno podmiruju trenutačnu potrošnju (gospodarsku i individualnu)". Navedena tvrdnja nije točna sto se može lako utvrditi temeljem podataka o prosječnom uvozu električne energije u RH zadnjih 5 godina, odnosno RH značajno ovisi o uvozu električne energije zbog nekonkurentne vlastite proizvodnje iz trenutno dostupnih elektrana. U slijedećoj rečenici autori spominju nepovoljni omjer obnovljivih i neobnovljivih energetske resursa, sto ne odgovara istini budući RH ima izrazito povoljan omjer obnovljivih/neobnovljivih energetske resursa s trendom porasta udjela obnovljivih izvora energije u potrošnji.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. Navedena tvrdnja je izbrisana.</p>
	<p>10. Poglavlje 2.5.2. Energetska infrastruktura. str. 77., rečenica: "Kod rekonstrukcija. ponaprije mreže koriste se postojeći koridori bez značajnijih proširenja" Upravo se zbog prihvata novih energetske izvora (elektrana) na elektroenergetsku mrežu provodi izgradnja novih dalekovoda, te u tom smislu u Strategiji treba naglasiti potrebu izgradnje novih dalekovoda.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. Poglavlje 2.5.2. dio je poglavlja 2. Stanje i procesi u prostoru i konstatira sadašnje stanje. Navod o potrebi gradnje novih dalekovoda ugrađen je i djelomično izmijenjen u poglavlju 4. Prioriteti i strateška usmjerenja prostornog razvoja, podpoglavlje 4.4.2. Razvoj proizvodnje, prijenosa, transporta, skladištenja, distribucije i opskrbe energijom, naslov Dalekovodi te glasi: "Nužna izgradnja prijenosne mreže uvjetovana je prvenstveno postizanjem zadovoljavajuće sigurnosti opskrbe kupaca električnom energijom, uz priključak na mrežu postojećih te novih proizvodnih postrojenja. Dodatna izgradnja prijenosne mreže potrebna je zbog integracije obnovljivih izvora električne energije. Izgradnja prijenosne mreže kao dijela šire europske i regionalne mreže određena je kroz suradnju operatora prijenosnih sustava u Europi. Dobra povezanost sa susjednim sustavima predstavlja značajan potencijal za izvoz, uvoz i tranzit električne energije, te pozicionira RH kao važnu poveznicu elektroenergetskih sustava srednje i jugoistočne Europe. Potrebno je u najvećoj mogućoj mjeri zadržati koridore iz važećih prostornih planova, odnosno optimizirati trase na način da se isti koridor prostorno iskoristi za veći broj dalekovoda, a nove planirati u slučajevima kad se postojeći ne mogu podići na veći kapacitet."</p>
	<p>11. Poglavlje 2.5.2. Energetska infrastruktura. str. 77., rečenica: "Trenutačno Hrvatska raspolaže opskrbljenošću energijom iz obnovljivih izvora energije manjom od 5% ukupne potrošnje" Kroz cijelu Strategiju se navode različiti postotci o udjelu proizvodnje OIE u ukupnoj potrošnji jer su autori iz nepoznata razloga isključili hidroelektrane iz OIE i tako naveli netočne podatke.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća. Odgovor i obrazloženje kao u primjedbi podnositelja pod brojem 3.</p>
	<p>12. Poglavlje 2.5.2. Energetska infrastruktura. str. 77., rečenica: "Nije bilo značajnijih potraživanja za novim koridorima već su postojeći modernizirani..." Konstatacija nije točna jer se priključak svih novih proizvodnih jedinica ostvaruje izgradnjom novih dalekovoda odgovarajuće naponske razine.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. Navod je izbrisan.</p>

	<p>13. <u>Poglavlje 2.5.2. Energetska infrastruktura. str. 78., Tablica 2.11</u> Tablica sadrži netočne i zastarjele podatke o broju i instaliranoj snazi energetskih objekata (elektrana). U Tablici, prilikom navođenja hidroelektrana, potrebno je dopisati „Energetski obnovljivi izvori” kao i za sve druge navedene OIE.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se.
	<p>14. <u>Poglavlje 2.5.2. Energetska infrastruktura. str. 79., rečenica:</u> "Posebno je naglašen porast potrošnje električne energije" Potrošnja električne energije u RH je u fazi stagnacije/opadanja što je uzrokovano smanjenom gospodarskom aktivnošću.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se. Navod je izbrisan.
	<p>15. <u>Poglavlje 4.3.1.3. Razvijanje riječnog prometa. str. 138.</u> U naslovu podpoglavlja Projekti/Aktivnosti dodati slijedeću natuknicu: "- Istraživanje potreba i mogućnosti za razvoj plovidbe Savom i Kupom"</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja, u podpoglavlje Projekti/Aktivnosti dodaje se: "Istraživanje potreba i mogućnosti za razvoj plovidbe, poglavito Savom, Kupom i Dravom"
	<p>16. <u>Poglavlje 4.4.2. Razvoj proizvodnje, distribucije i opskrbe, poglavlje Hidroelektrane, str. 143., rečenica:</u> "...ali nisu uračunate male hidroelektrane jer se bilanciraju u obnovljivim izvorima energije." Iz teksta rečenice zaključuje se da se velike hidroelektrane ne bilanciraju kao obnovljivi izvori energije, iako su prema Zakonu o energiji i EU Direktivi o obnovljivim izvorima energije hidroelektrane bilanciraju kao obnovljivi izvori energije.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se. Citirani navod je preuzet iz Strategije energetske razvoja (NN 130/2009). Na temelju ove i primjedbi drugih podnositelja, naslov Hidroelektrane je premješten u podpoglavlje 4.4.3. Povećavanje udjela obnovljivih izvora energije, a navod je preoblikovan kako ne bi izazivao dvojbe.

17.	<p><u>Str. 144.. Prikaz 4.9 Elektroenergetski sustav</u></p> <p>Analizom Prikaza 4.9. Elektroenergetski sustav uočeno je da podloge za izradu Strategije, poslana od strane Hrvatske elektroprivrede d.d u prosincu 2014. godine (broj dopisa: 1/9604/14NPNJ) nisu u cijelosti prihvaćene. Od postojećih objekata nisu ucrtani HE Zavrelje, HE Miljacka i HE Zeleni vir a od planiranih nema CHE Vinodol, HE Senj 2, HE Dubrovnik 2, KKE Osijek i TE Plomin C. Planirani objekti na Savi ucrtani su prema starim planovima (HE Podsused, HE Prečko, HE Zagreb i HE Drenje), a trebali bi biti HE Zaprešić, HE Prečko, mHE Jarun, mHE Sanci, mHE Petruševac, mHE Ivanja Rijeka i HE Sisak. Ukoliko je potrebno možemo predmetne podloge ponovno poslati u GIS-u. Također predlažemo da oznake objekata budu iznad krugova koji vizualiziraju instaliranu snagu kako ne bi došlo do promjene boje u prikazu. Također uz sve planirane nove objekte potrebno je ucrtati planirane trase dalekovoda.</p> <p>Za većinu planiranih lokacija termoelektrana i hidroelektrana poznata je konkretna lokacija i njen obuhvat (koja je uvjetovana specifičnim uvjetima na lokaciji i parametrima postrojenja), tako da predlažemo da se iz tumača legende umjesto riječi „Lokacije za istraživanje smještaja termoelektrana“ i „Lokacije za istraživanje smještaja hidroelektrana“ navede „Planirane lokacije termoelektrana“ i „Planirane lokacije hidroelektrana“. Također, smatramo da je u Strateškoj studiji o utjecaju na okoliš Strategije prostornog razvoja RH bilo moguće provesti ocjenu prihvatljivosti planiranih energetske građevina</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>Prikaz 4.9. ELEKTROENERGETSKI SUSTAV je dorađen prema primjedbi.</p>
18.	<p><u>Poglavlje 4.4.3.. str. 147.. definicija obnovljivih izvora energije</u></p> <p>U tekstu na strani 147. se zapravo definira energija iz obnovljivih izvora, koji su autori točno prenijeli iz Zakona o energiji ali istu nisu primijenili kroz Strategiju, već su istu krivo interpretirali i iz obnovljivih izvora energije greškom isključili sve hidroelektrane.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>Odgovor i obrazloženje kao pod 16.</p>
19.	<p><u>Poglavlje 4.4.3.. str. 147.. Podpoglavlje o malim hidroelektranama</u></p> <p>Navodi se da će "RH potaknuti istraživanja preostalih vodotokova da bi se utvrdile točne lokacije i potencijali za izgradnju". Potrebno je navesti tko će konkretno provesti navedena istraživanja.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Radi se o usmjerenu preuzetom iz važeće Strategije energetskog razvoja RH (NN 130/2009), a konkretni dionici određuju se unutar postojećeg sustava koordinacije javnopravnih tijela u skladu s postojećim zakonskim okvirom.</p>

	<p>20. Poglavlje 4.5. Otpornost na promjene. str. 151. podpoglavlje Projekti/Aktivnosti Umjesto postojećeg paragrafa:</p> <p>o Vrednovanje prostornih, povijesnih, prirodnih i infrastrukturnih obilježja savskog prostora i integralno sagledavanje razvoja sustava: zaštite od poplava, plovnosti, vodoopskrbe, energetskog korištenja, razvoja naselja, zaštite prirodne i kulturne baštine, prometa i turizma, s naglaskom na zaštiti najosjetljivijih područja uz rijeku Savu (vodozaštitna područja, zaštićena područja prirode i značajna staništa), uz međunarodnu stručnu koordinaciju svih država u slivu rijeke Save.</p> <p>Predlažemo slijedeći tekst: Vrednovanje prostornih, povijesnih, prirodnih i infrastrukturnih obilježja savskog prostora i integralno sagledavanje razvoja sustava. Zaustavljanje negativnih trendova vodnog režima rijeke Save na dionici od granice s Republikom Slovenijom do Siska i njegovih neposrednih posljedica na rijeku i zaobalje, te Grad Zagreb kao najveću aglomeraciju unutar tog područja, moguće je postići realizacijom višenamjenskog sustava kojim se ostvaruju sljedeći ciljevi: zaštita od poplava, plovnost, vodoopskrba, energetsko korištenje, razvoj naselja, zaštita prirodne i kulturne baštine, razvoj prometa, turizma, športa i rekreacije, s naglaskom na zaštitu najosjetljivijih područja uz rijeku Savu (vodozaštitna područja, zaštićena područja prirode i značajna staništa), uz međunarodnu stručnu koordinaciju svih država u slivu rijeke Save.</p>
<p>ODGOVOR OBRAZLOŽENJE</p>	<p>Djelomično se prihvaća.</p> <p>Na temelju primjedbe podnositelja, u popis Projekti/aktivnosti dodana je točka: "Program zaštite, uređenja i korištenja rijeke Save i zaobalja od granice s Republikom Slovenijom do Siska".</p> <p>Nadalje, slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja, iz prethodnog navoda je brisan naziv rijeke Save te se tekst, kao opća formulacija, u Nacrtu konačnog prijedloga Strategije koristi kao usmjerenje koje vrijedi na ukupnom području RH i omogućuje planiranje višenamjenskih hidrotehničkih sustava i na drugim rijekama te glasi: "Vrednovanje prostornih, povijesnih, prirodnih i infrastrukturnih obilježja prostora uz rijeke i integralno sagledavanje razvoja sustava: zaštite od poplava, plovnosti, vodoopskrbe, energetskog korištenja, razvoja naselja, zaštite prirodne i kulturne baštine, prometa i turizma, s naglaskom na zaštiti najosjetljivijih područja uz rijeku (vodozaštitna područja, zaštićena područja prirode i značajna staništa), uz međunarodnu stručnu koordinaciju svih država u slivu rijeka".</p> <p>U popisu Projekata/aktivnosti izmijenjena je i prva točka koja glasi: "Priprema planske i tehničke dokumentacije za učinkovitije upravljanje sustavom obrane od poplava i ublažavanje posljedica suša s naglaskom na obrani najugroženijih urbanih područja, uz razmatranje višenamjenskih hidrotehničkih sustava".</p>
	<p>21. B) OPĆE PRIMJEDBE</p> <p>Kroz tekst Strategije potrebno je točno navesti udio obnovljivih izvora energije u ukupnoj potrošnji energije, te u obnovljive izvore energije sukladno Zakonu o energiji uključiti hidroelektrane. Prema metodologiji Energetskog instituta Hrvoje Požar udio obnovljivih izvora energije u ukupnoj potrošnji energije u 2013. godini je iznosio 28%, ali u istom dokumentu (Energija u Hrvatskoj 2013.) EIHP navodi da je taj udio prema metodologiji EUROSTAT-a oko 16,5 %. RES Direktivom je definirano što je ukupna potrošnje energije odnosno što je „konačna brute potrošnja energije“ (čl. 2. hrvatskog prijevoda RES Direktive). Ova je vrlo bitno da bi se shvatila pozicija Hrvatske danas, s obzirom da su podaci u udjelu OIE u ukupnoj potrošnji električne energije različiti. Navedeno je neophodno za planiranje mjera za ostvarenje ciljeva do 2020. godine, jer se prema sadašnjem stanju postavljaju mjere za postizanje nacionalnog cilja do 2020. do kada Republika Hrvatska mora imati 20% energije iz OIE u ukupnoj potrošnji.</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>Ad.1. Hidroelektrane (velike i male) uključene su u podpoglavlje 4.4.3. Povećavanje udjela obnovljivih izvora energije.</p> <p>Ad.2. Izmijenjeni su podaci u vezi s udjelom obnovljivih izvora energije.</p>
	<p>22. Vezano uz planiranje energetske objekte u Strategiji na prikazu 4.9. lokacije HE i TE su označene kao „lokacije za istraživanje smještaja“. Većina od navedenih HE i TE su uvrštene u prostorne planove županija i/ili jedinica lokalne samouprave te se točno zna njihov obuhvat slijedom čega molimo da se iste označe kao „planirane lokacije“.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća.</p> <p>Djelomično se prihvaća na način da se tekst: "Lokacije za istraživanje smještaja" mijenja u: "Potencijalne lokacije". Napominje se također, da se donošenjem Strategije ne stavlja izvan snage važeći prostorni planovi županija.</p>
	<p>23. Smatramo da je kroz postupak strateške procjene utjecaja na okoliš za Strategiju bilo moguće ocijeniti adekvatnost planiranih energetske zahvata. Ovlaštenik koji je izradio stratešku studiju za potrebe postupka strateške procjene utjecaja na okoliš, navodi da nema dovoljno podataka da bi se „mogući utjecaji na ekološku mrežu mogli činjenično ocijeniti“ (str. 191. Strateške studije). Također se navodi da ne postoje razrađena varijantna rješenja (str. 175. Strateške studije) i da će se kroz izradu Državnog plana prostornog razvoja (koja je najavljena kroz ovu Strategiju) definirati lokacije razvoja pojedinih aktivnosti (str. 112. Strateške studije), što smatramo nepotrebnim odgađanjem vrednovanja predloženih lokaliteta za nove energetske objekte čija se lokacija i obuhvat znaju. Pri tome je bilo potrebno ocijeniti adekvatnost lokaliteta, u smislu ne samo da ima energenata (u slučaju HE vode) već da je zahvat moguće provesti uvažavajući sve navedene prepreke koje proizlaze primjerice iz odredbi Zakona o vodama, potrošnja i njen obuhvat (koja je uvjetovana specifičnim uvjetima na lokaciji i parametrima postrojenja), tako da predlažemo da se iz tumača legende umjesto riječi „Lokacije za istraživanje smještaja termoelektrana“ i „Lokacije za istraživanje smještaja hidroelektrana“ navede „Planirane lokacije termoelektrana“ i „Planirane lokacije hidroelektrana“. Također, smatramo da je u Strateškoj studiji o utjecaju na okoliš Strategije prostornog razvoja RH bilo moguće provesti ocjenu prihvatljivosti planiranih energetske građevinski plan razvoja hrvatske prijenosne mreže (2014.-2023.) sa pisanim odobrenjem HERE može se preuzeti sa internetskih stranica HOPS-a http://www.hops.hr/wps/portal/hr/web/hees/razvoj. Navedeni dokument, pored srednjoročnog desetgodišnjeg razdoblja u uvodnim dijelovima prikazuje i dugoroč</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Strateška procjena utjecaja na okoliš Strategije, sukladno zakonskoj definiciji Strategije, ocjenjuje utjecaj općih usmjerenja koje daje Strategija, a ne, kako podnositelj traži, za pojedine lokacije, odnosno potencijalne buduće zahvate koji će se na njima realizirati. Strateška procjena, odnosno procjena utjecaja, provode se sukladno Zakonu o zaštiti okoliša, na tri različite razine: kroz strategiju, plan i zahvat.</p>
	<p>24. Ovim putem Vas molimo da uvažite prethodno navedene primjedbe a koje se u glavnini odnose na potrebu izmjena Poglavlja 2.5.2 i 4.4 Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske i dopunu Strateške studije procjene utjecaja na okoliš. Naime, postojeći tekst Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske ne sadrži bitne odrednice daljnje razvoja elektroenergetskog sustava u RH, a neke od već započelih elektroenergetskih projekata dovodi u pitanje.</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Ad.1. Slijedom primjedbi podnositelja izmijenjeni su podaci prema dostupnosti, grafički prikaz 4.9. i struktura podpoglavlja. Ad.2. Nacrt konačnog prijedloga Strategije daje kroz usmjerenja široke mogućnosti razvoja u prostoru svih, pa tako i elektroenergetskog, sustava. Pri određivanju usmjerenja prvenstveno je bio od utjecaja resorni strateški dokument.
-------------------------	---

38	podnositelj	Hrvatska gospodarska komora
	adresa	Rooseveltov trg 2, 10 000 Zagreb
		<p>1. Kao načelnu primjedbu, naše članice ističu kako je potrebno predmetni Nacrt prijedloga Strategije uskladiti s procesima koji su u tijeku, odnosno dodatno koordinirati s tijelima nadležnim za pojedine sastavnice.</p> <p>Primjerice, kada je riječ o poglavlju Razvoj energetskeg sustava, neki od podataka preuzeti su iz Strategije energetskeg razvoja RH što je vidljivo iz ciljeva koji su zadani u Strategiji. Tako npr: predviđena potrošnja UNP je prema strategiji 770 000 t/god, dok je proizvodnja UNP-a u 2014. iznosila nešto više od 225 000 t/god. Poznato je da je projekt korištenja UNP- a bio snažno promoviran, ali nakon toga je zapostavljen i nije definirano na koji način i gdje će se koristiti UNP (prijedlog korištenja na otocima). Dodatno, mišljenja smo da nije prikladno koristiti podatke pretpostavljenog rasta potrošnje energije navedene u citiranoj energetskeg strategiji koja je izrađena 2008., a službeno objavljena 2009. godine budući da danas, šest godina nakon njezina objavljivanja, imamo stagnaciju i pad što je drastično drugačije od dokumentom pretpostavljenih parametara. Nadalje, u Strategiji se spominju projekti koji su napušteni, kao što je primjerice projekt Družba Adria.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>Na temelju ove i primjedbi drugih podnositelja, tematika razvoja energetskeg sustava u Strategiji, iznesena kroz analizu stanja u podpoglavlju 2.5.2. Energetska infrastruktura te u usmjerenjima u podpoglavlju 4.4. Razvoj energetskeg sustava temeljito je ažurirana. U potpoglavlje 4.4. Razvoj energetskeg sustava unesene su izmjene na temelju zahtjeva trgovačkih društava (Plinacro d.o.o., LNG Hrvatska d.o.o., JANAF d.d., Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o., HRVATSKA ELEKTROPRIVREDA d.d. i drugi). U prikaze 4.9. ELEKTROENERGETSKI SUSTAV i 4.10. PRIENOS UGLJKOVODIKA unesene su trase i postrojenja prema primjedbama, a u skladu s važećim strateškim dokumentima prostornog uređenja: Strategijom prostornog uređenja RH (1997, NN 76/2013) i Programom prostornog uređenja RH (NN 50/99 i 84/2013).</p> <p>Ističe se i da su, s obzirom na mjerilo kartograma, različita mjerila i godine izvora podataka te na usmjeravajući karakter Strategije koja sadrži osnovu i organizaciju prostornog razvoja, svi prikazi shematizirani i iz njih se ne povlače detaljne lokacije prikazanih sadržaja, što je posebno naglašeno u tekstu. Lokacije će biti definirane Državnim planom prostornog razvoja.</p>
		<p>2. U poglavlju 2.5. Infrastrukturni sustavi, tablica 2.13. pokazatelji cjevovodnog prometa - plinovodi i naftovodi (str. 79), potrebno je koristiti podatke koje je Plinacro d.o.o. dostavio u lipnju 2014. godine (vidi prilog).</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>Tablica 2.13. POKAZATELJI CJEVOVODNOG PROMETA - PLINOVODI I NAFTOVODI je korigirana.</p>

	<p>3. U poglavlju 4.4. Razvoj energetskeg sustava, 4.4.2. Razvoj proizvodnje, distribucije i opskrbe, Prijenosni sustavi, Plinovodi (str. 145), navedeni tekst potrebno je u potpunosti zamijeniti sljedećim tekstom:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja prihvatnog terminala za ukapljeni prirodni plin (UPP/LNG-liquified natural gas). Izgradnja prihvatnog terminala za UPP/LNG na Omišlju, otok Krk predviđenog kapaciteta 6 milijardi m³/godini uz skladišne rezervoare 2 x 180000 m³ i odgovarajuće opreme za uplinjavanje i predaju u plinski transportni sustav. • Izgradnja pridruženih tranzitnih 100 barskih i 75 barskih plinovoda i njihovo uključivanje u transportni sustav RH za transport prirodnog plina iz smjera planiranog prihvatnog UPP/LNG terminala prema tržištima zemalja u okruženju. Izgradnjom prihvatnog terminala diverzificirat će se izvori dobave prirodnog plina, a prisutnost najvećih europskih opskrbljivača prirodnog plina označit će i uključivanje RH u jedinstveno europsko tržište energije. • Izgradnja Jonsko-jadranskog plinovoda (IAP - Ionian Adriatic Pipeline), odnosno izgradnja 75 barskog plinovoda na pravcu Split - Zagvozd - Ploče - Dubrovnik - Prevlaka. Trasa plinovoda položena je pravcem od albanske luke Fieri do Splita, a povezuje hrvatski plinski transportni sustav s projektom TAP (Trans Adriatic Pipeline) i time omogućuje ostvarenje novoga dobavnog i tranzitnog pravca prirodnog plina iz kaspijske regije, uz mogućnost ostvarenja transporta plina sa sjevera (iz prihvatnog terminala za UPP/LNG) prema jugu. • Izgradnju plinovoda tlaka 50, 75 i 100 bara, na svim područjima Republike Hrvatske gdje je to gospodarski i tehnološki opravdano, uključujući ekonstrukcije pojedinih dijelova transportnog sustava u cilju podizanja sigurnosti opskrbe te povezivanje sa transportnim sustavima Slovenije, Bosne i Hercegovine, Srbije, Crne Gore, Italije i Mađarske. • Izgradnju nadzemnih tehnoloških objekata (kompresorske stanice, mjerno - regulacijske stanice, mjerno - redukcijske stanice i plinski čvorovi) na svim područjima Republike Hrvatske gdje je to gospodarski i tehnološki opravdano, u cilju osiguranja sigurnog i pouzdanog transporta plina za korisnike transportnih kapaciteta.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća.</p> <p>Predloženi tekst ugrađuje se u tekst poglavlja 4.4.2. , podpoglavljja <i>Plinovodi</i> i novog podpoglavljja <i>Sustav za ukapljeni prirodni plin (LNG)</i> , s tim da se zadržava i dio teksta iz Nacrta prijedloga Strategije korigiran prema primjedbi LNG: "konačnog godišnjeg kapaciteta 6 milijardi m³ s mogućnosti proširenja na 15 milijardi m³ " i dr.</p>
	<p>4. Također, kartografski prikaz 4.10. Prijenos ugljikovodika (str. 146) potrebno je uskladiti s podacima koje je Plinacro dostavio u lipnju 2014. godine i kartografskim prikazom koji dostavljamo u prilogu. Posebno naglašavamo da nakon rješenja o prihvaćanju studije o procjeni utjecaja zahvata na okoliš magistralni plinovod Ploče - Dubrovnik nema više varijantnih rješenja, već je prihvaćena isključivo trasa položena poluotokom Pelješac. U predloženom kartografskom prikazu nisu vidljivi koridori planiranih magistralnih plinovoda Slatina - Velimirovac, Krapina - Đurmanec i Kovri - Koper.</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>Slijedom primjedbe grafički prikaz 4.10. je korigiran.</p> <p>Dodatno se daje pojašnjenje:</p> <p>Grafički prikazi su shematogrami odnosno usmjeravajući prikazi te ne impliciraju detaljna planska rješenja. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja, u Nacrt konačnog prijedloga Strategije je dodana napomena: "S obzirom na mjerilo kartograma, različita mjerila i godine izvora podataka te usmjeravajući karakter Strategije, koja sadrži osnovu i organizaciju prostornog razvoja, svi su prikazi shematizirani i iz njih se ne povlače detaljne lokacije prikazanih sadržaja." Stoga sama činjenica da neka trasa, postrojenje odnosno građevina nije izrijekom navedena u Strategiji ne znači nemogućnost njihovog planiranja kroz prostorne planove u skladu s usmjerenjima koje daje Strategija.</p>
	<p>5. Kad je riječ o utvrđivanju istražnih polja za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika poznato je da su formirani istražni blokovi unutar kojih će biti definirana dodatna ograničenja u skladu s izrađenom SUO za pojedine dodijeljene blokove.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Prostorna ograničenja koja se navode u Nacrtu prijedloga Strategije odnose se i na površine budućih istraživanja i eksploatacije ugljikovodika.</p>
	<p>6. Unutar cjeline "Naftovodi" (str. 145.) spominju se projekti koji već odavno nisu u razmatranju iz raznih razloga.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća.</p> <p>Na temelju primjedbi podnositelja u tekst su uključeni novi projekti, a ostavljena je mogućnost preispitivanja projekata zacrtanih Strategijom energetskog razvoja RH.</p>
	<p>7. Pod cjelinom „Prirodni plin (UPP/LNG)" (str. 145.) spominje se izgradnja skladišnih kapaciteta prirodnog plina te se čini kako autori nisu uzeli u obzir razliku UPP i prirodnog plina, stoga smatramo kako je potrebno ili izmijeniti naslov cjeline ili ispraviti tekst.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja preuređen je tekst podpoglavlja Skladišni sustavi (koje je dobilo novi naslov: SKLADIŠNI KAPACITETI) u kojemu je zasebno obrađeno skladištenje prirodnog plina i ukapljenog prirodnog plina te nafte i naftnih derivata (što uključuje i ukapljeni naftni plin).</p>
	<p>8. U cjelini Ukapljeni naftni plin (UNP/LPG) (str. 146.) definirana je potrošnja UNP-a koja je daleko od realne. Važno je napomenuti da korištenje UNP nigdje nije definirano i ne postoji stav u kojoj mjeri će se koristiti i gdje u RH UNP te je njegovo korištenje u najmanju ruku neopravdano zapostavljeno. Dapače, UNP se niti ne spominje u Uredbi o razvoju energetske infrastrukture, već je državama članicama prepuštena odluka u kojoj će mjeri će koristiti UNP.</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća. Navedeni podatak bila je projekcija iz Strategije energetskog razvoja (NN 130/2009) koja do 2014. godine nije ostvarena. U svrhu pojašnjenja istog i uvažavanja drugih navoda iz primjedbe o korištenju ukapljenog naftnog plina, izmijenjen je tekst: "U RH će proizvodnja ukapljenog naftnog plina iznositi oko 770 000 t. RH će, radi izjednačavanja uvjeta energetske opskrbe na cjelokupnom svom prostoru poticati uporabu ukapljenog naftnog plina, posebno na otocima i drugim područjima izvan zahvata opskrbe prirodnim plinom.", tako da sada glasi: "Projekcija iz Strategije energetskog razvoja (NN 130/2009), prema kojoj će u RH proizvodnja ukapljenog naftnog plina (LPG) iznositi oko 770 000 t, do 2014. godine nije ostvarena. Prema podacima godišnjeg energetskog pregleda Energija u Hrvatskoj 2013, proizvodnja LPG 2013. godine iznosila je 209 000 t. Uporaba LPG ostaje kao opcija u svrhu izjednačavanja uvjeta energetske opskrbe na cjelokupnom teritoriju RH, posebno na otocima i drugim područjima izvan zahvata opskrbe drugim energentima, bilo kao prethodnica drugim energentima ili kao dugoročno rješenje na mjestima na kojima ti energenti neće biti dostupni." Strategija energetskog razvoja među strateškim odrednicama određuje otvorenost prema svim energetske opcijama, bez zabrana ili favoriziranja pojedinih energetske tehnologija.
	9. Vezano na cjelinu "Geotermalna energija" (str. 147.) valja napomenuti da RH ima razmjerno ograničeni kapacitet za proizvodnju električne energije iz geotermalnih ležišta.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Primjedba podnositelja ne smatra se dokumentiranim razlogom za izmjenu teksta.
	10. U cjelini "Skladišni sustavi" (str. 145.) spominje se formiranje operativnih zaliha nafte i naftnih derivata, iako su zalihe već formirane temeljem Direktive 009/119/EZ o formiranju obveznih zaliha.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Radi se o načelu, a ne o provedbi konkretnih akata.
	11. Nije jasno kako se došlo do podatka o stopi porasta potrošnje od 4 do 5% (str. 76.) jer potrošnja energije u zadnjih 5 godina opada ili stagnira. Stoga smatramo da je bolje ne navoditi podatak. Također smatramo nekorektnim da se podaci vezuju na rast BDP-a od 4,3%.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja ažurirani su podaci prema novijim dostupnim izvorima.
	12. Potrebno je dodatno razmotriti referencu sa str. 76. na podatak o rastu potrošnje energije od 19% u zadnjih 10 godina, jer to nije točan podatak o rastu potrošnje.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se. Navod je izbrisan.
	13. Nije jasno zbog čega se u bilanci hidroelektrana ubraja i HE Lešće koja je izgrađena i puštena u pogon prije 2010. godine te molimo da se to dodatno razmotri.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Podatak je preuzet iz Strategije energetskog razvoja (NN 130/2009).
	14. Isto tako, u bilanci vjetroenergije spominje se 1200 MW kapaciteta, a dobro je poznato kako je NAP za OIE u listopadu 2013. godine taj kapacitet do 2020. godine ograničio na 400 MW i za sada se striktno drže te odredbe.

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Navedeni podatak je projekcija iz Strategije energetskeg razvoja (NN 130/2009), u NAP-u nije izrijekom ograničio kapacitet, već je rečeno: "značajnija integracija vjetroelektrana u EES Hrvatske (tj. više od oko 400 MW) neće biti moguća ukoliko se efikasno i cjelovito ne riješi problem sekundarne regulacije i energije uravnoteženja u cijelom EES HR." Radi dodatnog pojašnjenja preoblikovana je uvodna rečenica u naslovu Energije vjetra, tako da glasi: "U svim scenarijima izgradnje elektrana prema Strategiji energetskeg razvoja RH planirana instalirana snaga vjetroelektrana iznosi 1200 MW...".
	15. Smatramo kako je potrebno dodatno razmotriti podatak (str. 76.) da udio obnovljive energije, izuzmu li se hidroelektrane, iznosi manje od 1%. Isto tako se postavlja pitanje zbog čega se hidroelektrane izuzimaju iz obnovljivih izvora energije.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja ažurirani su podaci prema novijim dostupnim izvorima.
	16. U poglavlju 2.5.2. Energetska infrastruktura, analitički podaci energije citirani su za 2006. godinu (str. 76.) te smatramo da je potrebno zastarjele podatke zamijeniti novijima. Isto tako su uz tablicu 2.11. navedeni izvori i godina (HEP, svibanj 2012. i ISP, 2012.), ali se podaci u tablici (po našoj procjeni) odnose o na 2009. ili 2010. godinu, što je neprihvatljivo za strateški dokument ovakvoga dometa te smatramo da ulazni podaci trebaju davati sliku do trenutnog vremena.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja ažurirani su podaci prema novijim dostupnim izvorima.
	17. Nije jasno zbog čega se strateški predviđa izgradnja kapaciteta hidroelektrana koji odgovaraju kapacitetima HE Kosinj i HE Ombla kada je već sada jasno da do 2020. godine te dvije elektrane neće biti moguće staviti u pogon.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Procjena kapaciteta preuzeta je iz važeće Strategije energetskeg razvoja (NN 130/2009).
	18. Napominjemo da se prilikom navođenja EU programa u predmetnome tekstu koriste se nazivi programa koji od početka Obzora 2020 ne postoje.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Primjedba podnositelja ne upućuje na konkretan podatak ili dio teksta koji treba mijenjati.
	19. Predlažemo u poglavlju 4.4.3. Povećanje udjela obnovljivih izvora energije, u cjelini "Male hidroelektrane", dodatno razmotriti tvrdnju kako će "visoko specifične investicije i ograničenja otežati postizanje cilja izgradnje barem 100 MW malih hidroelektrana do kraja 2020. godine". Naime, najveća prepreka izgradnji malih hidroelektrana su prostorni planovi, središtenost vlasništva i Natura 2000., a ne specifične investicije i ograničenja koja se obično ne razlikuju od elektrana koje koriste neku drugu tehnologiju za korištenje obnovljive energije. Male hidroelektrane treba povezivati sa sustavima navodnjavanja, ribnjacima/ribolovom gdje god je to moguće, one su dobra prilika za JPP s vodovodnim tvrtkama, kao i za projekte energetskeg zadruga gdje su vlasnici potencijalne zemlje privatne osobe te se predlaže da se na taj način i uklope u Strategiju prostornog razvoja RH čime će se lakše dostići postavljeni cilj.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća. Navod je korigiran i glasi: "Radi se o specifičnim investicijama suočenim s ograničenjima koji proizlaze iz utjecaja na bioraznolikost, okoliš, kulturnu baštinu i krajobraz."

20.	Ističemo kako se predloženi tekst Strategije ne oslanja na pozitivne zakonske propise iz područja gospodarenja otpadom već samo na zakonodavni okvir vezan uz komunalno gospodarstvo te predlažemo dodatno razmotriti tekst u ovom kontekstu.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća.</p> <p>U Nacrtu prijedloga Strategije, poglavlje 2.6.2. <i>Antropogeni utjecaji</i>, <i>Postupanje s otpadom</i>, analiziran je sustav gospodarenja otpadom u okviru važeće zakonske regulative i važećih strateških dokumenata koji su izrijekom i navedeni kao izvor podataka u analizi: Zakon o održivom gospodarenju otpadom (NN 94/2013), Plan gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2007. – 2015. (NN 85/2007, 126/2010, 31/2011, 46/2015), Strategija gospodarenja otpadom RH (NN 130/2005) - u dijelovima u kojima nije u suprotnosti s novijim propisima, te EU regulativa koja je ugrađena u zakonodavni okvir RH (Waste framework Directive, 2008/98/EC). Na osnovi te analize i imajući u vidu navedene propise i strateške dokumente, u poglavlju 4.5.4. <i>Učinkovito gospodarenje otpadom</i> dane su, u kontekstu koncepcijskih postavki Strategije, smjernice s prostornog stajališta. Dodatno je izvršena provjera teksta i izvršene su potrebne korekcije.</p>
21.	Isto tako, Strategiju je potrebno povezati i uskladiti sa odredbama koje sadrži i Strategija niskougljičnog razvoja Republike Hrvatske koja je upravo u pripremi.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>U podpoglavlju 4.5.1. <i>Prilagođavanje klimatskim promjenama</i> dodan je tekst: "te istraživanje i primjenu novih tehnologija u cilju smanjenja emisije ugljikovog dioksida sukladno strateškim usmjerenjima niskougljičnog razvoja (uključujući tehnologije izdvajanja, transporta i spremanja ugljikovog dioksida)".</p>
22.	U dijelu 4.1.7.3., kada se govori o unapređivanju opremljenosti komunalnom infrastrukturom uopće nisu razmatrani izazovi koje predviđa Zakon o održivom gospodarenju otpadom - posebno vezano uz Centre za gospodarenje otpadom, pretovarne stanice i reciklažna dvorišta koji čine značajan utjecaj u prostor.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Teme o kojima se navodi u primjedbi obrađene su u poglavljima 2.6.2. <i>Antropogeni utjecaji</i>, <i>Postupanje s otpadom</i> i 4.5.4. <i>Održivo gospodarenje otpadom</i>, s obzirom da infrastruktura održivog gospodarenja otpadom prema pozitivnim zakonskim propisima iz područja gospodarenja otpadom nije dio komunalne infrastrukture.</p>
23.	U projekte i aktivnosti u dijelu 4.5.1. svakako je potrebno navesti čitav niz projekata koje provodi Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, a koji su usmjereni na problematiku klimatskih promjena (spomenuti projekti ujedno su multisektoralni). Isto tako, potrebno je navesti i aktivnosti koje se provode u Ministarstvu poljoprivrede, Uprava za vodno gospodarstvo - posebno vezano uz Planove upravljanja vodnim područjima.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Načelno su u Strategiju ugrađeni svi projekti za koje su nadležna javnopravna tijela dostavila podatke, a multisektorska suradnja i sudjelovanje u tim projektima provodi se sukladno zakonskoj osnovi (dostava odgovarajućih podataka i zahtjeva, davanje mišljenja, suglasnosti i dr. u tijeku njihove izrade i/ili donošenja). Nadalje, sama činjenica da neki projekt nije izrijekom naveden u Strategiji ne znači nemogućnost njegovog planiranja i provođenja u skladu s usmjerenjima koje daje Strategija.</p>
24.	Smatramo da je dio vezan uz radioaktivni otpad potrebno povezati s aktivnostima Državnog zavoda za radiološku i nuklearnu sigurnost i dokumentima koje navedeni zavod donosi.

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Strategija zbrinjavanja radioaktivnog otpada , iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva korištena je u izadi Strategije i navedena u izvorima.
25.	Predlažemo podatak o broju otoka koji se navodi u ovom dokumentu uskladiti sa službenim podatkom o broju otoka kako navodi Agenciji za zaštitu okoliša.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. U postojećim izvorima broj otoka u RH nije jednoznačno određen. Podatak o ukupnom broju 1246 otoka i njihovoj strukturi/nomenklaturi preuzet je iz: "Duplančić Leder, T.; Ujević, T.; Čala, M. (2004): Duljine obalne crte i površine otoka na hrvatskom dijelu Jadranskog mora određene s topografskih karata mjerila 1:25 000, Geoadria, Vol. 9, No. 1, 5-32." U svrhu pojašnjenja u tekst Nacrta konačnog prijedloga Strategije uz podatak o ukupnom broju otoka naznačen je gornji izvor.
26.	Vežano na tekst Poglavlja 4.3. <i>Prometna povezanost - 4.3.1.1. Razvijanje cestovnog prometa</i> , smatramo kako je pitanje prometne povezanosti iznimno važno. U cilju ravnomjernog razvoja svih dijelova RH, potrebno je žurno završiti brze ceste Podravsko - bilogorsko - panonskog ipsilona, osobito prometnog pravca Gradec -Bjelovar - Virovitica mađarska granica.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Navedena brza cesta prikazana je u grafičkom prikazu 4.5. CESTOVNI PROMET, a u tekstu se, u svrhu podržavanja razvoja policentričnog sustava naselja, navodi potreba izgradnje i modernizacije državnih cesta (što podrazumijeva i brze ceste) u skladu s intenzitetom prometa i razvojnim potrebama pojedinih područja.
27.	Pozitivnim držimo utvrđivanje dopustivoga opterećenja prostora, uz važeća zakonska ograničenja, a sve s ciljem održivoga razvitka turizma. Isto tako, pozitivna je i smjernica o prioritetnom usmjeravanju investicija u brownfield projekte, odnosno u postojeće objekte i njihovu obnovu. Također pozdravljamo i aktivno prilagođavanje prostornih planova sukladno novoj tipologiji turističkih objekata npr. difuzni/integralni hoteli. Obzirom da je obalno područje turistički već razvijeno, pri planiranju infrastrukture potrebno je dati prednost područjima s negativnim demografskim trendovima i slabije razvijenim područjima. Držimo kako osnivanje LAG-ova može pridonijeti razvoju ruralnih područja povećanim korištenjem sredstava iz EU fondova.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Opće smjernice u Strategiji u vezi s prostorno-razvojnou funkcijou pojedinih infrastrukturnih sustava odnose se na cijelo područje RH. Istaknut je značaj infrastrukturne opremljenosti i dostupnosti u realizaciji razvojnih potencijala i poboljšanju kvalitete života, a za pojedina područja, za koja su prepoznate razvojne specifičnosti, dana su posebna usmjerenja. Tako je npr. u poglavlju 4.1.7. <i>Unapređivanje dostupnosti infrastrukturnih sustava</i> naglašeno da pri planiranju infrastrukturnih sustava prednost treba dati područjima koja imaju najizraženije negativne demografske trendove. Nadalje, u poglavlju 4.3. <i>Prometna povezanost - 4.3.1. Razvijanje prometnog sustava</i> izrijekom je navedeno kako je razvijena prometna infrastruktura među temeljnim pretpostavkama održivog i uravnoteženog razvoja države te da je dobro povezivanje svih dijelova nacionalnog teritorija nužno kako bi transportni sustav bio dostatan za sve gospodarske i socijalne potrebe.

39	podnositelj adresa	Lučka uprava Slavonski Brod
		Šetalište braće Radić 19a, 35 000 Slavonski Brod
		<p>1. Naziv poglavlja: Poglavlje 4.4., „RAZVOJ ENERGETSKOG SUSTAVA, "Proizvodni sustavi", stavci "Prijenosni sustav" i "grafički sustav" Tekst pitanja: Poglavlje 4.4., „RAZVOJ ENERGETSKOG SUSTAVA“, u stavci "Proizvodni sustavi " nije navedeno da je TERMOELEKTRANA - TOPLANA u Luci Slavonski Brod u fazi realizacije odnosno u fazi izrade glavnih projekata i ishođenja građevinske dozvole. Za "TERMOELEKTRANU-TOPLANU" u Luci Slavonski Brod usvojena je Studija o utjecaju na okoliš i ishođena je lokacijska dozvola. U stavci "Prijenosni sustav" nije naveden 400 kV dalekovod koji smo definirali i usvojili kroz Prostorni plan Požeške županije i prostorni plan Brodsko-Posavske županije. Tražimo da se u stavci „Prijenosni sustavi“ navede 400 kV dalekovod koji se proteže od „TERMOELEKTRANE-TOPLANE“ u Luci Slavonski Brod do 400 kV dalekovoda Ernestinovo- Žerjavinec.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća. Strategija određuje dugoročna usmjerenja, a kroz identificirane projekte i aktivnosti te kroz okvir za provedbu utvrđene su prioritetne aktivnosti. Konkretno mjere provedbe Strategije određuju se kroz tri razine prostornih planova te drugim aktima. Nisu, nadalje prihvaćene primjedbe drugih podnositelja kojima je zatraženo uvođenje novog termina u legendu grafičkog prikaza. Naime, u Nacrtu prijedloga Strategije su dane dvije kategorije energetskih građevina: postojeće i lokacije istraživanja. Slijedom tih primjedbi u legendi prikaza 4.9. u Nacrtu konačnog prijedloga Strategije izmijenjen je termin: "Lokacije za istraživanje" u termin: "Potencijalne lokacije", dok će praćenje provedbe biti iskazano u Izvješću o stanju u prostoru. U prikaz je ucrtana trasa dalekovoda Sl. Brod - Žerjavinec.</p>
		<p>2. U stavci "grafički sustavi" 4.9., predmetni lokalitet TERMOELEKTRANE-TOPLANE naveden je kao lokacija za istraživanje što nije točno, budući je ishođena lokacijska dozvola. Tražimo da se u prijedlog Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske, poglavlje 4.4., „Razvoj energetskog sustava“ uvrsti u stavku „Proizvodni sustavi“ da je „TERMOELEKTRANA – TOPLANA“ u Luci Slavonski Brod u fazi realizacije, odnosno u postupku izrade glavnih projekata i ishođenja građevinske dozvole. U „grafičkom sustavu“ 4.9. tražimo da se umjesto lokacije za „istraživanje“ i smještaj TE-TO uvrsti kao „lokacija u fazi realizacije“ TE-TO u Luci Slavonski Brod.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.. U Nacrtu prijedloga Strategije su dane dvije kategorije energetskih građevina: postojeće i lokacije za istraživanje. Slijedom primjedbi drugih podnositelja u legendi prikaza 4.9. u Nacrtu konačnog prijedloga Strategije izmijenjen je termin: "Lokacije za istraživanje" u termin: "Potencijalne lokacije". Praćenje provedbe bit će iskazano u Izvješću o stanju u prostoru.</p>

40	podnositelj	Fond za financiranje razgradnje i zbrinjavanja radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva Nuklearne elektrane Krško
	adresa	Radnička cesta 47, 10 000 Zagreb
		1. 1) U potpoglavlju o Postupanju s otpadom u referencama br. 77 i 79 (Strategija zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva) upisan je krivi broj Narodnih novina sto je potrebno ispraviti. Strategija je objavljena 27. listopada 2014. u NN br. 125/2014.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE		Prihvaća se.
		2. Pasus na str 90: <i>"Zbrinjavanje radioaktivnog i nuklearnog otpada dio je zasebnog nacionalnog i zakonskog okvira EU -a na temelju kojega je donesena Strategija zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva"</i> ⁷⁷ (Strategija zbrinjavanja RAO). RH ima obvezu zbrinuti: radioaktivni otpad, iskorištene izvore ionizirajućeg zračenja (koje se primjenjivalo tijekom 60 godina u medicini, industriji, znanosti, vojnoj i javnoj upotrebi) i istrošenog nuklearnog goriva koji su nastali u državi, a sukladno međunarodno preuzetim obvezama ⁷⁸ , i skladištenje polovice radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva nastalog radom NE Krško." ima više nejasnoća i netočnosti. Primjerice spominje se pojam "nuklearni otpad" koji ne postoji niti se kao takav koristi u stručnoj literaturi te se tvrdi da je u Hrvatskoj nastalo istrošeno nuklearno gorivo što nije istina. U RH nastaju samo institucionalni radioaktivni otpad i iskorišteni izvori, ali je Hrvatska u obvezi osigurati zbrinjavanja polovice radioaktivnog otpada i istrošenoga nuklearnog goriva iz NE Krško sukladno Međudržavnom ugovoru na koji se poziva u ref. br. 78. Predlažemo da se tekst pasusa zamijeni sljedećim: <i>"Zbrinjavanje radioaktivnog otpada dio je zasebnog nacionalnog i EU zakonodavnog okvira na temelju kojeg je donesena Strategija zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva"</i> ⁷⁷ (Strategija zbrinjavanja RAO). RH ima obvezu zbrinuti: radioaktivni otpad i iskorištene izvore ionizirajućeg zračenja (koji su nastali u proteklih 60 godina u medicini, industriji, znanosti, vojnoj i javnoj upotrebi u Hrvatskoj) te osigurati zbrinjavanje polovice radioaktivnog otpada i istrošenoga nuklearnog goriva nastalih radom i razgradnjom NE Krško sukladno Međudržavnom ugovoru ⁷⁸
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE		Prihvaća se.
		3. U Ref. br. 78 potrebno je naznačiti da se "NN 125/2014" odnosi na Strategiju. Tu referencu treba nadopuniti Zakonom o radiološkoj i nuklearnoj sigurnosti (NN 141/13 i 39/15) kojim su u naše zakonodavstvo prenesene obveze iz Direktive 2011/70/Euratom.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE		Prihvaća se.
		4. U drugom i trećem pasusu na str. 91. u dijelu u kojemu se govori o uspostavi Centra za zabrinjavanje RAO u Hrvatskoj u skladu s obvezama iz Direktive 2011/70/Euratom i Strategijom zbrinjavanja RAO treba izbrisati dio koji se odnosi na skladište istrošenoga nuklearnog goriva, jer će se isto u dogovoru sa Slovenskom stranom graditi na lokaciji NE Krško.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE		Daje se pojašnjenje.
		Navedeni tekst nalazi se u poglavlju Stanje i procesi i opisuje dosadašnje aktivnosti i postavke zakonodavnog i strateškog okvira.

	<p>5. Smatramo da se istraživanja pogodne lokacije za odlagalište NSRAO koja su započeta 1979. u tadašnjoj SFRJ te istraživanja provedena devedesetih godina 20. stoljeća u Hrvatskoj ne mogu referencirati samo Posebnim izdanjem APO-Novosti. O tim je istraživanjima izrađen cijeli niz studija (popis dijela studija poslan je izrađivaču u veljači 2015. godine) te je isto potrebno naglasiti. Predlažemo navesti najvažnije reference.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Radi se o vrijednom popisu - 77 specijalističkih stručnih studija izrađenih za potrebe uspostave odlagališta nisko i srednje radioaktivnog otpada iz NE Krško, koje su značajne za daljnja istraživanja i razmatranja lokacije centra za zbrinjavanje radioaktivnog otpada. Međutim, da bi se Strategijom dala detaljnija usmjerenja koja bi se nadogradila na zakonski okvir i postojeće strateške dokumente nužno je ista postaviti kroz zahtjeve nadležnog resora.</p>
	<p>6. 2) U Popisu izvora - Zakoni i propisi potrebno je dodati Zakon o radiološkoj i nuklearnoj sigurnosti (NN br. 141/13 i 39/15) te Zakon o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije o uređenju statusnih i drugih pravnih odnosa vezanih uz ulaganje, iskorištavanje i razgradnju Nuklearne elektrane Krško (NN - MU br. 9/02).</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Oba su zakona navedena u Popisu izvora, Zakoni i propisi</p>

41	podnositelj	Gospodarsko interesno udruženje za proizvodnju, preradu i promet mineralnih sirovina
	adresa	Ivekovićeve stube 9, 10 000 Zagreb
		<p>1. kao gospodarsko interesno udruženje koje objedinjuje proizvođače i prerađivače mineralnih sirovina, na Vaše traženje očitujemo se na Nacrt prijedloga strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske kako slijedi:</p> <p>S obzirom da Nacrt prijedloga strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske samo spominje mineralne sirovine predlažemo da se održivo gospodarenje mineralnim sirovinama detaljnije obradi strategijom.</p> <p>Ovime bi se unaprijed definirali prostori na kojima je moguće istraživanje i eksploatacija mineralnih sirovina, a gdje nema interesa ostalih korisnika prostora, te će to služiti kao podloga za izradu državnog prostornog plana, u dijelu koji će obraditi gospodarenje mineralnih sirovina.</p> <p>Molimo Vas da nas uključite u samu detaljniju obradu ovog poglavlja za koji smatramo da je vrlo važno osobito iz razloga što je to zadiranje u sam prostor a ima i iznimno važan gospodarski značaj za državu.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske je usmjeravajući dokument, među ostalim za izradu Državnog plana prostornog razvoja kojim će se utvrditi i uskladiti interesi korisnika prostora. Po donošenju Odluke o izradi DPPR-a, resori i javnopravna tijela biti će pozvani na dostavu zahtjeva i podataka za izradu DPPR-a te će isti služiti kao podloga za njegovu izradu.</p> <p>Podpoglavlje 4.5.5. Održivo gospodarenje mineralnim sirovinama utvrđuje prostorne aspekte kojima se trebaju rukovoditi postupci prostornog planiranja u utvrđivanju lokacija i granica novih eksploatacijskih polja, uz navod da ih treba pažljivo planirati u odnosu na udaljenosti od postojećih građevina, granica građevinskih područja naselja, turističkih zona, gospodarskih zona, rekreacijskih zona i zona posebne namjene te utvrđenih koridora infrastrukture, uzimajući u obzir vrstu mineralne sirovine i način njezina pridobivanja. Posebnu pažnju treba posvetiti odnosu prema krajobrazu i vizurama.</p>

42	podnositelj	Sveučilište u Zagrebu, Agronomski fakultet
	adresa	Svetošimunska 25, 10 000 Zagreb
	<p>1. Naziv poglavlja: 1.2.4. Krajobraz Tekst pitanja: (1) Krajobraz je osnovni životni, identitetski i gospodarski resurs države – ograničen je, potrošiv i neponovljiv. (str. 24)</p> <p>Primjećujemo da se krajobraz u ovom dokumentu definira na veoma sličan način na koji se prostor definirao u Strategiji prostornog uređenja Republike Hrvatske (1997, str. 11). Načelno se slažemo da se prostor i krajobraz mogu poistovjetiti, te podržavamo stav iz SPRRH (str. 26) Cijeli prostor Hrvatske je krajobraz – jednako na kopnenoj površini (landscape) kao i na morskoj (seascape) – te ga se mora doživljavati kao dobro od najvećeg nacionalnog interesa.</p> <p>No prema našem poimanju, niti krajobraz niti prostor nisu ograničeni, a kamoli potrošivi. Krajobraz je sustav koji, kao ni prostor, nema granica, i koji se neprestano mijenja pod utjecajem čovjekovih djelatnosti u prostoru i/ili prirodnih čimbenika, te njihovih međusobnih interakcija. Te promjene se mogu procijeniti kao pozitivne ili negativne u odnosu na nešto/prema nečemu. Dapače, ista promjena se s jednog aspekta može procijeniti kao pozitivna, a za nešto drugo negativna. Ako su čak i samo negativne, to ne znači da će krajobraz nestati, „potrošiti se“, već će samo promijeniti oblik, vrijednost i funkciju.</p> <p>Stoga predlažemo da se izraz preformulira u: Krajobraz je osnovni životni, identitetski i gospodarski resurs države – njegove su vrijednosti (prirodne, kulturne, ambijentalne, društvene, vizualne...) ograničene i potrošive.</p>	
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se.	
	<p>2. Naziv poglavlja: 1.2.4. Krajobraz Tekst pitanja: Krajobrazi u Hrvatskoj štite se Zakonom o zaštiti prirode i Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. (str.26) Obzirom na gore navedeno, i vodeći se Konvencijom o europskim krajobrazima, smatramo da je pristup zaštiti krajobraza koji se temelji na izdvajanju pojedinih krajobraza iznimne prirodne ili kulturne vrijednosti nedostatan, jer ne obuhvaća sve krajobraze sa svim vrijednostima i potencijalima, ali i zbog ograničenja propisanih Zakonima, neprilagodljiv sustavu prostornog uređenja. Koncept vrijednosti krajobraza prezentiran je na način da ga se poistovjećuje sa već zaštićenim prostorima, dok je sve izvan tih granica manje vrijedno. Ako neka kvaliteta krajobraza i nije identificirana, prepoznata, istražena, ili ako ima manji kapacitet prezentacije nekih poželjnih obilježja, to ne znači kako je manje vrijedna.</p> <p>Stoga predlažemo da se umjesto opisa pojedinih tipova krajobraza na općoj razini, bez jasnog obrazloženja navođenja istih, radije daju preporuke za implementaciju optimizacijskih postupaka krajobraznog planiranja, koje obuhvaća sve segmente zaštite i potencijala krajobraza, u sustav prostornog planiranja na način opisan u poglavljima 4.1.5. i 4.1.8. (str 126, SPRRH) "Prilikom izrade planske dokumentacije namjene treba odrediti po modelu pogodnosti". Naime, modeliranje pogodnosti prostora je optimizacijski postupak krajobraznog planiranja čija je upravo uloga indirektna zaštita svih kvaliteta krajobraza kroz optimizaciju odluka u prostornim planovima.</p>	

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Potpoglavlje 1.2.4. opisuje zatečeno stanje i procese, dok se podpoglavljem 4.2.4. Afirmacija obilježja i vrijednosti krajobraza daju preporuke strateške razine za implementaciju postupaka krajobraznog planiranja, ponajprije prepoznavanjem i ocjenom karaktera krajobraza unutar nacionalnog teritorija i usmjeravanjem planiranja i upravljanja prostorom.</p>
	<p>3. Naziv poglavlja: 4.2.4. Afirmacija obilježja i vrijednosti krajobraza Tekst pitanja: Kao primjedbu na nužnost osiguravanja odgovarajuće naobrazbe stručnjaka za izradu krajobraznih podloga moramo Vas podsjetiti da na Sveučilištu u Zagrebu postoji Studij krajobrazne arhitekture kojem je svrha obrazovanje stručnjaka u području planiranja, oblikovanja i upravljanja krajobrazima. To podrazumijeva i obuhvaća zaštitu krajobraza, očuvanje i unaprjeđenje prirodnoga i kulturnog naslijeđa, zaštitu prirodnih resursa i kulturne baštine racionalnim korištenjem zemljišta, zaštitu i obnovu povijesnih perivoja te, organizaciju, oblikovanje i gradnju novih krajobraza. Studij je interdisciplinaran, napose u organizaciji nastave, a u provedbi nastavnog programa sudjeluju profesori s više fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (Arhitektonski fakultet, Filozofski fakultet, Geodetski fakultet, PMF; biološki odsjek, geografski odsjek, Šumarski fakultet). Također, moramo naglasiti da krajobrazna arhitektura, tj. struka čiji je osnovni i jedini predmet interesa krajobraz te njegova zaštita, oblikovanje i planiranje i koja se razvija na načelima interdisciplinarnosti, postoji kako u svijetu tako i u Hrvatskoj već jako dugo. U smislu navedenoga smatramo pogrešnim ignorirati postojanje naobrazbe stručnjaka u jednom strateškom prostornom dokumentu.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>U podpoglavlju 4.2.4. Afirmacija obilježja i vrijednosti krajobraza briše se navod o potrebi osiguravanja odgovarajuće naobrazbe s obzirom da ista postoji. U podpoglavlju 5.2.7. Preporuke za daljnja istraživanja i unapređivanja sustava, navedena je potreba suradnje sa znanstvenom i stručnom zajednicom vezane uz daljni razvoj metoda, kriterija i standarda prostornog planiranja i praćenja stanja u prostoru, čime su obuhvaćene sve aktivnosti značajne za unapređivanje kvalitete planiranja</p>
	<p>4. Naziv poglavlja: 4.2.4. Afirmacija obilježja i vrijednosti krajobraza Tekst pitanja: Hrvatska, kao potpisnica Konvencije o europskim krajobrazima, ima obvezu provođenja svih krajobraznih politika; zaštite, planiranja i upravljanja krajobrazom. Izrada Krajobraznog atlasa RH, koji bi obuhvaćao Krajobraznu osnovu Hrvatske na državnoj i regionalnoj razini te Atlas iznimnih krajobraza, instrument je kojim se mogu ostvariti ciljevi politike upravljanja krajobrazom, te djelomično, kroz standardizacijski pristup, politike zaštite krajobraza u čemu se opet može primijetiti da se koncept vrijednosti krajobraza poistovjećuje sa onim što je zaštićeno, dok je sve izvan njih manje vrijedno. Važno je naglasiti da je to samo jedan od brojnih instrumenata provedbe krajobraznih politika zaštite, planiranja i upravljanja krajobrazom, te time ta aktivnost samo djelomično doprinosi jednom od strateških usmjerenja prostornog razvoja; afirmaciji obilježja i vrijednosti krajobraza.</p> <p>Tim pristupom politika planiranja krajobraza, koja obuhvaća sve segmente zaštite i uočavanja potencijala krajobraza, nije niti jednim instrumentom implementirana u sustav prostornog uređenja. Naime kroz provedbu politike planiranja i uključivanje instrumenata kojima se omogućava njena primjena u sustavu prostornog uređenja može se postići očuvanje svih kvaliteta krajobraza. Stoga predlažemo da se sa ciljem postizanja afirmacije obilježja i vrijednosti krajobraza, osim prijedloga izrade Krajobraznog atlasa RH, navedu i ostali instrumenti za provedbu krajobraznih politika.</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>U usmjerenju 4.2.4. se osim projekta Krajobraznog atlasa RH kao temeljnog koraka navodi i izrada smjernica za detaljniju karakterizaciju i detaljnija istraživanja pri čemu se osim iznimno vrijednih (zaštićenih) krajobraza ravnopravno sagledavaju svi krajobrazi, s naglaskom na krajobrazima visoke osjetljivosti, urbanim krajobrazima u kojima su promjene najbrže te prostorima degradiranih krajobraza.</p>
	<p>5. Naziv poglavlja: Proces i metodologija izrade Tekst pitanja: Unatoč čestim napomenama o usklađivanju SPRRH i SPUO-a, odnosno implementacije smjernica SPUO-a u Nacrt SPRRH, nije uočeno horizontalno povezivanje ta dva dokumenta. U SPRRH, poglavlje Proces i metodologija izrade se navodi Usporedno je započeo i proces analize i ocjene stanja pojedinih prostornih sustava i ključnih procesa u prostoru, kao i postupak strateške procjene utjecaja na okoliš, u skladu s posebnim propisima. (str 8, SPRRH). Stoga, smatramo da bi se prije donošenja konačnog prijedloga SPRRH i izrade Izvješća o provedenoj strateškoj procjeni trebalo izvršiti jasno i transparentno horizontalno povezivanje dvaju dokumenata na način da se naglasi koje su smjernice iz SPUO implementirane u SPRRH, sa ciljem postizanja održivog prostornog razvoja, tj. onog koji zadovoljava zaštitno okolišne zahtjeve.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>U tijeku izrade Nacrta prijedloga Strategije prostornog razvoja upućenog u savjetovanje, a na temelju Strateške studije i mišljenja povjerenstva, mjere SPUO implementirane su u sam Nacrt prijedloga. Sažeti prikaz načina na koji su rezultati strateške studije, mišljenja tijela i/ili osoba iz članka 15. stavka 2. Uredbe, primjedbe, prijedlozi i mišljenja javnosti uzeti u obzir odnosno razmotreni bit će sastavni dio Izvješća o provedenoj strateškoj procjeni, sukladno čl. 19. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš (NN 64/08)</p>

43	podnositelj	Hrvatska komora arhitekata
	adresa	Ulica grada Vukovara 271/II, 10 000 Zagreb
		<p>1. Odbor za urbanizam Hrvatske komore arhitekata (OU) raspravljao je na svojoj X. sjednici o Nacrtu prijedloga Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske (u nastavku: Strategija).</p> <p>OU smatra da se radi o vrlo kvalitetnom i iscrpnom materijalu, te se slaže sa temeljnim postavkama, razvojnim prioritetima i strateškim usmjerenjima ovog dokumenta. S ciljem dodatnog podizanja razine kvalitete ovog strateškog dokumenta, OU predlaže sljedeće:</p> <p>UVRSTITI PRIKAZ / POPIS TEMELJNIH STRATEŠKIH TOČAKA PROSTORNOG RAZVOJA</p> <p>Vežano za točku 3. Polazišta koncepcije prostornog razvoja, korisno bi bilo na kraju dokumenta dati svojevrsni rezime, kao odgovor na spomenute točke iz polazišta. Time bi se jasno i nedvojbeno naglasile osnovne strateške točke prostornog razvoja Države, koje bi bile preporuka za provedbu kroz Državni plan prostornog razvoja (DPPR). Na taj bi se način premostio, možda preveliki, međuprostor između usmjerenja Strategije i konkretnosti provedbenog dokumenta DPPR-a.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Ad 1) Temeljne strateške točke prostornog razvoja iz primjedbe dane su u tablici 3.1. PROCIJENJENI UTJECAJ USMJERENJA NA OSTVARIVANJE POSTAVKI KONCEPCIJE.</p> <p>Ad 2) Strategija je koncipirana na način da su poglavlja (1.-5.) horizontalno povezana te su usmjerenja oslonjena na ostala poglavlja i kumulativno predstavljaju polazište za izradu DPPR-a. Npr. dosegnuti stupanj razvoja sustava prostornog uređenja i svi važeći prostorni planovi županijske i lokalne razine, istaknuti u poglavlju 1. kao uporišna vrijednost, također predstavljaju jedno od polazišta za izradu DPPR-a.</p>
		<p>2. DODATNO NAGLASITI USMJERAVAJUĆI KARAKTER STRATEGIJE</p> <p>Iako je nedvojbeno činjenica da je Strategija dokument koji usmjerava prostorni razvoj Države, smatramo da bi tu činjenicu bilo korisno dodatno naglasiti. Navedeno se posebno odnosi na kartografske prikaze, koji se često, zbog svoje temeljne karakteristike - jasnoće i razumljivosti, čitaju doslovno, ne ostavljajući prostor za fleksibilnost i interpretaciju.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja, u Nacrt konačnog prijedloga Strategije je dodana napomena: "S obzirom na mjerilo prikaza, različita mjerila i godine izvora podataka te usmjeravajući karakter Strategije, koja sadrži osnovu i organizaciju prostornog razvoja, svi su prikazi shematizirani i iz njih se ne povlače detaljne lokacije prikazanih sadržaja."</p> <p>Polazeći od zakonske definicije Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske kao temeljnog državnog dokumenta za usmjerenje razvoja u prostoru koji se provodi koordiniranim djelovanjem brojnih dionika prostornog razvoja, dokument je koncipiran kao osnovni okvir kojim se kroz postavljene prioritete usmjeravaju buduće planerske aktivnosti na tri razine prostornog planiranja (državnu, županijsku, lokalnu) i aktivnosti provedbe, pri čemu su posebno prepoznate teme koje je moguće dijelom financirati sredstvima EU.</p>
		<p>3. DATI KONRETNJE SMJERNICE ZA PREVENCIJU NEZAKONITE IZGRADNJE</p> <p>Vežano za nezakonitu izgradnju, smatramo da je educiranje javnosti, koje je navedeno kao preventivni oblik djelovanja, nedostavno, te bi bilo uputno dopuniti prijedloge, odnosno predložiti metode za prevenciju nezakonite izgradnje.</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Vrsnoća prostornog planiranja i razvoj sustava njenog prepoznavanja, edukacija javnosti, unapređivanje participacijskih modela i provedba inspekcijskog nadzora s jedne strane te postupci vezani uz urbanu sanaciju prostora nezakonite gradnje s druge strane, čine spektar aktivnosti vezanih uz nezakonitu gradnju, predloženih Strategijom.</p>
	<p>4. POJAČATI ZNAČAJ "Arhitektonske politike Republike Hrvatske 2013.-20120., Apolitika, Nacionalne smjernice za vrsnoću i kulturu građenja"</p> <p>OU smatra da bi bilo potrebno dodatno naglasiti da je vrsnoća izgrađenog prostora opći interes koji se osigurava kroz provedbu navedenog dokumenta, te bi u tom smislu trebalo provedbu navedenog dokumenta uvrstiti u popis temeljnih strateških točaka prostornog razvoja (vezano za točku 1).</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Opis glavnih ciljeva i tematskih područja dokumenta Arhitektonske politike Republike Hrvatske 2013.-20120., Apolitika, Nacionalne smjernice za vrsnoću i kulturu građenja, sastavni je dio podpoglavlja 1.2.3. Kultura građenja, uređivanja i oblikovanja prostora u u poglavlju 1. Uporišne vrijednosti.</p>
	<p>5. Unatoč čestim napomenama o usklađivanju SPRRH i SPUO-a, odnosno implementacije smjernica SPUO-a u Nacrt SPRRH, nije uočeno horizontalno povezivanje ta dva dokumenta. U SPRRH, poglavlje Proces i metodologija izrade se navodi Usporedno je započeo i proces analize i ocjene stanja pojedinih prostornih sustava i ključnih procesa u prostoru, kao i postupak strateške procjene utjecaja na okoliš, u skladu s posebnim propisima. (str 8, SPRRH).</p> <p>Stoga, smatramo da bi se prije donošenja konačnog prijedloga SPRRH i izrade Izvješća o provedenoj strateškoj procjeni trebalo izvršiti jasno i transparentno horizontalno povezivanje dvaju dokumenata na način da se naglasi koje su smjernice iz SPUO implementirane u SPRRH, sa ciljem postizanja održivog prostornog razvoja, tj. onog koji zadovoljava zaštitno okolišne zahtjeve.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>U tijeku izrade Nacrta prijedloga Strategije prostornog razvoja upućenog u savjetovanje, a na temelju Strateške studije i mišljenja povjerenstva, mjere SPUO implementirane su u sam Nacrt prijedloga. Sažeti prikaz načina na koji su rezultati strateške studije, mišljenja tijela i/ili osoba iz članka 15. stavka 2. Uredbe, primjedbe, prijedlozi i mišljenja javnosti uzeti u obzir odnosno razmotreni bit će sastavni dio Izvješća o provedenoj strateškoj procjeni, sukladno čl. 19. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš (NN 64/08)</p>

	<p>6. 1.2.4. Krajobraz Tekst pitanja: (1) 1.2.4. Krajobraz (1) Krajobraz je osnovni životni, identitetski i gospodarski resurs države – ograničen je, potrošiv i neponovljiv. (str. 24)</p> <p>Primjećujemo da se krajobraz u ovom dokumentu definira na veoma sličan način na koji se prostor definira u Strategiji prostornog uređenja Republike Hrvatske (1997, str. 11). Načelno se slažemo da se prostor i krajobraz mogu poistovjetiti, te podržavamo stav iz SPRRH (str. 26) Cijeli prostor Hrvatske je krajobraz – jednako na kopnenoj površini (landscape) kao i na morskoj (seascape) – te ga se mora doživljavati kao dobro od najvećeg nacionalnog interesa.</p> <p>No prema našem poimanju, niti krajobraz niti prostor nisu ograničeni, a kamoli potrošivi. Krajobraz je sustav koji, kao ni prostor, nema granica, i koji se neprestano mijenja pod utjecajem čovjekovih djelatnosti u prostoru i/ili prirodnih čimbenika, te njihovih međusobnih interakcija. Te promjene se mogu procijeniti kao pozitivne ili negativne u odnosu na nešto/prema nečemu. Dapače, ista promjena se s jednog aspekta može procijeniti kao pozitivna, a za nešto drugo negativna. Ako su čak i samo negativne, to ne znači da će krajobraz nestati, „potrošiti se“, već će samo promijeniti oblik, vrijednost i funkciju.</p> <p>Stoga predlažemo da se izraz preformulira u: Krajobraz je osnovni životni, identitetski i gospodarski resurs države – njegove su vrijednosti (prirodne, kulturne, ambijentalne, društvene, vizualne...) ograničene i potrošive.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se.
	<p>7. 4.2.4. Afirmacija obilježja i vrijednosti krajobraza Tekst pitanja: naziv poglavlja ili potpoglavlja: (1) 4.2.4. Afirmacija obilježja i vrijednosti krajobraza</p> <p>Ističe se i nužnost osiguravanja odgovarajuće naobrazbe stručnjaka za izradu krajobraznih podloga/osnova u redovitoj nastavi sveučilišnih studija, na poslijediplomskim specijalističkim studijima i specijalističkim radionicama potičući interdisciplinarnost (str. 134, SPRRH)</p> <p>Odgovarajuća naobrazba stručnjaka za izradu krajobraznih podloga/osnova (i drugih stručnih podloga za analizu, vrednovanje, procjene i planiranje krajobraza) u redovitoj nastavi sveučilišnih studija, na poslijediplomskim specijalističkim studijima i specijalističkim radionicama, a koji potiču interdisciplinarnost POSTOJI, i to već 20 godina (više informacija na web stranicama Agencije za znanost i visoko obrazovanje, www.azvo.hr).</p> <p>OBRAZLOŽENJE</p> <p>Kao primjedbu na nužnost osiguravanja odgovarajuće naobrazbe stručnjaka za izradu krajobraznih podloga moramo naglasiti da krajobrazna arhitektura, tj. struka čiji je osnovni i jedini predmet interesa krajobraz te njegova zaštita, oblikovanje i planiranje, postoji kako u svijetu tako i u Hrvatskoj već jako dugo. Ona se temelji upravo na povezivanju različitih znanja i metoda različitih struka (preko prirodnih i tehničkih do humanističkih, društvenih itd.). Dakle ona je izrasla i dalje se razvija na načelima interdisciplinarnosti, a na temelju njenih znanstvenih i stručnih djelovanja razvijaju se razne meto</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>U podpoglavlju 4.2.4. Afirmacija obilježja i vrijednosti krajobraza briše se navod o potrebi osiguravanja odgovarajuće naobrazbe s obzirom da ista postoji. U podpoglavlju 5.2.7. Preporuke za daljnja istraživanja i unapređivanja sustava, navedena je potreba suradnje sa znanstvenom i stručnom zajednicom vezane uz daljni razvoj metoda, kriterija i standarda prostornog planiranja i praćenja stanja u prostoru, čime su obuhvaćene sve aktivnosti značajne za unapređivanje kvalitete planiranja prostora.</p>
	<p>8. Nacrt prijedloga Strategije prostornog razvoja RH Naziv poglavlja: 2) 4.2.4. Afirmacija obilježja i vrijednosti krajobraza Tekst pitanja: dokument na koji se primjedba odnosi: (1) SPRRH naziv poglavlja ili potpoglavlja: (2) 4.2.4. Afirmacija obilježja i vrijednosti krajobraza</p> <p>Slažemo se sa prijedlogom izrade Krajobraznog atlasa RH kao aktivnosti za afirmaciju obilježja i vrijednosti krajobraza, no važno je naglasiti da je to samo jedan od brojnih instrumenata provedbe krajobraznih politika zaštite, planiranja i upravljanja krajobrazom. Time ta aktivnost samo djelomično doprinosi jednom od strateških usmjerenja prostornog razvoja; afirmaciji obilježja i vrijednosti krajobraza.</p> <p>OBRAZLOŽENJE</p> <p>Hrvatska, kao potpisnica Konvencije o europskim krajobrazima, ima obvezu provođenja svih krajobraznih politika; zaštite, planiranja i upravljanja krajobrazom. Izrada Krajobraznog atlasa RH, koji bi obuhvaćao Krajobraznu osnovu Hrvatske na državnoj i regionalnoj razini te Atlas iznimnih krajobraza, instrument je kojim se mogu ostvariti ciljevi politike upravljanja krajobrazom, te djelomično, kroz standardizacijski pristup, politike zaštite krajobraza u čemu se opet može primijetiti da se koncept vrijednosti krajobraza poistovjećuje sa onim što je zaštićeno, dok je sve izvan njih manje vrijedno. Na taj način politika planiranja krajobraza, koja obuhvaća sve segmente zaštite i uočavanja potencijala krajobraza, nije niti jednim instrumentom implementirana u sustav prostornog uređenja. Naime, ona se smatra „teritorijalnim razvojnim programom a odnosi se na oblike promjena koji mogu predvidjeti nove potrebe</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>U usmjerenju 4.2.4. se osim projekta Krajobraznog atlasa RH kao temeljnog koraka navodi i izrada smjernica za detaljniju karakterizaciju i detaljnija istraživanja pri čemu se osim iznimno vrijednih (zaštićenih) krajobraza ravnopravno sagledavaju svi krajobrazi, s naglaskom na krajobrazima visoke osjetljivosti, urbanim krajobrazima u kojima su promjene najbrže te prostorima degradiranih krajobraza.</p>

44	podnositelj	ADF d.o.o.
	adresa	M. Vrhovca, 47 000 Karlovac
		<p>1. Naziv poglavlja: Infrastrukturni sustavi_Prometna_Željeznička infrastruktura Tekst pitanja: CITATI SPRRH: Str. 72. Stanje željezničke infrastrukture u Hrvatskoj obilježava: • Nedostatak uvjeta za izgradnju ravničarske pruge Rijeka – Zagreb Str. 73. Tablica 2.4. pokazatelji željezničke mreže • 253,87 km1 su dvokolosječne, a 2.350,48 km1 jednokolosječne Str. 137. • Modernizacija postojećih željezničkih pruga... • Projekti/Aktivnosti: o Utvrđivanje koridora za željezničko povezivanje Rijeke sa Zagrebom ... POJAŠNJENJE/PITANJE U tijeku su IV ID PP Karlovačke županije, u dijelu koji se odnosi: - na povezivanje planirane pruge velikih učinkovitosti sa postojećom prugom Zagreb-Rijeka, u području Oštarija, općina Josipdol; - i izmjena koridora „obilaska“ grada Karlovca. U izradi je: SPUO, projekti i investicijske studije (financirano iz EU fondova). Proceduralno, se može desiti da se SPRRH usvoji prije javne rasprave o prijedlogu PPKŽ-a. U tumačenju pojma „modernizacije“ postojeće pruge, moglo bi doći do dvojbe.</p> <p>Molimo pojašnjenje, odnosno dopunu u odnosu na podatak, da nam je većina pruga jednokolosječna, da li je postava drugog kolosjeka modernizacija, ili to mora biti posebno definirano (projektima i planovima) kroz pojam „utvrđivanje koridora za željezničko povezivanje Rijeke sa Zagrebom...“.</p> <p>Na str. 137., grafički je definiran pojam glavne „koridorske“ pruge za međunarodni promet, i u dijelu postojeće pruge Zagreb-Rijeka. Pojasniti pojam „koridorske“ pruge. Pojam ravničarske pruge (str. 72.) je nejasan, Rijeke na nadmorskoj visini cca±0,00 m, i Zagreba na +122 m.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Ad. 1. Da bi se uklonile dvojbe oko značenja termina iz primjedbe u podpoglavljju 4.3.1.2. Razvijanje željezničkog prometa, u tekstu se dopunjava rečenica i glasi: "Za gospodarski razvoj RH bitna je pretpostavka <i>gradnja, rekonstrukcija i modernizacija sustava</i> željezničkog prometa, koju se planira obaviti na najpotrebnijim pravcima i koridorima, u okviru gospodarskih mogućnosti, do 2020. godine. "</p> <p>Ad. 2. Pojam "koridorski" vezan je uz pruge u sklopu mreže europskih pravaca (TEN-T koridore)</p> <p>Ad. 3. Termin je korišten u IZVJEŠĆU O STANJU U PROSTORU REPUBLIKE HRVATSKE 2008.-2012., a podrazumjeva pretežitost vođenja trase.</p>

45	podnositelj	Ekonomski institut
	adresa	Kennedyjev trg 7, 10 000 Zagreb
		<p>1. Naziv poglavlja: 5.2. Koordinacija razvojnih mjera u prostoru Tekst pitanja: Strategija prostornog razvoja (SPR) izrađuje su usporedno s izradom Strategije regionalnog razvoja (SRR) o čemu brine Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU i s izradom objedinjene Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem (SMOOP) o čemu brine Ministarstvo zaštite okoliša i prirode. SPR se preklapa sa SRR na cijelom teritoriju RH, a sa SMOOP u području jadranske NUTS2 regije. U tom spletu okolnosti provedba svake od strategija utječe na provedbu ostale dvije. Provedbe SRR i SMOOP postaju tako vanjskim činiteljima provedbe Strategije prostornog razvoja, što znači da tekst SPR treba dopuniti s (pod)poglavljem koje će razraditi pretpostavke provedbe uvjetovane provedbom SRR i SMOOP. U provedbenom dijelu SPR (Aktijskom planu) treba navesti poslove koordinacije koje će preuzeti provoditelji SPR i zadatke povezivanja s provoditeljima SRR i SMOOP. Kako SRR i SMOOP s današnjim danom (14.7.) još nisu ni započete, SPR će ući u postupak donošenja s nedovoljno informacija o strateškim usmjerenjima i mjerama SRR i SMOOP. Stoga neće biti moguće navesti konkretne poslove koordinacije provedbe pojedinih mjera, ali će s moći odrediti područja mogućih kolizija mjera triju strategija i donijeti odgovarajući naputci provoditelju Strategije prostornog razvoja. SPR treba odrediti i obavezu sudjelovanja provoditelja SPR u radnim tijelima koja izrađuju SRR i SMOOP.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća</p> <p>U podpoglavlju 4.1.5. Održivi razvoj i korištenje obalnog područja, naslov Prostorne strukture i uvjeti korištenja prostora dodaje se tekst: Mjere za integralno upravljanje obalnim područjem razradit će se Strategijom upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem.</p> <p>U poglavlju 5.2.4. Modeli međusektorske suradnje i koordinacije ukazuje se na nužnost međusektorske suradnje: Bliska suradnja javnopravnih tijela i usklađenost sektorskih dokumenata koji pretpostavljaju djelovanje u prostoru ili sadrže teritorijalni aspekt nužni su preduvjeti provedbe ove Strategije.</p> <p>U prvom redu nameće se potreba stalne međusektorske koordinacije tijela i institucija zaduženih za brigu o uporišnim vrijednostima hrvatskog prostora i o njihovu održivom razvoju, posebice u područjima zaštite okoliša i prirode, zaštite kulturnih dobara i prostornog uređenja.</p> <p>Nadalje, nužna je suradnja svih sektora koji u svojoj nadležnosti imaju razvoj društvene infrastrukture, gospodarski razvoj i razvoj svih infrastrukturnih sustava sa sustavom prostornog uređenja, posebno usklađivanjem sektorskih dokumenata s ovom Strategijom i prostornim planovima i aktivnim sudjelovanjem u izradi i donošenju prostornih planova. Stalnu koordinaciju potrebno je uspostaviti i između sustava prostornog uređenja i sustava regionalnog razvoja, radi usklađivanja godišnjih i višegodišnjih razvojnih programa i projekata, osobito onih čiji je cilj poticanje regionalnog razvoja, urbanog razvoja i razvoja područja s posebnim razvojnim izazovima, s ovom Strategijom i prostornim planovima, ali i radi učinkovite provedbe ove Strategije kroz strateške i operativne dokumente, osobito korištenjem sredstava fondova EU i ostalih međunarodnih izvora financiranja za razvoj hrvatskog prostora.</p>

	<p>2. Naziv poglavlja: 5.3. Praćenje provedbe i izvještavanje Tekst pitanja: Usporedna izrada Strategija prostornog razvoja (SPR) Strategije regionalnog razvoja (SRR) i objedinjene Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem (SMOOP) upućuje na važnost institucionalne analize u Strategiji prostornog razvoja. U nacrtu je tek naznačena i treba ju razraditi. Treba pouzdano ocijeniti da li provoditelji (najvećim dijelom MGIPU ali i ostala ministarstva, neka javna poduzeća, te odgovarajuća tijela lokalne i regionalne samouprave) imaju dovoljno odgovarajuće obrazovanih zaposlenika, da li su zaposlenici optimalno raspoređeni i organizirani i da li su odgovarajuće stimulirani ako postižu rezultate. Institucionalna analiza treba pretesti i postojeće administrativne postupke. Analizirati treba i vertikalnu i horizontalnu koordinaciju tijela koja provode mjere. Mjere u Akcijskom planu SPR nije uputno donositi bez prethodne institucionalne analize jer neće biti moguće pouzdano odrediti trajanje mjera, troškove i potrebne izvršitelje. Bez institucionalne analize i uvažavanja njenih rezultata neće biti moguće odrediti ni uspješno praćenje provedbe mjera i vrednovanja rezultata. Bez institucionalne analize triju strategija i koordiniranog donošenja mjera neće biti moguće razlučiti koliko su neki učinak proizvele mjere SPR, a koliko mjere ostalih strategija, da li je došlo do sinergija ili je provedba mjera jedne strategije otežale provedbu mjera ostalih i tako dovela do suboptimalnih ako ne i do ukupno negativnih učinaka.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje</p> <p>U sklopu pripreme Strategije uspostavljena je suradnja s ministarstvima zaduženima za pripremu spomenutih dokumenata, koja su također sudjelovala i u procesu savjetovanja, u cilju otklanjanja mogućih prepreka u provedbi drugih strategija odnosno ostvarenja sinergije.</p>

46	podnositelj	Državna uprava za zaštitu i spašavanje
	adresa	Nehajska 5, 10 000 Zagreb
		<p>1. Vezano uz Nacrt prijedloga Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske, dostavljamo komentare i prijedloge izmjena teksta koje smatramo da je potrebno razmotriti.</p> <p>Također Vas molimo da, s obzirom na izgled teksta i izričaj isti pregledate, te, na mjestima gdje se spominje utjecaj klimatskih promjena, razmotrite mogućnosti spomena utjecaja prostornog planiranja na smanjenje rizika od katastrofa.</p> <p>Kod prijetnja kao što su poplave, suše, ekstremne vremenske pojave, požari, zaslanjivanje tla te potresi i tehničko-tehnološke nesreće (koje se sve redom trenutno obrađuju Procjenom rizika od katastrofa u Republici Hrvatskoj kao prioritetni rizici) odgovorno i educirano prostorno planiranje može uvelike smanjiti rizik od katastrofa. Potrebno je podizati svijest o tome koliko je važno da se čovjek prilagodi okolini koju nastanjuje te živi u skladu s okolišem, ne samo zato što će tako očuvati okoliš već i zato što tako spašava svoj život i imovinu i gradi održivo. Posebno, ako ne možemo učiti od tuđih grešaka i prevenirati nastanak prve katastrofe na nekorn području, moramo učiti od svojih te umjesto periodičnog ulaganja u oporavak istih naselja na istom mjestu kojim prijete iste prijetnje graditi bolja, okolini prilagođena naselja i implementirati naučene lekcije. Ovaj dokument vidimo kao jedan od ključnih instrumenata podizanja svijesti o utjecaju prostornog planiranja na smanjenje rizika do katastrofa.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>U usmjerenju 4.5.1. prilagođavanje klimatskim promjenama ističe se potreba planiranja "sivih" i "zelenih" namjena i mjere provedbe. To npr. u slučaju ekstremnih padalina podrazumijeva tehnička i infrastrukturna rješenja koja će moći u dovoljnoj mjeri ublažiti negativne posljedice (poplave i dr.), dimenzioniranje infrastrukturnih vodova na ekstremne oborine i druge klimatske promjene kao i formiranje upojnih površina, npr. zelene površine u naseljima, javni parkovi i dr.</p> <p>Odgovori na klimatske promjene u urbanim područjima vezani su uz izgradnju zelene infrastrukture, planiranje omjera izgrađenih struktura i prirodnih i ozelenjenih površina, ozelenjavanje klizišta, odgovarajući kapacitet infrastrukture, formiranje akumulacijskih površina s dvojnim režimom korištenja (npr. planiranje rekreacijskih površina koje se aktiviraju kao retencije u slučaju poplava) i sl.</p> <p>Upućuje se i na preispitivanje planiranih namjena prostora u prirodnim poplavnim područjima rijeka na nacionalnoj i regionalnoj razini.</p>
		<p>2. Proces i metodologija izrade str. 8, grafikon, "Indirektno sudjelovanje i po zahtjevu prioriteta" - ubaciti središnje tijelo državne uprave nadležno za poslove civilne zaštite</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>U prikazu 0.1. dodaje se DUZS.</p>
		<p>3. 1.2. Identitet str. 19, "To su pravednost, ravnopravnost, socijalna uključenost, individualnost, participacija, odgovornost, socijalna kohezija, održivi razvoj, zdravlje, suradnja/kooperacija, raznovrsnost, sigurnost." - ubaciti "smanjenje rizika od katastrofa" između riječi "održivi razvoj" i "zdravlje"</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Navedeni pojmovi zbirno obuhvaćaju čitav spektar aktivnosti pri čemu se pod sigurnošću podrazumijeva i predloženi tekst.</p>

	<p>4. 1.4. Međunarodni kontekst str. 30, "RH od 1. srpnja 2013. godine punopravna je članica EU, čime je ostvarena mogućnost, ali i obveza, za korelacijsku primjenu propisa te usklađivanja sa stečevinama EUa. Međunarodna suradnja usmjerena je na EU i Vijeće Europe te na provedbu drugih međunarodnih sporazuma i konvencija kojima se definiraju obveze vezane uz zaštitu prirode i očuvanje bioraznolikosti, zaštitu prirodnih resursa i okoliša, sprečavanje havarija i klimatskih promjena te postupanja s otpadom u slučaju industrijskih incidenata." - ubaciti "i smanjenje rizika od katastrofa" nakon riječi "klimatskih promjena"</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se.
	<p>5. 1.4. Međunarodni kontekst str. 34, poglavlje "Multilateralni odnosi", Organizacija Ujedinjenih naroda - uzeti u obzir i UNISDR (Ured UN-a za smanjenje rizika od katastrofa) te "Sendai okvir za smanjenje rizika od katastrofa (2015.-2030.)" radi tekstova iz okvira kao što je "Encourage the establishment of necessary mechanisms and incentives to ensure high levels of compliance with existing safety-enhancing provisions of sectoral laws and regulations, including those addressing land use and urban planning, building codes, environmental and resource management and health and safety standards, and update them where needed, to ensure an adequate focus on disaster risk management:" koji se odnosi i na prostorno planiranje u službi smanjenja rizika od katastrofa.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća. U podpoglavlju 1.4. Međunarodni kontekst, naslov Multilateralni odnosi odlonak u tekstu mijenja se i glasi : "Među programima i <i>uredima</i> UN-a u RH koji su usko vezani uz prostorni razvoj i prostorno planiranje jesu: Program UN-a za razvoj (UNDP) i Program Ujedinjenih naroda za okoliš (UNEP), odnosno Mediteranski akcijski plan (MAP) osnovan 1975. godine u sklopu UNEP-a, <i>UNISDR (Ured UN-a za smanjenje rizika od katastrofa)</i> ."
	<p>6. 2.3. Stanovanje str. 63, Održivo stanovanje, "Cilj je održivog stanovanja zadovoljavanje potreba i zahtjeva za dulje razdoblje, a to znači da ono mora biti prilagodljivo suvremenom načinu života i potrebama korisnika, kao i njihovim promjenama tijekom vremena." - ubaciti "te otporno na negativne utjecaje prirodnih prijetnji" iza riječi "vremena".</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se.
	<p>7. 2.3. Stanovanje str. 63, "Da bi se uspostavila ravnoteža između ekološke osviještenosti, kvalitete življenja i tehnološkog napretka te razvoja novih materijala i sustava, nužna je promjena načina na koji gradimo i na koji živimo:" - ubaciti "smanjenja rizika od katastrofa" iza riječi "osviještenosti"</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se.
	<p>8. 2.6. Pritisци na prostor, 2.6.2. Antropogeni utjecaji str. 85, Nezakonita gradnja, "Nezakonita gradnja agresivan je čin koji poništava svrhu planiranja narušavanjem postojeće vrijednosti prostora, opterećivanjem infrastrukture, te onemogućavanjem planiranog razvoja." - ubaciti "povećavanjem rizika od katastrofa" iza riječi "infrastrukture"</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se.

	<p>9. 3. Polazišta i koncepcija prostornog razvoja str. 109, "8 aktivna prilagodba dinamici promjena jačanjem kapaciteta hrvatskog prostora i sustava prostornog uređenja za prilagodbu posljedicama klimatskih promjena, društvenim promjenama, gospodarskim trendovima i tehnološkom napretku." - ubaciti "smanjenje rizika od katastrofa" nakon riječi "promjenama"</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se.
	<p>10. 4. Prioriteti i strateška usmjerenja prostornog razvoja str. 126, 4.1.8. Odmjereno korištenje prostora, "Zato je važna uloga dobrih prostorno planerskih praksa za unapređenje razmještaja ljudi te korištenje prirodnih resursa koje najbolje služi nacionalnoj konkurentnosti, održivosti i visokoj kvaliteti života vodeći pri tom računa o utjecaju na biološku ravnotežu i kvalitetu okoliša." - ubaciti "smanjenju rizika od katastrofa" iza riječi "održivosti"</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se.
	<p>11. 4.5. Otpornost na promjene str. 149, 4.5.1. Prilagođavanje klimatskim promjenama - ubaciti u naslov "i smanjenje rizika od katastrofa" iza riječi "promjenama"</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Ne prihvaća se. Smanjenje rizika od katastrofa sastavni je dio predložene politike odgovora na klimatske promjene.
	<p>12. 4.5. Otpornost na promjene str. 150, predlažemo da se tekst koji se odnosi na smanjenje rizika od poplava i tekst koji se odnosi na smanjenje rizika od suša revidiraju i da se izdvoji poglavlje iz kojeg je razvidno da je potrebno i daleko isplativije i održivo infrastrukturu za smanjenje rizika od jedne katastrofe koristiti kako bi se smanjio rizik od nastanka druge te tako korištenjem resursa (vode) nastalih tijekom poplava ili kod velike količine padalina spriječiti nastanak suše i obrnuto. Na taj način se razvijamo održivo i živimo u skladu s okolišem i uvjetima u kojima se nalazimo te se prilagođavamo promjenama koje tek očekujemo.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se.
	<p>13. 4.5. Otpornost na promjene str. 151, Projekti/Aktivnosti - ubaciti ".Izrada Procjene rizika od katastrofa u Republici Hrvatskoj kao podloge za izradu Strategije za smanjenje rizika od katastrofa koja će navesti sve prioritetne aktivnosti na smanjenju rizika od katastrofa na najrizičnijim područjima u Republici Hrvatskoj kao i utjecaj klimatskih promjena na rizike."</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se. U podpoglavlju 4.5.1. Prilagođavanje klimatskim promjenama, dodaje se aktivnost: Izrada Procjene rizika od katastrofa u Republici Hrvatskoj

47	podnositelj	Hrvatske autoceste d.o.o.
	adresa	Širolina 4, 10 000 Zagreb
		1. Mreža autocesta na prikazu 4.5. "Cestovni promet" je izrađena u skladu s razvojnim planom Hrvatskih autocesta, te na istu nema primjedbi.
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se.
		2. Predlažemo da se na prikazu 2.19. "Hrvatska i glavni europski prometni pravci" osim sažete "core" mreže prikaže i opsežna varijanta mreže tj. "comprehensive" mreža, čiji prikaz dostavljamo u prilogu. Navedena mreža dostupna je na web stranici: http://ec.europa.eu/transportlinfrastructure/tentec/tentec-portal/site/en/maps.html .
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća. Dodaje se detaljniji prikaz užeg područja.
		3. Obzirom da je mreža autocesta u Republici Hrvatskoj vrlo razgranata, te time povezuje sve dijelove Hrvatske i da svojim kapacitetima udovoljava potrebama sadašnjeg i planiranog prometa za buduće razdoblje, smatramo da nema potrebe za planiranje tako razgranate mreže brzih cesta kako je prikazana na prikazu 4.5. "Cestovni promet". Brza cesta je poslije autoceste najviši rang prometnice i po kapacitetima gotovo jednaka kao autocesta. Da bi se dostigla potrebna razina prometa moraju se razviti "generatori" prometa. Takav potencijal je trenutno vidljiv jedino na "Podravskom" koridoru, te u okolici četiri najveća regionalna središta RH, a i na tim pravcima se očekuje dostizanje kritične razine prometa za brzu cestu tek kroz koje desetljeće. Stoga predlažemo da se mreža ucrtanih brzih cesta reducira na način da se iz navedenog prikaza izostave slijedeće brze ceste: - BiH - Knin - Šibenik, - Josipdol - Plaški - Slunj - Glina - Petrinja, - Republika Mađarska - Virovitica - Daruvar - Pakrac - Gradiška - s odvojkom za Kutinu, - Valpovo - Našice - Požega - Gradiška
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Ne prihvaća se. S obzirom da je u poglavlju 2. Stanje i procesi u prostoru, podpoglavlje 2.5. Infrastrukturni sustavi, naslov Cestovna infrastruktura ustanovljeno: 'Osnovna prostorno razvojna obilježja cestovne infrastrukture u Hrvatskoj pokazuju određene slabosti: - u dinamici izgradnje brzih i drugih državnih cesta u funkciji uspostave cjelovitog sustava cestovne mreže...', a u poglavlju 4. Prioriteti i strateška usmjerenja prostornog razvoja, podpoglavlju 4.3.1.1. Razvijanje cestovnog prometa određeno: 'Potrebno je dovršiti izgradnju autocesta, a mrežu državnih, županijskih i lokalni cesta dalje razvijati: polu- autoceste i brze cesta na osnovnim međudržavnim magistralnim prometnim pravcima unutar glavnih koridora. Nastaviti s pripremama za izgradnju alternativnih brzih cesta i drugih suvremenih cestovnih veza i unutar ostalih prometnih koridora države.' razvidno je da mreža brzih cesta u prikazu 4.5. CESTOVNI PROMET proizlazi iz analize stanja i usmjerenja određenih Strategijom.

48	podnositelj	Hrvatska mreža za ruralni razvoj - HMRR
	adresa	Lj. Posavskog 2/4, 10 000 Zagreb
	1.	<p>Želimo dati svoj doprinos za Nacrt prijedloga Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske koji se odnosi na dio 4.1.4. Unapređivanje vitalnosti i privlačnosti ruralnog prostora.</p> <p>U Belom Manastiru 16. - 18. travnja 2015. održan je prvi Hrvatski ruralni parlament (HRP) na kojem je sudjelovalo 228 predstavnika različitih skupina dionika ruralnog razvoja u Hrvatskoj. Događaj je organizirala Hrvatska mreža za ruralni razvoj - HMRR u suradnji s Udrugom za kreativni razvoj Slap iz Osijeka, Gradom Beli Manastir i LAG-om Baranja. HRP je označio početak procesa promišljanja, rasprave i dogovaranja zajedničkog puta prema održivoj budućnosti ruralne Hrvatske.</p> <p>Na Parlamentu smo započeli s izradom Deklaracije, a nakon provedenih rasprava konačni tekst Deklaracije usvojio je Upravni odbor HMRR-a na svojoj 28. sjednici održanoj 7. srpnja 2015.</p> <p>Deklaracija sadrži poruke i prijedloge koje sudionici upućuju donositeljima odluka na europskoj, nacionalnoj i na regionalnim razinama te smatramo kako bi ju bilo vrijedno uvrstiti u Nacrt prijedloga Strategije.</p> <p>DEKLARACIJA prvog Hrvatskog ruralnog parlamenta održanog u Belom Manastiru 16.-18. travnja 2015.</p> <p>Ova deklaracija sadrži poruke i prijedloge koje udruge, stručne i znanstvene organizacije koje se bave ruralnim razvojem, LAG-ovi, obiteljska poljoprivredna gospodarstva, jedinice lokalne samouprave, mikro-, mali i srednji poduzetnici, obrtnici i drugi dionici ruralnog razvoja u Hrvatskoj okupljeni na prvom Hrvatskom ruralnom parlamentu upućuju donositeljima odluka na europskoj, nacionalnoj i na regionalnim razinama.</p> <p>Imajući u vidu probleme s kojima su suočena ruralna područja Hrvatske:</p> <ul style="list-style-type: none"> – smanjenje broja stanovnika, a posebno odljev mladog stanovništva, – neravnomjernu razvijenost i kontinuirano razvojno zaostajanje ruralnog područja, – sve veću razliku u kvaliteti života između ruralnih i urbanih / urbaniziranih područja, – neiskorišteno poljoprivredno zemljište i rascjepkan poljoprivredni posjed, – neprepoznate, zanemarene, zapuštene i nepovezane razvojne resurse ruralnog prostora, – polazeći od ocjene da ruralni razvoj nije sveobuhvatno i dovoljno kvalitetno pozicioniran u okviru gospodarskog i društvenog razvoja Hrvatske – u politikama, strategijama, programima i propisima te od potrebe da se rješavanju problema zadržavanja mladih u ruralnom prostoru pristupi sustavno i koordinirano, uz ohrabrivanje kreativnih pristupa zapošljavanju i uklanjanje prepreka na svim razinama, zalažemo se za sljedeće ključne pomake: – osiguranje međusektorske suradnje i partnerstva u procesima odlučivanja na svim razinama, uvažavanje razlika u potrebama, stanju i razvojnim potencijalima ruralnih prostora Hrvatske pri rješavanju pitanja ruralnog razvoja – – osiguranje stalne pomoći i podrške za razvoj sposobnosti dionika ruralnog razvoja za aktivno uključivanje u procese osmišljavanja i provedbe lokalnih razvojnih planova i strategija. <p>Rješenje zapošljavanja mlađeg stanovništva u ruralnom prostoru treba tražiti na područjima novih djelatnosti koje se snažno oslanjaju na lokalne potencijale uključujući lokalnu radnu snagu, lokalni kulturni identitet, tradiciju, resurse i potrebe zajednice. Široke mogućnosti pružaju područja eko-socijalne ekonomije, informacijskih tehnologija, društvenih inovacija, kreativnih i kulturnih industrija koja nude zaposlenost lokalnog karaktera, motiviraju primjenu svježih zamisli i pristupa te otvaraju prostor za afirmaciju mladih talenata. Treba razviti sustave podrške koji će</p>

osigurati kvalitetnu međusektorsku suradnju, trajnu interdisciplinarnu komunikaciju i praksu te zagovaranjem, edukacijom i uspostavom namjenskih fondova ohrabrivati inicijative i podupirati socijalne inovacije.

Programe obrazovanja na svim razinama treba unapređivati unošenjem inovativnosti, kreativnost i širine, zagovaranjem odgovornosti prema zajednici, mijenjanjem stava o različitim oblicima rada poput samozapošljavanja, volontiranja i aktivizma, motiviranjem na cjeloživotno učenje, dodatno obrazovanje i prekvalificiranje. U svim skupinama stanovništva treba poticati zanimanje za humane, socijalno-gospodarske, okolišne i povijesno-kulturne značajke ruralnog prostora Hrvatske.

U poljoprivredi i turizmu prednost treba dati kvaliteti pred kvantitetom, orijentirati se na lokalnu prepoznatljivost (brendiranje), eko-proizvodnju hrane, domaće sezonske jelovnike, kratke putove opskrbe te dobar odnos, razvijenu komunikaciju i uzajamno povjerenje proizvođača i potrošača. Turizam u ruralnom području treba postati cjelogodišnja djelatnost, a na seoskom gospodarstvu je dobrodošla dopunska djelatnost. Treba poticati razvoj kreativnog poduzetničkog marketinga uz korištenje društvenih mreža i suvremenih tehnologija, umrežavanje i razvoj osmišljenih zajedničkih destinacija kako bi se postigla gustoća i raznovrsnost usluge. Malim pružateljima turističkih usluga treba osigurati sustavnu podršku na području umrežavanja, klasterizacije i promocije.

Učinkovito korištenje energije i proizvodnja energije iz obnovljivih izvora moraju postati važan izvor prihoda ruralnih zajednica. Vezuju se uz poljoprivrednu proizvodnju i ruralni turizam, nude mogućnost zapošljavanja, doprinose diverzifikaciji zanimanja, borbi protiv klimatskih promjena i energetske sigurnosti.

Korištenje informacijskih tehnologija smanjuju razlike u kvaliteti života između ruralnog i urbanog prostora, uklanja prepreke mobilnosti mladih, omogućuje uspostavljanje novih poslovnih odnosa, smanjuje potrebu za posredničkom uslugom i otvara široke mogućnosti e-edukacije. Treba čim prije osigurati cjelovite uvjete za korištenje širokog raspona IT mogućnosti uključujući sustavnu obuku stanovnika ruralne Hrvatske.

Različiti oblici formalnog i neformalnog povezivanja uključujući međusektorska partnerstva i inicijative na lokalnoj, sub-regionalnoj i regionalnoj razini imat će sve važniju ulogu u uključivanju svih dijelova društva u kretanje prema održivom razvoju uz poticanje inovativnih gospodarskih djelatnosti, diverzifikaciju radnih mjesta i iniciranje novih oblika zapošljavanja u skladu s lokalnim potrebama i tehnološkim mogućnostima te vodeći računa o društveno marginaliziranim osobama.7:8

Kroz razvoj kojeg vodi zajednica (CLLD), novi obrazac lokalnog, ruralnog, gradskog i prigradskog razvoja određen u okviru kohezijske politike 2014. – 2020., lokalna zajednica dobiva na važnosti kao pokretač promjena. Nastavlja se i jača uloga lokalnih razvojnih grupa - LAG-ova uz mogućnost korištenja strukturnih i investicijskih fondova EU za lokalni razvoj. Otvaraju se nove mogućnosti kvalitetnog zajedništva grada i njegove ruralne okolice što uključuje i mogućnost novih poslova i zaposlenja uz korištenje više europskih fondova. Prema nacionalnom Programu ruralnog razvoja, razvoj ruralne Hrvatske izravno se oslanja samo na Poljoprivredni i Ribarski fond. Vlada RH bi trebala osigurati potpuniju provedbu pristupa CLLD u drugom dijelu ovog razvojnog razdoblja.

Na svim područjima razvoja koja su razmatrana na prvom Hrvatskom ruralnom parlamentu istaknuta je potreba za stjecanjem znanja i vještina potrebnih za razvoj ruralnog prostora. Kako bi se osiguralo kontinuirano jačanje sposobnosti svih dionika ruralnog razvoja na svim razinama, ne samo na lokalnoj, u taj zahtjevni proces treba uključiti pružatelje usluge iz sva tri sektora te istodobno poticati njihovu stalnu izobrazbu i usavršavanje.

Stalan doprinos akademske zajednice neophodan je za rješavanje problema razvoja ruralnih područja. Kako bi taj doprinos rezultirao praktičnim pomacima i rješenjima,

	potrebno je kurikulum visokoškolske nastave obogaćivati potrebnim znanjima, sposobnostima i vještinama mladih za život u ruralnim područjima, terenski rad, razvoj praktičnih sposobnosti i vezu s lokalnim strukturama; ciljeve istraživanja usmjeriti na ključne probleme ruralnih područja te stvarati "baze znanja" o ruralnim područjima i ruralnom razvoju otvorene širokom krugu korisnika.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća. Dio iznesenog niza kvalitetno formuliranih prijedloga od posebnog značaja za prostorni aspekt ruralnog razvoja ugrađen je u podpoglavlje 4.1.4. Unapređivanje vitalnosti i privlačnosti ruralnog prostora.

49	podnositelj	Hrvatska pošta d.d. - Divizija podrška - Sektor upravljanja nekretninama - Odjel za kapitalne investicije
	adresa	Jurišićeva 13, 10 000 Zagreb
		<p>1. Obzirom da je strategija prostornog razvoja krovni dokument nadređen svim prostornim planovima, komentar se odnosi na prostorno plansku dokumentaciju od prostornih planova županija, pa do planova nižeg reda koji u dijelu namjene zemljišta definiraju parcele u vlasništvu Hrvatske pošte kao infrastrukturna i društvene namjene. Namjena se prenosi sa starih planova na nove još iz vremena kada je djelatnost pošte bila isključivo vezana za poštanski promet i telekomunikacije. Danas ja djelatnost pošte daleko šira, a nekretnine van funkcije osnovne djelatnosti su strategijom upravljanja nekretnina HP predviđene za aktivaciju. Osnova za aktivaciju je definiranje namjene zemljišta kao poslovne i mješovite namjene.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. U postupcima izrade prostornih planova HP je u mogućnosti dostavljati svoje zahtjeve vezane uz konkretne lokacije, s konkretnim prijedlozima budućeg korištenja.</p>
		<p>2. 1. PRIMJER IZ PRAKSE - neodgovarajuća namjena u prostorno planskoj dokumentaciji Hrvatska pošta ishodila je građevinsku dozvolu za izgradnju Novog logističkog centra HP u Buzinu -Velika Gorica čijim puštanjem u rad će se izmjestiti svi tehnološki procesi HP iz centra Zagreba, posebno se to odnosi na objekte HP u Branimirovoj 4 i Harambašićevoj 41, koje svojom lokacijom i funkcionalnošću te prometnim ograničenjima nisu više adekvatne za poslovanje i razvoj novih usluga u modernom, visoko tehnološki oblikovanom logističkom centru. Nakon preseljenja, objekti HP Branimirova 4 i Harambašićeva 41, biti će ponuđeni na tržištu za aktivaciju u smislu davanja u dugoročni zakup ili prodaju uz veliku vjerojatnost prenamjene upotrebe poslovnog prostora u odnosu na postojeće korištenje. Konkretno, prema odredbama trenutno važećeg GUP-a Grada Zagreba, građevine u Branimirovoj ulici u Zagrebu se nalaze u zoni klasificiranoj kao gradski projekt, kojim su obuhvaćene složene aktivnosti u uređenju prostora od osobitog interesa za Grad, kroz postupak javnih natječaja i donošenja detaljne planskedokumentacije Isto tako, u Zagrebu, u Harambašićevoj ulici sukladno odredbama trenutno važećeg GUP-a Grada Zagreba, prema grafičkom listu - korištenje i namjena prostora, spomenuta katastarska čestica se nalazi u zoni IS-površine infrastrukturnih sustava, a unutar zone pretežno stambene i mješovite namjene. Na području RH postoji niz objekata Hrvatske pošte sa definiranom društvenom namjenom. Većina objekata je predimenzionirana u odnosu na trenutno poslovanje Hrvatske pošte, te se radi ostvarivanja prihoda dijelovi nekretnina daju u zakup. U postupcima ishođenja akta za prenamjenu tih dijelova prostora, nailazi se na problem osnovne namjene objekta.</p> <p>MOGUĆA RJEŠENJA I SMJERNICE</p> <p>Obzirom na konstantu diverzifikaciju djelatnosti koju obavlja Hrvatska pošta, te nužnost da radi konsolidacije poslovanja prilagodi svoje nekretnine trenutnim potrebama, a dio ili dijelove nekretnina aktivira kroz zakup ili prodaju, prilikom izrade prostorno planskoj dokumentacije predlaže se da se ovisno o lokalnim značajkama prostora, pokuša definirati namjena za nekretnine koje koristi Hrvatska pošta kao poslovna ili mješovita, jer na taj način se mogu obuhvatiti sve trenutne i buduće aktivnosti Hrvatske pošte.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Odgovor i obrazloženje kao pod 1.</p>

	<p>3. 2. PRIMJER IZ PRAKSE - nezadovoljavajuća prometna rješenja u kontekstu poštanske djelatnosti u dijelu dostave pošiljaka u pješačkim zonama</p> <p>U rujnu 2013.g. radi uređenja pješačke zone onemogućen je pristup službenih vozila HP poštanskom uredu 32000 Vukovar. Prilazni put zgradi i prostorijama poštanskog ureda ranije je bio osiguran unutar pješačke zone, duž ulice J.J.Strossmayera, a nakon rekonstrukcije te ulice od strane Grada Vukovara uskraćena je mogućnost HP-ovim vozilima prolazak tom trasom. Prolaz je ranije bio omogućen tako što su temeljem čl.37 Odluke o uređenju prometa na području Grada Vukovara (Službeni vjesnik br.8 iz prosinca 2004) vozila HP-a bila izuzeta od zabrane prometa unutar pješačke zone. Odluka o izmjeni odluke o uređenju prometa na području Grada Vukovara donesena je u Službenom vjesniku br.2 od 2.travnja 2014.g. kojom je izmijenjena odredba čl.37 na način da HP-ova vozila više nisu izuzeta od zabrane prometa. Nakon toga dobili smo Suglasnost za korištenje pješačkog mosta kao jedine poveznice s PU. Radnici i vozači HP-a koji sudjeluju u razmjeni rade u otežanim uvjetima neprikladnim za sigurnost djelatnika i građana grada Vukovara. Isto tako komunalni redari upozoravaju radnike HP da za nedozvoljeno zaustavljanje na zelenoj površini šetnice slijedi naplata kazne.</p> <p>MOGUĆA RJEŠENJA I SMJERNICE</p> <p>Sukladno navedenom stava smo da HP sukladno svojoj djelatnosti mora imati omogućen pristup poštanskim uredima neovisno u kojoj zoni se nalaze.</p>
<p>ODGOVOR OBRAZLOŽENJE</p>	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Prometna regulacija lokalne razine utvrđuje se temeljem posebnog propisa i nije tema Strategije.</p>

50	podnositelj	MEĐIMURSKA PRIRODA - Javna ustanova za zaštitu prirode
	adresa	Trg međimurske prirode 1, Križovec, 40 315 Mursko Središće primjedba na SPUO
	1.	<p>Rijeke Mura i Drava posebice u svojim donjim tokovima spadaju u jedne od posljednjih značajno očuvanih nizinskih rijeka u Europi. Već 2001. godine Skupština Međimurske županije prepoznala je važnost i vrijednost rijeke Mure te proglasila Značajni krajobraz rijeke Mure. To proglašenje bilo je polazište za proglašenje Regionalnog parka Mura-Drava 2011. godine od strane Vlade Republike Hrvatske (NN 22/11). Proglašenjem regionalnog parka samo je potvrđeno značenje ovih dviju rijeka, kao i njihove jedinstvene prirodne vrijednost te je i službeno zaštićen jedan od najdužih očuvanih koridora nizinskih rijeka u Europi. Njegova površina na ukupno pet županija obuhvaća 87.680,52ha, dok se na području Međimurske županije nalazi 16.962,54ha, što čini 19,4% parka. Neprestano djelovanje na zaštiti ovih rijeka neophodno je, posebice ukoliko uzmemo u obzir visoku razinu njihove biološke raznolikosti.</p> <p>U prilog tome da Regionalni park Mura-Drava zaslužuje zakonsku zaštitu i posebnu pažnju, govori i činjenica da je UNESCO već u srpnju 2012. godine uvrstio ovo zaštićeno područje na popis svjetskih rezervata biosfere u sklopu svojeg programa Man and Biosphere. Do sada je tek 650-ak zaštićenih područja u više od 120 zemalja svijeta uvršteno na ovaj popis, čime je samo potvrđena prirodna vrijednost ovog područja, ali i ispravna ideja kojom se vodila Vlada Republike Hrvatske prilikom proglašenja. Povrh svega rijeke Mura i Drava kao vrijedna staništa bogate biološke raznolikosti dio su ekološke mreže NATURA 2000.</p> <p>Gradnjom hidroelektrana sustav rijeka se u potpunosti i nepopravljivo mijenja u više segmenata: 1) drastično se mijenja razina podzemnih voda, što dovodi do sušenja drveća, a ima i negativan utjecaj na poljoprivredu, 2) nestaju gotovo sva vrijedna staništa i vrste, a posebno je negativan utjecaj na ribe iz razloga jer nestaju mrjestilišta, 3) sprečava se dotok sedimenata zbog čega dolazi do ukopavanja rijekešto dodatno snižava razinu podzemnih voda, a nedostatak sedimenta uzrokuje erozije, 4) sprečavaju se manje i srednje poplave koje su u stvarnosti korisne za ekosustav jer se voda u poplavnoj zoni pročišćuje i cijedi u podzemlje od kud je crpimo za piće i ostalu upotrebu, ali su vrlo upitne kod velikih poplava, štoviše mogu uvelike doprinijeti stvaranju vodenih valova što se i dogodilo 2012. godine na Dravi.</p> <p>S druge strane postoji čitav niz koristi od očuvane rijeke. Poplavna područja rijeka pružaju brojne vrijedne usluge ekosustava kao što u zalihe pitke vode, proizvodnja drvne mase, proizvodnja ribe i staništa za divljač, ali i osiguravaju staništa mnogim biljnim i životinjskim vrstama, a potencijalno se područje može koristiti i u svrhu turizma. Isto tako poplavna nizina unutar nasipa efektivno upija poplavnu vodu i ublažuje vodne valove.</p>

	<p>Mišljenje Međimurske prirode - Javne ustanove za zaštitu prirode koja upravlja Regionalnim parkom Mura-Drava na području Međimurske županije jest da su dvije velike hidroelektrane, HE Čakovec i HE Dubrava, na rijeci Dravi na području Međimurske županije trajno i nepovratno izmijenile sliku krajobraza i narušile postojeće ekosustave na malom području od 729 km² kolika je površina Međimurske županije. Rijeka Mura neka ostane i dalje jedna od najočuvanijih nizinskih rijeka na području Europe s orijentacijom na održivi turizam i tradicijske djelatnosti. Ipak su njezina vrijednost i značaj prepoznati i na svjetskoj razini.</p> <p>Međimurska priroda - Javna ustanova za zaštitu prirode nikako nije protiv obnovljivih izvora energije, dapače, ali za one istinski obnovljive kao što su energija - sunca, vjetra, geotermalna i druge koje između ostaloga ne narušavaju postojeće ekosustave.</p> <p>Međimurska županija i svi dionici koji su promišljali razvoj županije, kreirali su viziju koja glasi:</p> <p>Međimurje, županija snažnog poduzetništva zasnovanog na znanju i inovacijama, očuvane prirodne i kulturne baštine te visoke kvalitete života.</p> <p>U tom smislu, daljnja degradacija zaštićenih prirodnih područja izgradnjom hidroelektrana na rijeci Muri nije prihvatljiva. Stoga tražimo da se bilo kakve planirane hidroelektrane na rijeci Muri brišu iz planova.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja, a u skladu s dostavljenim zahtjevima HEP-a, navedene hidroelektrane nisu prikazane u prikazu 4.9. ENERGETSKI SUSTAV.</p>

51	podnositelj adresa	Centar za regionalne aktivnosti programa prioriternih akcija (PAP/RAC)
		Kraj Sv Ivana 11, 21 000 Split
		<p>1. Naziv poglavlja: 4.1.5 Održivi razvoj i korištenje obalnog područja Tekst pitanja: Pozdravljamo prepoznavanje obalnog područja kao važne prostorne cjeline te isticanje održivog obalnog razvoja kao jedne od strateških usmjerenja prostornog razvoja. S obzirom da je u tijeku izrada Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem, predlažemo da se u okviru poglavlja 4.1.5 naglasi da će konkretne mjere za integralno upravljanje obalnim područjem, a koje će pomoći ostvarenju strateškog usmjerenja „održivog razvoja i korištenja obalnog područja“, biti razrađene Strategijom upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem. Na taj način osigurat će se adekvatne i međusobno obvezujuće veze u provedbi navedenih strateških dokumenata.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. U podpoglavljju 4.1.5. Održivi razvoj i korištenje obalnog područja, naslov Prostorne strukture i uvjeti korištenja prostora dodaje se tekst: "Mjere za integralno upravljanje obalnim područjem razradit će se Strategijom upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem, pri čemu mjere vezane uz prostor trebaju biti u skladu s konceptom prostornog razvoja RH i propisima kojima se uređuje područje prostornog uređenja i gradnje."</p>
		<p>2. Također, želimo iskoristiti ovu priliku i sa vama podijeliti tematsku studiju Prostornog razvoja obalnog područja, koja je napravljena za potrebe izrade Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem. Ona predstavlja radni materijal koji će jednim svojim dijelom biti ugrađen u konačan tekst Strategije upravljanja te koji naglašava i ključne pravce koji će biti razmatrani u definiranju strateških prioriteta upravljanja obalnim područjem. Smatramo značajnim dobiti vaše mišljenje na izrađenu studiju, osigurati usklađenost ključnih nalaza i sinergijski učinak u definiranju odgovarajućih mjera u sklopu Strategije upravljanja, a koje mogu biti u domeni vašeg resora. Kako zbog formata ovog e-obrasca nije moguće priložiti studiju, istu smo s pratećim tekstom, poslali mailom gđi Vesni Marohnić Kuzmanović, HZPR.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p>

52	podnositelj	Agencija za zaštitu okoliša
	adresa	Meksička 1, 10 000 Zagreb
		<p>1. 1.2.2. Prirodna i i kulturna baština, str. 20. Zaštićena područja prirode Postojeći tekst: "Zaštićena područja, zbog svoje ljepote, bogatstva i raznolikosti, temeljna su vrijednost i jedno od najvažnijih prirodnih dobara RH." Prijedlog izmijenjenog teksta: "Zaštićena područja, zbog svoje ljepote, bogatstva i raznolikosti, temeljna su vrijednost namijenjena zaštiti prirode, kojima se upravlja radi dugoročnog očuvanja prirode i pratećih usluga ekološkog sustava." Uputa ili razlog za izmjenu/dopunu postojećeg teksta: Predlažemo precizniju definiciju zaštićenih područja kako bi se uskladila sa definicijom zaštićenih područja iz Zakona o zaštiti prirode (NN 80/13).</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se.
		<p>2. 2.4.3. Industrija, str. 68. Postojeći tekst: "Prema ostvarenim prihodima, najznačajnije industrijsko područje jest proizvodnja prehrambenih proizvoda, koja ostvaruje oko 19% ukupnog prihoda prerađivačke industrije, a slijedi proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda (17%), proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme (7%) (podaci za 2010. godinu)." Uputa ili razlog za izmjenu/dopunu postojećeg teksta: Predlažemo u dokument uvrstiti novije podatke iz Statističkog ljetopisa DZS-a za 2012. godinu.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se.
		<p>3. 2.4.3. Industrija, str. 68. Postojeći tekst: "Od početka krize (2008. - 2014.) smanjuje se obujam industrijske proizvodnje i broja zaposlenih, a produktivnost rada, zbog većeg smanjenja broja zaposlenih u odnosu na obujam proizvodnje, raste DZS, 2014. Uputa ili razlog za izmjenu/dopunu postojećeg teksta: Predlažemo uz fusnote napisati i naziv dokumenta tj. zapisa koji je korišten kao izvor. (npr. kao kod fusnote 10 na str. 43.). Također predlažemo Statističke ljetopise navesti u Popisu izvora.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća. Statistički ljetopis 2014. dodan je u izvore podataka, a fusnota se ne mijenja radi racionalnosti prijeloma (upućuje na izvor).
		<p>4. 2.5. Infrastrukturni sustavi, 2.5.1. Prometna infrastruktura, str. 72. Postojeći tekst: "Prometni sektor u RH pridonosi ukupnoj emisiji stakleničkih plinova s 20%, a od toga je cestovni promet odgovoran za 95%. ⁴⁷ Podaci vrijede za 2011, Strategija prometnog razvoja RH2014. - 2020. (NN 131/2014)" Prijedlog izmijenjenog teksta: "Prometni sektor u RH pridonosi ukupnoj emisiji stakleničkih plinova s 21,6%, a od toga je cestovni promet odgovoran za 95%. ⁴⁷ Podaci vrijede za 2012., Izvješće o inventaru stakleničkih plinova na području Republike Hrvatske za razdoblje 1990.-2012. (NIR 2014.)" Uputa ili razlog za izmjenu/dopunu postojećeg teksta: Predlažemo kao izvor podataka o stakleničkim plinovima koristiti Izvješće o inventaru stakleničkih plinova na području RH (NIR 2014.) koje je obveza RH za izvješćivanjem prema Konvenciji Ujedinjenih naroda o promjeni klime i prema Kyoto protokolu.</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja, tekst je izmijenjen.
	<p>5. 2.5.2. Energetska infrastruktura, str. 77.</p> <p>Postojeći tekst: "Emisija stakleničkih plinova u 2006. iznosila je 30.834 Gg CO₂-ekv." Prijedlog izmijenjenog teksta: "Emisija stakleničkih plinova za RH u 2012. iznosila je 26.449,62 CO₂-ekv"</p> <p>Uputa ili razlog za izmjenu/dopunu postojećeg teksta: Predlažemo kao izvor podataka o stakleničkim plinovima koristiti Izvješće o inventaru stakleničkih plinova na području RH (NIR 2014.) koje je obveza RH za izvješćivanjem prema Konvenciji Ujedinjenih naroda o promjeni klime i prema Kyoto protokolu.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja, tekst je izmijenjen.
	<p>6. 2.5.2. Energetska infrastruktura, str. 77.</p> <p>Postojeći tekst: "Zbog svoga globalnog utjecaja na promjenu klime mora se pratiti trend emisija stakleničkih plinova, osobito CO₂ čiji je udio u ukupnoj emisiji stakleničkih plinova 2006. iznosio 77%." Prijedlog izmijenjenog teksta: "Zbog svoga globalnog utjecaja na promjenu klime mora se pratiti trend emisija stakleničkih plinova, osobito CO₂ čiji je udio u ukupnoj emisiji stakleničkih plinova 2012. iznosio 72%."</p> <p>Uputa ili razlog za izmjenu/dopunu postojećeg teksta: Predlažemo kao izvor podataka o stakleničkim plinovima koristiti Izvješće o inventaru stakleničkih plinova na području RH (NIR 2014.) koje je obveza RH za izvješćivanjem prema Konvenciji Ujedinjenih naroda o promjeni klime i prema Kyoto protokolu.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja, tekst je izmijenjen.
	<p>7. 2.5.2. Energetska infrastruktura, str. 77.</p> <p>Postojeći tekst: "Promatrano sektorski, najveći doprinos emisiji stakleničkih plinova daje energetska sektor 73,1%." Prijedlog izmijenjenog teksta: "Promatrano sektorski, najveći doprinos emisiji stakleničkih plinova daje energetska sektor 71%."</p> <p>Uputa ili razlog za izmjenu/dopunu postojećeg teksta: Predlažemo kao izvor podataka o stakleničkim plinovima koristiti Izvješće o inventaru stakleničkih plinova na području RH (NIR 2014.) koje je obveza RH za izvješćivanjem prema Konvenciji Ujedinjenih naroda o promjeni klime i prema Kyoto protokolu.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja, tekst je izmijenjen.

	<p>8. 2.5.3. Vodno gospodarstvo, str. 79.</p> <p>Postojeći tekst: "Vodnim gospodarstvom, prema tim zakonima obuhvaćene su sve djelatnosti vezane za podzemne i površinske vode, uz iznimku mineralnih i termalnih voda u kontekstu njihove eksploatacije kao mineralnih sirovina te voda teritorijalnog mora i priobalnih voda <u>osim u dijelu njihove zaštite.</u>"</p> <p>Prijedlog izmijenjenog teksta: U navedenoj rečenici predlažemo da se stavi dopuna na način da se uvede pojam morskih voda, kako su definirane Uredbom o izradi i provedbi dokumenata Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem (NN 112/14). Zato predlažemo nastavak, tj. dodatnu rečenicu pojašnjenja zakonodavstva koje se odnosi na zaštitu morskih (i priobalnih) voda temeljem navedene uredbe.</p> <p>Uputa ili razlog za izmjenu/dopunu postojećeg teksta:</p> <p>Navedeni prijedlog je ujedno i opća primjedba budući da se navedena Uredba kojom su objedinjeni zahtjevi Okvirne direktive o morskoj strategiji i ICZM Protokola Barcelonske konvencije nigdje u dokumentu ne navodi. Smatramo da je osobito relevantna za poglavlja 4.5.1. odnosno Popis izvora (str. 177). Također, temeljem uredbe donijeto je nekoliko pripremljenih dokumenata i akcijski program strategije u dijelu koji se odnosi na morski okoliš.</p>
<p>ODGOVOR OBRAZLOŽENJE</p>	<p>Prihvaća se.</p> <p>U tekstu podpoglavlja 2.5.3. Vodno gospodarstvo na kraju odlomka dodana je rečenica: "Vezano na zaštitu morskih i priobalnih voda, u okviru objedinjenog pristupa upravljanju morskim okolišem i obalnim područjem Uredbom o izradi i provedbi dokumenata Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem uveden je, u skladu s ODPPM, pojam „morske vode".", a Uredba o izradi i provedbi dokumenata Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem dodana je u popis izvora.</p>
	<p>9. 2.6.1. utjecaji klimatskih promjena, str. 85.</p> <p>Postojeći tekst: "Na Jadranu se također bilježi porasta temperature mora koji uzrokuje sve češću pojavu imigrantskih vrsta riba iz toplih mora i širenje opasnih vrsta algi što nepovoljno djeluje na njegovu bioraznolikost, a sve zajedno utječe i na smanjenje turističkih potencijala tog područja."</p> <p>Prijedlog izmijenjenog teksta: "Na Jadranu se također bilježi porast temperature mora koji uzrokuje sve češću pojavu <u>imigrantskih vrsta riba iz toplih mora, odnosno općenito širenje stranih, često invazivnih, vrsta što nepovoljno djeluje na njegovu bioraznolikost,...</u>"</p> <p>Uputa ili razlog za izmjenu/dopunu postojećeg teksta:</p> <p>Predlažemo da se riječ "opasnih" svakako zamijeni pojmovima stranih i invazivni, budući da nisu samo alge vrsta koja može predstavljati opasnost, predlažemo da se stavi širi pojam.</p>
<p>ODGOVOR OBRAZLOŽENJE</p>	<p>Prihvaća se.</p> <p>Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja tekst je izmijenjen i glasi: "Na Jadranu se također bilježi porast temperature mora koji uzrokuje sve češću pojavu imigrantskih vrsta riba iz toplih mora i širenje <i>stranih vrsta od kojih neke postaju invazivne</i> , što nepovoljno djeluje na njegovu bioraznolikost, a sve zajedno utječe i na smanjenje turističkih potencijala tog područja."</p>

	<p>10. 2.6.2. Antropogeni utjecaji, Postupanje s otpadom, str. 90. Postojeći tekst: ...hijerarhijski slijed sastavnica gospodarenja otpadom: prevencija, priprema za ponovno korištenje, recikliranje, zbrinjavanje i odlaganje... Uputa ili razlog za izmjenu/dopunu postojećeg teksta: Potrebno je ispravno prenijeti red prvenstva u gospodarenju otpadom (Zakon o održivom gospodarenju otpadom čl. 7.).</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. Tekst je izmijenjen na način da glasi: "...hijerarhijski slijed sastavnica gospodarenja otpadom: prevencija, priprema za ponovnu uporabu, recikliranje, postupci uporabe, zbrinjavanje.</p>
	<p>11. 2.6.2. Antropogeni utjecaji, Postupanje s otpadom, str. 90. Postojeći tekst: "Osnovni strateški okvir sustava čine Strategija gospodarenja otpadom RH i planovi gospodarenja otpadom na državnoj, županijskoj i lokalnoj razini." Uputa ili razlog za izmjenu/dopunu postojećeg teksta: Ažurirati u skladu sa Zakonom o održivom gospodarenju otpadom, poglavlje III. Naime, Strategija i županijski planovi nisu više dio okvira.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja u rečenici je brisan tekst: ", županijskoj/regionalnoj razini".</p>
	<p>12. 2.6.2. Antropogeni utjecaji, Postupanje s otpadom, str. 90. Postojeći tekst: "Provedbom važećeg Plana gospodarenja otpadom bila je predviđena uspostava sustava gospodarenja otpadom u svakoj županiji." Uputa ili razlog za izmjenu/dopunu postojećeg teksta: Uskladiti ovaj navod sa posljednjim izmjenama i dopunama Plana gospodarenja otpadom RH. Naime, posljednjim izmjenama Plana specificirano je rješenje, što više ne podrazumijeva isključivo uspostavu sustava gospodarenja otpadom za svaku županiju, već definiranje lokacije za svaku županiju.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. Tekst je izmijenjen i glasi: "Provedbom važećeg Plana gospodarenja otpadom predviđena je uspostava regionalnih sustava gospodarenja otpadom."</p>
	<p>13. 4.1.5. Održivi razvoj i korištenje obalnog područja, str. 121 Uputa ili razlog za izmjenu/dopunu postojećeg teksta: Opća primjedba: Vezano uz obrazloženje iz komentara pod rd.br. 14. Predlažemo da se na ovom mjestu dodatno stavi tekst o usvajanju Uredbe o izradi i provedbi dokumenata Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem (NN 112/14), odnosno donesenim dokumentima morske strategije.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća. U podpoglavlju 4.1.5. Održivi razvoj i korištenje obalnog područja, naslov Prostorne strukture i uvjeti korištenja prostora dodan je tekst: "Ciljevi koji se trebaju postići upravljanjem i zaštitom morskog okoliša i obalnog područja, a odnose se na postizanje i održavanje dobrog stanja okoliša, trebali bi biti ostvareni do 2020. godine.", uz koji je kao izvor navedena Uredba o izradi i provedbi dokumenata Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem (NN 112/2014).</p>

	<p>14. 4.1.5. Održivi razvoj i korištenje obalnog područja, Prostorne strukture i uvjeti korištenja prostora, str. 122</p> <p>Postojeći tekst: "U kontekstu cjelovitog sagledavanja obalnog područja, planiranju mora potrebno je posvetiti veću pažnju te uspostaviti osnovu za prostorno planiranje namjene i načina korištenja mora sagledavanjem:</p> <ul style="list-style-type: none"> -razvoja gospodarskih djelatnosti (npr. ribarstvo, off-shore) -pomorskog prometa -rješavanja konflikata među korisnicima mora -zaštite morskih ekosustava i očuvanja ekološki osjetljivih područja mora -višenamjenskog korištenja morskog područja -specifičnosti vlasničkih odnosa" <p>Prijedlog izmijenjenog teksta:</p> <p>U navedenom tekstu predlažemo da se koristi i pojam morski okoliš u cjelini npr. zaštite i očuvanja morskog okoliša i morskih ekosustava te očuvanja ekološki osjetljivih područja mora</p> <p>Uputa ili razlog za izmjenu/dopunu postojećeg teksta:</p> <p>U navedenom tekstu, ili na nekom primjerenom dijelu dokumenta predlažemo, svakako staviti cilj Okvirne direktive o morskoj strategiji, odnosno Uredbe o izradi i provedbi dokumenata Strategije upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem (NN 112/14), kojom je direktiva prenesena u nacionalno zakonodavstvo. Cilj je postizanje i/ili održavanje dobrog stanja (morskog) okoliša najkasnije do 2020.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>Ad. 1. U podpoglavljju 4.1.5. Održivi razvoj i korištenje obalnog područja, naslovu Prostorne strukture i uvjeti korištenja prostora, izmijenjen je tekst "- zaštite morskih ekosustava i očuvanja ekološki osjetljivih područja mora" tako da glasi: "- zaštite i očuvanja morskog okoliša i morskih ekosustava te očuvanja ekološki osjetljivih područja mora".</p> <p>Ad. 2. U istom podpoglavljju i naslovu dodana je rečenica: "Ciljevi koji se trebaju postići upravljanjem i zaštitom morskog okoliša i obalnog područja, a odnose se na postizanje i održavanje dobrog stanja okoliša, trebali bi biti ostvareni do 2020. godine."</p>
	<p>15. 4.4.3. Povećanje udjela obnovljivih izvora energije, str. 147</p> <p>Postojeći tekst: "deponija otpada"</p> <p>Prijedlog izmijenjenog teksta: "odlagališta otpada"</p> <p>Uputa ili razlog za izmjenu/dopunu postojećeg teksta:</p> <p>Predlažemo koristiti terminologiju ustanovljenu u području održivog gospodarenja otpadom.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>Umjesto termina "deponij" uveden je termin "odlagalište".</p>
	<p>16. 4.4.3. Povećanje udjela obnovljivih izvora energije, str. 147</p> <p>Postojeći tekst: "biorazgradivi dio certificiranog otpada"</p> <p>Prijedlog izmijenjenog teksta: brisati riječ "certificiranog"</p> <p>Uputa ili razlog za izmjenu/dopunu postojećeg teksta: Predlažemo koristiti terminologiju ustanovljenu u području održivog gospodarenja otpadom.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja u podpoglavljju 4.4.3. Povećanje udjela obnovljivih izvora energijebrisan je tekst : " i biorazgradivi dio certificiranog otpada"</p>

	<p>17. Zakoni i propisi, str. 178</p> <p>Uputa ili razlog za izmjenu/dopunu postojećeg teksta: Dodati sljedeće propise: Strategija i akcijski plan zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti (NN 143/08) Uredba o ekološkoj mreži RH (NN 124/13) Direktiva Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore (SL L 206, 22. 7. 1992.), kako je zadnje izmijenjena i dopunjena Direktivom Vijeća 2013/17/EU od 13. svibnja 2013. o prilagodbi određenih direktiva u području okoliša zbog pristupanja Republike Hrvatske (SL L 158, 10. 6. 2013.) Direktiva 2009/147/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 30. studenog 2009. o očuvanju divljih ptica (kodificirana verzija) (SL L 20, 26. 1. 2010.) Uredba (EU) br. 1143/2014 Europskog parlamenta i vijeća od 22. listopada 2014 o sprečavanju i upravljanju unošenja i širenja invazivnih stranih vrsta (SL L 317, 4. 11. 2014.)</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>Navedeni propisi uvršteni su u popis.</p>
	<p>18. Postojeći tekst: Popis izvora Strategije, program i ostali strateški dokumenti, str. 177, Postojeći tekst: "Agencija za zaštitu okoliša (2015.) Izvješće o stanju okoliša u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2009. - 2012." Prijedlog izmijenjenog teksta: "Agencija za zaštitu okoliša (2015.) Izvješće o stanju okoliša u Republici Hrvatskoj, 2014." Uputa ili razlog za izmjenu/dopunu postojećeg teksta: Predlažemo ispravno citiranje naslova.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>Navedeni propis uvršten je u popis.</p>

53	podnositelj adresa	MCC ekskluzivne nekretnine d.o.o.
		Krajiška 30, 10 000 Zagreb zaprimljeno izvan roka
		<p>1. Temeljem pokrenutog savjetovanja o predmetnom dokumentu, kao zainteresirana strana u svojstvu privatnog investitora u području energetike iznosimo prijedlog na temu "Razvoj energetskeg sustava", a odnosi se na uključivanje u Strategiju prostornog razvoja kao zasebne kategorije proizvodnih sustava tzv. Reverzibilnih hidroelektrana. Ova vrsta proizvodnih sustava neposredno doprinosi unaprjeđenju stabilnosti opskrbe električnom energijom RH, a također otvara mogućnosti za nove kapacitete OIE. Također predlažemo dopuniti prikaz 4.9. Elektroenergetski sustav s prikazom lokacija energetskeg objekata koji su uključeni u Prostorni plan Splitsko-dalmatinske županije (Kogeneracijska plinska elektrana (KPE) „Peruća“ i Reverzibilna hidroelektrana (RHE) "Vrdovo") s priključcima 400 kV dalekovod KPE „Peruća“- TS Konjsko i plinovod KPE „Peruća“- Dugopolje.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Pod pojmom "hidroelektrane" podrazumijevaju se svi tipovi hidroelektrana. Grafički prikazi su shematogrami odnosno usmjeravajući prikazi te ne impliciraju detaljna planska rješenja. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja, u Nacrt konačnog prijedloga Strategije je dodana napomena: "S obzirom na mjerilo kartograma, različita mjerila i godine izvora podataka te usmjeravajući karakter Strategije, koja sadrži osnovu i organizaciju prostornog razvoja, svi su prikazi shematizirani i iz njih se ne povlače detaljne lokacije prikazanih sadržaja, odnosno građevina."</p>

54	podnositelj	Hrvatske ceste d.o.o.
	adresa	Vončinina 3, 10 000 Zagreb
		<p>1. Za potrebe izrade Strategije, Hrvatske ceste d.o.o. dostavile su podatke o postojećoj mreži državnih cesta, te izrađenoj studijskoj i projektnoj dokumentaciji za koridore brzih cesta s prijedlogom izmjena na mreže brzih cesta temeljem izrađene dokumentacije (dopis klasa: 023-03/2014-1/76, ur.broj: 345-211/517-2014-2/TZ od 17.07.2014. god.).</p> <p>Pregledom Nacrta prijedloga Strategije objavljenog na službenim web stranicama Ministarstva utvrđujemo da su dostavljeni podaci Hrvatskih cesta d.o.o. ugrađeni u Nacrt prijedloga Strategije.</p> <p>S ciljem otklanjanja manjih nejasnoća u tekstu Strategije te kartografskom prikazu 4.5. Cestovni promet predlažemo sastanak predstavnika izrađivača Strategije i članova koordinacije Hrvatskih cesta d.o.o. (g. Tomislav Cvetko i gđa. Davorka Mujkanović) vezano uz cestovnu infrastrukturu državnog značenja.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja, u podpoglavlju 4.3.1.1. Razvijanje cestovnog prometa, u dijelu Projekti/Aktivnosti izvršene su korekcije:</p> <p>1. izmijenjena je prva točka tako da glasi: "- Izgradnja i modernizacija državnih cesta u skladu s intenzitetom prometa i razvojnim potrebama pojedinih područja",</p> <p>2. brisana je druga točka</p> <p>3. dodane su nove četiri točke koje glase: "- Izgradnja AC Ploče-Dubrovnik (kao dio Jadransko-jonskog koridora) - Izgradnja mosta Pelješac i brze ceste preko Pelješca sa priključcima na AC - AC Osijek - granica s Mađarskom - cestovni i AC granični prijelazi "</p> <p>Napominje se da je po primjedbama drugih podnositelja u istom podpoglavlju dodan tekst koji glasi: "Pored mreže cesta prikazane na prikazu 4.5. CESTOVNI PROMET, omogućava se istraživanje i planiranje i drugih prometnih koridora iz prikaza 2.16. JAČE GRADSKO REGIJE I PROSTORNO-PROMETNI KORIDORI radi podržavanja razvoja policentričnog sustava naselja, odnosno unapređivanja dostupnosti prometne infrastrukture."</p>

55	podnositelj adresa	Brodsko ekološko društvo Trg hrvatskog proljeća 1, 35 000 Slavonski Brod
		1. Naziv poglavlja: 4.2. Očuvanost identiteta prostora, 4.2.1. Održivo razvijanje zaštićenih područja Tekst pitanja: 4.2.1. Održivo razvijanje zaštićenih područja u dijelu Projekti/Aktivnosti govori se o • Određivanje prioriteta za otkup zemljišta u pojedinim zaštićenim područjima i rješavanje imovinsko-pravnih odnosa Ovaj odlomak ne daje podlogu i objašnjenje na čemu bi se bazirale ovakve aktivnosti i o kojem zemljištu se uopće radi – može se samo pretpostaviti da se radi o privatnom zemljištu unutar zaštićenog područja koje bi otkupila država (preko javnih ustanova ili ne?) i koji su razlozi za to.
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Radi se o mjeri provedbe prostornih planova područja posebnih obilježja u kojima su sukladno programima upravljanja zaštićenih područja pod određenim uvjetima planirani zahvati od interesa za javne ustanove koje upravljaju tim područjima (npr. područja i građevine posjetiteljske infrastrukture).
		2. Generalni komentar - primjedba je ograničenje komentara na 1500 znakova, činjenica da obavijest i dokument nije objavljen na portalu e-savjetovanja.
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Pored upisa očitovanja u obrazac s ograničenim brojem znakova, ponuđena je i mogućnost očitovanja putem elektronske pošte te pisanim putem Ministarstvu graditeljstva i prostornoga uređenja na adresu: Ulica Republike Austrije 20, 10 000 Zagreb. Savjetovanje o Nacrtu prijedloga Strategije prostornog razvoja RH provedeno je na temelju članka 52. stavka 1. Zakona o prostornom uređenju („Narodne novine“, br. 153/2013) i Kodeksa savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata („Narodne novine“, br. 140/2009).
		3. Strategija nije konzistentna u smislu predlaganja Projekata/aktivnosti uz određena poglavlja, nema mjera i indikatora uspješnosti provođenja.
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Strategija određuje dugoročna usmjerenja, a kroz identificirane projekte i aktivnosti te kroz okvir za provedbu utvrđene su prioritetne aktivnosti. Konkretno mjere određuju se sukladno lokalnoj situaciji kroz tri razine planiranja te drugim aktima.

56	podnositelj adresa	Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode Gundulićeva 19a, 31 000 Osijek
		<p>1. S jedne strane, Nacrt Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske je potrebno pohvaliti jer sadrži izuzetno zanimljive analize (nama se osobito svidjela analiza demografskih scenarija i migracija, te analiza regionalnog razvoja i sustava naselja) te jednim dijelom donosi moderna razmišljanja u načinu upravljanja i razvoja prostora. Ovdje posebno želimo pohvaliti prijedloge za optimiziranje sustava naselja, razvijanje ugodnih i uređenih gradova, jačanje prirodnog kapitala planiranjem razvoja zelene infrastrukture, povećanje energetske učinkovitosti i učinkovito gospodarenje otpadom. Međutim, s druge strane, sve lijepe želje i moderni načini upravljanja i razvoja prostora su se, nažalost, razbili o surovu hrvatsku stvarnost već u poglavljima „Prioriteti i strateška usmjerenja prostornog razvoja“, te „Okvir za provedbu“. Ta „surova hrvatska stvarnost“ i temeljni problem bilo kojeg strateškog planiranja u Hrvatskoj je sektorsko sektašenje tj. potpuni nedostatak bilo kakve efektivne suradnje među različitim sektorima (čitaj: odgovornim ministarstvima) i nepostojanju bilo ikakvog integriranog procesa planiranja. Umjesto da svi sektori zajedno izrađuju strateške dokumente te putem kompromisa postignu najbolja rješenja, strateško planiranje u Hrvatskoj izgleda tako da svaki sektor izrađuje svoje strategije koje onda nastoji progurati kroz proceduru usvajanja. Rezultat takvog načina planiranja očituje se da imamo više od 30 različitih sektorskih strateških dokumenata, koji u najvećem broju slučajeva nisu usklađeni niti sami sa sobom, a potpuno su neusklađeni između pojedinih sektora i djelatnosti. Ovakvo sektašenje prisutno je i u ovoj Strategiji prostornog razvoja i očituje se u jednostavnoj i osobito jasno vidljivoj činjenici kada se na istom prostoru planiraju potpuno suprotni i nespojivi sadržaji.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Uloga je Strategije prostornog razvoja RH usmjeriti aktivnosti u prostoru, što ne isključuje mogućnost pojedinih sektora da vlastitim (sektorskim) strateškim dokumentima detaljnije daju smjernice za razvoj pojedinog sektora, uvažavajući usmjerenja SPRRH.</p>	
	<p>2. Potpuno suprotni i nespojivi sadržaji na istom prostoru osobito su prisutni u sferi vodnoga gospodarenja i energetike čija resorna ministarstva promiču projekte koji su u potpunoj suprotnosti sa postavljenim ciljevima Strategije: Izgradnja plovnog puta i povećanje klase plovnosti na rijeci Savi (od Račinovaca do Siska (Velike Gorice)); Izgradnja plovnog puta i povećanje klase plovnosti na rijeci Dravi od Osijeka do Terezinog polja; Izgradnja plovnog puta i povećanje klase plovnosti na rijeci Kupi; Izgradnja plovnog puta i povećanje klase plovnosti na rijeci Uni; Izgradnja kanala Dunav-Sava; Izgradnja zračne luke kod Ploča; Planirana izgradnja novih hidroelektrana i instaliranje proizvodnih kapaciteta do 300 MW (osobito na rijeci Savi i njenim pritokama, Dravi i drugim krškim rijekama); Planirana izgradnja malih hidroelektrana ukupne snage do 100 MW; Planirana izgradnja termoelektrana na uvozni ugljen ukupne snage do 1200 MW; Planirana izgradnja termoelektrana na Savi, Dravi, Dunavu i u mediteranskom dijelu Hrvatske; Planirana izgradnja vjetroelektrana do 1200 MW bez ikakve prostorne podloge i/ili strateške studije njihovog prostornog rasporeda. Gore navedeni projekti su prije svega neostvarivi jer su uglavnom planirani na postojećim NATURA 2000 područjima, te zato jer bi njihova provedba izravno kršila brojne Direktive EU (uključujući Okvirnu direktivu o vodama). Dio navedenih projekata (osobito izgradnja kanala Dunav-Sava ili izgradnja termoelektrana na uvozni ugljen) predstavlja lijepe primjere projekata za čiju se provedbu zalaže uska grupa pojedinaca koji bi njihovom izgradnjom izvukle korist, dok će stvarna ekonomska i ekološka šteta ostati svim ostalim građanima RH, a osobito lokalnom stanovništvu.</p>	

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Strategijom su naznačene potencijalne lokacije infrastrukturnih građevina kao podloga za buduće istraživanje i planiranje, tijekom kojeg se sagledavaju svi naznačeni aspekti i provode propisani postupci ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu. Ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu je postupak kojim se ocjenjuje utjecaj plana, programa ili zahvata, samog i s drugim planovima, programima ili zahvatima, na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže. U slučaju utvrđivanja da planirani zahvat ima ili se ne može isključiti značajan negativan utjecaj na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže, unatoč mjerama ublažavanja, moguće je pokrenuti postupak utvrđivanja prevladavajućeg javnog interesa i odobrenje zahvata uz kompenzacijske uvjete. Ove odredbe Zakona o zaštiti prirode (a koji uključuje odnosne Direktive EU) omogućuju preispitivanje zahvata od prevladavajućeg javnog interesa, a kojima se omogućava realizacija zahvata koji koriste ljudima i društvu u svim aspektima, a osobito gospodarskom.</p>
	<p>3. Što se tiče cilja održivosti prostorne organizacije predlažemo jednostavan cilj i aktivnost: redukciju broja županija i tijela lokalne samouprave na prihvatljivi i ekonomski racionalan broj, a u skladu s demografskim i ekonomskim trendovima navedenih područja.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Strategija ne isključuje mogućnost izmjene/racionalizacije administrativno-teritorijalnog ustroja, već upravo upućuje na mogućnost preispitivanja administrativno-teritorijalnog ustroja kojim bi se u kontekstu prostornog razvoja doprinijelo optimizaciji sustava prostornog uređenja. Prilikom možebitnih izmjena demografski trendovi nikako ne mogu biti ključni kriterij "ukidanja" pojedinih jedinica područne i lokalne samouprave, jer upravo ukidanje određenih središnjih funkcija i javnih usluga može pojačati depopulacijske procese.</p>
	<p>4. Strategiji nedostaju još dva bitna elementa – procjena financijskih sredstava potrebnih za njenu provedbu, te jasni i kvantificirani parametri (učinci) na temelju kojih će se moći pratiti provedba Strategije u budućnosti.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Strategija prostorog razvoja Republike Hrvatske nije srednjoročni operativno-provedbeni dokument, već dokument dugoročnog razvoja koji će se provoditi na svim razinama upravljanja. Provedba Strategije prostorog razvoja Republike Hrvatske će se pratiti kroz izvješća o stanju u prostoru Republike Hrvatske (za četverogodišnja razdoblja).</p>

	<p>5. Iz svih gore navedenih razloga, Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode predlaže da se ovaj Nacrt Strategije prostornog uređenja RH povuče iz procedure na dodatnu doradu, te da se iz nje izbace svi prostorno nespojivi i praktično neostvarivi projekti, osobito gore spomenuti infrastrukturni projekti. Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode također predlaže da sva nadležna ministarstva daju jednak doprinos u izradi ove strategije, osobito u osiguravanju točnih i kvalitetnih podataka, a što sada nije slučaj. Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode predlaže da se tijekom dorade Nacrta u cijelosti koristi integrirani proces planiranja koji će uvažiti sve realne zahtjeve različitih sektora i uskladiti ih u prostoru, što će u konačnici biti najbrži i najefikasniji pristup za postizanje rezultata. Konačno, Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode predlaže da se tijekom dorade u najvećoj mjeri i najranijim fazama konzultira javnost i zainteresirana javnost, što je danas u Hrvatskoj nepostojeća praksa.</p> <p>Naravno, resorno Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja može odlučiti upravo suprotno – da nastavi sa procedurom usvajanja loše i neprovedive strategije (kao što nam je ministrica tijekom javne rasprave u Osijeku lijepo dala do znanja i plastično objasnila: „Ovaj dokument nećemo povući, jer kad Vlada nešto odluči onda ona to izgura do kraja.“). Jednako tako, ovakvu neprovedivu strategiju mogu usvojiti Vlada i Sabor RH, uz pomoć svojih glasačkih mašina i podignutih ruku. Međutim, ukoliko se ovakva i nepromijenjena Strategija prostornog uređenja usvoji, tada ćemo imati jednako nekvalitetan i neprovediv dokument kao što je to bila Strategija prostornog uređenja iz 1997. godine, imati ćemo dokument koji će služiti kao osnovna referenca za daljnje poticanje korupcije u Hrvatskoj putem provedbe ekonomski i ekološki štetnih projekata i imati ćemo lijepu referencu koja će svjedočiti o Hrvatskoj kao „maloj zemlji velikih budala i još većih lopova“.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Ne prihvaća se.</p> <p>Po obradi očitovanja zaprimljenih tijekom savjetovanja sa zainteresiranom javnošću provest će se potrebne dorade Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske i pripremiti nacrt konačnog prijedloga dokumenta.</p>

57	podnositelj adresa	Hrvatsko društvo krajobraznih arhitekata Meksička 1, 10 000 Zagreb
		<p>1. Poglavlje/potpoglavlje: 1.2.4. Krajobraz <i>Krajobraz je osnovni životni, identitetski i gospodarski resurs države - ograničen je, potrošiv i neponovljiv. (str. 24)</i> Krajobraz je sustav, kao i prostor, koji je stalan ali se njegove karakteristike mijenjaju pod raznim utjecajima (vrijeme, čovjek...), a utjecaji mogu biti pozitivni ili negativni. Ovisno i utjecaju krajobraz može promijeniti karakter. Primjećujemo da se krajobraz u ovom dokumentu definira na veoma sličan način na koji se prostor definirao u Strategiji prostornog uređenja Republike Hrvatske (1997, str. 11). Načelno se slažemo da se prostor i krajobraz mogu poistovjetiti, te podržavamo stav iz SPRRH (str. 26) Cijeli prostor Hrvatske je krajobraz – jednako na kopненоj površini (landscape) kao i na morskoj (seascape) – te ga se mora doživljavati kao dobro od najvećeg nacionalnog interesa. No prema našem poimanju, niti krajobraz niti prostor nisu ograničeni, a kamoli potrošivi. Krajobraz je sustav koji, kao ni prostor, nema granica, i koji se neprestano mijenja pod utjecajem čovjekovih djelatnosti u prostoru i/ili prirodnih čimbenika, te njihovih međusobnih interakcija. Te promjene se mogu procijeniti kao pozitivne ili negativne u odnosu na nešto/prema nečemu. Dapače, ista promjena se s jednog aspekta može procijeniti kao pozitivna, a za nešto drugo negativna. Ako su čak i samo negativne, to ne znači da će krajobraz nestati, „potrošiti se“, već će samo promijeniti oblik, vrijednost i funkciju. Stoga predlažemo da se izraz preformulira u: <i>Krajobraz je osnovni životni, identitetski i gospodarski resurs države - njegove su vrijednosti (prirodne, kulturne, ambijentalne, društvene, vizualne ...) ograničene i potrošive.</i></p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se.
		<p>2.1. Poglavlje/potpoglavlje: 1.2.4. Krajobraz Krajobrazi u Hrvatskoj štite se Zakonom o zaštiti prirode i Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. (str. 26) Zakoni su promjenjivi kako imenom tako i sadržajno, stoga je navođenje metoda/postupaka/preporuka kao sredstava zaštite primjerenije. Predlaže se umjesto opisa tipova krajobraza na općoj razini, bez njihovog jasnog obrazloženja, radije daju preporuke za implementaciju optimizacijskih postupaka krajobraznog planiranja, koje obuhvaća sve segmente zaštite i potencijala krajobraza, u sustav prostornog planiranja na način opisan u poglavljima 4.1.5. Održivi razvoj i korištenje obalnog područja (str. 121, SPRRH), te 4.1.8. Odmjereno korištenje prostora (str. 126, SPRRH); Prilikom izrade planske dokumentacije namjene treba odrediti po modelu pogodnosti kao optimalni presjek privlačnosti prostora za funkcioniranje zahvata i minimalne ranjivosti prostora na zahvat.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Potpoglavlje 1.2.4. opisuje zatečeno stanje i procese, dok se podpoglavljem 4.2.4. Afirmacija obilježja i vrijednosti krajobraza daju preporuke strateške razine za implementaciju postupaka krajobraznog planiranja, ponajprije prepoznavanjem i ocjenom karaktera krajobraza unutar nacionalnog teritorija i usmjeravanjem planiranja i upravljanja prostorom.

	<p>2.2. Naziv poglavlja: (1) 1.2.4. Krajobraz (2) Krajobrazi u Hrvatskoj štite se Zakonom o zaštiti prirode i Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. (str.26) Tekst pitanja: Obzirom na gore navedeno, i vodeći se Konvencijom o europskim krajobrazima, smatramo da je pristup zaštiti krajobraza koji se temelji na izdvajanju pojedinih krajobraza iznimne prirodne ili kulturne vrijednosti nedostatan, jer ne obuhvaća sve krajobraze sa svim vrijednostima i potencijalima, ali i zbog ograničenja propisanih Zakonima, neprilagodljiv sustavu prostornog uređenja. Koncept vrijednosti krajobraza prezentiran je na način da ga se poistovjećuje sa već zaštićenim prostorima, dok je sve izvan tih granica manje vrijedno. Ako neka kvaliteta krajobraza i nije identificirana, prepoznata, istražena, ili ako ima manji kapacitet prezentacije nekih poželjnih obilježja, to ne znači kako je manje vrijedna. Stoga predlažemo da se umjesto opisa pojedinih tipova krajobraza na općoj razini, bez jasnog obrazloženja navođenja istih, radije daju preporuke za implementaciju optimizacijskih postupaka krajobraznog planiranja, koje obuhvaća sve segmente zaštite i potencijala krajobraza, u sustav prostornog planiranja na način opisan u poglavljima</p> <p>4.1.5. Održivi razvoj i korištenje obalnog područja (str. 121, SPRRH), te 4.1.8. Odmjereno korištenje prostora (str. 126, SPRRH); Prilikom izrade planske dokumentacije namjene treba odrediti po modelu pogodnosti kao optimalni presjek privlačnosti prostora za funkcioniranje zahvata i minimalne ranjivosti prostora na zahvat. Naime, modeliranje pogodnosti prostora je optimizacijski postupak krajobraznog planiranja.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Potpoglavlje 1.2.4. opisuje zatečeno stanje i procese, dok se podpoglavljem 4.2.4. Afirmacija obilježja i vrijednosti krajobraza daju preporuke strateške razine za implementaciju postupaka krajobraznog planiranja, ponajprije prepoznavanjem i ocjenom karaktera krajobraza unutar nacionalnog teritorija i usmjeravanjem planiranja i upravljanja prostorom.</p>
	<p>3.1. Poglavlje/potpoglavlje: 4.2.4. Afirmacija obilježja i vrijednosti krajobraza</p> <p>Ističe se nužnost osiguravanja odgovarajuće naobrazbe stručnjaka za izradu krajobraznih podloga/osnova u redovitoj nastavi sveučilišnih studija, na poslijediplomskim specijalističkim studijima i specijalističkim radionicama potičući interdisciplinarnost (str. 134, SPRRH)</p> <p>Studij krajobrazne arhitekture koji obrazuje stručnjake primjerene naobrazbe za zaštita, oblikovanje i planiranje krajobraza u Republici Hrvatskoj postoji još od 1996. godine</p> <p>Obrazloženje</p> <p>Studij je interdisciplinaran i u provedbi nastave sudjeluju profesori s više fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. U smislu navedenoga smatramo pogrešnim zanemariti postojanje specifične naobrazbe. Također, smatramo izrazito važnim da SPRRHutvrdi da u Republici Hrvatskoj postoji studij krajobrazne arhitekture koji u redovitoj sveučilišnoj nastavi obrazuje stručnjake kompetentne za rad na svim područjima vezanim za krajobraz (podloge, osnove, elaborati, projekti, planovi, studije).</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>U podpoglavlju 4.2.4. Afirmacija obilježja i vrijednosti krajobraza briše se navod o potrebi osiguravanja odgovarajuće naobrazbe s obzirom da ista postoji. U podpoglavlju 5.2.7. Preporuke za daljnja istraživanja i unapređivanja sustava, navedena je potreba suradnje sa znanstvenom i stručnom zajednicom vezane uz daljni razvoj metoda, kriterija i standarda prostornog planiranja i praćenja stanja u prostoru, čime su obuhvaćene sve aktivnosti značajne za unapređivanje kvalitete planiranja prostora.</p>

3.2.	<p>4.2.4. Afirmacija obilježja i vrijednosti krajobraza Ističe se i nužnost osiguravanja odgovarajuće naobrazbe stručnjaka za izradu krajobraznih podloga/osnova u redovitoj nastavi sveučilišnih studija, na poslijediplomskim specijalističkim studijima i specijalističkim radionicama potičući interdisciplinarnost (str. 134, SPRRH) Tekst pitanja: Odgovarajuća naobrazba stručnjaka za izradu krajobraznih podloga/osnova (i drugih stručnih podloga za analizu, vrednovanje, procjene i planiranje krajobraza) u redovitoj nastavi sveučilišnih studija, na poslijediplomskim specijalističkim studijima i specijalističkim radionicama, a koji potiču interdisciplinarnost POSTOJI, i to već 20 godina (više informacija na web stranicama Agencije za znanost i visoko obrazovanje, www.azvo.hr).</p> <p>U Zagrebu postoji Studij krajobrazne arhitekture kojem je svrha obrazovanje stručnjaka u području planiranja, oblikovanja i upravljanja krajobrazima. Studij je interdisciplinaran, i u organizaciji nastave, a znanja na kojima se temelji djelatnost krajobrazne arhitekture preuzimaju se iz različitih područja, kao što su: prirodoslovno- ekološke, društveno-ekonomske, tehničke i oblikovne te planerske discipline. U provedbi nastavnog programa sudjeluju profesori s više fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (Arhitektonski fakultet, Filozofski fakultet; odsjeci za sociologiju, psihologiju, povijest umjetnosti, Geodetski fakultet, Prirodoslovno-matematički fakultet; biološki odsjek, geografski odsjek, Šumarski fakultet) te sa Studija krajinske arhitekture Biotehničkog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani. Smatramo nužnim da SPRRH u najmanju ruku utvrdi da u RH već 20 godina postoji studij (BS i MS krajobrazna arhitektura) koji u redovitoj sveučilišnoj nastavi obrazuje stručnjake kompetentne za izradu svih krajobraznih studija (podloga, osnova, projekata, planova).</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>U podpoglavlju 4.2.4. Afirmacija obilježja i vrijednosti krajobraza briše se navod o potrebi osiguravanja odgovarajuće naobrazbe s obzirom da ista postoji. U podpoglavlju 5.2.7. Preporuke za daljnja istraživanja i unapređivanja sustava, navedena je potreba suradnje sa znanstvenom i stručnom zajednicom vezane uz daljni razvoj metoda, kriterija i standarda prostornog planiranja i praćenja stanja u prostoru, čime su obuhvaćene sve aktivnosti značajne za unapređivanje kvalitete planiranja prostora.</p>

	<p>4.1. Poglavlje/potpoglavlje: 4.2.4. Afirmacija obilježja i vrijednosti krajobraza</p> <p>Podupiremo prijedlog izrade Krajobraznog atlasa RH kao aktivnosti za afirmaciju obilježja i vrijednosti krajobraza, no Atlas predstavlja samo jedan od instrumenata provedbe krajobraznih politika zaštite, planiranja i upravljanja krajobrazom.</p> <p>Stoga predlažemo da se sa ciljem postizanja afirmacije obilježja i vrijednosti krajobraza, osim prijedloga izrade Krajobraznog atlasa RH, navedu i ostali instrumenti za provedbu krajobraznih politika.</p> <p>Obrazloženje</p> <p>Izrada Krajobraznog atlasa RH instrument je kojim se mogu ostvariti ciljevi politike upravljanja krajobrazom, te djelomično, kroz standardizacijski pristup, politike zaštite krajobraza u čemu se opet može primijetiti da se koncept vrijednosti krajobraza poistovjećuje sa onim što je zaštićeno, dok je sve izvan njih manje vrijedno.</p> <p>Tako politika planiranja krajobraza, koja obuhvaća sve segmente zaštite i uočavanja potencijala krajobraza, nije niti jednim instrumentom implementirana u sustav prostornog uređenja. Naime, ona se smatra "teritorijalnim razvojnim programom a odnosi se na oblike promjena koji mogu predvidjeti nove potrebe društva uzimajući u obzir tekući razvoj. Mora biti u skladu s održivim razvojem i predvidjeti ekološke i gospodarske procese do kojih može doći srednjoročno i dugoročno." Preporuke CM/Rec (2008)3, Odbora ministara zemljama članicama o smjernicama za provedbu Europske konvencije o krajobrazu (Usvojene od Odbora ministara 6. veljače 2008. na 1017. sjednici ministarskih zastupnika), I.4</p> <p>Stoga se kroz provedbu politike planiranja i uključivanje instrumenata kojima se omogućava njena primjena u sustavu prostornog uređenja može postići očuvanje svih kvaliteta krajobraza. U tom slučaju kvalitete i vrijednosti krajobraza definiraju se obzirom na predviđene promjene u određenom prostoru i na značaj tih promjena, a koje mogu ostaviti negativne posljedice na postojeće i potencijalne kvalitete krajobraza.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>U podpoglavlju 4.2.4. se osim projekta Krajobraznog atlasa RH kao temeljnog koraka navodi i izrada smjernica za detaljniju karakterizaciju i detaljnija istraživanja pri čemu se osim iznimno vrijednih (zaštićenih) krajobraza ravnopravno sagledavaju svi krajobrazi, s naglaskom na krajobrazima visoke osjetljivosti, urbanim krajobrazima u kojima su promjene najbrže te prostorima degradiranih krajobraza.</p>

	<p>4.2. 4.2.4. Afirmacija obilježja i vrijednosti krajobraza Tekst pitanja: Izrada Krajobraznog atlasa RH je samo jedan od instrumenata provedbe krajobraznih politika zaštite, planiranja i upravljanja krajobrazom. On samo djelomično doprinosi jednom od strateških usmjerenja prostornog razvoja; afirmaciji obilježja i vrijednosti krajobraza. RH, kao potpisnica Konvencije o europskim krajobrazima, ima obvezu provođenja svih krajobraznih politika; zaštite, planiranja i upravljanja krajobrazom.</p> <p>Politika planiranja krajobraza, se smatra „teritorijalnim razvojnim programom a odnosi se na oblike promjena koji mogu predvidjeti nove potrebe društva uzimajući u obzir tekući razvoj. Mora biti u skladu s održivim razvojem i predvidjeti ekološke i gospodarske procese do kojih može doći srednjoročno i dugoročno.“ Preporuke CM/Rec (2008)3, Odbora ministara zemljama članicama o smjernicama za provedbu Europske konvencije o krajobrazu (Usvojene od Odbora ministara 6. veljače 2008. na 1017. sjednici ministarskih zastupnika), I.4 Kroz provedbu politike planiranja i uključivanje instrumenata kojima se omogućava njena primjena u sustavu prostornog uređenja može postići očuvanje svih kvaliteta krajobraza. U tom slučaju kvalitete i vrijednosti krajobraza definiraju se obzirom na predviđene promjene u određenom prostoru i na značaj tih promjena, a koje mogu ostaviti negativne posljedice na postojeće i potencijalne kvalitete krajobraza. Predlažemo da se osim prijedloga izrade Krajobraznog atlasa RH, navedu i ostali instrumenti za provedbu krajobraznih politika.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>U podpoglavlju 4.2.4. se osim projekta Krajobraznog atlasa RH kao temeljnog koraka navodi i izrada smjernica za detaljniju karakterizaciju i detaljnija istraživanja pri čemu se osim iznimno vrijednih (zaštićenih) krajobraza ravnopravno sagledavaju svi krajobrazi, s naglaskom na krajobrazima visoke osjetljivosti, urbanim krajobrazima u kojima su promjene najbrže te prostorima degradiranih krajobraza.</p>
	<p>5. Unatoč čestim napomenama o usklađivanju SPRRH i SPUO-a, odnosno implementacije smjernica SPUO-u Nacrt SPRRH, nije uočeno horizontalno povezivanje ta dva dokumenta. U SPRRH, poglavlje <u>Proces i metodologija izrade</u> se navodi <i>Usporedno je započeo i proces analize i ocjene stanja pojedinih prostornih sustava i ključnih procesa u prostoru, kao i postupak strateške procjene utjecaja na okoliš, u skladu s posebnim propisima.</i> (str 8, SPRRH). Stoga, smatramo da bi se prije donošenja konačnog prijedloga SPRRH i izrade Izvješća o provedenoj strateškoj procjeni trebalo izvršiti jasno i transparentno horizontalno povezivanje dvaju dokumenata na način da se naglasi koje su smjernice iz SPUO implementirane u SPRRH, sa ciljem postizanja održivog prostornog razvoja, tj. onog koji zadovoljava zaštitno okolišne zahtjeve.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>U tijeku izrade Nacrta prijedloga Strategije prostornog razvoja upućenog u savjetovanje, a na temelju Strateške studije i mišljenja povjerenstva, mjere SPUO implementirane su u sam Nacrt prijedloga. Sažeti prikaz načina na koji su rezultati strateške studije, mišljenja tijela i/ili osoba iz članka 15. stavka 2. Uredbe, primjedbe, prijedlozi i mišljenja javnosti uzeti u obzir odnosno razmotreni bit će sastavni dio Izvješća o provedenoj strateškoj procjeni, sukladno čl. 19. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš (NN 64/08)</p>

58	podnositelj	Hrvatsko šumarsko društvo
	adresa	Trg braće Mažuranića 11, 10 000 Zagreb
		<p>1. Naziv poglavlja: 4.3.1.3. Razvijanje riječnog prometa Tekst pitanja: Prijedlog Strategije prostornog razvoja RH predviđa početak mogućeg puštanja u rad kanala Dunav – Sava. O kanalu Dunav – Sava šumarska struka u više navrata izrazila je svoje mišljenje. Iz dosadašnjega šumarskoga iskustva različiti vodotehnički zahvati u šumovitim prostorima riječnih dolina Save, Drave i Dunava izazivali su promjene vodnih odnosa i staništa nizinskih šuma. Sušenja šuma, koja su pretežito imala značenje ekoloških katastrofa, dogodila su se u Pokupskim šumama kod Karlovca (kanal Kupa – Kupa i autocesta Zagreb – Karlovac), Turopoljskom lugu i u šumi Kalje (kanal Sava – Odransko polje), u Posavskim šumama između Sunje i Hrvatske Dubice (melioracija bosansko dubičke ravni), u šumi Spačvi 1932. godine (izgradnja zaštitnoga nasipa uz rijeku Savu), u poplavnim šumama uz hidroelektrane Varaždin, Čakovec i Dubrava, te u gotovo svim dijelovima nizinskih šuma u Hrvatskoj samo nešto manjega opsega. Kanal Dunav - Sava (KDS) do danas je najveći planirani vodotehnički zahvat u šumoviti prostor istočne Slavonije, koji bi zasigurno izazvao nepovoljan utjecajna nizinske šumske ekosustave. Godišnji prirast šumskoga drveća iznosi u Spačvi cca. 300.000 m³ drveta, čija prosječna cijena na našem tržištu iznosi približno 14.000.000 €. Prema načinu procjene u EU općekorisna godišnja vrijednost iznosi 420 milijuna €. Navodimo ove iznose tek kao pokušaj da praktički neprocjenjivu vrijednost ovih šuma usporedite s upitnim benefitima investicije KDS.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Ne prihvaća se Odluku o donošenju PPPPO višenamjenskog kanala Dunav-Sava donio je 2011. Hrvatski sabor, a regulativa iz područja zaštite okoliša i prirode obvezuje provedbu postupaka procjene i ocjene u fazi daljnje razrade.</p>

59	podnositelj	Pravo na grad, Zelena akcija, Zelena Istra, Art radionica Lazareti, Multimedijalni institut i Zeleni Osijek
	adresa	Frankopanska 1, 10 000 Zagreb
		<p>1. 4.3.1.1. Razvijanje cestovnog prometa: Poticanje razvojne uloge autocesta Tekst pitanja: Komentar: Strategija navodi da je, s izuzetkom spajanja najjužnijeg dijela Hrvatske, mreža autocesta dovedena do razine koja zadovoljava trenutnu gospodarsku situaciju i da su stvoreni preduvjeti za uključivanje u europski prometni sustav. Mrežu je, međutim, potrebno razmatrati van okvira tranzitne uloge ili pukog spajanja dijelova teritorija. Fokus se mora izmaknuti iz evidentiranja postojećih procesa na usmjeravanje gospodarskog razvoja. Velika podiskorištenost mreže autocesta osim kroz prizmu fiskalnog opterećenja i rasta javnog duga mora biti prepoznata i kao razvojni potencijal. Velika protočnost mreže, kao i stupanj njene dovršenosti treba uzeti u obzir pri planiranju gospodarskih aktivnosti. Smatramo da Strategija mora propisati mjere kojom se unapređuje učinkovitost ove mreže, razmatrajući razvoj prometa usporedno sa gospodarskim razvojem.</p> <p>Prijedlog:</p> <p>u izradi županijskih ili regionalnih gospodarskih razvojnih strategija -uzeti u obzir stupanj podiskorištenosti/nerentabilnosti pojedinih dionica autoceste odrediti kao strateški prioritet izgradnju dodatnih spojeva sa autocestom radi kvalitetnijeg prometnog povezivanja slabije razvijenih jedinica lokalne samouprave poticati smještavanje poduzetničkih zona ili gospodarskih namjena u gravitacijskom radijusu spojeva sa autocestom što će kroz reduciranje vremena transporta rezultirati povećanjem gospodarske aktivnosti i izravno utjecati na povećanje prometa i na rast profita kreditima preopterećene mreže autocesta</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvća se.</p> <p>Podpoglavlje 4.1.7.2. Unapređivanje dostupnosti prometne infrastrukture dopunjeno je tekstem: "Sagledavajući osnovnu prometnu mrežu van okvira tranzitne uloge ili spajanja dijelova teritorija odnosno kroz prizmu potencijala za razvoj, veliku protočnost mreže autocesta, kao i stupanj njene dovršenosti treba uzeti u obzir pri planiranju razvojnih i gospodarskih aktivnosti, omogućavanjem dodatnih spojeva s autocestom radi kvalitetnijeg prometnog povezivanja slabije razvijenih jedinica lokalne samouprave i planiranjem zona gospodarske namjene u gravitacijskom radijusu spojeva sa autocestom. "</p>

	<p>2. Naziv poglavlja: 4.5.5. Održivo gospodarenje mineralnim sirovinama</p> <p>Tekst pitanja: Komentar: Nedostaju smjernice za stvaranje podloge za održivo i nekonfliktno korištenje mineralnih sirovina: stjecanje podrške i suglasnosti za eksploataciju u lokalnoj zajednici, primjena najboljih praksi i tehnologija, poboljšanje rezultata zaštite okoliša, poticanje recikliranja i očuvanje prirodnih resursa. Nužno je u projektima i aktivnostima navesti konkretne mjere kojima bi se ti načelni stavovi mogli realizirati u praksi. Strategiju bi trebalo nadopuniti smjericama za usklađivanje suprotstavljenih interesa u prostoru na način da se isključe zone u kojima ne postoje uvjeti za eksploataciju mineralnih sirovina. To bi trebalo učiniti definiranjem tzv. tabu zona u prostornim planovima. Veliki nedostatak je i potpuni izostanak spominjanja iskorištavanja sekundarnih agregata iz građevinskog otpada koji zbog količine predstavlja znatan resurs koji treba uzeti u obzir.</p> <p>Prijedlog:</p> <p>utvrditi tabu zone u prostornim planovima u kojima ne postoje uvjeti za eksploataciju mineralnih sirovina (zone rezervirane za turistički razvoj, zone najvrjednijih krajobraza, zone uz naselja, zone zaštićenih podzemnih voda itd.) uključiti predstavnike zainteresirane javnosti u postupak odlučivanja o lokacijama eksploatacije navesti recikliranje tj. iskorištavanje sekundarnih agregata iz građevinskog otpada, iskopa zemlje i kamenja kod građevinskih radova, otpada od vađenja mineralnih sirovina i proizvodnih ostataka prerađivačke industrije kao važan izvor mineralnih sirovina koje je potrebno</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>U podpoglavljju 4.5.5. Održivo gospodarenje mineralnim sirovinama utvrđeni su prostorni aspekti koje treba razmatrati u postupcima prostornog planiranja i utvrđivanju lokacija i granica novih eksploatacijskih polja, uz navod da ih treba pažljivo planirati u odnosu na udaljenosti od postojećih građevina, granica građevinskih područja naselja, turističkih zona, gospodarskih zona, rekreacijskih zona i zona posebne namjene te utvrđenih koridora infrastrukture, uzimajući u obzir vrstu mineralne sirovine i način njezina pridobivanja. Posebnu pažnju treba posvetiti odnosu prema krajobrazu i vizurama.</p> <p>Nadalje, upućuje na nužnost odgovarajućih prilagodbi i usklađivanje propisa (što se posebno odnosi na specifične teme iz primjedbe) te na suradnju i interaktivno djelovanje dionika u svim fazama – od planerske, projektantske, upravne i provedbene do, u konačnici, nadzora.</p>

	<p>3. Naziv poglavlja: 4.1.8. Odmjereno korištenje prostora: Privremeno korištenje</p> <p>Tekst pitanja: Komentar: Strategija po prvi put prepoznaje koncept privremenog korištenja napuštenih i nekorištenih nekretnina kao metodu aktiviranja dijelova gradova. Sugerira se niz oblika privremenog korištenja koji bi mogli pudupirati vrijedne inicijative civilnog ili privatnog sektora. Međutim, izostalo je propisivanje jasnih zakonskih okvira ili mjera kojom bi se ovaj model mogao provoditi.</p> <p>Prijedlog: potrebno je, bilo na državnom ili lokalnom nivou, ovisno o vlasništvu nad nekretninama, uspostaviti registar podiskorištenih nekretnina (u sklopu najavljenog Brownfield registra ili zasebno) koje su pogodne za ovaj tip korištenja treba ispitati načine implementacije odabranih lokacija u prostorne planove nižeg reda. Primjerice izmjenama i dopunama Zakona o prostornom uređenju može se propisati obveza evidentiranja lokacija za privremeno korištenje, slično obvezi evidentiranja prostora za urbanu preobrazbu / sanaciju u novoj generaciji prostornih planova. Ovime se lokalna vlast potiče na pokretanje ovog tipa raspolaganja imovinom detaljno opisati pravni okvir privremenog korištenja, kroz definiranje obveza vlasnika prilikom sklapanja ugovora o privremenom korištenju, prvenstveno obveze priključenja na komunalnu infrastrukturu i osiguravanje minimalnih higijenskih ili sigurnosnih uvjeta korištenja regulirati upravljačke mehanizme ovih procesa, kao i kriterije odabira korisnika i namjena sa naglaskom na društveno korisne inicijative u odnosu na poticanje komercijalnih djelatnost</p>
<p>ODGOVOR OBRAZLOŽENJE</p>	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Strategija je usmjeravajući dokument koji će slijediti potrebne prilagodbe regulative i izrada metodoloških smjernica u pripremi kojih se očekuje suradnja s predstavnicima zainteresirane javnosti. Ideja Brownfield registra sadrži ideju dokumentiranja potencijalnih prostora privremenog korištenja.</p>
	<p>4. Naziv poglavlja: 5.2.5. Razvoj participacijskog modela Tekst pitanja:</p> <p>Komentar:</p> <p>Strategija prepoznaje važnost razvoja dijaloga i kultiviranja aktivnog i angažiranog građanstva. Pozdravljamo nastojanje da se participacija odvija na svim razinama i etapama planiranja, naročito u inicijalnim fazama. Važeći zakonski okvir skučen je malobrojnim mjestima ulaska u proces, te usmjerava sudionike na privatne interese. Ovo je posljedica naglašeno provedbene prirode planova nižeg reda, kao i nedovoljne uloge lokalne samouprave u procesima odlučivanja i uključivanja građana, a koja bi uspješno kanalizirala većinu individualnih zahtjeva, otvarajući prostor za diskusiju o odrednicama i usmjerenjima plana od zajedničkog interesa. Strategija treba propisati nove mehanizme i zakonski okvir proširene participacije. Decentralizacijom i proširenjem procesa, organizacijom tematskih rasprava ili rasprava na razini pojedinih četvrti ili dijelova građevinskih područja strukturiraju se različite razine složenosti i sadržajnog usmjerenja čime se ostvaruje nakana strategije</p> <p>Prijedlog:</p> <p>zakonski odrediti dodatne točke pristupa javnosti, naročito u inicijalnim fazama planiranja uključiti mjesne odbore i vijeća gradskih četvrti u proces donošenja odluka, ne samo na savjetodavnoj razini potaknuti lokalne samouprave na suradnju sa lokalnim organizacijama koje sustavno rade na temama od zajedničkog interesa ovisno o opsegu i složenosti plana, organizirati tematske rasprave po ključnim segmentima plana i dislocirane rasprave po manjim prostornim cjelinama unutar obuhvata</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Strategija je usmjeravajući dokument koji će slijediti potrebne prilagodbe regulative i izrada metodoloških smjernica. Ovdje treba naglasiti i potrebu postupne prilagodbe novim standardima, uz testiranje novih modela u zajednicama koje za to imaju stručnih i finansijskih kapaciteta.</p>
	<p>5. Naziv poglavlja: 5.2.5. Razvoj participacijskog modela Tekst pitanja: Komentar: Postojeći sustav javnih rasprava treba analizirati na svim razinama planiranja. Rasprave se trebaju strukturirati uz grupiranje zahtjeva po temama/lokacijama kao i uključivanje relevantnih aktera civilnog društva i lokalne samouprave. Strategija u sklopu usmjerenja ka proširenju participacijskog modela zagovara širenje mreže sudionika i priziva razvoj i testiranje novih metoda participacije. Temeljem svijesti o podkapacitiranosti sustava planiranja koja je iskazana u Strategiji nije jasno kako je moguće osigurati sustavnu metodološku ili institucionalnu inovaciju, bez da ona bude popraćena dodatnim kapacitiranjem ili preustrojem lokalnih planerskih tijela uz praćenje dopunjenim zakonskim okvirom. Istovremeno, mehaničko širenje provedbenih oblika proširenog participacijskog modela, kao i njegova provedba treba biti praćena pažljivo sročnim indikatorima čime bi se osigurala dovoljna zastupljenost aktera, kao i relevantnost na taj način prikupljenih komentara i zahtjeva.</p> <p>Prijedlog: odrediti strože kriterije termina i broja javnih rasprava, odrediti indikatore uspješnosti javnih rasprava strukturiranje rasprava grupiranjem zahtjeva po temama/sjednicama pojasniti kriterije prihvaćanja/odbijanja pojedinih zahtjeva svako preispitivanje teritorijalno-planerskog ustroja mora rezultirati povećanjem broja ulazaka u proces, a ne njegovim smanjivanjem osigurati indikatore za praćenje provedbe novih participacijskih modela, kao i dodatne resurse za njihovu primjenu</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća.</p> <p>S obzirom na to da dodatno kapacitiranje/preustroj lokalnih planerskih tijela nije bila zamisao (osim u pogledu stjecanja novih znanja), dopunjuje se podpoglavlje 5.2.5. Razvoj participacijskog modela tekstem: "U testiranju novih metoda participacije preporučuju se koristiti iskustva i sredstva EU programa (URBACT, LEADER) te znanja civilnog društva s iskustvom u vođenju i moderiranju participacijskih procesa."</p>
	<p>6. Naziv poglavlja: 4. 1. 3. Razvijanje ugodnih i uređenih gradova: Programi / Aktivnosti: Poticanje neprofitne stanogradnje Tekst pitanja: Komentar: U poglavlju Prioriteti i strateška usmjerenja prostornog razvoja stoji da Strategija „potiče“ neprofitnu stanogradnju. No, Strategija ne sadrži mjere za provedbu, a kako bi ovo zaista bilo izvedivo moraju se, u mjerama za provedbu, uvesti konkretni zadaci kojima se omogućuje razvoj modela neprofitne stanogradnje kao što su državni poticaji i/ili omogućavanje neposredne pogodbe na razini lokalne samouprave sa neprofitnim akterima u stanogradnji i/ili revitalizacija neiskorištene gradske imovine kroz zakonski i finansijski okvir koji omogućava ovakve odnose.</p>

	<p>Prijedlog: definicija modela provedbe - osnivanje fonda za izgradnju javnih stanova, odnosno prijedlog porezne politike i/ili preporuke o subvencijama u zemljištu ili poreznim olakšicama za neprofitnu stambenu izgradnju izrada pravilnika sa definicijom javnih i civilnih aktera kojima se omogućava provedba projekata neprofitne stanogradnje (zadruge, udruge, ostale neprofitne organizacije) obavezu jedinica lokalne samouprave da surađuju sa neprofitnim organizacijama u osmišljavanju modela po kojem bi neprofitna izgradnja mogla biti replikabilna i zaista efektivna u toj lokalnoj sredini izrada registra gradske i državne imovine i uvođenja neposredne pogodbe kao alata za izgradnju stanova sa bitno nižom cijenom izgradnje od tržišne Izrada Zakona o stambenim odnosima koji regulira odnose aktera u neprofitnoj stanogradnji, javnih i civilnih i potrebna financijska ili imovinska izdvajanja</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Strategija je usmjeravajući dokument koji će slijediti potrebne prilagodbe regulative i izrada metodoloških smjernica u pripremi kojih se očekuje suradnja s predstavnicima zainteresirane javnosti.</p>
	<p>7. Naziv poglavlja: 4. 1. 3. Razvijanje ugodnih i uređenih gradova: programi / Aktivnosti: Poticanje najma javnih stanova Tekst pitanja: Komentar: Strategija u tekstu „potiče“ model najma javnih stanova, no ne propisuje konkretne mjere za provedbu. Izostanak opsežnog alternativnog modela rješavanja stambenog pitanja koji bi zaštitio građane od nepredvidivosti tržišta dovelo je do društvene krize u kojoj stotine tisuća nije u mogućnosti platiti kredite za stanove i stambene troškove. Strategija koja potiče model najma javnih stanova mora potaknuti i reguliranje najma i na tržištu i učiniti najam sigurnim modelom rješavanja stambenog pitanja. Prijedlog: donošenje Zakona o Stambenim odnosima koji bi bio provedbeni dokument temeljen na opsežnom zaokretu u dominantnim politikama stanovanja i koji bi definirao odnose najmodavca i najmoprimca na tržištu na način da prvenstveno štiti slabiju stranu. definirati indikatore uspješnosti provedbe modela najma javnih stanova na način da se uspješnost mjeri kvantifikacijom mjere zadovoljenja stambenih potreba propisati obavezu praćenja i kvantifikacije stvarnih stambenih potreba u odnosu na pravilnik o standardu stanovanja, u kojem bi se mjerilo stanje u odnosu na standard i priuštivost postojećeg stambenog fonda, a da izdavanja za stambene troškove ne bi smjela iznositi više od 30% dohotka izdvajanje u fond kojim bi se omogućila opsežnija izgradnja javnih stanova kako bi se politika stanogradnje uključila u gospodarsku politiku po uzoru na zemlje EU gdje se ovaj model definira kao dugoročno ulaganje i prihode lokalne samouprave</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Strategija je usmjeravajući dokument koji će slijediti potrebne prilagodbe regulative i izrada metodoloških smjernica u pripremi kojih se očekuje suradnja s predstavnicima zainteresirane javnosti.</p>
	<p>8. Naziv poglavlja: 4.2.1. Održivo razvijanje zaštićenih područja Tekst pitanja: Komentar: nedostaju mjere zaštite minimalnim udaljenostima od off-shore postrojenja (u Italiji i Velikoj Britaniji npr. 12 nautičkih milja)</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. U podpoglavlju 4.1.5. Održivi razvoj i korištenje obalnog područja dan je okvir za buduće planiranje namjene i korištenja mora kroz prostorne planove nove generacije.</p>

60	podnositelj adresa	Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce
		Obala hrvatskog narodnog preporoda 7/III, 21 000 Split
		<p>1. Naziv poglavlja: Općeniti osvrt te Poglavlje 4.2.1. Održivo razvijanje zaštićenih područja Tekst pitanja: Općeniti osvrt: Više prostora dati zaštiti i prostornom planiranju mora, a s obzirom na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tezu iz poglavlja 1.1.2. „Posebno mjesto među prirodno-geografskim obilježjima ima more. Osim što je ono izuzetna prirodna pojava, ima i nemjerljivo značenje kao čimbenik sveukupnog razvoja države. Jadran pripada toplim morima te je najdublji u europsko kopno uvučeni zaljev Sredozemnog mora.“ • Brojne korisnike i ugroze morskih ekosustava. • Odredbe Direktive 2014/89/EU Europskog parlamenta i vijeća o uspostavi okvira za pomorsko prostorno planiranje (ODPPM). • Nedovoljnu zastupljenost problematike ribarstva (uključujući marikulturu), gotovo se i ne spominje u Strategiji. • Činjenicu da Hrvatska s 1,97% zaštićenog teritorijalnog mora značajno zaostaje u površini zaštićenih morskih ekosustava. Naime, na nivou 39 država koje izvještavaju prema EEA ZP prekrivaju oko 6% mora , dok je na svjetskom nivou zaštićeno 7,2% priobalnog morskog područja. Prema Strateškom planu donesenom na desetom sastanku Konferencije stranaka Konvencije o biološkoj raznolikosti (CBD/COP 10) jedan od ciljeva je globalno povećanje površine morskih područja sa 6% na 10%.
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Tematika zaštite i planiranja mora u Strategiji je zastupljena u podpoglavlju 4.1.5. Održivi razvoj i korištenje obalnog područje, a njeno cjelovito sagledavanje ostvarit će se izradom i objedinjavanjem prostornih planova nove generacije u Informacijskom sustavu prostornog uređenja.</p>
		<p>2. Poglavlje 4.2.1. Održivo razvijanje zaštićenih područja Trebalo bi jasno obuhvaćati ekološku mrežu jer on nije istovjetan zaštićenim područjima.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. Prema ovoj i primjedbi drugog podnositelja u podpoglavlju 4.2.1. mijenja se naslov i glasi: 'Održivo razvijanje zaštićenih područja prirode i područja ekološke mreže'. Nadalje, dodaje se podnaslov 'Zaštićena područja prirode' ispod naziva podpoglavlja te podnaslov 'Područje ekološke mreže' i tekst 'Kako bi se pojačali pozitivni učinci ovog usmjerenja potrebno je tijekom prostornog planiranja uspostaviti suradnju i koordinaciju sa sektorom zaštite okoliša i prirode kako bi se istražile mogućnosti i pronašli mehanizmi kojima bi se iskoristili potencijali područja ekološke mreže kroz prepoznavanje gospodarskih koristi i usluga ekosistema koje nudi, a da se pri tom ne ugroze ciljevi očuvanja i cjelovitost ekološke mreže. Na taj način postići će se održivo korištenje i razvijanje zaštićenih područja i područja ekološke mreže.' prije podnaslova Projekti/Aktivnosti.</p>
		<p>3. Poglavlje 4.2.1. Održivo razvijanje zaštićenih područja Nejasan je termin „temeljni dokumenti upravljanja zaštićenim područjima“, potrebno je pojasniti i specificirati (plan upravljanja, pravilnici o zaštiti i očuvanju i sl.).</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Termin "temeljni dokumenti upravljanja zaštićenim područjima" podrazumijeva upravo to što se u pitanju i navodi, dakle, prostorni plan, plan upravljanja i pravilnik o zaštiti i očuvanju. Budući da se nazivi istih i terminologija mogu mijenjati (što je upravo slučaj kod Pravilnika o zaštiti i očuvanju) korišten je termin iz STRATEGIJE I AKCIJSKOG PLANA ZAŠTITE BIOLOŠKE I KRAJOBRAZNE RAZNOLIKOSTI REPUBLIKE HRVATSKE (NN 143/08).</p>

61	podnositelj adresa	Udruga građana "ŠKANJ" V. Nazora 23, 20 340 Ploče
		<p>1. Naziv poglavlja: poglavlje 4.4. razvoj energetskeg sustava - TE na prirodni plin Tekst pitanja: Dana 06.02.2015.godine predali smo u vašem prijemnom odjelu zamolbu oslovljenu na ministricu Klasa:350-01/15-03/6 ; UrBroj:383-15-1 od 06.02.2015. Vidljivo na: http://www.skanj.com/wp-content/uploads/2015/02/zamolba-ministrice-graditeljstva-2015-02-06.pdf</p> <p>Obrazloženje u spomenutoj zamolbi potpuno argumentira i našu primjedbu na predmetni Nacrt prijedloga Strategije kojom želimo otkloniti svaku mogućnost planiranja i izgradnje termoelektrskih objekata na fosilna goriva u Pločama i u cijeloj DNŽ.</p> <p>Naglašavamo da je termoelektrana na prirodni plin na području Ploča, isto kao i TE na ugljen, u suprotnosti s odredbom čl.5. Zakona o strateškim investicijskim projektima Republike Hrvatske Narodne novine RH, br.133/13, 152/14) , a činjenica je i da je Vlada RH temeljem čl. 23. Zakona o vladi RH, dana 13.11.1992.g., donijela Zaključak o utvrđivanju kriterija za izbor lokacija za termoelektrane i nuklearne objekte, koji je objavljen u Narodnim novinama, broj 78/92 (u daljnjem tekstu – Zaključak) a koji u potpunosti odbacuju mogućnost bilo kakve TE na području Ploča. Molimo Vas i očekujemo da odbacite bilo kakvu mogućnost planiranja i izgradnje TE na području grada Ploče. Molimo, planirajte i dopustite da na miru i "čisti" uđemo u postfosilno doba koje je već započelo kao i da razvijemo turističke (Baćinska jezera i ušće r. Neretve) i poljoprivedne potencijale (delta Neretve) uz urbanu regeneraciju na napuštenim vojnim i nadamo se izmještenim lučkim područjima. Hvala !</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Strategijom su naznačene potencijalne lokacije energetskeg građevina koje su podloga za istraživanje svih utjecaja i daljnje planiranje, tijekom kojeg se sagledavaju naznačeni aspekti.</p>

62	podnositelj	Udruga hrvatskih rudarskih inženjera
	adresa	Berislavićeva 6, 10 000 Zagreb
		<p>1. Naziv poglavlja: Uporišne vrijednosti - Mineralne sirovine Tekst pitanja: nakon Mineralne sirovine neobnovljivi su resursi od interesa za RH i u njezinu su vlasništvu dodati i slijedeće: "One predstavljaju kapital države, te je ona dužna organizirano raditi na njegovom povećanju putem rudarsko-geološko istražnih radova bilo putem vlastitih institucija ili putem poduzetništva. Najvažnija karakteristika mineralnih sirovina se sastoji u tome što se prag rentabilnosti za iskorištavanje pojedinih mineralnih sirovina konstantno smanjuje proporcionalno razvoju tehnologije industrijske prerade i potreba na tržištu, što znači da nekadašnja jalovišta mogu postati izvorišta mineralnih sirovina. Moguća područja za pojavnost novih ležišta pojedinih mineralnih sirovina prikazuje se na kartama geološke potencijalnosti i pojavnosti mineralnih sirovina RH koja je u izradi na razini države pri Geološkom institutu RH.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE		<p>Ne prihvaća se. Poglavlje 1.1. Prostorna osnova, podpoglavlje 1.1.2. Prirodna bogatstva daje sažeti opis prirodnih bogatstava (zrak, more, kopno, tlo, šume, poljoprivredne površine, mineralne sirovine, podzemne vode, rijeke, jezera), bez detaljnijih tematskih/sektorskih opisa podataka što je uvjetovano željenom konciznošću i ujednačavanjem strukture dokumenta.</p>
		<p>2. Naziv poglavlja: Uporišne vrijednosti - Mineralne sirovine i Neenergetske mineralne sirovine Tekst pitanja: u rečenici "Na razini države u izradi je karta" dodati "dokazanih i potvrđenih mineralnih sirovina, a pojedine županije izradile su rudarsko-geološke studije" dodato "potencijalnih područja istraživanja mineralnih sirovina kao i područja evidentiranih i postojećih rezervi mineralnih sirovina kao osnovu za planiranje istraživanja, potreba i načina opskrbe mineralnim sirovinama u svojim razvojnim dokumentima" Na kraju teksta u potpoglavlju Neenergetske mineralne sirovine dodati tekst: "Eksploatacija i rezerve mineralnih sirovina u ovom trenutku nisu od većeg značaja za RH, ali treba reći da se uz ove mineralne sirovine često vežu i pojavnosti rijetkih minerala (rijetke zemlje) čija potreba i cijena u svijetu svakodnevno raste.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE		<p>Prihvaća se.</p>
		<p>3. Naziv poglavlja: Identitet - Kultura građenja, uređivanja i oblikovanja prostora i Prostorni razvoj - Informacijski sustav prostornog uređenja i Međunarodni kontekst - ODPPM Tekst pitanja: U poglavlju Identitet u rečenici "Karakteristični građevni materijali - u jadranskoj Hrvatskoj" dodati "neobrađeni i obrađeni (klesani) kamen uglavnom iz vlastitih kamenoloma..." U poglavlju Prostorni razvoj kod cilja: objedinjavanje prostorno-planskih i ostalih podataka koji su značajni za prostorno uređenje (npr. dodati " zone geološke potencijalnosti mineralnih sirovina, odobren koncesije za iskorištavanje mineralnih sirovina i dalje kako je u tekstu nacrt...) U poglavlju Međunarodni kontekst gdje se govori o gospodarskim djelatnostima u funkciji održivog razvoja pored turizma, poljoprivrede i ribarstva dodati tradicionalnu eksploataciju morske soli.</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća.</p> <p>Dopunjuje se podpoglavlje 1.2.3. Kultura građenja, uređivanja i oblikovanja prostora na način da u rečenici "Karakteristični građevni materijali - u jadranskoj Hrvatskoj" dodaje "neobrađeni i obrađeni (klesani) kamen".</p> <p>U podpoglavlju 1.3.2. (Informacijski sustav prostornog uređenja) nije izvršena tražena dopuna, jer je samom točkom "objedinjavanje prostorno-planskih i ostalih podataka koji su značajni za prostorno uređenje" obuhvaćen širok spektar podataka značajan za prostorno planiranje.</p> <p>Dio poglavlja 1.4. Međunarodni kontekst u kojem se traži dopuna odnosi se na međunarodni dokument - Protokol o integriranom upravljanju obalnim područjima Sredozemlja, u kojem se poimence ne navodi tradicionalna eksploatacija morske soli.</p>
	<p>4. Naziv poglavlja: Prostorna organizacija - razvojno specifična područja i Pritisci na prostor - Antropogeni utjecaji</p> <p>Tekst pitanja: U poglavlju Prostorna organizacija - Razvojno specifična područja gdje se predlažu mjere za postizanje zacrtanih ciljeva u ugrožena područja ubrajaju se i područja eksploatacija mineralnih sirovina. Predlažemo dodati riječ područja nelegalnih eksploatacija mineralnih sirovina uz obrazloženje da zakonita eksploatacija mineralnih sirovina ne predstavlja "ugrožavanje prostora"</p> <p>U poglavlju Postojeća eksploatacijska polja na rečenicu "Poseban su problem i kamenolomi u zaštićenim područjima prirode, pogotovo oni sa dugogodišnjom tradicijom i potvrđenim značajnim rezervama" dajemo slijedeću primjedbu: Eksploatacijska polja i izvođenje rudarskih radova u tim eksploatacijskim poljima ne bi trebalo smatrati problemom ukoliko je njihov rad usklađen sa potrebnim dozvolama, odnosno rudarskom koncesijom. Posebno je potrebno uvažiti činjenicu da je rudarska djelatnost na navedenim područjima bila regulirana zakonom prije proglašenja zaštićenih dijelova prirode, te je za pretpostaviti da je zakonodavac vrednovao i usuglasio gospodarenje ova dva resursa. Dugogodišnja tradicija i potvrđene značajne rezerve nikako ne bi trebale biti okarakterizirane kao problem u dokumentu ove vrste jer se ovakav način razmišljanja i negativan stav prema rudarskoj djelatnosti prenosi i na tijela koja provode politiku Ministarstva, sa kojima se svakodnevno susreću gospodarski rudarski subjekti i mogu svjedočiti o sporosti postupaka, te stoga ovakav stav bez ikakve utemeljenosti neće pridonijeti unaprijeđenju</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća.</p> <p>U podpoglavlju 2.6.2. su opisani prostorni pritisci kako nelegalne eksploatacije, tako i one zakonite, jer nije moguće tvrditi da eksploatacija ne predstavlja pritisak na prostor. Navod vezan uz kamenolome u zaštićenim područjima mijenja se i glasi: "U zaštićenim područjima prirode postoje kamenolomi s dugogodišnjom tradicijom i potvrđenim značajnim rezervama."</p>
	<p>5. Naziv poglavlja: Pritisci na prostor - Postojeća eksploatacijska polja</p> <p>Tekst pitanja: U dijelu teksta gdje se navodi:" da je veliki broj nositelja odobrenja eksploatacijskih polja prije 1991. prestao s radom, a rješenja o odobrenju nisu poništena/ukinuta niti su podneseni zahtjevi za njihovo brisanje iz katastra eksploatacijskih polja" upozoravamo izrađivača strategije da je zakon regulirao plaćanje naknade za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina kao i razloge za raskid ugovora o koncesiji.</p> <p>Pod navedenim poglavljem također treba napomenuti postojeća eksploatacijska polja koja nisu predviđena važećom prostorno-planskom dokumentacijom. Radi se o eksploatacijskim poljima koja su bila sastavni dio prijašnjih prostorno-planskih dokumenata, ali su u naknadnim izmjenama jednostrano izostavljena.</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje</p> <p>Prostornim planovima se u svrhu ostvarivanja ciljeva prostornog uređenja, sukladno načelima prostornog uređenja uređuje svrhovita organizacija, korištenje i namjena prostora te uvjeti za uređenje, unaprjeđenje i zaštitu prostora Države, županija, gradova i općina. Prostorno planiranje temelji se na načelu integralnog pristupa i prostorni plan ne može biti jednostrani akt.</p> <p>Navod o nositeljima odobrenja eksploatacijskih polja prije 1991. preuzet je iz Strategije gospodarenja mineralnim sirovinama RH s namjerom da se pojasne poteškoće u sagledavanju broja stvarno aktivnih eksploatacijskih polja, odnosno potreba i nužnost ažuriranja evidencija.</p>
	<p>6. Naziv poglavlja: Održivo gospodarenje mineralnim sirovinama</p> <p>Tekst pitanja: Mišljenja smo da je prilikom odlučivanja o gospodarenju mineralnih sirovina važno najprije vrednovati mineralne sirovine kao prirodni resurs u odnosu na ostale prirodne resurse te u skladu s tim vrednovanjem odrediti daljnje uvjete pod kojima se može provoditi ova djelatnost. Na taj način bi se kriteriji vrednovanja mogli uskladiti sa drugim važnim elementima kao što su namjena prostora, mogućnost pojavljivanja mineralne sirovine, postojeći opseg eksploatacije, obilježja zaštićenih područja, potražnja za određenom mineralnom sirovinom i dr.</p> <p>Ukazujemo da skladno postojećim zakonskim odredbama tehnička sanacija te biološka i krajobrazna rekultivacija eksploatacijskih polja jesu sastavni dio tehnološkoga procesa eksploatacije. Dopustite jednu crticu iz povijesti rudarske regulative, naime sanacija je bila sastavni dio tehnološkoga procesa eksploatacije u propisima koji sežu prije nego se pojam zaštite okoliša i prirode uopće pojavio u zakonodavstvu sadašnje i prethodnih država na ovim prostorima.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>U podpoglavljju 4.5.5. Održivo gospodarenje mineralnim sirovinama je predviđeno da pri strateškom odlučivanju o gospodarenju mineralnim sirovinama treba integrirati spoznaje o geološkim potencijalima (uz valorizaciju eksploatacijskih polja na temelju pojavljivanja mineralnih sirovina, geološke građe i postojećeg opsega eksploatacije), prostorno-planske uvjete i ograničenja vezana uz zaštitu prirode, voda, tla, krajobraza i kulturnih dobara.</p>
	<p>7. Naziv poglavlja: Održivo gospodarenje mineralnim sirovinama</p> <p>Tekst pitanja: U strategiji se pod navedenim poglavljem navodi "Na prostorima zaštićenih područja prirodne baštine ....ne dopušta se proširenje postojećih niti otvaranje novih eksploatacijskih polja" Navedena tvrdnja je netočna. Naime, rudno blago je dobro od interesa Republike Hrvatske i njegovo iskorištavanje je kao takvo izuzeto iz zakona o zaštiti prirode. U praksi je česta situacija da se prostornim planovima ne dopušta širenje eksploatacijskih polja unutar zaštićenih dijelova prirode, međutim u situaciji kada bi se u tom području otkrila primjerice nafta ili neka druga vrijedna mineralna sirovina, država bi odlučujući o državnom interesu mogla odlučiti da je interes za eksploatacijom nafte veći od interesa očuvanja toga dijela prirode, to nas ponovo vraća na potrebu vrednovanja mineralnih sirovina u odnosu na ostale prirodne resurse i usklađivanja tih vrijednosti u Strategiji razvoja RH.</p> <p>Predložili bismo da se umjesto pojma kamenolom koristi pojam površinski kop koji je definiran novijim propisima u području rudarstva. Pojam kamenolom moguće je koristiti za povijesne lokalitete eksploatacije tehničko-građevnog i arhitektonskog kamena.</p> <p>Također bismo skromno sugerirali, s obzirom na ipak ne zanemariv značaj rudarske djelatnosti u povijesti, gospodarstvu i prostoru RH da u izradu ovakvih strateških dokumenata uključite kao suradnike ponekad i inženjere rudarske struke.</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća. Izvršene su pojmovne korekcije. Moguće je utvrditi da iskorištavanje rudnog blaga predstavlja javni interes dominantan nad očuvanjem prirodnih vrijednosti, kao i donošenje akta o prestanku zaštite. Citirani tekst iz podpoglavlja 4.5.5. Održivo gospodarenje mineralnim sirovinama odnosi se na područja u kojima je utvrđen dominantni interes zaštite prirodnih vrijednosti i doneseni su akti zaštite.
-------------------------	--

63	podnositelj	WWF Adria
	adresa	Kranjčevićeva 5, 10 000 Zagreb
	1.	<p>1.1. Prostorna osnova U poglavlju 1.1.2. Prirodna bogatstva, u dijelu koji se odnosi na more (str.13) navodi se kako Jadran "ima nemjerljivo značenje kao čimbenik sveukupnog razvoja države." Međutim, nalazišta građevnog pijeska i šljunka također su i unutar riječnih tokova, te je isto potrebno dodati.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE		<p>Ne prihvaća se. Nije moguće dovesti značaj mora u vezu s nalazištima pijeska i šljunka unutar riječnih tokova.</p>
	2.	<p>1.1. Prostorna osnova U poglavlju 1.1.2. Prirodna bogatstva, u dijelu koji se odnosi na ne-energetske mineraine sirovine (str.16) navodi se sljedeće: "Arhitektonsko-građevni kamen ograničen je na tektonski slabije poremećene stijene, a nalazišta građevnog pijeska i šljunka uglavnom su u područjima uz riječne tokove." Međutim, nalazišta građevnog pijeska i šljunka također su i unutar riječnih tokova, te je isto potrebno dodati.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE		<p>Prihvaća se. Na kraju rečenice dodaje se tekst: "i unutar njih".</p>
	3.	<p>1.2. Identitet Prikaz 1.6. Zaštićena područja (str.20), ne prikazuje sve kategorije zaštićenih područja na karti, pa molimo pojašnjenje zašto. Također, regionalni parkovi trebaju biti prikazani kao poligoni, a ne točke, jer obuhvaćaju veća područja. Preporučujemo da se izbjegava korištenje crvene boje u označavanju zaštićenih područja, jer ista ima negativnu konotaciju zabrane.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE		<p>Daje se pojašnjenje. Prema prihvaćenoj primjedbi MZOIP-a prikaz 1.6. prikazuje zaštićena područja prirode državnog značaja.</p>
	4.	<p>1.2. Identitet Na Prikazu 1.8. Međunarodno zaštićena područja (str.21), boje korištene za prikaz područja na karti ne odgovaraju bojama tih kategorija u legendi. Isto je potrebno korigirati.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE		<p>Prihvaća se. Prikaz 1.8. korigiran je prema primjedbi.</p>
	5.	<p>1.4. Međunarodni kontekst Iako je u ovom poglavlju prepoznata potreba međunarodne suradnje na provedbi "međunarodnih sporazuma i konvencija kojima se definiraju obveze vezane uz zaštitu prirode i očuvanje bioraznolikosti, zaštitu prirodnih resursa i okoliša, sprečavanje havarija i klimatskih promjena te postupanja s otpadom u slučaju industrijskih incidenata" (str.30), u daljnjem opisu tog konteksta nigdje se ne spominje Konvencija o procjeni utjecaja na okoliš preko državnih granica (Espoo Konvencija). Kako je ona jedan od temelja međunarodne suradnje na održivom razvoju i transparentnom odlučivanju, nerazmatranje iste smatramo značajnim nedostatkom. Prijeko je potrebno već. u ovom stupnju planiranja prepoznati važnost i svrsishodnost Espoo Konvencije, te na taj način osnažiti njenu primjenu u svim segmentima prostornog planiranja, a posebno onog koje se odnosi na more.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE		<p>Prihvaća se. U podpoglavlju 1.4. dodaje se tekst: "Vezano uz provođenje prostornih politika treba istaknuti da je RH 1996. potvrdila Konvenciju o procjeni utjecaja na okoliš preko državnih granica, donijetu u Espoo-u (Finska) 25. veljače 1991."</p>

	<p>6. 1.4. Međunarodni kontekst</p> <p>Direktiva o uspostavi okvira za pomorsko prostorno planiranje (ODPPM) ima, za cilj "učinkovitije upravljanje djelatnostima na moru te učinkovito korištenje morskih resursa u sprezi s integralnim upravljanjem obalnim područjem" (str.32), te kao takva predstavlja ključnu podlogu za prostorno planiranje na moru. S obzirom da se u Strategiji navodi da more ima "nemjerljivo značenje kao čimbenik sveukupnog razvoja države" (str.13) potrebno je jasnije i detaljnije obuhvatiti pomorsko prostorno planiranje, odnosno prostorno planiranje morskog područja stavljajući veći naglasak staviti na ovu Direktivu.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Tematika zaštite i planiranja mora u Strategiji je zastupljena u podpoglavlju 4.1.5. Održivi razvoj i korištenje obalnog područje, a njeno cjelovito sagledavanje ostvarit će se izradom i objedinjavanjem prostornih planova nove generacije u Informativskom sustavu prostornog uređenja.</p>
	<p>7. 2.2. Prostorna organizacija</p> <p>U Prikaz 2.8. Područja razvojnih specifičnosti (str.29), a u cilju što boljeg prikazivanja razvojnih specifičnosti, predlažemo da se prikaže podjela otoka 1. i 2. skupine, sukladno Zakonu o otocima.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>S obzirom na mjerilo kartograma, različita mjerila i godine izvora podataka svi su prikazi shematizirani i iz njih se ne povlače detaljni podaci.</p>
	<p>8. 2.5. Infrastrukturni sustavi</p> <p>U poglavlju 2.5.1. Prometna infrastruktura (str.74), smatramo kako je dati pregled sustava izvan pomorske infrastrukture "Izvan sustava pomorske infrastrukture ostala su postojeća tradicionalna privezišta unutar naselja i izvan građevinskog područja, te ona u izdvojenim građevinskim područjima izvan naselja te, ugostiteljsko-turističke i sportske namjene." nepotpun jer ne obuhvaća sidrišta i privezišta u zaštićenim područjima koja su od iznimnog značaja za zaštitu prioritetnog staništa livada posidonije, a s čijom uspostavom i upravljanjem postoje značajni problemi. Stoga predlažemo da se isti dopuni zamjenjivanjem točke zarezom i dodavanjem teksta "kao i sidrišta i privezišta u zaštićenim područjima".</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>U podpoglavlju 2.5.1. Prometna infrastruktura i u podpoglavlju 4.3.1.4. Razvijanje pomorskog promet u Projektu/Aktivnosti dodan je dio rečenice koji glasi: "te sidrišta i privezišta u zaštićenim područjima".</p>
	<p>9. 2.5. Infrastrukturni sustavi</p> <p>U poglavlju 2.5.1. Prometna infrastruktura (str.74), rečenica "Kapacitet vezova luka nautičkog turizma i mjesta na kopnu prema prostornim planovima županija." nije cjelovita, a time ni smisljena. Istu je potrebno ili dovršiti ili izbaciti iz teksta.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>Navod se</p>
	<p>10. 2.5. Infrastrukturni sustavi</p> <p>U poglavlju 2.5.2. Energetska infrastruktura (str.77), kao temelji analize statusa i planova za obnovljive izvore energije navode se Nacionalni program energetske učinkovitosti 2008. - 2016. i korištenja obnovljivih izvora energije, te Pravilnik o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije.</p> <p>Napominjemo, međutim, kako u Hrvatskoj postoji i Nacionalni akcijski plan za obnovljive izvore energije, koji bi također trebao biti sagledan u svrhu planiranja obnovljivih izvora energije.</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja izvršene su izmjene u tekstu podpoglavlja 2.5.2. Energetska infrastruktura koji se odnosi na obnovljive izvore energije i energetske učinkovitost, a korišteni su između ostalih i podaci iz Nacionalnog akcijskog plana za obnovljive izvore energije do 2020. godine.
11.	2.5. Infrastrukturni sustavi U poglavlju 2.5.3. Vodno gospodarstvo (str.79), navodi se kako "Gospodarenje vodama obuhvaća, među ostalim, upravljanje vodama, zaštitu od štetnog djelovanja voda, upravljanje vodnim dobrom i njegovo korištenje, te zaštitu voda i vodnog okoliša od onečišćenja." Ovu definiciju smatramo nedorečenom, jer gospodarenje vodama, sukladno Okvirnoj direktivi o vodama koja je prenesena u hrvatski Zakon o vodama, obuhvaća održavanje dobrog ekološkog statusa, odnosno postizanje dobrog ekološkog potencijala, čije sastavnice su i kvaliteta i kvantiteta vode te hidromorfološko stanje vodnog tijela.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Djelomično se prihvaća. Navod iz podpoglavlja 2.5.3. Vodno gospodarstvo dopunjuje se i glasi: "Gospodarenje vodama obuhvaća, među ostalim, upravljanje vodama, zaštitu od štetnog djelovanja voda, upravljanje vodnim dobrom i njegovo korištenje, zaštitu voda i vodnog okoliša od onečišćenja te održavanje dobrog ekološkog statusa."
12.	2.6. Pritisci na prostor U poglavlju 2.6.1. Utjecaji klimatskih promjena (str.82) navodi se sljedeće: "Primjerice, značajniji porast utjecaja klimatskih promjena očekuje se nakon 2050. godine, što omogućava razradu i uspostavljanje sustava prilagodbi i smanjivanja utjecaja tih promjena u prvoj polovici ovog stoljeća." Na kojem je izvoru ova tvrdnja utemeljena? Također, obzirom na zaključak istog glede uspostavljanja sustava prilagodbe na klimatske promjene i smanjivanje njihovog utjecaja, potrebno je cijeli program prostornog razvoja Republike Hrvatske promatrati iz tog aspekta, te naglasak dati na održiva i obnovljiva rješenja, umjesto planiranja dodatnih lokacija istraživanja i eksploatacije ugljikovodika.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Daje se pojašnjenje. Strategijom se posebno ističe značaj održivih/obnovljivih rješenja te se utvrđuju prostorna ograničenja za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika koja proizlaze iz prirodnih, okolišnih i drugih uvjeta (podpoglavlje 4.4.1.).
13.	2.6. Pritisci na prostor Prikaz 2.23. Odnos zaštićenih i nezaštićenih krajobraza (str.89), objašnjava kategorije zaštićenih prostora u legendi kao "Zakon o zaštiti prirode i Natura 2000", što smatramo neprimjerenim. Naime, Zakon o zaštiti prirode već obuhvaća i Natura 2000 mrežu, te je potrebno ili ukloniti referencu na Natura 2000 mrežu iz pojašnjenja u legendi, ili zamijeniti cijeli tekst sljedećim "zaštićena područja i ekološka mreža Natura 2000".
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se.
14.	2.7. Planiranje i upravljanje prostornim razvojem U svrhu cjelovitosti informacija oko sustava prostornog planiranja, potrebno je diskusiju o prostornim planovima područja posebnih obilježja (PPPPO), danu pod naslovom "Zaštićena područja i prostorno planiranje" (str.94) proširiti informacijama o tome što su i koja je svrha donošenja PPPPO, te koja je dinamika donošenja PPPPO za područja koja iste još nemaju. Također je potrebno prepoznati problem neusklađenosti PPPPO sa stvarnim stanjem na terenu, a koje uzrokuje značajne probleme u upravljanju zaštićenim područjima.

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća.</p> <p>Svrha PPPPO i prioritetni projekti /aktivnosti opisani su u podpoglavlju 4.2.1. Održivo razvijanje zaštićenih područja. Popis projekata/ aktivnosti u istom poglavlju dopunjuje se točkom: "- Praćenje provedbe prostornih planova područja posebnih obilježja nacionalnih parkova i parkova prirode i izrada izmjena i dopuna u cilju kvalitetnijeg upravljanja zaštićenim područjima".</p>
15.	<p>2.8. SWOT analiza</p> <p>Prilikom prepoznavanja snaga u SWOT analizi za područje upravljanja prostornim razvojem (str.104), dani su krivi podaci obuhvata mreže Natura 2000. Naime, prema trenutno važećim podacima, ekološka mreža Natura 2000 obuhvaća 36,67% kopnenog i 16,39% morskog teritorija. Ovo je potrebno ispraviti.</p> <p>Prilikom prepoznavanja prijetnji u SWOT analizi (str.107) za područje prostorne osnove, navodi se prijetnja degradacije šuma na miniranim i minski sumnjivim područjima. Smatramo kako minirana i minski sumnjiva područja predstavljaju prijetnju općenito, a ne samo ako se radi o šumskim područjima, te je isto potrebno adekvatno prepoznati. Prilikom prepoznavanja prijetnji u SWOT analizi (str.107) za područje prostorne organizacije i prostorni sustavi, navodi se sljedeće "Neuravnotežena tržišna potražnja za transporlom roba na Savi i Dunavu".</p> <p>Molimo obrazloženje ovog navoda.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>SWOT analiza je korigirana prema zahtjevima iz primjedbe. Izvor 3. navoda je Izvješće o stanju u prostoru 2008.-2012. koje je 22. veljače 2013. donio Hrvatski sabor.</p>
16.	<p>4.1. Održivost prostorne organizacije</p> <p>Pod podnaslovom "Prostorne strukture i uvjeti korištenja prostora" (str.122) navodi se sljedeće:</p> <p>"Planirane namjene na moru danas su prikazane u SPURH i PPURH te u prostornim planovima županija i jedinica lokalne samouprave (glavni pomorski putovi, područja za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika, luke državnog i županijskog značaja, marikultura, luke nautičkog turizma i njihovi akvatoriji i dr.)", što smatramo nepotpunim. Naime, potrebno je prepoznati i zaštitu okoliša i biološke raznolikosti kao sastavnicu prostornih planova, i to dodavanjem zaštićenih područja i ekološke mreže Natura 2000 u tekst u zagradama.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>U podpoglavlju 4.1.5. Održivi razvoj i korištenje obalnog područja se navodi da je, u kontekstu cjelovitog sagledavanja obalnog područja, planiranju mora potrebno je posvetiti veću pažnju te uspostaviti osnovu za prostorno planiranje namjene i načina korištenja mora sagledavanjem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • razvoja gospodarskih djelatnosti (npr. ribarstvo, off-shore) • pomorskog prometa • rješavanja konflikata među korisnicima mora • zaštite morskih ekosustava i očuvanja ekološki osjetljivih područja mora • višenamjenskog korištenja morskog područja • specifičnosti vlasničkih odnosa. <p>Cjelovito sagledavanje ostvarit će se izradom i objedinjavanjem prostornih planova nove generacije u Informacijskom sustavu prostornog uređenja.</p>

17.	<p>4.2. Očuvanost identiteta prostora</p> <p>Pod podnaslovom 4.2.1. Održivo razvijanje zaštićenih područja (str.131), potrebno je detaljnije definirati princip zonacije zaštićenih područja, i to na način da se rečenica "Podjelom zaštićenih područja na zone zaštite, odnosno prostomim zoniranjem, omogućuje se visok stupanj zaštite određenih dijelova zaštićenih područja, a istodobno dopušta racionalno i neškodljivo korištenje drugih." proširi obrazloženjem načina tezonacije ubacivanjem sljedećeg teksta, kako slijedi "Podjelom zaštićenih područja na zone zaštite temeljene na ciljevima upravljanja, odnosno prostornim zoniranjem ...".</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se.
18.	<p>4.2. Očuvanost identiteta prostora</p> <p>Pod podnaslovom 4.2.1. Održivo razvijanje zaštićenih područja (str.131), potrebno je dodati kao planiranu aktivnost "razmatranje stvarnog stanja na terenu u odnosu na već usvojene prostorne planove zaštićenih područja" u svrhu definiranja problema i nedostataka u provedbi istih.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>Popis Projekata/ aktivnosti u podpoglavlju 4.2.1. Održivo razvijanje zaštićenih područja dopunjuje se točkom: - Praćenje provedbe prostornih planova područja posebnih obilježja nacionalnih parkova i parkova prirode i izrada izmjena i dopuna u cilju kvalitetnijeg upravljanja zaštićenim područjima.</p>
19.	<p>4.3. Prometna povezanost</p> <p>Pod podnaslovom 4.3.1.4. Razvijanje pomorskog prometa (str.138), potrebno je u planiranu aktivnost reguliranja statusa "postojećih tradicionalnih privezišta unutar naselja i izvan građevinskog područja te onih u izdvojenim građevinskim područjima izvan naselja, ugostiteljsko-turističke i sportske namjene" uključiti i sidrišta i privezišta u zaštićenim područjima, s obzirom na njihov iznimni značaj za zaštitu prioritnog staništa livada posidonije.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>U podpoglavlju 2.5.1. Prometna infrastruktura i u podpoglavlju 4.3.1.4. Razvijanje pomorskog promet u Projektu/Aktivnosti dodan je dio rečenice koji glasi: "te sidrišta i privezišta u zaštićenim područjima".</p>

	<p>20. 4.4. Razvoj energetskeg sustava</p> <p>Pod poglavljem 4.4.1. Unapređivanje stabilnosti opskrbe energijom (str.142) navodi se kako će se stabilnost opskrbe postići "širim korištenjem vlastitih resursa i potencijala, učinkovitom uporabom energije, korištenjem raznovrsnih oblika energije, stvaranjem obveznih rezervi, korištenjem raznolikih dobavnih pravaca te uporabom obnovljivih izvora energije". Smatramo neprihvatljivim da se uporaba obnovljivih izvora energije sagleda odvojeno od šireg korištenja vlastitih resursa i potencijala. Ovakav izbor riječi daje naslutiti da se isključivo tradicionalni izvori ubrajaju u vlastite potencijale neke zemlje, što nije točno. Također, nejasno je da li ovakav redoslijed navedenih aktivnosti ujedno implicira i prioritet, u kojem slučaju smatramo da se na prvom mjestu mora nalaziti energetska učinkovitost, koja podrazumijeva i obnovu dotrajanih proizvodnih postrojenja, prijenosne i distributivne infrastrukture, a zatim šire korištenje vlastitih resursa i potencijala obnovljivih izvora energije. Odmak od korištenja fosilnih goriva i tranzicija na obnovljive izvore energije zalog su održive budućnosti i energetske neovisnosti Hrvatske. Iako se razvoj energetskeg sektora temelji na drugim strateškim dokumentima, prostorni razvoj bitna je sastavnica planova energetskeg sektora. U tom je smislu odrednica "Za unapređenje korištenja vlastitih resursa potrebno je osigurati istraživanje ugljikovodika na područjima potencijalnih nalazišta nafte i plina na cijelom teritoriju RH (uključujući područje Jadranskog mora s epikontinentalnim pojasom)." (str.142) neprihvatljiva, jer omogućava produljenje ovisnosti Hrvatske o fosilnim gorivima i ne pruža dodatnu motivaciju za prelazak na obnovljive izvore energije. Iz ovog razloga smatramo sva daljnja planiranja i reference u ovoj Strategiji vezana za nova istraživanja i eksploataciju ugljikovodika u Hrvatskoj nepotrebnima, te je iste potrebno ukloniti iz ove Strategije.</p>
<p>ODGOVOR OBRAZLOŽENJE</p>	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Strategijom se posebno ističe značaj održivih/obnovljivih rješenja te se utvrđuju prostorna ograničenja za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika koja proizlaze iz prirodnih, okolišnih i drugih uvjeta (podpoglavlje 4.4.1.).</p>
	<p>21. 4.4. Razvoj energetskeg sustava</p> <p>U poglavlju 4.4.3. Povećanje udjela obnovljivih izvora (str.146) navodi se sljedeće: "Kako će porast proizvodnje električne energije iz velikih hidroelektrana biti znatno niži od porasta ukupne potrošnje električne energije, postavljeni cilj održavanja 35% udjela proizvodnje iz velikih hidroelektrana i obnovljivih izvora energije zahtijeva iznimno visoke stope porasta proizvodnje električne energije do 2020. godine iz obnovljivih izvora energije." Molimo pojašnjenje iz kojeg izvora ova informacija dolazi te na kojim je podacima utemeljena.</p>
<p>ODGOVOR OBRAZLOŽENJE</p>	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Tekst je pisan na temelju Strategije energetskeg razvoja (NN 130/2009), poglavlje 6.3.2. OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE. Dopunski, radi pojašnjenja, rečenica je preoblikovana tako da glasi: "Kako se očekuje da će porast proizvodnje električne energije iz velikih hidroelektrana biti znatno niži od porasta ukupne potrošnje električne energije, postavljeni cilj održavanja 35 % udjela proizvodnje iz obnovljivih izvora energije zahtijevati će iznimno visoke stope porasta proizvodnje električne energije do 2020. godine iz ostalih obnovljivih izvora energije (vjetroelektrane, elektrane na biomasu, male hidroelektrane, sunčeve elektrane, elektrane na komunalni otpad, geotermalne elektrane)."</p>

	<p>22. 4.4. Razvoj energetskeg sustava U poglavlju 4.4.3. Povećanje udjela obnovljivih izvora (str.147) navodi se sljedeće: "Prilikom odabira lokacija za smještaj elektrana treba sagledati i njihov mogući utjecaj na bioraznolikost te izbjegavati ugrožena i zaštićena staništa i područja iznimne vrijednosti faune." Pozdravljamo ovakav pristup i nadamo se da će zaživjeti u praksi. Međutim, napominjemo da je, osim izbjegavanja područje iznimne vrijednosti faune, potrebno izbjegavati i područja iznimne vrijednosti flore.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. Tekst je dopunjen prema zahtjevu iz primjedbe.</p>
	<p>23. 4.5. Otpornost na promjene Pod podnaslovom 4.5.1. Prilagođavanje klimatskim promjenama (str.150), a vezano za smanjenje rizika od poplava, navodi se sljedeće: "U tom smislu veliku ulogu ima izgradnja sustava obrane od poplava (veći broj akumulacija i retencija) uz sustavno unapređivanje upravljanja rizicima i provedbu mjera obrane od poplava na cijelom području RH." Ove tradicionalne mjere obrane od poplave smatramo zastarjele, a s obzirom i na njihov značajan utjecaj na slatkovodne ekosustave, promicanje istih smatramo pogrešnim. Ovaj je pristup također i u suprotnosti sa zaključkom koji slijedi dalje u tekstu: "U suradnji s nadležnim tijelom za vodno gospodarstvo potrebno je preispitati planiranu namjenu prostora u prirodnim poplavnim područjima rijeka na nacionalnoj i regionalnoj razini. U tom smislu ključno je jasno razgraničenje nadležnosti, ovlasti i obveza te uspostavljanje učinkovitog modela suradnje i koordinacije na razini sektora - od izrade i donošenja strateških i operativnih dokumenata do instrumenata njihove provedbe. Treba ispitati i mogućnosti primjene modernog i ekološki prihvatljivog pristupa zaštiti od poplava (dati rijeci prostor) te u skladu s tim planirati namjenu prostora. Gdje god je to moguće treba koristiti nenaseljena poplavna područja kao prirodne retencije te usmjeravati novu gradnju izvan poplavnih područja." Pozdravljamo ovakav pristup, posebno koncept davanja prostora rijeci, i iskreno se nadamo da će isti zaživjeti u praksi.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. U podpoglavlju 4.5.1. Prilagođavanje klimatskim promjenama ističe se potreba planiranja "sivih" i "zelenih" namjena i mjere provedbe. To npr. u slučaju ekstremnih padalina podrazumijeva tehnička i infrastrukturna rješenja koja će moći u dovoljnoj mjeri ublažiti negativne posljedice (poplave i dr.), dimenzioniranje infrastrukturnih vodova na ekstremne oborine i druge klimatske promjene kao i formiranje upojnih površina, npr. zelene površine u naseljima, javni parkovi i dr. Odgovori na klimatske promjene u urbanim područjima vezani su uz izgradnju zelene infrastrukture, planiranje omjera izgrađenih struktura i prirodnih i ozelenjenih površina, ozelenjavanje klizišta, odgovarajući kapacitet infrastrukture, formiranje akumulacijskih površina s dvojnim režimom korištenja (npr. planiranje rekreacijskih površina koje se aktiviraju kao retencije u slučaju poplava) i sl. Upućuje se i na preispitivanje planiranih namjena prostora u prirodnim poplavnim područjima rijeka na nacionalnoj i regionalnoj razini.</p>

	<p>24. 4.5. Otpornost na promjene Pod podnaslovom 4.5.7. Razvijanje održivog turizma (str.156), potrebno je prilikom planiranja izgradnje novih nautičkih vezova "u postojećim lukama i devastiranim prostorima s potrebnom infrastrukturom, a izgradnju marina za megaplovila te dodatne luke za brodove za krstarenje, u svrhu unapređenja uvjeta za razvoj nautičkog i yachting turizma, poticati na najatraktivnijim destinacijama s mogućnošću cjelogodišnje ponude" prepoznati potrebu strateškog planiranja koje će u obzir uzeti i utjecaj izgradnje na vizuru, krajobraz i lokalnu zajednicu.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. Tekst je dopunjen prema zahtjevu iz primjedbe.</p>
	<p>25. 4.5. Otpornost na promjene Pod podnaslovom 4.5.7. Razvijanje održivog turizma (str.156), potrebno je prilikom poticanja "povezivanja održivog turističkog razvoja s ruralnim razvojem, održivim korištenjem kulture baštine te zaštitom i korištenjem krajobraza u konačnici će rezultirati jačanjem izvansezonskog turizma i turističkog doživljaja cijelog teritorija RH" u obzir uzeti i prirodnu baštinu.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. Tekst je dopunjen prema zahtjevu iz primjedbe.</p>
	<p>26. 5.1. Institucionalni okvir Među ostalim dionicima prostornog razvoja prepoznata je i važnost suradnje s organizacijama civilnog društva "U budućem razdoblju potrebno je na svim razinama uspostaviti kvalitetniju suradnju s organizacijama civilnog društva i razvijati svijest o civilnom društvu kao partneru koji nudi jasno formulirane zahtjeve kompetentnih skupina dionika." (str.162). Pozdravljamo ovakav zaključak i nadamo se da će ovaj pristup zaživjeti u praksi. Razvidno je kako u koordinacijskoj radnoj skupini (str.173-175) nije bilo niti jedne organizacije civilnog društva i/ili nevladine organizacije. Ovo smatramo poraznim, a posebno obzirom na zaključke u ovoj Strategiji glede uspostavljanja kvalitetnije suradnje s organizacijama civilnog društva (str. 162).</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Cilj osnivanja Koordinacijske skupine bio je usklađivanje zahtjeva javnopravnih tijela. Iskustva, projekti, radovi i publikacije organizacija civilnog društva i nevladinih organizacija korišteni su tijekom pripreme dokumenta, a prijedlozi i primjedbe pristigli tijekom javnog savjetovanja sukreirali su Nacrt konačnog prijedloga Strategije.</p>

64	podnositelj	Udruga studenata krajobrazne arhitekture (USKA)
	adresa	
		<p>1. "Krajobraz je osnovni životni, identitetski i gospodarski resurs države - ograničen je, potrošiv i neponovljiv." (str. 24)</p> <p>Primjećujemo da se krajobraz u ovom dokumentu definira na veoma sličan način na koji se prostor definirao u Strategiji prostornog uređenja Republike Hrvatske (1997, str. 11). Načelno se slažemo da se prostor i krajobraz mogu poistovjetiti, te podržavamo stav iz SPRRH (str. 26) <i>Cijeli prostor Hrvatske je krajobraz - jednako na kopnenoj površini (landscape) kao i na morskoj (seascape)- te ga se mora doživljavati kao dobro od najvećeg nacionalnog interesa .</i></p> <p>No prema našem poimanju, niti krajobraz niti prostor nisu ograničeni, a kamoli potrošivi. Krajobraz je sustav koji, kao ni prostor, nema granica, i koji se neprestano mijenja pod utjecajem čovjekovih djelatnosti u prostoru i/ili prirodnih čimbenika, te njihovih međusobnih interakcija. Te promjene se mogu procijeniti kao pozitivne ili negativne u odnosu na nešto/prema nečemu. Dapače, ista promjena se s jednog aspekta može procijeniti kao pozitivna, a za nešto drugo negativna. Ako su čak i samo negativne, to ne znači da će krajobraz nestati, „potrošiti se“ već će samo promijeniti oblik, vrijednost i funkciju.</p> <p>Stoga predlažemo da se izraz preformulira u:</p> <p>Krajobraz je osnovni životni, identitetski i gospodarski resurs države - njegove su vrijednosti (prirodne, kulturne, ambijentalne, društvene, vizualne ...) ograničene i potrošive.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	Prihvaća se.
		<p>2. "Krajobrazi u Hrvatskoj štite se Zakonom o zaštiti prirode i Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara." (str.26)</p> <p>Obzirom na gore navedeno, i vodeći se Konvencijom o europskim krajobrazima, smatramo da je pristup zaštiti krajobraza koji se temelji na izdvajanju pojedinih krajobraza iznimne prirodne ili kulturne vrijednosti nedostatan, jer ne obuhvaća sve krajobraze sa svim vrijednostima i potencijalima, ali i zbog ograničenja propisanih Zakonima, neprilagodljiv sustavu prostornog uređenja. Koncept vrijednosti krajobraza prezentiran je na način da ga se poistovjeđuje sa već zaštićenim prostorima, dok je sve izvan tih granica manje vrijedno. Ako neka kvaliteta krajobraza i nije identificirana, prepoznata, istražena, ili ako ima manji kapacitet prezentacije nekih poželjnih obilježja, to ne znači kako je manje vrijedna.</p> <p>Stoga predlažemo da se umjesto opisa pojedinih tipova krajobraza na općoj razini, bez jasnog obrazloženja navođenja istih, radije daju preporuke za implementaciju optimizacijskih postupaka krajobraznog planiranja, koje obuhvaća sve segmente zaštite i potencijala krajobraza, u sustav prostornog planiranja na način opisan u poglavljima 4.1.5. i 4.1.8. (str 126, SPRRH) "Prilikom izrade planske dokumentacije namjene treba odrediti po modelu pogodnosti". Naime, modeliranje pogodnosti prostora je optimizacijski postupak krajobraznog planiranja čija je upravo uloga indirektna zaštita svih kvaliteta krajobraza kroz optimizaciju odluka u prostornim planovima svih razina.</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Potpoglavlje 1.2.4. opisuje zatečeno stanje i procese, dok se podpoglavljem 4.2.4. Afirmacija obilježja i vrijednosti krajobraza daju preporuke strateške razine za implementaciju postupaka krajobraznog planiranja, ponajprije prepoznavanjem i ocjenom karaktera krajobraza unutar nacionalnog teritorija i usmjeravanjem planiranja i upravljanja prostorom.</p>
	<p>3. "Ističe se i nužnost osiguravanja odgovarajuće naobrazbe stručnjaka za izradu krajobraznih podloga/osnova u redovitoj nastavi sveučilišnih studija, na poslijediplomskim specijalističkim studijima i specijalističkim radionicama potičući interdisciplinarnost" (str. 134, SPRRH)</p> <p>Odgovarajuća naobrazba stručnjaka za izradu krajobraznih podloga/osnova (i drugih stručnih podloga za analizu, vrednovanje, procjene i planiranje krajobraza) u redovitoj nastavi sveučilišnih studija, na poslijediplomskim specijalističkim studijima i specijalističkim radionicama, a koji potiču interdisciplinarnost POSTOJI, i to već 20 godina (više informacija na web stranicama Agencije za znanost i visoko obrazovanje, www.azvo.hr).</p> <p>OBRAZLOŽENJE: Kao primjedbu na nužnost osiguravanja odgovarajuće naobrazbe stručnjaka za izradu krajobraznih podloga moramo naglasiti da krajobrazna arhitektura, tj. struka čiji je osnovni i jedini predmet interesa krajobraz te njegova zaštita, oblikovanje i planiranje, postoji kako u svijetu tako i u Hrvatskoj već jako dugo. Ona se temelji upravo na povezivanju različitih znanja i metoda različitih struka (preko prirodnih i tehničkih do humanističkih, društvenih itd.). Dakle ona je izrasla i dalje se razvija na načelima interdisciplinarnosti, a na temelju njenih znanstvenih i stručnih djelovanja razvijaju se razne metode i dobre prakse krajobraznih analiza, procjena, vrednovanja i sl. Kad je o tome riječ, podsjećamo Vas da u Zagrebu postoji Studij krajobrazne arhitekture kojem je svrha obrazovanje stručnjaka u području planiranja, oblikovanja i upravljanja krajobrazima. To podrazumijeva i obuhvaća zaštitu krajobraza, očuvanje i unaprjeđenje prirodnoga i kulturnog naslijeđa, zaštitu prirodnih resursa i kulturne baštine racionalnim korištenjem zemljišta, zaštitu i obnovu povijesnih perivoja te, organizaciju, oblikovanje i gradnju novih krajobraza. Studij je interdisciplinarn, napose u organizaciji nastave, a znanja na kojima se temelji djelatnost krajobrazne arhitekture preuzimaju se iz različitih područja, kao što su: prirodoslovno-ekološke, društveno-ekonomske, tehničke i oblikovne te planerske discipline. U provedbi nastavnog programa sudjeluju profesori s više fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (Arhitektonski fakultet, Filozofski fakultet; odsjeci za sociologiju, psihologiju, povijest umjetnosti, Geodetski fakultet, Prirodoslovno-matematički fakultet; biološki odsjek, geografski odsjek, Šumarski fakultet) te sa Studija krajinske arhitekture Biotehničkog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani. U smislu navedenoga smatramo pogrešnim ignorirati postojanje naobrazbe stručnjaka u jednom strateškom prostornom dokumentu. Smatramo nužnim da SPRRH u najmanju ruku utvrdi da u RH već 20 godina postoji studij (BS i MS krajobrazna arhitektura) koji u redovitoj sveučilišnoj nastavi obrazuje stručnjake kompetentne za izradu svih krajobraznih studija (podloga, osnova, projekata, planova).</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se.</p> <p>U podpoglavlju 4.2.4. Afirmacija obilježja i vrijednosti krajobraza briše se navod o potrebi osiguravanja odgovarajuće naobrazbe s obzirom da ista postoji. U podpoglavlju 5.2.7. Preporuke za daljnja istraživanja i unapređivanja sustava, navedena je potreba suradnje sa znanstvenom i stručnom zajednicom vezane uz daljni razvoj metoda, kriterija i standarda prostornog planiranja i praćenja stanja u prostoru, čime su obuhvaćene sve aktivnosti značajne za unapređivanje kvalitete planiranja prostora.</p>

	<p>4. Slažemo se sa prijedlogom izrade Krajobraznog atlasa RH kao aktivnosti za afirmaciju obilježja i vrijednosti krajobraza, no važno je naglasiti da je to samo jedan od brojnih instrumenata provedbe krajobraznih politika zaštite, planiranja i upravljanja krajobrazom. Time ta aktivnost samo djelomično doprinosi jednom od strateških usmjerenja prostornog razvoja; afirmaciji obilježja i vrijednosti krajobraza.</p> <p>OBRAZLOŽENJE: Hrvatska, kao potpisnica Konvencije o europskim krajobrazima, ima obvezu provođenja svih krajobraznih politika; zaštite, planiranja i upravljanja krajobrazom. Izrada Krajobraznog atlasa RH, koji bi obuhvaćao Krajobraznu osnovu Hrvatske na državnoj i regionalnoj razini te Atlas iznimnih krajobraza, instrument je kojim se mogu ostvariti ciljevi politike upravljanja krajobrazom, te djelomično, kroz standardizacijski pristup, politike zaštite krajobraza u čemu se opet može primijetiti da se koncept vrijednosti krajobraza poistovjećuje sa onim što je zaštićeno, dok je sve izvan njih manje vrijedno. Na taj način politika planiranja krajobraza, koja obuhvaća sve segmente zaštite i uočavanja potencijala krajobraza, nije niti jednim instrumentom implementirana u sustav prostornog uređenja. Naime, ona se smatra "teritorijalnim razvzjnim programom a odnosi se na oblike promjena koji mogu predvidjeti novepotrebe društva uzimajući u obzir tekući razvoj. Mora biti u skladu s održivim razvojem i predvidjeti ekološke i gospodarske procese do kojih može doći srednjoročno i dugoročno."Preporuke CM/Rec (2008)3, Odbora ministara zemljama članicama o smjernicama za provedbu Europske konvencije o krajobrazu (Usvojene od Odbora ministara 6. veljače 2008. na 1017. sjednici ministarskih zastupnika), 1.4</p> <p>Stoga se kroz provedbu politike planiranja i uključivanje instrumenata kojima se omogućava njena primjena u sustavu prostornog uređenja može postići očuvanje svih kvaliteta krajobraza. U tom slučaju kvalitete i vrijednosti krajobraza definiraju se obzirom na predviđene promjene u određenom prostoru i na značaj tih promjena, a koje mogu ostaviti negativne posljedice na postojeće i potencijalne kvalitete krajobraza. Stoga predlažemo da se sa ciljem postizanja afirmacije obilježja i vrijednosti krajobraza, osim prijedloga izrade Krajobraznog atlasa RH, navedu i ostali instrumenti za provedbu krajobraznih politika.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>U podpoglavlju 4.2.4. se osim projekta Krajobraznog atlasa RH kao temeljnog koraka navodi i izrada smjernica za detaljniju karakterizaciju i detaljnija istraživanja pri čemu se osim iznimno vrijednih (zaštićenih) krajobraza ravnopravno sagledavaju svi krajobrazi, s naglaskom na krajobrazima visoke osjetljivosti, urbanim krajobrazima u kojima su promjene najbrže te prostorima degradiranih krajobraza.</p>
	<p>5. Tablica ekspertne procjene očekivanih utjecaja na ostvarenje okolišnih ciljeva do kojih bi moglo doći provedbom pojedinih usmjerenja na temelju podataka iz nacrta SPRRH nije dovoljno jasno objašnjena, odnosno metodološki postupak nije transparentan. Nameće se pretpostavka kako je metodološki postupak preuzet od ovlaštenika Planet S.A. Demetrios Economides (Grčka) koji je izrađivao Stratešku studiju utjecaja na okoliš za strategiju prometnog razvoja Republike Hrvatske (lipanj, 2014).</p> <p>Naime, kroz Stratešku studiju i postupak SPUO preispituju se usmjerenja SPRRH u odnosu na ostvarenje okolišnih ciljeva koji su definirani na osnovu postojećeg stanja okoliša i već sad prepoznatih pritisaka na pojedine sastavnice okoliša povezanih s prostornim razvojem (str.124, SPUO). Stoga smatramo potrebnim u detaljnije opisati metodološki postupak procjene očekivanih utjecaja.</p>

ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Primjedba se odnosi na Stratešku studiju o utjecaju na okoliš Strategije prostornog razvoja RH o kojoj je proveden postupak javne rasprave te će se na nju odgovor dati u postupku obrade primjedbi, prijedloga i mišljenja na SPUO.</p>
	<p>6. Pristup analizi utjecaja se bazirao na procjenama izravnih i neizravnih utjecaja. Analisirana je tehnologija izgradnje i korištenja zahvata u odnosu na krajobrazne i vizualne značajke, način korištenja krajobraza i razvojne potencijale krajobraza. Pri tome je značajnu ulogu imao fizički oblik zahvata, popratne djelatnosti vezane za zahvat te radnje vezane za izgradnju i korištenje zahvata. (str. 132, SPUO)</p> <p>Strateška studija o utjecaju na okoliš SPRRH ne može analizirati zahvate koji u fazi strategije još nisu niti mogu biti razrađeni, već isključivo prioritete i strateška usmjerenja prostornog razvoja. Analiza zahvata je zadatak Studije koja se izrađuje u Postupku procjene utjecaja zahvata na okoliš (PUO).</p> <p>OBRAZLOŽENJE</p> <p>SPRRH je dokument usmjeravajućeg karaktera koji se planski operacionalizira uz pomoć sustava prostornog planiranja na tri razine: državnoj, područnoj (regionalnoj) i lokalnoj (str. 8, SPRRH). Zato SPUO nikako ne može procjenjivati fizičke oblike zahvata, popratne djelatnosti uz zahvat, te radnje vezane za izgradnju i korištenje zahvata. Smatramo ovo greškom na koju je trebalo uputiti stručno povjerenstvo imenovano od strane čelnika nadležnog tijela u postupku strateške procjene (Ministarstvo prostornog uređenja i graditeljstva), čiji je zadatak upravo ocjena cjelovitosti i stručne utemeljenosti strateške studije, čl. 13 st. 3 Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš (NN 64/08). Također smatramo korisnim priložiti Odluku ministrice o imenovanju Savjetodavnog stručnog povjerenstva za stratešku procjenu.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Primjedba se odnosi na Stratešku studiju o utjecaju na okoliš Strategije prostornog razvoja RH o kojoj je proveden postupak javne rasprave te će se na nju odgovor dati u postupku obrade primjedbi, prijedloga i mišljenja na SPUO.</p>
	<p>7. Obrazloženje nedostatka razrađenih varijantnih rješenja ne smatramo prihvatljivim jer se Republika Hrvatska mogla opredijeliti za više različitih vizija razvoja koje bi prema tome imale i različite strateške ciljeve razvoja. Upravo "Predmetna Strategija temeljni državni dokument za usmjerenje razvoja u prostoru u skladu s ukupnim gospodarskim, društvenim i kulturnim uvjetima koji proizlaze iz temeljnih državnih razvojnih dokumenata (. . .), a prema načelima prostornog uređenja" (Rješenje Ministarstva zaštite okoliša i prirode, Klasa: UP /1-612-07/14-60/38, UR:517-07-02-2-14-2, 01.04.2014., Odluka Ministarstva graditeljstva i prostornog uređenja, Klasa: 350-01/13-01/335, UR broj:531-01/1159-14-58, 09.05.2014.) Stoga, usporedbu s varijantnim rješenjem "ne činiti ništa" ne smatramo stručnom argumentacijom za nepostojanje varijantnog rješenja, naročito zato jer je Odlukom Ministarstva graditeljstva i prostornog uređenja o sadržaju strateške studije Strategije prostornog razvoja RH (klasa. 350-01/13-01/335, URBROJ: 531-01/1159-14-81, 04.07.2014) propisano da će SPUO sadržavati kratki prikaz razloga za odabir razmotrenih varijantnih rješenja, obrazloženje najprihvatljivijeg rješenja Strategije na okoliš i opis provedene procjene, uključujući i poteškoće (primjerice tehničke nedostatke ili nedostatke znanja i iskustva) pri prikupljanju potrebnih podataka.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Primjedba se odnosi na Stratešku studiju o utjecaju na okoliš Strategije prostornog razvoja RH o kojoj je proveden postupak javne rasprave te će se na nju odgovor dati u postupku obrade primjedbi, prijedloga i mišljenja na SPUO.</p>

	<p>8. Unatoč čestim napomenama o usklađivanju SPRRH i SPUO-a, odnosno implementacije smjernica SPUO-a u Nacrt SPRRH, nije uočeno horizontalno povezivanje ta dva dokumenta. U SPRRH, poglavlje Proces i metodologija izrade se navodi Usporedno je započeo i proces analize i ocjene stanja pojedinih prostornih sustava i ključnih procesa u prostoru, kao i postupak strateške procjene utjecaja na okoliš, u skladu s posebnim propisima. (str 8, SPRRH).</p> <p>Stoga, smatramo da bi se prije donošenja konačnog prijedloga SPRRH i izrade Izvješća o provedenoj strateškoj procjeni trebalo izvršiti jasno i transparentno horizontalno povezivanje dvaju dokumenata na način da se naglasi koje su smjernice iz SPUO implementirane u SPRRH, sa ciljem postizanja održivog prostornog razvoja, tj. onog koji zadovoljava zaštitno okolišne zahtjeve.</p>
<p>ODGOVOR OBRAZLOŽENJE</p>	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>U tijeku izrade Nacrta prijedloga Strategije prostornog razvoja upućenog u savjetovanje, a na temelju Strateške studije i mišljenja povjerenstva, mjere SPUO implementirane su u sam Nacrt prijedloga. Sažeti prikaz načina na koji su rezultati strateške studije, mišljenja tijela i/ili osoba iz članka 15. stavka 2. Uredbe, primjedbe, prijedlozi i mišljenja javnosti uzeti u obzir odnosno razmotreni bit će sastavni dio Izvješća o provedenoj strateškoj procjeni, sukladno čl. 19. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš (NN 64/08)</p>

65	podnositelj	Udruga Lijepa Naša za Dubrovačko-neretvansku županiju
	adresa	Vukovarska 25, 20 340 Ploče
		<p>1. 4.2. Razvoj proizvodnje, distribucije i opskrbe Tekst pitanja: Prije nekoliko mjeseci direktor HEPa je rekao da će izgradnjom novoga bloka Plomina sve energetske potrebe Hrvatske biti zadovoljene. Plomin će se graditi, dakle, trebalo bi samo zamjenjivati zastarjelu tehnologiju obnovljivim izvorima energije. Sva nova postrojenja, i u njima predviđene TE na plin i ugljen samo su novi zagađivači za Hrvatsku, pa se čini da ćemo graditi za tuđe interese. Pogotovo kad se zna da je i Hrvatska jedna od zemalja koja je potpisnica Strategije održive energije Jugoistočne Europe, a da svoje građane nije pitala, odnosno, zainteresirana javnost o tome nema pojma, niti su građani konzultirani. U strateškim dokumentima Dubrovačko neretvanske županije izrijekom se opredjeljujemo za OBNOVLJIVE IZVORE ENERGIJE, i nije mi jasno zašto se sa državnog nivoa uporno kao moguća lokacija za termoelektranu na fosilna goriva stalno smješta oko Ploča.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. Strategijom su naznačene potencijalne lokacije energetskih građevina koje su podloga za istraživanje svih utjecaja i daljnje planiranje, tijekom kojeg se sagledavaju naznačeni aspekti.</p>

66	podnositelj adresa	Ratko Cimerman
		<p>Predstavljanje</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ratko Cimerman - 45 godina rada i uključenosti u prostorno i urbanističko planiranje - Sretan i počašćen što sam radio na Planu Hrvatske iz 1888. i Strategiji i Programu 1997.— 1999. <p>Priznanje i pohvala</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kvalitetan stručan prijedlog dokumenta — suvremene sadržajne strukture, moguće kvalitetne dopune - Baziran na stručno-znanstvenim osnovama 6 baznih studija - Na strategijama bitnih drugih djelatnosti u Hrvatskoj - Na iskustvu sličnih dokumenata u zemljama EU Dugo iskustvo strateškog planiranja u Hrvatskoj - Prvi plan Hrvatske i u Jugoslaviji 1974. - Drugi plan Hrvatske 1988. i jedina republika u SFRJ (Drugi x Plan) - Treći plan Strategija 1997. i prva Strategija u novim državama bivše Jugoslavije - četvrti dokument Strategija (opet prvi u novim državama)
	<p>1. Problemi i slabosti — i društva i ove Strategije</p> <ul style="list-style-type: none"> - Demografska situacija — za koga se rade ovi dokumenti — za čiji razvoj!? - Prvi plan iz 1974. je utopijski planirao do 2000. godine oko 5.400.000 stanovnika - Drugi plan iz 1988. je još uvijek izražavao nadu da će nas biti 2015. oko 5.000.000. - Treći plan Strategija iz 1997. Planira 4.200.000 — 4.500.000 - Četvrti plan 2015. ova Strategija se suočava s istinom da će nas možda uskoro biti 3.500.000 - Cijela Strategija je prožeta brigom za bioraznolikost, održivi razvoj, očuvanje prirodnih vrijednosti, očuvanje krajolika, očuvanje graditeljske baštine, kvalitete gradnje itd.itd. - Sve je to nužno i važno ali nije trenutno najveći problem u zemlji - Sve je to "moda" iz razvijenih država EU (gušće naseljenih i ugrožene prirode) - Hrvatska je zemlja rijeđe naseljenosti (pretežito očuvane prirode i životinjskog svijeta) - Središnja-bitna tema ne samo ovog već i svih drugih razvojnih dokumenat prvenstveno moraju biti ljudi i realno-optimalno predložen način razvoja društva. - Ovaj dokument ne može riješiti demografsku situaciju ali spoznaja o njoj mora biti još više ugrađena u Strategiju — GP prostori za razvoj naselja i gdje je realno moguće očekivati razvoj. - Strategija mora cijela biti prožeta tom više nego zabrinjavajućom situacijom! Slikovito — više čuvati ljude a malo manje isticati problem šišmiša! 	

	<p>Nedovoljno razumijevanje procesa naseljavanja i urbanizacije jadranske obale</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prihvatimo konačno kao društvo životnu civilizacijsku činjenicu da se naseljenost nekog prostora mijenja kroz vrijeme kao posljedica promjena u društveno-gospodarskoj i/ili političkoj sferi — neke zemlje ili čak kontinenta - Povijesna je činjenica da neki naseljeni prostori-gradovi kroz vrijeme uvećavaju ili gube značaj u širem okružju regiji-državi. To je jednostavno tako, ma što mi željeli - Primjer Istre: 3/4 stanovnika živi u obalnim naseljima a samo 1/4 u unutrašnjosti, a danas je unutrašnja Istra bolje razvijena i uređena no što je bila prije 40 godina, jer mobilnost ljudi to omogućava (čak: stanovanje na obali, rad na djedovini) - Čovječanstvo se ubrzano preseljava u urbanizirana područja i gradove Zaključno — nema ravnomjernog razvoja (gotovo nigdje — ravnomjerniji da). <p>Kao što svi ljudi nisu jednakih i sposobnosti i vještina tako niti društvene zajednice (manje ili veće) nemaju jednake sposobnosti da ostvaruju razvoj. Svijet opstoji i razvija se na natjecanju u konkurentnosti.</p> <p>Zaključno — moguće</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hrvatska — Lijepa naša — mogla bi realno dosta brzo postati zemlja bitno smanjenog i ostarjelog stanovništva. U takvoj situaciji kvalitetniji razvoj realno nije ostvariv. Tada održivost društvene zajednice već postaje upitna. Hrvatska danas ima oko 4.150.000 stanovnika. - U prirodi nema praznih bezživotnih niša. Čim se neki prostor isprazni od neke životinjske ili biljne vrste u njega se naseljava vitalnija vrsta. Ljudi je sve više a kvalitetnog prostora sve manje. - Možda je realan razvojni scenarij da Lijepa naša sredinom 21. stoljeća postane Lijepa njihova tj. prostor naseljavanja klimatskim promjenama ugroženih naroda Sjeverne Afrike i Zapadne Azije.
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća.</p> <p>U nizu korisnih informacija i temeljnih ideja i dvojbi koje su razmatrane tijekom izrade Strategije, posebno se značajnom ocjenjuje primjedba vezana uz nerealnost ravnomjernog prostornog razvoja te je opći cilj Strategije korigiran i glasi: "Uravnotežen i održiv prostorni razvoj na principima teritorijalne kohezije u funkciji poboljšanja kvalitete života i ublažavanja depopulacijskih trendova, uz očuvanje identiteta prostora".</p>

67	podnositelj adresa	Igor Čižmek N.A. Hebrang 5/8, 35 000 Slavonski Brod
		<p>1. Cjeloviti dokument/ Nacrt prijedloga SPRRH Tekst pitanja: Činjenica jest kako se NPSPRRH najvećim dijelom bavi analizom stanja, subjektima prostornog uređenja, instrumentima za provedbu planova, temama koje su odredbom čl.40. ZOPU(NN153/2013) definirane kao sadržaj izvješća o stanju u prostoru. O konkretnim mjerama, kao posljedicom strateškog promišljanja, manje se vodilo računa. Kako bi SPRRH postala primjenjiv dokument nužno je pojačati akcent na konkretne ciljeve i provedive mjere.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje. S postavljenim obzorom na 2030. godinu i dalje, kao i usmjerenjima prostornog razvoja koja se primjenjuju na tri razine – do razine naselja, Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske ne može biti operativni program s precizno definiranim mjerama, nositeljima, sredstvima i izvorima financiranja kakve je moguće dati u dokumentima kratkoročnog i srednjoročnog karaktera, već se njome identificiraju dugoročne zadaće prostornog razvoja, strateška usmjerenja i polazišta za koordinaciju njihovih razvojnih mjera u prostoru. Usmjeravajući karakter dokumenta omogućuje planersko vrednovanje mogućih varijanti i iznalaženje optimalnih načina za ostvarenje koncepcije Strategije u procesima njene provedbe.</p>
		<p>2. Za područje „integralno upravljanje obalnim područjem“ izrađivač stručne podloge je tvrtka s velikim iskustvom i kvalitetnim referencama. Rezultat su jasne smjernice za prostorni razvoj u obalnom području, za razliku od kontinentalnog dijela, gdje je rezultat izostao. Nužno uravnotežiti .</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. Strategija kumulativno kroz čitav niz usmjerenja utvrđuje smjernice prostornog razvoja za čitav teritorij RH. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja u podpoglavlju 4.1.6. Smanjivanje regionalnih razlika i održivo planiranje razvojno specifičnih područja dodaje se novi naslov: "Istočna Hrvatska", i tekst koji glasi: "Prostor s najvećim udjelom srednjih i velikih naselja (između 500 i 10.000 stanovnika), sa snažnim demografskim rastom prigradskih naselja uz najveće urbane centre te izumiranjem i jakom regresijom u zapadnom dijelu regije. Gotovo svako peto naselje ima razinu funkcionalne opremljenosti barem na razini lokalnog centra. Zahvaljujući svojim prirodno-geografskim predispozicijama tradicionalni agrarni prostor s potencijalom povezivanja poljoprivredne proizvodnje i turizma te daljnjeg razvoja postojećih industrija koji su suočeni s izazovima prilagodbe na promjene poslovanja i jačanja urbano-ruralnih veza. Prostor je s nekoliko najvećih infrastrukturnih projekata u RH: višenamjenskog kanala Dunav-Sava, luke Vukovar (kao točke budućeg intermodalnog sustava), projekt uređenja plovnog puta rijeke Save na IV./V. klasu."</p>
		<p>3. Iz NPSPRRH nije razvidno kako će se po donošenju istog, a do donošenja Državnog plana prostornog razvoja, provoditi Program prostornog uređenja RH, odnosno u kojem je dijelu ova Strategija u suprotnosti s onom iz 1997. i Programom iz 1999?</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. U potpoglavlju 5.2.3. Izrada i provedba prostornih planova nove generacije dodan je tekst: "Program prostornog uređenja RH (PPURH) ostaje na snazi u dijelu koji nije u suprotnosti s ovom Strategijom, a do donošenja Državnog plana prostornog razvoja."</p>

	<p>4. Posljedica sektorskog, a ne integralnog prostornog planiranja, jest podatak kako su riječne luke, ali i morske, razmatrane samo kao dio prometne infrastrukture, a ne i područja na kojima se mogu graditi gospodarski/proizvodni objekti. U Strategiji potrebno ovo ispraviti, omogućiti i poticati.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. Temeljem ove primjedbe i primjedbe drugog podnositelja, u potpoglavlju 4.3.1. Razvijanje prometnog sustava dodan je tekst: "Sva prometna čvorišta (npr. morske, riječne i zračne luke i sl.) treba promatrati i kao potencijalna područja razvoja gospodarskih i drugih djelatnosti i infrastrukturnih zahvata."</p>
	<p>5. Stanje i planovi u području energetike preuzeti su iz Strategije energetskog razvoja (NN 130/09). U proteklih šest godina se stanje bitno izmijenilo i isto treba u strateškim opredjeljenjima i vrednovati.</p>
ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Prihvaća se. Na temelju ove i drugih primjedbi, tematika razvoja energetskog sustava u Strategiji, iznesena kroz analizu stanja u podpoglavlju 2.5.2. Energetska infrastruktura te u usmjerenjima u podpoglavlju 4.4. Razvoj energetskog sustava temeljito je ažurirana.</p>

68	podnositelj adresa	Dušanka Šimunović Predovečka 9, 10 000 Zagreb
		<p>1. Tekst pitanja: Prijedlog - U Strategiju uvrstiti i naglasiti važnost Arhitektonskih politika Republike Hrvatske 2013.-20120., Apolitika, Nacionalne smjernice za vrsnoću i kulturu građenja.</p> <p>Vlada Republike Hrvatske je na 64. sjednici, održanoj 29. studenog 2012. god., donijela dokument Arhitektonske politike Republike Hrvatske 2013-2020 – ApolitikA, Nacionalne smjernice za vrsnoću i kulturu građenja.</p> <p>Stoga bi bilo važno ovaj dokument uvrstiti u Strategiju, kao krovni prostorni razvojni dokument RH, te time dodatno naglasiti da je kvaliteta izgrađenog okoliša pitanje od općeg društvenog interesa.</p> <p>Predlažem uvrštenje Arhitektonskih politika u popis temeljnih strateških točaka prostornog razvoja, čime se stvaraju uvjeti za implementaciju i provedbu Nacionalnih smjernica, a posredno i uvjeti za provedbu strategije održivog razvoja.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>Apolitika prepoznata je kao uporišna vrijednost u točki 1.2.3., spominje se u točki 2.3., a dio je i usmjerenja 4.2.3. Unapređivanje vrsnoće građenja i oblikovanja prostora.</p>

69	podnositelj adresa	Blaženka Veselinović Nas.A.Hebrang 5/1, 35 000 Slavonski Brod
		<p>1. Naziv poglavlja: proces i metodologija izrade Tekst pitanja: Iz popisa podloga koje su navedene pri izradi STRATEGIJE PROSTORNOG RAZVOJA REPUBLIKE HRVATSKE uočavam da nisu navedene neke od ključnih:</p> <p>Industrijska strategija, Strategija poljoprivrede i ribarstva, ...</p> <p>Slijedom navedenog u cjelokupnom tekstu uočava se neujednačenost pristupa, pojedina područja definiraju se do navođenja projekta, a druga se i ne navode.</p> <p>Postoji bojazan da se na ovaj način ne ostvaruje integralni pristup u prostornom planiranju.</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Daje se pojašnjenje.</p> <p>U popisu stručnih podloga navedeni su radovi i istraživanja provedeni upravo za potrebe izrade ove Strategije. Ostali dokumenti koji se navode u primjedbi bili su vrijedni izvori i navedeni su u Popisu izvora - Strategije, programi i ostali strateški dokumenti. Konkretni projekti/Aktivnosti navedeni u pojedinim potpoglavljima - usmjerenjima Strategije predstavljaju identificirane prioritetne aktivnosti.</p>
		<p>2. Naziv poglavlja: 4.1. Održivost prostorne organizacije Tekst pitanja: U projekte na str. 119 dodati:</p> <p>-osnaživanje malih i srednjih gradova na području Slavonije, Baranje i ZSrijema, postojeći gospodarski resursi i ostali resursi,</p> <p>Pojašnjenje:</p> <p>Promatrano navedena regija u zadnjoj dekadi ubrzano usporava po svim pokazateljima, Osijek je najmanji makroregionalni centar, postavljen granično na promatranu regiju i svojim osnaživanjem ne može u potpunosti zaustaviti direktni i ubrzani gospodarsko-demografski pad. Ovo se posebice odnosi: Virovitičko-podravsku, Požeško-slavonsku i Brodsko-posavsku županiju. Smatram da je potrebno istražiti i osnažiti postojeće resurse:</p> <p>malih i srednjih gradova(postojeće gospodarstvo, javne usluge i stanovništvo) definirati i omogućiti razvoj visokog školstva-zadržavanje zdravstvenih ustanova, dovođenje novih tehnologija na postojeće resurse</p>
	ODGOVOR OBRAZLOŽENJE	<p>Djelomično se prihvaća.</p> <p>Strategija kumulativno kroz čitav niz usmjerenja utvrđuje smjernice prostornog razvoja za čitav teritorij RH. Slijedom ove i primjedbi drugih podnositelja u podpoglavljju 4.1.6. Smanjivanje regionalnih razlika i održivo planiranje razvojno specifičnih područja dodaje se novi naslov: "Istočna Hrvatska", i tekst koji glasi: "Prostor s najvećim udjelom srednjih i velikih naselja (između 500 i 10.000 stanovnika), sa snažnim demografskim rastom prigradskih naselja uz najveće urbane centre te izumiranjem i jakim regresijom u zapadnom dijelu regije. Gotovo svako peto naselje ima razinu funkcionalne opremljenosti barem na razini lokalnog centra.</p> <p>Zahvaljujući svojim prirodno-geografskim predispozicijama tradicionalni agrarni prostor s potencijalom povezivanja poljoprivredne proizvodnje i turizma te daljnjeg razvoja postojećih industrija koji su suočeni s izazovima prilagodbe na promjene poslovanja i jačanja urbano-ruralnih veza.</p> <p>Prostor je s nekoliko najvećih infrastrukturnih projekata u RH: višenamjenskog kanala Dunav-Sava, luke Vukovar (kao točke budućeg intermodalnog sustava), projekt uređenja plovnog puta rijeke Save na IV./V. klasu."</p>